

**BOSTON
PUBLIC
LIBRARY**

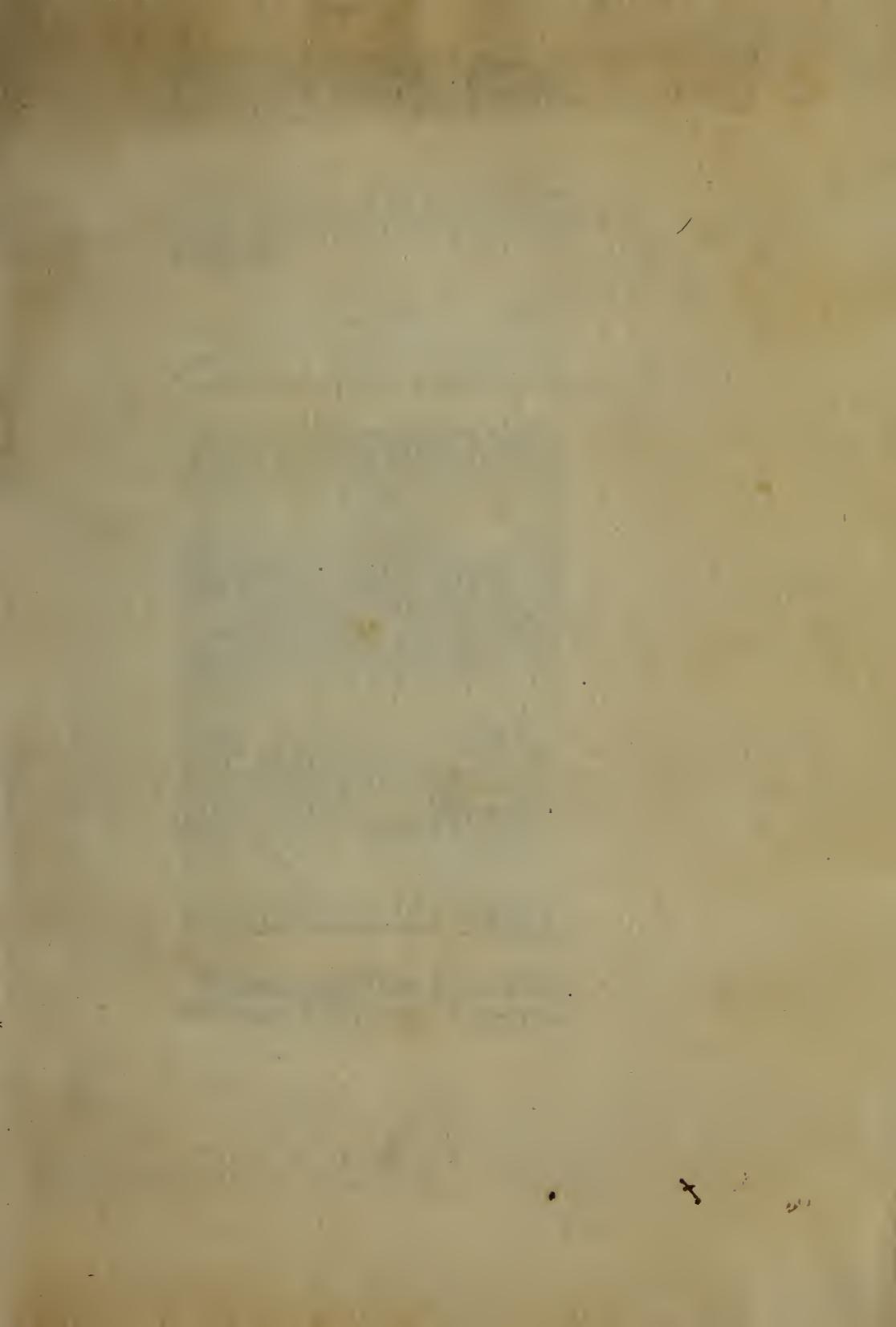
WHITNEY (761) FUND

475
1854

Clustini Historia ex Trogo p̄o-
peio quattuor & triginta ep̄ito-
matis collecta.

*De la libreria de San Juan de los Rios
C. Canonicos de Avila*

Luci Flori Ep̄ithomata quattu-
or q̄ cultissima in decē Titī Liuii
decadas

Sexti Ruffi cōsularis viri ad Va-
lentianum Augustum de Histo-
ria Romana opus dignissimum.

Venales reperit̄ur In vico san-
cti Iacobi Sub Leone Argenteo

Subroseta 10 a feria

Acc 99-703

D 973 P 69

1872

...

...

...

INDEX IN EPITHOMEN IVSTINI HISTORICI.

Historiarū (quas Iustinus vir mul-
tę litteraturę ex Trogi Pompei vo-
luminibus plurimis colegit) Index
q̄mendatissimus & āplissimus hic
facili ordine subiungitur.

Abartomius rex sidonię. Fo. xxxij
Abderitas ranę muresq; fugant. fo-
lio. xliiij.
Aborigines Italię primi cultores.
folio xc.
Achaici belli origo lxxv.
Achei temeritate victi. lxxvi.
Acherusius amnis. xxxiiij.
Adria illyrico mari p̄xima adriati-
co mari nomen dedit. liij
eaecides rex molossorum. xliij
Aeacides Alexandro fratri succes-
sit. xlix.
Aeacidarum origo. xxx.
Aegeus thesei pater atheñ. rex. viij
Aemilius paulus cōsul creat⁹. lxxv
Aeneas latino regnante italię ve-
nit. fo. xc.
Aeolides insulę. folio. xv.
aeolus. eodem.
Aetna. xliij. & xv.
aetolorū superba responsio. lxxvij.
Aetolorū legati ab appulis cędun-
tur. xxxiiij.
aetoli libertate priuantur. lxxiiij.
Africę vrbium situs. lyii.
agas cyrenarum rex decedit. xv.
Agatocles Lysimachi filius ab ar-
sirice nūtrice veneno necat. xviii
agatoclis mores & origo lvi.
Agatocles ad tribunatum promo-
tus. eodem

Agatocles dux creatus. eodem.
Agatoclis sęuitia lxxvij
Agatoclis nimia audacia. eodem
Agatocles poenos deuincit. lviij
Agatocles totius sicilię imperium
occupat. eodem.
Agatoclis fuga lix.
Agatocles in italiā trāscēdit. eodē.
Agatocles Theogenam vxorē ha-
buit. eodem.
Agatoclis exitus lx.
Agatocles occiditur. lxx.
Agatocles & Euāthe patibulo affi-
guntur. folio eodem.
Agesilaus lacedęmoniorū rex clau-
dus. xx.
Agesilaus vulneratus. xxij.
Agesilaus persarum rex. xvij.
agis rex spartanorū. xvi. & xxiiij.
alcibiades exilio reuocatus. xvii.
alcibiadis interitus xvij
alexander amyntę filius xxii.
et xxiiij
alexandri facinus. xxiiij.
alexāder insidijs eurydices matrīs
occumbit. eodem.
alexan. olympiadis frater trahitur
a philippo ad stupri consuetudi-
nem. xxvi.
alex. filiū. xvij. annos natum accer-
sit ad se Philippus. eodem.
alex. (quę rex ep̄ri Philippus fece-
rat) & Cleopatre nuptię celebrā-
tur. xxvij.
alex. cędis patrię suspectus. eodē.
alexā. Philippi patris iram fugiens
ad alex. olympiadis fratrem con-
fugit eodem.

INDEX IN EPITHOMEN IVSTINI HISTORICI.

Alexādri & Philippi comparatio.		Alex. ad indos proficiscitur. eodē.
folio	xxvij	Alex. ex Cleophide filium sustulit
Alex. patris cēdē vlciscitur.	xxix.	folio
Alex. grāciam opprimit.	eodem.	eodem.
alex. thebanos vincit.	eodem	alexā. transgreditur saxum nondū
Alex. nouercæ suæ cognatos om-		tactum
nes cædit.	xxx.	eodem.
alex. vota in asiam.	eodem	Alex. vicæani & bucephalem vr-
Alex. in llio parentat.	eodem	bes condit.
alex. copiae	eodem.	eodem.
Alex. lyncestarū Antipatris gener		alex. ad amnē aestinē pgit.
capitur.	xxxij.	Alex. e muro in mediam vrbē de-
alex. gordim vrbem capit	eodē.	filit. folio
Alex. morbo laborat	eodem	eodem
ale. ars in cōciliādīs militibus. eodē.		alex. in babyloniam mittit exerci-
alexā. ex captiua Marfinæ filium		tum.
herculem suscipit.	xxxij.	xxxvij.
Alex. in Syriā se confert.	eodem.	Alexā. staturā ducit vxorē. eodem
alex. corona a tyrus data.	eodem	alex. ira in suos
Alex. ad hāmonē patrē pgit. eodē.		eodem.
alexādria cōditur. eodē. & xxxv.		alexā. Persas ad sui custodiam eli-
alexā. ad dariū rescriptio. eodem		git.
Alex. asiam subigit	xxxij.	eodem
alex. dariū persequitur.	eodem	Alex. veneno necatur
Alex. in darium pietas.	eodem.	xxxvij
alex. epiri rex in italiam profectus		alex. in morte cōstantia
folio	xxxij	eodem
Alexā. in italiā primū bellum cum		Alex. corpus suum in hāmonis tē-
appulis	eodem.	plo condī iubet
alex. rex epiri occiditur	eodem.	eodem
Alex. hyrcaniam mardosq; subigit		alexā. tres & triginta annos natus
folio	xxxij.	decessit
alex. cum thalestre amazonum re-		eodem.
gina concumbit.	eodem.	Alex. dignissimū ex exercitu impe-
Alex. luxus	eodem.	rii facit hæredem
alex. penitudine ductus. ob interfe-		eodem
ctum alexandrum.	eodem	alex. commendatio
Alex. adorari se iubet.	xxxvi	xxxix.
		eodem.
		Alex. thesaurus
		eodem.
		alexan. morte seditiosus exercitus
		folio
		eodem
		Alexan. cōmilitonibus prouinciæ
		diuisæ.
		xl.
		alexā. qui post neoptolemū regnū
		tenuit brutijs interijt.
		xlj.
		Alex. macedonicum regnum resti-
		tuitur.
		lxv
		alex. sacrilegium
		lxxxij
		Aliena vita nostræ speculū
		lxxvij.
		Almico halmicari regno succedit.
		folio
		lij.

INDE X IN EPITHOMEN IVSTINI HISTORICI.

Almiconis consolatoria ad exerci- tum verba.	fo.liij.	antiochi negligentia	fo.lxxij.
Almico moritur.	eodem	antiochus sacrilegus interficitur.	folio
Amazonum origo.	fo.vj.	antiochus rex syriæ Ptolomeo bel- lum infert.	fo.lxxvij.
Ambigerus rex	fo.xxxvj.	antiochus Pompeio respõsum da- re cogitur.	eodem.
Amyntas europæ succedit.	xxij.	antiochus moritur	eodem.
&.xxiiij.		antiochi & Cleopatræ nuptiæ fo- lio	lxxvij.
Amyntas moritur.	fo.xxiiij.	antiochus i parthos bellum parat.	folio.
Amyntas secundus menelai filius	eodem	antiochi successus	eodem.
Amyntæ soboles	eodem	Antiochi magni interitus	eodem
Anphionides Craneo regno suc- cessit.	fo.vij.&.viij.	antiochia conditur.	fo.xlv.
Amphipolitana arx.	fo.xliij.	antiochia capta	fo.lxxxv.
Anasa herculis neptis rapit a pyr- rho in tẽplo louis dodonei.	xlix	antiopæ amazonum regina.	vij.
Anapharnes	fo.ix.	antipater Philippi amicus.	xxvij
Anaxarchus philosophus.	xxxviiij	antipatri epistolæ traditę.	xxxiiij.
Anaxilaus.	fo.xv.	antipater aegida oppressit.	eodẽ
Animorum callida exploratio .iii.		antipater mortis alexan. autor.	fo- lio
Antandrus agatoclis frater	lviiij.	antipater macedoniæ & gracię p- ficitur.	fo.xl.
Antigonas	fo.xxxvij.	antipater occiditur	xlvj.
Antigonus gloria insignis.	fo.xliij.	apis egyptiorum deus	fo.iiij.
Antigonus asiam & partem orien- tis occupat.	fo.xliiiij.	apollinis delphici tẽplum occupa- tum a phocensibus.	xxiiij.
Antigonus spartanis bellum infert	folio.	arathes damassi regis vxor. p dea habita.	xxxvj
Antigonus regẽ se appellari cũ de- metrio filio iubet.	lxv.	arathes fluuius	fo.iiij.
antigonus ceditur	fo.xlvj.	aras atheñ. in bello dux.	fo.lxj.
antigonus a Ptolomæo Pyrrihi fi- lio superatur.	fo.lxiij.	arbatus medis prefectus.	fo.ij.
antiochus herax cognominatus.	folio.	archagathus agatoclis filius.	fo- lio
antiochus moritur	eodem.	archagathi exitus.	fo.lix.
Antiochus impubes scleuco inter- fecto rex asiæ constituitur.	lxviij	archiades amissa bello repetunt.	fo- lio
antiochus vincitur.	lxxj.&.lxxiiij.		fo.xxj.

INDEX IN EPITHOMEN IVSTINI HISTORICI.

Archidamus dux lacedemoniorū folio	eodem.	artthamenis cyrus auus maternus. folio.	eodem.
Archelaus amyte filius	xxiiij.	artaxerxes	xij.
Archileus amyntæ filius.	eodē	artaxerxes persarum rex.	xviiij.
Argeus perdicæ filius	xxij.	artaxerxes darij filius cyri frater.	
Argyraspides	xxxvj.	folio.	xix.
Ariarathes artaxerxis filius.	xxviiij.	artaxerxes legatos in gręciam mit tit.	folio. xxj.
Ariarathes macedonū rex.	xlj.	artaxerxi. lxxv. filij fuere.	xxviiij.
Ariarathes rex cappadocię.	lxxvj.	artaxerxes decedit	fo. xxix.
Aryba rex macedonum.	xxiiij.	artemisia regina harlicarnassis.	x.
Aryba rex epiri olympiadi vxori philippi: arctissima cognitione vinctus.	fo. xxv.	aruas moyfi filius sacris ægyptiorū přefectus.	fo. lxxviiij.
Aryba piali pyrri filio successit. fo. lio	xlix.	ascaniorū rex tyrios expugnat.	l.
Arybæ commendatio	eodē	asiane delicie	lxxxij.
Aryobarzanes cappadocum dux constituitur.	xxxv.	asybi in deditionem capti	xxxvj.
Aristeo nomen battus	xlj.	assyrij olim dicti syrij.	fo. ij.
Aristides dux atheniensium.	xij.	astasia cyri pellex	xxviiij.
aristonicus asiam inuadit.	lxxviiij.	astyagis somnium.	fo. ij.
aristotimi tyranni crudelitas.	lxxv.	astyagis infandum facinus. eodē.	
aristotimus occiditur.	eodem	astyagis in disponendo exercitu solertia	fo. liij.
armenij regni & gentis origo. fo. lio.	lxxxviiij.	astyages captus	eodem.
arsacides parthorum rex crudelissi mus.	lxxvij.	astriopeus thelegoni filius	fo. xxij.
arsacis commendatio.	lxxxvij.	attalum paufanias stuprat.	xxvij.
arsacis secundi copie.	eodem	attalus	fo. xl.
arsinoes filij Lysimachus & philip pus a ptolomæo necantur	lxj.	attali regis legati romam veniunt. folio.	lxx.
arsinoe exulat	eodem	attali parricidia.	lxxviiij.
artabanus xerxis přefectus	xij.	attali luctus.	eodem
artabani cædes.	eodem	attali studium.	eodem
artabanus phrahati nepoti succe dit	lxxxviiij.	attali interitus	eodem.
artthamenes maximus natu ex da rij filijs regnū sibi vendicat.	ix.	athenarum fatum.	fo. xxj.
		athenę in lacedæmoniorum pote statem cessere.	fo. xviiij.
		atheniensium origo & laudes.	vij.
		atheniensesa pelopōnensibus vin cuntur.	fo. xliij.

INDEX IN EPITHOMEN IVSTINI HISTORICI.

Athenienses spartani depredantur. Folio	xiiii.	Brennus gallorum dux i macedoniam irrupit	lxii.
Atheniensium victoria	xviii	Brennus delphos iteruere tentat. Folio	eodem
Atheniensium clades	xviii.	Brennus deorum spreto. eodem	
atheniensium legati pacis amore ad philippum missi	xxv.	Brenni copiae	lxiii.
athenienses in antipatrum bellum parant. Folio	xl.	Brenni interitus	eodem
atheni & aetoli bellum instruunt. eod.		Brundisium ab aetolis conditum	
athenienses ab agatocle caesi. lyiii.		Folio	xxxiiii
athis cranei filia	viii.	Brutiorum origo	lix.
attillij consulis diligentia	lxxii.	Bubares. Folio	xxiii.
auspicia infundanda carthagine visa. Folio	li.	Bucephale ab alexandro condita	
		Folio	xxxvi.

B

Babylon a semiramide condita. i.	
Babylon zopyriarte recipitur. v.	
babylonia alexandro fatalis. xxxvii	
Babilbia	eodem
Baccabassus	xii.
Bactriani asiae populi.	xxxv.
Bactriani mille vrbes habuere. folio	lxxxvii.
Barcem condit alexander. xxxvii	
Barseni cum hercule alexandri filio caeduntur a cassandro	xliviii.
Belgius gallorum dux	lxii.
Bercae vrbs. Folio	iii.
Bersus cruci affigitur	xxxv.
Beroe glauci regis vxor	xlix.
Betonicae trucidatur	lxvi.
Byrsa a didone condita	li.
Bizantium vrbs condita a pausania. Folio	xxvi.
Boetis pestilentia laborantibus respesum est heraclea cederet. xlvii	
Bomilcar dux atheniensium cruci affigitur	lyiii.

C

Calletia montem habet quem ferro violare nephas est	xc.
Calletiae aqua ferro violentior. xciii	
Callinicus. Folio	lxxxii
Callisthenes foedae ab alexandro caesus. Folio	xxxvj. & xlv
Cambyses cyri filius	ii. & liii.
Candaulis temeritas	iii.
Caput bubalum in fundanda carthagine repertum	lj.
Cappadoces a Mythrinate deficiunt. Folio	lxxx.
cappadoces libertate donati regem postulant	eodem
Cappadocia per tygranem mitridati restituta	eodem
Caramandus regulus	xc.
Caranus edysam occupat	xxii.
Caranus copias ceptorum duces habuit. folio	eodem
Caranus caeditur	eodem
Caryades	xv.
Carybdis	eodem
Cartalonis machaei carthagineum,	

INDEX IN EPITHOMEN IVSTINI HISTORICI

ducis filij religio.	fo. liij.	lis roma esset respondit vrbē re-	
Cartalo cruci affigitur	eodem.	gum sibi videri	fo. l.
Chartalaus ligurgi filius.	fo. xij	Cynegi commendatio	fo. lx.
Carthaginēses sicilię imperium tē		Cyprus rex.	fo. xviiij.
tarunt.	fo. xv.	Cyprię virgines dotem stupro sibi	
Carthaginis origo	fo. l.	querunt.	fo. li.
Carthago conditur.	fo. li.	Cyrenę ab aristeo condita.	fo. xli.
Carthaginensium copię pestę cō		Cyrenes fabula	eodem.
sumptę.	fo. liij.	Cyri expositio	fo. li.
Carthago ante romam. lxxij. annis		Cyrus in lydios bellum parat.	fo. iiij
condita	eodem	Cyrus bellum scythis infert.	eodē
Carthaginensibus litterę gręcę in		Cyrus arthamenis auus maternus	
terdictę	fo. lv.	folio.	ix.
Carthaginenses a Massiliensibus		Cyrus Darij filius & artaxerxis fra	
victi.	fo. xcj.	ter.	fo. xvij. & xix
Cassander a gręcia reuocatus. xliij		cyrus moritur.	eodem
Cassander picenam obsidet. xliiij.		cyrreus campus apollini dicatus.	
Cassander thessalonicem vxorem		folio.	vj. & lxj.
ducit.	fo. eodem.	cyrnus rex theramenis insulę.	xlj.
Cassandro macedonia paruit. eodē		ciuile bellum inter cęsarē & Pom	
Cassander i abderitas incidit eodē		peium.	fo. lxxxix.
Cassander & Lysimachus regiam		Clare vrbis situs	fo. lxxxvij
maiestatem sibi vendicant. fo. xlv.		Clearchus exilio facinorosior fa	
Cassandro defuncto filius Philip		ctus	folio. xlvij.
pus regno succedit.	xlv.	Clearchus. lx. senatores i vincla cō	
Catanensis	fo. xv.	pingit.	eodem.
Catonis de otio sententia	fo. j.	Clearchus Iouis filium se predicat	
Cecrops biformis	fo. vij.	folio.	xlvij. & xlviiij.
Ceraunon clearchi filius	xlviiij.	Clearchus ceditur.	eodem
Cęsaris commendatio	lxxxix.	Clęmentię exemplum.	fo. xxxj
Chion & leonides philosophi pla		Clęmentię fructus	fo. liij.
tonici in Clearchi mortem con		Cleomenes victus.	fo. lxviiij.
spirant	fo. xlviiij.	Cleomenes interficitur.	eodem.
Cidnus fluuius amœnus.	fo. xxxj.	Cleopatrę filię philippi & alexan	
Cymbri terribiles	fo. lxxxj.	dri epiiri regis nuptię celebran	
Cimon milciadis filius grecorum		tur	fo. xxvij. & xli.
dux creatur.	fo. xij.	Cleopatra cyricoeno in syria nubit	
Cineas interrogatus pyrro qua		folio.	lxxxiiij.

INDEX IN EPITHOMEN IVSTINI HISTORICI.

Cleopatra minor occiditur a sorore. folio	lxxxv.	sepulchrū pro templo coluerunt. i. folio	lxxvi.
Cleopatra maior a filio necatur. folio	eodem.	Darius hystapis filius rex declaratur.	fo. iij.
Cleophis regina scortum ab indis dicta.	xxxvi.	Darij fuga	vii.
Clytus ab alexā. interfectus.	xxxv.	Darii mors. fo.	ix.
Codomanus cęso ab eo occho armeniorum rex cōstituitur.	xxix.	Darius Xerxis filius.	xij. & .xvi.
Codrus atheniensū rex.	viii.	Darius moritur.	xix.
Colorat fabula de educatione Remi & Romuli	xc.	Darius ad Thraciam subigendam mittit.	xxii. & .xxliij.
Comani regis interitus	xc	Darius quartus Artaxerxis filius folio	xxviii
Comaris	.	Darius viuento patre rex creatus. folio	eodem
Cometes stella	lxxix.	Darius interficiendi patris consilium capit	eodem
Conon atheniensū dux.	xvij	Darij quinquaginta fratres parricidę.	eodem.
Conon persarū classi pfectus	xx	Darius vincitur	xxx
Constantię exemplum.	xxvii	Darij mater & soror captiue. folio	xxxii.
Continentię vtilitas	vj	Darij extrema ad alexā. verba. folio.	xxxiiij
Chorasni cum dracis i deditiōne capti	xxxvi	Darius moritur.	eodem
Corcyra vrbs	lxiiij	Darij mater audita alexandri morte se interficit	xxxix
Corynthus diruitur.	lxxvi	Darij in Carthagineñ. edictum. folio	lij.
Cranaus cecropi successit.	vii	Deidanna aeacidę regis filia. folio	xliiij.
Crateo custodia pecunię data. xl.		Delphici templi situs	lxij.
Craterus.	xxxix	Delphicum antrum	eodem
Creston rex bithynię	lxxxii	Demarathus rex lacędemoniorū. folio	ix.
Crotonienses locrensibus bellum i ferunt.	liij	Demetrius apud Calaniam vincitur.	xliiij.
Crotonienses peste vexati	liij.	Demetrius in fugā versus mortuo Antigono patre	xlvj.
Crotonienses a locrēnsibus bello superati.	liiij		
D			
Daci a getis orti	lxxiiij		
Dacis pœna imposita	eodem		
Damascena syrię nobilissima ciuitas.	lxxvii		
Damasci arathis vxoris regis syri			

INDEX IN EPITHOMEN IVSTINI HISTORICI

Demetrius alexandrum interficit. folio.	xlvi.	Dionysius in italiā fugit.	lv.
Demetrius rex macedoniæ vocatus.	eodem.	Dionysius locrorū ciuitate pulsus siciliam redit.	eodem.
Demetrius bello puocatus.	eodē.	Dionysius principatu eiectus litte- ras docet	lvi.
Demetrius Eumenem & Antigonum filios habuit.	xlviij.	Dodoneus Iuppiter.	xxxiiij.
Demetrius puer Epyri regno Alex- andrum spoliāt.	lxv.	Doloris taciti vis	xxv.
Demetrius occiditur.	eodem.	Doricetes thracū rex	xlviij.
Demetrius moritur.	lxii.et.lxvii.	Dorienses,	viiij.
Demetrius rex Illyricorū & Philippū		E	
Dagre dicitur romanorū querens in iuriam.	lxviii.	Edyssa vrbs macedoniæ ægea di- cta.	xxij.
Demetrii pudor	lxxiiij.	Egeades populi	eodem.
Demetrii interitus.	eodem.	Eleades alex. compellat	xxx.
Demetrius vbi e roma aufugisset syriæ rex constituitur.	lxxvi.	Eleusina.	xix.
Demetrius moritur.	lxxvii.	Elimeorum rex	lxxxviij.
Demetrii (qui demetrii syriæ regis filius fuit) inertia.	eodem.	Elissa sycheo auūculo suo nubit	l.
Demetrius capitur	lxxxiiij.	Epaminūdas summus & philoso- phus & imperator	xxxiiij.
Demetrii casus	eodem.	Epaminūdas thebanorū dux	xx.
Demetrius necatur	lxxxviiij.	Epaminundæ interitus	xxi.
Demosthenes	xv.xvi.xix.	Epaminundæ cōmendatio.	xxi.
Demosthenes megaras exlauit.	xl	et	xxii.
Didonis (q̄ & elissa dicit) fuga.	lj.	Ephestion pro deo colitur.	xxxvii.
Didonis interitus	eodem.	Epigoni vnde dicti	xxxii.
Diocles pifistrati filius morit̄.	viii.	Epirotici regni origo	xlviij.
Dionysius pulsus carthagine sicili- am tenet.	liij.	Equus soli sacer	iiij.
Dionysio crotoniēses resistūt.	liiij.	Equos vento cōcipere fabulosum folio	xcij.
Dionysius interficitur.	lv.	Erectheus	viiij.
Dionysius patri Dionysio succe- dit.	eodem.	Euagoras dux Lacædemoniorū. folio.	xviiij.
Dionysius tyrannidē in suos auspi- catur.	eodem.	Euander tēplū lycæo cōdidit.	xc.
Dionysius a syracusanis vicit̄.	eodē	Euanthe	lxix.
		Eucratidis cōmendatio.	lxxxviij.
		Eumeni adiectæ prouinciæ	xlj.
		Eumenes victor	xlj.
		Eumenes in italiā exercitū com-	

INDEX IN EPITHOMEN IVSTINI HISTORICI.

mouet. folio	xlii.	Fœlicitatis recordatio in miseria	
Eumenes sardis profectus. eodē.		grauis	lxxiii.
Eumenis astutia.	eodem.	Ferri temperatura	xciii.
Eumenis fuga	eodem.	Fidei raræ exemplum	xii.
Eumenis ars in dicendo. eodem		Fiduciæ exemplum	xxxv.
Eumenes vincitur	xliii.	Fidei detrimenta	lvij.
Eumenis ad exercitū oratio. eod:		Fides etiam hosti grata	lxxxliii.
Eumenis in rerum desperatione		Flaminiū consulis hortatio	lxx.
constantia	eodem.	Flaminius nabydē tyrannum subi	
Eumenes ab exercitu p̄ditus. eod		git	lxxi.
Eumenes bithiniæ rex asiam oc		Floralia apud messilienses	xc.
cupat	lxvi. & lxxvii.	Fortunæ volubilitas	lxv.
Eurydices propago	xxiiii.	Fortunæ mutatio	iii.
Euridice vxor Aridei regis	xliii.	Fortunæ varietas	xi.
Eurydice cæditur	xliiiii.	Fortunam fauor sequitur	xvi.
Eurydice Antipatris filia captiua		Fortunæ ludus	lxxvii.
folio	xlvi.	Fortitudinis exemplum	xxxvi.
Eurymedon	xv. & xvi.	xlvi.	lviii.
Europa vnde dicta	xxii.	Fortitudo in aduersis	lxvii.
Europus rex europæ	eodem	Frugalitatis bona	liiii.
Europus Philippi fillii argei hæ		Frumēti satio apud Eleusinā sub	
res. folio	xxii.	Frichtheo reperta	viii.
Exercitus sine duce virtus vana.		Futor ex dolore	lxxxix
folio	xlii.		

F

Fabritius Iulcius a senatu legatus	
pacem cū Pyrho cōponit	xljx
Fabula persuadet	xc.
Factionum fœditas	xviii.
Factio calamitosa	xv.
Farnax	lxxxj.
Fati necessitas	xciii.
Fatua fauni vxor	xc.
Faunus tertio loco post saturnum	
in italia regnavit	xc.
Faustulus	xc.
Fœminarum in persas fugiētes in	
<u>dustria</u>	iii.

G

Gaditani	xciii.
Gallorum legati ad Dionysium	
missi	liiii.
Galli in italia irrumpunt. liiii. lxi:	
Gallici nominis terror	lxi. lxxiiii.
Galli bello clari	lxi.
Galli in Antigonī castra irrumpūt	
folio	lxlii.
Galli prosternuntur	lxxiiii
Gallogræcia	eodem.
Gallorum græcorum feritas	lxv.
Gallogræci funduntur	eodem.
Gallorum astutia	lxvi.
Galli dicti Cordisci	lxxviii.

INDEXIN EPITHOMEN IVSTINI HISTORICI.

Gallorū nomen romanos semper terriūt.	lxxxii	Habid̄is comendatio	xciii.
Galli a liguribus caltioris vitæ vsū vrbesq; muris cingere dederunt. folio,	xcii.	Habraham	lxxvii.
Gargoris sæuitia in nepotē.	xciii.	Hamilchar amissus	xv.
Gargoris rex primus mel iuenisse traditur.	eodem.	Hamilchar occiditur	lii.
Gelonus Siciliae rex nereim ducit vxorem.	lxxvii.	Hamilcharis proles	eodē
Geryon	xcii.	Hamilchari almico succedit. eod.	
Gestonę cum asybis in deditiōē capti	xxxvi.	Hamilchar gifgonis filius cognominatus Rhodanus	lvi. & lvi.
Gylippus	xv. & xvi.	Hammonis filius Alexāder.	xxxii
Gyptis senani Segoregiorū regis filia	xcii.	Hanno dux carthaginensium.	lv.
Gobryas	iiii.	Hannonis excogitatum scelus. folio	lv. & lvi.
Gorbis vrbis situs	xxxii.	Hanno cruci affigitur	lvi.
Gordii plaustrum	eodem.	Hannibal carthagineñ dux cōstituitur.	lxxviii.
Gordius rex creatus	eodem.	Hannibalis prudentia	lxxi.
Gordias	xxxvii.	Hannibalis ex africa fuga	eodē.
Græcia omnis bella in sua viscera conuertit	xii.	Hannibalis & Antiochi consilia	eodem.
Græcia olim viribus & dignitate orbis terrarum princeps alienis sedibus excubat	xxxv.	folio	eodem.
Græcia maior: italiae pars vbi sunt thucinorum vrbes a philoctete cōdita	liii.	Hannibalis consilium de gerēdo bello in romanos	lxxii.
Græcæ factiones	xii.	Hannibalis fuga in cretā	lxxiii.
Græcæ litteræ Carthaginensibus veritæ	lv.	Hannibalis ars	eodem.
Grypho a magnitudine Nasi ita dictus	lxxxiiii.	Hannibal serpentibus vincit. eodē;	
Griphi mater veneno (quod ei parauerat) opprimitur.	eodem.	Hannibalis interitus	lxxv.
Grypsina sororem cleopatram requirit	lxxxv	Hariarathes cappadocię regnum suscipit.	lxxviii.
		Harpos a dyomede cōdita	liii.
		Harpagi astutia.	ii.
		Hasdrubal & hamilchar magonis filii patris succedunt	lii.
		Hasdrubal moritur.	eodem.
		Hasdrubatis proles	eodem
		Helemati senis solertia Aristimus tyrannus necatur	lxv.
		Heleno priami filio andromachē hectoris vxorē pyrrhus redit.	xlx.

INDEX IN EPITHOMEN IVSTINI HISTORICI

Judæi a Iuda dicti.	lxxvij.	menis locum substitutus fo. lxxviii.
Judæos & erles primus domuit		Lisandri commendatio & iterius
folio	eodem	folio
		xx.
L		
Lacedæmoniorū i messenios gra-		Lisias syracusanus orator. fo. xviii.
uissima execratio	folio. xiiij.	Lysimachus & Cassander regiam
Lacedæmoniorum contra messe-		maiestatem sibi vendicant fo. xlv
nios victoria.	folio. xiiii	Lysimachi virtus in conficiendo
Lacedæmoniorum in athenienses		leone.
bellum.	folio eodem.	folio eodem.
Lacedæmoniorum cum thebanis		Lysimachus ab Alexandro vulne-
pactio.	folio eodem.	ratur.
Lacedæmonij vincuntur fo. eodē.		folio eodem
Lacedæmoniis illata iniuria. xxiiii.		Lysimachus bello Doricetis thra-
Lachereus	folio. xv	cum regis pressus
Lachrymosa cōiugū separatio. lx.		folio. xlvj
Lamacus.	folio. xv.	Lysimachus victo pyrro mace-
Lampedo amazonum regina vi.		doniam occupat.
Lamponius dux	folio. xv	folio. xlvii.
Lathonus scytharum rex. folio. vii		Lysimachus thraciæ & Heracleæ
Laodice Seleucum ex apolline su-		bellum infert
scepisse per quietem visa fo. xlv.		folio eodem
Laodices patricidium lxvi. lxxix		Lysimachia terræ motu evertitur.
Laodices scelus	folio eodē.	folio
Laodice extinguitur folio eodem		xlviii.
Larissæa vrbs a Philippo capitur.		Lysimachus ceditur folio eodem.
folio.	xxiii.	Litterarum astuta missio folio. ii.
Latinus ex Hercule & filia Fauni		Liuius neuus romanorū dux. lxxii
stupro conceptus	folio. xc.	Locri ad Pyrrhum deficiunt. xlix.
Lxudamia interficitur folio. xlvii		Locri crotonienses vincunt. liiii.
Leuticus Ptolomei filius fo. xliiii		Locrensiū turpe votum folio. lv
Leonatus extinguitur. xxxix. & xli		Lucanorum ritus & duricia fo. lix
Leonides sparthanorū rex. ix. & x.		Lupercus
Levinus prætor cū Attilo rege græ-		folio. xc.
ciam populatur	folio. lxxix.	Luxuria ex diuitiis
Licinius consul occiditur. lxxviii.		folio. xi.
Lycurgi leges & exitus. xii. & xiii.		Luxuriosus exercitus
Lycurgus sparthanorū rex in Cleo-		lxvii.
		Luxuriæ mala
		fo. xxxi. xxxii
		xlviii
		xlix
		lxxvii.
		M
		Macedoniæ descriptio
		xxii.
		Macedonum initia & incrementa
		folio
		eodem
		Macedonum cædes
		xxxj
		Macedonibus mos salutandi regis
		retentus.
		Folio. xxxvj.
		Macedonici exercitus ad Alexan-

INDEX IN EPITHOMEN IVSTINI HISTORICI.

drū de p̄catio pro reditu.	xxxvi.	Massiliensium gratia apud roma-	
Macedones alexandri morte gau-		nos.	lxxviii
dent.	xxxix	Massiliæ conditio	xcj
Macedonia in suavisera armatur		massilienses senonico bello roma-	
folio	xlj.	nos auro adiuuant.	xcij
macedonū in olympiada cōspira-		Massinissa rex numidarum	lxx
tio.	xlviij	mathæas rex scytharum.	xxvi
Macedones a romanis vincūt.	lxx	Medæa ab egeo decedit	viiij
Macedonici belli apparatus	lxxv	medus medeg ex egeo filius. eodē	
macedoniæ duratio	eodem.	Medis bellum infertur	iiij
macedonię reges.	eodem	medorum imperij finis	eodem
macheus exulat.	lj	Megabazus ad subigendā thraci-	
Macheus scelerum pœnas luit	liij	am missus.	xxij. & xxiiij
Machus aquilius consul.	lxxviiij.	Megara	viiij
mago dux carthaginēsiū cū centū		meleagri sententia de creando re-	
& viginti nauibus romanis aduer-		ge macedonum	xxxix.
sus pyrthū in auxiliū venit.	xlx.	Meleagro & perdice castroꝝ cura	
Mago macheo succedit	liij	data.	xl.
Mago hamilcharem & hasdruba-		mellis vsūm gargaris primus fert i	
lem filios habuit.	eodem.	ueuisse.	xciiij
malachus classē amittit	xlviij.	menalippe Antiope soror ab her-	
Maratonia pugna	ix.	cule capitur.	viiij
marcus lepidus in ægyptum mit-		Meneleus Ptolomæi frater.	fo-
titur.	lxx	lio	xlviij
Marci Catonis filius pedestre bel-		menias thebanorū princeps.	xviiij.
lum aggressus & eiusdem misera		Mergis Cambysis frater.	iiiij.
bilis audacia	lxxv.	Messenij.	xiiij.
marcus crassus cum filio ab horo-		Metapontini græcos pellere statu-	
de deletur.	lxxxix.	unt. folio	liij
Mardocius olynthū expugnat.	xj	metapontini peste vexati	eodē.
mardonius vincitur.	eodem	Methona vrbs a Philippo oppu-	
Mare mortuum.	lxxviiij	gnata. fo.	xxiiiiij.
marficum bellum	lxxxij	micale mons	xv.
Marsine captiua herculem ex ale-		Micythusanaxilai seruus	xv.
xandro genuit.	xxxiiij.	mida gordij filius	xxxij
marthesia amazonū regina in asia		Midanamis portionem macedo-	
occiditur	vi.	niæ tenet	xxij
Martis Lucus.	xc.	Milciades	ix.

INDEX IN EPITHOMEN IVSTINI HISTORICI:

Milo laudamiæ percussor foedæ moritur	lxvii	Nabis ciuitates græciæ multas occupat.	lxxi
Minithia siue thalestris amazonū regina	vii.	Neoptolemus rex molossorū filiā habuit olympiada i quæ philippo nupsit: vnde Alexander magnus natus.	xxii
Miraculosi natales.	xli	Neoptolemus cæditur	xlii
mirtalis dicta est olympias. xxviii.		Nereis Geloni sicilię regis filio nubit. folio	lxvii
Mithridates moritur	lxxix	Niceas.	xv. & xvi.
Mithridates mithridatis filius senio confectus moritur. eodem		Nicea ab alexandro cõdita.	xxxvi
Mithridatis industria/ victorię. paricidia: & fraus.	lxxix. & lxxx.	Nicomedis fraus	lxxix
mithridates romanum exercitum vincit	lxxx	Nicomedes cappadociam inadit. folio	lxxx
Mithridatici belli initia & causæ. folio	lxxxii.	Ninus rex assiriorum	j.
Mithridatis generosa origo. folio	lxxxiiij	Ninus secūdus sexū mēritus. eodē	
Mithridates primus scythiam inuafit.	eodem	Ninus pendēdi scythis tributū finē asiaticis imposuit.	vi.
Mithridates gloriosa senectute decessit.	lxxvii.	Nysa a libero patre cõdita.	xxxvi.
Mithridates arthabano patri succedit.	lxxxviii	O	
Mithridates a fratre Horode necatur.	lxxxix.	Obliqua oratio	lxxx
Moderatæ orationis fructus	xlij.	Occhus artaxerxis filius dario fratri succedens armenijs bellum infert.	xxix
moderationis fructus.	lx.	Occhus ceditur	eodem
Moses	lxxvii	Oenomaus dux phocēsis in philomenis locum creatur.	xxiiij
mulieris crudelis ambitio	ij.	Olympus mons	xxiiij
Muliebris dominatio	xliiij	Olympias neoptolemi molossorū regis filia philippo nupsit.	xxiiij.
muliebris libidinis mala	xxiiij	Olympias pulsa stupri suspicionē. folio	xxvii
Muliebris astutia	l. & li	Olympias creditur philippo mortem parasse	xxviii.
mulier nepharia	lxxxiiij.	Olympias myrtalis dicta Antipatro inuisa.	xxviii. & xxxviii.
Munio consuli achaicū bellum decernitur	lxxvi	Olympiadis apud macedonas gratia. folio	xlviij
N			
Nabis tyrannus a philippo sollicitatur	lxx		

INDEX IN EPITHOMEN IVSTINI HISTORICI.

Olympias pictum pergit eodem	Parthorum fides nulla eodem.
Olympias moriēs honestatem ser uare studet. xliiij.	Parthis tertius rex pampatius fuit. folio eodem.
Olympias pyrthi epiri regis filiaē prudencia. lxvij.	parthorum reges arfacis noie vo cati. eodem
Olympias decedit eodem.	Parthi medos vincunt eodem
Olynthum mardonius expugnat. folio xj.	pausanias spartanorum dux creat, folio xj. & xix
Olynthios philippus aggreditur. folio xxv.	pausanias in exilium missus xx.
Ophellax rex cyrenarum lviiij.	pausanias philippum obruncat. folio. xxxvij.
Opobalsamum lxxviij.	pausanias ab attalo stuprū passus. folio eodem.
Orientis imperiū a medis ad per sas traslatum. lxxvj.	pausanieꝝ cruci affixo corona au rea ab olympiade data xxviij.
Oropastes fo. iiiiij.	pax toti greꝑie facta. xxj.
Ostentum lxxv.	pelias rex. lxxxviij.
Otrate marthesieꝝ amazonum regi neꝝ filia matri succedit. vj.	pelopōnēsi atheniēses vincūt. xiiiiij.
P	peloponensi syracusanis auxilia mittunt. xv.
Pacorus Horodis filius lxxxix.	penaxagoras; sigilli scytharum re gis filius. vij.
Palāti filij Arati partheniorum du cis commentū in morte. xliij.	pēthesilea post otreram regno po tita. fo. vij.
pandosia yrs xxxiiiiij	peonia portio macedonieꝝ xxij.
parmenio pecunieꝝ p̄fectus. xxxiiiiij	perdicę p̄cepta. eodem.
Parmenio cum philiota filio inter ficitur xxxv	perdica midanami succedit. eodē
Parthenij xliij.	perdica Amyntæ filius. xxiiij.
parthi funduntur lxxvij.	perdica insidijs matris Euridices captus. eodem.
Parthi scythico nomine exules di cuntur fo. lxxxvj.	perdice melior sententia de crean do macedonum rege. xxxix.
Parthicus sermo & mores eodem	perdicæ constantia. xl.
Parthorum bellandi ratio eodē	perdica Ariarathi bellum infert. folio. xlj.
parthi adulteria sæuius vindicant. folio. eodem.	perdicę arrogantia nocuit xliij.
parthorū sepulchra aues & canes folio. eodem	perdica necatur eodem
parthi ad faciendum q̄ dicendum promptiores. lxxxvij.	pergamenus lxxxj.

INDEX IN EPITOMEN IVSTINI HISTORICI

Pericles Atheniensium dux creatur	folo. xliij.	filiam duxit vxorem.	eodem
Perpenna consul Aristonicum vincit.	fo. lxxviij.	Philippus in oppugnanda methona dextrum amittit oculū.	xxliij.
Perpenna moritur	eodem	Philippus libertati totius gręcię in sidiatur	eodem
Perfarū manus ibribus deleta.	fo. j.	philippus obtruncatur	fo. xxvij.
Perfarum mos ostenditur	xx.	philippus aduersus Oenomaū p̄greditur.	fo. xxliiij.
Perfarum copię	xxx.	philippi commendatio	eodem
Perfarę cędes non parua	eodem	philippus perfidus & sacrilegus.	fo. lio. xxliij. & xxv.
Perfarum clades	xxxj.	philippus in cappadociam traicit folio	eodem.
Persei in Demetrium fratrem indignatio & impietas	lxxliij.	philippus olynthios aggreditur.	folio xxv.
Perseus in samothraciam fugiens capitur	fo. lxxv.	philippus fratres multandos tradit	eodem.
Persepolis vrbs persici regni caput expugnatur.	fo. iij. & xxxliij.	philippi scelera	eodem.
Perusini ab achęis ducunt originę folio.	liij.	philippo phocęses se dedūt.	eodē.
Pharnabatus dux lacedęmoniorū Xerxis pręfectus	xvij. & xix	philippus Arysbam regno pepulit.	eodem
Pharnaces pāpacij filius.	lxxxvij.	philippus Alexandrum olympiadis fratrem ad stupri consuetudinem trahit.	xxvj.
Philen atticorę finiu castellū.	xvij.	philippus Alexandrū. xvij. annos natum ad se vocat.	eodem
Philippus obses datus.	fo. xxij	philippus scytica bella aggreditur folio	eodem
Pgilippum argeus pater successorem relinquit	eodem	philippus vulneratus.	fo. xxvj.
Philippus amyntę filius Alexandri magni pater.	xxij.	philippi clementia	xxvij.
Philippus obses datus ad Alexandro fratre	eodem	philippi in thebanos sęuitia.	eodē
Philippus apud thebas precipuas artes ebibit.	eodem	philippus legatos omnes e gręcia corynthum accersit.	eodem
Philippus Macedonię regnum suscipit.	eodem.	philippi bellicus apparatus.	eodē
Philippi gesta	eodem.	philippus attali sororem ducit vxorem	folio. xxvij
Philippi primū bellū cum athenęsibus.	eodem	Philippus. vij. & xl. annos natus moritur.	fo. xxvij.
Philippus Illyrios cędit.	eodem		
Philippus olympiada neoptolemi			

INDEX IN EPITHOMEN IVSTINI HISTORICI

philippi viuendi modus	eodem	dit	folio. xxxiiii. & lxxxviii.
Philippi & Alexandri comparatio	eodem.	phrahatis parricidia	lxxxix.
folio	eodem.	phithya Demetrio macedonū re	
philippo mortuo varij animorum		gi nupsit	folio. lxxvii.
motus	fo. xxix.	phiales patri pyrro successit.	xlx
philippus Cassādrī filius patri suc-		pygmalioni tyriorum regnum tra-	
cedit	fo. xlvj.	ditur	fo. l.
Philippus Demetrio patri succe-		pygmalion opum libidine captus	
dit.	fo. xlvii. & xlviii.	sycheim necat	eodem
philippus romanis bellum infert.		pyrrhus rex epīri Demetrio bellū	
folio	lxxviii.	parat.	fo. xlvj.
philippus futuram stragem presā-		pyrrhi secundi aduersus romanos	
git	folio. lxxviii.	expeditio	fo. xlviii.
Philippus a romano bello ad re-		pyrrhus ptolomæi filiā ducit vxorē	
gnum macedonicum tuendum		rem	eodem
reuertitur.	lxix.	pyrrhus Achillis filius	xlviii.
philippi perplexitas	eodē	pyrrhus cum in templum Iouis ve-	
philippo tota græcia romanorum		nisset Anasam herculis neptem	
fiducia bellum infert	lxx	rapuit.	fo. xlix
philippus Nabim tyrannum sollici-		pyrrhus insidijs Orestē delphis cę-	
tat	eodem	ditur.	eodem
philippus relicto magno belli ap-		pyrrhi eacide filii aduersus roma-	
paratu aduersus romanos dece-		nos expeditio.	eodem
dit.	fo. lxxiiii.	pyrrhi soboles	eodem.
philomenes phocensiū dux. xxiiii.		pyrrhi in romanos clemētia.	eodē
philomenis interitus	eodem	pyrrho sicilia traditur	fo. l.
philopomenes achæorum dux ca-		pyrrhus rex siciliæ vt epyri voca-	
pitur	fo. lxxix. & lxxiiii.	tus.	fo. lx.
philopomenes veneno perit. eodē		pyrrhus heleno filio siciliam: Ale-	
phoctetes thurinorū vires condi-		xandro italiam destinat.	fo. lx.
dit.	fo. liii.	pyrrhi in epitum reditus	eodem.
phocensibus illata a thebanis iniu-		pyrrhus a poenis victus.	lxiiii.
ria.	fo. xxiiii.	pyrrhi ex italia recessus.	eodem.
phocenses templum apollinis del-		pyrrhi potestas.	eodem
phicis occupant.	eodem.	pyrrhus necatur	eodem:
phocenses philippo se dedūt. xxv		pyrrhi commendatio	eodem.
phocensium exitium.	eodem	pyrrhenei montis magnitudo.	xcii.
phahates Mithridati patri succe-		pyrrhæ in liguribus autores græcos	

INDEX IN EPITHOMEN IVSTINI HISTORICI

Securitas sui victoria hostis, fo- lio	xxix. lxxvi	Syracusani.	xv
Securitatēis damna	lxxvi.	Syrīs vrbs capta	liij
seleucus Antigono hostis	xlv	Syria a demetrio deficit	lxxxiiij
Seleuci fatalis ortus	xlv	siria terrę motu vastata	lxxxvi
seleuchus anchoræ figurā in femo- re habuit	eodem	Siria fit Romanorum prouincia- folio	eodem.
Seleuci præclara gesta.	eodem.	sogdiani asiæ populi	xxxv.
seleuci & Lysimachi ætas	xlviiij	solis defectus	lviiij.
Seleucus a ptolomæo secundo ce- ditur.	eodem	Solon stulticiam simulat	viiij.
seleucus filius habuit Antiochum folio	eodem.	somnus in prælio	xxxiiij
Seleuci clades	lxvi.	Sophocles atheniesi, dux creatur- folio	xliij
seleuci prosperitas	eodem.	sopori facinus	viiij
Seleucus negatur	eodē.	Sothenes macedonū dux.	lxij
semiramis nini vxor sexum menti- ta.	i.	sparcon.	ij.
Semiramidis turpissimū facinus. folio	eodem	Spartanorum virtus.	x.
Semiramidis exitus.	eodem.	spartanorum furor.	xliij.
Serui titiorum liberos necāt de q- bus vltio capta ab Alexādro ma- gno.	l.	Spartanorū senum virtus	xxi.
Seruilius ad interficiendū hāniba- lem a senatu mittitur.	lxxi.	spartanorū degeneratio	xliij
sybares Xerxis p̄fectus	ij. & iiij.	sparthe obsidetur a pyrrho	lxiiij
Sicheus herculis sacerdos elissam ducit vxorem.	l.	spartanorū mulierū virtus.	eodē
siciliæ situs	xliij.	spartanorum in aduersis constan- tia.	lviiij.
sicilia primo dicta trinacria.	xv.	Sparte ab Antigono oppugnata, folio	eodem
Sicilia sicania dicta	eodem	Statura Darij filia/ Alexandro nu- bit. folio	xxxviij
siciliæ imperium carthaginēn. ten- tarunt.	eodem	Strato seruus domini cōsilio & a- stutia rex titiorū creatus	l.
Siculi freti qualitas.	eodem	stupra belli causæ	xliij.
sidon vnde dicta.	l.	Suniator hānoni carthaginēsiū du- ci infestissimus.	lv.
Sigillus scytharum rex.	vij	T	
Silentij exemplum	lvij	Testofagi ob perpetratum sacri- legium pestifera lue percussi. fo- lio	lxxiiij
		Telegonus pater Astriopei	xxij.
		Terræ motus inter insulas thesa-	

INDEX IN EPITHOMEN LVCI FLORI

menem/ & therasiam eodem die e-	Tygra. syriæ rex cōstituitur. lxxxv.
tiam terrę motus Rhodum/ multaf	Tiriorum ciuitas cap, tur fo. xxxiiij
q; alias ciuitates concussit lxx	Tirus antē annum troianæ cladis
Teucer in cypro Salamina consti-	condita. folio. L.
tuit. xcii.	Titij a seruis suis iterficiūť. eodem
Thalestris amazonum regina' Ale-	Tyridates. folio. lxxxix.
xandro occurrit. xxxiiii. & lxxxviii	Tyrteus poeta claudus folio. xliij
Thebani & athenienses inter se re-	tisapharnes artaxerxis p̄fectus. xix
conciliantur. folio. xxvi.	tisafern. darij p̄fectus. xvi. xviii. xix
Thebani ab Alexandro victi. xxix.	Torua mulier fo. xci
Thebę diruuntur folio. xxx	Transimendus lacus folio. lxiiij
Themistoclis indoles folio. ix	Triballi Philippo transitū negant.
Themistoclis prudentia .x.	folio xxvi.
Theodorus mille vrbium Bactria-	Trifo vbi syriæ regnum occupauit
norum p̄fectus folio. lxxxvij	vincitur. folio. lxxxvij.
Theogena Agathoclis vxor. fo. lix	Triginta tyrannorum fuga. xviii.
thermodoō fluuius cappadocię vi	Trinacria dicta est sicilia. fo. xv.
Thermopylarum angustię ix.	Triptolemus primus sationis inuē
Thermopylarum angustias audito	tor folio. viiij.
Philippi aduentu Athenienses oc-	Troas Olympiadis soror / Aribe
cupant folio. xxiiij.	vxor folio. xxiiij.
Thessalia a Philippo capta. xxiiii.	Trogi Pompei historia folio. j.
Thessalonice cassandro nubit. xliiij	Trogi voltmina. folio eodem.
Thessalonice ab antipatre filio cæ-	Trogus fallitur. lxxvij. & lxxxviij.
ditur. folio xlvj	Trogus Liuium capit & Salustiū.
Theseus ex Hyppolyte amazonū	folio lxxx. & lxxxj.
regina hyppolytū filiū sustulit. vi.	Trogi genus. folio. xcij.
Theseus Aegeo patri regno succe-	V
dit: post quem Demophon eius	Vasra mulier in vindicta. folio. ii.
filius. folio. viiij.	Vasrum tyri consilium. folio. ij.
Thimotheus atheniēsiū dux. xlvii	Vasrū Hānibalis consilium. lxxiiii.
Thomiris scytharum regina. fo. liij.	Valerius leuinus consul. folio. xlix.
Thrasylbulus. folio. xviii. & xix.	Veneti superi maris incolæ. fo. liij.
Thurinorum vrbes condidit Phi-	Veneni quod bibit Alexander vis
loctetes. folio. liij.	maxima folio. xxxviii.
Thusci a Lydis exorti. folio. liiij	Vetidius Parthos cum regē Paco
Tigranes rex armenię obses a par-	re cędit. folio. lxxxix.
this datus. folio. lxxx	Verecūdiæ / & pudoris vis. lxxiiij.

INDEX IN EPITHOMEN LVCII FLORI

Veteris beneficii gratia	lxvi.
Vexores re: egypti	i.
Vexores scytis bellum primum in fert. folio	vi.
Vexores fuga. folio	eodem
Victoriæ signū apud græcos.	xxi.
Victoria ferrivirtute q̄reda.	xxxiii
Vindictæ crudelitas. folio	ii.
Vindictæ dilatatio. folio	iiii.
Vindictæ cupido	xxvi.
Vindictæ qualitas. folio:	xxvii.
Vitginum supra. Folio	lvi.
Viriat ⁹ rōanos bello fatigauit.	xcii
Virtus moliciæ effoeminata	iiii.
Virtus in desperatione	xix.
Virtus astutiavincitur	xxvi
Virtus remunerata	xxix.
Virtus regno donata	xxxix.
Virtutis vis. Folio	xlv.
Vitiorum ignoratio optima philo sophia. Folio.	i.
Viticæ conditio	l.
X	
Xerxes Dario regno succedit.	ix:
Xerxis per quinquennium græcis bellum instruxit	ix.
Xerxis numerosus exercitus. eod	
Xerxis naues innumere	eodem
Xerxes quattuor ad diripiendum Apollinis templum mittit	x.
Xerxes thespias pateas & Athenas incendit. Folio	x.
Xerxes Abydon confugit	xi.
Xerxis varia fortuna. Folio	xi.
Xerxis vincitur. Folio	xii.
Xerxis interitus. Folio	eodem
Xerxes iudæos primus domuit. Folio	lxxviii.

Z	
Zestromindarus lacedemonio rum dux. Folio	xvii.
Zopyrio pōti p̄fect ⁹ cedit.	xxxiiii
Zopyrionis Alexandri magni ducis virtus. Folio	lxxix.
Zoroastes Rex bastrianorum primus magicæ artis inuentor	i.
Finis Indicis Iustini historici.	

¶ Historiarum Lucii Flori in titi Liuii decem decadas (quæ i hoc ope sparsim traditæ sunt sub principaliū litterarū suarū ordine) conpendiosa & emendata collectio.

A

Acilius glabrio.	cviii.
Actus Nauius summissio augurio senatum ad augeri vetabat.	xcvi.
Aetas telluri vota	cii.
Aerarii direptio	cxxv
Aetas aurea apud romanos.	cxii
Aetas ferrea	eodem
Aetas tertiæ Romanorum primi centum āni sancti & pii Postremi centum bellis magnifici africū bellū acrius tessalico.	cxviii
Ager Romæ venalis	cvj.
Alba & albanus	xcv. & xcvi.
Albani religio	xcix
Algidum	xcviii
Allobrogum iudicium	cxliiii.
Alpes italiæ claustra	cxliiii
Ambrana regia epiri	cviii
Amulii interitus	xcv
Anacephaleosis de septem regibus. Folio	xcvii

INDEX IN EPITHOMEN LVCI FLORI

Ancus martius tullo successit. xcv	diosi	folio. cxvi
Ancus edificator xcvii	Bellum aduersus Astures gestum.	
Andriscus Macedonum regnum inuasit folio. cix	Folio	cxxxii
Anni ab origine vrbis ad Augustū septingenti folio. xciiij.	Bellum Allobrogicum folio. cxiiij	
Annulorum modij duo Fo. cv	Belli apparatus horribilis folio. ci	
Antiatiū sex naues rostrate. xcviiij	Bellum Asiaticum folio. cxii	
Antiocho speciosus nichil q̄ a romanis vinci folio. cviiij	Bellum acerrimum folio. cxxvii	
Anthonii & Cleopatraz fuga atq; exitus folio. cxxxij.	Bellum balearicum folio. cxvi	
Aquilii nephandum facinus. cxliij.	Bellum Catiliuz folio. cxxiiij	
Aquitani callidi populi fo. cxvii	Bellum Cassii & Bruti folio. cxxix	
Aquaz noxiæ Folio. cxxx	Bellum cum Antonio & Cleopatra. Folio. cxxx	
Arracillū oppidum captū. cxxxiiij	Bellum Cæsariz & pompeiz cxxliij.	
Arbores in naues commutata. ciiij	Bellum Cymbriticum, theutonicū, ac tigurinorum folio. cxiiij	
Aristonicus ferox Folio. cxii	Bellum Cyprium folio. cxvi	
Armorum ciuiliū finis cxxxv	Bellum ciuile Marianum cxxii	
Asculum vrbs picentum caput cii	Bellum ciuile sub Lepido cxxiiij	
Asia in Pompeio domita fo. cxvi	Bellum Creticum Folio. cxvi.	
Asillum conditur Folio. xcv	Bellum Dalmaticum Folio. cxxxij	
Asina cornelius cōsul opprēsus. ciiij	Bellum Etholicum folio. cviiij	
Astures populi opulenti. cxxxiiij.	Bellum Ethruscum cum rege Porfenna Folio. cxvii	
Attalus rex pergamenorū roma nos sui imperii facit heredes. cvii.	Bellum cum Ethruscis/ Faliscis/ & Fidenatibus folio. cxviiij	
Athenaz fame compulzæ Fo. cxv.	Bellum ethruscū & samniticum c bellū gallicū xcviiij. & ciiij cxvii.	
Athēsis fluius folio. cxiiij	bellum gallogræcum cviiij.	
Augusti pulchrum facinus xxviiij.	Bellum germanicum. folio cxxxij.	
Augusti medicus somnio monitus Folio cxxxix	Bellum Histricum folio. cviiij	
Augusti castra in epyro fo. cxxxij	Bellum illyricum ciiij. & cix	
Augusti classis Antoniana expeditior Folio. cxxxij	Bellum Iugurthinū folio. cxiiij	
Augustus bella in Hispania terminat Folio. cxxxiiij.	Bellum Latinum xcviiij & xcix	
	Bellum Ligusticum folio. ciiij.	
	Bellum macedonicum primū. cvii	
	Bellum macedonicū secūdum. cix	
	Bellum macedonicum tertium. cx.	
	Bellum mutinense folio. cxxviiij	

B

Baleares homines feri / & funde stu.

INDEX IN EPITHOMEN LVCI FLORI

Bellū apud mundā anceps. cxxvij	Brundisius vrbs Salentiuorum ca put. folio. cij.
Belli noua denunciatio folio. cv	Brutus filios securi pcutit. xcviij.
Bellum numantinum folio. cxj.	Brutus occiso aronte moriē. xcviij.
Bellum non minus cum vxoribus q̄ viris. folio. cxiiij.	Bruti visio. folio. cxxix.
Bellum parthicum. folio. cxviiij.	C
Bellum parthicum cum duce ven tidio. folio. cxxx.	Caij Gracchi mores/ & interitus. folio. cix.
Bellum parthicum cum Antonio. folio. eodem	Calydoniæ syluæ folio. cxviij.
Bellum perusinum. folio. cxxviiij.	Calurnij flāmæ tribuni virtus. ciij.
Bellum picente. folio. cj.	Campaniæ commendatio. folio. c
Bellum pyriticum folio. cxvj.	Campaniæ portus/ montes/ & vr bes folio eodem.
Bellum punicum prinū. folio. ciij.	Cannæ populo Romano funestæ. folio. cv
Bellum punicum secundum. ciij.	cantabricum bellum fo. cxxxiiii
Bellum punicum tertium/ atq; eius origo/ & exitus. folio. cx.	Capfa vrbs herculi. sacra fo. cxiiii
Bellum Sabinum. folio. xcix.	Capua inter maximas vrbes enu merata folio. c
Bellum Salentinum. folio. cij	Capua Hannibali cannarum loco fuit folio. cv.
Bellum sanniticum folio. c	Caralis vrbs vrbiū. folio. cvi.
Bellum seruile. folio. cxxj	carthago hispana facile capiē. cvj.
Bellum Sertorianum. folio. cxxiiii	carthaginēsiū studium in armis preparandum folio. cx
Bellum syriacū regis antiochi. cvij	carthago a romanis deleta eodem
Bellum Sparthacum folio. cxxi.	Cassij castra deleta folio. cxx
Bellum cū Sexto Pōpeio cxxix.	Cassii & Bruti cedes folio. cxxix
Bellum tarētinum/ & cum Pyrho rege. folio. c.	Castor & Pollux latino bello inter fuere folio. xcviij
Bellum in thraces folio. cxv.	Caſtilina rempub. inuadit. cxxiiij
Bellum viratus folio. cxxviii.	catilina occiditur. folio eodem.
Bellum vulsinense folio. cij.	Catonis exitus folio. cxxvij.
Bello finis impositus/ catulo consu le folio. ciij.	catulus consul folio. ciij
Beleus rex ceditur. folio. cxiiij.	caudius patētissimus cāpus. cxiiii
Belgæ p libertate pugnātes. cxvij.	Coelestes ming folio. cvii.
Bocchus Mamertaniæ Rex cesus. folio. cxiiij.	Coelia ex frumento potio. cxii.
Bouillæ. folio. xcviij.	Celtiberi hispaniq; robur. cxi.
Brito. marus gallorum dux. fo. ciij	

INDEX IN EPITHOMEN LVCII FLORI

Ceninensiu dituru oppidu	xcv.	Cneus pompeius caeditur.	cxxvii
Cen inus saltus horron erat	c.	Cneus fluuius centimalus	ciiii.
Caesar massilia traigreditur.	cxvii.	Cneus martius corolanus	xcviii
Caesar britanniã inuadit	eodem	Coniuratorum puniendorum va	ria opinio folio
Caesaris & pompeii auxiliares co	piã.folio		cxxiiii
Caesari infesta fortuna	cxxv.	Cõsiliu de roma inuadeda.	cxxii.
Caesar in epirum traicit	eodem	Conspiratio pompeii crassi & cae	saris.folio
Caesaris imparientia	eodem		cxxiiii.
Caesaris virtus.folio	cxxvi.	Consules primi brutus & collati	nus.folio
Cesaris in hostes pietas	eodem		xcvii
Caesar celerrime pharnacem vin	cit.folio	Consules vnde dicti	eodem
Caesarianoru actior ipetus.	cxxvii	Conuiuorum magnificus appa	ratus parit egestatem
Caesarianæ copiae tergiuersantur.	folio		cxix.
	eodem	Copiae quæ in italia cõflicere fo	lio
Caesaris triuphi & honores. eode			cxxvi.
Caesaris interitus	cxxviii	Corniculum	xcviii.
Ciceronis caput i rostris positum	folio	Corinthi situs ac nobilitas	cx.
	cxxix.	Cossus equitum magister	xcviii
Cymbri manilium syllanum & ce	plonem vicere	Crassus cum vndecim legionibus	deletus.folio
	cxiiii.		cxviii.
Cina vrbe pellitur	cxxii	Crassi reitui aurum liquidum infu	sum
Cyrocephalæ tumuli	cvii		eodem.
Cypros insula veneri sacra	cxvi.	Crassus apud pthos morit.	cxxiiii
Cypriae opes largius ætarium Ro	manum impleuere	Cretã Marcus Antonius primus	inuadit
	cxvii		cxvi.
Ciuites seditiones quattuor	cii	Critolaus achaici belli causa	cxix.
Ciuium bellorum cause	cxviii.	Curius dentatus	c.
Ciuitas biceps.folio	cxx.	Curiatii trigemini	xcv.
Ciuium motuum causa	cxxviii	D	
Cizicum ciuitas nobilis	cxvii	Dacia summota	cxxxii
Cheroma	cxv	Decius se deuouet	xcix.&c.
Clades horrenda	cxxix.	Domitius Enobarbus	cxliii
Cloelie virtus maxima	xcvii.	Drusi in germania gesta	cxxxii
Clypea ciuitas.folio	cii.	Drusi interitus	cxx.
Clypei vimine contexti	cxxi.	Duilius imperator non contetus	vno triumpho
Cneus magnus	cxvi.		ciii
		Do milia electi qui mori iuberẽ	tur.
			cxxxiii.

INDEX IN EPITHOMEN LVCII FLORI

Egates insulæ	ciiii.	Gallorum senonum naturâ & mo	
Elephantum bella	ci.	res.folio.	xcviii
Elephanti capti	eodem.	Galli in italiã irrumpunt	xcix
Emilius galloꝝ baltea discixit.	ciiii	Gallorum impetu romani perter	
Equi & volsci latinorum peruica		riti.folio	eodem.
cissimi.	xcviii.	Gallorum & Romanorum clades	
Equi perterriti nõ paruã fecere		maxima apud albiã	eodem.
stragem.folio	ci.	Galli clangore Ansesis delecti fo	
Esopus & grani cus ãnes cruenti		lio	eodem.
folio	cxvi.	Galli apud Anienem trucidati. fo	
Enni syri commendatio	cxxi.	lio	eodem
Euripus euboem insulam abscidit		Galli Pontino agro victi	eodem
folio	cviii.	Gallorum reliquię ad vadum va	
Euripus ad fugam impulsus.	cviii	dimonis deletæ	eodem.
Europa romanis subiecta.	eodem	Gallorum natura	ciiii.
F		Gallorum iuramentum	eodem.
Fabii trecenti & sex apud creme		Gallorum votum	eodem
tam cæsi	xcviii.	Galliarũ maxima cõiuratio.	cxyi.
Fabii religio	xcix.	Gallorum græcoum origo	cvii.
Fabii maximi virtus	c.	Gallogræci bis victi	cviii.
Fabius gurges	cii.	Germanici belli causa	cxvii
Fabius cunctator Hãnibalem ma		Germani a Cæsare victi	eodem
cerat	cyi.	Germaniæ populi deucti.	cxxxii.
Fama subita	cix.	Germani rebellant	eodem.
Fidenates	xcvi.	Getulici cognomen	eodem
Fidenatum habitus feralis: euerfi		Gracchus. c. & l. vrbium euerfio	
onis omen	xcviii.	ne hispaniã multauit	cxl
Fœdus humano sanguine sancitũ		Gracchi commendatio	cxix.
folio	cxxiiii.	Gracchi in collegam ferocitas. fo	
Fœdus compositorum	cxxviii.	lio	eodem.
Fœlicitas nimia inuidiam mouet.		Gracchi cædes	eodem.
folio	cxxiiii.	Granichus	cxvi.
Fuluia coniurationis catilinariæ		H	
est indicium	eodem.	Hannibal puer de romanis se vin	
Fulvius nobilior ætolosyicit.	cviii	dicare iurauit	cv.
Furius camillus	xcviii.	Hannibal intra quintum diem ro	
Furii Camilli virtus	xcix.	mæ epulari potuit	eodem.

INDEX IN EPITHOMEN LVCII FLORII

Hannibal victoria frui q̄ vti ma-
lult. folio eodem.
Hannibal in africa vincitur cvi.
Hasdrubal Hannibalis frater de-
bellatur. eodem.
Heluetiorum situs cxvii.
Hiero syracusanus rex vincitur.
folio ciiff.
Hispanie a Cæsare recipiuntur .
folio cxxv.
Hispania pacata cxxxii.
Hisdri sepulti vino vincuntur. cviii.
Horatii virtus xcv.
Horatius publicola xcvi.
Horatii coclitis comeditio. eodẽ.
Hostia colonia xcvi.

I

Iani templū secūdo clausum. ciiff.
Iani templum ab augusto clauditur.
folio cxxxiii.
Isauron arx siciliæ vnde seruilus
isauricus dictus est cxvi.
Iubæ interitus cxxvii
Iudicia in equites translata cxix.
Iugurtæ mores & origo cxliii.
Iugurtæ successus cxliii.
Iugurtā capitur eodem
Iulius proculus fidem facit de ro-
mulo in deos translato xcv.
Iuuentus romana diuisa per tri-
bus. folio eodem.
Iuuenes duo ad iuturnæ lacum vi-
si. folio cix.
Iuuentius pretor macedonas ag-
greditur. folio eodem.

L

Laurus in pupe nata Romanis vi-
toriam portendit cvii.

Leges gracchanæ cxix.
Legiones vndecim cum Crasso de-
letæ cxviii.
Lepidi motus post syllæ interitū.
folio cxxiii.
Lepidus in fardinia cæditur. eodẽ.
Libertas reddita cvii.
Libertatis nūcius a diis acceptus.
folio cxliii.
Liburnorum sedes ciiff.
Ligures domiti eodem.
Loscorda illyricorum vrbs præci-
pua deleta. cix.
Lucretiæ stuprum illatum xcvi.
Lucius valerius dictus Coruinus
folio xcix.

M

Macedonici belli origo cvii.
Macedonia depressa cix.
Macedoniæ triumphus cix.
Macedonici belli tertij origo. fo-
lio eodem.
Mancinus deditur. cxlii.
Manlius gallos vrbe deicit. cxix.
Manlius torquatus filium occi-
dit. folio eodem.
Manilius tusculanus xcvi.
Marcus minutius consul. eodem.
Marcus attilius regulus ciiff.
Marcus Fabius buteo ciiff.
Martius Phillipus consul fortius
vallatam macedoniam subit. cix.
Mariani ciuilia bella tria cxxi.
Marii cædes horrenda cxxliii.
Massylæ audacia cxxv.
Magara victus cxlii.
Memmius cæditur cxxv.
Menenius agrippa cil

INDEX IN EPITHOMEN LVCI FLORI

Messana sicilię ciuitas	ciii.		
Metellus	ciii.	Pales dea	cii.
Metellus iuentū p̄torēvlus. cix.		Parthorum eruptio	cxxx.
Metelli in cretes acerbitas	cxvi.	Parthica fraus	eodem.
Metellus creticus dictus	eodem	Parthorum tela romani fugiunt.	
Metelli exilium	cxv.	folio	eodem
Merii suffecii supplicium	xcvi.	Pax emptā	cxlii.
Miffi ferociffimi populi	cxxxii	Perses philippi filius macedoniā	
Mithridates per. lx. annos Roma-		fortiffime vallat	cix.
nis restitit	cxv.	Perses victus anffugit	eodem
Mithridatis crudele edictū . eodē		Perusinae pugnae origo	cxxviii
Mithridates debellatus	cxvi.	Petrei interitus	cxxvii.
Mulierum feritas	cxxxii.	Pyratartum successus	cxvi.
Muliebris pudicicie exēplum. cix		Pyratatum quicquid erat oppres-	
Muluca vrbs.	cxlii.	sum	cxvi.
Mutius scenola ardendi foco ma-		Pyrrhi potestas	ci.
num immittit	xcv.	Pyrrhi ars in vicēdis romanis. ci.	
N		Pyrrhi exclamatio	eodem
Naualis victoria ad Egates. ciiii.		Pyrrhus longe per italiam proce-	
Nola vrbs	cvii.	dit.	ci.
Numa pompilius Romulo succe-		Philipensis pugnae anceps fortu-	
dit. folio	xcv.	na. folio	cxxix.
Numa deorum sacra & cultū om-		Pompei successus	cxvi.
nem instituit	xcv.	Pompeianae classis legati. eodem	
Numa annum in. xii. menses par-		Pompeianae victoriae velocitas foe-	
titus	eodem	licitas/eternitas	eodem.
Numa vestalibus focis virgines		Pompei fuga	cxxv.
committit	eodem	Pompeius circumuentus	cxxvi
Numatiae vrbs cōmēdatio	cxii.	Pompei interitus	eodem.
Numantinorum exitus	cxii.	Pompeiani milites in fugam ver-	
O		si. folio	cxxvii.
Obluionis flumen	cxii.	Pompilius	cxii.
Octauii commendatio	cxxviii.	Pōs de cadaueribus cōfectus. cv	
Oppida valida in latio capta. fo-		Pōs e nauibus a pompeio factus.	
lio	xcvi.	folio	cxvi.
Opiterginorum facinus	cxxv.	Ponticae gentis nomen	cxv.
Orchomen	cxxv.	Ponti reges	eodem.
Orodes remuneratus	cxvii	Porfenna rex ethruscorum. cxvii.	

INDX IN EPITHOMEN LVCIJ FLORI:

Posthumius	xcviii.	Romanorum naues pœnorū na	
Posthumius imperator in castris		uibus celeriores	eodem.
lapidatus	cii.	Romani apud Liparas pœnos v̄r	
Preneſte æſtiuæ deliciæ	xcviii	cunt. folio	eodem
Præſagium inſœlicitatis carthagi		Romani vincuntur ad ticinum. cv	
nis	cvii.	Romani græcię littora pagrāt. cvii	
Prætorum caſtra capta	cxxi.	Romanis victoriam nata in pupe	
Prodigioſa tempēſtas	cvi.	laurus promittit	eodem
Ptolomæus. Folio	cxxvi.	Romani ſūma loca penetrāt. eod.	
Prodigia imminētis ruinæ. cxxvi.		Romani diutius aduerſus hispa	
Publius ſeruilius pyratas vincit. fo		nos dimicant. folio	cxii.
lio	cxvi.	Romanis meridionalis plaga in	
Pulchrum dictum. folio	cxiii	festior. folio	cxiii.
R		Romanorū mos obſeruatus. cxliii	
Regibus abrogatum iperū. xcvi		Romanis nulla aquæ copia. eodē	
Regilli lacus. folio	xcviii.	Romani ſingulos populos aggreſ	
Reguli fides. folio	ciiii.	ſi. folio	cxix.
Remus occiditur. folio	xcv.	Romam quadruplex agmē ſubit.	
Rerum humanarum recētior ſta		folio	cxxii.
tus. folio	cxii.	Romanorum hoſtium copiæ de	
Res in hispania geſtæ. folio	cxv.	letæ. folio	cxxiii.
Rhodii nauticus populus	cvii	Romanorum imperiū omniū di	
Rhodanus fluuius impiger	cxliii	ſcriminū genere agitātū. cxxviii.	
Rhodus capitur. folio	cxv.	Romanorum imperium Cleopa	
Romani populi quattuor proces		træ promiſſum. folio	cxxx.
ſus. folio	xciiii.	Romuli & remi origo	xciiii.
Romanorum regum inſignia vn		Romulus. maior victor augurio.	
de capta ſunt. folio	xcv.	folio	xcv.
Romanæ vrbis census & ordo. fo		Romulum a ſenatu diſcerptū pu	
lio	xcvi.	tant. folio	eodem
Romani imperi ſedem caput re		Pomulus quirinus dictus. eodem	
pertum promittit	eodem.	Romulus ardens	xcvii.
Roma. varia bella ſuſcipiūt. xcvi		S	
Roma exequatur. folio	xcix.	Sabinis roma. portæ p̄dictæ. xcvi.	
Romanorū oculi in acie arſere. c.		Sabini roma. reconciliantur. eodē	
Romanorum laudes	ci & cvi.	Sabinorum fines.	c.
Romani populi proceſſus	cii	Saguntus. hispaniæ ciuitas euer	
Romani in ſilicia m traiciunt. ciii.		ſa. folio	cy.

INDEX IN EPITHOMEN LVCII FLORI

Salondicus vir astutus	Folio cxi	cum caput visa portendit	eodem
famnitum mores & opulentia.	c	Seruius Tullius ciuitatis institutor	
famnitum clades apud Caudinas		Folio	xcvii
furcas illustris	Folio c.	Seruilium bellorum causæ	cxviii
Sarmatarum barbaries	Fo.cxxxij	seruilis belli prima tentatio	cxxi
Saturnini feritas	Folio .cxix	seruorum supplicium	Fo.cxxi
Saturnini interitus	Folio.cxx	Seruiles copiæ deletæ	folio.cxxi
satyra ales.	Folio.xcix	seruorum mira astutia	folio eodē
patricum	Folio.xcviii	Sertorij errores	Folio.cxxiii.
Scaurns & Philippi ambitus crimi		Sertorius suorum fraude extinctus	
ne deuicti	folio.cxx.	Folio	eodem
scelerata romæ porta	fo.eodem	Sextus Pompeius opprimitur.	Fo.
scenæ præclara virtus	folio.cxxv.	lio	cxix
Scipio vulneratur	Folio.cv	Sicilia mandata Marcello	cv
scipionum res in Hispania gestæ,		Sicilia seruili bello vastata	cxxi.
Folio	cv.	Syllanæ præscriptionis atrocitas .	
Scipionis gesta in aphyrica	cvii	Folio	cxix.
Scipio emilianus adoptatus	cx	Syracusæ ab Archimedæ	defen-
scipionis gesta in Hispania	cx	duntur.	Folio.cvii
Scipio primus ex romanis ad Ga-		Syri insignia	folio.cxxi
des peruenit	Folio eodem	syriæ opes.	Folio.cviii
scipionis copiæ oppressæ	cxvii	Syriacæ copiæ non paruæ	cviii
Scipionis exitus	Folio.cxxvii	Syriæ odorata nemora.	folio.cxvi.
scodici omnium thracum squissimi		So-a	folio.xcviii
Folio.	cxv.	Sociale bellum ciuile fuit	fo.cxx
Seditio Tyberij Gracchi	Fo.cxix	Socialis belli primum consilium in	
seditio Caij Gracchi.	folio eodem	albano monte	folio eodem.
Seditio apuleiana	Folio eodem	Sparthacus necatur	folio.cxxii
seditio Drusiana	Folio cxx.	Sparthaco bello plures militarunt.	
Segidenfes Romanorum consan-		Folio	cxxi
guinei	folio.cxi	Spolia tertia opima	folio.ciiij
Senatus a Romulo cōstitutus.	xcv	T	
senatus debilis	folio.cxx	Tarentini commendatio	folio.c
senatorum cedes	folio.cxxii	Tarpeia obruitur	Folio.xcv
septuaginta milia cesa .	Fo.cxxiii	Tarquinius priscus Anco succedit	
Seruius Tullius Tarquintio Prisco		Folio	xcvi
succedit	Folio.xcvi	Tarquinius Priscus Senatum ad-	
Seruium Clarum fore flamma cir-		xit.	Folio eodem

INDEX IN EPITHOMNE LVCII FLORI

Tarquinii virtus ostenditur. eodē
 Tarquinius priscus ornator. xcvi
 Tarquinio superbo nomen e mo-
 ribus inditum xcvi
 Tarquinii mira astutia eodem.
 Targnius snpbus iportunus eod.
 Theatrum calamitatum causa. c.
 Terminus & iuuenta visi resistere
 ne Ioui templum in capitolio con-
 deretur xcvi.
 Thermopyle. ccc. laconum cæde
 memorandæ cyiii.
 Teusa. Folio ciiii.
 Teutobochus miræ celeritatis vir
 Folio cxliii
 Tibur xcvi.
 Titi quintii cōmendatio. eodem.
 titius tatus xcix.
 torquati cognomen eodem.
 thracum turpe facinus & feritas.
 Folio cxv. & cxxxi.
 thraces sepius debellati eodem
 transmena acies cx.
 tribunitia potestas seditionē cau-
 sa. Folio cxix.
 tribunitia vis cxx.
 triumphū quattuor & viginti de
 samnitibus c.
 triumphus de pyrro inclytus. fo-
 lio ci.

triuuirorum institutio cxxix.
 rullus hostilius numæ succedit. fo-
 lio xcvi.
 tullus rei militat admodum stu-
 diosus. Folio eodem
 tullia in parrem crudelitas. xcvi.

V

Varii & legionum cædes cxxxii
 Veientes o romanis fugati xcvi.
 Veia. Folio xcvi.
 Veietium direptio eodem
 Venenū ex taxo confectū. cxxxiii
 Venetiarum laus vbi marius cum
 cymbris ocubuit cxliii.
 Victoria. Folio cxxxiii
 Viriatus callidus vir cxi.
 Virginū raptus bellorū causa. xcvi
 Vrbes a cæsare direptæ cxvi.
 Vrbes quæ in omnium parentem
 insurrexere cxx.
 Vrbes vastatæ eodem
 Vrbes quæ in romanorum fidem
 venerunt. Folio eodem
 Vulsū ethruscorū opulētissimi. ci

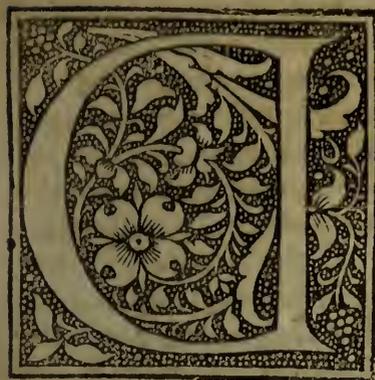
X

Xantipus romanos vincit. ciiv.

τελος τῶ θεωχαρισ.

J. D. S.

IVSTINVS HISTORICVS Liber.I. FO.I.
 IVSTINI HISTORICI CLARISSIMI TROGI
 POMPEII HISTORIAS EXORDIVM.

QVm multi ex Romanis etiam consularis dignitatis viri res romanas græco peregrinoq; sermone in historiam cōtulissent: seu emulatione glorię: seu varietate & nouitate opis delectatus vir prisce eloquentię. Trogi Pompeius græcas & totius orbis historias latino sermone cōposuit: vt cum nostra græce græca quoq; nra lingua legi possent: prorsus rem magnam & animi & cor

Trogi historia.

poris aggressus. Nam cum plerisq; auctoribus singulorum regum vel populorum res gestas scribentibus opus suū ardui laboris videret: nōne Pōpeius nobis herculea audacia orbē terrarū aggressus videri debet: cuius libris oīm sæculorum: regum nationū: populorumq; res gestæ cōtinentur? Et quæ historici græcorū prout commodū cuiq; fuit: inter se gregatim occupauerūt: omīssis q̄ sine fructu erant: ea omnia Pōpeius diuisa tēporibus: & serie rerum cōgesta cōposuit. Horū igitur quattuor & .xl. voluminum (nā totidem edidit) per ociū: quo in vrbe versabamur. cognitione queq; digna excerpti. Sed omīssis his q̄ nec cognoscēdi voluptate iucūda: nec exēplo erant necessaria: breue veluti corpusculum florū feci. vt haberent & qui græca didicissent: quo admonerentur: & qui nō didicissent: quo instruerentur. Quod ad te nō tam cognoscēdi q̄ emendandi causa transmisi: simul & ocij mei: cuius & Cato reddendam operam putat: apud te ratio cōstaret. Sufficit enim mihi in hoc tēpore iudicium tuum apud posteros: cum obtreccionis inuidia decesserit industrię testimonium habituro.

Quattuor & quadraginta volumina scripsit Trogius.

Iustini historici in Pompeij Trogi historias
 Liber Primus Incipit.

INCIPPIO rerum gentium: nationumq; imperium penes reges erat: quos ad fastigiū huius maiestatis nō ambitio popularis: sed spectata inter bonos moderatio puehebat. populus nullis legibus tenebatur. Arbitria principū pro legibus erant. Fines imperij tueri

Arbitria principū pro legibus erant.

IVSTINVS HISTORICVS

magisq̄ proferre mos erat. Intra suam cuiq; patriam regna finiebātur. Primus omnium Ninus rex Assyriorum veterē & quasi auitū gentium morē noua imperij cupiditate mutauit. Hic primus intulit bella finitimis & rudes adhuc ad resistendū populos terminos vsq; libyæ perdomuit. Fuere quidem temporibus antiquiores. Vexores rex ægypti. & scythiæ rex Tanais: quorum alter in pontum alter vsq; ægyptum excessit. sed longinqua non finitima bella geriebāt. nec imperium sibi: sed populis suis gloriam quærebant. cōtentiq; victoria imperio abstinebant. Ninus magnitudinemque sitæ dominationis continua possessione firmauit. Domitis igitur proximis cum accessione virium fortior ad alios transfret: & proxima quæq; victoria instrumentum sequentis esset: totius orientis populos subegit. Postremum illi bellum cū zoroastre rege Bactrianorū fuit: qui primus dicitur artes magicas inuenisse: & mūdi principia: syderumq; motus diligentissime spectasse. Hoc occiso & ipse decessit: relicto impubere adhuc filio Nino: & vxore Semiramide. Hæc nec immaturo puero ausa tradere imperium nec ipsa imperium palam tractare: tot ac tantis gentibus vix patiēter vni viro: nedum foemine parituris: simulat se pro vxore Nini filiū. pro foemina puerum. Nam & staturav triq; mediocris: & vox pariter glacialis: & liniamentorum qualitas matri ac filio similis. Igitur brachia ac crura velamentis: tiara caput tegit: & ne nouo habitu aliquid occultare videretur: eodem ornatu & populum vestiri iubet: quem morem vestis exinde gens vniuersa tenet. Sic primis initijs sexum mentita puer credita est. Magnas deinde res gessit: quarum amplitudine vbi inuideam superatam putat: quæ sic fateatur quem ve simulasset. Nec hoc illi dignitatem regni ademit: sed admirationem auxit: q̄ mulier non foeminas modo virtute: sed etiam viros anteiret. Hæc babyloniam condidit: murumq; vrbis cocto latere circumdedit: harena bitumine interstrata: quæ materia in illis locis passim e terra exæstuat. Multa alia preclara huius reginæ fuere. Si quidem non contenta acquisitos a viro regni terminos tueri: æthiopiam quoq; regno suo adiecit. Sed & indiæ bellum intulit: quo præter illam & Alexādrum magnum nemo intrauit. Ad postremum cum concubitum filij petisset: ab eodem interfecta est. ij. & xl. annos post Ninum regno potita Filius eius Ninus contentus elaborato a parentibus imperio belli studia deposuit: & veluti sexum cum matre mutasset: raro a yris ysus in foemina

Tanais
rex scy
thiæ.

Zorora/
stes ma
gice artis
inaentor

Babylo
nis con
ditio.

nam turba consenuit. Posterius quoque eius exempla secuti respo-
 gentibus per internuncios dabant. Imperium assyrii qui postea syrii
 dicti sunt annos. M. ccc. tenuere. Postremus apud eos regnavit
 Sardanapalus vir muliere corruptior. Adhuc videndum quod
 nemini ante eum permissum fuerat) prefectus ipsius medis pre-
 positus nomine Arbuctus: cum admittit magna ambitione egre
 obtinuisset: inuenit eum inter scortorum greges purpuram colo-
 nente m: & muliebri habitu: cum mollitia corporis: & oculorum
 lasciuia omnes foeminas anteiret. pensa inter virgines partien-
 tem. Quibus visis indignatus tali foemine tantum virorum sub-
 iectum: tractantique lanam ferrum & arma portantes parere: pro-
 gressus ad socios suos: quid viderit refert. Negat se ei parere pos-
 se qui se foeminam malit esse quam virum. Et igitur coniuratio, bel-
 lum Sardanapalo infertur. quo ille audito non ut vir regnum de-
 fensus: sed ut metu mortis mulieres solent: primo latebras cir-
 cumspexit: mox deinde cum paucis & incompositis in bellum
 progreditur. Victus in regiam se recipit & extracta pyræ & di-
 uitias in incendium mittit hoc solo imitatis virum.

Post hæc statuatur rex interfector eius Arbuctus qui præfe-
 ctus medorum fuerat. Is imperium ab assyriis ad medos transfert.

Post multos deinde reges per ordinem successionis regnum
 ad astyagen descendit. Hic per somnum vidit ex naturalibus filie:
 quam vnicam habebat vitam enatam: cuius palmite omnia asia
 obumbrabatur. Consulti harioli ex eadem filia nepotem ei futu-
 rum: cuius magnitudo prænunciatur: regnique ei amissionem por-
 tandi responderunt. Hoc responso perterritus neque claro viro:
 neque cui dedit filiam: ne paterna mater neque nobilitas nepotis
 animum extolleret: sed de gente obscura tunc temporis persæ
 Cambysi mediocri viro in matrimonium tradidit. Ac nec sic qui
 dem somni metu deposito grauidam ad se filiam accersit: ut su-
 bavi potissimum conspectu foetus necaretur. Natus infans da-
 tur occidendus Harpago regis omnium consiliorum participi.
 Is veritus si ad filiam mortuo rege venisset imperium: eo quod
 nullum astyages virilis sexus genuerat: ne illa necati infantis vltio-
 nem: quam a patre non potuisset: a ministro exigeret: pastori regis
 pecoris puerum exponendum tradidit. Forte eodem tempore & ipsi
 pastori filius natus erat. Eius igitur vxor audita regis infantis ex-
 positione: summis precibus rogat sibi afferri ostendique puerum: cuius

Assyrii
 olim ide
 syrii dicti
 Sardana
 palus ar/
 buctus.

Sardana
 pali exi
 tus
 astyages

Cambyses

Harpa
 gus.

precibus fatigatus pastor reuersus in siluam inuenit iuxta infantem canem foeminam paruulo vbera prebentem: & a feris & alitibus defendentem. Motus etiam ipse misericordia: qua motam ipsam canem viderat: puerum defert ad stabulum: eadem cane anxie prosequente: quem ut in manum mulier accepit veluti ad notam allusit: tantusque in illo vigor & dulcis quidam blandientis risus apparuit: ut pastorem vxor vltro rogaret: quo suum portum pro illo exponeret. permitteretque sibi siue fortunae ipsius: siue spei suae puerum nutrire. Atque ita permutata sorte paruulorum hic pro filio pastoris educatur: ille pro nepote regis exponitur. Nutrici sparcon postea nomen fuit: quia canem Perse sic vocant. Puer deinde cum inter pastores esse Cyri nomen accepit. Mox rex inter ludetes sorte delectus cum per lasciuiam contumaces flagellis cecidisset: a parentibus puerorum querela est regi delata. indignantibus a seruo regio ingenuos homines seruilibus verberibus affectos. Ille accersito puero & interrogato: cum nihil mutato vultu fecisse se ut regem respondisset: admiratus constantiam in memoriam somnii responsique reuocatur. Atque ita cum & vultus & similitudo: & expositionis tempus & pastoris confessio conuenirent nepotem agnouit. Et quoniam defunctus sibi somnio videretur: agitato inter pastores regno: animum minacem duntaxat in illo fregit. Ceterum Harpago amico suo infestus in vltionem seruati nepotis filium eius interfecit: epulandumque patri tradidit. Sed Harpagus ad praesens tempus dissimulato dolore odium regis in vindictae occasionem distulit. Interiecto demum tempore cum adoleuisset Cyrus dolore orbitatis admonitus: scribit ei: ut relegatus in persas ab auo fuerit: ut occidi eum paruulum auus iusserit: ut beneficio suo seruatus sit: ut regem offenderit. ut filium amiserit. Hortatur exercitum: parat: & pronam ad regnum viam ingrediatur: mendorum transitionem pollicitus. epistolaque: quia palam ferri nequibat: regis custodibus omnes aditus obsidentibus exenterato lepori inseritur: lepusque in persas Cyro ferendus fido seruo traditur: addita sunt retia: ut sub specie venationis dolus lateret. Lectus ille epistolis eandem viam somnio aggredi iussus est. Sed permonitus ut quem primum postera die obuium haberet socium coeptis assumeret. Igitur ante lucano tempore ruri iter ingressus obuiam habuit seruum de ergastulo cuiusdam medi nomine Sybarem. Huius requisita origine ut in persis genitum: audiuit demum

Attur.
Cyri for/
tunam.

Attur.
asty agis
vltionem.

Sybaris.

ptis compedibus absumptoq; comite persepolim vrbē egreditur. Ibi conuocato populo iubet omnes præsto cum securibus esse: & siluā vię circūdatam excidere: quod cū strennue effecissent: eosdem postera die apparatis epulis inuitat: deinde cum alacriores ipso conuiuio factos videret rogat: vt si conditio proponat̄ vtrius vitæ sortem legant. hesterni ne laboris an præsentium epularum/ præsentium vt acclamauere omnes: ait. hesterno similem labori omnem vitam acturos quoad medis pareant: se secutos hodiernis epulis. Lætis omnibus medis bellum infert. Astyages meriti in Harpago oblitus: summam belli eidem committit: qui exercitum acceptum statim cyro per deditiōē tradidit: regis crudelitatem perfidia defectionis vlciscitur. Quod vbi Astyages audiuit contrectis vndiq; auxilijs ipse in persas proficiscitur: & repetito alacrius certamine pugnātibus suis partem exercitus a tergo ponit: & tergiuersantes ferro agi in hostes iubet: ac denunciat suis nisi vicerint non minus fortes etiam post terga inuenturos quam a frontibus viros. proinde videant fugientibus hæc an illa pugnantis acies rūpēda sit. Ingens post necessitatem pugnādi animus exercitui eius accessit. Pulsa itaq; cū persarū acies paulatim cederet matres & vxores eorum obuiam occurrunt. orant in prælium reuertantur cunctātibus sublata veste obscœna corporis ostēdūt. rogantes nō in vteros matrum vel vxorū velint refugere. Hac repressi castigatione in prælium redeunt: & facta impressione quos fugiebant fugere compellunt. In eō prælio Astyages capitur/ cui Cyrus nihil aliud nisi regnum abstulit: nepotemq; in illo magis q̄ victorem se gessit/ eumq; maxime genti hyrcanorum præposuit. Nā ipse reuerti in medos noluit. Hic finis medorum imperij fuit. Regnauerunt annis. ccccl. In initio regni Cyrus Sybarem quem iuxta necturnum visum ergastulo liberauerat: comitemq; cæptorū in omnibus rebus habuerat: persis præposuit: sororemq; suam ei in matrimonium dedit. Sed ciuitates quæ medorum tributariæ fuerant mutato imperio etiam conditionem suam mutatam arbitantes a Cyro defecerūt: quę res multorum bellorum Cyro causa & origo fuit. Domitis demum plerisq; cum aduersus babylonios bellum gererent. Babylonijs rex lydorum Crœsus: cuius opes: diuitiæ insignes es tempestate erant: in auxilium venit: victus quę iam de se sollicitus in regnum refugit. Cyrus quoq; post victoriā compositis in babylonia rebus: bellum transfert in lydiam. Ibi for

Persea
medis
deficiūt.

Atq; fa
cinus fœ
minarū
in persas
fugiētes.
Capitur
astyages

Crœsus
Babylonia
auxi
lio venit

IVSTINVS HISTORICVS

Croesus capitur.

tuna prioris prælij percussum iam Cræsi exercitum nullo negotio fundit. Cræsus ipse capitur: sed quanto bellum minoris periculi: tanto & mitior victoria fuit. Cræso & vita & patrimonij partes: & vrbes Berse concessa sunt: in qua & si non regiam vitam tamen & proximam maiestati regiae degeret. Hæc clementia non minus victori q̄ victo utilis fuit. Quippe ex vniuersa græcia cognito q̄ illatum Cræso bellum esset: auxilia velut ad commune extinguendum incendium confluebant. Tātus Cræsi amor ap̄ omnes vrbes erat: vt passurus Cyrus graue bellum græcię fuerit: si quid in Cræsum crudelius consulisset. Interiecit deinde tempore occupato in alijs bellis Cyro rebellauere lydij: quibus itez victis: arma & equi adempti: iussiq; cauponias & ludicras artes & lenocinia exercere. & sic gens industria quondam potens & manu strenua effœminata mollicie luxuriaq; virtutem pristinam

Atq; Cyri imperiū in lydios iterum victos. Candaulus.

perdidit. Et quos ante Cyrum inuictos bella præstiterant: in luxuriam lapsos ociū ac desidia superauit. Fuere lydij multi Cræsum ante reges varijs casibus memorabiles: nullus tamen fortunæ Candauli comparandus: qui cum vxorem suam quam propter pulchritudinem nimium diligebat: somnibus prædicaret. nō contentus voluptatum suarum tacita conscientia nisi etiam patrimonij reticenda publicaret prorsus: quasi silentium damnum pulchritudinis esset: ad postremum vt affirmationi suæ fidem faceret: eam Gygi sodali suo nudam demonstrauit. Quo facto & amicum in adulterum vxoris illectum hostem sibi fecit: & vxorem veluti tradito alij amore a se alienauit. Nam breui post tempore cædes Candauli nuptiarum præmium fuit. Vxor mariti sanguine dotata regnum viri & se pariter adultero tradidit. Cyrus subiecta asia: & vniuerso oriente in potestatem redacto scythijs bellum intulit. Erat autem eo tempore scythiarum regina thomyris quæ non muliebriter a duentibus hostium territa cum prohibere eos posset: vadum araxis fluminis transire permisit: & sibi foelicitem pugnam inter regni sui terminos rata: & hostibus obiectu fluminis fugam difficiliorem Itaq; Cyrus transiectis copijs cū aliquantisper in scythiam processisset castrametatus est. Deinde postera die cum simulato metu & quasi refugiēs castra deseruisset: vnum affatim & ea quę erāt epulis necessaria reliquit. Quod cum nunciatum regine esset adolescentulum filium ad insequendum eum cum tertia parte copiarum mittit. Cū ventum ad Cyri

Gyges.

Thomyris.

Cyri cōsiliū in capiēdo hoste.

bellum intulit. Erat autem eo tempore scythiarum regina thomyris quæ non muliebriter a duentibus hostium territa cum prohibere eos posset: vadum araxis fluminis transire permisit: & sibi foelicitem pugnam inter regni sui terminos rata: & hostibus obiectu fluminis fugam difficiliorem Itaq; Cyrus transiectis copijs cū aliquantisper in scythiam processisset castrametatus est. Deinde postera die cum simulato metu & quasi refugiēs castra deseruisset: vnum affatim & ea quę erāt epulis necessaria reliquit. Quod cum nunciatum regine esset adolescentulum filium ad insequendum eum cum tertia parte copiarum mittit. Cū ventum ad Cyri

castra esset: ignarus rei militaris adolescens veluti ad epulas non ad prelium venisset: omissis hostibus insuetos barbaros vino onere se patitur. Priusq; scythæ ebrietate q̄ bello vincuntur. Nam cognitis his Cyrus reuersus per noctem laucios opprimit: omnes quæ scythas cum reginæ filio interficit. Amisso tanto exercitu & quod grauius dolendum vnico filio Thomyris orbitatis dolore nō in lachrymas effundit: sed in yltionis solatia intendit. Hostesq; recenti victoria exultantes pari incidiarum fraude circumdedit. Quippe simulata diffidentia propter vulnus exceptum refugēs Cyrum adusq; angustias perduxit. Ibi compositis in montibus insidijs ducenta milia persarum cum ipse rege trucidauit. In qua victoria etiam illud memorabile fuit: quod neq; nuncius tantæ cladis quidem superfuit. Caput Cyri amputatum in virem huiusmano sanguine repletum conijci regina iubet cum hac exprobratione crudelitatis. Satia te sanguine (inquit) quem sitisti Cyrus regnavit annis. xxx. non initio tantum regni: sed continuo totius temporis successu admirabiliter insignis. Huic successit filius Cābyses: qui imperio patris ægyptum adiecit: sed offensus superstitionibus ægyptiorum Apis cæterorumq; deorum ædes dirui iubet. Ad amonis quoq; nobilissimum templum expugnādum exercitum mittit: qui tempestatibus & harenarum molibus oppressus interiit. Post hæc per quietem vidit fratrem suum Mergidē regnaturum: quo somnio exterritus non dubitavit post sacrilegia etiam parricidium facere. Erat enim difficile vt parceret suis: qui contemptu religionis crassatus etiam cōtra deos fuerat. Ad hoc tam crudele ministerium magnum quendam ex amicis delegit nomine Comarim Interim ipse gladio sua spōte euaginato in femore grauiter vulneratus occubuit: pœnasq; luit seu imperati parricidij: seu sacrilegij perpetrati. Quo nuncio accepto magus ante famam amissi regis occupat facinus: prostratoq; Mergide cui regnum debebatur: fratrem suum subiecit Oropastem. Erat enim oris & corporis liniamentis persimilis ac nemine subesse dolū arbitrans pro Mergide rex Horopastes constituitur. Quæ rex eo occultior fuit: quod apud Persas persona regis sub speciem maiestatis occultitur. Igitur magi ad fauorē populī conciliandū tributa & militię vocationē in triēnium remittunt: vt regnū quod fraude q̄sierant: indulgētia & largitionibus cōfirmarent. Quæ res suspecta primo Orthani viro nobili & in cōiectura sagacissimo fuit.

Cyrus
cū. cc. milibus
psa
rū cedit.

Cābyses
rex

Herodotus
hūc Smerdē
semp ap
pellat nō
mergidē

Hunc
quoq;
Orthanē

Herodo tus vocat Itaq; per internūcios quærit a filia quæ inter regias pellices erat: an Cyri regis filius rex esset. Et illa nec se scire ipsam ait: nec ex alia posse cognoscere. quia singulæ separatim recluduntur. Tum pertrectare dormienti caput iubet. Nam mago Cambyfes aures vtrasq; præciderat. Factus deinde per filiam certior sine auribus esse regem optimatibus persarum rem indicat: & in cædem falsi regis impulsos sacramento religionis obstringit. Septem tantum conscij fuere huius coniurationis: qui ex continenti ne dato in poenitentiam spatio res per quẽq; narraretur: occultato sub veste ferro ad regiam pergunt. Ibi obuijs interfectis ad magnos perueniunt. Quibus ne iplis quidem animus in auxilium suum defuit.

Herodo tus vul neratos ait nõ in terfectos Si quidẽ stricto ferro duos de coniuratis interficiunt. Ipsi tamen corripũtur a pluribus: quorum alterum Gobryas amplexus magum cunctantibus socijs ne ipsum pro mago transfoderent: quia res obscuro loco gerebatur: vel per suum corpus adigi mago ferum iussit. fortuna tamen ita regente: illo in columi magus interficitur. Occisis magis magna quidem gloria recuperati regni principium fuit: sed multo maior in eo: quod cum de regno ambigerent cõcordare potuerunt. Erant enim & virtute & nobilitate ita pars: vt difficilem ex his populo electionem æqualitas faceret. Ipsi igitur viam inuenerunt qua de se iudicium religioni & fortunæ committerent. Pacti inter se sunt de statuta omnes equos ante regiam primo mane perducerent: & cuius equus ante solis ortum hinnitum primus edidisset: rex esset. Nam & solem vnum deum persæ esse credunt: & equos eidem deo sacros ferunt.

Persæ so lē p̄ deo venerãt Darius rex decla ratur.

Erat inter coniuratos Darius Hystaspis filius: cui de regno sollicito equi custos ait: si ea res victoriam moraretur: nil negocij superesse. proinde nocte equam pridie ante cõstitutam diem ad eundem locum ducit: ibique equæ equum admittit: ratus ex voluptate venens futurum: quod euenit. Postera die cum ad statutã horam omnes venissent. Darij equus cognito loco ex desiderio foeminæ hinnitum statim ædidit: & segnis alijs foelix auspiciũ dominio primus emisit. Tanta moderatio cæteris fuit: vt audito auspicio confestim equis desilierint: & Darium regem salutarint: populus quoq; vniuersus secutus iudicium principum eundem constituit regem. Sic regnum persarum septem nobilissimorum virtute quælitum tam leui momento in vnum collatum est. Incredibile profus pro tanta pietate gessisse eos: quod vt eriperent a

magis mori non recusarint : q̄q̄ præter formam virtutemq; hoc imperio dignam: & cognatio Dario iuncta cum pristinis regibus fuit. Principio igitur regni Cyri regis filiam regalibus nuptiis regnum firmaturus in matrimoniū recepit: vt non tam in extraneū translatum q̄ in familiā Cyri reuersum videretur. Interiecto dein de tempore cum assyrij descuiissent & babyloniam occupassent: difficilissq; vrbis expugnatio esset æstuante rege vnus de interfecto-ribus magorum Sopyrus nomine domi seuerberibus lacerati toto corpore iubet. Nasum & labia & aures sibi p̄cidi: atq; ita regi inopinātī se offert. Attonitum & quærentem Darium causas auctoremq; tam foedę lacerationis: tacitus quo p̄posito secerit edocet: formatoq; in futurū consilio transfugę titulo babylonīā proficiscitur. Ibi ostendit populo laniatū corpus. Queritur crudelitatem regis: a quo in regni portione nō virtute sed auspicio: nō iudicio hominū: sed hinnitu equi superatus sit. Iubet illos ex amicis exēplum capere. quid hostibus cauendū sit. Hortatur ne mœnibus magis quam armis confidant patianturq; se cōmune bellum recentiore ira gerere. Nota nobilitas viri pariter omnibus erat: nec de fide timebant: cuius veluti p̄gnora vulnera corporis: & iniuriæ notas habebant. Cōstituitur ergo dux omnium suffragio: & accepta parua manu semel atq; iterum cedentibus ex consulto persis secunda p̄lia fecit. Ad postremum vniuersum sibi creditū exercitum regi prodidit: vrbemq; ipsam in potestatem eius redegit. Post hæc Darius rex bellum scythis infert: quod sequentivolamine referetur.

Sopyri
facinus

Babylon
zopiri ar
te recipit

Iustini Historici Liber Secundus.

N relatione rerū a scythis gestarum: q̄ satis amplæ magnificæq; fuerunt: principium ab origine repetendum est. Non enim minus illustria initia quam imperium habuere: nec virorum imperio magis q̄ foeminarū virtutibus clarere. Quippe cum ipsi parthos bactrianosq; foeminae autem eorum amazonum regna condiderint: prorsus vt res gestas virorum mulierūq; cōsiderantibus incertum sit: vter apud eos sexus illustrior fuerit. Scytharum gens antiquissima semper habita: q̄q̄ inter scythas & egyptios diu cōtentio de generis vetustate fuerit. Aegyptijs præ

Scytharū & egiptiorū vetustas

ægyptio
rum ar/
gumēta.

dicantibus initio rerum cū aliæ terræ nimio feruore solis arderent: aliæ rigerent frigoris immanitate: ita vt non modo generare homines sed ne aduenas quidē recipere ac tueri possent: priusq̄ aduersus calorem vel frigus velamenta corporis inuenirētur: vel locorum vitia quæ sitis arte remedijs mollirentur. Aegyptum ita tēperatam semper fuisse: vt neq; hyberna frigora nec æstiuī solis ardores incolas eius p̄merent. Solum ita fœcundū vt alimentorū nulla terra feracior sit in vsus hominū. Iure igitur ibi primum homines natos videri debere: vbi educari facillime possent. Contra scythæ cœli tēperamentum nullum esse vetustatis argumentum putabant. Quippe naturam cū primum incrementa caloris & frigoris regionibus distinxerit: statim ad locorum pacientiam animalia quoq; generasse: sed arborū atq; frugum pro regionum cōditiōe apte genera varieta. Et quāto scythis sit cœlum asperius q̄ ægyptijs: tanto & corpora & ingenia esse duriora. Ceterū si mūdi quæ nunc partes sunt: aliquādo vnitas fuit: siue illuuiēs aquarum principio rerum terras obrutas tenuit: siue ignis qui & mundū genuit cuncta possedit: vtriusq; primordij scythas origine p̄stare. Nam si ignis prima possessio rerum fuit: qui paulatim extinctus sedem terris dedit: nullam priusq̄ septētrionalem partē hylmis frigore ab igne secretam: adeo vt nunc quoq; nulla magis rigeat frigidibus. Aegyptū vero & totum orientem tardissime tēperatum: quippe qui etiam nunc torrenti calore solis exestuat. Qd̄ si omnes quondam terræ summerlæ profundo fuerunt: profecto æditissimam quāq; partem decurrentibus aquis prius detectam: humilimo autem solo eandem aquam diutissime immoratā. Et quanto prior quæq; pars terrarum siccata sit: tanto prius animalia generare cœpisse. Porro scythiam adeo æditiorē omnibus terris esse: vt cuncta flumina ibi nata in meotida: tum deinde in pōticum & in ægyptum mare decurrant. Aegyptum autem quę tot regum/ tot seculorum cura impensa; munita sit: & aduersus vim decurrentium aquarum tantis instructa molibus: tot fossis cōcisa vt cum his arceantur illis recipiantur aquæ: nihilominus coli nisi

De ægypto exag
gerata
vide He
rodotum

excluso nilo/ non potuerit/ nec possit videri hominum vetustate
ultima: quæ exaggerationibus regum siue nili trahentis limū terrarum recentissima videatur. His igitur argumētis superatis ægyptijs antiquiores semper scythę visi. Scythia i oriētem porrecta includitur ab vno latere ponto: & ab altero montibus rhiphæis;

A tergo asia & phasi flumine/ multum in longitudinem & latitudinē patet. Hominibus inter se fines nulli: neq; enim agrum exercerunt/ nec domus illi vlla/ aut tectum aut sedes est. Armenta & pecora semper pascentibus & per incultas solitudines errare solitis: vxores liberosq; secum in plaustris vehunt. Quibus corijs imbrum hiemisq; causa tectis pro domibus vtuntur. Iusticia gentis in genijs culta non legibus. Nullum scelus apud eos furto grauius: quippe sine tecto munimentoq; pecora & armenta habentibus: quid saluum esset si furari liceret. Aurū & argentū perinde aspernatur: ac reliqui mortales appetūt: lacte & melle vescūtur. Lanæ ijs vsus ac vestium ignotus/ & quāq̄ cōtinuis frigoribus vrantur: pellibus tamen ferinis aut murinis vestiūtur. Hęc cōtinentia illis/ morum quoq; iusticiā dedit nihil alienū cōcupiscētibus. Quippe diuitiarum cupido ibi est: vbi & vsus. Atq; vtinam reliquis mortali- bus simul moderatio & abstinencia alieni foret. Profecto non bellorum tantum per oīnia sæcula terris omnibus continuaretur neq; plus hominum ferrum & arma q̄ naturalis fatorum conditio raperet. Prorsus vt admirabile videatur hoc illis naturā dare: qđ græci longa sapientum doctrina præceptisq; philosophorum cōsequi nequeunt: cultosq; mores incultę barbariæ collatione superari. Tanto plus in illis proficit viciorum ignoratio: quanto in his cognitio virtutis. Imperium asiæ ter quesiuere scythæ. ipsi p̄perpetuo ab alieno imperio aut intacti aut inuicti mansere. Darium regem persarū turpi a scythia summouere fuga. Cyrum cum omni exercitu trucidarunt. Alexandri magni ducem Cēpyronam pari ratione cum copijs vniuersis deleuerūt. Romanorū audiuere nō sensere arma. Mox parthicū & bactrianū iperū ipsi cōdiderunt. Gens & laboribus & bellis aspera. Vires corporum immēse: nihil parare: quod amittere timeāt: nihil victores præter gloriam concupiscūt. Primus scythis bellum intulit Vxores rex ægyptius missis prius legatis: qui hostibus parandi legem dixerunt. Sed Scythæ iam antea de aduentu regis a finitimis certiores facti legatis respondent. Miramur tam opulenti populi ducem stolide aduersus inopes occupasse bellum: quod magis domi fuerit illi timēdum: quod belli certamen anceps/ præmia victoriæ nulla: damna manifesta sint. Igitur non expectaturos scythas: vt ad se veniantur: cum tanto sibi in hoste plura concupiscenda sint: vltro prodituros obuiam. Nec dicto res moratq; quos cum tanta celeritate

Scytharū ritus.

Scytharū iusticia & abstinencia

Scytharū arma audire sensere.

Vexoris
fuga.

venire res didicisset: in fugam vertitur: & exercitu cum omni ap-
paratu belli relicto in regnum trepidus se recepit. Scythas ab egypto paludes prohibuere. Exinde reuersi asiam perdomitam ve-
ctigalem fecerunt: modico tributo magis in titulum imperij q̄ in
victorię premium imposito: quindecim annis pacandę asię mo-
rati vxorem flagitatione reuocantur per legatos denunciantium
ni redeant: sobolem se ex finitimis quęsituras: nec passuras vt in
posteritatem scytharum genus per foeminas intercidas. His igitur
asia per mille quingentos annos vectigalis fuit. pendendi tri-
buti finem Ninus rex assyriorum imposuit. Sed apud scythas me-
dio tempore duo regij iuuenes Plinos & Scholpythus per factio-
nem optimatum domo pulsi ingentem iuuentutē secum traxere:
& in cappadocię ora iuxta amnē thermodoonta confedere sub-
iectosq; thermis cyreos campos occupauere. Ibi per multos an-
nos spoliare finitimos consueti: conspiratione populorum per in-
sidias trucidantur. Horū vxores cum viderēt exilio suo additam
orbitatem arma sumpserunt: finesq; suos summoventes primo mox
inferentes bella defendunt. Nubendi quoq; finitimis animū omi-
tere seruitutē non matrimonium appellantes. singulare omnium
seculorū exēplum. Auxere rempublicam sine viris: iam etiam cū
contēptu virorum se tuentur: & ne foeliciores alię alijs viderētur:
viros qui domi remāserant: interficiūt. Vltione in quoq; cęlorum
coniugum excidio finitimorum cōsequuntur. Tu ne pace armis
quęsitā ne gens interiret: cōcubitum finitimorum ineunt. Si qui
mares nascerentur: interficiebantur. Virgines in eundem ipsam
morem non ocio neq; lanificio: sed armis. equis. venationibus ex-
ercebant. inuistis infantium dexterioribus mammis: ne sagittarū
iactas impediretur: vnde amazones dictę sunt. Due regine his
fuere Marthesia & Lampedo: quę in duas partes agmine diuiso
Inclyte iam opibus vicibus gerebant bella sollicitę terminos alter-
nis defendentes: & ne successibus deesset auctoritas: generatas
se Marte prædicabant. Itaq; maiore parte europę subacta: asię
quoq; nonnullas ciuitates occupauere. Ibi epheso multisq; alijs
urbibus conditis: partem exercitus cum ingenti præda domum
remittunt. Reliquę quę ad tuendum asię imperium remanse-
rent concursu barbarorum cum Marthesia regina interficiuntur.
In cuius locum filia eius Otrera regno succedit. Cui præ-
ter singularem belli industriam eximia seruare in omne æuum

Amazo-
nū origo

Amazo-
num suc-
cessus.

virginitatis admiratio fuit. Huius virtute tantum additum gloriae & famae amazonibus est: vt Herculi rex: cui. xii. stipendia debebat quasi impossibile imperauerit: vt arma reginae amazonum sibi afferret. Igitur eo profectus longis nouam natibus comitante principum graeciae iuuentute inopinantes aggreditur. Duae ex quatuor tunc sorores amazonum regna tractabant. Antiope: & Ottera: quarum Ottera foris bellum gerebat. Igitur cum Hercules ad littus amazonum applicuisset infrequens multitudo cum Antiope regina nihil hostile metuente erat. Quare affectum est vt pauce repentino tumultu excitata arma sumerent. facilemque victoriae hostibus parent. Multae ita caese capteque: in his due capte sunt Antiope sorores Menalippe ab Hercule. Hippolyte a Thefeo. Sed Theseus obtentam in premium captiuam eandem in matrimonium assumit: ex ea genuit Hippolytum. Hercules post victoriam Menalippen captiuam sorori reddidit: & precium arma reginae accepit. Atque ita imperio functus ad regem reuertitur. Sed Ottera vbi comperit bellum sororibus illatum. & raptorem esse atheniensem principem hortatur comites in vltionem: frustra que & ponti sinum: & asiam domitam esse dicit. si graecorum non tam bellis quam rapinis pateant. Auxilium deinde a Sigillo rege scytharum petit. Genus se scytharum esse cladem virorum: necessitatem armorum belli causas ostendit. assecutasque virtute seigniores viris foeminas habere scythae viderentur. Motus ille domestica gloria mittit cum ingenti equitatu filium Penax agoram in auxilium. Sed ante prelium dissensione orta ab auxilijs defertae bello ab atheniensibus vincuntur. Receptaculum tamen habuere castra sociorum: quorum auxilijs intactae ab alijs gentibus in regnum reuertuntur. Post Otteram penthesilea regno potita est: cuius troiano bello inter fortissimos viros: cum auxilium aduersus graecos ferret: magna virtutis documeta extitere. Interfecta demum Penthesilea exercituque eius assumpto pauce quae remanserant egresse aduersus finitimos defendentes vsque ad tempora Alexandri magni durauerunt. Harum Minithia siue Talestris regina concubitu Alexandri per dies. xiiij. ad sobolem ex eo generandam obtento: reuersa in regnum breui post tempore cum omni amazonum nomine intercidit. Scythae autem tertia expeditione asiana cum annis. vii. a coniugibus & liberis abfuisent: seruili bello decipiuntur. Quippe coniuges eorum longa expectatione virosque

Amazone
cedes
hercules
Theseus

Sigillus
rex:

Penthesilea

Scytharꝫ
 cōsiliū
 in vincē/
 disseruis

fessæ: nec iam teneri bello: sed deletos ratæ: seruis ad custodiam
 pecoris relictis nubunt: qui reuersos cū victoria dominos velut
 aduenas armati finibus prohibent. Quibus cum varia victoria
 fuisset admonentur Scythę mutare genus pugnæ: memores nō
 cū hostibus sed cum seruis præliandum: nec armorꝫ sed domi/
 norū iure vincendos: verbera in aciē non tela ferenda: omissosq;
 ferro virgas & flagella cæteraq; seruilis metus paranda instrumē
 ta. Probato omnes cōsilio: instructi sicut præceptum erat postq;
 ad hostes accessere inopinantibus verbera intentant / adeoq;
 illos perturbant / vt quos ferro non poterant: metu verberꝫ vini/
 cerent: fugāq; nō vt hostes: victi sed vt fugitiui serui capefferent
 quicūq; capi potuerūt supplicia crucibus luerūt. Mulieres quoq;
 male sibi consciæ partim ferro: partim suspendio vitā finierunt.

Darii fu/
 ga

Post hoc apud scythas pax fuit vsq; tempora Lanthini regis
 huic Darius rex persarum (sicut supra dictū est) cū filiæ eius nu
 ptias non obtinisset: bellum intulit: & armatis septingētis mili
 bus hominum scythiā ingressus / nō facientibus hostibus pugne
 potestatem: metuens ne interrupto ponte. Istri reditus sibi inter
 cluderetur: amissis nonaginta milibus hominū trepide refugit.
 quæ iactura abundante multitudine inter damna numerata nō
 est. Inde Asiā & Macedoniam domuit: Ionas quoq; nauali plio
 superat. Demū cognito q; athenienses Ionis auxilium contra se
 tulissent omnē impetum belli in eos conuertit. Nunc quoniam
 ad bella Atheniensium ventū est. quę nō modo vltra spem gerēdi
 verum etiam vltra gesti fidem parata sunt: operaq; atheniēsum
 effectu maiora q̄ voto fuerunt: paucis verbis origo repetēda est
 quia non vt cætere gentes a sordidis initijs ad summa creuere.

Athenarū
 laudes

Soli enim præter q̄ incremento etiā origine gloriantur. Quippe
 non aduene neq; passim collecta populi colluuiēs originem vrbi
 dedit: sed in eodē nati solo: quod incolunt / & quæ illis sedes ea
 dem origo est. Primi lanificij & olei & vini vsū docuere: arare
 quoq; & serere frumēta glande vescētibus monstrauerūt: litteræ
 certe ac facundia & hic ciuilis ordo disciplinæ veluti templum
 athenas habent. Ante Deucalionis tempora regem habuere Ce
 cropem: quem / vt omnis antiquitas fabulata est bifrontem pro
 didere: quia prius marem fœminę matrimonio iunxit. Huic suc
 cessit Cranaus / cuius filia Athis regioni nomen dedit. Post hūc
 Amphionides regnavit / qui primus Mineruę urbem sacrauit: &

Cur bi
 frons di
 ctus Ce/
 crops

nomē ciuitati Athenas dedit. Huius tēporibus aquarum illuſes
maiorē partem græciæ abſumpſit. Superfuere quos refugia mō
tium receperūt. aut ad regem theſſaliæ Deucalionē ratibus vecti
ſunt: a quo p̄pterea genus hominum cōditum dicitur. per ordinē
deinde ſucceſſionis regnum ad Erechtheum descendit: ſub quo
frumenti ſatio apud eleuſinam a Triptolemo teperta in cuius mu
neris honorem noctes inītorum ſacratae. Tenuit & Aegæus The
ſei pater Athēnis regnū: a quo per diuortium decedens Medea
propter adultam priuigni ætatem. colchos cū Medo filio ex Ae/
geo ſuſcepto cōceſſit. Poſt Aegēum Theſeus ac deinde poſt The
ſei filius demophoon (qui auxiliū græcis aduerſus troianos tu/
lit) regnum poſſedit. Erāt inter Athenienſes & Doriēſes ſimulatū
veteres offenſe: quas vindicaturi bello Doriēſes de euentu belli
oracula cōſuluerunt: reſponſum ſuperiores fore: nī regē Atheniē/
ſium occidiſſent. Cum ventū eſſet in præliū militibus ante oīa
cuſtodia regis præcipitur. Athenienſibus eo tempore rex Codrus
erat. qui & reſponſo dei & præceptis hoſtium cognitū permutato
regis habitu p̄noſus ſarmenta collo gerens caſtra hoſtium ingre
ditur. Ibi in turba obſiſtentium a milite: quē falſe aſtu vulneraue/
rat: interficitur. Cognito regis corpore Doriēſes ſine prælio diſce
dunt. Atq; ita Athenienſes virtute ducis pro ſalute patriæ morti
ſe offerentis bello liberantur. Poſt codrum nemo Athenis regna/
uit. quod memoriæ nominis. eius tributum eſt. Adminiſtratio rei
publice annuis magiſtratibus permiſſaē. Sed ciuitati nulle leges
tūc erant: quia libido regum pro legibus habebatur. Eligitur itaq;
Solon vir iuſticia inſignis: qui velut nouam ciuitatem legibus cō/
deret. qui tanto tēperamento inter plebem ſenatumq; egit: cum iſi
quid pro altero ordine tuliffet alteri diſpliciturum videretur: vt ab
vtriſq; parem gratiam traheret. Huius viri inter multa egregia &
iſtud memorabile fuit. Inter Athenienſes & Megarenſes de pro/
prietate ſalaminæ inſulæ prope vſq; ad interitum armis dimicatū
fuerat. Poſt clades multas capitale eſſe apud Athenienſes cœpit:
ſi quis legem de vendicanda inſula tuliffet. Sollicitus igitur Solō
ne aut tacendo parum reipublicæ conſuleret: aut cenſendo peri/
culum ſibi afferret: ſubitā dementiā ſimulat: cuius venia nō dictū
rus modo prohibita ſed facturus erat. Deformis habitu more ve/
dendo
cordium in publicū euolat: factuſq; cōcurſu hoīm quo magis cōſi
bello,
lū diſſimularēt: inſolitis ſibi verſibus ſuadere populo cœpit qđ ve

Codrus
rex

Solon

Atq; So
lonis ar
tē in ſua
dendo
bello,

tabatur: omniumq; animos ita cœpit: vt exemplo bellum aduersus megarenſes decerneretur: inſulaq; deuictis hoſtibus Athenienſium fieret. Interea megarenſes memores illati ab athenienſibus belli. & veriti ne fruſtra arma mouiſſe viderentur: matronas athenienſium in eleuſinis ſacris noctu oppreſſuri naves conſcendunt. qua re cognita dux athenienſium Piſiſtratus iuuentutem. in inſidijs collocat: iuſſis matronis ſolito clamore ac ſtrepitu etiam in acceſſu hoſtium ne intellectos ſe ſentiant ſacra celebrare: egreſſoſq; nauibus megarenſes inopinantes aggreſſus deleuit: ac protinus claſſe captiua intermixtis mulieribus vt ſpeciem captiuarum matronarũ præberent Megaram contēdit. Illi & cum nauium formã & petitã prædam agnoſcerent: obuij ad portum procedunt: quibus cæſis Piſiſtratus & paululum a capiēda vrbe abſuit. Ita megarenſes ſuis dolis hoſti victoriam dedere. Sed Piſiſtratus quaſi ſibi non patriæ viciffet tyrannidem per dolum occupat. Quippe verberibus voluntarijs domi affectus laceratoq; corpore in publicum progreditur: & aduocata concione vulnera populo oſtendit de crudelitate principum: a quibus hoc ſe paſſum ſimulabat: quæritur adduntur vocibus lachrymæ: & inuidioſa oratione multitudine credula incenditur: amore plebis inuiſum ſe ſenatuĩ affirmat: obtinet ad cuſtodiam corporis ſui ſatellitum auxilium: per quos occupata Tyrannide per annos .xxxiiij. regnauit. Poſt cuius mortem Diocles alter ex filijs per vim ſtuprata virgine a fratre puellę interficitur. Alter Hippias nomine cum imperium paternum teneret: interfectorem fratris compræhendi iubet: qui cum per tormenta conſcios cædis nominare cogeretur: omnes amicos tyranni nominauit: quibus interfectis quærenti tyranno an adhuc reliqui conſcij eſſent: nemo ait ſuper eſt: quem amplius mori geſtiam quam ipſum tyrannum: qua voce eiũdem tyranni ſe victorẽ poſt vindictam pudicitie ſororis oſtendit. Huius virtute cum admonita ciuitas libertatis eſſet: tandem Hippias regno pulſus in exilium agitur: qui p̄fectus in perſas decem ſe Dario inferenti athenienſibus bellum (ſicuti ſupra ſignificatum eſt) aduerſus patriam ſuam offert. Igitur athenienſes audito Darij aduentu auxilium a lacedæmonijs ſociatum ciuitate petierunt: quos vbi viderunt quadridui teneri religione: non expectato auxilio: inſtructis decem milibus ciuium: platenſibus auxiliarijs mille aduerſum ſexcenta milia hoſtium in campos marathonios in prælium egrediuntur.

piſiſtrati
ars i me
garenſi
bus op/
primen
dis.
Piſiſtra
tus tyrã
nidẽ oc/
cupat.

Milciades & dux belli erat & auctor nō expectandi auxiliij: quē tanta fiducia cōperat: vt plus præsidiij in celeritate q̄ in socijs du- ceret. Magna igitur currentibus in pugnam alacritas animorum fuit: adeo vt cum mille passus inter duas acies essent: citato cur- su ante iactus sagittarum ad hostem venirent/ nec audaciæ eius euentus defuit. Pugnatum est enim tanta virtute vt hinc viros in- de pecudes putares: victi persæ in naues confugerunt: ex quibus multæ suppressæ: multæ captæ. In eo prælio tanta virtus singu- lorum fuit: vt cuius laus prima esset difficile iudicium videretur/ inter cæteros tamen Themistoclis adolescentis gloria emicuit: in quo iam tūc indoles futuræ imperatoriæ virtutis apparuit. Cy- negerī quoq; militis atheniensis gloria magnis scriptorum laudi- bus celebrata est: qui post prælij innumeras cædes cum fugientes hostes ad naues egisset: onustam nauē dextra manu tenuit: nec prius dimisit q̄ manum amitteret. Tum quoq; amputata dextra nauē sinistra comprehendit/ quam & ipsam cum amisisset ad po- stremum morsu natem detinuit. Tantam in eo virtutem fuisse: vt non tot cædibus fatigatus: non ambabus manibus amissis vi- ctus ad postremum truncus & veluti rabida fera dentibus dimi- cauerit. ducenta milia persæ eo prælio sine nauigio amiserunt. Cæ- cidit & Hyppias tyrannus Atheniensis auctor & concitator eius belli dijs patrię vltoribus pœnas repetentibus. Interea & Darius cum bellum restauraret in ipso apparatu decidit: relictis multis filijs & in regno & ante regnū susceptis, Ex his arthemenes ma- ximus natu / ætatis priuilegio regnum sibi vendicabat quod ius & ordo nascendi & natura ipsa gentibus dedit. Porro. Xerxes cō- trouersiam non de ordine/ sed de nascendi fœlicitate referebat. Nam quod Atthemenum primū quidem Dario sed priuato pro- uenisse: se regi primum natum: fratres itaq; suos qui ante geniti: ef- sent priuato priuatum patrimonium quod eo tempore Darius habuisset nō regnum sibi vendicare posse: se esse primum quem in regnum rex pater sustulerit Huc accedere quod Atthemenes non patre tātum sed & matre priuatæ ad huc fortunæ auo quoq; materno priuato creatus sit: se vero & matre regina natum: & pa- trem non nisi regem vidisse: auum quoq; maternum Cyrum re- gem habuisse nō heredem: sed conditorem tanti regni. Itaq; & si æquo iure vtrūq; fratrem pater reliquisset: materno se tamen iurē & auito vincere. Hoc certamen concordī animo ad patruū saum

Perse ad
Marato-
nem vir-
cuntur.
Cynegeri
virtus.

Hyppie
tyranni
interitus
Darij in-
teritus.

Anapharnem veluti ad domesticum iudicem deferūt: qui domi cognita causa Xerxē præposuit: adeo quæ fraterna contentio fuit vt nec victos insultauerit: nec victus indoluerit. ipsoq; litis tempore inuicem munera miserint: & iucunda quoq; inter se non solum credula conuiuia habuerint. Iudicium quoq; ipsum sine arbitris. sine conuitio fuerit. Tanto moderatius tum fratres inter se regna maxima diuidebant: quanto nunc exigua patrimonia partiuuntur. Igitur Xerxes bellum a patre cœptum aduersus græciã per quinquennium instruxit. Quod vbi primum didicit Demaratus rex lacedæmoniorum: qui apud Xerxem exulabat: amicior patre post fugam quem regi post beneficia: ne inopinato bello operimeretur: omnia in tabellis ligneis magistratibus perscribit: eadem cæra super inducta delet: ne aut scriptura sine tegmine indicium daret: aut recens cæra dolum proderet. Fido deinde seruo perferendas tradit: iussu magistratibus spartanorum tradere quibus perlatis lacedæmona quæstioni res diu fuit: quod neq; scriptũ aliquid viderent: nec frustra missas suspicarentur: tantoq; rem maiorem. quanto sit occultior putabant. Hærentibus in coniectura viris soror regis Leonidæ consilium scribentis inuenit. Erasa igitur cæra belli consilia deteguntur. Iam Xerxes septingenta milia de regno armauerat: & trecenta milia de auxilijs parauerat vt non immerito proditũ sit: flumina ab exercitu eius siccata græciamq; omnem vix capere exercitum eius potuisse. Naues quoq; decies centum milia numero habuisse dicitur huic tanto agmini dux defuit. Cæterum si regem spectes: diuitias nõ ducem laudes: quæ tanta copia in regno eius fuit: vt cum flumina multitudine confumerentur: opes tamen regiæ superessent. Ipse autem primus in fuga: postremus in prælio semper visus est: in periculis timidus: sicubi metus abesset inflatus. Deniq; ante experimētum belli fiducia virium veluti nature ipsius dominus & montes in planum deducebat & conuexa vallium æquabat: & quædam maria pontibus sternebat: quædam ad nauigationis cōmodũ per compendium ducebat: cuius introitus in græciam q̄ terribilis tam turpis ac fœdus discessus fuit. Namq; cum Leonida rex spartanorũ cum quattuor milibus militum angustias thermopylarum occupasset. Xerxes contẽptu paucitatis eos pugnam capessere iubet: quorũ cognati Marathonia pugna interfecti fuerant: qui dum vlcisci suos quæruunt: principũ cladis fuere: succedente deinde inutili turba maior.

Xerxes
in græciã
bellũ in
struxit.
Demara
tusus.

Att. belli
cum.

cædes æditur. Triduo ibi cum dolore & indignatione perfarum dimicatum. quarto die cum nunciatum esset Leonidæ a. xx. milibus hostium summum cacumen teneri: tunc hortatur socios recedant & se ad meliora patriæ tempora referuent: sibi cum spartanis fortunam experiendam: plura patriæ quam vitæ debere: cæteros ad præsidia græciæ seruandos. Audito regis imperio discesere cæteri: soli lacedæmonij remanserunt. In initio huius belli scisci tantibus delphis oracula: respõsum fuerat/aut regi spartanorum: aut vrbi cadendum. Et idcirco cum rex Leonides in bellum proficisceretur: ita suos firmauerat: vt ire separato ad moriendũ animo scirent. Angustias propterea occupauerat: vt cum paucis aut maiore gloria vinceret: aut minore damno reipublice caderet. Dimissis igitur socijs hortatus spartanos ineminerint: qualitercunq; præliarentur: cadendum esse/ cauerent: ne fortius mansisse quam dimicasse videantur: nec expectandum vt ab hoste circũuenirentur: sed cum nox occasione daret securis & lætis superueniendum nusq; victores honestius quã in castris hostiũ perituros. Nihil erat difficile persuadere persuasis mori. statim arma capiũt: & sexcēti viri castra quingentorum milium irrumpũt. Statimq; regis prætorium petunt: aut cũ illo aut si ipsi oppressi essent in ipsius potissimum sede morituri. Tumultus totis castris oritur. Spartani postque regẽ non inueniũt/ per omnia castra victores vagantur: cedũt sternũtq; omnia: vt qui sciant se pugnare: non spe victoriæ: sed in mortis ultione. Præliũ a principio noctis in maiorem partem diei tractum. Ad postremum non victi sed vincendo fatigati/ inter ingentes stratorum hostium cateruas occiderunt. Xerxes duobus vulneribus terrestri prælio acceptis experiri maris fortunam statuit. Sed Atheniẽsium dux Themistocles cum aduertisset Ionas: propter quos bellum perfarum rex susceperat: in auxiliũ regis clausse venisse sollicitare eos in partes suas statuit. Et cum colloquendi copiam non haberent: quo applicaturi erant symbolos proponi & saxis proscribi curat. Quæ vos Iones dementia tenet? quod facinus agitis? bellum inferre olim conditoribus vestris nuper etiam vindicibus cogitatis? Anideo mœnia vestra condidimus: vt essent: qui nostra delerent? quid si non hæc & Dario prius: & nunc Xerxi belli causa nobiscum foret: quod vos rebellantes non destituimus? quin vos in hæc nostra castra ex ista obsidione trãsitis? Aut si hoc parum tutum extat: vos commisso plio: ite cessum

Leonide
Spartani
facinus.

spartano
rũ virtus

Perfarū
manus
imbribus
deletas.

Vide ne
municipi
pū poti
us sit le
gendū q̄
municipi
pes.

Naualis
pugna
ad Sala
minē cō/
missa.

inhibete remos: & a bello discedite. Ante naualis prælij congressionem miserat Xerxes quattuor milia armatorum dephos ad tēplum Apollinis diripiendum: prorsus quasi non cum græcis tantum/ sed cum/ dijs immortalibus bellum gereret: quæ manus tota imbribus & fluminibus deleta est: vt intelligeret quanto grauior offensa deorum esset: tanto nullas esse hominum aduersus deos vires. Post hæc Thespias & plateas & athenas vacuas homibus incendit: & quoniam ferro non poterat in homines: in ædificia igne grassatur. Namq; Athenienses post pugnam Marathoniam præmouente Themistocle victoriam illam de persis: non finem: sed causam maioris belli fore. cc. naues fabricauerunt. Aduentante igitur Xerxe consulentibus de his oraculum responsum fuerat: salutem muris ligneis tuerentur. Themistocles nauium præfidium demonstratum ratus: persuadet omnibus patriam muniti pes esse non mœnia: ciuitatemq; non in ædificijs: sed in ciuitatibus positam. Melius itaq; salutem nauibus quam vrbi commissuros huius sententiæ etiam deum auctorem esse. Probato consilio cōiuges liberosq; cū præciosissimis rebus abditis insulis relictæ vrbe demendant/ ipsi naues armati conscendunt. Exemplum athenensium & alię vrbes imitatae. Itaq; cū adunata omis sociorum classis & intenta in bellum nauale esset angustiasq; salaminij freti (ne circumueniri a multitudine possent) occupassent: dissensio inter ciuitatum principes oritur: qui cum deserto bello ad sua tuenda dilabivellent/ timēs. Themistocles ne discessu sociorum vires minuerentur: per seruū fidū Xerxi nūciat vno in loco eum cōtra ctam græciam posse capere facillime: q̄ si ciuitates quę iam abire vellent dissipentur maiore labore ei singulas cōsectādas. Hoc do lo impellit regem signū pugne dare. Græci quoq; aduentu hostiū occupati præliū collatis viribus capessunt. Interea rex velut spectator pugne cū parte nauiū in littore remanet. Artemisia autē regina halicarnassis quę in auxiliū Xerxi venerat/ inter primores duces bellū acerrime ciebat: quippe vt in viro muliebrem timorem/ ita in muliere virilem audaciam cerneret. Cū anceps prælium esset: Iones iuxta præceptū Themistoclis pugne se paulatim subtrahere cœperunt: quorum defectio animos cæteris fregit. Itaq; circumspicientes fugam peliuntur persæ. & mox prælio victi in fugam vertuntur. In qua trepidatione multæ summersæ naues: multæ captæ sunt: plures tamen non minus sæuitiam regis q̄ hostem ti/

mentes domum dilabuntur. Hac clade perculsum & dubium con-
siliij Xerxem Mardanius aggreditur. Hortatur: vt in regnū abeat:
nequid seditionis moueat fama aduersi belli: & in maius sicuti
mos est omnia extollēs sibi.ccc. milia armatorū lecta ex omnibus
copijs relinquat/ qua manu aut cū gloria eius perdomiturum se
græciā: aut si aliter euentus ferat sine eiusdem infamia hostibus
cessurum. Probato cōsilio Mardonio exercitus traditur: reliquas
copias rex ipse reducere in regnum parat. Sed græci audita regis
fuga consiliū ineunt pontis interrūpendi: quem ille abydo velut
victor maris fecerat: vt intercluso aditu/ aut cum exercitu delere
tur: aut desperatione rerum pacem victus petere cogeretur. Sed
Themistocles timens ne interclusi hostes in desperationem viri-
tutem verterent: & iter quod aliter non pateret ferro patefacerēt:
satis multos hostes in græcia remanere dicitans nec augeri nu-
merum retinendo oportere: cum vincere consilio ceteros nō pos-
set eundem seruum ad Xerxem mittit certioresq; consilij facit:
& occupare transitum matura fugat iubet. Ille perculsus nuncio
tradit ducibus milites perducendos/ ipse cum paucis Abydon cō-
tendit. Vbi cum solutum pontem hybernis tempestatibus offen-
dit: piscatoria scapha traiecit trepidus. Erat res spectaculo di-
gna: & ad estimationem rerum humanæ sortis varietate mirāda.
In exiguo latentem videre nauigio: quem paulo ante vix æquor
omne capiebat: carentem etiam omni seruatorum ministerio: cuius
exercitus propter multitudinem terræ graues erant Nec pedestri-
bus copijs quas ducibus assignauerat foelicius iter fuit. Siquidem
quottidiano labori (neq; enim vlla est metuentibus quies) etiam
fames accesserat. Multorū deinde dierum inopia contraxerat &

Turpis
Xerxis
fuga.

pestem: tantaq; foeditas morientium fuit: vt viæ cadaueribus im-
plerentur: aliteq; & bestię escæ illecebris sollicitatæ exercitum se-
querentur. Interim Mardonius olinthum in græcia expugnat. in Xerxe
Athenienses quoq; in spem pacis amicitiamq; regis sollicitat: spō-
dens incensæ eorum vrbis etiam in maius restitutionem.

Postq̄ nullo pretio libertatem vidit his venalem: incensis que
ædificare coeperat: copias in boetiam trāffert: eo & græcorū exer-
citus qui centū milium fuit secutus est. Ibiq; prælium commissum: Vincitur
sed fortuna regis cum duce mutata nō est. Nam victus Mardoni
us veluti eo naufragio/ cum paucis profugit/ castra referta regalis
opulentia capta. Vnde primum græcos diuiso inter se auro per/ Mardo-
nius in boetiam

Neco diuitiarum luxuria cœpit. Eodem forte die quo Mardonij copia deleta sunt etiam nauali prælio in asia sub monte mycale aduersus persas dimicatum est. Ibi ante congressionem cum classes ex aduerso starent: fama ad vtrunq; exercitum venit vicisse græcos: & Mardonij copias occidio ne occidisse. tantum famæ velocitatem fuisse: vt cum matutino tempore prælium in boetia commissum sit meridianis horis in asiam per tot maria & tantum spatium tam breui horarum momento de victoria nunciatum sit. Confecto bello cum de præmijs ciuitatum ageretur omnium iudicio atheniensium virtus cæteris prælata. Inter duces quoq; Themistocles princeps ciuitatum testimonio iudicatus gloriam patriæ suæ auxit. Igitur athenienses aucti & præmijs belli & gloria: vrbem ex integro condere moliantur. Cum moenia maiora complexi fuissent: suspecti esse lacedæmonijs cœpere: recte reputantibus ruinam vrbis tantum incrementi dedisse: quantum sit data munita ciuitas. Mittunt ergo legatos: qui monerent ne munita hostibus & receptacula futuri rursus belli extruant. Themistocles vt vidit spei vrbis inuideri non existimans abrupte agendum respondit legatis: ituros lacedæmona qui de ea repariter cum illis consulant. Sic dimissis spartanis hortatur suos vt opus marent. Deinde ipse interiecto tēpore in legationē proficiscitur: & nunc in itinere infirmitate simulata: nūc tarditatē colligarū accusans sine quibus agi iure nihil possit: diem de die proferendo spatium cōsumando operi querebat: cum interim nūciatur spartanis opus atheniēsum maturari propter quod denuo legatos mittūt ad inspiciendam rem. Tum Themistocles per seruum magistratibus scribit Atheniensium: legatos vinciant: pignusq; teneant: ne in se grauius consulatur: adit deinde concionem lacedæmoniorum: indicat permunitas athenas esse: & posse illatum bellum non armis tantum: sed etiā muris sustinere. Siquid ob eam rem de se crudelius statuerent: legatos eorum athenis in hoc pignus retentos: grauius deinde castigat eos: q̄ non virtute sed imbecillitate sociorum potentiam querebant. Sic dimissus veluti triumphatis spartanis a ciuibus excipitur. Post hæc spartani ne vires ocio corrumperent: & vt his illatum a persis græciæ bellum vlciscerentur: vltro fines eorum depopulantur: ducem suo: sociorumq; exercitui deligunt Pausaniam: qui pro ducatu regnū græcię affectus proditionis præmium cum Xerxe nuptias filiæ eius pascitur redditis

**Themistoclis
ars in in-
cludēdis
lacedæ-
monijs.**

captiuusvt fides regis aliquo beneficio obstringeretur. Scribit pre-
 terea Xerxi quoscunq; ad se nuncios misisset/ interficeret: ne res
 loquacitate hominum proderetur. Sed dux Atheniensium Ari-
 stides belli socius electus colligæ conatibus abuiam eundo simul
 & in rem sapienter consulendo proditiōis cōsilia discussit. Nec
 multo post accusatus Pausanias damnatur. Igitur Xerxes cum
 proditiōis dolum publicatum videret ex integro bellum insti-
 tuit. Græci quoq; duce instituant Cimonem Atheniensem fi-
 lium Milciadis: quo duce apud Marathonem pugnatum est: iu-
 uenem: cuius magnitudinem futuram pietatis documenta pro-
 diderunt. Quippe patrem ob crimen peculatus in carcerem con-
 iectum/ vibiq; defunctum trās latis in se vinculis ad sepulturam re-
 demit. Nec in bello iudicium diligentium fefellit. Siquidem non
 inferior virtutibus patris. Xerxem terrestri naualiqu; bello supera-
 tum trepidum se recipere in regnum coegit.

aristides

Pausani-

as dāna-

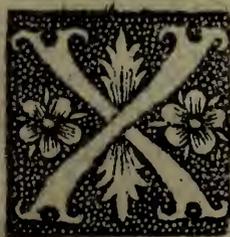
Cimon

Xerxes

iterum

vincitur:

Iustini Historici Liber Tertius.

Erxes rex persarum terror antea gentium: bello
 in græcia infoeliciter gesto etiam suis contēptui
 esse cœpit. Quippe Artabanus præfectus eius
 deficiente quottidie regis maiestate. in spem re-
 gni aductus cū. vij. robustissimis filiis regiam ve-
 sperī ingreditur. Nā amicitiaē iure semper illi pa-
 tebat. Trucidatoq; rege voto suo obersistentes fi-

lios eius dolo aggreditur. Securior de Artaxerxe puero admodū
 fingit regem a Dario qui erat adolescens quo maturius regno po-
 tiretur occisum: impellit Artaxerxē parricidiū porricidio vindī-
 care Cū ventū esset ad domū Darij dormiēs/ inuentus quasi som-
 num fingeret: interficitur. Deinde cum vnū ex regis filiis sceleri su-
 per eē Artabanu s videret: metueretq; de regno certamina princi-
 pum assumit in societate cōsiliij Baccabassum: qui p̄senti statu cō-
 tentus rem prodit Artaxerxi: vt pater eius occisus sit: vt frater fal-
 sa parricidij suspitione oppressus: vt deniq; ipsi pararentur insidie
 His cognitis Artaxerxes verens Artabani numerum filiorum: in
 posterum dsem paratum esse exercitum armatūq; iubet recogni-
 turus & numerū militū: & in armis industriā singulorū. Itaq; cum
 inter cæteros & ipse Artabanus armatus asisteret/ rex simulat se
 breuiorem loriam habere, iubet Artabanum secum cōmutare

Xerxis

interitus]

Artaba

ni cedes

IVSTINVS HISTORICVS

exuentem se ac nudatum gladio traiecit. Tum & filios eius corripi iubet: atq; ita egregius adolescens & cædem patris: & necē fratris: & se ab insidijs Artabani vindicauit. Dum hæc in persis geruntur: interea græcia omnis ducibus lacedæmonijs & Atheniēsisibus in duas diuisa partes ab externis bellis velut in viscera sua arma conuertit. Fiunt igitur de vno populo duo corpora: & eorūdem castrorum homines in duos hostiles exercitus diuiduntur. Hinc lacedæmonij cōia quondam ciuitatū auxilia ad vires suas trahebant. Inde Athenienses & vêtustate gentis & gestis rebus illustres proprijs viribus confidebant. Atq; ita duo potentissimi græcię populi institutis Solonis & Lycurgi legibus pares ex emulatione viritū in bellum ruebant. Namq; Lycurgus cum fratre suo Polybitæ spartanorum regi successisset regnumq; sibi vendicare potuisset. Charilao filio eius qui natus post humus fuerat cū ad ætatem adultam venisset regnum summa fide restituit: vt intelligerent omnes quanto plus apud bonos pietatis iura quā omnes opes valerent. Medio igitur tempore dum infans conualescit tutelāq; eius administrat: nō habentibus spartanis leges instituit: non inuentione earum magisq; exemplo clarior. Siquidem nihil lege vlla in alios sanxit: cuius non ipse primus in se documenta daret: populum in obsequia principum: principes ad iusticiā imperiorum firmavit. Parsimoniam omnibus suasit: existimans laborem militiæ assidua frugalitatis consuetudine faciliorem fore. Emi singula non pecunia sed cōpensatione merciū iussit. Auri argentiq; vsum velut omnium scelex materiam sustulit. Administrationem rei publice per ordines diuisit. Regibus potestatem belloꝝ magistratibus iudicia & annuas successiones: senatur custodiā legum: populo sub legendi senatū vel creandi quos vellet magistratus potestatem permisit: fundos omnium equaliter inter omnes diuisit: vt æquata patrimonia neminem potentiorē alteri redderent: conuiuari omnes publice iussit: ne cuius diuitiæ vel luxuria in occulto essent. Iuuenibus nō amplius vna veste vti toto anno permissum: nec quemq; cultius q̄ alterum progredi: nec epulari opulentiꝝ: ne imitatio in luxuriā verteretur. Pueros impuberes non in forum sed in agrum deduci precepit: vt primos annos non in luxuria: sed in opere & in laboribus agerēt. Nihil eos somni causa substernere: & vitā sine pulmēto degere: neq; prius in urbē redire quā viri facti essēt: statuit virgines sine dote nubere

Platari/
cus poly/
dectē nō
polibitē
vocat

Platari/
cus fer/
reum nu/
mum
ab eo in/
ductū ait

fussit vt vxores eligerentur non pecunia : seueriusq; matrimonia sua viri coercerent:cū nullis dotis frænis tenerentur Maximum honorē nō diuitum & potentiū: sed pro gradu ætatis senum esse voluit.Nec sane vsquã terrarū locū honoratiore senectus habet.

Hęc quoniã primo solutis antea moribus dura videbãtur esse auctorem eorum Apollinem delphicū fingit:& inde se ea ex præcepto numinis detulisse: vt consuescendū tediū metus religionis emincat. Deinde vt æternitatem legibus suis daret: iureiurando obligat ciuitatem:nihil eos de eius legibus mutaturos priusquam reuerteretur.& simulat se ad oraculum delphicum proficisci consulturum quid addēdum mutandūq; legibus videretur/proficisci tur autem cretam/ ibiq; perpetuum exilium egit: abijciq; in mare ossa sua moriens iussit:ne relatis lacedæmonia:solutos se spartani religione iurisiurandi in dissoluēdis legibus arbitrarentur.His igitur moribus ita breui ciuitas conualuit vt cum messenijs propter stupratas virgines suas in solemnī messeniorum sacrificio bellum intulissent:grauissima se execratione obstrinxerint:non priusquã Messeniam expugnassent reuersuros: tantum sibi vel de viribus suis:vel de fortuna spondentes:quæ res initium dissensionis græciæ & intestini belli causa & origo fuit.Itaq; cum contra præsumptionem suam annis decē in obsidione vrbis tenerētur: & q̄relis vxorem post tam longam viduitatem reuocarentur:veriti ne hac perseuerantia belli grauius sibi q̄ messenijs nocerent:quippe illis quātum iuuētutis bello intercidat mulierū fœcunditate suppleri:sibi & belli damna assidua & fœcunditatem vxorū absentibus viris nullam esse. Itaq; legunt iuuenes ex eo genere militū qui post iniurandum in supplementū venerant: quibus spartam remissis promiscuos omnium fœminarū cōcubitus permisere: maturiore futuram conceptionem rati: si eam singulæ pplures viros experirentur. Ex his nati ob notam materni pudoris parthenij sunt vocati:qui cū ad annos.xxx. peruenissent metu inopiæ (nulli enim pater existebat cuius in patrimoniū successio speraretur) ducem Phalantū assumūt filiū Araci: qui auctor spartanis fuerat iuuentutis ad generandum sobolem domum remittendæ: vt sicuti dudū patrem eius nascendi habuissent auctorem: sic ipsum spei ac dignitatis suæ haberēt. Itaq; nec salutatis matribus equarū adulterio infamiam collegisse videbantur:ad fedes requirendas proficiscuntur:diuq; & per varios casus iactati tandem in italiam de

Aliter
Plutar
chus de
Ligurgi
exitu

Parthe
nij.

Phalan
tus,

Palāthi
cōmētū
In morte

feruntur: & oppugnata arce tarentinorum/expugnatis veteribus incolis sedem sibi constituunt. Sed post annos plurimos dux eorum Palanthus per seditionem in exilium perturbatur Brundisium se contulit: quo expulsi sedibus suis veteres tarentini concenterant: & tacite spargi in foro tarentinorum curent. Hoc enim modo recuperare illos patriam suam posse Apollinem delphis cecinisse. Illi arbitantes eum in ultionem sui facta civium prodidisse preceptis parvere: sed oraculi diuersa sententia fuerat: perpetuitatem enim urbis non amissionem hoc facto promiserat. Ita ducis exulis consilio & hostium ministerio possessio tarentina parthenijs in æternum fundata: ob cuius beneficij memoriam Palātho diuinos honores decreuere. Interea Messenij cum virtute nō possent per insidias expugnantur. Deinde cum per annos. lxxx. graui seruitutis verbera: plerūq; vincula cæteraq; captiuitatis: mala per pessi essent. post longam pœnarum patientiam bellum restaurant. Lacedæmonij quoq; eo conspiratijs ad arma concurrunt: quo aduersus seruos dimicaturi videbantur. Itaq; cum hinc iniuria/inde indignitas animos acueret. Lacedæmonij de belli euentu oraculo delphis consulto iubentur ducem belli ab Atheniensibus petere. Porro athenienses cum responsum cognouissent in contemptum spartanorum Tyrtæum poetam claudum pede misere: qui tribus prælijs fusus eo vsq; desperationis spartanos adduxit: vt ad supplementum exercitus seruos suos manu mitterēt hisq; interfectorum matrimonia pollicerentur: vt non numero tantum amissorum civium: sed & dignitati succederent. Sed Reges lacedæmoniorum ne contra fortunam pugnando maiora detrimenta ciuitati infunderent: reducere exercitum voluerunt: ni interuenisset Tyrtæus: qui composita carmina exercitui pro concione recitauit. In quibus hortamenta virtutis: damnorū solatia belli consilia conscripserat. Itaq; tantum ardorem militibus iniecit: vt non de salute sed de sepultura solliciti tesseras insculptis suis & patrum nominibus dextro brachio delegarent. Vt si omnes aduersum prælium consumpsisset: & temporis spatium confusa corporū liniamēta essent ex indicio titularum tradi sepulturæ possent. Cū sic animatum reges exercitum viderent: curant rem hostibus nūciare. Messenij autem non timorem res sed æmulationem mutam dedit. Itaq; tantis animis concursum est: vt raro vnq; cryen

Tyrtæus
poeta

tius prælium fuerit. Ad postremum tamen victoria lacedæmoniorum fuit. Interiecto tempore tertium quoque bellum messenijs reparauere. In cuius auxilium lacedæmonijs inter reliquos socios etiam athenienses adhibuere: quorum fidem cum suspectam haberent supernacuos eos simulantes a bello eodem dimiserunt. Hanc rem athenienses grauius ferentes pecuniam quæ erat in stipendium perfici belli ab vniuersa græcia collata a delo athenas transferunt ne deficientibus a fide societatis lacedæmonijs prædæ ac rapinæ essent. Sed nec lacedæmonijs quieuerunt: qui cum Messeniorum bello occupati essent. Peloponenses immiserunt: qui bellum Atheniensibus facerent. Parue tunc temporis classe in ægyptum missa vires atheniensibus erant. Itaque nauali prælio dimicantes facile superantur. Interiecto deinde tempore post reditum sociorum auxilij & classis & militum robore prælium reparant. iam & Lacedæmonijs ommissis Messenijs aduersus Athenienses arma verterant. diu varia victoria fuit. Ad postremum æquo Marte vtrinq; discessum. Inde reuocati Lacedæmonijs ad messeniorum bellum ne medium tempus ociosum atheniensibus relinquerent cum thebanis pasciscuntur vt Boetiorum imperium his restituerent: quod temporibus perfici belli amiserant: vt illi cum atheniensibus bella susciperent. Tantus furor spartanorum erat: vt duobus bellis impliciti suscipere tertium non recusarent: dummodo inimicis suis hostes adquirerent. Igitur athenienses aduersus tantam tempestatem belli duos duces deligunt. Periclem spectatæ virtutis virum: & Sophoclem scriptorē tragoediarum: qui diuerso exercitu & spartanorum agros vastauerunt: & multas Achaiæ ciuitates Atheniensium imperio adiecerunt. His malis fracti lacedæmonijs in annos xxx. pepigerunt pacem: sed tam longum otium inimicitiae non tulerunt. Itaque inter quindecim annos rupto foedere cum contemptu deorum hominumque fines atticos populantur. Et ne prædam potius quam pugnam expetisse viderentur: hostes ad prælium vocant. Sed Athenienses consilio periculis ducis populationis iniuriam differunt in tempus ultionis: superuacuum pugnam existimantes cum vlcisci hostem sine periculo possent. Deinde interiectis diebus naues conscendunt: & nihil sentientibus lacedæmonijs totam spartam deprædantur: multoque plura auferunt quam amiserant. Profus incomparatione damnorum longe plus fuerit ultio quam ira. Clara quidem hæc periculis expeditio habita: sed multo clara

Athenienses nauali prælio vincunt.

Pericles. Sophocles.

Atq; periculis tēpō

Stiua mu rior priuati patrimoniꝝ cōtēptus fuit. Huic agros in populatione
 nificētiā. cæterorū intactos hostes reliquerāt: sperātes adquirere se illi pos
 se aut periculū ex inuidia: aut ex suspitiōe pditionis infarniā. qđ
 ante pspiciens pericles & futurū populo pdixerat: & ad inuidiæ
 impetum declinandū agros ipsos dono reipublice dederat. Atq;
 itaynde periculū quęsitum fuerat ibi maximā gloriā inuenit. Post
 hæc interiectis diebus nauali plio dimicatū est. Victi lacedæmo
 nij fugerūt. Nec cessatū deinceps est qui aut terra aut mari varia
 preliorū fortuna inuicē se trucidarēt. Deniq; fessi tot malis pacem
 in ānos quinquagita fecere quā nō nisi sex annis seruauerūt. Nā
 inducias quas pprio noie cōduxerāt ex sociorū psona rūpebant
 Quippe quasi minus periurij cōtraherēt si ferētes socijs auxilia
 potius q̄ si aperto prelio dimicassent. Hinc bellū in siciliā transla
 tum quod prius q̄ exponam de Siciliæ situ pauca dicenda sunt.

Iustini Historici Liber Quartus.

Siciliæ
 situs.

Siciliam ferunt angustis quondā fau
 cibus italię adhesisse. direptāq; ve
 lut a corpe maiore ipetu superioris
 maris: qđ toto vndarum onere illuc
 vehit. Est aut ipa terra tenuis ac fra
 gilis: & cauernis quibusdā fistulisq;
 ita penetrabilis: vt ventorū tota fer
 me flatibus pateat: necnon & igni
 bus generādis nutriēdisq; soli ipsius
 naturalis vj. Quippe intrinsecus stra
 tū sulphure bitumine tradit: q̄ res fa
 cit vt spiritu cum igne inter interio

Aetua

ra luētante frequenter & compluribus locis nunc flammis: nunc
 vaporem: nunc fumum eructet. Inde deniq; ætuæ montis per tot
 sæcula durat incendium: & vbi acrior per spiramenta cauernarū
 ventus incubuit: harenarum moles egeruntur / proximum italię
 promontorium Rhegium dicitur. Ideo quia græciæ abrupta hoc
 nomine pronunciat̄ur. Nec mirum si fabulosa est loci huius anti
 quitas in quem res tot coiēre miræ. Primum q̄ nusquā alias tor
 rens fretū: nec solum citato: impetu. verū etiam sæuo: neq; experi
 entibus modo terribile: verum etiam procul visentibus vndarum
 porro in se concurrentium: tanta pugna est. vt alas veluti terga
 dantes vorticibus in inum desiderare: alias quasi victrices in subli

Siculum
 fretum

me ferri videas: nunc hic fremitum feruentis æstus: nunc illic gemitum in voragine desidentis exaudias: accedunt vicini & perperui ætnæ montis ignes & insularum eolidum velut ipsis vndis alitur incendium. Neque enim in tam angustis terminis aliter durare tot sæculis tantus ignis potuisset, nisi & humoris nutrimentis aleretur. Hinc igitur fabulæ Scyllam & Charybdim peperere: hinc latratus auditos: hinc monstri credita simulachra: dum nauigantes magnis vorticibus pelagi desidentis exterriti latrare putant vndas: quas sorbentis æstus vorago collidit. Eadem causa etiã ætne montis perpetuos ignes facit. Nam aquarum ille concursus raptum secum spiritum inimum fundum trahit: atque ibi suffocatum tam diu tenet: donec per spiramenta terræ diffusus nutrimenta ignis incendat. Iam ipsa italiæ Sciliæque vicinitas. Iam promontiorum alitudo ipsa ita similis est: vt quantum nunc admirationis tantum antiquis terroris dederit: credentibus coeuntibus in se promontorijs ac rursus discedentibus solida intercipi absumi que nauigia. Neque hoc ab antiquis in dulcedinem fabulæ compositum: sed metu & admiratione transeuntium. Ea est enim procul inspicientibus natura loci: vt sinum maris non transitum putes: quo cum accesseris discedere ac se iungi promontoria: que antea iuncta fuerant: arbitrare. Siciliæ primo Trinaciæ nomen fuit. Præterea Sicania denominata est: hæc a principio patria Cyclopum fuit. Quibus extinctis Aeolus regnum insulæ occupauit: post quem singulæ ciuitates in tyrannorum imperium concesserunt: quorum nulla terra feracior fuit. Horum ex numero Anaxilaus iusticia cum cæterorum crudelitate certabat: cuius moderatio haud medio crem fructum tulit. Quippe decedens cum filios paruulos reliquisset. tutelamque eorum Micytho spectatæ fidei seruo commisisset: tantus amor memoriæ eius apud omnes fuit: vt parere seruo quã deserere regis filios mallent. Principesque ciuitatis obliu dignitatis suæ regni maiestatem administrari per seruum paterentur: imperium Siciliæ etiam Carthaginenses temptauere: diuque varia victoria cum tyrannis dimicatum ad postremum amisso Hamilchare imperatore cum exercitu: aliquantisper quiescere victi Medio tempore cum rhegini discordia laborarent: ciuitasque per dissensionem diuisa in duas partes esset. Veterani ab altera parte ab himera in auxilium vocati pulsas ciuitate contra quos implorati fuerant: & mox cæsis quibus tulerant auxilium: urbem cum coniugibus &

æolides
insulæ.Scylla
Charybdis.Siculi fre
ti angustie
antiqui
Siciliæ:
incolæ.Anaxila
iusticia.

Rhegi/
norum
cædes.

liberis sociorum occupauere: ausi facinus nulli tyranno comparā dum. Quippe vt rheginis melius fuerat vinci q̄. vicisse. Nam siue victoribus captiuitatis iure seruissēt. siue amissa patria exulare necesse habuissent: nō tamen inter aras & patrios lares trucidati crudelissimis tyrannis patriam cum cōiugibus ac liberis prædam reliquissent. Catanenses quoq; cum Syracusanos graues paterēt: diffisi viribus suis auxilium ab Atheniēsis petiuere: qui seu studio maioris imperij quod asiam græciamq; penitus occuparent: seu metu factæ pridem a Syracusanis classis ne Lacedæmonijs ille vires accederent. Lamponium ducem cum classe in Siciliam misere: vt sub specie ferendi Catanensibus auxiliij tentarent Siciliæ imperium. Et quoniam prima initia frequenter cæsis hostibus prospera fuerant: maiore denuo classe & robustiore exercitu Lachetheo cariade ducibus Sciciliam petiuere. Sed Catanēses siue metu Atheniensium siue tædio belli pacem cum Syracusanis remisissis Atheniensium auxiliis fecerunt. Interiecto deinde tempore cū fides pacis a syracusanis non seruaretur. denuo legatos Athenas mittunt: qui sordida veste/ capillo barbaq; prolixis/ & omni squaloris habitu ad misericordiam commouendam acquisito concionem deformes adeunt. adduntur præcibus lachrymæ: & ita misericordem populum supplices mouent: vt damnarētur duces: qui ab his auxilia deduxerant. Igitur classis ingens decernitur: creantur: duces Nicæas & alcibiades & lamacus tantisq; viribus Sicilia retpetit: vt ipsis terrori essent: in quorum auxilia mittebātur. Breui post tempore reuocato ad reatum Alcibiadæ duo plia pedestria secunda Nicæas & lamacus faciunt: munitionibus deinde circūdati hostes etiam marinis commeatibus in vrbe clausos intercludunt. Quibus rebus fracti Syracusani a Lacedæmonijs petiuerūt ab his mittitur Gylippus solus quidem: sed in quo instar omnium auxiliorum erat. Is audito genere belli iam inclinato statu: auxilijs partim in græciam: partim in Siciliam contractis oportuna bello loca occupat. Duobus inde prelijs victus: congressus tertio occiso Lamaco & hostes in fugam compulsi: & socios obsidione liberauit. Sed cū athenienses a bello terrestri in nauale se transtulissent: Gylippus classem a lacedæmone cum auxilijs accersit: quo cognito & ipsi athenienses in locum amissi ducis Demostenem & Eurymedunta cum supplemento copiarum mittunt. Peloponnesi quoq; communi ciuitatum decreto ingentia Syracusanis auxilia

Prima
atheniē/
siū classis
in siciliā
missa

Nicæas
Alcibiades
lamacus

gylippus
lacedæ/
monius

misere: & quasi gręcię bellum in Siciliam translatum esset: Ita ex utraq; parte summis viribus dimicabatur. Prima igitur congressio ne naualis certaminis Athenienses vincuntur. Castra quoq; cum omni publica ac priuata pecunia amittunt. Super hęc mala cum etiā terrestri pręlio victi essent: tunc Demosthenes censere cępit: vt abirent. Sicilia: dum res quę afflictae nondū tamen perditę foret: neq; in bello male auspicato amplius perseuerandū esse: domi grauiora & forsitan infęliciora bella esse: in quę referuare hos vrbis apparatus oporteat. Nicęas seu pudore male actę rei: seu metu destitutę spei ciuiū. seu impellente fato manere contendit. Reiparatur igitur nauale pręlium: & a nimia prioris fortunę procella ad spem certaminis reuocantur. sed insiticia ducum qui inter angustias maris tuentes se Syracusanos aggressi facile vincuntur. Eurymedon dux in prima acie fortissime dimicans primus cadit: triginta naues quibus pręfuerat incendunt. Demosthenes & Nicęas etiam ipsi victi exercitum in terram deponūt: tutiorem fugam ratifstinere terrestri. Ab his relictas centū triginta naues Gylippus inuasit: ipsos deinde insequitur fugiētes: partim capit: cędit partim Demosthenes amisso exercitu captiuitate gladio & volūtaria morte si vindicat. Nicęas autem ne Demosthenis quidem exemplo vt sibi consuleret admonitus cladem suorū auxit dedecore captiuitatis.

Att. atheniēsum cladem

Iustini Historici Liber Quintus.

Um athenienses in Sicilia bellum per biēnium cupidius quam fęlicius gerunt. Interim concitator & dux eius Alcibiades absens Athenis insinulatur mysteria cęteris initorum sacra nullo magis quę silentio solennia enunciauisse. Reuocatusq; a bello ad iudiciū siue conscientiam siue indignationem rei non ferens tacitus in exilium

Alcibiadis exiliū

Elidem profectus est. Inde vbi non damnatum se tantum: verum etiam dijs per omnium sacerdotum religiones deuotum cognouit: Lacedęmona se contulit. Ibi & regem Lacedęmoniorum impellit: turbatis Atheniensibus aduerso Sicilię pręlio vltro bellum inferre. Quo facto omnia Gręcię regna velut ad extinguendum commune incendium concurrunt. Tantum odium athenienses immoderati imperij crudelitate contraxerant. Darius quoq; rex

Perfarum memor paterni auitiꝝ in hanc urbem odij: facta cum Lacedæmonijs per Tisapharnē præfectum. Lydię societate: oēm sumptum bellī pollicetur. Et erat hic quidem titulus cum græcis coeundi. Re autem vera timebant: ne victis Atheniensibus ad se Lacedæmonij arma transferrent. Quis igitur miretur tā florentes atheniensium opes fuisse: cum ad opprimendā vnā urbē totius orientis vrbes concurrent. non tamen inertī neq; incruento cecidere bello: sed præliatī ad vltimū victores: etiam interdum consumpti magis fortunę varietate q̄ vi victi sunt. Principio bellī omnes ab his socij descuerant: vt sit. quo se fortuna eodem etiam fauor hominum inclināt. Alcibiades quoq; motum aduersum patriam bellum non Gregarij militis opera sed imperatoris virtutibus adiuuabat. Nempe acceptis quinq; nauibus in asiam contendit: & tributarias. Atheniāsiū ciuitates auctoritate nominis sui ad defectionem compellit. Sciebant enim domi clarū: nec exilio videbant factū minorem: nec tam ablatum Atheniēsis ducem quam Lacedæmonijs traditū: partaq; cū amissis imperia pēsarāt. Sed apud Lacedæmonios virtus Alcibiadis plus inuidiæ quam gratiæ contraxit. Itaq; cum principes velut æmulum gloriæ suæ interficiendū insidijs mandassent: cognita te Alcibiades per vxorem Agidis regis quam adulterio cognouerat: ad Tisaphernā præfectum Darij regis profugit. Cui celeriter officij comitate & obsequendi gratia insinuauit. Erat enim & ætatis flore & formæ veneratione: nec minus eloquentia etiam inter Athenienses insignis: sed in reconciliandis amicitiarum studijs quam in retinendis vir melior: quia morum vitia sub ymbra eloquentiæ primo latebant. Igitur persuadet. Tisapherni ne tanta stipendiā classis Lacedæmoniorum præberet. Vocandos enim in portionem muneris Ionios quorum pro libertate cum tributa. Atheniensibus penderent: bellum susceptum sit. Sed nec auxilijs nimis enixe lacedæmonios iuandos. Quippe memorem esse debere alienā se victoriam non suam instruere. & eatenus bellū sustinēdum ne inopia deseratur. Nam regem perfarum: dissentientibus Græcis arbitrium pacis ac belli fore: & quos suis non possit ipsorum armis victurū: perfecto autem bello statim ei cū victoribus dimicandū. Domesticis itaq; bellis græciam obterrēdā ne externis vacet: exequendasq; vires partium: & inferiores auxilio leuandos. Non enim quieturos post hanc victoriam Spartanos: qui vindices se libertatis græciæ pro-

Att. græci
cię odia
in Athe-
nienfes
Alcibiadis
gesta
in Athe-
nienfes.

Alcibiadis
cōsiliū
aduer-
tus græ-
cos.

fessi sunt. Grata oratio Tisaferni fuit. Itaq; cōmeatus maligne præ-
 bere. classē regiam non totam mittere: ne aut victoriam totam
 daret aut necessitatem deponendi belli imponeret. Interea Alcibiades hanc operam ciuibus vendicabat: ad quē cum legati atheniensium venissent. pollicetur his amiciciam regis si respublica a populo translata ad senatum foret: sperans vt aut concordante ciuitate dux belli ab omnibus legeretur: aut discordia inter ordines facta ab altera parte in auxiliū vocaretur. Sed atheniensibus imminente periculo belli maior salutis q̄ dignitatis cura fuit. Itaq; permittente populo imperium ad senatum transfertur: qui cum insita genti superbia crudeliter in plebem consuleret. singulis tyrannidis sibi potentiam vendicantibus, ab exercitu Alcibiades exul reuocatur: duxq; classi constituitur. Statim igitur Athenas mittit ex continenti secum exercitu venturum: recepturūq; a qua dirigentis iura populi in ipsi redderent. Hac denunciatione optimates territi primo urbem prodere lacedæmonijs tentauere: de inde cum id nequiuisset in exilium p̄fecti sunt. Igitur Alcibiades intestino malo patria liberata summa cura classē instruit: atq; ita in bellum aduersus lacedæmonios pergit. Iam zestrominidarus & Pharnabasus lacedæmoniorum duces instructis nauibus expectabant prælio commisso victoria penes athenienses fuit. In eo prælio maior pars exercitus & omnes ferme hostium duces cęsi: naues. lxxx. captæ. interiectis quoq; diebus cum bellum lacedæmonij amari in terrā trāstulissent iterato vincuntur. His malis fracti pacem petiere: quam ne acciperent opera eorum effectū est: quibus ea res quæstum præstabat. Interea & syracusanorum auxilia illatum a carthagenensibus Siciliæ bellum domum reuocauit: quibus rebus destitutis lacedæmonijs. Alcibiades cum classe victrici Asiam vestat: multis locis prælia facit: vbiq; victor recipit ciuitates quæ defecerant: nonnullas capit: & imperio atheniensium reducit. Atq; ita prisca nauali gloria vendicata adiecta etiam laude terrestris belli desideratus ciuibus suis Athenas reuertitur. His omnibus prælijs ducentæ naues hostium & præda ingens capta: adhuc redeuntis exercitus triumphum effusa omnis multitudo obuiam procedit: & vniuersos quidem milites præcipue tamen Alcibiaden mirantur. In hunc oculos ciuitas vniuersa: in hunc suspensa ora conuertit. Hunc quasi de cælo missum & vt ipsam victoriam contuentur, laudantq; pro patria. Nec minus

Reuocatur
 ab exilio
 Alcibiades
 dux.

Atheniensium
 victoria

Alcibiades
 rediit
 Athenas.

admiratur quæ exul contra gesserit: excusantes ipsi iratum prouocatumq; fecisse. Enim vero tantum in vno viro fuisse momenti: vt maximi imperij subuersi & rursus recepti auctor esset: & vnde stetit eo se victoria trãfferet: fieretq; cum eo mira quædam fortunæ inclinatio. Igitur omnibus non humanis tantum: verũetiam & diuinis cum honoribus honorant. certant secum ipsi: vtrum contumeliosius eũ expulerit: an reuocarint honoratius. Ipsos illi deos gratulantes tulere obuiam: quorum execrationibus erat deuotus. Et cui pauloante omnem humanam opem interdixerant: eum si quæant in cœlo posuisse cupiunt. Explet contumelias honoribus detrimenta muneribus: execrationes precibus. Non Siciliæ illis aduersa pugna in ore est: sed græciæ victoria. non classes per illum amissæ: sed acquisitæ: nec Syracusarum: sed Ioniæ hellepontiq; meminerunt. Sic Alcibiades nunq̃ mediocribus nec in offensam: nec fauorem studijs suorum exceptus est. Dum hæc aguntur a lacedæmonijs Lysander classi belloq; præficitur: & in locum Tysafernis Darius rex persarum filiũ suum Cyrum Ioniæ Lydiæq; præposuit: qui lacedæmonios auxilijs opibusq; ad spem fortunæ prioris erexit. Aucti igitur viribus Alcibiadem cum centum nauibus in Asiam profectum dum agros longa pace diuites securus populatur: & prædæ dulcedine sine insidiarum metu sparros milites haberet: repentino aduentu oppressere. tantaq; cædes pallantiũ fuit: vt plus vulneris eo prælio Athenienses acciperent q̃ superioribus dederant: & tanta desperatio apud athenienses erat: vt ex continenti Alcibiadem ducem Conone dace cummutarent. arbitantes victos se non fortuna belli sed fraude imperatoris: apud quem plus prior offensa valuisset q̃ recentia beneficia. Vicisse autem eũ priore bello ideo tantum vt ostenderet hostibus: quem ducem spreuissent: & vt carius eis ipsam victoriam venderet. Omnia em̃ credibilia in Alcibiade vigor ingenij: & vitiorum amor: & morum luxuria faciebat. Veritus itaq; multitudinis impetum denuo in voluntarium exilium proficiscitur. Itaq; Conon Alcibiadi suffectus habens ante oculos cui duci successisset: classem maxima industria exornat: sed nauibus exercitus deerat fortissimis quibusq; in Asiæ populatione amissis. Armantur tamen senes aut impuberes pueri: & numerus militum sine exercitus robore expletur. Sed nõ magnam bello moram ætas fecit. Imbelles aut cæduntur passim aut fugientes capiuntur. Tantaq; strages aut occisorum aut capti

Lysãder:

Att. claudes
Conon

uorum fuit: vt Athenienſium deletum non imperium tantum vel Recētior
 rumetiam nomen videretur: quo prælio perditis & desperatis re/ athenien
 bus ad tantam inopiam rediguntur: vt conſumpta militari ætate: ſium cla
 peregrinis ciuitatem: ſeruis libertatem: damnatis impunitatem da des,
 rent. Eaꝛ; colluione hominum domini antea Græciæ conſcripto
 exercitu vix libertatem tuebantur. Iterum tamen fortunam maris
 experiendam decernunt. Tanta virtus animorum erat: vt cum
 paulo ante ſalutem desperauerit: nunc non desperent victoriam.
 Sed neꝛ; his miles erat: qui nomen Athenienſium tueretur neꝛ; Atheniē
 eæ vires quibus vincere conſueuerant: neꝛ; ea ſcientia militaris in ſium cō/
 his: quos vincula non caſtra continuerunt. Itaq; omnes aut capti: ſternatio
 aut occiſi: cum dux Conon prælio ſuperfuiffet ſolus crudelitatem
 ciuium metuens cum octo nauibus ad regem Cyprium contē/
 dit. Euagoras autem dux lacedæmoniorum rebus foeliciter ge/
 ſtis fortunæ hoſtium inſultat: captiuas naues cum prædâ bellica
 in triumphi modum ornatas mittit lacedæmonia ac tributarias.
 athenienſium ciuitates: quas metus dubiæ belli fortunæ in fide
 tenuerat voluntarias recepit: nec aliud ditioni Athenienſium præ Atheniē
 ter urbem ipſam reliquit. quæ cuncta cū Athenis nunciata eſſent ſium cō/
 omnes relictiſ domibus per urbem diſcurrere pauidi. Alius alium ſternatio
 ſciſcitari: auctorem nunciꝛ; requirere: non pueros imprudentia: nō
 ſenes debilitas: non mulieres ſexus imbecillis domi tenet: adeo
 ad omnem ætatem tanti mali ſenſus penetrauerat. In foro deïde
 coeunt: atq; ibi perpeti nocte fortunam publicam queſtibus ite/
 rant. Aliꝛ; fratres aut filios aut parentes deſlent: cognatos aliꝛ; aliꝛ;
 amicos cariores cognatis: & cum priuatis caſibus querelam pu/
 blicam miſcent. Iam ſeiſſos: iam ipſam patriam perituram miſe/
 rioremq; incolumium quam amiſſorum fortunam iudicantes: ſibi
 quiſq; ante oculos obſidionem/ famem/ & ſuperbum victoremq;
 hoſtem proponentes. Iam ruinaꝛ; vrbis & incendia: iam omniū
 captiuitatem: & miſerrimam ſeruitutem recordantes. foeliciores
 prorfus prioris vrbis ruinas decentes: quæ incolumibus filiꝛ; pa/
 rentibus: rectorum tantum ruina taxatæ ſint. Nunc autem non
 claſſem: in quam ſicuti pridem confugiant: ſuperelle. non exercitū
 cuius virtute ſeruati pulchriora poſſent moenia extruere. Sic de
 fletæ ac prope perditæ vrbis hoſtes ſuperueniunt: & obſidione cir/
 cundatos & obſeſſos fame vrgent. Sciebant enim neꝛ; ex adue/
 ctis copiꝛ; multum ſuperelle; Et ne nouæ aduehi poſſent pro

uiderāt: quibus malis rebus athenienses fracti post longam famē
 & assidua suorum funera pacē petiuere: quæ an dari deberet: diu
 inter spartanos sociosq; deliberatum. Cum multi delendū Athe
 niensium nomen: urbemq; incendio consumendam censerēt nei
 garunt se spartani ex duobus græcię oculis alterum eruturos: pa
 cem polliciti/ si dimissa byreum versus muri brachia deiecerit: na
 uesq; quę reliquę forent traderēt: resq; publica ex semetipsis. xxx.
 rectores acciperet. In has leges traditã sibi urbem lacedæmonij
 formandam Lysandro tradiderūt. Insignis hic annus & expugna
 tione Athenarum & morte Darij regis persarum & exilio Diony
 sij Siciliæ tyranni fuit: mutato statu Athenarū etiam ciuium con
 ditio mutatur. Rectores. xxx. rei. p. constituuntur qui fiunt tyran
 ni: quippe a principio tria milia sibi satellitum statuunt: quantum
 ex tot cladibus ppe nec ciuium superfuerat: & quasi paruus hic
 ad continendam ciuitatem exercitus esset: septingentos milites a
 victoribus accipiunt: cædes deinde ciuium ad Alcibiade auspica
 tur: ne iterū rē publicã sub obtentu liberationis inuaderet: quem
 cū profectū ad Artaxerxē persarū regē cōperissent citato itinere:
 miserunt qui eum interciperent: a quibus occupatus cum occidi
 aperte non posset vitius in cubiculo in quo dormiebat crematus
 est. Liberati hoc vltioris metu tyranni miseris vrbis reliquias cæ
 dibus & rapinis exhauriunt. quod cum displicere vni ex nume
 ro suo theramini didicissent: ipsum quoq; ad terrorē omnium in
 terficiunt. Fit igitur ex vrbe passim omnium fuga: repleturq; Grę
 cia Atheniensium exulibus: quod etiam ipsum auxilium a mise
 ris eriperetur nam lacedæmoniorum edictio ciuitatis exules reci
 pere prohibebantur. Omnes se argos & Thebas contulere. Ibi nō
 solum tutum exilium egerunt verū etiam spem recuperandæ pa
 triæ receperūt. Erat inter exules Thrasylbulus vir strenuus & do
 mi nobilis: qui audendum aliquid pro patria & p salute commu
 ni etiam cum periculo ratus: adunatis exulibus castellum Phylē
 atticorum finium occupat. nec deerat quarūdam ciuitatum tam
 crudelis casus miserantium fauor. Itaq; & his Menias thebanorū
 princeps & si publicis nō poterat priuatis tamen viribus adiuua
 bat: & Lysias Syracusanus orator exul tunc quingētos milites sti
 pendio suo instructos in auxilium patriæ communis eloquentię
 misit. Fit itaq; asperū prælium: sed cū hinc pro patria summis viri
 bus in de pro aliena dominatiōe securius pugnaretur. tyrāni viri

athenę i
 Lacedæ
 moniorū
 potesta
 tē cessere
 Att. in si
 gnē añū

Ataxer
 zes.

Alcibia
 dis interi
 tus.

Lacedæ
 moniorū
 edictum

Thrasyl
 bulus

Menias
 Lysias.

cuntur: victi in vrbe refugerunt: quam exhaustam cædibus suis etiã armis spoliãt. Deinde cum omnes Athenienses proditiõis suspectos haberent/demigrare eos ex vrbe iubent: & in brachijs muri: quæ diruta fuerant: habitare extraneis militibus imperium tuentes. Post hæc Trasylulũ corrũpere imperij societate pollicẽtes conãtur: quod cũ non contigisset auxilia a lacedæmonijs peti uere. Quibus accitis iterato preliantur. In eo bello Critias & Hippolochus omnium tyrannorum sæuissimi cadunt. Cæteris victis cum exercitus eorum ex quibus maior pars Atheniensium erat fugeret: magna voce Thasybulus exclamat. Cur se victorem fugiant: potiusq̃ vt vindicem cõmunis libertatis adiuent? ciuium illam meminerint aciẽm non hostiũ esse nec se ideo arma cepisse vt aliqua victis adimat: sed vt adepta restituat. xxx. se dominis non ciuitati bellum inferre admonet. Deinde cognationis legum sacrorũ tũ vetusti per tot bella cõmilitij orat. misereantur exulum ciuiũ: si tam patienter ipsi seruiant: reddant sibi patriã/accipiant libertatem. His vocibus tantum permotũ est vt reuersus in vrbe exercitus. xxx. tyrãnos emigrare Eleusina iuberet: substitutis decem qui rem pu. regerent: qui nihil exemplo prioris dominationis territi eandem viam crudelitatis aggressi sunt. Dum hæc aguntur nunciatur lacedæmone in bellum athenienses exarsisse: ad quod comprimẽdũ Pausanias rex mittit qui misericordia exulis populi permotus patriam miseris ciuibus restituit: & decem tyrannos ex vrbe Eleusina migrare ad cæteros iubet. Quibus rebus cum pax statura esset interiectis rebus repente tyranni non minus restitutos exules q̃ se in exiliũ actos indignantur: quasi vero aliorũ libertas sua seruitus esset: & bellũ atheniensibus inferunt: sed ad colloquiũ veluti dominationem recepturi progressi per insidias comprehensi vt pacis victimæ trucidantur. Populus quem emigrare iusserant: in vrbe reuocatur. Atq; ita per multa membra ciuitas diuisa in vnum tantum corpus redigitur: & ne qua dissensio ex ante actis nascere tur: omnes iureiurando obstringuntur discordiarum obliuionem fore. Interea Thebani corinthijq; legatos ad lacedæmonijs mittunt: qui ex manubijs portione prede communis bellis periculiq; peterent: quibus negatis: non quidem aperte bellum aduersus lacedæmonios decernũt: sed tacitis animis tantam iram concipiunt. vt subesse bellũ intelligi possent. Eodẽ fere tempore Darius rex persarum moritur. Artaxerxe & Cyro filijs

Critias
Hippo
lochus
Atf. tra
sybuli vir
tutem.

Darius
moritur.
Artaxer
xes & cy
rus darij
filij.

Cyrū Ar
taxerxes
cōpedi
bus aure
is vincit.

Cyrus
occidit.

relictis. regnum Artaxerxi. Cyro ciuitates: quarum p̄fectus erat: te-
stamento legauit. Sed Cyro iudiciū patris iniuria videbatur.
Itaq; occulte aduersus fratrem bellum parabat quod cū nūciatū.
Artaxerxi esset accersitum ad se fratrem & innocentiam dissimu-
latione belli simulantem compedibus aureis vinxit: iter fecissetq;
ni mater prohibuisset. Dimissus igitur Cyrus iam non occulte bel-
lum sed palam: nec per dissimulationem sed aperta professiōe pa-
rare cōepit: auxilia vndiq; cōtrahit. Lacedæmonij memores, Athe-
nensi bello enixe se eius opera adiutos velut ignorantes contra
quem bellum pararetur: decernunt auxilia Cyro mittēda vbi res
eius exegisset: quērentes & apud Cyrum gratiam & apud Artaxer-
xem: si vicisset veniæ patrociniā cum nihil aduersus eum aper-
te decreuissent. Sed eum in bello fors p̄ælium vtrūq; fratrem pu-
gnē obtulisset: prior Artaxerxes a fratre vulneratur quem cū equi
fuga periculo subtraxisset. Cyrus a cohorte regia oppressus inter-
ficitur sic victor Artaxerxes & p̄æda fraterni belli & exercitu po-
titur In eo p̄ælio decem milia græcorū in auxilio Cyri fuere: quē
& in cornu: in quo steterāt: vicerunt: & post mortem Cyri neq; ar-
mis tanto exercitu vinci neq; dolo capi potuerunt: reuertentesq;
inter tot indomitas nationes & barbaras gentes per tāta itineris
spatia virtute se vsq; terminos patriæ defenderunt.

Iustini Historici Liber Sextus.

Hercylid
des
Artaxer-
xes
Pharna-
basus.
Tysafer-
nes

Acadæmoniorum more ingenij humani quo
plura habent: eo ampliora cupientes: non con-
tenti accessione atheniensium opum vires sibi
duplicatas: totius Asiæ imperium affectare cō-
perūt: sed maior pars sub regno persarum erat.
Itaq; Hercylides dux in hanc militiam electus
cum videret sibi aduersus duos p̄fectos Artaxerxis regis Phar-
nabasum & Tysafernem maximarum gētium viribus succinctos
dimicandum: parcificari cum altero statuit. Aptior visus Tysafer-
nes vir & industria potior & militibus Cyri quondam regis instru-
ctior in colloquium vocatur: & statutis conditionibus ab armis di-
mittitur. Hanc rem Pharnabasus apud communem regem crimi-
natur: vt lacedæmonios Asiam ingressos non repulerit armis: sed
impensis regijs aluerit merceturq; ab hijs vt differant bella: quæ
gerant tanq̄ non ad vnius summam imperij detrimentum omne

perueniret. Indignum ait bellum non perfici sed redimi hostem præcio / non armis summoueti. His vocibus regem Tyfaserni alie natum hortatur / vt in eius locum naualis belli ducem eligant Cononē atheniensem: qui amissa bello patria Cypro exulabat. Quippe atheniensibus & si fractæ sunt opes manere tamen naualem vsu: nec si eligendus sit ex vniuersis meliorem alium esse. Ac ceptis igitur quingentis talentis iussus est Conona classi præficere. His cognitis lacedæmonij & ipsi a rege ægypti Hercymonem in auxilium naualis belli per legatos petunt: a quo centum triremes & sexcentum milia modiorum frumēti missa: a ceteris quoque socijs ingentia auxilia contracta sunt. Sed tanto exercitu & contra tantum ducem deerat dignus imperator. Itaque postulantes socijs Agesilaum ducem regem tunc lacedæmoniorum propter responsum oraculi delphici diu lacedæmonij an eum summæ rei præponerent / deliberauerunt: quibus futurus imperij finis denunciabatur: cum regium claudicasset imperium: erat enim per de claudus. Ad postremum statuerunt melius esse incessum regē quā imperio regnum claudicare. postquā Agesilaum cum ingentibus copijs in Asiam misere: non facile dixerim: quod aliud par ducum tam bene comparatum fuerit. Quippe ætas: virtus / uim / sapientia / utrique prope vna: gloria quoque rerum gestarum eadem. Quibus cum paria omnia fortuna dederit: iunctum tamen ab altero vtrumque seruauit: magnus igitur amborum apparatus belli: magnæ rex gestæ fuerunt. Sed Cononem seditio militum inuadit: quos præfecti regis fraudare stipendio soliti erant: eo constantius debita poscentibus quo grauiorem sub magno duce militiam præsumebant. Itaque Conon diu rege per epistolas frustra fatigato ad postremum ipse ad eum pergit: cuius aspectu & colloquio prohibitus est: quod eum more persarum adorare nolent. Agit tamen cum eo per internuncios: & quaeritur opulentissimi regis bella inopia delabi / & qui exercitum parem hostibus habeat pecunia vinci: qua præstet inferioremque eum ea parte vtrium inueniti: qua longe superior sit. postulat dari sibi ministerium impensæ quia pluribus id mandari perniciosum sit: dato stipendio ad classem remittitur: nec moram agēdis rebus facit. multa fortiter: multa foeliciter agit. Agros hostiles vastat: urbem expugnat: & quasi tempestas quædam cuncta prostermit. Quibus rebus territi Lacedæmonij ad patriæ subsidium reuocanda ab

Hercy
monē pe
tūt lace
demonij

Delphi
cū oracu
lum
Agesila
us clau
dus.

Mos per
sarum.

Atq. Co
nonis cō
siliū.
Consiliū
de reyo

IVSTINVS HISTORICVS

cādoage filao Asia Agefilaum decernunt. Interim Lysander ab Agefilao proficiscente dux patriæ relictus: ingentem classem summis viribus instruit: fortunam belli tentaturus. Nec non & ipse Conon tunc primum cum hostium exercitu concursurus magna cura suos ordinat. Summa igitur non ducum tantum in eo prælio quam militum æmulationis commēdatio. Nam ipse & dux Conon non tam peris quam patriæ studebat: & sicuti afflictis atheniensium rebus auctor amissæ dominationis fuerat: sic volebat idem haberi redditæ: patriamque vincendo recipere: quam victus amiserat: eo speciosius quod ne ipsorum quidem Atheniensium: sed alieni prælij viribus dimicet: & pugnaturus periculo regis: victurus præmio patriæ: gloriam diuersis artibus quam priores ciuitatis suæ duces cōsecuturus. Quippe illos vincendo peris patriam defendisse peris victores faciendo restitutum patriam esse. porro Lysander præter coniunctionem Agefilai etiam virtutum æmulator erat: contendebatque: ne a rebus gestis eius & gloriæ splendore decederat: neue tot bellis ac sæculis quæsitum imperium breuissimi momenti culpa subuerteret. Eadem militum & omnium regum cura erat: quos maior sollicitudo cruciabat: non tam ne ipsi quæsitas opes amitterent: quam ne pristinas Athenienses reciperent. Sed quanto maius prælium fuit: tanto & clarior victoria Cononis. victi lacedæmonij fugam capessunt. præsidia hostium Athenas deducuntur: populo restituta dignitate cōditio seruilis eripitur: multæ quoque ciuitates recipiunt. Hoc initiū Atheniensibus resumendę potentię & lacedæmonijs habēdæ: finis fuit. Nāque veluti cum imperio etiam virtutem perdidissent cōtēti a finitimis cœpere. Primi igitur Thebani auxiliatibus Atheniensibus bellum his intulere: quæ ciuitas ex infinitis incrementis virtute Epaminundæ ducis ad spem imperij gręcię erecta est. Fit itaque terrestris prælium eadem Lacedæmoniorum fortuna qua pugnatum aduersus Conona nauali prælio fuerat. In eo bello Lysander quo dux athenienses victi a lacedæmonijs fuerat: interficitur Pausanias quoque alter dux lacedæmoniorum prodicionis accusatus in exilium abiit. Igitur Thebani potiti victoria vniuersum exercitum ad urbem lacedæmoniorum ducunt: & facilem expugnationem rati: quoniā deserti a socijs omnibus erant: quod metuētes Lacedæmonij Regem suum Agefilam ex Asia qui ibi magnas res gerebat ad defensionem patriæ accersunt. Occiso enim Lyandro nullius alterius fiduciā ducis habebant: cuius quo

lysandri commēdatio

Athenas præsidium hostium deducit.

lysandri interitus Pausanias in exilium abijt. Accersit agefilam

nam serus aduentus erat: conscripto exercitu obuiam hosti pro-
cedūt. Sed victis aduersus paulo ante victores nec animus neq;
vires pares fuere. Prima igitur congressione funduntur: deletis
tam suorum copijs superuenit rex Agefilaus: qui restituto prælio
non difficulter recenti & multis expeditionibus indurato milite
Hostibus victoriã eripuit: ipse tamen grauiter sauciatur. Quibus
rebus cognitis Athenienses verentes ne iterum lacedæmodijs vi-
ctoribus in pristinam sortem seruitutis redigerentur: exercitum
contrahunt: eũq; in auxiliũ Boetiorũ per Iphicratem viginti qui-
dem annos natum: sed magnę indolis iuuenam duci iubent. Hu-
ius adolescentis supra ætatem virtus admirabilis fuit: nec vnquã
ante eum Athenienses inter tot tantosq; duces aut spei maioris
aut indolis maturioris imperatorem habuerunt. In quo non im-
peratoria tantum vetũ etiam oratoria artes fuere. Conon quoq;
audito reditu Agefilai & ipse ex Asia ad populandos lacedæmo-
niorum agros reuertitur. Atq; ita vndiq; belli formidine circum-
strepente clausi spartani ad summam desperationem rediguntur.
Sed Conon vastatis hostium terris Athenas pergit vbi magno
citiũ gaudio exceptus: plus tamẽ tristitiã ipsi & ex incensa &
diruta a lacedæmonijs patria quam læticiã ex recuperata post tã-
tum temporis coepit. Itaq; q̄ incensa fuerant prædarum sumptu &
exercitu persarum restituit: quę diruta fuerãt reficit. Fatum illud
athenarum fuit. vt ante a persis crematę manubijs eorum: & nũc
a lacedæmonijs dirutæ ex spolijs lacedæmoniorum restitueren-
tur. versa quoq; vice nunc haberent socios: quos: tunc hostes ha-
buerunt: & hostes nunc paterentur: cũ quibus iuncti tunc arctis-
simis societatis vinculis fuerant. Dũ hæc aguntur Artaxerxes rex
persarum legatos in græciam mittit: per quos iubet omnes ab ar-
mis discedere: qui aliter fecisset eũ se pro hoste habiturũ: ciuita-
tibus libertatẽ suãq; omnia restituit. quod non græciã laboribus
assiduisq; belloꝝ inter ciues odijs consulēs fecit: sed ne occupato
sibi ægyptio bello quod propter auxilia aduersus præfectos suos
lacedæmonijs missa susceperat: exercitus sui in græcia detinerẽ-
tur. Fessi igitur tot bellis græci cupide paruere. Hic annus non
eo tantum insignis fuit: quod repente pax in tota græcia facta est
sed etiam eo q̄ eodem tempore vrbs rōmana a gallis capta est:
sed lacedæmonij secuti insidiãtes absentia Archadum speculati
castellũ eorũ expugnant: occupatoq; præsidium imponunt. Itaq;

aduenit
agefilaus
Sauciat
agefilaus

Exercitũ
parant a
theniẽn.
Iphicra-
tis cõmẽ
datio.
Cononis
reditus
athenas

Athenarũ
fatum

Mittunt
ab Artaxerxe
legati in
græciam.

Pax toti
græcię
stituta
Quo tpe
Roma a
gallis
capta.

Amiffa
bello
Archad/
des repe/
tunt.
Victoriæ
signum
apud græ/
cos.

armato instructoq; exercitu Archades adhibitis in auxilium thebanis amiffa bello repetunt: in eo prelio Archidamus dux lacedæmoniorum vulneratur: qui cum cædi suos iam vt victos videret: per præconem corpora interfectorum ad sepulturam poscit. Hoc est enim signum apud græcos victoriæ traditæ. qua confessione contenti thebani signū parcendi dederunt. post paucis diebus neutris quicq; hostile facientibus cum quasi consensu tacito induciæ essent: lacedæmonijs alia bella aduersus finitimos gerentibus: thebani Epaminunda duce occupandæ vrbs eorum spem cœperunt. Igitur principio noctis taciti lacedæmona proficiscuntur: non tamen aggredi incautos potuerunt. Quippe senes & cetera imbellis ætas cum aduentum hostium persensissent: in ipsis portarum angustijs armati occurrunt: & aduersus quindecim milia militum non amplius centum iam effœtæ ætatis viri pugnæ se offerunt: tantum animorum vitiumq; patriæ & penatum cōspectus sumministrat: tantoq; præsentia q̄ recordatione sui maieres spiritus largiuntur. Nam vt viderunt intra quæ & pro quibus starent aut vincendum sibi: aut moriendum censuerunt. Pauci igitur sustinere senes aciem: cui par ante diem vniuersa iuuentus esse nō potuit in prælio duo duces hostium cecidere. cum interim Agesilai aduentus nunciatur: thebani recessere: nec bellum diu dilatū: Siquidem spartanorum iuuentus senum virtute & gloria incensa teneri non potuit: quin ex continenti acie decerneret: cum victoria thebanorum esset. Et Epaminundas dum non ducis tantum verum etiam fortissimi militis officio fungitur: grauitè vulnerat. Quo audito his ex dolore metus: & illis ex gaudio stupor iniicitur: atq; ita ex placito consensu a prælio disceditur. Post paucos deinde dies Epaminundas decedit: cum quo vires quoq; rei. p. ceciderunt. Nam sicuti tælo si primam aciem profregeris: reliquo ferro vim nocendi sustuleris: sic illo velut mucrone tæli ablato duce thebanorum rei. p. vires hebetatæ sunt. vt non tam illum amiffisse q̄ cum illo interiisse omnes viderentur. Nam neq; hunc ante ducem vllum memorabile bellum gessere: nec postea virtutibus sed. cladibus insignes fuere: vt manifestum sit patriæ gloriam & natam & extinctam cum eo fuisse. Fuit autem incertum vir melior an dux esset: nam & imperium nō sibi semper: sed patriæ quesuit: & pecuniæ adeo parcus fuit: vt sumptus funeri defuerint: gloriæ quoq; non cupidior quam pecuniæ: quippe recusanti omnia im-

Sparta/
norū se/
num vir/
tus.

Epami/
nūdæ in/
teritus.

Epami/
nūdæ cō/
médatio

perla ingesta sunt. Honoresq; ita gessit: vt ornamentum non acci- Cōmēda
pere sed dare ipsi dignitati videretur. Iam litterarum studium: iā tio a dol
philosophiē doctrina tanta: vt mirabile videretur: vnde tam insi & trina
gnis militiæ scientia homini inter litteras nato: neq; ad hoc vitæ epami.
proposito mortis ratio dissensit. Nam vt relatus in castra semiani Epa. pe
mis vocem spiritumq; collegit: id vnum ad circūstantibus requi titio.
siuit: num cadenti sibi scutum ademisset hostis: quod vt seruatum
audiuit: allatum velut laborum gloriæq; socium osculatus est. Ite /
rum que siuit: vtri vicissent: vt audiuit thebanos: bene habere se rē
dixit: atq; ita velut gratulabundus patrię expirauit. Cuius morte
etiam Atheniensium virtus intercudit siquidem amisso cui emu / Epami.
lari consueuerant: in segnitiam torporemq; resoluti: non vt olim morte al
in classem exercitus: sed in dies festos apparatusq; ludorum redi the. viri
tus publicos effundunt: & cum auctoribus nobilissimis / poetisq; tus mi
theatra celebrant: frequentius scēnam q̄ castra visentes. Versifi nuitur,
catores oratoresq; meliores q̄ duces laudantes. Tunc vectigal pu
blicum: quo ante milites & remiges alebantur: cum vrbano popu
lo diu coeptum. Quibus rebus effectum est vt inter ocia græco /
rum sordidum & obscurum antea macedonum nomen emerge /
ret. Et Philippus obses triennio thebis habitus: Epaminundæ & Philip /
& Pelopidarum virtutibus eruditus Regnum macedoniæ græciæ pus obi /
& asiæ ceruicibus veluti iugum seruitutis imponeret. ses olim
thebanis
datus.

Iustini Historici Liber Septimus.

Acedonia antea noie Emathionis regis cu /
ius prima virtutis experimēta in illis locis ex /
tāt: Emathia cognominata est. Huius sicuti Macedo
incremēta modica: ita termini perāgusti fue /
re. populi pelagi & regio boetia dicebañ. Sed nia co /
postea virtute regū & gētis industria: subactis gnoiata
primo finitimis mox populis natiōibusq; im /
perium vsq; extremos orientis terminos pro emathia

latum est. In regione p̄oniæ: quæ nunc portio est macedonię: re
gnasse fertur Telegonus pater Astriopēi: cuius troiano bello inter
clarissimos vindices vrbis nomē accepimus. Ex alio latere in Thelego
europa Europus nomine regnum tenuit. Sed & caranus cum ma nus.
gna multitudine græcorum sedes in macedonia responso oracu Europa.
li iussus quærere: cum Emathiam venisset vrbem Edyffam non

Edyssa
vocata
ægea.

Macedo
nū incre-
menta
Perdicæ
pcepta.

vñ mace-
donibus
bellica
virtus q̄/
sita.

Illyrii re-
ge suo in-
cunis p/
lato acri-
us pu-
gnant.

sentientibus oppidanis propter imbrīū & nebule magnitudinem
gre gē caprarū imbrem fugientiū secutus occupauit: reuocatusq;
in memoriam oraculi quo iussus erat: ducibus capris imperium
quærere regni sedem statuit: religioseq; postea obseruauit: quos
cūq; agmen moueret ante signa easdem capras habere: ceptorū
duces habiturus: quas regni habuerat auctores. Urbē Edyssam
ob memoriā muneris ægæam populum ægæades vocauit. Pulso
deinde Midanamis quoq; quintā portionem macedonē tenuit.
alijsq; regibus pulsis in locum omnium solus successit: primusq;
adunatis gētibus varioꝝ populorū veluti vnum corpus macedo-
niæ fecit: crescentiq; regno valida incrementorū fundamenta cō-
stituit. Post hunc Perdicas regnauit: cuius vita illustris & mortis
postrema veluti ex oraculo præcepta memorabilia fuere. Siqui-
dem senex moriens Argæo filio monstrauit locū: quo condī vel-
let ibiq; non sua tantum: sed etiam succedentiū sibi in regnū ossa
poni iussit. Præfatuus quoad ibi cōditæ posteriorum reliquiæ fo-
rent: regnū in familia mansurū: credūtq; hac superstitione extin-
ctam in Alexādro stirpē: quia locū sepulturæ mutauerit. Argæus
moderate & cū amore populi administratoꝝ regno successorem fi-
lium Philippum reliquit: qui immatura morte raptus Europum
paruulum admodū instituit heredem. sed macedonibus assidua
certamina cū thracibus & illyrijs fuere. quorū armis veluti quoti-
diano exercitio indurati gloria bellicę laudis finitimos terrebāt.
Igitur illyrii infantiam regis pupilli contennentes bello macedo-
nas aggrediuntur: qui prælio pulsi rege suo in cunis prolato & pu-
gnæ ante aciem posito: acrius certamen repetiuerunt: Tanq̄ ideo
victi fuissent antea: q̄ bellantibus sibi regis auspiciā defuissent. su-
turi vel propterea victores: q̄ ex superstitione animum vincendi
ceperant: simul & miseratio eos infantis tenebat quem si victi fo-
rent: captiuum de rege facturi videbantur. Conserto itaq; prælio
magna cædæ illyrios fudere: ostenderuntq; hostibus suis priore
bello: regem macedonibus nō virtutem defuisse: Huic Amyntas
succedit: & propria virtute & Alexandri filij egregia indole insi-
gniter clarus: cui Alexandro tanta omnium virtutum naturæ or-
namenta extitere: vt etiam olympio certamine vario ludicrorum
genere contenderit. Cum interim darius rex persarum turpi a scy-
thia fuga summotus: ne vbiq; deformis militiæ damnis haberetur:
mittit cum parte copiarum Megabazum ad subigendam thraciā

cæteraq; eius tractus regna: quibus pro ignobili momēto erat æl
 cessura macedonia: qui breui tempore executo regis imperio le/
 gatis ad Amyntam regem macedoniæ missis obsides in pignus
 futurę pacis sibi dari postulabat. Sed legati benigne excepti inter **Perfarū**
 epulas ebrietate crescente rogant Amyntam: vt aparatū epula/ **lasciuia**
 rum adijciat ius familiaritatis. adhibitis in conuiuium suum fi/
 lijs & vxoribus & filiabus: id apud persas haberi pignus ac foedus
 hospicij: qui vt venerunt petulantius persis eas contrectantibus
 filius Amyntæ Alexander rogat patrem respectu ætatis ac graui
 tatis suæ abire e conuiuio: pollicitus se hospitium tentaturum ioi/
 cos. Quo digresso mulieres quoq; paulo e conuiuio euocat: cul/
 tius exornaturus gratioresq; reducturus. In quarum locum ma/
 tronali exornatos habitu iuuenes supponit: eosq; petulantiam le/
 gatorum ferro: quod sub veste gerebāt: compescere iubet. Atq; ita
 interfectis omnibus ignarus rei Megabalus cum legati non redi/
 rent: mittit eo cum exercitus parte Bubarem: vt in bellum facile &
 mediocre dedignatus ipse ire ne dehonestaretur prælio tam foe/
 de gentis. Sed Bubares ante bellum amore filiæ Amyntę captus
 omisso bello nuptias facit: depositisq; hostilibus animis in affini/ **alexādrī**
 tatis iura succedit. Post discessum a macedonia Bubaris Amyntæ/ **facinus**
 tas rex dedit: cuius filio & successorī Alexandro cognatio Bu/ **Bubares**
 baris non Darij tantum temporibus pacem prestitit verum etiam
 Xerxem consiliauit adeo vt cū græciam veluti tempestas quedā **amyntas**
 occupasset intus olympum hēmūq; montes totius regionis eum **alexāder**
 imperio donauerit. Sed nec virtute minus q̄ persarū liberalitate **pdica &**
 regnū ampliāuit. Per ordinem deinde successionis regnum mace/ **Philipi**
 doniæ ad Amyntā fratris eius Menelai filium puenit. Hic quoq; pus
 insignis industria & omnibus imperatorijs virtutibus instructus **alexādrī**
 fuit: qui ex Eurydice tres filios sustulit: Alexandrum/ **Perdicam/ magni**
 & Philippum Alexandri magni macedonis patrem: & filiam Eu/ **pater fra**
 ryonem. Ex Cygea autem Archelaum/ **Archideum/ Menelaum:** tres fuer
 qui cum Illyrijs deinde cum olynthijs grauiā bella gessit: Insidijs & Euryo
 autem Eurydices vxoris: quæ nuptias generi pacta/ **occidendum ne foror.**
 virum/ **regnumq;** adultero tradendum susceperat: occupatus fu/ **archila/**
 isset: ni filia pellicatum matris & sceleris consilia prodidisset. Fun/ **us archi/**
 ctus itaq; tot periculis senex decessit: regno maximo ex filijs Ale/ **deus &**
 xandro tradito. Igitur Alexander inter prima initia regni bellum Menela/ **ab Illyris**
 ab Illyris pacta mercede: & Philippo fratre dato obside redemit. **us frēs.**

Vbi Phi-
lippus p-
cipuas
virtutes
ibiberit.

Interlecto quoq; tēpore per eundē obsidē cum thebanis gratiā pa-
cis reconciliat. quæ res Philippo maxima incrementa egregie in-
dolis dedit. Si quidem triennio thebis obses habitus prima pueri-
tæ rudimenta in vrbe seueritatis antique: & in domo Epaminūde
summi & philosophi & imperatoris deposuit. Nec multo post Ale-
xāder insidijs Eurydices matris appetitus occūbit: cui Amyntas
in scelere deprehensæ propter communes liberos ignarus eisdem
quandoq; exitiosam fore pepercerat. Frater quoq; eius Perdica
pari insidiarum fraude decipitur. Indignum prorsus libidinis cau-
sa liberos a matre vita priuatos: quam scelerum suorum supplicijs
liberorum contemplatio vindicauerā. Perdicæ hæc indignior cæ-
des videbatur: quod ei apud matrem miserordium nec paruulus
quidem filius conciliauerat. Itaq; Philippus diu non regem: sed
tutorem pupili egit. At vbi grauiora bella imminēbant / serumq;
auxilium in expectatiōe infantis erat compulsus a populo regnū
suscepit. vt ingressus imperium / magna de illo spes omnibus fuit
& propter ipsius ingenium: quod magnum spondebat virum / &
propter vetera macedoniæ fata: quæ cecinerant vno ex Amyn-
tæ fillijs regnante florentissimum fore macedoniæ statum: cui spei
celus matris hunc residuum fecerat. Principio regni cum hinc cę-
des fratrum indigne peremptorum: in de hostiū multitudo hinc
insidiarum metus. inde inopia: continuit belli / & exhausti regni /
& inmaturam ætatem tyronis vrgeret: bellaq; veluti conspiratio-
ne quadam ad opprimendam macedoniā multarum gentium
ex diuersis locis vno tempore confluebant: quoniam omnibus
par esse non poterat dispensanda ratus alia interposita pactione
componit: alia redemit facillimis quibusq; aggressis: quorū victo-
ria & militum trepidos animos firmaret: & contemptum sibi ho-
stium demeret. Primum illi cum atheniensibus certamē fuit: qui-
bus per insidias victis metu belli grauioris cum interficere omēs
posset: incolumes sine precio dimisit. Post hos vello in Illyrijs trās-
lato multa milia hostium cædit. Vrbem nobilissimam Larissæam
capit: hic thessaliam capit non prædæ cupiditate sed quod exer-
citu suo robur thessalorum equitum adiūgere gestiebat: nihil mi-
nus q̄ bellum metuentem improuisus expugnat. vnumq; corpus
equitum pedestriumq; copularum inuicti exercitus fecit: quibus re-
bus foeliciter prouenientibus Olympiada Neoptolemi regis mo-
lossorum filiam vxorem ducit: conciliante nuptias fratre patruale

Philippi
gesta.

Olympi-
as Neop-
tolemi fi-
lia.

altore virginis Aryba rege moloform: qui sororem olympiadis
 Troadam in matrimonium habebat: quæ causa illi exitij malorū
 q; omnium fuit. Nam dum regni incrementa affinitate Philippi
 acquisitum se sperat: proprio regno ab eodem priuatus i exilio
 cōsenuit. His ita gestis Philippus iam non cōtentus summouere
 bella: vltro etiam quietos lacessit. Cum methonam urbem oppu/
 gnaret. in p̄tereuntem de muris sagitta iacta dextrum oculum re/
 gis effodit: quo vulnere nec segnior i bellum nec iracūdius aduer/
 sus hostes factus est. adeo vt interiectis diebus pacem deprecan/
 tibus dederit: nec moderatus tantum/ verum etiam mitis aduer/
 sus victos fuerit.

Vbi oculū
 Philip
 pus ami
 serit.

Iustini Historici Liber Octauus.

G

Ræciæ ciuitates dum imperare singulæ cupiūt
 imperium omēs pdiderunt. Quippe in mutuū
 exitiū sine modo ruentes: ab omnibus victæ pe/
 riere: quod singulæ amitterēt non nisi oppresse
 senserunt. Siquidem Philippus ex macedoniæ
 velut specula quadam libertati omniū insidia/
 tus: dum contentiones ciuitatum alit/ auxilium inferioribus feren/
 do: victos pariter/ victoresq; subire regiam seruitutem coegit. Cau/
 sa & origo huius mali thebanū fuere: qui cum rerum potirentur
 secundam fortunam imbecillo animo ferentes: victos armis lace/
 dæmonios/ & phocenses quasi parua supplicia cædibus & rapi/
 nis luisent: apud commune græciæ conciliū superbe accusauerūt

Lacedæmonijs crimini datū q̄ arcē thebanā induciarum tēpore
 occupassent: phocēsis q̄ boetiā depopulati essent: prorsus qua
 si post arma: & bellum locum legibus reliquissent. Cum iudicium
 arbitrio victorum exerceretur: tanta pecunia damnantur: quanta
 exolui non posset. Igitur phocenses cum agris: liberis: coniugibus
 q; priuarentur: desperatis rebus: Philomene quondā duce velut
 deo irascentes: templum ipsum Apollinis delphis occupauere.
 Inde auto & pecunia diuites: conducto mercenario milite: bellū
 thebanis intulerunt: factumq; phocensium tametsi omnes exe/
 crarentur propter sacrilegium: plus tamen inuidiæ thebanis a
 quibus ad hanc necessitatem compulsi fuerant: quam ipsis in/
 tulit. Itaq; auxilia his & ab atheniensibus & a lacedæmonijs
 missa. Prima igitur congressione Philomenes thebanos castris

Theba
 norum
 iniuria

Philome
 nes
 Delphici
 templū
 Apollu
 nis. occu
 patum

Philome exiit. sequenti prælio primus inter confertissimos dimicans ce-
 nis interi cidit: & sacrilegij poenas impio sanguine luit. In huius locum dux
 tus oeno Oenomaus creatur: aduersus quæ thebani thessaliq; non ex ciui-
 maus bus suis: ne victoris potentiam ferre non possent: sed Philippum
 Philip/ macedoniæ regem ducem eligunt: & externe dominationi: quam
 pus ad/ in suis timuerunt: sponte succedunt. Igitur Philippus quasi sacri-
 uersus legij non thebanorum: vltor esset: omnes milites coronas laureas
 cenoma/ fumere iubet: atq; ita veluti deo duce in præliū pergīt. Phocenses
 um pro/ insignibus dei conspectis: conscientia delictorum territi: abiectis
 greditur. armis fugam capessunt. poenasq; violatæ religionis sanguine/ &
 cædibus suis pendūt. Incredibile quantam ea res apud omnes na-

Glaria tiones Philip po gloriã dedit. Illū vendicē sacrilegij. illum vltorem
 philippo religionum: quod orbis viribus expiari debuit: solum qui piacula
 data. exigeret extitisse dignum. Itaq; diis proximus habetur: per quem

Thermo deorum maiestas vindicata sit. Sed atheniēses audito belli euētu
 pylarum ne in græciam Philippus transfret: angustias thermopylarū: pari
 āgustias ratione sicuti antea adueniētibus persis: occupauere: sed nequaq;
 atheniē/ simili aut virtute/ aut causa. Siquidem tunc pro libertate græciæ:
 ses occu/ nūc pro sacrilegio publico: tunc a rapina hostium templa vindica-
 pant. turi. nunc aduersus vindices templorū raptore defensuri. Agūtq;
 se propugnatores sceleris: cuius turpe erat alios vīdices fuisse im-
 memores prorsus: q̄ in dubiis rebus suis illo deo etiam consilio/
 rum auctore vsi fuerant: q̄ illo duce tot bella victores inierant: tot
 vrbes auspicato condiderant: tantum imperium terra/ mariq; quæ
 fierant: q̄ nihil sine maiestate nūminis eius aut priuate vnq; / aut
 publicæ rei gesserant. Tantū facinus admisisse ingenia omni do-
 ctrina exulta. pulcherrimis legibus/ institutisq; formata: vt quid
 vnde post hac succensere iure barbaris possint: nō haberent. Sed

olynthia timens ne ab hostibus sacrilegij scelere vinceretur. ciuitates: qua/
 cū bellū rum paulo ante dux fuerat. quæ sub auspicijs eius militauerant:
 quæ gratulatæ illi/ sibiq; victoriã nactę fuerant: hostiliter occu-
 patas diripuit. Coniuges/ liberosq; omnium sub corona vendidit:
 non deorum immortalium templis: nō cædibus sacris: non dijs pe-

Philip/ natibus/ publicis/ priuatisq; ad quos paulo ante ingressus hospita-
 pus i cap/ liter fuerat: pepercit. Prorsus vt non tam sacrilegij vltor extitisse:
 padociã q̄ sacrilegiorum licentiam quæsisse videretur. Inde veluti rebus
 traicit. ægrecie gestis/ in cappadociã traicit: vbi bello pari perfidia ge-

sto: captisq; per dolum / & occisis finitimis regibus: vniuersam pro-
 uinciam imperio macedoniæ adiungit. Deinde ad abolendam
 inuidiæ famam. qua insignis præter cæteros tunc temporis ha-
 bebatur: per regna mittit: & opulentissimas ciuitates: & phana:
 ac templa: qui opinionē sererent regem Philippum magna pecu-
 nia locare: & muros per ciuitates: & phana: & templa faciēda: &
 vt per præcones susceptores sollicitarentur / qui cum in macedo-
 niam venissent: varijs dilationibus frustrati / vim reglę maiestatis
 timentes. taciti proficiscebantur. Post hæc Olynthios aggrediſ:
 receperant enim per misericordiam post cēdem vnus duos fra-
 tres eius: quos Philippus ex nouerca genitos veluti participes re-
 gni interficere gestiebat. Ob hanc igitur causam urbem antiquā
 & nobilē excindit: & fratres olim destinato supplicio tradit: præ-
 daq; ingenti: pariter & parricidij voto fruitur. Inde quasi omnia
 quæ agitasset animo: ei licerēt: auraria in thessalia: argenti metal-
 la in thracia occupat. Et ne quod ius: vel fas inuiolatum præter-
 mitteret: piraticam quoq; exercere instituit. His ita gestis / forte
 venit vt eum fratres duo reges thraciæ / & non contemplatione
 iustitiæ eius: sed inuicem metuentes ne alterius viribus accedet-
 ret disceptationum suorum iudicem eligerēt. Sed Philippus mo-
 re ingenij sui ad iudicium veluti ad bellum inopinantibus fratri-
 bus instructo exercitu superuenit: regno vtrumq; nō iudicis mo-
 re: sed fraude latronis: ac scelere spoliauit. Dum hæc aguntur: le-
 gati atheniensium petentes pacem ad eum venerūt: quibus au-
 ditis: & ipse legatos athenas cum pacis cōditionibus misit: ibiq;
 ex commodo vtrorūq; pax facta. Ex cæteris quoq; gręcię ciuita-
 tibus nō pacis amore. sed belli metu legationes venire. Si quidē
 crudescēte ira / thessali / boetijq; orant: vt professum aduersum
 phocenses ducem gręcię exhibeat: tanto odio phocensium ar-
 dentes: vt oblitū cladum suarum perire ipsi q̄ nō perdere eos præ-
 optarent: expertamq; Philippi crudelitatem pati: q̄ parcere hosti-
 bus suis mallent. Contra phocensium legati adhibitis lacedæ-
 monijs: & atheniensibus bellum deprecabantur: cuius ab eo dila-
 tionem ter iam emerant. Fœdum proffus: miserandumq; specta-
 culum: gręciam etiam nunc & viribus: & dignitate orbis terrarū
 principem: regum certe / gentiumq; semper victricem & multa-
 rum adhuc urbium dominam / alienis excubare sedibus: aut rogā-
 tem bellum / aut deprecātem in alterius ope omnē spem posuisse

Olynthi
os Phi-
lippus
aggrediſ
Multā
dos frēs
tradit
philip-
pus.

Philippi
scelera.

Mittunt
legati a-
thenien-
sium ad
philip.

Phocen-
sū legati

Quid
possit di-
scordia
aduerte.

Orbis terrarum vindices eo vsq; discordia sua ciuilibusq; bellis re-
dactos. vt adulentur vltro sordidam pauloante clientelæ suæ par-
tem: & hoc potissimum facere thebanos lacedæmoniosq; antea
inter se imperium nunc græcię imperantis emulos. Philippus in-
ter hæc vendicatione glorię suæ tātaturū vrbium fastigiū agitāt:
atq; vtros potius dignetur: estimat. Secreto igitur auditis vtriusq;
legationibus his veniā belli pollicetur iureiurando adactis respō-
sum nemini prodituros: illis cōtra venturum se auxiliumq; laturū
Vtrosq; vetat parare bellum aut metuere. sic variato responso se
curis omnibus thermopylarū angustias occupat. Tunc primum
phocenses se captos in fraude Philippi animaduertētes trepidi
ad arma confugiunt. Sed neq; spacium erat instruendi belli: nec
tempus ad contrahenda auxilia: & Philippus excidium minaba-
tur: ni fieret deditio Victi igitur necessitate: pacta salute se dedi-
derunt. Sed pactio eius fidei fuit: cuius antea fuerat deprecati
belli promissio. Igitur cæduntur passim: rapiūturq; non liberi pa-
rentibus. nō coniuges maritis / non deorū simulacra templis suis
re iniquantur. vnū tātum miseris solatiū fuit: quod cum Philip-
pus portione prædæ socios fraudasset: nihil rerum suarum apud
inimicos viderunt. Reuersus in regnū: vt pecora pastores nūc in
hybernos / nunc in æstiuos saltus traiciunt / sic ille populos: & vr-
bes. Vt illi vel replenda: vel derelinquenda quæq; loca videban-
tur: ad libidinē suam transfert. miseranda vbiq; facies: & excidio
similis erat. Non quidē pavor ille hostilis / nec discursus per vrbē
militum erat / non tumultus armorum / non bonorū atq; hominū
rapina / sed tacitus mœror: & luctus / verētibus ne ipsę lachrymæ
pro contumaciā haberentur. Crescit dissimulatione ipsa dolor:
hoc altius dimissus quo minus profiteri licet. Nūc sepulchra ma-
iorum / nunc veteres penates / nunc tecta: in quibus geniti erant.
in quibus quę genuerant: considerabant. Miserantes nunc vicē
suam: q; i eam diē vixissent / nūc filiorū: q; non post eam diē nati
essent / alios populos i finibus ipsis hostibus apponit / alios in ex-
tremis regni terminis statuit. quosdam bello captos in supplemē-
tis vrbium diuidit. Atq; ita ex multis gentibus nationibusq; vnū
regnum populūq; constituit. Compositis ordinatisq; macedo-
niæ rebus / dardanos cæterosq; finitimos fraude captos expu-
gnat. Sed nec a proximis manus abstinet. Siquidem Arybiam
regem Epiri vxori suæ. Olympiadī arctissima cognatione vint

Arybas
rex epiri.
Olympi-
as philip-
pi vxor.

Etum: pellere regno statuit/ atq; Alexandrum priuignū eius vxoris olympiadis fratrem/ puerum honeste pulchritudinis in macedonia nomine sororis accersit/ omniq; studio sollicitatum in spē regni simulato amore ad stupri consuetudinem perpulit: maiora in eo obsequia habiturus siue conscientiae pudore/ siue regni beneficio. Igitur cum ad. xx. annos peruenisset: ereptum arybe regnum puero ad modum tradit scelestus in utroq; nam nec in eius cognationis seruauit cui admittit regnū: & eū cui dedit/ impudicum fecit antequā regem.

Alexan
der ad
stupri cō
suetudi
nē pellic.

Iustini Historici Liber Nonus.

 N græciam Philippus cū venisset sollicitatus paucarum ciuitatum diruptione: & ex præda modicarum urbium quæ opes vniuersarum essent animo prospiciēs: bellū toti græciæ inferre statuit. At cuius emolumentū egregie pertinere ratus si sibi byzantium nobilem/ & maritimam urbem receptaculum terra mariq; copijs suis futurum in potestatem redigisset: eandem claudentem sibi portas obsidione cinxit Hæc namq; vrbs condita primo a paufania rege spartanorum/ & per. vij. annos possessa fuit deinde variante victoria: nunc lacedæmoniorum/ nūc Athenensium iuris habita est/ quæ incerta possessio effecit/ vt nemine quasi suam auxilijs iuuante libertatem constantius tueretur. Igitur Philippus lōga obsidionis mora ex haustus pecuniæ cōmerciū de piratica mutua. Captis itaq; .clxx. nauibus mercium/ & distractis anhelantem inopiā paululum recreauit. Deinde ne vnus vrbis oppugnatione tātus exercitus teneretur: profectus cū fortissimis multas Chersonensium vrbes expugnat. filiū Alexandrū decē & octo annos natū/ vt sub militia patris tyrocinijs rudimenta dederet: ad se accersit. In scythiā quoq; p̄dandi causa profectus est more negociantium impēsas belli alio bello refecturus. Erat eo tēpore rex scytharū Matthæas: qui cū bello istrianorum præmeretur: auxilium a Philippo per Apollonienses petit. in successione cum regni scythiæ adoptaturus: cum interim istrianorum rex decedens & metu belli & auxiliorum necessitate scythas soluit. Itaq; Matthæas remissis macedonibus renunciari Philippo iubet: neq; auxilium eius se petisse: neq; adoptionem mandasse.

Bizantiū
a quo cō
ditum]

Alexan
drū filiū
accersit
ad se phi.
Matthæ
as rex
scytharū

Nam neq; vindicta macedonum egere scytas: quibus meliores forēt: neq; hæredem sibi incolumi filio deesse. His auditis Philippus legatos ad Matthæam mittit: impensæ obsidionis portionē petentes: ne inopia bellū deserere cogatur. Quod eo promptius eum facere debere q̄ missis a se in auxillium eius militibus: nec sūptum quidem viæ non modo officij precia dederit. Matthias in clementiam cœli & terræ sterilitatem causatus: quæ non patrimonijs dicet scythas: sed vix alimenta exhibeat: respondit: nullas sibi opes esse quibus tantum tegem expleat: & turpius putaret paruo defungi quam totum abnuere. Scythas autem virtute animi & duricia corporis non opibus censeret. Quibus derisus Philippus solata obsidione byzantijs scythica bella aggreditur: præmissis legatis: quo securiores faceret: qui nuncient Matthæam dum bizantiū obsidet nouisse statuam Herculi: ad quam in hostio istri ponendā se venire peccatum accessum ad religionē dei petēs amicus ipse scythis venturus. Ille si voto fungi velit: statuam sibi mittit iubet: non modo vt ponatur: verum etiam vt inuiolata maneat polliceꝝ exercitum autem fines ingredi negat se passurum: ac si inuitis scythis statuam ponat: eo digresso sublaturum versurumq; æs statuę in aculeos sagittarum. His vtrinq; irritatis animis prælium cōmittitur. cum virtute & animo præstarent scythæ: astutia Philippi vincuntur. xx. milia puërorum/ ac foëminarum capta: pecoris magna vis: auri argãtiq; nihil. Ea primū fides inopię scyticę fuit. xx. milia nobilium equarum ad genus faciendum in macedoniam missa. Sed reuerenti a scythia tribali Philippo occurūt: negant se transiitū daturus ni portionem accipiant prædæ. Hinc iurgium & mox prælium. In quo ita in femore vulneratus est Philippus: vt p̄ corpus eius equus interficeretur. cum omnes occisū putarent: præda amissa est. Ita scythica velut deuota spolia pœnæ luctuosa macedonibus fuere. Vbi vero ex vulnere primū conualuit diu dissimulatum bellum atheniensibus infert quorum causa thebani se iunxere ne victis metuentes atheniensibus veluti vicinum incendiū belli ad se transfiret. Facta igitur inter duas paulo ante infestissimas ciuitates societate/ legationibus græciam fatigāt/ communē hostem putant cōmunibus viribus summouendū. Neq; enim cessaturū Philippū si prospere prima successerint: nisi omnē greciā domuerit. Motæ quædā ciuitates atheniensibus se iungunt: quasdā autē ad Philippū bellimetus traxit. Prælio cōmisso cum

Ars Philippi in scythico bello monēdo.

Scythæ a Philippo vincunt.

Vulneratus a tribalis philippi.

Reconciliatur iter se thebanis & atheniensibus

atheninses longe maiore militum numero præstarent: assiduis bellis indurata virtute macedonū vincuntur. non tamen immemores pristine gloriæ cecidere. Quippe aduersis vulneribus omnes loca quæ tuenda a ducibus acceperēt: moriētes corporibus texerūt. Hic dies vniuersæ græciæ: & gloriam dominationis: & vetustissimā libertatem finiit. Huius victoriæ calide dissimulata letitia est. Deniq; nō solita sacra Philippus illa die fecit: nō ī cōsulatio risit non ludos inter epulas adhibuit. non coronas aut vnguēta sumpsit. & quantum in illo fuit. ita vicit: vt victorem nemo sentiret: Sed nec regem se græciæ. sed ducem appellari iussit. Atq; ita inter tacitam læticiā & dolorem hostiū temperauit: vt neq; apud suos exultasse. neq; apud victos insultasse videretur. Atheniensibus quos passus infestissimos fuerat: & captiuos gratis remisit & bello consumptorum corpora sepulturæ reddidit: reliquiasq; funerum vt ad sepulcra maiorum deferrent vltro hortatus est. Super hæc Alexandrum filium cum amico Antipatro: quipacē cū his amicitiāq; iungeret: Athenas misit. Thebanorum porro non solū captiuos verum etiā interfectorū sepulturā vendidit. Principes ciuitatis alios securi percussit: alios in exiliū redegit: bonaq; oīm occupauit. pulsos deinde per iniuriā in patriā restituit. ex horum numero. ccc. exules iudices rectoresq; ciuitati dedit. Apud quos cū potentissimi qnq; rei eius ipsius criminis postularentur: quod per iniuriā se in exilium egissent. huius constantiæ fuerunt: vt omnes se auctores faterentur: meliusq; cū reipu. actum cū dānati essent: q̄ cum restituti contenderent. Mira prorsus audacia de iudicibus vitæ necisq; suæ quæadmodum. possunt sententiam ferūt contennūq; absolutonē: quam dari inimici possunt: & quoniam rebus nequeūt vlcisci. verbis vsurpant libertatem. Compositis in grecia rebus Philippus omnium ciuitatum legatos ad formandū rerum præsentium statim euocari corynthum iubet: Ibi pacis legē vniuersæ græciæ pro meritis singularum ciuitatum statuit: consiliūq; omnium veluti vnum se natum ex omnibus relegit. Soli Lacedæmonij & legem & regem contempserunt: seruitutem non pacē rati: que non ipsis ciuitatibus conueniret. sed a victore ferretur. Auxilia deinde singularum ciuitatum describuntur. siue adiuvandus ea manu rex oppugnante aliquo foret seu duce illo bellum inferendum. neq; enim dubium erat imperium persarum his apparatibus peti. Summa auxiliorū. cc. milia peditum fuerunt.

Athenienses a Philippo vincuntur.

Alexander Athenas mittitur. Sæuitia. Philippus in thebanos.

Legatos omnis Corinthū philippus accersit: apparatus bellicus

Olympi
as pulsa
stupri su
spitione.
Alexan
dri & cle
opre nu
ptiae.
Pausani
as Philip
pū obtrū
cat.
Pausani
as ab At
talo stu
prū pas
sus. Ad
qd Pau
sani: Phi
lippū ob
trūcaue
rit

& equitum. xv. milia. Extra hanc summam & macedonſe exerci
tus erat : & confinis domitarum gentium barbaries. Initio veris
tres duces in Aſiam perſarum viris premitit Parmenonē: Amyn
tham : & attalum: cuius ſorem nuper expulſa Alexandri ma
tre Olympiade propter ſupri ſuſpitionem in matrimonium acce
perat. Interea dum auxilia a gręcia coeunt: nuptias Cleopatre
filie & Alexandri: quem regem Epiri fecerat: celebrat. Dies erat
pro magnitudine duorum regum : & collocantis filiam & vxor
rem ducentis apparatus inſignis . Sed nec ludorum magnifi
centia deerat: ad quorum ſpectaculum Philippus cum ſine custo
dibus medijs inter duos Alexandros filium generumq; conce
deret: paufanias nobilis ex macedonibus / nemini ſuſpectus ado
leſcens occupatum anguſtijs Philippum in tranſitu obtruncat:
diemq; læticię deſtinatum ſœdum luctu funeris facit. Hic pau
ſanias primis pubertatis annis ſuprum per iniuriam paſſus ab
Attalo fuerat : cuius indignitati hæc etiam ſœditas acceſſerat /
Nam perductum in conuiuio ſolutumq; mero Attalus non ſuę
tantum verum & conuiuarum libidini velut ſcortum vile ſubie
cerat: ludibriumq; omnium inter coequales reddiderat Hanc rem
ægre ferens Pauſanias querelam Philippo ſæpe detulerat: Cum
varijs fruſtrationibus non ſine riſu deferretur: & honoratum ini
ſuper ducatu aduerſarium cerneret iram in ipſum Philippū veri
tit: vtionemq; quam aduerſario non poterat ab iniquo iudice
exegit. Creditum eſt etiam immiſſum ab olympiade matre Ale
xandri fuiſſe : nec ipſum Alexandrum ignarum paterne cædis
extitiſſe : quippe non minus olympiade repudium & prelatam
ſibi Cleopatram quam ſuprum pauſaniam doluiſſe. Alexandrū
quoq; regni æmulum fratrem ex nouerca ſuſceptum timuiſſe
eoq; actum vt in conuiuio antea primum cum Attalo mox cum
ipſo patre iurgaret. Adeo vt etiam ſtricto gladio eum Philippus
conſectatus ſit. egręque a filij cæde amicorum precibus exora
tus. Quamobrem Alexander ad auunculum ſe in Epirum cum
matre. inde ad Regem illyriorum contulerat: vixq; reuocanti mi
tigatus eſt patri. precibusq; cognatorum ægre redire compulſus.
Olympias quoq; fratrem ſuum Alexandrum Epiri regem in bel
lum ſubornabat. peruiciſſetq;: ni filię nuptijs pater generum oc
cupaſſet . His ſtimulis irarum vtriq; Pauſaniam de impunitate
ſupri ſui querentem ad tantum facinus impulſiſſe creduntur.

Olympias certe fugienti percurfori equos quoq; preparatos habuit. Ipsa deinde audita regis nece: cum titulo officij ad exequias eadem nocte cucurrisset: in cruce pendentis pausanie capiti eadem nocte: qua venit: coronam aureā imponit: quod nemo alius audere nisi hec superstite Philippi filio potuisset. Paucos deinde post dies refixum corpus interfectoris super reliquias cremauit: & tumultum ei eodem fecit in loco: parentariq; eidem quotannis incussa populo superstitione curauit. Post hec Cleopatra a qua pulsa Philippi matrimonio fuerat. in gremio eius prius filia interfecta finire vitam suspendio coegit: spectaculoq; pendentis ultione potita est: ad quam per parricidium festinauerat. Nouissime gladium illum: quo rex percussus est: Apollini sub nomine myrtalis consecrauit. Hoc enim nomen ante Olympia dis paruulæ fuit: quæ omnia ita palam facta sunt: vt timuisse videatur: ne facinus ab ea commissum non probaretur. Decessit Philippus. xl. & vij. annorum cum annis. xxv. regnasset: genuit ex Larissæ a saltatrice filium Arideum: qui post Alexandrū regnauit. habuit & multos alios filios ex varijs matrimonijs regio more susceptos: qui partim fato: partim ferro periere. Fuit rex armorum quam conuiuiorum apparatus studiosior: cui maxime opes erat. Instrumenta bellorum diuitiarum questu quam custodia sollertior. Itaq; inter quottidianas rapinas semper inops erat. misericordia in eo & perfida pari iure dilecte. Nulla apud eum turpis ratio vincendi. blandus pariter & in gratiam offensam simulare insidiosus alloquio: qui plura promitteret q̄ prestaret. In seria & iocos artifex: amicitias vtilitate non fide colebat. Gratiam fingere in odio: instruere inter concordantes odia: apud vtrumq; gratiam quærere solemnitas illi consuetudo. Inter hæc eloquentia & insignis oratio acuminis & sollertia plena: vt nec ornatui facilitas: nec facilitati inuentio num deesset ornatus. Huic Alexander successit & virtute & virtijs patre maior. Itaq; vincendi ratio vtriq; diuersa. hic aperta vi: ille artibus bella conctabat: deceptis ille gaudere hostibus: hic palam fufis. Prudentior ille consilio: hic animo magnificentior. Iram pater dissimulare plærumq; & vincere hic vbi exarsisset: nec dilatio ultionis: nec modus erat. Vini nimis vterq; auidus: sed ebrietatis diuersa vitia. Patri mos erat & de conuiuio in hostem procurrere: manū conserere: periculis se temere ofsi

Argumē
ta cædis
ab olym
piade in
philippū
medita
te Myrta
lis quor
dā dicta
olympia
Comme
moratur
modus
viuendi
Philippi

Eloquē
tia i phi
lippo.

Cōpara
tio Phi
lippi & a
lexandri.

ferre Alexāder nō in hostem: sed in suos sequebatur: quāobrem Philippum saepe vulneratū praelia remisere: hic amicorū interfector: conuiuio frequenter excessit. Regnare ille cum amicis nolēbat: hic in amicos regna exercebat. Amari pater malle: hic metui. literarum cultus vtriq; similis Sollertię pater maioris: hic fidei. verbis atq; oratione Philippus: hic rebus moderatior. percēdi victis: filio animus & promptior & honestior frugalitati pater: luxurię filius magis deditus erat. quibus artibus orbis & imperij fundamenta pater fecit operis totius gloriam filius consumauit.

Iustini Historici Liber. X.

Filiorum
artaxer
xis nu
merus

Artaxerxi regi persarū ex pellicibus. c. xv. filij fuere: sed tres tantum iusto matrimonio suscepti Darius Ariarates & Occhus. Ex his Darium contra morem persarū apud quos rex nisi morte mutatur: per indulgentiam pater regem viuus fecit: nihil sibi ablatum existimans. quod in filium contulisset: sinceriusq; gaudium ex procreatione capturum: si insignia maiestatis suę viuus in filio conspexisset. Sed Darius post noua paternę pietatis exempla interficiendi patris consiliū coepit. Sceleratus fuisset: si solus parricidium cogitasset: tanto sceleratior quāto in societate facinoris assumptos. i. fratres fecit parricidas. Ostenti prorsus genus: vbi in tanto populo non solū sociari: verū etiam sileri parricidium potuit: vt ex. i. liberis nemo inuētus sit. quem aut paterna maiestas: aut veneratio senis: aut indulgentia patris a tanta immanitate reuocaret. Adeo ne vile paternū nomē apud tot nūero filios fuit: vt quorū p̄sidio tutus etiā aduersus hostes esse debuerat: eorū insidijs circumuentus tutior ab hostibus quā a filijs fuerit. Causa parricidij sceleratior ip̄o parricidio fuit. occiso quippe Cyro fraterno bello: cuius mētio supra habita es: Astasiam pellicem eius res Artaxerxes in matrimoniū receperat. Hanc patrem cedere sibi sicuti regnum Darius postulat: qui pro indulgentia sua in liberos primo facturū se dixerat: mox poenitentia ductus vt honeste negaret: quod temere promiserat: solis eam sacerdotio præfecit: q̄ perpetua illi ab omnibus viris pudicitia imperabatur. Hic exacerbatus iuuenis in iurgia primo patris erupuit: mox facta cum fratribus coniuratione: dum patri insidias parat: deprehensus cum socijs poenas parricidij

Plutar
chus
Aspasīā
vocat nō
astasīā &
Arto/
xerxē: nō
artaxer
xem.

dij dijs paternæ maiestatis vltoribus dedit: coniuges quoq; omnium cū liberis / ne quod vestigium tanti sceleris extaret interfectæ sunt. Post hæc Artaxerxes morbo ex dolore contracto decedit. Rex quā pater foelicior. Hereditas regni Occho tradita: qui timens parem coniurationem regiā cognatorum cæde & strage principium replet: nulla non sanguinis: non sexus / non ætatis misericordiam permotus: scilicet ne innocētior fratribus parricidis haberetur. Atq; ita veluti purificato regno bellū Armenis infert. In eo cum aduersus prouocationem hostium Codomanus quidam cum omnium fauore processisset: hoste cæso victoriam iuis pariter & prope amissam gloriam restituit. Ob hæc decora idem Codomanus præficitur Armenijs Interiecto deinde tempore post mortem Occhi regis ob memoriā pristinæ virtutis rex a populo cōstituitur. Darij nomine ne quid regiæ maiestatis deesset honoratus: bellumq; cum Alexandro magno diu variam te fortuna magna virtute gessit. Postremo victus ab Alexandro & a cognatis occisus: vitam pariter cum persarum regno finiuit.

Moritur
artaxerxes.

codomanus:
Occhus
ceditur
codomanus. rex
armeniorum
constituitur.
Darij interitus.

Motus q
post philip. mor
te sunt.

Iustini Historici Liber. XI.

N exercitu Philippi sicuti variæ gentes erant ita eo occiso diuersi motus animorum fuere. Alij quippe iniusta seruitute oppressi ad spem se libertatis erigebāt. Alij tēdio lōginque militiæ remissam sibi expeditione gaudebant: nō nulli facem nuptijs filiæ accensam rogo patris subditam dolebant. Amicos quoq; tam subita mutatione rerum haud mediocris metus cœperat. reputantes nunc prouocatam Asiam: nunc Europam nōdum perdomitam: nūc Illyrios / & thracas / & dardanos: ceterasq; barbaras gentes fidei dubiæ: & mētis infidæ: qui omnes populi si pariter deficiant. resisti nullo modo posse. His rebus velut mediela quædam interuētus Alexādri fuit: qui pro concione ita vultus omne consolatus / hortatusq; pro tempore est: vt & metum timentibus demeret: & in spem sui omnes impelleret. Erat hic annos. xx. natus / i qua etate ita moderate de se multa pollicitus est vt appareret plura eum experimentis reseruare. Macedonibus immunitatē cunctarum rerū præter militiæ vacationē dedit. quo facto tantum sibi fauorem omnium conciliauit: vt corpus homi-

Vleiscit nis non virtutem regis mutasse se dicerent. Prima illa cura pater-
alexāder narum exequiarum fuit. In quibus ante omnia cedis conscios ad
cedē pa tumulum patris occidi iussit: soli Alexandro lyncestiarum fratri pe-
tris. percit. seruans in eo auspiciū dignitatis suæ: nam regem eum
Caranus primus salutauerat. æmulum quoq; imperij Caranum fratrem ex
interficiē nouerca susceptum interficere curauit. Inter initia multas gentes re-
bellantes compescuit: orientes nonnullas seditiones extinxit: qui-
bus rebus erectus tacito gradu in græciam contendit. vbi exem-
plo patris Corynthum euocatus ciuitatibus dux in locum eius sub-
stituitur. Inchoatum deinde a patre persicum bellum aggreditur:
in cuius apparatu occupato nunciatur Athenienses / Thebanos /
Demo & Lacedæmonios ab eo ad persas defecisse: auctoremq; eius de-
sthenis fectionis magno auri pondere a persis corruptum. Demosthenē
auctori oratorem extitisse qui Macedonum delatas omnes cum rege co-
tas. pias a tribalis affirmauerit: producto in concionem auctore: qui
in eo prælio in quo rex ceciderat: se quoq; vulneratum diceret.
Qua optime mutatos omnium ferme ciuitatum animos esse: præ-
Alexan sidia Macedonum obsideri: quibus motibus occursum tanta ce-
der græ leritate: instructo paratoq; exercitu græciam oppressit: vt quem
ciam op venire non sene: aut videre se vix crederent. In transitu hortatus
primit. Thassalos fuerat: beneficiorumq; Philippi patris maternæq; suæ
cum his ab æacidarum gente necessitudinis admonuerat: cupide
hæc thessalis audientibus: exemplo patris dux vniuersæ gentis
creatus erat: & vectigalia omnia redditusq; suos ei tradiderant.
Sed Athenienses sicuti primi defecerunt: ita primi pœnitere cœ-
perunt: contemptum hostis in admiratione conuertentes: pueri-
tiamq; Alexandri spretam antea supra virtutem veterum ducum
extollentes. Missis itaq; legatis bellum deprecantur: quibus audi-
tis / & grauiter increpatis Alexander bellum remisit. Inde thebas
exercitū conuertit: eadem indulgentia vsurus si parem pœniten-
tiam inuenisset. Sed thebani armis non precibus nec deprecatio-
ne vsi sunt. Itaq; victi grauissime queq; supplicia miserrimę capti-
uitatis experti sunt. Cum in consilio de excidio vrbs deliberare-
Vincunt tur: Phocenses / platenses. & Thespienses: & Orchomenij Alexan-
ab alexā dri socij: victoriæq; participes excidium vrbiū suarum: crudeli-
dto the tatemq; thebanorum referebant: studia in persas non præsentia
bani. tantum: verum etiam & vetera aduersus græcię libertatem incre-
pantes. Quamobrem odium eos omnium populorum esse: quod

vel ex eo manifestari: quod iuerutando se omnes obstrinxerint: vt victis persis Thebas diruerent. adiiciunt & scelerum priorum fabulas: quibus omnes scænas repleuerant: vt non præsentis tantum perfidia: verum & veteris infamiam inuisti forent. Tunc Eleadas vnus ex captiuis data potestate dicendi non a rege se defecisse: quem interfectum audierint: sed a regis hæredibus. quicquid in eo sit admissum crudelitatis non perfidiæ culpam esse: cuius tamen iam magna se supplicia pepēdisse. Deleta iuuentute nunc senum foeminarumque: sicuti infirmum: ita innoxium restare vulgus. ipsūque stupris contumeliisque: ita vexatum esse. vt nihil amarius vnquam sint passi: nec iam pro ciuibus: se qui tam pauci remanserint/orare: sed pro innoxio patrie solo & pro vrbe/ quæ non viros tantum verum etiam deos genuerit. Priuata etiam regem superstitione deprecatur geniti apud ipsos Herculis: vnde originem gens eacidarum trahat. Acta Thebis a patre eius philippo pueritia rogat/ vbi parcat/ quæ maiores eius partim apud se genitos deos adoret: partim educatos summæ maiestatis reges viderit. Sed potentior fuit ira quam preces. Itaque vrbs diruit: agri inter victores diuiduntur captiui sub corona venduntur: quorum precium non ex ementium commodo/ sed ex inimicorum odio extenditur. miseranda res Atheniensibus visa. Itaque portas refugijs profugorum contra interdictum regis aperuere: quam rem ita grauiter tulit Alexander: vt secunda legatione denuo bellum deprecantibus ita demum remisit: vt oratores & duces quorum fiducia totiens rebelles: sibi dedantur: paratisque Atheniensibus: ne cogantur subire bellum: eo res deducta est: vt retentis oratoribus duces in exilium agerentur: qui ex continenti ad Darium profecti non mediocri momento persarum viribus accessere. Proficiscens ad persicum bellum omnes nouercæ suæ cognatos (quos Philippus in exilium celliorem dignitatis locum prouehens imperijs præfecerat) interfecit. sed nec suis: qui apti regno videbantur/ pepercit/ ne quæ materia seditionis procul se agentem in macedonia remaneret: & reges stipendiarios conspectioris ingenij ad commilitium secum trahit: seniores ad tutelam regni relinquit. adunato deinde exercitu naues onerat: vnde conspecta Asia incredibili ardore mentis accensus duodecim aras deorum in belli vota statuit. Patrium omne suum: quod in macedonia europaque habebat: amicis diuidit: sibi Asiam sufficere præfatus. Priusquam vlla

Eleadæ
 verba ad
 Alexandrum.

Vn gens
 eacidarum
 traxerit
 originem
 Thebæ
 diruunt.

Nouercæ
 suæ cog
 gnatos
 oēs alex
 ander in
 terfecit.

Alexan
 dri vota

navis littore excederet: hostias cædit: petens victoriam bello: quo totiens a p̄sis petita græciæ vltor relictus sit quibus longa iam satis & matura imperia contigisse: quorumq; tempus esse vices excipere melius acturos. Sed neq; exercitus eius alia quã regis animorum præsumptio fuit. Quippe obliti omnes coniugum/ liberorumq; & lōginquã a domo militiẽ/ persicum aurum/ & totius oriẽtis opes/ iam quasi suam prædam ducebant: nec belli periculorũ: sed diuitiarum meminerant. Cum delati in continentem essent: primus Alexander iaculum velut in hostilem terram iecit: arma tusq; de naui tripudiãti similis profiluĩt: atq; ita hostias cædit: præ-

Parêtat
in illo a
exãder.

catus ne se regem illæ terræ inuitæ accipiant. In illo quoq; ad tumulos eorum: qui troiano bello ceciderant: parentauit. Inde hostem petens milites a populatione asiæ prohibuit: parcendum suis rebus præfatus: nec perdenda ea: quæ possessuri venerant.

Alexan
dri copiẽ

In exercitu eius fuere peditum triginta duo milia: equitum quatuor milia quingenti: naues centum. lxxxij. hac tam parua manu vniuersum terrarum orbem vtrum sit admirabilius vicerit: an agredi ausus fuerit incertum est: cum ad tam periculosum bellum exercitum legerit non iuuenes robustos/ nec primo flore ætatis: sed veteraneos/ plærosq; etiam emeritæ militiæ: qui cū patre patriusq; militauerant: elegit/ non tam milites q̄ magistros militiẽ ele-

Pricipia
quid sint

ctos putares. Ordines quoq; nemo nisi sexagenarius duxit: vt si principia castrorum cerneres. senatum te alicuius priscae rei. p. videre diceres. Itaq; nemo in prælio fugam/ sed victoriã cogitauit:

Darij cõ
filia.

nec in pedibus cuiquam spes: sed in lacertis fuit. Contra rex persarum Darius fiducia virium nil astu agere affirmans: suis occulta consilia victoriæ fortunæ conuenire: nec hostem regni finibus arcere: sed intimum regnum accipere: gloriosius ratus repellere bellum/ quam non admittere. Prima igitur congressio in campis

Videne
adrami/
tinis sit
legendũ.

Adastris fuit. In acie persarum sexcetera milia militũ fuere: quæ nõ minus arte Alexandri/ quam virtute macedonum superata terga verterunt. Magna itaq; cædes persarum fuit. De exercitu Alexandri nouẽ pedites. centũ. xx. equites cecidere: quos rex impensæ ad cæterorum solatia humatos statuis equestribus donauit: cognatisq; eorũ immunitates dedit. Post victoriã maior pars asiẽ ad eum defecit. gessit & plura bella cum prefectis Darij: quos iam non tam armis q̄ terrore nominis sui vicit. Dum hæc aguntur: interim inditio daptiui ad eum defertur insidias ei ab Alexandro

psarũ co
piẽ & eo
rũ cedes
nõ parua

lyncistarū genero antipatris qui præpositus macedoniæ erat pa-
 rari. ob quam causam timens ne quis interfecto eo in macedonia
 motus oriretur: i vinculis eum habuit. Post hæc gordii urbem pe-
 tit: quæ posita est inter phrygiam maiorē & minorem: cuius urbis
 potiunde non tam propter prædam cupido eum cœpit. sed: quod
 audierat in ea urbe in templo iouis iugū plaustrum gordij positum:
 cuius nexū si quis soluisset: eum tota Asia regnaturū antiqua ora-
 cula cecinisse. huius rei causa & origo illa fuit. Gordius cum i his
 regionibus bobus conductis aues eum omnis generis circūuola
 re cœperunt. Profectus ad consulendos augures vicinæ urbis ob-
 uiam in porta habuit vrginem eximie pulchritudinis. percuncta-
 tusq; eam quem potissimū augurem consuleret. Illa audita causa
 consulendi gnara artis ex disciplina parentū regnum ei porten-
 di respondit: polliceturq; se & matrimonij & spei sociam. tam pul-
 chra conditio prima regni foelicitas videbatur. post nuptias inter
 phrygas orta seditio est. consulentibus de fine discordiarum ora-
 cula responderunt rege discordijs opus esse. Iterato quærentibus
 de persona regis: iubentur eum regem obseruare: quem reuersi
 primum in templū iouis euntem plaustro reperissent: obuius illis
 gordius fuit: statimq; eum regem consalutant. Ille plaustrum/quo
 vehenti regnum delatū fuerat/in templo iouis positum maiestati
 cōsecrauit regie. Post hunc filius Mida regnauit. qui ab Orphea
 sacrorum solemnibus initiatus. phrygiam religionibus impleuit/
 quibus tutior omnis vita quam armis fuit. Igitur Alexāder capta
 urbe cum i templum iouis venisset/iugum plaustrum requisitū/quo
 exhibito cum capita loramentorum intra nodos abscondita re-
 perire non posset/ violentius oraculo vsus gladio loramenta cæ-
 dit. atq; ita resolutis nexibus latētia/in nodis capita inuenit. Hoc
 illi argenti nunciatur Darium cum ingenti exercitu aduentare.
 Itaq; timens angustias magna celeritate taurum transcendit. in
 qua festinatione quingenta stadia cursus fecit: cū tarsum venisset
 captus cydni fluminis amœnitate per mediam urbem influentis
 proiectis armis plenus pulueris ac sudoris in præfrigidam nudū
 vndam se proiecit. Tum repente tantus nervos eius occupauit
 rigor/vt interclusa voce non spes modo remedij: sed nec dilatio
 periculi interueniret. Vnus erat ex medicis nomine Philippus
 qui solus remediū polliceretur. sed & ipsum parmenionis pri-
 die a cappadocia missæ epistolæ suspectum faciebāt qui ignarus

Gordij
PlaustrūGordius
rex creat
Mida
gordij
filius.Mira ale
xāder ce-
leritas
Tarsus
Cydnus.

Salubre
aie. adri
cōsilium

Darij col
pia.

Oſo Ale
xātri ad
milites

Acre
bellum.

Perfarū
cædes.

infirmiſſimam Alexandri ſcripſerat a philippo medico vt caueret:
nam corruptū illū a Darlo ingenti pecunia eſſe: tutius tamen eſt
ratus dubie ſe fidei medici credere q̄ indubitato morbo perire.
Accepto igitur poculo epistolam medico tradidit: atq; ita inter
bibendū oculos in vultū legentis intendit. Vt securum conſpexit
leſtor factus eſt: ſanitatēq; quarta die recepit. Igitur Darius cū
ccc. milibus peditum & centū milibus equitū in aciem procedit.
Mouebat hæc multitudo hoſtium reſpectu paucitatis ſue Alexā
drum. Sed interdum reputabat quantas res cum iſta paucitate
geſiſſet: quantosq; populos fudiſſet. Itaq; cum ſpes metū viceret
periculoſius differre bellum ratus: ne deſperatio ſuis creſceret: cir
cunuectus ſuos ſingulas gētes diuerſa oratione alloquitur Illyrios
& thracas opum ac diuiciarum oſtentatione: grecos veterum bel
lorum memoria æterniq; cū perſis odij accendebat. Macedones
autem nunc europæ victæ admonet: nunc aſiæ expetitæ: nec in
uentas illis toto vrbe pares vires gloriatur. Cæterum & laborum
finem hunc & gloriæ cumulum fore: Atq; inter hæc identidem
cōſiſtere acie iubet: vt hac mora conſueſcant oculis turbā hoſtiū
ſuſtinere. Nec Darij ſegnīs opera in ordināda acie fuit. Quippe
omiffis ducum officijs ipſe omnia circūire: ſingulos hortari: vete
ris gloriæ perſarum imperiſq; perpetuæ a dijs immortalibus datæ
poſſeſſioinis admonere. ¶ Poſt hæc prælium ingentibus animis
committitur. In eo vterq; rex vulneratur: tam diu certamen an
ceps fuit: quo ad fugeret Darius Exinde cædes perſarum ſecuta
eſt. Cæſa ſunt peditū ſexaginta vnum milia: equitū decem milia
capta quadraginta milia. Ex macedonibus cecidere pedestres
cxxx. equites. cl. In caſtris perſarum multum auri cæterarūq; opū
inuentum. Inter captiuos mater: & vxor: eadēq; ſoror & filia duæ
Darij fuere. Ad quas viſendas hortandasq; cum Alexāder veniſ
ſet. conſpectis armatis inuicē ſe cōplexe velut ſtatim moriturę cō
plorationem ædiderunt. Prouolute deinde genibus Alexandri:
non vitam ſed vt Darij corpus ſepeliāt. dilationem mortis depre
cantur. Motus tanta mulierum pietate Alexander et Darium vi
uere dixit: & timentibus mortis metum dimiſit. eaſq; haberi & ſalu
tari vt reginas. præcepit filias quoq; non fordidius dignitate pa
tris ſperare matrimonium iuſſit. poſt hæc opes Darij diuicia
rumq; apparatus contemplatus admiratione tantarum rerum
capitur. Tunc primum luxurioſa conuiuia: & magnificentiam

epularū sectari: tunc Marfinem captiuam diligere ppter formæ pulcritudinem cœpit. A qua postea susceptū puerum Herculem vocauit. memor tamen adhuc Darium viuere: Permenionem ad occupendam persicam classē, aliosq; amicos ad recipiēdas asiæ ciuitates milit: quæ statim audita fama victoriæ ipsius Darij prefectis cum auri magno pondere tradentibus se in potestatem victorum venerunt. Tunc in scyriam proficiscitur. vbi obuios cum iululis multos reges orientis habuit. Ex his pro meritis singulorum alios in societatem recepit. alijs regnum ademit. suffectis in locis eorū nouis regibus. Insignis præter cæteros fuit Abartomius rex ab Alexandro sidoniæ constitutus. quē Alexander (cum operam oblocare ad puteos exhauriendos hortosq; irrigandos solitus esset misere vitā exhibentē) regem fecerat. spretis nobilibus ne generis id nondantis beneficium putarent. Tyrionum ciuitas cum coronam auream magni ponderis per legatos i titulum gratulationis Alexandro misisset: grate munere accepto. tyrum se ire velle ad vota herculi reddenda dixit: cum legati rectius id eū in tyro vetere & antiquiore templo facturū dicerent: inde deprecantes eius introitum ita exarsit: vt vbi excidium minaretur: confestimq; exercitu insulæ applicato non minus animosis tyrijs fiducia carthaginensium bello excipitur. Augebat enim tyrijs animos Didonis exemplum: quæ carthagine condita tertiam partem orbis quesisset: turpe ducentes si foeminis suis plus animi fuisset in imperio querendo q̄ sibi in tuenda libertate. Amota igitur simbelli etate carthaginem & accersitis mox auxilijs nō magno post tempore per prodicionem capiuntur. Inde Rhodum Alexander egyptum ciliciāq; sine certamine recepit. Ad iouem deinde hamonē pergīt cōsulturus: & de euentu futurorū & de origine sua. Namq; mater eius olympias confessā viro sue philippo fuerat. Alexandrum non ex eo se: sed ex serpētē ingentis magnitudinis cōcepisse. Deniq; philippus vltimo prope vite sue tempore filiū suum nō esse palam predicauerat. qua ex causa olympiada velut stupri compertam repudie dimiserat. Igitur Alexander cupiens originem diuinitatis adquirere simul & matrē infamia liberare: per premissos subornat antistites quid sibi respōderi velint. Ingre dientem templū statim antistites vt hāmonis filium salutant illi lætus dei adoptione hoc se patre censerī iubet. Rogat deinde an omnes interfectores patris sui sit vultus: respondent patrā eius

Ex captiua Marfi filii alexander suscipit.

alexander in Syriā se cōfert Abartomius rex Sidoniæ

Corona a tyrijs alex, data

Tyrionū ciuitas capitur alexander ad hāmonē Iouē proficiscit

Hamonis filius alexander

Vniuersi orbis possessio & bellorum victoria Alex. p. mittitur Alexandriæ conditio.

nec posse interfici nec mori: regis Philippi peractam plene ultio nem esse. Tertiam interrogationē poscenti victoriā omnium bellorum possessionēq; terrarū dari respondent: comitibus quoq; suis responsum: vt alexandrum pro deo non pro rege colerent. Hinc illi aucta insolentia: mirusq; animo increuit tumor exempta comitate: quam & græcorum litteris & macedonū institutis didicerat Reuersus ab hāmone Alexandria condidit: & coloniā Macedonū caput esse ægypti iubet. Darius cū Babiloniā pfugisset per epistolas Alexandrum deprecatus redimendarum sibi captiuarū potestatem faciat/inque eā rem magnā pecuniam pollicetur. Sed Alexander in precium captiuarū regnū omne nō pecuniam petit. Interiecto tempore aliæ epistolæ Darij Alexandro redduntur: quibus filiaē matrimonium & regni portio offertur. Sed Alexander sua sibi dari rescripsit: iussitq; supplicem venire & regni arbitria victori permittere. Tum spe pacis amissa bellū darius reparat

Alexandri ad dariū rescriptio. Darij copiam.

quadringentis milibus peditū: & centū milibus equitum obuiam vadit. Alexandro. In itinere nunciatur vxorem eius ex collisione abieci partus decessisse: eiusq; mortē illachrymatū Alexandrum exequiasq; benigne profecutū: idq; eū non amoris: sed humanitatis causa fecisse. Nam semel eā tantū Alexandro visam esse: cū matrē/paruulāq; filias eius frequentes consolaret. Hunc Darius feratus vere victū: cum post tot prælia & beneficijs ab hoste superare: gratumq; sibi esse si vincere nequeat: q̄ a tali potissimum vinceretur. Scribit itaq; & tertias epistolas: & gratias agit: q̄ nihil in suos hostile fecerit. Offert deinde maiorem partē regni vsq; ad flumen eufratrem: & alterā filiam vxorē: pro reliquis captiuis

Alexandri respōsio.

triginta milia talentorū. Ad hoc Alexander gratiarum actionem ab hoste superuacaneā esse respondit/nec a se quicq; factū in hostis adulatione: nec q̄ in dubios belli exitus aut i leges pacis sibi lenocinia quæreret. sed animi magnitudine: quam didicerit aduersus vires hostiū nō aduersus calamitates contendere. Polliceturq; se præstaturum ea Dario: si secundus sibi nō par haberi velit. Cæterū neq; mundum posse duobus solibus regi: neq; orbem summa duo regna saluo statu terrarū habere: proinde aut deditionē eadē die aut in posteram aciem parat: & nec polliceatur sibi aliam quā sit expertus victoriā. Postera die aciem producit: cum repente ante præliū confertum curis Alexandrū somnus arripuit. Cum ad pugnam solus rex deesset a partemione ægre excitatus

quærentibus somni causas omnibus inter pericula cum etiã in Alexan-
 ocio semper parcius fuerit: magno se metu liberatũ ait: somnũq; der in o
 sibi a repentina securitate datum: q; licet cũ omnibus Darii co cio parci
 piis confligere veritum se lōgam belli moram: si per se exercitũ or sōno
 diuisisset: ante prelium vtraq; acies hostibus spectaculo fuit: ma capitur,
 cedones multitudinem hominũ: corporum magnitudinẽ: armo
 rumq; pulchritudinem mirabatur: persæ autẽ a tam paucis victa
 suorũ tot milia stupebant. Sed nec duces circũire suos singulos
 cessabãt. Darius vix denis armatis singulos hostes. si diuisio fie alex. mo
 ret: euenire dicebat. Alexander macedonas monebat ne multi nitio,
 tudine hostiũ ne corporis magnitudine vel coloris nouitate mo
 uerentur: tãtum meminisse iubet: cum iisdem se tertio pugnare:
 nec meliores factos putarent fuga. cum in aciem secum tã tristẽ
 memoriã cædium suarũ & tantum sanguinis de duobus præliis
 fusi ferrent. Et quẽadmodũ Dario maiorẽ turbam hominũ esse
 sic viriũ sibi. Hortatur spernant illam aciem auro & argento ful
 gentem. in qua plus prædæ quã periculi sit: cũ victoria non or
 namtẽorũ decore: sed ferrivirtute quæretur. Post hæc prælium
 committitur. Macedones in ferrũ cũ contẽptu totiens a se victi
 hostis ruebant: contra persæ mori quãvinci præoptabant. Raro
 etiam villo prælio tantum sanguinis fustum est. Darius cumvinci
 suos videret: voluit mori & ipsæ sed a proximis fugere cõpulsus
 est. Suadentibus deinde quibusdam vt pons Cydni fluminis ad
 iter hostiũ impediendũ intercluderetur: non ita salutis suæ velle
 consultũ ait: vt tot milia sociorũ hostibus obiiciat: debere & aliis
 fugãviam patere: quæ patuerit sibi. Alexãder aut periculossissi
 ma quæq; aggrediebatur: & vbi confertissimos hostes acerrime
 pugnare cõspexisset: eo se semp ingerebat: periculosaq; sua esse
 nõ multum volebat. Hoc prælio Asiæ imperium rapuit: quinto
 postea acceptum regnum anno: cuius foelicitas tanta fuit vt hoc
 nemo rebellare etiam ausus sit: patiẽterque Persæ post imperiũ
 tot annorũ iugum seruitutis acceperint. Donatis refectionisq; militi
 bus. xxxiiii. continuis diebus prædã recognoscit. In vrbe deinde
 clausa. xl. milia talentorũ inuenit. Expugnat & Persopolin caput
 persici regni: vrbẽ multis annis illustrẽ: refertãq; orbis terrarum
 spoliis: quæ interitu eius primum apparuerunt. Inter hoc octin
 genti admodũ græci occurrunt Alexãdro: qui pœnam captiui
 tatis truncata parte corporũ tulerãt: rogantes vt sicuti græciam
 gnatur.

Darii ca
 ritas in
 suos.
 Cydnus
 fluiuis.

Persopo
 lis persici
 regni ca
 put expu
 gnatur.

Fugientē
Dariū a
lexāder
insequit

Verba
Darij ex
trema
ad alexā
drum.

se quoq; ab hostis crudelitatē vindicaret. Data potestate redeun-
di agros recipere maluerunt ne non tam gaudium parētibus q̄
detestandum sui cōspectum reportarent. Interea Darius in gra-
tiam victoris a cognatis suis aureis compedibus cathenisq; in vi-
co parthorum tanea vincitur. Credo ita diis immortalibus vindi-
cantibus vt in terra eorum : qui successuri imperio erant: per sarū
regnum finiretur. Alexander quoq; citato cursu postera die su-
peruenit: ibiq; cognouit Darium clauso vehiculo per noctem ex-
portatum. Iussu itaq; exercitu subsequi cum. vii. milibus equitū
fugientem insequitur. In itinere multa periculosa praelia fecit.
Emensus deinde multa milia passuū cum nullum Darii indicium
reperisset: respirandi equis data potestate: vnus ex militibus dū
ad fontem proximum pergit in vehiculo Darium multis quidē
vulneribus confossum / sed spirantem adhuc inuenit qui appli-
cito captiuo cum ciuem ex voce cognouisset. id saltem præsens
fortunæ solatium se habere dixit: q̄ apud intellecturū locuturus
esset: nec incassum postremas voces emissurus. Proferri hæc ale-
xandro iubet se nullis in eū meritorū officiis maximorū illi debi-
torem mori: q̄ in matre liberisq; suis regium eius nō hostilē ani-
mū expertus. foeliciusq; hostē q̄ cognetos sortitus sit . Quippe
& matri ac liberis suis ab eodē hoste vitam datam: sibi a cogna-
tis ereptam/ quibus & vitam: & regna dederit. Quam ob rē gra-
tiam illi eam futurā. quam ipse victor volet Alexandro referre se
quam solam moriens potest gratiā præcari superū & inferum nu-
mina & regales deos: vt illi terrarum oīm victori contingat ipe-
rium. pro se iustam magis q̄ grauem sepulture veniā orare . Qp̄
ad vltionē ptineat iam non suam: sed exempli cōmunēq; omnīū
regum esse causam: quam negligere illi indecorum esse & pericu-
losum quippe cum i altero iusticię eius in altero etiam vtilitatis
causa verferetur. in quā rem vnicum pinguis fidei regiæ dextram
se ferendam. Alexandro dare. post hæc porrecta manu expira-
uit. Quævbi Alexandro nunciata sunt viso corpore defuncti tā
indignam illo fastigio mortem lachrymis prosecutus est corpus
q; regio more se geliri: & reliquias eius maiorum tumultis inferri
iussit.

Lexāder in persequendo Darlo amissos milites magnis funerū ipensis extulit reliques peditionis eius sociis .xv. milia talētorū diuisit. Equorū maior pars aestu amissa iutilesq; etiā q; supfuerant facti. Pecunia omnis. c. l. iii. milia talētorū ex victoria nuper cōgesta: eiq; parmenio pficitur. Dū hæc agunt epistolæ

Antipatri a macedonia reddūt: quibus bellū Agidis regis Spartanorū in grēcia. Alexādri regis epiri in italia. bellū zopyrionis præfecti eius i scythia cōtinebat. quibus variæ affectus plus tamē letitiæ cognitis mortibus duorū emulorū regū quā doloris amissif cū zopyriōe exercitus suscepit. Nāq; post pfectionē. Alexādri grēcia ferme omnis in occasionē recuperādē libertatis ad arma cōcurrerat auctoritatē lacedemoniorū secuta. qui Philippi alexādriq; pacē soli spreuerāt & leges respuerāt. Dux huius belli Agis rex lacedemoniorū fuerat: quē motū antipater cōtractis militibus in ipso ortu oppressit: magna tamē vtriq; cedes fuit. Agis rex cū suos terga dātes videret / dimissis satellitibus vt Alexādri si nō foelicitate parvitate inferior videret / tantas strages hostiū edidit: vt agmina interdū fugaret. Ad extremū & si a multitudi ne victus / gloria tamen omnes vicis / porto Alexāder rex epiri in Italiam a tarentinis auxilia aduersus brutios de pccātib; sollicitatus / ita cupide pfectus fuerat / vt in diuisione orbis terrarū. Alexādri Olympiadis sororis suæ filio oriens / & sibi occidēs forte cōtigisset. non minorem rerum materiā in italia / africa / siciliaq; quam ille in Asia & in persis habiturus. Huc accedebat vt sicut Alexandro magno delphica oracula infidias macedonia: ita huic responsum dodonē iouis vrbem spādofiam / amnēq; acherusiū prædixerant / quæ vtraq; cū epiro essent / ignarus eadem & in italia esse ad declināda fatorū pericula peregrinā militiā cupidus elegerat. igitur cū in Italiam venisset primū illi bellum cū appulis fuit / quorū cognito vrbis fato breui post tēpore pacē & amicitia cū rege eorū fecit. Erat nāq; tūc temporis vrbis appulis Brundisiū / quā ætoli secuti fama rerū in troia gestarum clarissimum ac nobilissimū ducē Diomedem cōsiderant / sed pulsi ab appulis consulentes oracula respōsum acceperāt / locū quē repetissent perpetuo possessuros. Hac igitur ex causa per legatos sub belli cōminatione restitui sibi ab appulis vrbē postulauerāt / sed

Agis rex
Spartanorum.

zopyriō

opprimi
tur Agis.

Alexander rex
epiri.

Dodonæus Iupiter.

Aetolorū vbi appnlis oraculū innotuit: interfectos legatos in vrbe sepeli-
 legati ab unt/perpetuo ibi sedē habituros. atq; ita defuncti responso: diu
 appulis vrbem possederūt. Quod cū factū cognouisset Alexander epi-
 necantur antiquitatis fataveneratus/bello appulorum abstinuit. Gessit &
 cū brutiis lucanisq; bellum/multasq; vrbes cœpit. tum & cū me-
 tapōtinis /& rutulis /& romanis foedus amicitiamq; fecit: sed bru-
 tii lucaniqu; cū auxilia a finitimis contraxissent: acrius bellum re-
 petiuere. Ibi rex iuxta vrbem pandosiam & flumen acherusium
 non prius fatalis loci cognito nomine q̄ occideret interficitur:
 moriēsq; nō in patria fuisse sibi periculosam mortē: propter quā
 patriā fugerat: itellexit. corpus eius in tyrii publice redemptum
 sepulturæ tradiderūt. Dū hæc agūtur in italia zophyrion quoq;
 zophyriū si nihil ipse gessisset adunato. xxx. milium militū exercitum scay
 occiditur this bellū intulit Cæsus cum omībuscōpiis pœnas temere illati
 belli genti innoxia luit. Hæc cū nunciata in parthiā Alexandro
 essēt: simulato mœrore propter Alexādrī cognitionē/ exercitū
 suo triduo luctum indixit. Omnibus deinde velut Darii morte
 perpetrato bello reditum in patriam expectātibus /coniuges &
 Orō ale- liberos suos animo iam quodāmodo cōplectētibus: ad cōcionē
 xā. ad mi exercitum vocat. Ibi nihil actū tot egregiis præliis ait: si incolu-
 lites mis orientalis barbaris relinquatur: nec se corpus: sed regnum
 Darii petisse persequēdosq; esse eos: qui a regno defecerit. Hac
 Thale- oratione velut ex integro incitatis militum animis hyrcaniam.
 stris siue mardoq; subegit. Ibi ei occurrit thalestris /siue Minothæa ama-
 Mino- zonum reginacū. ccc. milibus mulieribus. xxv. dierum inter infe-
 thæa a- stissimas gentes itinere confecto /ex rege liberos quæsitura: cu-
 mazonū ius cōspectus aduentusq; admirationi fuit: & propter insolitum
 regina. foeminis habitū: & propter expetitū concubitum. Ob hoc. xxx.
 diebus otio datis vt visa est vterum impleffe. discessit. Post hæc
 Alexāder habitū regnum persarū /& diadema insolitum antea
 in regib; macedonicis velut in leges eorū quos vicerat. transfret
 assumit: quæ ne inuidiosus & in se vno conspicerentur: amicos
 quoq; suos longam vestem auream purpureāq; sumere iubet /vt
 luxum quoq; sicuti cultum imitaretur persarum. Inter pellicū re-
 giarū greges electæ pulchritudinis nobilitatisq; noctium vices
 diuidit. His rebus ingentes epularū apparatus adiicit ne ieiuna
 et destructa luxuria videretur. Conuiuū quoq; iuxta regiam ma

glificentiã ludis exornat: in memor profus tantae opes amitti
 his moribus non quæri solere. Inter hæc indignatio omnium to-
 tis castris erat: illū a Philippo patre tantū degenerauisse: vt etiã
 patriæ nomē euitaret: moresq; perfarū assumeret: quos propter
 tales mores vicerat. Sed ne solus vitiis eorum: quos armis sub-
 egerat: subcubuisse videretur. militibus quoq; suis pmisit: si qua-
 rum captiuarum cōsuetudinē tenerentur: ducere vxores existi-
 mans minorem in patriam reditis cupiditatem futuram haben-
 tibus in castris imaginē quandam larum ac domesticæ sedis fi-
 mul: & laborem militiæ molliorem fore dulcedine vxorum. In
 supplementa quoq; militū minus exhauriri posse Macedoniam
 si veteranis patribus tyrones succederent militaturi. in vallo: in
 quo nati essent: constantioresq; fururi: si non solum tyrociniã ve-
 rum etiã in cunabula in ipsis castris posuissent: quæ consuetu-
 do in successores quoq; Alexandri māsit. Igitur & alimenta pue-
 ris statuta: & instrumenta annorum: equorumq; iuuenibus data &
 patribus pro numero filiorum præmia statuta si quorum patres
 occidissent: nihilominus pupillī stipēdiã patrū trahebāt: quorū
 pueritia inter varias expeditiones militia erat. Itaq; a paruula
 ætate periculis: laboribusq; indurati iuicti exercitus fuere: neq;
 castra aliter quã patriã. neq; pugnã aliud vnq̄ quam victoriã
 duxere: hæc soboles nomē habuit epigoni. Parthis dende do-
 mitis præfectus his statuitur ex nobilissimis Persarum Andra-
 goras: vnde postea originem perthorum reges habuerunt. In-
 terea nō Alexander regio: sed hostili odio sæuire in suos cœpit
 Maxime indignabatur carpi sermonibus suorū: patris Philippi
 patriæq; mores subuertisse. propter q̄ crimina Parmenion quo-
 q; senex dignitate regi proximis cum Philota filio de vtroq;
 prius quæstionibus habitis interficiuntur. Fremere itaq; omnes
 vninēsis castris cœpere: innoxii senis filiiq; casum miserantes:
 interdum se quoq; nō debere melius tēperare dicētes: Quæ cū
 nunciata Alexandro essent: verens ne hæc opinio etiã in mace-
 doniam diuulgaretur: & ne victoriæ gloria sæuitiæ macula of-
 fuscicaretur: simulat se ex amicis quosdam in patriã victoriã
 nūcios missurum. Hortatur milites suis scribere. rariorem habitu-
 ros occasionē propter militiã remotiorē: datos fasces epistolarū
 ad se tacite deferri iubet. ex quibus cognito de se singulorum iu-
 dicio in ynã cohortem eos: qui de rege durius opinati fuerant

Persas
 ob suos
 mores vi-
 cit Alex.

Ab ādra-
 gora ha-
 buere ori-
 ginem
 Partho-
 rū reges
 Parme-
 niō cum
 Philota
 filio ne-
 catar.

contribuit: aut cōsumpturus eos: aut in vltimis terris in colonias distributurus. Inde dracas. euergitaa. parimas. parapammenos: hydaspios: cæterosq; populos: qui in radice caucali morabatur subegit. Interea vnus ex amicis Darij Bersus vincetus perducitur qui regē non solum pdiderat: verū etiā interfecerat: quem in vltionem pfidiæ excruciamdum fratri Darii tradidit reputās nō tam hostē suum fuisse Dariū: quā amicum eius: a quo esset occisus: & vt his terris nomen relinqueret vrbem Alexandriā super amnē Tanain condidit intra diem septimum decimū murosvi: milia passuū cōsumato. translatis eo trriñ ciuitatū populis: quas Cyrus condiderat. In bactrianis quoq; fogdianisq;. xij. vrbes cōdidit: distributis his quoscunq; in exercitu seditiosos habebat. His ita gestis solēniq; die amicos in cōuiuium vocat: vbi orta inter ebrios rerū a Philippo gestarum mentione præferre se patri ipse rerūq; suarū magnitudinē extolle cœlo tenus cœpit: assentante maiore cōuiuiarū parte: itaq; cum vnus ex senibus Clytus ductus fiducia amicitiae regiæ cuius palmā tenebat: memoriā Philippi tueretur: laudaretq; eius res gestas: adeo regem offendit: vt tælo a satellite rapto eundē in conuiuio trucidauerit: quacæde exultans mortuo patrociniū Philippi laudemq; paternæ militiæ obiectabat Post quā satlatus cæde animus quieuit & in locū ire successit existimatio: modo personam occisi modo causam occidendi cōsiderans pigere eum facti cœpit: qui paternas laudes tam iracū de accepisse se quā nec cōuicia debuisset: amicūq; senem & innoxium a se occisum inter epulas & pocula dolebat. Eodē igitur furore in pœnitentiā quo pridem in iram versus mori voluit. Primū in fletus progressus aplectri mortuū vult: nera tractare: & quasi audienti confiteri demētiā: arreptū toelū in severtit: peregissetq; facinus ni amissi inteuenisset. Mansit hæc voluntas moriendi etiā sequentibus diebus: Accesserat enim ad pœnitentiā nutricis suæ: & sororis Clyti recordatio: cuius absentis cū maxime pudebat: tam fœdam illi alimētorū suorum mercedem redditā: vt in cuius manibus pueritiā egerat. huic iuuenis: & victor pro beneficijs funera remitteret. reputate dein de quantum in exercitu suo: quantum apud gentes dicuitas fabularum atq; inuidiæ quantū apud cæteros amicos metum: & odiū sui fecerit: quā amarū & triste reddiderit conuiuū suū: nō armatus in acie quā in conuiuio sedens terribilior. Tunc parme

Alexandria ab Alex. cōditur. Bactriana Asiæ pp̄li scythici vicini.

Penitendine ducit alexander obiter effectū ab eo clisum

nio & philotas tunc Amyntas consobrīnus : tunc nouerca fra- Alex. vt
 tresq; interfecti. tunc Attalus: Eurilotus/Pausanias: aliiq; mace- ait Plut.
 doniæ extincti principes occurrebant. ob hæc illi quatrīduo per anaxar-
 seuerata inedia est / donec] exercitus vniuersi p̄cibus exornatus chi ver-
 est p̄cantis ne ita mortē vnus doleat: vt vniuersos perdat / quos bisleuat
 in vltimam deductos barbariam inter infestas & irritatas gentes
 bello destituat. multum p̄suere & callisthenis philosophi preces callisthe-
 condiscipulatu apud Aristotelē familiaris illi / & tunc ab ipso re nes phi-
 ge ad prodēda memoriæ acta eius accitus. Reuocato igitur ad losopha
 bellum animo Chorasmos & Dracas in deditōnem accepit. de Adorari
 inde quod primo ex perfico superbīæ regiæ more distulerat / vt se iubet.
 oīa pariter inuidiosiora essent: non salutari: sed adorati se iubet. Alexan-
 Acerrimus inter recusantes Callisthenes fuit: q̄ res & illi & mul- der mos
 tis principibus macedonum exitio fuit: siquidem sub specie in- salutādi
 fidiatū oēs interfecti: retentus tamen est macedonibus mos sa-
 lutandi tegis explosa adoratione: Post hæc indiā petit: vt Ocea-
 no vltimoq; oriente finiret imperiū. cui gloriæ vt etiā exercitus
 ornāmēta cōuenirēt: faleras equorū & arma militū argēto indu-
 cit: exercitūq; suum ab argenteis elipeis argyraspidas appellauit
 Cū ad nysam urbem venisset ioppidanis nō repugnātibus fidu-
 cia religionis liberi patris: a quo condita vrbis erat: parci iussit: læ-
 tus nō militiā tantum verū etiam vestigia se dei secutū. Tunc ad
 spectaculum sacri mōtis duxit exercitum. naturalibus bonis vi-
 tæ: hederaq; vestiti non aliter: quam si manu cultus colentiū que
 industria exornatus esset. Sed exercitus eius vbi ad montem ac cur cleo
 cessit: repentino mentis impetu in sacros dei vlulatus instructus phis
 cum stupore regis sine noxa discurrit: vt intelligeret vt tā oppi- scortum
 danis parcēdo quam exercitui suo se cōsuluisset. Inde mōtes de idis ap-
 dalos: regnāq; cleophidis regine petit: quē cū se dedidisset eitis pellata.
 concubitu redēptum regnū ab Alexandro recepit: illecebris con Trāigre
 secuta. quod armis nō potuerat: filiūq; ab eo genitū Alexandrū diū saxū
 nominauit: qui postea regno indorū potitus ē. Cleophis regina nōdum
 propter prostratā pudiciā scortū regiū exinde appellata est ab tactum.
 indis. Peragra: a india cum ad saxū miræ magnitudinis & aspe-
 ritatis: in quod multi populi confugerant: puenisset: cognoscit.
 Herculem ab expugnatione eiusdem saxi terre motu prohibitū
 Captus itaq; cupidine Herculis acta supare cū sūmo labore ac
 periculo potitus saxo eius oēs loci gentes in deditōnē accipit.

Equo
faucio ca
dit Ale
xander.

Nicæã&
bucepha
lenyrbes
condidit
alexãder

Castra a
lexã. soli
to magni
ficetior a
cõstruun
tur.

Vnus ex regibus indorū fuit Porus nomine viribus corporis & animi magnitudine pariter insignis: qui bellū iam pridē audita Alexandri opinione in aduētū eius parabat. Cōmissio itaq; prelio exercitū suū inuadere macedonas iubet sibi regem eorū priuatū hostē deposcit. Nec Alexander morā pugnæ fecit: sed prima congressione vulnerato eq̄o cū præceps in terrā cecidisset: concursu satellitū seruatus est. Porus multis vulneribus obrutus capitur: qui victum se adeo doluit vt cum veniam ab hoste inuenisset. neq; cibum sumere voluerit. neq; vulnera curari passus sit ægreq; sit ab eo obtentū: vt vellet viuere: quē ē Alexander ob honorē virtutis incolumem in regnum remisit. Duas igitur vrbes condidit: vnā nicæã. alteram ex nomine equi bucephalen vocauit. Inde arestas / istathenos / passidas. gāgaritas cæsis eorum exercitibus expugnat. Cū ad eufites venissent. vbi cū. cc. milibus hostiū equitū operiebantur. omnis exercitus non minus victoriarū numero quā laboribus fessus lachrimis eū deprecatur: vt finē tandē belli faceret / aliquando patriæ reditusq; meminisset respiceret militum annos / quibus vix ætas ad reditum sufficeret ostendere alius caniciem / alius vulnera / alius ætate consumpta corpora / alius cicatricibus exhaustæ. Solos se esse qui duorū regum Philippi Alexandri quæ cōtinuā militiā pertulerint: Tādē ora reyt reliquias saltem sua paternis sepulchris reddat: quorū non studiis deficitur / sed annis. Ac si non militibus vel ipse sibi parcat / ne fortunā suā nimis onerando fatiget. Motus his tam iustis precibus velut in finem victoriæ castra solito magnificentiora fieri iussit: quorū molitionibus & hostis terreretur. & posteris admiratio sui relinqueretur. nullum opus milites lætius fecere. Itaq; cæsis hostibus cum gratulatione in eadem reuerterunt. Inde Alexander ad amnen acesynen pergīt. Per hunc ad oceanū deuehitur. Ibi gēsonas asybosq; / quos Hercules condidit / in deditioem accepit. hinc ad ambros & lycambros nauigat quæ gentes cū armatis. lxxx. milibus pedibus. & lx. milibus equitum excipiūt. cū prælio victor esset ad urbē eorū exercitū ducit. quæ desertā defensoribus cū de muro quē primus cœperat / animaduertisset / in vrbis planiciem sine vllō satellite de siliiit. itaq; cum eum hostes solū cõspexissent clamore ædito vndiq; concurrunt si possint in vno capite orbis bella finire. & vltionem tot gentibus dare. nec minus Alexander constanter restitit. & vnus ad

certimus litterarū studiis eruditus fuit. Exacta pueritia per quī Aristote
 quenniū sub Aristotele doctore in clyto omniū philosophorū lē p quī
 creuit. Accepto deinde idetis regē se terrarū oīm ac mūdi ap quēniū a
 pellari iussit. tantamq; fiduciā suis militibus fecit: vt illo p̄sente lexan: in
 ullius hostis arma nec inermes timuerint. Itaq; cū nullo hosti phia au
 um vnq̄ cōgressus: quē nō vicerit. Nullā urbē obsedit: quā non eiurt
 expugnauerit. Nullā gentē adiit: quā nō calcauerit. Victus de
 niq; est ad postr emū noe virtute hostili: sed insidiis suorum &
 fraude ciuili.

¶ Iustini Historici Liber. XIII.

Xtincto in ipso etatis ac victoriarū flore Ale
 xandro magno rriste aqud oēs: tot aq; babilo
 niā filētiū fuit. Sed nec deuicte gentes fidem
 nuncio habuere: q̄ vt inuictū regē sic immor
 talē eū crediderāt. Recordātes quotiēs p̄senti
 mortī ereptus esset: quā sepe ferro amisso rcpē
 te se nō sospitē tautū suis verū etiam victorē

obtulisset. Vtvero mortis eius fides affuit: omēs barbarę gētes Gentes
 pauloante ab eo deuicte nō vt hostē eū: sed vt parentē luxerūt oēs victe
 Matē quoq; Darii regis: quē emisso filio a fastidio tantę mai Alex. vt
 stas iu captiuitatē redactā indulgētiā victoris in eā diē vitę nō parentē
 p̄nituerat audita morte Alexātri morte sibi ipsa conscīuit nō morte: se
 q̄ hostē filio preferret: sed q̄ pietatē filii in eo. quē hostē timue interficit
 rate xperta esset. Contra Macedones versa vice non vt ciuem Darii ma
 ac tantę maiestatis regem verū vt hostē amississent/ gaudebant/ ter audi
 seueritatē nimīā & assidua belli pericula execrautes. Huc acce ta alexā.
 bat q̄ principes regnū & imperiā vulgns militum thesauros & morte se
 grāde pondus aurivelur inopinatā prædā spectabant. Illi suc inteficit.
 cessionem regni/ hī opū ac diuitiarum hereditatem cogitantes
 Erant enim in thesanris. c. milia talentū/ & in anno vectigali tri
 buto. ccc. milia. Sed nec amici Alexātri frustra regnū expecta
 bant. Nā eius virtutis erant: ac venerationis/ vt singulos reges
 putares. Quippe ea formę pulchritudo & proceritas corporis
 & viriū ac sapiētīę magnitudo in omnibus fuit vt qui eos igno
 raret nōn ex vna gente sed ex toto terrarum orbe electos iudi
 cet. neq; enim vnq̄ antea macedoniā vel vlla gens aliā tam cla
 rorum virorum prouentu floruit quos primū Philippus/ mox

Alexander tanta cura legerat: vt non tã ad societate belli: quã
 inuicessionẽ regni electi videretur. Quis igitur miretur tali-
 bus ministris orbem terrarum victum cũ exercitus macedonũ
 a tot nõ ducibus: sed regibus regeretur: qui nõq̃ sibi pares: si nõ
 inter se concurrissent. Multosq; macedonia pro vno Alexãdro
 habuisset: nisi fortuna eos ex æmulatione virtutis in perniciem
 mutuam armasset. Ceterum occiso Alexandro non vt læticia &
 secuti fuere omnibus in vnum locum cõpetentibus nec minus
 milites inter se timebant: quorum & libertas solutior & fauor in
 certus erat. Inter ipsos vero æqualitas discordiam augebat: ne
 mine tantum cæteros excedente: vt ei aliquis summaretur. Ar-
 de creã- mati itaq; in regia coeunt ad formandũ rerũ præsentũ starnm
 do ma- perdicas censet Roxanis expectari partũ: quæ exactomẽ leo-
 cedonũ ctuao matura iã ex Alexãdro erat: & si pnerũ peperisset: hunc
 rege. dari successorẽ patri. Meleager negat differẽda in ptus dubios
 consilia: nec esse expectandum dum reges sibi nasceretur: cum
 iam genitis vti liceret: seu si puer illis placeat esse. pergami filiũ
 Alexandri natum ex Marsine nomine Herculẽ seu mallent iu-
 uenem esse in castris fratrem Alexandri arideum comitem: &
 cũctis nõ suo tantũ verũ patris Philippi nomine acceptissimũ.
 Cæterum Roxanẽ esse originis persicæ: nec esse fas vt macedo-
 nibus ex sanguine eorum: quorum regna deleuerint reges cõ-
 stituãt: quod nec ipsum Alexãdram voluisse dicit. Deniq; mo-
 rientem nullã de eo mentionem fecisse. Ptolomæus recusat re-
 gem ariedum nõ propter maternas modo sordes ꝓrex larissẽo
 Pto- scurto nasceretur. sed etiam ꝓpter inualitudinẽ maiorem quã
 meus arideũ patiebatur: ne ille nomen regis alius imperium teneret & melis
 regem esse ex his legi: qui pro virtute regi suo proximi fuerunt: qui ꝓ-
 creati re- uicias regant: quibus bella mãdẽtur quam sub psona regis indi-
 culat gnorum subiiciantur imperio. Vicit perdicẽ sententia ex consẽ-
 su vniuersorum placuit ita q; Roxanis expectari partũ & si puer
 natus fuisset tutores Leonatũ & Perdicam Crateron & Antipa-
 trum constituunt: confestimq; in tutorum obsequia iuranteum
 enites quoq; idem fecissent: pedits indignati nullas sibi consi-
 liorum partes relictas. Ariedeum alexandri fratrem regem ap-
 pelant: farellitesq; illi ex tribu sua legunt: & nomine philippi pa-
 tris vocari iubent: quẽ cum nũciata equitibus essent: legatos ad
 mitigandum eorũ animos duos ex proceribus Attaium & Me-

leagrū mittunt: qui potentiam ex vulgi adulatione querētes omīssa legatione militibus consentiunt. statim & seditio creuit: vbi caput & consilium habere cœpit. Tunc ad delendum equitatum cūcti armati in regiā irrumpūt: quo cognito equites trepidi ab vrbe discedūt. castrisq; positīs & ipsi pedites terri cœperūt. Sed nec procerū inter se odia cessabāt. Attalus ad interficiendum Perdica ducē alterius patris mittit. ad quē armatum & vltro prouocantē cū accedere percussores ausi nō fuissent: tāta constantia Perdica fuit. vt vltro ad pedites veniret. & in cōtionem euocatos edoceret. Quod facinus molirētur respicerēt cōtra quos arma sumpsissent. nō illos p̄sas sed macedones: nō hostes sed ciues esse. Plærosq; etiā cognatos eorū certe & cōmilitones eorūdem castrorū & periculorū socios: edituros deinde egregiū hostibus suis spectaculum. vt quorū armis victos se doleant. eorum se mutuis cēdibus gaudeant: parēturosq; sanguine suo manibus hostium a se interfectorum. Hæc cū pro singulari facundia sua perdica perorasset: adeo nouit pedites. vt probato consilio eius dux ab omnibus legeretur. Tum etiā equites in concordia reuocati in arideum regem cōsentiūt. Seruata est portio regni Alexandri filio si natus esset. Hoc agebant posito in medio corpore Alexandri: vt maiestas eius testis decretorū esset. His itaq; compositis macedonia & græcie antipater præponitur. Regiæ pecuniæ custodia cratero traditur. Castrorum exercitus & rerū cura Moleagro & perdica assignat/ iubeturq; Andeus corpus Alexādrī in Hāmonis templū deducere. Tunc perdica infensus seditiōis' auctoribus repēte ignaro collega lustrationē castrorū propter mortē regis in posterum edicit. Post q̄ armatum exercitum in campo constituit consentientibus vniuersis euocatos dumtaxat de singulis manipulis seditiosos supplicio tradi occulte iubet. Reuersus deinde inter principes prouincias diuidit. simul vt remoueret æmulos: & munus imperij beneficii sui faceret. P̄ia ptolomeo ægyptus & africæ arabiaq; pars sorte venit: quē ex gregario milite Alexander virtutis causa prouexerat: cui ad tradēdum prouinciā cleomenes qui alexandriam edificauerat. datur Confinem huic prouincię syriam Laomedon mitylenæus: ciliciam philotas cū filio & illyrios accipiunt. Mediæ maiori acropatos. minori alceta frater perdica preponitur. Susania gens Syno: phrygia maior antigono

Perdicæ
cōstātia.

Equites
i arideū
regē con
sentiunt;
Antipa
ter mace
doniæ &
græcie p̄
ficatur.

Alex. cō
militoni
bus p̄ui
ciæ diui
sæ.

Philippi filio assignatur. Lyciam & pamphiliã Learchus: cariã
 Cassander: Lydiam Menander sortiūtur. Leonato minor phry
 gia euenir. Thracia & regiones pontici maris Lyfimacho. Cap
 podocia cū paphagonia Eumei datur: summus castrorū tribu
 natus Seleuco anthiochi filio cessit. Stipatoribus regis satelliti
 busq; Cassander filius antipatri p̄ficitur. In bactriana vltiore
 & india regionibus priores p̄fecti detēti. Seres inter omnes
 duos hydaspe & indum tallixes habebat. In collonias in indis
 conditas phyton agenoris filius mittitur. parapomenos fines
 caucasi mōtis axiarches accepit. Draicas & argæos Statanor
 bactrianos amyntas fortis. Sagilianos scythæus. Nicanor par
 thos. Philippus hyrcanos. Fratafrarnes armenios. Neoptole
 mus persas. Peutestes babilonios. Arrhous pelasgos. Archesi
 laus mesopothamiã adepti sūt. Hæc diuisio cū veluti fatale mu
 nus singulis contingisset: ita magna incrementorū materia plu
 rimis fuit. Siquidē nō magno post tēpore quasi regna non pre
 fecturas diuisisset: sic reges ex p̄fectis facti magnas opes nō
 sibi tantū parauerūt: verū & posteris reliquerunt. Cum hæc in
 oriente agūtur: in græcia Athenienses & ætoli bellū: quod iam
 viuo Alexandro mouerāt: summis viribus instruebant Cause
 belli erant: quod reuersus ab india Alexander epistolas in græ
 ciam scripserat: quibus omniū ciuitatum exules p̄ter cædis
 dānatos restituebātur: quæ recitate p̄sente vniuersa græcia
 in mercato Olympiaco magnos motus fecerāt: q̄ plurimi non
 legibus pulsi patria: sed per factiōnē principū fuerāt: verētibus
 isdem principibus ne reuocati potētiores in republica fierent
 Palam igitur iam tunc multæ ciuitates libertatē bello vendican
 dam fremebant. Principes tantum omniū Atheniēses & ætoli
 fuere: quod cū nūciatū esset Alexandro mille naues longas so
 cius imperii p̄ceperat: quibus in occidente bellū gereret: excu
 surusq; cū valida manu fuerat ad athenas delēdas. Igitur Athe
 nienses contracto triginta miliū militū exercitu: & cc. nauibus
 bellum cū antipatro: cui grecia sorte euenerat: gerunt: eūq; de
 tractantē praelium: & heralex vrbis mœnibus tuentem: se obsi
 dioue cinxerunt. Eodem tempore Demosthenes atheniensis
 oratur pulsus patria ob crimē accepti ab Harpago auri: qui cru
 delitatē Alexandri fugerat: quod ciuitatē in eiusdē Alexandri
 bellum impelleret. Forte megaris exulabat: qui cū missum ab

Græciæ
 status

appatus
 belli ab
 alexan.
 destina
 tus:
 Mega
 ris de
 mosthe.
 exula
 tit.

atheniensibus hyperidem legatū cognouit: qui pelopōnenses
 in societates armorū sollicitaret. secutus eum Sicióna: argos: &
 Corynthus: ceterasq; ciuitates eloquentia sua atheniensibus
 iunxit: Ob quod factum missa ab atheniensibus obuia nauis ab
 exilio reuocaf. Interim in obsidione antipatri Leosthencs dux
 atheniensiu tælo e muris in trāseuntē iacto occiditur: quæ res
 tantū animorū antipatro dedit: vt etiā vallū rescidere auderet
 uocaf. Auxiliū deinde a Leonato petit per legatos/qui cū venire nun
 ciaretur cum exercitu. obuiū ei athenienses cū instructis copiis
 fuere: ibiq; equestri prælio graui vulnere ictus/ extinguitur. An
 tipater & si auxilia suavideret deuicta. morte tamen leonati læ
 Leonatus est. Quippe & æmulū sublatū & vires eius accessisse sibi
 gratulabatur. Statim igitur exercitu eius recepto: cū par hosti
 bus etiā prælio videretur: solutus obsidione in macedoniā con
 cessit græcorū quoq; copię a finibus græcie hoste pulso in vr
 bes dilapse sunt. Interea Perdica bello innoxio Ariarathi regi
 cappadocum illato prælioq; victor nihil præmiij prætervulnera &
 pericula retulit. Quippe hostes ab acie in vrbe recepti occi
 sis coniugibus: & liberis domos quisq; suas cum omnibus copiis
 incenderunt. Eodem congestis etiā opibus semetipi precipi
 tant: vt nihil hostis victor suarū rerum præter incēdii spectaculo
 frueretur. Indēvt viribus auctoritatem regiā acquireret ad nup
 tias Cleopatrem sororis alexandri magni & alterius Alexandri
 quondam vxoris nō aspernante Olympiade matre eius intendit
 sed prius Antipatrum sub affinitatis obtentu capere cupiebat.
 Itaq; fingit se in matrimoniū filiam eius detere: quo facilius ab
 eo supplementū tyronū ex macedonia obtineret: quem dolum
 presentiente antipatro/ dū duas eodem tempore vxores querit
 neutram obtinuit. Post hæc bellum inter antigonum & Perdicē
 oritur. Antigono crateros & antipater auxilium ferebant: qui
 facta cum atheniensibus pace Polypercōta græcie & macedo
 nie præponunt. Perdica alienatis rebus Arideum & alexandri
 magni filiū i cappadociā: quorū cura illi mādata fuerat de sum
 ma belli in consiliū adhibet: quibusdam placebat bellū in mace
 doniā transferri ad ipsum fontem & caput regni. vbiq; & Olym
 pias esset mater alexandri: non mediocre momētum patriū &
 ciuiū fauor: propter alexandri Philippiq; nomina. sed in rem vi
 sum est ab egypto incipere: ne in macedoniam profectis asia a

Demo
sthenes
exilio re
uocaf.

leosthe
nes occi
ditur.
Leona
tus exti
nguitur.

Barba
rorū de
speratio

Perdice
simula
tio.

Alexan
mortuo
varii tu
multus.

IVSTINVS. HISTORICVS.

Ptolomæo occuparetur. Eumeni præter prouincias quas acceperat Paphlagonia & Caria & Lycia & phrygia adiiciunt. Ibi craterum & antipatrum operiri iubetur: adiutores ei dantur cum exercitibus suis frater perdicæ alctas: & neophtholemeus. clyto cura classis traditur. Cilicia philotæ adempta Filoxeno datur:

Bella ciuilia.
Ptolomæi opes.

ipse Perdica ægyptum cum ingenti exercitu petit. sic macedonia in duas partes discurrentibus ducibus in sua viscera armatur: ferrumque ab hostili bello in ciuilem sanguinem vertit. exemplo ferentium manus ac membra sua ipsa cælura. Sed ptolomeus in egypto solerti industria magnas opes parabat. Quippe & ægyptios insigni moderatiōe in fauore sui sollicitauerat. & reges finitimos beneficijs obsequijsque deuinxerat: terminos quoque imperij acquisita cyrene vrbe ampliauera: factusque iam tantus erat: ut non tantum timeret hostes. quā timendus ipse hostibus esset. Cyrene autem condita fuit ab aristeo: cui nomen battos propter lingue obligationem fuit: Huius pater Cirnus rex theramenis insulæ cum ad oraculum delphos propter decedecus adolescentis filij nodum loquentis deum deprecaturus venisset: responsum accepit: quod iubebat filius eius battus africam petere & urbem cyrenem condere. usum linguæ ibi accepturus. Cum responsum ludibrio simile videretur propter similitudinē thæramenis insulæ: ex qua colonia urbem condendam in africam tam longinquæ regionis proficisci iubeantur: res omissa est. interiecto deinde tempore velut contumaces ex pestilentia deo parere compellunt: quorum tam insignis paucitas fuit: ut vix nam nauem completerent. cum venissent in africam pulsis accolis montem cyram & propter amœnitatem loci: & propter fontis vbertatem occupauerunt. Ibi battus dux eorum linguæ nodis solutis: loqui primum cepit: quæ res animos eorum ex promissis dei iam parte percepta: in relinquam spem condendæ urbis accedit. Positis igitur castris opinio

Cyrenes conditio.

ne veteris fabulæ accipiunt. Cyrenem eximie pulchritudinis virginem: a Thessaliæ monte pelio ab Appolline raptam platamque in eiusdem montis iuga. cuius collē occupauerat: adeo repletam quattuor pueros peperisse. Nominum Aristeum eutocum ageum. missos a patre Hypseo rege Thessaliæ. qui perquirerent virginem: loci amœnitate captos in iisdem terris cum virgine redisse: ex his pueris tres adultos in thessaliam reuersos auita regna cepisse. Aristeum in Arcadia late regnasse: eumque primum & apium & mellis

Loquitur battus.

Cyrenes fabula.

um in Arcadia late regnasse: eumque primum & apium & mellis

Aristei uuenta.

ysum & lactis coaguli hominibus tradidisse: solstitialisq; ortus & siderum primum inuenisse: quibus auditis baetus virginis noie ex respōsis agnitio: urbē Cyrenen condidit. Igitur Ptolomæus huius urbis auctus viribus bellū in aduentū Perdicę parabat: sed pdicę plus odiū arrogātię q̄ vires hostiū nocebant quē exo, si etiā socij ad Antipatrū gregatim cōfugiebāt. Neoptolemæus quoq; in auxiliū Eumeni relictus non solū transfugere verū etiā prodere partiū exercitiū voluit: quā rē cū præsensisset Eumenes cū proditore decernere prælio necess e habnit: vltusq; Neoptolemæus ad antipatrū & polyperconta profugit: hisq; persuadet: vt continuatis mansionibus læto ex victoria & securo fuga sua Eumeni superueniat: sed res Eumenē non latuit. Itaq; insidiæ in insidiatores versæ & qui securū aggressuros se putabant securis itinere / & puigilia noctis fatigatis occursum est. In eo plio polypercon occidit Neoptolemæus quoq; cū Eumene cōgressus diu mutuis vulneribus acceptis colluctatus est: & in summa victus occūbit. Victor igitur duobus plis cōtinuis. Eumenes afflictas parres transactione sociorū paululū sustētanit. Ad postremū tñ perdicā occiso ab exercitu hostis cū Phytone & Illyrio & Alceta fratre pdicę rex appellat bellūq; aduersus eos atigono decernit.

¶ Iustini Historici Liber. XIII.

Eumenes vt Perdicā occisum: se vt hostē a macedonibus iudicatū: bellūq; atigono decretū cognouit vltro ea militibus suis iudicauit ne fama aut rē in malus extolleret: aut militum aios rerū nouitate terreret: simul vt an cōtra se animati essent cognosceret: inempturus cōsiliū ex motu vniuersorū cōstāter tamē pfectus est: si cui hec terrori essēt habere eū dicēdi potestātē: quavoce adeo cūctos in studiū partium suarū inducit: vt vltro illū oēs hortarent. rescissurosq; se ferro decreta macedonū affirmarent. tūc exercitū ī etholiā p̄moto: pecunias ciuitatibus iperat: recusantes darē hostiliter diripit. Inde sardis p̄fectus est ad Cleopatram sororē Alexandri magni. vt eius voce cēturiones principalesq; confirmarētur. existimaturus ibi maiestātē regiā veriti. vnde soror alexandri stare. tanta veneratio magnitudinis Alexandri

Eumenes
an
xietas

erat vt etiam per vestigia mulierum fauor sacraei eius nominis quereretur. cū reuersus in castra esset. epistolæ totis castris abiectæ inueiuntur: quibus iis qui Eumenes caput ad antigonū detulissent. magna præmia definiebantur. Is cognitis Eumenes vocatis ad concionē militibus primo gratias agit: quod nemo iuētus sit: qui spē cruenti præmii fidei sacramento anteponeret tamen deinde callide subnectit cōfictas a se has epistolas: ad experiendos suorū animos esse: cæterū salutē suam in omniū potestate esse: nec Antigonū: nec quēquā ducū sic vellevincere vt ille in se exemplū pessimum statuatur. Hoc facto & in præsentia la bantiū animos deterruit: & in futurum prouidet: vt siquid simile accidisset: nō se ab hoste corrumpi: sed a duce tētari milites at bitrarentur. omēs igitur operā suā certatim ad custodiā salutis eius offerunt. Interim Antigonus cum exercitu superuenit. castrisq; positis postera die in aciē procedit. Nec Eumenes morā prælio fecit. qui victus in munitū quoddā castellū confugit: vbi cū videret se fortunā obsidionis subiturum: maiorem exercitus partem dimisit: ne aut cōsensu multitudinis hosti traderet: aut obsidio ipsa multitudine grauetetur. legatos deinde ad antipatrum (qui solus par antigoniviribus videbatur) supplices mittit a quo cum auxilia Eumeni missa antigonus didicisset: ab obsidione recessit. Erat quidē solutus ad tempus motu mortis Eumenes. Sed uec salutis dimisso exercitu magna spes erat. omīa igitur circūspicienti optimū visum est: ad alexandri magni argyraspidas inuictum exercitum & totū victoriarū p̄fulgentē gloria decurrere: sed argyraspides post alexandrū omnes duces fasti diebant: sordidā militiā sub aliis post tanti regis memoriā exstimantes. Itaq; Eumenes blandimentis agere: singulos suppliciter alloqui: nūc commilitones suos: nunc patronos appellās periculorū & operū orientaliū socios nunc refugia salutis suæ & vnica præsidia cōmemorans. solos esse quorū virtute oriens sit domitus: solos qui militiā liberi patris qui Herculis monumenta supuenerint: ger hos alexandrū magnū factum per hos diuinos honores & immortalē gloriā consequūtur: orat vt non tāducē se q̄ cōmilitonē recipiant: vnūq; ex corpore suo esse uelit. Receptus hac lege paulatim imperiū primū monendo singulos mox quæ p̄perā facta erant blande corrigēdo vsurpat nihil in castris sine illo agi: nihil administrari sine solertia eius potē

Eumenes astutia.

Eumenes fuga.

Eumenes ars.

tat. Ad postremū cum Antigonus venire cū exercitu esset nūcia
 rum: compellit eos in aciem descēdere. Ibi dum ducis imperie
 contētunt: hostiū virtute superantur. in eo prælio non gloriam
 tantū tot bellorū: verū etiam cum coniugibus: & liberis præmia
 iongæ militiæ parta perdidērūt. Sed & eumenes qui auctor cla
 dis erat: nec aliam spē salutis reliquā habebat victos hortabat:
 nam & virtute eos superiores fuisse affirmabat: quippe ab his qui
 q; milia hostiū cæsa: & si in bello perstent: vltro hostes pacē pe
 tituros damna quibus se putent victos: duo milia mulierum. &
 paucos infantes & seruitia esse: quæ melius vincendo possint re
 parare: q̄ deserendo victoriam. porro argyraspides neq; fugam
 se tentaturos dicunt: post dāna matrimoniorū & post coniuges
 amissas: neq; bellū gesturos contra liberos suos. Vltroq; eū con
 uiciis agitant: q̄ se post tot annos emeritorū stipendiorū redeū
 tes domū cū præmiis tot bellorū ab ipsa missione rursus in no
 uam militiā. immensaq; bella reuocauerit: & a laribus quodam
 modo suis: & ab ipso limite patriæ abductos in nūbis promissis
 deceperit: nunc quoq; amissis omnibus foelicis militiæ quæstio
 bus: ne victos quidem in misera & inopi senecta quiescere sinat
 Ignaris deinde ducibus cōfestim ad Antigonus legatos mittūt
 petentes vt sua reddi iubeat. Is redditurum se pollicetur: si Eu
 menē sibi tradant. quibus cognitis Eumenes cū paucis fugere
 tentauit. sed retractus desperatis rebus cōkursus multitudinis
 factus esset: petit vt postremum sibi alloqui exercitum liceret.
 Iussus ab vniuersis dicere facto silentio: laxatisq; vinculis: prola
 tam sicut erat cathenatus manū ostendit. cernite milites inquit
 habitum atq; ornāmēta ducis vestri: quæ nō hostiū quisq; ipo
 suit. nā hoc etiā solatio foret. vos me ex victore victum: vos me
 ex imperatore captiuū fecistis: quater intra hunc annū in
 mea verba iureiurando obstricti estis: & ista mitto neq; enim mise
 ros cōuicia decēt vñ oro si ppositorū Antigoni in meo capite
 summa consistit: intervos me velitis mori: nā neq; illius interest
 quē admodū aut vbi cadā: & ego fuero ignominia mortis libe
 ratus: hoc si impetro solu vos iureiurando: quo totiens vos sa
 cramēto mihi deuouistis. Aut si ipsos pudet roganti vim adhi
 bere: ferrum huc date & permittite: quod vos facturos pro im
 peratore iurastis: imperatorem pro vobis sine religione iurisiu
 randi facere. cum non obtineret preces in iram vertit: ad vos ait

Argyras
pides vi
cuntur

Eume
nis ad ex
ercitum
oratio

deuota capita respiciat dii per furiosꝫ vindices: talesqꝫ vobis' exitus dent: quales vos ducibus vestris dedistis. nepe vos idē pauloante & Perdicæ sanguine estis aspersi: & i Antipatrū eadem moliti. Ipsam deniqꝫ Alexādrū si fas fuisset cum mortali manu cadere interēpturi: qđ maximū erat sedittonibus agitaftis. vltima nunc ego perfidorū victima: has vobis diras atqꝫ inferias dico: vt inopes extorresqꝫ omne ænū in hoc castrēsi exilio agatis. deuorentqꝫ vos arma vestra: qꝫ bus plures vestros q̄ hostiū duces absumpsistis. Plenus deinde iræ custodes suos p̄cedere ad Antigoni castra cœpit. sequit̄ exercitus prodito imperatore suo. & ipse captinus: triūphūqꝫ de seipso ad victoris castra ducit / omnia auspicia regis Alexādrū & tot bellorū palmas / laureasqꝫ vna secū victori tradētes / & ne quid deesset p̄ opæ / elephanti quoqꝫ & auxilia orientalia subsequūtur / tanto pulchriora hæc Antigono quā Alexandro tot victoriæ fuerunt / vt cū ille oriētē vicerit / hic eos a quibus oriens victus fuerit superauerit. Igitur Antigonus domitotes illos orbis exercitū suo diuidit / redditis q̄ in victoria cœperat. Eumenem vero verēcundia prioris amicirię in cōspectum suū venire. phibitū assignari custodibus p̄cepit. Interea Eurydice vxor Arydei regis: vt Polyperconta a gr̄cia redire in Macedoniam cognouit. & ab eo accersitā olympiada muliebri emulatione perculsa: abutēs valitudine viri. cnius officia sibi vēdicabat: scribit regis nomine Polyperconti. Cassandro exercitū tradat: in quem ragni administrationem rex trāstulerit: eadem & in Asiā Antigono per epistolas nunciat. quo beneficio deuīctus Cassander nihil non ex arbitrio muliebris audacię gessit. Deinde p̄fectus in Greciā multis ciuitatibus bellū infert: quaz excidio velut vicino incendio territi spartan: urbem quā semper armis noui muris defenderant: tū contra respōsa fatorum: & veterū maiorū gloriā armis diffisi: murorū p̄sidio includūt: tm̄ eos degenerauisse a maioribus: vt cū multis seculis murus vrbis ciuū virtus fuerit ciues saluos se fore nō existimauerit: nisi ita muros laterent. Dum hæc aguntur Cassandrum a Gr̄cia turbans Macedonię status: domū reuocauit. Nāqꝫ Olympias mater Alexandri magni regis cū ab Epiro iu macedoniā prosequēte gacida rege molosso iūveniret: prohiberiqꝫ finibus ab Erydice & Arideo rege cœpisset: seu memoria mariti. seu magnitudie filii: & indignitate rei moti macedones: ad olympiada trāssere

Dirę ex
cratiões

Insignis
antigoni
gloria.

Sparta
norū de
genera
tio

Olympi

cuius iussu & Euridice & rex occiditur: sex annis post alexandrū
 potitus regno. Sed nec Olympias diu regnavit. Nā cū principū adisapd
 passim cædes muliebri magis quā regio more fecisset. fauorem Mace
 suū in odiū vertit. Itaq; audito Cassandri aduētū diffusa Mace donas
 donibus cū nuru Roxane/ & nepote Hercule pictuam urbē cō grā.
 cessit. Proficiscēti Deidamia æacidæ regi filia & Thessalonicæ
 priuigna/ & ipsa clara Philippi patris noie: multæq; aliæ princi Olipia
 pum matronæ speciosus magis quāytilis grex fuere comites. dis fuga
 Hæc cū nunciata / Cassandro essent statim citato cursu pictuā
 venit: & urbē obsidione cinxit: cū fame ferroq; vrgeret. Olympi
 as lōgæ obsidionis tedio pacta salute victori se tradidit. Sed cū
 Cassandri ad concionem vocato populo sciscitaturus quid de
 Olympiade fieri vellēt. subornat parētes interfectōrū: qui sum
 pta lugubri veste crudelitātē mulieris accusarēt: a quibus accēsi
 Macedones sine respectu pristinæ maiestatis occidēdā decer
 nūt: immemores prorsus quod per filiū eius/ virumq; non solū Mace
 vitā ipi inrer finitimos tutā habuissent: verū etiam tantas opes donū in
 imperiūq; orbis quæsisent. Sed Olympias vbi obstinatos veni olimpia
 re ad se armatos vidit: veste regali duabus ancillis tinnixa/ vltro dē cōspi
 obuam procedit: quavis pcullores attoniri fortuna maiestatis ratio,
 prioris/ & tot in eā memorię occurrētibus regū suorum nomini
 bus substiterunt: donec a Cassandro missi sunt/ qui eā confode
 rēt nō refugientē gladiū: nec vulnera/ aut muliebritervociferan
 tem sed virorum more fortinm pro gloria yteris. profapię, mortī
 succubentē: vt Alexandrū posses etiā moriēte matre cōspicere. Hone
 Infuper exspirans capillis & veste crura cōtexisse fertur: ne qd statem
 posset in corpore eius indecorum videri. Post hæc Cassander moriens
 Thessalonicen regis Aridei filiā vxorē ducit. Filū Alexandri cū Olympi
 matrem in arcem amphilopolitanam custodiendos mittit. as curā
 uit.

¶ Iustini Historici Liber, XV.

DEURIDICA & frater eius Alceta Eumene/ ac po
 lypercōte/ ceterisq; ducibus diuerse ptis occi
 sis: finitum certamen inter successores Ale
 xādrī magni videbatur: cū repēte inter ipsos
 victores nata discordia: quippe postulātibus
 ptolomeo/ & Cassandro; & Lysimacho: vt.

noue du
cum dif
cordiæ

Vincitur
demetri
us

raue mu
resq; Ab
deritas
fugant.

pecunia in præda capta prouincæq; diuiderentur. Antigonus negauit se in eius belli socios admitturū: in cuius periculum solus descenderat: & vt honestū aduersus socios bellum suscipere videretur: diuulgat se olympiadis mortem a Cassandro interfectæ vlciscivelle: & Alexandri regis sui filium cum matre obsidione amphipolitana liberare. His cognitis Ptolomeus & Cassander inita cum Lyfimacho: & seleuco societate. bellū terra marique inixe instruebāt. Tenebat Ptolomæus ægyptum cum africe parte maiore: & Cypro & Phœnicę. Cassandro parebat Macedonia cum Græcia. Asiam & partem orientis occupauerat Antigonus: cuius filius Demetrius prima belli cōgressione a Ptolomæo apud clamā vincitur. In quo prælio maior Ptolomæi moderationis gloria: quam ipsius victoria fuit. Siquidē & amicos, Demetrii non solum cū suis rebus dimisit: verū etiā additis insuper muneribus honorauit: & ipsius demetrii priuatum omē instrumentū ac familiā reddidit. adiecto honore verborū nō se propter prædam: sed propter dignitatem misse bellum indignatum q̄ Antigonus deuictis diuersę factionis ducibus solus victorię communis præmia corripuisset. Dū hæc aguntur Cassander ab Apollonia rediens incidit in abderitas qui propter rana rum murumq; multitudinē relicto patrię solo sedes querebant: verius ne macedoniā occuparēt: facta pactiōe in societate eos recepit: agrosq; iis vltimis Macedonię finibus assignat. Deinde ne Hercules Alexandri filius: qui per annos. xiiii. excesserat: fauore paterni nominis in regnum macedonię vocaretur: occidit eum tacite cū matre Barfene iubet. corporaq; eorū terra obruit: ne cedes sepultura proderetur. & quasi parum facinoris in ipso primum rege: mox in matre eius Olympiade ac filio admisisset alterum quoq; filium cum matre Roxanę pari fraude interficit: scilicet quasi regnū Macedonię: quod affectabat: aliter cōsequi quā scelere non possit. Intera Ptolomeus cum Demetrio nauali prælio iterato concreditur: & amissa classe hostiq; concessa victoria in egyptum refugit. Demetrius filium Ptolomæi Leuticum: & fratrem Menelaū: amicosq; eius cum priuati instrumenti ministerio prouocatus: pari antea munere ægyptum remittit: & vt apparet eos non odii: sed dignitatis gloria accensos: donis muneribusq; inter ipsa bella cōtendebant. Tanto honestius tūc bella gerebantur: quanto nunc amiciciæ coluntur. Hæc victoria

elatus Antigonus regem se cū Demetrio filia appellari a populo In q̄ mul
 subet Ptolomæus quoq; ne minoris apud suos auctoritatis habe tis vno
 retur: rex ab exercitu cognominatur. quibus auditis Cassander & t̄pe eru
 Lyfimachus: & ipsi regiam sibi maiestatem vendicauerunt. Huius perit re
 honoris ornamenti tam diu oēs abstinerunt: q̄ diu filij regis sui gij nois
 superesse potuerunt. Tanta in illis verecūdia fuit: vt cum opes re appella
 gias haberent: regum tamen nominibus equo animo caruerint: tio.
 quoad alexandro iustus hæres fuit. Sed Ptolomæus & Cassan
 der cæteri; factionis alterius duces cū carpi se singulos ab anti
 gono viderent: dum priuatū singulorū non cōmune vniuersorū
 bellum ducūt: nec auxilium ferre alter alteri volunt: quasi victoria
 vnus non omniū foret: per epistolas se inuicem confirmātes: tem
 pus locū coeundi condicunt: bellūq; cōmunibus viribus instruit
 cui cum Cassander interesse propter finitimum bellum non pos
 set: Lyfimachum cū ingentibus copijs in auxilium socijs mittit:
 Erat hic Lyfimachus illustri quidem Macedonia loco natus:
 sed virtutis experimentis omni nobilitate clarior. quæ tanta in
 illo fuit: vt animi magnitudine philosophia ipsa virumq; gloria
 omnes per quos Oriens domitus est: vicerit: quippe cum alexan
 der magnus Callisthenem philosophum propter salutatiōis per
 sicæ interpellatum morem insidiarum: quæ sibi paratæ fuerant:
 conscium fuisse ratus fuisset: eumq; truncatis crudeliter membris
 abscisisq; auribus ac naso/labijsq; deforme ac miserādum specta
 culum reddidisset. Insuper cū cane in cauea clausum ad metū cæ
 terorū circūferret: tunc Lyfimachus audire Callisthenem & præ
 cepta ab eo recipere virtutis solitus: miseratus tanti viri non cul
 pæ: sed libertatis pœnas pendentis: venenū ei in remedium cala
 mitatum dedit: quod adeo ægre Alexander tulit: vt obijci ferocif
 simo leonī iuberet. Sed cū ad cōspectum eius cōcitus leo impetū
 fecisset: manū manipulo inuolutam Lyfimachus in os leonīs im
 merfit: arreptaq; lingua feram exanimauit. quod cum nūciatum
 regi esset admiratio in satisfactionem cessit: cariorēq; eū propter
 cōstantiam tantæ virtutis habuit. Lyfimachus quoq; magno ani
 mo regis veluti parentis tulit contumeliam. deniq; omni ex ani
 mo huius facti memoria exturpata: postea in india insectati regi
 quosdam pallantes hostes / cū a satellitū turba equi sui celeritate
 desertus esset: solus ei per immēsas arenarū moles cursus comes
 fuit: quod idem antea Philippus frater eius cum facere voluisset:

Lyfima
 chi com
 mēda
 tio.
 Calisthe
 nes fede
 ab alex.
 occisus.

Lyfima
 chi vir
 tus i cō
 ficiēdo
 leone.

Vu'nera inter manus regis exstauerat. Sed Lyfimachū defiliens equo
 tur ab Alexander hastæ cuspidē ita in fronte vulnerauit: vt sanguis ali
 Alex. ter claudī non possit: quam diadēma sibi demptum res alligā di
 Lyfima vulneris causā capiti eius imponeret: quod auspiciū primū re
 chus galis maiestatis Lyfimacho fuit. Et post mortem alexadri cum
 Auspi inter successores Alexandri prouinciæ diuiderētur: ferocissimæ
 ciūregiē gentes quasi omnium fortissimo assignate sunt. Adeo etiam cō
 maista sensu vniuersorū palmā virtutis inter cæteros tulit. Prius quam
 tis Lyfi bellū inter Ptolomeū/ sociosq; eius aduersum antigonum com
 machi, mitteretur: repēte ex asia maiore digressus/ Seleucus nouus an
 Seleuci tigono- hostis accesserat. Huins quoq; & virtus clara/ & origo ad
 fatalis mirabilis fuit: si quidem mater eius Loadice cū nupta esset An
 ortus, tiocho claro inter philippi duces viro. visa est sibi per quietem
 ex concubitu Appollinis cōcepisse: grauidāq; factā minus cōcu
 bitus annulū a deo accepisse: cuius gēma anchora sculpta esset
 Insaq; id donū filio: quē peperisset/ dare/ admirabilē fecit hunc
 visum: & annulus qui postera die eiusdē sculpturē in lecto inuē
 tus est: & figura anchorę. quæ in femore Seleuci nata cū ipso p
 uulo fuit. Quam ob rem laodice annulū Seleuco eunti cum ale
 xandro magno ad persicam militiam edocto de origine sua de
 dit. Vbi post mortē Alexandri occupato regno orientis urbem
 Anthiochia cō condidit. Ibiq; gemine originis memoriam consecrauit: nam &
 ditur, urbem ex anthiochi patris nomine antiochiā vocauit: & cāpos
 Natura vicinos vrbi appollini dicauit: originis eius argumentum etiam
 lis gene posteris māsit/ si quidem filii/ nepotesq; eius anchorā in femore
 ris nota, veluti notam generis naturalem habuere: Multa in oriēte post
 Ancho diuisionē inter socios regni macedonici bella gessit. principio
 ra. Babyloniam cōepit. Inde auctis ex victoriæ viribus Bastrianos
 expugnat transitum deinde in indiam fecit: quę post mortē ale
 Sandro xandri veluti a ceruicibus iugo seruitutis excusso: pfectos eius
 cottus. occiderat. Auctor libertatis Sandrocottus fuerat: sed titulum li
 bertatis post victoriā in seruitutē verterat: siquidē occupato re
 gno populū (quē ab eterna dominatione vendicauerat) ipse ser
 uitio pmebat Fuit hic quidē humili genere natus: sed ad regni
 potestatē maiestate numinis ipnusus: quippe cum procacitate
 Prodigia sua Alexandrū regem offendisset: interfici a rege iussus: salutem
 um in le pedū celeritate quęsierat: ex qua fatigatione cū somno captus
 one, iaceret. leo ingentis formæ ad dormientem accessit: sudoremq;

profulgētē lingua ei deterſit: expgefactūq; blāde reliquit Hoc
 pdigio primū ad ſpē regnī ipulſus cōtractis latronibus indos
 ad nouitatē regnī ſollicitauit. Moliēti deide bellū aduerſus p̄fe
 ctos alexādri elephātus ſerus ifinitus magnitudinis vltro ſe ob
 tu lit & veluti domīta māſuetudine cū tergo excepit. Duxq; bel
 lit. & p̄liator iſignis fuit. Sic acq̄ ſito regno Sandrocottus ea tē
 peſtate qua Seleucus futurę magnitudīs fūdāmēta iacebat in
 diā poſſidebat cñ quo facta pactione Seuleucus cōpoſitiſq; i
 oriēte rebus in bellū antigoni deſcēdit. Adunatis igiſ oīm ſoci
 orū copiis p̄liū cūmittit. In eo antigonus occidit. Demetrius
 filius eius in fugā vertitur ſed ſocii, p̄fligato hoſtili bello denuo
 in ſemetipſos armavertūt & cū de p̄da uō cōueniunt iterum
 in duas factiones deducuntur Seleucus Demetrio Ptolomeus
 Lyſimacho iungitur. Caſſādri defuncto Philippus filius ſuc
 cedit. ſic quaſi ex integro noua Mecedonię bella naſcuntur.

Spouta.
 nea ele
 phantis
 oblatio.

Antigo
 nus occi
 ditur

Iuſtini Hiſtorici.

Liber. XVI.

Dost caſſādri regis filiiq; eius philippi cōtinuas mor
 tes Theſſalonicę regina vxor Caſſādri non magno
 poſt tempore ab Antipatro filio (cum vitam etiam
 perybera materna dep̄caretur) occiditnr cauſa par
 ricidi fuit: q; poſt q̄ mortē mariti in diuiſione inter
 fratres regnī propenſior fuiſſe alexādri videbatur: quod faci
 nus eo grauius omnibus viſū eſt: quod nullum maternę frau
 dis veſtigium fuit: q̄q; in parricidio nulla ſatis iuſta cauſa ad ſce
 leris patrocinia preteſi poteſt. Ob hęc igitur Alexander in vl
 tionē maternę necis geſturus cum fratre bellum au xiliū a De
 metrio petit nec Demetrius ſpe. iuadēdi macedonicę regnī mo
 ram fecit: cuius aduentū vetens Lyſimachus perſuadet gene
 ro ſuo antipatro: vt malit cū fratre in gratiam reuerti q̄ pater
 num honeſtum in macedoniam admitti. Inchoatā igitur inter
 fratres reconciliationē cū preſēſſet Demetrius: per inſidias
 Alexandrū iuterfecit. Occupatoq; macedonię regno: cedem
 apud exercitum excuſaturus in concionem vocat. Ibi priorem
 ſe petitum ab alexādri allegat nec feciſſe ſe ſed occupari inſi
 dias. Regē autē ſe macedonię vel etatis experimētis vel cauſis
 iuſtiorē eſſe patrem enim ſuum & Philippo regi & Alexandro

Antipa
 ter ma
 trē occi
 dit.

magno socium in omni militia fuisse. liberorū deinde Alexan-
 dri ministrū & ad persequēdos defectores ducem extitisse. Cō-
 tra Antipatrū auū horū adolescentiū amariorē semp ministrū
 regni quā ipsos reges fuisse Cassandrū vero patrem extinctorē
 regiae domus: nō foeminis nō pueris pepcisse: nec cessasse quo
 ad omnē stirpē regiae sobolis deleteret Horū scelerū vltionē quia
 nequisset ab ipso Cassandro exigere ad liberos eius translatā.
 Quā ob rē etiā: philippū Alexādrūq; siquis inaniū sensus est
 nō interfectores suos ac stirpis suae: Sed vltiores eorū Macedo-
 niae regnū tenere malle. per hęc mitigato populo rex Macedo-
 niae appellatur. Lisimaclius quoq; cū Doricetis regis thracum
 premeretur: ne eodē tempore & aduersus Demetriū dimicare
 necesse haberet: tradita ei altera parte macedoniae que Antipa-
 tro eius genero obuenerat: pacē cum eo fecit: Igitur Demetrius
 totis Macedoniae regni viribus instructus cum Asiam occupa-
 re. statuisset: iterato Ptolomæus Seleuchus et Lysimachus ex-
 perti priore certamine quātæ vires cōcordiæ: essent pacta soci-
 etate adiūctisq; exercitibus bellum aduersus Demetriū transfe-
 runt in europam His comitē se et belli socium iūgit Pyrrhus
 rex epiri. sperans nō difficiliter Demetriū macedoniā amittere
 posse: quā acq̄sierat. nec spes frustra fuit: qppe exercitui eius
 corrupto ipsoq; in fugā acto regnū macedoniae occuparat. dū
 Antipa- ter occi- ditur. hęc agunt. Lysimachus generū suū antipatrū regnū macedo-
 niae ademptū sibi focerī fraude quærentē interfecit: filiāq; snā
 Euridicē querelarū sociā in custodiā tradit. Atq; ita vniuersa
 Cassandri domus Alexandro magno: seu nescis ipsius: seu stir-
 pis extincte poenas partim cæde. partim supplicio luit. Deme-
 trius quoq; a tot exercitibus circūuētus: cū posset honeste mo-
 ri turpiter se dederē Seleuco maluit. Einito bello Ptolomæus
 cū magna rerū gestarū glia morit. Is cōtra ius gentiū minimo
 natu ex filiis ante infirmitatē regnū tradiderat: eiusq; rei pplo-
 rationē rediderat: cuius nō minor fauor in accipiēdo quā da-
 tris in tradendo regnū fuerat: Inter cætera patris & filii mutue
 pietatis exēpla. etiā ea res amorē partē populi iuueni cōcilia-
 uerat. & pater regno ei publice tradito: priuatū officiū regi in-
 ter satellites fecerat: omiq; regno pulchrius regis esse patrē di-
 xerat. Sed inter lysimachū & Pyrrhū regē socios pauloante
 aduersus Demetriū assiduū inter pares discordia maiū bellum

mouerat. Victor Lysimachus pulso pyrro macedoniã occupauerat. Inde thracię ac deinceps heracleę bellũ intulerat: cuius vrbs & initia & exitus mirabiles fuere: quippe Boetiis pestilentia laborantibus oraculũ delphis responderat: coloniam in ponti seglone sacrã Herculi conderent: cũ propter metũ longę & periculose nauigationis mortem in patriã omnibus optantibus res omissa esset: bellũ his phocęscs intulerũt: quorum cũ aduersã prelia paterentur: iterato ad oraculũ decurrunt responsum idem belli quod pestilentię remediũ fore. Igitur cum scripta colonię manu in metrapontũ delati vrbe heracleã condiderũt: & qm̄ fatorum auspiciis in eas sedes delati erant: breui post tẽpore magnas opes parauere. multa deinde huius vrbs aduersus finitimos bella: multa etiã domesticę dissensionis mala fuere. Inter cætera magnifica: vel precipue illud memorabile fuit: cũ rerũ potitetur Athenienses: victisq; persis Græcię & Asię tributũ in tutelã classis descripsissent: omnibus cupide ad præsidũ salutis sue cõferentibus: soli heracliensis ob amiciciã regum persicorũ collationẽ abnuerant. missus itaq; ab atheniẽsibus Malachus cũ exercitu ad extorquẽdũ: quod negabatur: dũm relictis in littore nauibus agros heracließum populatur: classẽ cũ maiore parte exercitus naufragio repẽtine tẽpestatis amisit. Itaq; cũ neq; mari posset amicis nauibus: neq; terra aude- ret cũ parua manu inter tot ferocissimas gentes reuertĩ. Heracliensis honestiorẽ beneficij quam yltionis occasionem rati. in- structos cõmeatibus auxiliisq; dimittũt: bene agrorũ suorũ popu- lationẽ existimantes: si quos hostes habuerãt amicos reddi- dissent: passi sunt inter plurima mala etiã tyrannidẽ: siquidẽ cũ plebs etiã nouas tabulas & diuisione agrorũ diuitũ impotẽter flagitarent: diu re in senatu tractata: cũ exitus rei nõ inuenirentur: ad postremũ aduersus plebẽ nimio ocio lasciuiẽtẽ auxilia a Thimotheo atheniẽsiũ duce: mox ab Epaminũda thebanorũ petiuere. Vtrisq; negãtib; ad Clearchũ (quem ipsi in exilium egerant) decurrũt tanta calamitatũ necessitas fuit: vt cui patriã interdixerãt: eũ ad tutelã patrię vocarẽ. Sed Clearchus exilio faciorosior redditus: & dissensionẽ populi occasionẽ inuadẽ dæ tyrannidis existiman: primo tacite cũ Mithriadæ ciuium suorũ hoste colloquitur: & initia societate pascit: vt reuocatus in patriã prodita ei vrbe p̄fectus eius cõstitueretur. Postea autẽ

Heracleę origo.

Thimo-
theus.

Epami-
nunda.

clearcus

insidias quas ciuibus parauerat in ipsum Mithridatem verterat. Nāq; cū velut arbiter ciuiliſ discordiæ de exilio reuerſus eſſet: ſtatuto tempore quo vrbē Mithridatī traderet: ipſum cū amicis ſuis coepit: captūq; accepta ingenti pecunia dimiſit. Atq; vt in illo ſubitum ſe ex ſocio fecit hoſtem ſic ex defenſore ſenatoriæ cauſe repēte patronus plebis euasiſ: & aduerſus auctores potētiae ſuæ a quibus reuocatus i patriā per quos in arce collocatus fuerat nō ſolum plebē accendit verū etiā nefandiſſima queq; a tyrānicæ crudelitatis exercuit. Igitur populo ad contionem vocato neq; ſe affuturū amplius graſſanti in populū ſenatu ait nō interceſſurum contra affuturū etiā ſi in priſtina ſæuicia perſeueret etſi par eſſe crudelitati ſenatorū arbitrarētur: abiturū cū militibus ſuis neq; ciuilibus diſcordiis interfuturū. Sin vero diffidant viribus propriis vindicē ſe ciuiū nō defuturū, p̄inde cōſulant ſibi ipſi. iubeant abire ſi malint: vel ſociū cauſæ popularis romane. His verbis ſollicitata plebs ſummā ad eū imperiū deſert: et dū ſenatus potentiae irascitur: in ſeruitutem ſe tyrānicæ dominationis cum cōiugibus & liberis tradit. Igitur Clearchus. lx. ſenatores cōpræſos nam cetari in fugā dilapſi erant in vincula cōpingit lætari plebs q̄ a duce potiſſimū ſenatorū ſenatus deſeretur. verſaq; vice auxiliū eorum exitiū cōnerſum eſſet quibus dū mortē paſſim omnibus minatur: cariora eorum præcia facit ſiquidem Clearchus magna pecunia quaſi minis populi oculte eos ſubtracturus: accepta ſpoliatos fortunis vita quoq; ſpoliauit. Cognito deinde q̄ bellum ſibi ab iis qui p̄fugerāt miſericordia in auxiliū ſollicitatis ciuitatibus: pararetur ſeruos eorū wanu mittit & ne quid in afflictiſ honeſtiſſimis domibus de eſſet vxores eorū: filiaſq; nubere: ſeruis ſuis p̄poſita recuſantibus morte compellit: vt eos ſibi fidiores & dominis infeſtiores redderet. Sed matronis tā lugubres nuptiæ maiores repētiniſ funeribus fuere. Itaq; multæ ſe ante nuptias: multæ in ipſiſ nuptiis occiſiſ prius nouiſ maritiſ iſterficiūt: & ſe tā funeſtiſ calamitatibus virtute ingenui pudoriſ eripiūt. præliū deinde cōmittitur: quo victor tyrannus captiuos ſenatores in triumphī modum p̄ ora ciuiū trahit. Reuerſus in vrbem alioſ vincit: torquet alioſ: alioſ occidit. nullus locus vrbis a crudelitate tyranni vacat. accedit ſcæuitiæ insolentia: crudelitate arrogātia. Interdū enim ex ſucceſſu continuæ foelicitatiſ obliuiſcitur hominē. Interdum iouiſ

Herēlē
ſiū m²
tronarū
cladſ

filium se dicit: eunti per publicum aurea aquilla velut argumētū generis p̄ferebatur: veste purpurea & cothurnis regū tragicorū & aurea corona vtebatur. filio quoq; suum Ceraunon vocat: vt deos non mēdacio tm̄: verum etiā nominibus illudat. Hæc illū Cerau
facere duo. nobilissimi iuuenes Chion & Leonides indignātes nō Chio
patriā liberaturi in necē tyrāni cōspirāt. Erāt hi discipuli Plato & Leo
nis philosophi: qui virtutē ad quā quottidie p̄fectis p̄ceptis ma nides
gistrī erudiebātur: patrię exhibere cupiētes quiquaginta cogna platonio
tos veluti cliētes insidiis locāt. Ipsi more iurgatiū ad tyrānū ve ci.
luti ad regē in arcē contendunt: qui iure familiaritatis admissi:
dum alterum p̄forem dicentem intentus audit tyrannus: ab al
tero occupatur. Sed ipsi sociis tardius auxilium ferentibus a sa
tellitibus obruuntur quare factum est: vt tyrānus quidē occide
retur: sed patria nō liberaretur. Nam frater Clearchi Satyrus ea clearchi
dem viatyrannidem inuadit: multisq; annis per gradus succes
sionis heracleenes regnū tyrannorum fuere. cædes.

Iustini Historici Liber. XVII.

Ex idem ferme tēpus in Helesponti & Cher
sonessi regionibus ferremotus fuit. maximæ
tantum vrb̄s Lyfimachia ante duos & viginti
annosa Lyfimacho cōdita euersa est: quod
portēta dira Lyfimacho stirpīq; eius ac rui
nam regni cum clade vexatarum regionum
portēdebant. nec ostentis fides defuit: nam

Lyfima
chia ter
remotu
euertit.

brevi post tempore Agathoclē filium suū: quē in successionem
regni ordinauerat: per quē multa bella p̄spere gesserat: nō solū
patriū verū etiā humanū vltra morē perosus / ministra Arfyrice
nouerca veneno interfecit. Hæc illi prima mali labes: hoc initiū
impēdentis ruinæ fuit. Nam parricidiū principū secutæ cædes
sunt luentium supplicia: q̄ occisum iuuenem dolebant. Itaq; &

Agatho
cles ve
neno ne
catur.

hi: qui exercitibus præerāt: certatim ad Seleucum deficiebant.
eumq; pronum jam ex æmulatiōe gloriæ bellum Lyfimacho in

ferre compellunt. Vltimū hoc certamen commilitonū. Alexan
dri fuit: & velut ad exēplum fortunę par reseruatū. Lyfimachus
quattuor & lxx. annos natus erat. Seleucus septē & lxx. Sed in
hac ætate ytriq; animi iuueniles erāt: imperiūq; cupiditatē insa
ætatis.

Lyfima
chi & Se
leuci
ætatis.

Lyfima
chi inte
ritus.

seleucus
occidit
Ptolomeus
se
cundus.

Ptolomei
solertia.

Pyrrhi
scdi ad
uersus
romanos
expeditio

Epiroti
ci regni
origo.

tiabilem gerebāt. Quippe cū orbem terrarū duo soli tenerent: angustis sibi met inclusi videbantur: vitæq; finē non annorū spacie sed imperij terminis metiebātur. In eo bello Lyfimachus amissis anteuarijs casibus. xv. liberis: non strenue moriens postremus domus suæ ruinae cumulus accessit. Lætus tanta victoria Seleucus & quod maius victoria putabat: solum se de cohorte alexandri mānisse victorēq; victorū extitisse. non humanū opus esse: sed diuinū munus gloriatur: ignarus prorsus nō multū post fragilitatis humanæ se ipsum exemplū futurū. quippe post menses admodum septē a Ptolomæo/ cuius sororem Lyfimachus in matrimonium habuerat/ per insidias circumuentus occiditur. Regnumq; macedonię/ quod Lyfimacho eripuerat. cum vita pariter amittit. Igitur Ptolomæus cum & in gratiam memorię magni ptolomæi patris/ & in fauorem vltionis Lyfimachi/ ambitiosus apud populares esset/ primo Lyfimachi filios conciliare sibi itatuit/ nuptiasq; Arfinoes sororis suæ matris eorum petit. puërorum adoptioe promissa: vt cum in locū eorū successisset: nihil illi moliri/ vel verecundia matris: vel appellatione patris auderent. Fratris quoq; regis ægypti cōcordiam per epistolas deprecatur: professus depone se offensam erepti paterni regni: neq; amplius a fratre questiturum: quod honestius a paterno hoste perceperit: omniq; arte adulatur Eumeni: & Antigono Demetrii filijs Antiocho filio Seleuci/ cum quibus bellum habiturus erat. ne tertius sibi hostis accederet. Sed nec Pyrrhus rex Epiri omissus: ingens momentum futurus vtri parti socius accessisset: qui & ipse spoliare singulos cupiens/ omnibus se partibus vendicabat. Itaq; Tarētinis aduersus romanos laturus auxilium: ab antigono naues ad exercitum deportādum mutuo petit: ab Antiocho pecuniam. qui opibus q̄ militibus instructior erat. A Ptolomæo macedonū militum auxilia. Sed Ptolomæus/ cui nulla dilationis ex infirmitate virium venia esset quinq; milia peditum/ equitū quattuor milia/ elephātos: L. non amplius q̄ in biennij vsum dedit. Ob hæc Pyrrhus filia Ptolomæi in matrimonium accepta vindicem eam regni reliquit. Sed quoniam ad epiri mētionem ventū est: de origine regni eius pauca narranda sunt. Molossorū primū in ea regione regnū fuit post Pyrrhus achillis filius amisso per absentiam troianis temporibus paterno regno in his locis cōsedit / qui pyrrhidæ primo postea epirotæ dicti sunt: Sed pyrrhus cum in templum dodonæi

Iouls ad consulendum venisset ibi Anasam neptē Herculis rapuit: ex cuius matrimonio octo liberos sustulit. Ex his nō nullas virgines nuptu finitimis regibus tradidit opesq; affinitatū auxilio magnas parauit Atq; ita Heleno filio Priami regis ob industriam singularem paticinādi regnū chanonum & andromachē Hectoris: quam & ipse matrimonio suo in diuisione troianæ prædæ acceperat vxorem redidit. Breviq; post tēpore delphis insidiis Orestæ filii Agamennonis inter altaria dei interfuit. Successor huic Piales filius fuit. per ordinē deinde regnū ad Arydam descendit: cui quoniam pupillus & vnicus ex gente nobili supeffet intentiore omnium cura seruandi eius educandiq; publicæ tutores constituuntur: Athenas quoq; erudiendi gratia missus: quanto doctior maioribus suis tanto & gratior populo fuit Primus itaq; & leges & senatum ānuosq; magistratus & rei publice formam composuit: & vta Pyro sedes sicvi ta cultior populo ab Aryba statuta. Huius filius Neoptoleus fuit. ex quo nata est Olympias mater Alexandri magni: & Alexander: qui post eum Regnum Epiri tenuit: & italia bello gesto in Brutiis interiit. Post eius mortem frater Aeacides regno successit: qui assiduis aduersus Macedonas bellorum certaminibus populū fatigando offensam ciuium contraxit ac propterea in exilium actus Pyrrhum filium bimnm ad modum paruulum in regno reliquit: qui & ipse cum a populo propter odium patris ad necē quēreretur: furtim subtractus iu illyrios defertur: traditusq; est beroe Glauci regis vxori nutriendus: quæ ipsa generis æacidæ erat. Ibi enim scu misericordia fortunæ eius seu infātibilibus blāmentis inductus rex aduersum Cassandrum Macedonæ regē qui eum belli comminatione deposcebat: eiu protexit: addito in auxilium etiam a doptionis officio quibus rebus moti epirotæ odio in misericordiam verso annorum. xi. eum in regnum reuocauerunt: datis tutoribus qui regnum vsq; adultam eius ætatem tenerentur. Adolescens deinde multa bella gessit: tantusq; rerum successu haberi cceptus est: vt tarentinos solus aduersus Romanos tueri posse videretur.

Pyrrhi
exitus.
pyrrhi in
igno suc
cessores.

Olympi
as neop
oto. filia

Pigitur Pyrrhus rex Epiri cum iterata Tarantino
 rum legatione/auditis samnitiū & lucanorū p̄ci
 bus:& ipsis auxilio aduersus Romanos indigē
 tibus fatigaretur:nō tam supplicū p̄cibus/ quā
 spe inuadēdi Italiæ ip̄cū inductus/venurū se
 cū exercitu pollicetur. In quā rē inclinātū semel
 animum p̄cipitē agere cōperant exēpla maio
 rū:ne aut inferior patruo suo Alexandro uideret:quo defēfore iudē
 Tarētini aduersus brutios vsi fuerāt:aut minores aīmos magno
 Alexandro habuisse:quā tam longa a domo militiā orientē sub
 egit. Igitur relicto custode regni filio Ptolomæo annos.xv.nato
 exercitū in portu Tarentino exponit duobus paruulis filiis ale
 xandro & Heleno in solatia lōginque focū expeditionis addu
 ctis:cuius audito aduētū cōsul Romanis Valerius Leuinus festi
 nans:vt prius cū eo cōgrederetur:quā auxilia sociorū conueni
 rent:exercitū in aciem deducit.nec rex (tam & si numero militū
 inferior esset)certa mini morā fecit.Sed romanos vincentes iam
 inusitata ante elephatorū forma stupere:primo mox cedere pre
 lio cogit:vltoresq; iam noua mecedonū mōstra repēte uicerunt
 nec hostibus incruenta victoria fuit:nā & ipse Pyrrhus grauius
 vulneratus est & magna pars militū eius cæsa maiorēq; gloriā
 eius uictoriæ q̄ leticiā habuit.Huius pugnae euentū multæ citi
 tates secutæ Pyrrho se tradūt. Inter cæteres etiam locri prodito
 presidio romano ad pyrrhū deficiunt ex ea præda Pyrrhus.cc.
 captiuos milites gratis romam remisit:vt cognita uirtute eius ro
 mani cognoscerēt etiā liberalitatē. Interiectis deinde diebus cū
 sociorū exercitus superuenisset iterato plū cū romanis facit: in
 quo par fortuna priori bello fuit Interea Mago dux carthaginē
 sium in auxilium romanorū cū.cxx.nauibus missus senatū adiit
 ægre tulisse carthaginēses affirmās q; bellū in italia a peregrino
 rege pateretur ob quā causam missum se:vt quoniam externo
 hoste oppugnaretur:externis auxiliis iuuaretur.gratiæ a senatu
 carthaginēsis actæ:auxiliaq; remissa.Sed mago punico inge
 nio post paucos dies tacitus quasi pacificator carthaginēstum
 Pyrrhū adit:speculaturus concilia eius de sicilia quo eū accersi
 fama erat.Nam romanis eadem causa mittendi auxilia cartha
 ginēsis fuerat:vt romano bello:ne in Sicilia Pyrrhus transire
 posset:in italia detineretur. Dum hæc aguntur: legatus a senatu

Captiui
 cc. resti
 ruuntur

Cartha.
 & ro. cō
 filia de
 inuadē
 da sici
 lia.

tomano. Fabricius Iulianus missus pacem cū Pyrrho composuit ad quam confirmandam Cineas Romā cū ingentibus a Pyrrho donis missus: neminē cuius domus muneribus pateret inuenit. Huic continentie romanorū simile exemplū iisdem ferme temporibus fuit. Nam missa a senatu ægyptum legatio: cum ingentia sibi a Ptolomeo rege missa munera spreuissent/interiectis diebus ad cœnam inuitatis auræ coronæ missæ sunt. quas illi honoris causas receptas: postea die statuis regis imposuerūt. Igitur Cineas cum turbatam cum romanis pacē ab Appio Claudio renunciaisset. interrogatus a Pyrrho qualis Roma esset. respondit regū vrbe[m] sibi vītam. Post hæc legati siculorum superueniunt tradentes Pyrrho totius insulæ imperium quæ assiduis carthaginensibus bellis vexabatur. Itaq; relicto locris Alexandro filio: firmatisq; sociorum ciuitatibus valido præsidio in Siciliam exiit: tum traiecit. Et quoniam ad carthaginensiu[m] mentione uentū est/ de origine eorū pauca dicēda sunt. repetitis tyriorū paulo altius rebus/ quorū casus etiam dolendi fuerant. Tyriorū gens condita a phoenicibus fuit qui terræ motu vexati relicto patriæ solo assyrium stagnum primo: mox mari proximum littus incoluerūt/ condita ibi vrbe quam a pisciū vbertate sidona appellauerunt / nam piscem phoenices sidon vocant. Post multos deinde annos a rege ascaloniorum expugnati nauibus/ ap pulsi tyron vrbe[m] ante annum troianæ cladis condiderūt. ibi Persarū bellis diu variæq; fatigati / victores quidem fuere: sed atritis viribus a seruis suis multitudine abundantibus / indigna supplicia perpeffi sunt. qui cōspiratione facta omnē liberū populū cum dominis interficiūt/ atq; ita potiti vrbe lares dominorum occupant. rem. p. inuadunt coniuges ducunt. & quod ipsi non erant liberos procreāt. Vnus ex tot milibus seruorum fuit. qui miti ingenio senis domini. par uulq; filij eius fortuna moueretur. dominosq; non truci feritate trucidauit. sed pia misericordia ac humanitate respexit. Ita q; cum velut occisos alienasset/ seruisq; de statu reipublicæ deliberantibus placuisset regem ex suo corpore creati. eumq; potissimū quasi acceptissimū dijs. qui solē oriētē primus vidisset/ ré ad Stratone[m] (hoc enim ei nomen erat) dominū occulte latētem detulit/ ab eo informatus cū medio noctis omnes in vnū campū processissent. cæteris in orientem spectantibus solus occidentis regionē intuebatur. id primū alijs videri furor. in occidēte solis ortum querere.

Roma
noꝝ cō-
tinentia.

Cineas.

Pyrrho
sicilia tra-
ditur.

Carta.
origo.

Vñ sidō
dicta
Tyri cō-
ditio.

Strato.

Strato
nis soler
tia.

Vbi vero dies aduentare cœpit: æditissimisq; culminibus vrbis oriens splendere expectantibus alijs vt ipsum solem aspicerent: hic primus omnibus fulgorem solis in summo fastigio ciuitatis ostendit: non seruilis ingenij ratio visa: requirentibusq; actorem de domino cōfiteretur: tunc intellectum est quantū ingenua seruilibus ingenia præstarent. maliciaq; seruos nō sapientia vincere:

Strata
rex creat

Igitur venia seni filioq; data est: & velut numine quodam reseruos arbitantes. regem Stratonem creauerunt: post cuius mortem regnū ad filium: ac deinde ad nepotes transit. Celebre hoc seruorū facinus: metuendūq; exemplum toto orbe terrarum fuit. Itaq; alexander magnus cū interfecto tempore in oriēte bellum gereret. velut vltor publicæ securitatis / expugnata eorum vrbe omnes: qui prælio superfuerant: ob memoriam veteris cædis crucibus affixit. genus tātum Statonis inuiolatū seruauit. regnumq; stirpi eius restituit. innoxijs & incolis insulæ & ingenuis attributis: vt extirpato seruili germine genus vrbis ex integro condere-

Vltio ca
pta de ty
rijs.

tur. Hoc igitur modo tyrij Alexandri auspicijs conditi: parsimonia & labore querendi cito conualuere. Ante cladem dominorū cū & opibus & multitudine abundarent: missa in affricam iuuentute: Vticam cōdidere: cum interim rex tyro decedit filio Pygmalione / & Elissa filia: & insignis formæ virgine hæc edibus institu-

vticæ cō
ditio.
Elissa si
chæo nu
psit.

tis. Sed populus pygmalioni ad modum puero regnum tradidit Elissa quoq; Sichæo auctulo suo sacerdoti Herculis: qui honos secundus arege erat / nnpfit / huic magnæ sed dissimulatæ operant. aurūq; metu regis nun testis: sed terræ crediderat: quā rē & si homines ignorabāt: fama tamen loquebatur / quia incēsus Pygmalion oblitus iuris humani auctulū suū eūdēq; generum suum sine respectu pietatis occidit. Elissa diu fratrem propter scelus aduersata ad postremum dissimulato odio: mitigatoq; iterim vultu: fugam tacite molitur: absumptisq; quibusdam principibus in societatem: quibus par odium in regē esse. eandēq; fugiēdi cupiditatem arbitrabatur. tunc fratrem dolo aggrēditur: fingit se ad eū migrare velle: ne amplius ei mariti domus cupidæ obliuiois graue luctus imaginē renouaret. ne ve vltra amara admonitio oculis eius occurrat. Non inuitus Pygmalion verba sororis audiuit: existimās cū ea & aurū Sichæi ad sevēturū. Sed Elyssa ministros migrationis a rege missos nauibus cū opibus suis prima vespere imponit. prouecta q; in altū. cōpellit eos onera harenæ pro pecu-

Occidit
sichæus

nia in volucris inuoluta in mare deicere tunc deffens ipsa lu-
 gubriq; voce Sicharbā exorat: vt libens opes suas recipiat: quā
 reliquerat habeatq; inferias / quas habuerat causam mortis. tunc
 ipsos ministros aggreditur. sibi quidem ait optatam olim mortē
 sed illis acerbos cruciatus & dira supplicia imminere: qui Sichar- **Didonis**
 bæ opes: quæ spe parricidium rex fecerit: auariciæ tyranni sub- **fuga.**
 traxerunt / hoc metu omnibus iniecto comites fugę accepit. lun-
 guntur & senatorę in ea nocte præparata agmina: atq; ita sacris
 Herculis cuius sacerdos Sicharbas fuerat / repetitis exilio sedes
 quęrunt. Primus illis appulsus terrę Cyprus insula fuit: vbi sacer- **Cyprus.**
 dos iouis cū coniuge & liberis dei monitu comitem se Elissæ: so-
 ciumq; fortunæ offert. pactus sibi posterisq; perpetuum honorē
 sacerdotij: conditio pro manifesto omine accepta. Mos erat cy- **Cypriæ**
 pris virgines ante nuptias statutis diebus dotalem pecuniā que- **virgines**
 situras: in quæstum ad littus maris mittere: pro reliqua pudicitia **do: ē que-**
 libamenta veneri soluturas. Harum igitur ex numero. lxxx. ad- **runt stu-**
 modum virgines rapī & nauibus imponi Elissa iubet: vt & iuue- **pro.**
 tus matrimonia: & vrbes sobolem habere possit. Dum hæc agun-
 tur Pygmalion cognita sororis fuga cum impio bello fugientem
 persequi pararet: ægre præcibus matris / & deorum minus victus
 quieuit: cui cum inspirati vates canerent non impune laturum si
 cremēta vrbis toto orbe auspiciatissimæ interpellasset. & hoc mo-
 do spacium respirandi fugientibus datum. itaq; Elissa delata in
 affricę finibus: incolas loci eius aduentu peregrinorę mutuarūq; **Dido in**
 rerum commercio gaudētes in amicitia sollicitat. deinde empto **affricam**
 loco qui corio bouis tegi possit: in quo fessos lōga nauigatione: **delata.**
 quoad p̄ficisceretur / reficere posset: cotium in tenuissimas par-
 tes secari iubet: atq; ita maius loci spacium quā perierat: occupat.
 vnde postea ei loco byrsæ nomen fuit. Cōfluētibus deinde vici- **Vñ byrsa**
 nis locorę: q̄ spe lucri multa hospitibus venalia inferebāt: sedesq; **vrbs di-**
 ibi statuētibus ex frequētia hominum velut instar ciuitatis effe- **cta.**
 ctum est. Uticensium quoq; legati dona vt consanguineis attule-
 runt. hortatiq; sunt: vt vrbein conderent vbi sedes sortiti essent.
 Sed & affros detinenti aduenas amor cœpit. Itaq; consentienti-
 bus omnibus Carthago conditur. statuto annuo vectigali pro so-
 lo vrbis. In primis fundamentis caput bubalum inuentum est:
 quod auspiciū quidem fructuosæ terræ: sed laboriosæ perpe- **Cōditur**
 tuoq; seruæ vrbs fuit. p̄pter quod in alium locū vrbs translata. **carthago**

Auspicia
in fundā
da Car-
tha. rep-
ta.

Ibi quoq; caput e qui repertū bellicofum potentēq; populum fu-
turę significans vrbis auspiciatā sedem dedit Tūc ad opinionem
nouę vrbis concurrentibus gentibus breui & populus & ciuitas
magna facta. Cum successu rerum florentes Carthaginis opes
essent rex mauritanorum Hiarbas decem pœnorum principibus
ad se accersitis Elyssæ nuptias sub belli denunciatione petit quā
legati reginæ referre metuentes punico cum ea ingenio egerūt
nunciātes regem aliquem pōscere qui cultiores mores victusq;
eū affrosq; perdoceat sed quēq; inueniri non posse qui ad barba-
ros & ferarū more viuentes transire a consanguineis velit. Tunc
a regina castigati: si pro salute patriæ asperiores vitam recusa-
rent cui etiam ipsa vita si res exigat debeat regis mādata ape-
ruere dicentes: quę præcipiat alijs ipsi faciēda esse: si velit vrbis cō-
sultum esse. Hoc dolo capta diu Sicharbę viri nomine cū multis
lachrymis & lamentatione flebili inuocato: ad postremū ituram
se quo sua & vrbis fata vocarēt respondit. In hoc trium mēsiū
sumpto spatio: pyra in vltima parte vrbis extructa: velut placatu-
ra viri manes inferiasq; ante nuptias missura: multas hostias cæ-
dit. & sumpto gladio pyram conscendit: Atq; ita ad populum re-
spiciens iturā se ad vię sicut præceperat: dixit vitamq; gladio fi-
niuit. quā diu Carthago inuicta fuit pro dea culta est. Condita est
vrbs hæc. lxxij. annis anteq̃ roma: cuius virtus sicut bello clara
fuit: ita domi status varijs discordiarum casibus agitatus est. Cū
inter cætera mala etiam peste laborarent: cruenta sacrorum reli-
gione & scelere pro remedio vsi sunt Quippe homines vt victi-
mas immolabant: & impuberes: quæ ætas etiam hostium miseri-
cordiam prouocat: aris admouebāt pacem deorū sanguine eorū
exposcētes: pro quorū vita dij rogari maxime solent. Itaq; aduer-
sis tanto scelere numinibus: cum ī siciliā diu infœliciter dimicas-
sent: translato in sardiniam bello: amissa maiore exercitus parte
gravi plio victi sunt: ppter quod ducē suum Machæum. cuius
auspicijs & Siciliæ partē domuerant: & aduersus affros magnas
res gesserāt cū parte exercitus: quę superfuerāt: exultare iusserūt
quam rem ægre ferentes milites legatos: Carthaginem mittunt:
qui redditū primō: veniāq; infœlicis militię petandū nunciātes:
quod precibus ne queant armis se consecutūros Cum preces &
minæ legatorum spretæ essent: interiectis diebus conscensis nau-
ibus armati ad vrbem veniunt: ibi deos hominesq; testati: non

Didonis
interitus.
Quo tpe
Cartha.
condita
est.

Machæi
exulat.

se expugnatum: sed recuperatū patriam venire: ostensurosq; ciuibus suis non virtutem sibi priore bello sed fortunam defuisse. Prohibitis comineatibus/obsessaq; vrbe in summam desperationem Carthaginēses adduxerūt. Interea Cartalo Machæi ducis exulis filius: cum præter castra patris a tyro/quo decimas herculis ferre ex præda siciliensi quam pater eius ceperat/a Carthaginensibus missus fuerat: reuertetetur. accersitusq; a patre esset: publice se prius religionis officia executurū: quā priuatę pietatis respondit quam rem & si egre ferret pater: non tamen vim afferre religionis ausus est. Interiectis deinde diebus Cartalo petito cōmeatu a populo/cum reuersus ad patrem esset: ornatusq; purpura & infulis sacerdotij omnium se oculis ingereret. Tum in secretū pater adducto ait. ausus ne es nefandissimū caput ista purpura & auro ornatus in cōspectum tot miserorū ciuium venire: & moesta ac lugētia castra circumfluētibus quierę foelicitatis insignibus velut exultabundus intrare? Nusquā ne te alijs iactare potuisti? Nullus locus aptior q̄ sordes patris/& exilij infœlicis arumæ fuerunt? Quid q̄ paulo ante vocatus: non dico patrem ducem certe ciuiū tuorū superbe spreuisti? Et quid porro tu in purpura ista coronisq; aliud q̄ victoriarū mearum titulos geris? Quoniam igitur tu in patre nichil nisi exulis nomen agnoscis: ego quoq; imperatorem magis q̄ patrem indicabo: statuamq; in te exemplū: ne quis post hac infœlicibus miserijs patrem illudat: atq; ita cum ornatu suo in altissimam crucem in conspectu vrbis affigi iussit. Post paucos deinde dies Carthaginem capit: euocatoq; populo ad cōcionem exilij iniuriam queritur: belli necessitatem excusat contemptūq; victoriarum suarum. punitis auctoribus miserorū ciuium incuriosi exilij omnibus se veniam dare dicit. Atq; ita decem senatoribus interfectis vrbē legibus suis reddidit. Nec multo post tempe affectati regni accusatus: duplicis & in filio patricidij & in patria pœnas dedit. Huic Mago impator successit: cuius industria & opes Carthaginensium & imperij fines & bellicę glorię laudes creuerunt.

Cartalo.

Cartalo
crucif
figitur.Scelerū
pœnas
luit Ma
chæus.

Iustini Historici Liber. XIX.

Mago carthaginensium imperator cū primus oim ordinata disciplina militari imperiū pœnorū cōdidisset: vi

Mago
cartha.
impator.

IVSTINVS HISTORICVS.

resq; ciuitatis nō minus bellandi arte q̄ virtute firmasset: defun-
 gitur. relictis duobus filijs Hasdrubale & Hamilcare qui per ve-
 stigia paternæ virtutis decurrentes/ sicuti generi ita & magnitu-
 dinis patris successerunt. his ducibus sardinia bellum illatum/ ad
 uersus afros quoq; vectigal pro solo vrbis multorū annorum re-
 petentes dimicatum: sed afrorū sicuti causa iustior/ ita & fortuna
 superior fuit: bellumq; cum his solutione pecuniæ non armis fi-
 nitum. In sardina quoq; Hasdrubal grauiter vulneratus imperio
 Hamilchari fratri tradito interiit: cuius mortem tum luctus ciui-
 tatis/ tum & dictaturę vndecim & triumphī quattuor insignem
 fecere: hostibus quoq; creuere animi/ veluti cum duce Pœnorū
 vires cōcidissent. Iraq; Sicielię populis propter assiduas carthagi-
 nēsium iniurias ad Leonidā fratrem regis spartanorū cōcurren-
 tibus graue bellum natū: in quo & diu & varia victoria preliatū
 fuit. Dum hæc aguntur legati a Dario persarū rege Carthaginem
 veniūt afferentes edictum quo poeni humanas hostias immola-
 re/ & canina carne vesci prohibebant. mortuorū corpora crema-
 re potius q̄ terra obruere a rege iubebantur: petentes simul auxi-
 lia aduersus grecos/ quibus illaturus bellum Darius erat. Sed car-
 thaginēles auxilia negantes ppter assidua finitimorū bella/ cete-
 ris ne per omnia cōtumaces viderētur: cupide paruere. Interea
 Hamilchar bello siciliensi interficiit: relictis tribus filijs Almico-
 ne/ Annone/ Gisgone. Hasdrubali quoq; par nūerus filiorū fuit.
 Hannibal & Hasdrubal/ & Sappho. Per hos res Carthaginensium
 ea tēpestate regebant. Itaq; Mauris bellum illatū & aduersus nu-
 midas pugnatū: & afri compulsi stipendiū vrbis condite cartha-
 ginensibus remittere. Dein cum familia tanta imperatorū grauis
 libere ciuitati esset: omniaq; agerent simul & iudicaret: centū ex
 numero senatorū iudices deliguntur: qui reuersis a bello ducibus
 rationē rerum gestarū exigerent: vt hoc metu ita bello iperica co-
 gitarent vt domi iusticiā/ legesq; respicerent. In Siciliā in locum
 Hamilcharis imperator Amilco succedit. qui cum nauali terre-
 striq; bello secunda prelia fecisset: repente pestilentijs syderis vi
 exercitum amisit. quæ res cum nūciata Carthagini esset: moesta
 ciuitas fuit: omnia vlulatibus non secus ac si ipsa vrbs capta esset:
 personabāt clausæ priuatae domus. clausa deorum templa/ inter
 missa omnia sacra/ omnia priuata officia damnata/ cuncti dein
 de ad portam congregantur: egredientesq; paucos e nauibus: qui

Moritur
Hasdru-
bal.

Darij edi-
ctum.

Hamil-
char oc-
ciditur.

Hamil-
chari suc-
cedit al-
mico.
Copiæ
punicae
subita pe-
stilentia
cōsumptæ.

cladi superfuerāt/de suis percunctātur. Vt vero dubia antea spei
& suspenso metu: incerta orbitatis expectatione casus suorū mi-
seris eluxit. tunc toto littore plangētium gemitus/tunc inſœliciū
matrū vlulatus/& querelę flebiles audiebātur. Inter hæc ꝑcedit
iops e nauī sua imperator Almico ſordida ſeruili que tunica diſ-
cinctus ad cuius cōſpectum plangentiū agmina iungūtur. Ipſe
quoq; manus ad cęlum tendēs:nunc ſortē ſuam/nunc publicam
fortunā deflet:nunc deos accusat/qui tanta belli decora & tot or-
namenta victoriarū quę ipſi dederant abſtulerint. qui captis tot
viribus totienſq; hoſtibus terreſtri/naualiq; ꝑrelio victis: exerci-
tum victorē non bello/ſed ꝑeſte deleuerint: deferre ſe tamen ci-
uibus ſuis non modica ſolatia/quod malis eorū hoſtes gaudere/
non gloriari poſſent. Quippe neq; eos/qui mortui ſunt a ſe occi-
ſos:neq; eos qui reuerſi ſunt a ſe fugatos poſſint dicere. ꝑredam/
quā relictis a ſe caſtris abſtulerint:nō eſſe talem/quam velut ſpo-
liū victi hoſtis oſtētent: ſed quā poſſeſſiōe. vacua fortuitis dñō
rū mortibus ſicuti caduca occupauerint. quod ab hoſtes ꝑtinet
victores ſe reſeſſiſſe/quod ad ꝑeſtem ꝑtinet victos: nihil tamen
ſe grauius ferre/ q̄ quod inter fortiffimos viros mori non potue-
rit: ſeruatusq; ſit non ad vitę iucunditatē/ſed ad ludibrium cala-
mitatis. quāq; vbi miſeras copiarū reliquias Carthaginē reduce-
rit: ſe quoq; ſecutorū cōmilitones ſuos/ oſtenſurūq; patrię non
ideo ſe in eam diem vixiſſe/quoniā velit viuere. Sed ne hoſ qui-
bus nefanda lues ꝑepercerat/intra hoſtiū exercitus relictos mor-
te ſua ꝑderet: tali vociferatione ꝑ vrbem ingreſſus: vt ad limi-
na domus ſuę venit/ ꝑſecutā multitudinē velut ꝑſtremo al-
loquio dimiſit: obſeratiſq; foribus ac nemine ad ſe ne filijs qui-
dem admiſſis/mortem ſibi conſciuit.

Conſola-
toria Al-
miconis
ad exer-
citiū ver-
ba,

Almico
moritur,

Iuſtini Hiſtorici Liber. XX.

Ionifiſus ex Sicilia pulſis carthaginenſibus: oc-
cupatoq; totius inſulę imperio: graue ocium
regno ſuo periculoſamq; deſidiam tanti exer-
citus ratus/copias in Italiam traiecit: ſimul vt
militum vires continuo labore acuerent/et re-
gni fines ꝑſerretur. Prima illi militia aduer-
ſus gręcos. qui proxima italicī maris littora tenebant/ fuit, Qui

Prīa dīo
niſij mili-
tia,

IVSTINVS HISTORICVS.

bus dictis finitimos quosq; aggreditur: omnesq; Greci nominis
 italiam possidentes: hostes sibi destinant. quæ gentes non partem
 sed vniuersam ferme italiam ea tēpestate occupauerant Deniq;
 multe vrbes adhuc post tantam vetustatem vestigia græci moris
 ostētant. Namq; Tuscorū populi qui orā inferi maris possident:
 a lydia venerūt. Et Venetos qui icolas superi maris videmus/ca
 pta & expugnata Troia antenore duce misit. Adria quoq; Illiri
 co mari p̄xima/que & adriatico mari nomen dedit: græciæ vrbs
 est. & Harpos/ quā Diomedes exciso ilio naufragio in ea loca de
 latus condidit. Sed & pisæ in liguribus græcos auctores habent.
 Et in tuscis Tarquini a thessalis & Spinābris. Perusini quoq; ori
 ginem ab achæis ducūt. Quid Cerevrbem dicam? Quid latinos
 populos? qui ab Aenea conditi videntur. Item faliscii/ apigij/ No
 lani/ Abelani. nōne Calcediensiu colonii sunt? Quid tactus omnis
 Campaniæ. quid Brutij: Sabiniq;? Quid samnites? Quid tarenti
 ni: quos Lacedemonia profectos/ spuriosq; vocatos accepimus?
 Thurinorū vrbes condidisse Philocteten ferunt: ibiq; adhuc mo
 numentū eius visitur. Et Herculis sagittæ in Appollinis templo/
 quæ fatum Troiæ fuere. Metapontini quoq; in templo Miner
 uæ ferramenta: quibus epeos a quo conditi sunt equum Troia
 num fabricauit/ ostētant. propter quod omnis illa pars italix ma
 ior græcia appellatur. Sed principio originum Metapontini cum
 sybaritanis & crotoniēsibus pellere ceteros græcos italia statue
 runt. Cum primū vrbem syrim cœpissent in expugnationem eius
 quinquaginta iuuenes amplexos Mineruæ simulacrū/ sacerdo
 temq; deæ velatum ornamenti inter ipsa altaria trucidauerūt. ob
 hoc cum peste & seditionibus vexarentur: priores Crotoniēses
 delphicū oraculū adierunt. Responsum his est finem mali fore:
 si violatum Mineruæ nomen/ & interfectorū manes placassent.
 Itaq; cum statuas iuuenibus iuste magnitudinis/ & in primis Mi
 neruæ fabricare cœpissent. Metapontini cognito oraculo deorū
 occupādam manū/ & pacem deę rati/ iuuenibus modica & lapi
 dea simulacra ponūt: & deā pacificijs placāt. Atq; ita pestis viro
 biq; sedata est: cū alteri magnificētia/ alteri velocitate tardassent.
 Recuperata sanitate non diu Crotoniēses quieuerunt. itaq; indignā
 tes in oppugnatione syris auxilium contra se a locrensibus larū bel
 lum his intulerunt. Quo metu territi Locrenses ad spartanos de
 currūt/ auxilium supplices deprecant: illi longinqua militia grauati

Tuscia
 lydis ex
 orti: sed
 dionysii
 aliter.
 Veneti.
 Adria.
 Harpos
 Pisæ.
 Perusini

Thurino
 rū vrbes
 a quo cō
 ditæ.
 Italix ps
 maior
 græcia di
 sta.

Miuer
 ua. & es
 ius sacer
 dotis ma
 nibus
 placatis
 pestis le
 data.

auxilium a Castore & polluce petere eos iubent. Neq; legati so-
 ciae urbis responsum spreuerunt: pfectiq; in proximum templū
 facto sacrificio auxilium deorum implorant: hostijs obten-
 toq; vt rebantur: quod petebant: haud secus leti quam si deos
 ipsos secum aduecturi essent: puluinaria ijs in naui componunt
 faustiq; profectioibus solaria suis pro auxilijs deportant. Ijs
 cognitis crotonienses & ipsi legatos ad oraculum Delphos mit-
 runt: victorię facultatem belliq; prosperos euentus deprecantes.
 responsum prius votis hostes quā armis vincendos. Cū vouisset
 Apollini decimas præde locranses & voti hostium & responso
 dei cognito nonas vouerunt: tacitāq; eam rem habuerē: ne votis
 vincerentur. Itaq; cum in aciem processissent: & crotoniensium
 centum viginti milia armatorū cōstituisent: Locrenses paucita-
 tē suā circūspicientes (non sola quindecim milia militum habe-
 bāt) omiſſa spe victorię: in destinatam mortem conspirant: tan-
 tusq; ardor ex desperatione singulos cœpit: vt victores se puta-
 rent si non inulti morerentur. Sed dum mori honeste quærunt
 foelicius vicerunt. Nec alia causa victorię fuit: quam quod despe-
 rauerunt. Pugnantibus locris aquila ab acie nunq̄ recessit: eosq;
 tam diu circūuolauit quoad vincerent. In cornibus quoq; duo
 iuuenes diuerso a ceteris armorum habitu eximia magnitudi-
 ne: & albis equis & coccineis paludamētis pugnare visi sunt nec
 vltra apparuerūt: quā pugnatum est. Hanc admirationem auxit
 incredibilis famę velocitas. Nā eadē die qua in italia pugnatum
 est: & corintho & Athenis: & Lacedemone nunciata est victo-
 ria. Post hæc Crotoniensibus nulla virtutis exercitatio: nulla ar-
 morum cura fuit: oderant enim: quę infeliciter sumpserant: mu-
 tassentq; vitam luxuria: ni Pythagoras philosophus fuisset. Hic
 fami demarato locuplete negociatore natus: magniq; sapientię
 incrementis formatus. Aegyptum primo mox Babyloniam ad
 prædicendos sydeꝝ motus originemq; mundi spectandam p-
 fectus: summam scientiā cōsecutus erat. Inde regressus Cretam
 & Lacedæmona ad cognoscendas Minois & Lycurgi inclitas
 ea tempestate leges contēderat: quibus omnibus instructus Cro-
 tonā venit: populūq; in luxuriam lapsum auctoritate sua ad vsū
 frugalitatis reuocauit. Laudabile quotidie virtutem & vitia luxu-
 rię contēnebat. casusq; ciuitatum hac peste perditæ: enumera-
 bat: tantumq; studiū ad frugalitatem multitudinis prouocauit: vt

Locren-
 sū vota.

Vincunt,
 locrēses.

Ignoti
 duo iuue-
 nes Lo-
 crē. sunt
 auxilio.
 Nūcij ce-
 leritas.

Pythago-
 ræ pere-
 gtinatio.

aliquos ex his luxuriatos in optimam frugē conuersos fuisse in-
 credibile videretur: Matronarū quoq; separatam a viris doctrinā
 & puerorū a parētib; frequenter habuit. Docebat nunc has pu-
 diciciam: & obsequia in viros nunc illos modestias: & litterarum
 studiū. Inter hæc velut genitricem virtutū frugalitatem omnibus
 ingerebat: cōsecutusq; assiduitate disputationum erat. vt matro-
 narū auratas vestes: ceterasq; dignitatis suæ ornamenta velut in-
 strumenta luxuriæ deponeret: eaq; omnia delata in iunonis
 ædem ipsi deę consecrarent: præferens vera ornamenta matro-
 narū pudiciā nō vestes esse. In iuuentutem quoq; quātum pffi-
 gatum sit: victi fœminarum consumaces animi manifestāt. Sed
 ccc. ex iuuenibus cum sodalici iure sacramento quodam nexi:
 separatā a ciuib; cæteris vitā exercerent: quasi cæctum clande-
 stinæ cōiurationis haberent: ciuitatē in se conuerterunt: quę eos
 cū in vnam domū conuenissent: cremare voluit. In quo tumultu
 xl. ferme homines periere: cæteri in exiliū profecti. Pythago-
 ras autem cum annos. xx. Crotone egisset. metapōtum migrauit
 ibiq; decessit: cuius tāta admiratio fuit: vt ex domo eius templū
 facerent: eūq; pro deo colerent. Igitur Dionysius tyrānus quem
 supra a Sicilia exercitum in italiā traiecisse: bellumq; gręcis in-
 tulisse memorauimus: expugnatis Locris: Crotonienses vix vi-
 res longo otio ex prioris belli clade resuinentes aggreditur: qui
 fortius cū paucis citō exercitui eius quam atēa cum tot milibus
 lorcensiū paucitati restiterūt: tantum virtutis paupertas aduersus
 insolētes diuitia: habet: tantoq; insperata interdū sperata victo-
 ria certior est. Sed Dionysium gerentē bellum legati Galloꝝ: qui
 ante mentes Romā incenderunt: societatem amiciciāq; petētes
 adeunt: gentēq; suā inter hostes eius positam esse: magnoq; vsui
 ei futurę vel in acie bellanti vel de tergo intentis in prælium ho-
 stibus affirmant. Grata legatio Dionysio fuit. Ita pacta societate
 & auxilijs galloꝝ auctus: bellū velut ex integro restaurat. Ijs au-
 tem gallis causā in italiā veniendi: sedesq; nouas querendi in-
 testina discordia: & assiduæ domi dissensionēs fuere. quarū tæ-
 dio cū in italiā venissent sedibus Thuscōs expulerunt. & Me-
 diolanū: Comum: Brixiam: Veronam: Bergomum: Tridentū: Vi-
 centiam condiderunt. Thusci quoq; Duce Reto auitis sedibus
 amissis alpes occupauerunt: & nomine ducis gentem retiorum cō-
 diderunt. Sed Dionysium in Siliciam aduentus Carthaginensium

Pythago-
ræ docu-
mēta.

Pythago-
ras meta-
ponti pe-
riit.
dionysio
croto re-
sistunt.

Galli se-
nonēs.

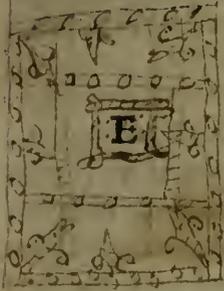
Vrbes a
gallis cō-
ditæ.
Retus.

reuocauit: qui recuperato exercitu bellum / quod lue deseruerat: auctis viribus repetebant. Dux belli Hanno Carthaginenses erat Hanno. cuius inimicus Suniator potētissimus ea tēpestate poenorū cum Suniator odio eius græcis litteris Dionysio aduentum exercitus / & signi- ciam ducis familiariter prenūciasset: cōprehēsis epistolis p̄ditio nis dānatur. facto senatuscōsulto. ne quis postea carthaginensis / aut litteris græcis. aut græco sermoni studeret: ne aut loqui cū ho ste. aut scribere sine interprete posset. nec multo post Dionysius quē pauloante nō Sicilia. non Italia capiebat. assiduū belli certa Dionysij minibus victus factusq; ad postremū insidijs suorū interficitur. exitus.

Iustini Historici.

Liber. XXI II.

año de 1592. año

Extincto in Sicilia Dionysio tyranno. in locum eius milites maximum nati ex filijs eius noie Dionysiu suffecere: & maturā etatē eius secuti. & quod firmius futurum esset regnū. si penes vnū remansisset. quam si portionibus inter plu res filios diuideret. arbitrātur. Sed dionysius in ter initia regni auuculos fratru suorū velut emu-

habiese que d

los iperij sui. hortatoresq; puerorū ad diuisionē regni tollere ge stiebat. Quare paulisper dissimulatum animū prius ad fauorē po pulariū conciliandū intendit. excusatiū facturū qd̄ statuerat. si pbatus ante oibus foret. Igit̄ nexorum tria milia a carcere dimittit. tributa populo p̄ trienniū remittit. & quibuscūq; delinimentis potest animos oim sollicitat. Tunc ad destinatum facinus cōuer sus nō cognatos tantū fratru. sed etiā ipsos fratres iterficir. vt qui bus cōfortium regni debebat. ne spiritus quidē cōfortii relinque retur tyrannidem in suo prius quā in externos auspiciatus. Subla tis deinde æmulis in segnitie lapsus. saginam corporis ex nimia luxuria. oculorūq; validudinem cōtraxit. adeo vt non solem. non Pulverem. uō deniq; spendorē ferre lucis ipsius posset. Propter quē dū cōtēnni se putat. sæuicia grassatur. nec vt pater carcerem noxijs. sed cædibus ciuitatē replet. ob quæ non contemptior om nibus quā inuisor fuit. Itaq; cum bellū aduersus eū syracusani de creuissent diu dubitauit. an imperiū deponeret. an bello resiste ret. sed a militibus prædam. vrbisq; direptionem sperantibus de scendere in præliū cogitur. Victus. cum iterato non foelicius for-

Junioris
Dionysij
popula
ris ab in
itio mu
nificētia
Tyranni
dē i suos
dionysij
auspicat̄
Dionysij
seuitia:

tunam tentasset: legatos ad Syracusanos mittit: spondens se de-
 positurū tyrannidē: si mitterēt ad eū cum quibus de pace conue-
 uiret. In quam rem missos primores in carcere retinet: atq; ita in-
 cautis omnibus nequicq̃ hostile metuētibus exercitū ad delēdā
 ciuitatē mittit. Fit igitur in ipsa vrbe anceps prælium: in quo op-
 pidanis multitudine superantibus Dionysius pellitur: qui cum ob-
 sidronē arcis timeret: cū omni regio apparatu in Italiam profugit
 tacitus Exul a Locrensibus socijs acceptus: velut iure regnaret:
 arcem occupat: solitāq; sibi sæuitiā exercet. Cōiuges principū ad
 stuprū rapi iubebat: virgines ante nuptias abducebat: stuprata-
 q; procis reddebat. Locupletissimos quosq; aut ciuitate pellebat:
 aut occidi imperabat: bonaq; eorum inuadebat. Dein cum rapi-
 nā occasio deesset. vniuersam ciuitatem callido cōmento circun-
 uenit. Cum reginorū tyrāni Leofronis bello Locrenses premeren-
 tur: vouerunt: si victores forent: vt die festo veneris virgines suas
 prostituerent. Quo voto intermisso: cū aduersa bella ad Lucanis
 gererent. in concionem eos Dionysius vocat: hortatur: vt vxores
 filiasq; suas in templū veneris quā possint ornatissimas mittant.
 Ex quibus sorte centum ductæ: voto publico fungantur: religio-
 nisq; gratia vno stent in lupanari mense. omnibus ante iuratis vi-
 ris nequis vllam artaminet: quæ res ne virginibus voto ciuitatem
 soluentibus fraudi esset: decretum facerent: nequa virgo nuberet
 priusq̃ ille maritis traderentur. Probato consilio: & quo super-
 stitioni & pudiciæ virginum consulebatur: certatim omnes foe-
 minæ impensius exornate in templum veneris cōueniunt: quas
 omnes Dionysius immixtis militibus spoliat: ornamentaq; Ma-
 tronarum in prædam suā vertit: Quarundā viros ditiores interfi-
 cit: quasdam ad prodēdas virorū peccūnias torquet. Cū his arti-
 bus per annos sex regnasset: cōspiratione Locrorū ciuitate pulsas
 in Siciliā redit. Ibi Syracusas securibus omnibus post longam in-
 ter capidinem pacis conditionē recepit. Dum hæc in Sicilia gerū-
 tur: interim in Africa princeps Cathaginēsiū Hanno opes suas
 quibus rei. p. superabat vires: ad occupandā dominationē inten-
 dit: regnumq; inuadere interfecto senatu conatus est. Cui sceleri
 solennē nuptiarū diē filie sue legit: vt religione votorum nefanda
 cōmitteret. & nefanda commenta facilius tegerentur. Itaq; plebi
 epulas in publicis porticibus / senatui in domo sua parat: vt po-
 culis veneno infectis secretius senatum / & sine arbitris interfice-

Dionysij
fuga.

Locresij
um tur
pe votū.

Locrorū
ciuitate
pellit di-
nysius.
Hanno
nis exco-
gitatum
scelus.

ret: orbamq; rem. p. facilius iuaderet Quia re magistratibus per ministros prodita: scelus declinatum non vindicatum est, ne in viro tam potenti plus negocii faceret res cognita quam cogitata. Contenti itaq; cohibuisse decreto modum nuptiarum sumptibus statuunt: idq; obseruari non ab vno sed ab vniuersis iubent: ne persona designata: sed vitia correpta viderentur Hoc consilio praeventus iterum seruitia concitat: statutaq; rursus cedium die: cum denuo se proditum videret timens iudicium munitum. quoddam castellum cum viginti milibus seruatorum armatis occupat Ibi dum afros regemq; mauritanorum concitat: capitur virgisque cesus effossis oculis et manibus cruribusq; fractis: velut a singulis membris poenae exigerentur: in conspectu populi occiditur: corpus verberibus lacerum in cruce figitur Fili quoque cognatiq; omnes etiam innoxii supplicio traduntur: ne quisquam aut ad imitandum facinus: aut ad mortem vlciscendam ex tam nefaria domo super esset. Interia Dionysius siracusis receptus: cum grauior crudeliorq; in dies ciuitati esset: iterata conspiratione obsidetur. Tunc deposito imperio arcem syracusanis cum exercitu tradidit: receproque priuato instrumento corinthum in exilium proficiscitur. Ibi humillima quaeque tutissima existimas in sordidissimum vitae genus descendit. Non contentus in publico vagari sed potare: nec conspici in popinis: lupanaribusq; sed totis diebus desiderare. Cum perdidissimis quoque de minimis rebus disceptare: pannosusq; & squalidus incedere: risum libentius praebere quam captare. in macello prestare. que emere non poterat: oculis deuorare: apud aediles: aduersus leones iurgari: omniaque ira facere: ut contemendus magis quam metuendus videretur. Nouissime se ludimagistrum professus pueros in triuio docebat: ut aut a timetibus semper in publico videretur. aut a non timentibus facilius contemneretur. Nam licet tyrannicis vitiis semper abundaret: tamen simulatio haec vicioriorum non naturae erat: magisque haec arte quam amisso regali pudore faciebat: expertus quoniam inuisa tyrannorum forent etiam sine opibus minima. Laborabat itaque inuidiam praeteritorum contemptu praesentium demerere: neque honesta sed tua consilia circumspiciebat. Inter has tamen dissimulationum artes ter insimulatus est a sectare tyrannidis nec aliter quam dum contemnitur: liberatus est. inter haec Carthaginenses tanto successu rerum Alexandri magni exterriti: verentes ne persico regno & africanam velle adiungere. Mittunt ad spe-

Hanno
cruet af
figitur

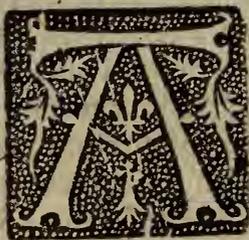
Diony
sius pri
cipatu
eiectus
litteras
docet.

Vbi Alexandria
sua

culandos eius animos Hamilcarem cognomento Rhodanū virum solertia faciūdiaq; præter cæteros insignē. Augebāt enim metum & tyrus vrbs auctor originis suæ capta: & Alexādrīa emula Carthaginis in terminis africæ & egypti cōdita: & foelicitas regis: apud quē nec cupiditas: nec fortuna villo modo terminabatur. Igit̄ Hamilcar per Parmenonē aditu regis obtento pfugit se se ad regē expulsum patriā fugit. militēq; se expeditiones offerit. Atq; ita cōsiliis eius exploratis in tabellis ligneis/ desup cætavacua indicta ciuibus suis oīa p̄scribebat. Sed carthaginenses post mortē regis reuersum in patriā quasi urbē regivendicasset: nō ingrato tantū/ verū etiam & crudelī iuimo necauerunt.

Iustini Historici.

Liber. XXII

Agato
ad tribu
natū pro
mouetur

Gatocles Siciliæ tyrannus: qui magnitudini prioris Dionysii successit ad regni maiestatem ex humili & sordido genere puenit. Quippe in Sicilia patre figulo natus nē honestiorē pueritiam quā principia originis habuit. Siquidē forma & corporis pulchritudine egregius: diu vitam stupri patiētia exhibuit. Annos deinde pubertatis egressus libidinē aviris ad foeminas trāstulit. Post hęc apud vtrūq; sexū famosus: vitā latrociniis mutauit. Interiecto tēpore: cū syracusas cōcessisset accitusq; in civitatē inrer incolas esset: diu sine fide fuit. quoniā nec in fortunis quoniam amitteret: nec in verecūdia: quod inquinaret/ habere videbatur. In summa gregariam militiam fortitus nō minus tūc seditiosa quā ante turpissima in omne facinus protissimus erat. Nam & manu strenuus & in cōciouibus perfaciendus habebatur. Breui itaq; centurio ac deinceps tribunus militū factus est. Primo bello aduersus ænæos magna experimēta suis syracusanis dedit. Sequenti cāpanorū tantā de se spē omnibus fecit: vt in locū mortuū ducis Damascenis sufficeretur. Cuius vxorē adulterio cognitā post mortē viri matrimonium recepit. Nec cōteutus quod ex inope repēte diues factus esset: Piraticā aduersus patriā exercuit salutē ei fuit/ quod socii capti tortiq; de illo neganerūt bis occupare iperium syracusarū voluit bis in exiliū actus est. A murgatinis apud quos exulabat odio syracuanorū p̄simo p̄tor, mox dux creatur. In eo bello

et urbem leontinorum capit: & urbem syracusas obsidere cœpit. ad cuius auxilium Hamilcar dux pœnorū imploratus depositis hostilibus odiis præsidia militū mittit. Ita vno & eodem tempore syracusæ & ab hoste ciuili amore defensæ: & a ciue hostili odio impugnatæ sunt. Sed Agathocles cū videret fortius defendi urbem quā oppugnari: precibus per internuncium Hamilcharem exorat: vt inter se syracusanos pacis arbitria suscipiat. peculiararia in ipsum officia sui repromittens: qua spe impletus Hamilchar societatem cum eo metū potentie eius iungit: vt quantum virium Agathocli aduersus syracusanos dedisset: tātū ipse ad incrementa domesticæ potentianæ recuperaret. Igitur nō pax tantum Agathocli conciliatur: verum etiā pretor strachusis cōstituitur. Tunc Hamilchari expositis ignibus / cæreis tactisq; in obsequia pœnorum iurat. Deinde acceptis ab eo quinq; milibus. Afrorū potentissimos quosq; ex principibus interficit: atq; ita veluti rei. p. statum formaturus populum in theatrum ad concionem vocari iubet. contracto in gymnasio senatu quasi quædam prius ordinaturus. Sic compositis rebus immisis militibus populum obsidet: senatum trucidat: cuius peracta cæde ex plebe locupletissimos / & promptissimos quosq; interficit. Is ita gestis militē legit: exercitū quæ conscribit / quo instructus finitimas ciuitates nihil hostile metuentes ex improviso aggreditur. Pœnorum quoq; socios permittente Hamilchare foede iniuriis vexat. Propter quod querelas carthaginem socii nou tam de Agathocle quam de Hamilchare detulerunt / hunc vt dominum & tyrannum: nullum vt proditorē arguentes / a quo infestissimo hosti fortunæ sociorum interposita pactione dōatæ sint / cui ab initio syracusæ in pignus societatis sint tradite / vrbs semper pœnis infesta: & de imperio siciliæ cartheginis æmula / tunc insuper ciuitates sociorum eidem pacis titulo traditæ sint. Denunciate igitur se hæc breui ad ipsos redundatura ac propediem sensuros: quātum malum nō siciliæ magis quam ipse africæ attulerūt. His querelis senatus in Hamilcharem accenditur. Sed quoniam in imperio esset tacita de eo suffragia tulerunt & sententias prius quam citarentur: in vrnā coniectas ob signari iussēt: donec alter Hamilchar Gisgonis filius a sicilia reuerteretur. Sed hæc callida cōmentata pœnorum: & sententias inauditas mors Hamilcharis puenit liberatusq; est fati munere: quem per iniuriam ciues inau-

Cædes
ab Agathocle paratæ.

ditam dānauerunt. Quę res Agathocli aduersus pænos occasionem mouendi belli dedit. Prima igitur illi cū Hamilchare gisgonis filio prelii congressio fuit: a quo victus maiori mole recuperaturus bellum syracusas concessit. Sed secundi certam is eidē fortuna quę & prioris fuit. Cū igitur victores pœni syracusanas obsidione cinxissent. Agathoclesq; se nec viribus parem neq; ad obsidionē ferendam instructum videret: super hęc a sociis crudelitate eius offensus desertus esset: statuit bellū in Africam transferre: inita prorsus audacia vt quiquis in solo vrbe sue par non erat eorū vrbi bellum inferret & qui sua tueri non poterat: impugnaret aliena victusq; victoribus insultaret. Huius cōfilii non minus admirabile silentiū quam commentum fuit populo hoc solum professus inuenisse se victorię viā. Animos illi tantum in breuē obsidionis patientiam firmarent: vel si cui status presentis fortunę displiceret: dare se ei discendi liberam potestatem. Cum mille sexcenti discessissent: ceteros ad obsidiōis necessitatem frumento & stipēdio instruit. .i. tantum secum talē ta ad presētē vsū afferret: cetera ex hoste melius quā ex sociis paraturus. Oēs deinde seruos militaris etatis libertate donatos sacramento coegit: eosq; & maiorē partem ferme militū nanibus imponit ratus ex equata vtriusq; ordinis conditione. mutuam inter eos virtutis emulationem futuram: ceteros omēs ad tutelam patrię relinquit. Septimo igitur imperii anno comitibus duobus adultis filius Archagato & Heraclide nullo militum sciente quo veheretur cursum in africam dirigit. Cū oēs aut in italiam prædatum se: aut in sardinam ituros crederent tū primo exposito in africe littore exercitu consilium summ omnibus aperit. Quo in loco syracusanæ positę sint: ostendit quę ipsi paterentur: quippe aliter domi: aliter fortis bella tractari. Domi ea sola auxilia esse patrię vires subministrant: foris hostē etiam suis viribus vinci. deficientibus sociis: & odio diuini imperii externa auxilia circūspiciētibus huc accedere quod vrbes castellaq; Africę non muris cinctę: non in montibus positę sint sed in planis campis siue vlla munimenti s iaceant quas omēs metu excidii facile ad bellū societate perducī posse. Maius igit Carthaginē sibus ex ipsa africa quā ex sicilia extarsurū bellū coituraq; auxilia oīm aduersus ynā vrbe noie quā opibus amplio

Agatho
nimis au
dacia.

Agatho
horatio ad
auos

rem: & quas non attulerit vires inde sepulturū. Nec in repētino pœnorū metu modicum momentum victorię fore: qui tanta audacia hostiū perculsi trepidaturi sunt: accessurā & villarū incendia: castellorum vrbūq; contumacium direptionem: tūc ipsius carthaginis obsidionē: quibus omnibus non sibi tātum in alios sed & alii in se sentient patere bella. His non solum pœnos vincis sed ad siciliam liberari posse. Hec enim moraturos ī eius obsidione hostes: cum sua vrgeantur: nusquam igitur alibi facilius bellū: sed nec prædam vberiore inueniri posse: Nā capta carthagine omnem africanam. Siciliam quę præmium victorum fore Gloriam certe tam honestæ militiæ tātam in omne æuū futurā vt determinari nullo tempore obliuionis possit. Vt dicatur eos solos mortalium esse qui bella (quæ domi ferre uō poterant) ad hostes transtulerunt: vltroq; victores insecuti sint: & obsessores vrbis suæ obsederint. Omnibus igitur forti ac læto animo bellū ineundum: quo nullum aliud possit aut præmiū victoribus vberius: aut victis monimentū illustrius dare. His quidem adhortationibus animi militum erigebantur. Sed terrebat eos portenti visio q̄ nauigātibus eis sol defecerat. Cuius rei rationē non minore cura rex quā belli reddebat: affirmās si prius quam proficere ferentur / factum esset / credi aduersum profecturos prodigium esse: nunc q̄ egressis acciderit: illis ad quos eatur / portendere. Porro defectus naturalium siderum: semper presentem rerum statum mutare: certūq; esse florentibus carthaginēsiū opibus aduersisq; rebus suis cōmutationē significari. Sic consolatis militibus vniuersas naues consentiente exercitu incendi iubet. vt omnes scirent auxilio fugæ ablato: aut vindicandum aut moriēdum esse. Deinde cū omnia quacūq; ingrederetur posternerēt villas castellaq; incēderent: obuius his fuit cū .xxx. milibus pœnorū Hāno dux pælio cōmissio duo de siculis tria milia de pœnis cū ip̄o duce cecidere. Hac victoriā & siculorū animi erigunt & pœnorū frāguntur. Agathocles victis hostibus: vrbes castellaq; expugnat: prædas ingētes: agit hostiū multa milia trucidat castra deiude in quinto lapide a carthagine statuit: vt dāna carissimarū rerū vastitatēq; agrorū: & incendia villarū de muris ipsius vrbis specularētur. Interea ingēs tota africa deleti pœnorū exercitus fama: occupatarūq; vrbū diuulgat. stupor itaq; oīs & admiratio incessit: ynde a tātō imperio tā subitū bellū p̄sertim

Defectus solis.

Pænio ab Agathocle p̄lio vincuntur.

Defe
ctio
Afrorū
ad Aga
thoclē.

Ophel
las.

Noua a
thenien
siū ce
des.
Bomil
char cru
ci affigit

agatho
totius si
cilie im

ab hoste iam victo: admiratio deinde paulatim in cōtēptu pœ
norū vertitur. Nēc multo post non africa tantū verū etiam vrbes
nobilissimæ nouitatem secutæ ad Agatoclem defecere: frumen
toq; & stipendio victorē extruere: his pœnorū malis/etiam de
letus in sicilia cū imperatore exercitus/velut quidem ærūnarū
cumulus accessit. Nam post profectiōē a sicilia Agathoclis in
obsidioue syracusarū pœni segniores redditi/ ab Antandro fra
tre regis Agathoclis occisione cæsi nūciabātur. Itaq; cū domi
forisq; eadē fortuna carthaginensium esset: iam non tributariæ
tantū ab his vrbes verū etiā socii reges deficiebant: amiciciarū
iura non fide: sed successe ponderantes. Erat inter cæteros rex
cyrenarum Ophellas: qui spe improba regnū totius africæ am
plexus/ societatem cū Agathocle per legatos iunxerat: pactusq;
cum eo fuerat: vt sicilie illi/ sibi africæ imperium victis carthagi
nensibus cederet. Itaq; cū ad belli societate cū ingenti exercitu
ipse venisset. Agathocles blādo alloquio/ & humili adulatione
cū sapius simul cœnasset: adoptatus/ quia filius eius ab Offela
esset: incautum eum iterfecit: occupatoq; exercitu eius: iterato
carthaginēses omnibus viribus bellū struentes: magno vtriusq;
exercitus sanguine graui prælio superat. hoc certaminis disci
miue tanta desperatio illata pœnis est: vt nisi in exercitu Aga
thoclis orta seditio esset: trāsiturus ad eum Bomilchar dux pœ
norū cum exercitu fuerit. Ob quā noxā in medio foro a pœnis
patibulo suffixus est: vt idem locum monumētū suppliciorum
eius esset: qui ornamētum ante fuerat honorū. Sed Bomilchar
magno animo crudelitātē ciuitū tulit. adeo vt de summa cruce
veluti de tribunali in pœnorū scelera concionaretur: obiectans
illis nunc Hannonem falsa affectati regni inuidia circūuentum
nūc Gisgonis innocentis exiliū: nūc in Hamilcharem patrum
suū tacita suffragia: q; Agathoclē sociū illis facere quā hostem
maluerit. Hæc cū in maxima populī cōcione vociferatus esset:
expirauit. Interea Agathocles p̄fligatis in africa rebus: tradito
Archagatho filio exercitu in siciliā recurrit. Nihil actum in atri
ca existimās: si amplius Siracusæ obsiderētur. Nā post occisum
Hamilcharē Gisgonis filiū: nouus eo a pœnis missus exercitus
fuerat. Statim igitur primo aduentu eius: omnes sicilie vrbes
auditis rebus: quas in africa gesserat: certatim se ei tradunt: atq;
ita pulsus e sicilia pœnis: totius insulæ imperium occupauit. In

africā deinde reuerfus: seditione militū excipit. Nā stipendiorū peritū occupatio in aduētū patris dilata a filio fuerat. Igit̄ ad concionē vocatos blādis verbis permulfit. stipēdia illis nō a se flagitāda esse sed ab hoste querēda. cōmunē victoriā: cōmunē prādā futurā. Paululū modo anniteretur dū belli relique peragunt: cū sciāt carthaginē captā spes oīm expleturam. Sedato militari tumultu/interiectis diebus a castra hostiū exercitū ducit: ibi incōsultius p̄lium cōmittēdo maiorē partē exercitus perdidit. Cū itaq; in castra fugisset versamq; in se inuidiā temere cōmissi belli videret: pristinaq; offēsā nō depēsi stipēdiij metueret. cōcubina nocte solus a castris cū archagato filio profugit. qđ vbi milites cognouere haudsecus quā si ab hoste capti essēt trepidauere. Bis se a rege suo ī medijs hostibus relictos esse p̄clamātes: salutēq; suā desertā ab eo esse: quorū ne sepulturā qđ reliquēda fuerat: cū p̄sequi regē vellēt: a numidis excepti: ī castra reuertunt: cōprehēso tñ archagatho: qui a patre noctis errore discesserat. Agathocles autē nauibus qbus fuerat a siciliā regressus: cū custodibus earū dē syracusas deserēt. *Exēplū flagitij singlarē Rex exercitus sui desertor: filiorūq; pater p̄ditor.* Interim in africa post fugā regis milites pactione cū hostibus facta. interfectis agathoclis filijs: carthaginē sibus se tradidere. Archagathus cū occideretur ab Arcefilao amico Antipatri rogauit eū quidnā liberis eius facturū agathocle putet: p̄ quē ipse liberis careat. Tunc respōdit satis habere se: qđ supstitēs eos esse Agathoclis liberis sciat. Post hęc poeni ad perfequādas belli reliquias duces ī siciliā miserūt cum quibus agathocles pacem æquis cōditionibus fecit.

Agathoclis fuga.

Archagathi exitus.

Iustini Historici

Liber XXIII

Agathocles Rex siciliæ pacificatus cum carthaginensibus partē ciuitatū a se fiducia viriū dissidētē armis subegit. Deinde quasi angustis insulæ terminis clauderet. cuius imperij partē primis incrementis ne sperauerat quidem. in italiam transcendit: exemplum Dionisij secutus: qui multas ciuitates italæ subegerat. Primi igitur hostes illi brutii fuere qui & fortissimi & opulentissimi videbantur: simul & ad iniurias vicinorū prōpti:

k. iiii

IVSTINVS HISTORICVS.

Nam multas ciuitates græci nominis italiæ expulerant. Auctores quoq; suos Lucanos bellocicerant: & pacem cum his equis legibus fecerant. Tanta feritas animorū erat: vt nec origini suæ parcerent. Nanq; Lucani iisdem legibus liberos suos: quibus & spartani instituire soliti erant. Quippe ab initio pubertatis/in siluis inter pastores habebantur sine ministerio seruili: sine veste quam induerent/vel cui incubarent: vt a primis annis duriciæ parsimoniamq; sine vllō vsu vrbis assuescerent. Cibus his præda venatica: potus mellis & lactis & fontium liquor erat. Sic ad labores bellicos indurabantur. Horū igitur ex numero. I. primo ex agris finitimorū præclari soliti: confluyente deinde multitudine sollicitati præda cū plures facti essent: infestas regiones reddebant. Itaq; fatigatus querelis sociorū Dionysius sicilię tyrānus: sexcentos afros ad cōpescēdos eos miserat: quorū castellū proditum sibi per Brutia mulierē expugnarunt: ibiq; ciuitatē cōcurrētibus ad opinionē nouæ vrbis pastoribus/statuerūt: brutiosq; se ex nomine mulieris vocauerūt. Primū illis cū Lucanis originis suæ actoribus bellū fuit. Qua victoria erecti cū pacē æquo iure fecissent: cæteros finitimos armis subegerūt: tantaq; opes in breui consecuti sunt: vt perniciosi etiā regibus haberētur. deniq; alexander rex epiro cum in auxilium græcarū ciuitatū cum magno exercitu in italiā venisset cū omnibus copijs ab his delatus est. Quare feritas eorū successū foelicitatis incēsa diu terribilis finitimis fuit. Ad postremum imploratus agathocles spe ampliandī regni/a sicilia in italiā traiecit. Principio aduētus opinionis eius concussi/legatos ad eū: societatem amiciciamq; petentes/miserūt. Quos agathocles ad cenā inuitatos ne exercitum traici viderent: impostērū statuta his die conscensis nauibus frustratus est. Sed fraudis haud lætus euētus fuit. Siquidē reuertī eum in siciliā interiectis paucis diebus vis morbi coegit: quo toto corpore compræhensus per omnes neruos articulosq; humore pestifero grassante velut intestino singulorū membrorum bello impugnabatur. Ex qua desperatione bellū inter filiū nepotēq; ortum eius regnum iam quasi mortui vindicantibus. occiso filio regnū nepos occupauit: Igitur agathocles cum morbi cura & ægritudo grauiorē essent: & inter se alterum alterius malo cresceret: desperatis rebus vxorem suam Theogenē genitosq; ex ea duos paruulos cū omni pecunia & familiā rega-

Lucano
rū ritus.

Brutij
vñ dicti

Agathocles morbo laborat.

Theogena.

liq; instrumento: quo preter illum nemo regū ditior fuit nauibus
 impositos egyptum/vnde vxorem acceperat. remittit timens ne
 predonem regni sui hostem paterentur q̄q̄ vxor diu ne ab egro
 diuelleretur deprecata est ne discessus suus adiungi nepotis par
 ricidio posset & tam cruenta hæc deseruisse virum quā ille impu
 gnasse auum videretur: nubendose nō prospere tantum. sed om
 nis fortunæ inisse societatem. nec inuitam periculo spiritus sui
 empturam. vt extremos viri spiritus exciperet et exequiarum of
 ficiū i quod profecta se nemo sit successurus obsequio debite
 pietatis implere Discedentes paruuli flebili vlulatu amplexi pa
 trem tenebant Ex altera parte vxor maritum nō amplius visura
 oculis fatigabat. Nec minus senis lachrymæ miserabiles erant.
 Flebantī morientem patrem. ille exulesliberos Hi discessu suo
 solitudinem patris senis ægri. ille in spem regni susceptos relin
 qui in egestate lugebat. Inter hæc regia omnis assistentium fle
 tibus tam crudelis disidii impleta resonabat Tandem lacrymis
 finem necessitas profecionis imposuit et mors regis proficiscen
 tes filios secuta est Dum hæc aguntur carthagineuses cognitis
 quæ i sicilia agebātur. occasionem totius insulæ occupande da
 tam sibi existimantes magnis viribus eo traiciunt multasq; ci
 uitates subigunt Eo tempore et pirrus aduersus romanos bel
 lum gerebat qui imploratus a siculis in auxilium sicuti dictum
 est cū syracusas venisset. Rex siciliæ sicut epiri appellatur qua
 rum rerum foelicitate lætatus Heleno filio Siciliam velut autū
 nam susceptus ex filia Agathoclis regis erat Alexandro autem
 italiæ regnum destinat Post hæc multa secunda prelia cum car
 thaginēsis facit Interiecto tempore legati ab italicis sociis ve
 nere. nunciātes romanis resisti non posse dedicionēq; futuram
 nisi subueniat auxilium tam ambiguo periculo. incertūq; quid a
 geret vel quibus primum subueniret in vtrumq; pronus consu
 tabat Quippe instantibus hinc carthaginēsis ibi Romanis
 periculosum videatur exercitū in italiā nō traicere periculost
 us est. si cui hæc terrori essent habere eū dicēdi potestātē qua
 voce adeo cūctos in studiū ptiū suarū iduxit: vt vltro illū omēs
 hortarētur: rescissurosq; se ferro decreta macedonū affirmarent
 tūc exercitū i etholiā. p. moto: pecunias ciuitatibus i perat: recu
 santes dare hostiliter diripit. Inde sardis p. fectus est ad Cleopa
 trā sororē alexādti magni: vt eius voce cēturiones principalesq;
 confirmaretur: existimaturus ibi maiestātē regiā veriri: vnde so
 ror Alexandri stare: tanta veneratio magnitudinis Alexandri

miserabi
 lis digres
 sus

Agatho
 cles exi
 tus

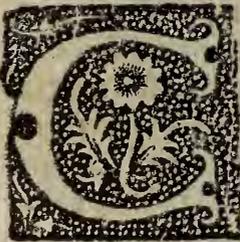
Varius

Pyrrhi
epitū re-
ditus

cerunt, & imperiū siciliæ tam cito amisit q̄ facile quæsierat. Sed nec in italia meliore foelicitate vsus: in epirū reuertitur. Admira bilis vtriusq; rei casus in exemplum fuit. Nam sicut ante secunda fortuna rebus supravota fluenribns Italiae siciliæq; imperium & tot de Romanis victorias attraxerat: ita nunc aduersa velut in ostentationem fragilitatis humanæ destruens quæ cumulauerat Siciliensī ruinae naufragium maris: foedam aduersus Romanos pugna turpēq; ab italia discessum adiecit. Post pfectionem a sicilia pyrrhi magistratus Hiero creat. cuius tanta moderatio fuit vt consentiente omniū ciuitatum fauore dux aduersus Carthaginenses primū mox rex crearetur. Huius future maiestatis ipsa infantilis educatio: quasi prenuncia fuit. Quippe genitus erat patre hieroclyto nobili viro: cuius origo a Gelo antiquo siciliæ tyrāno manabat: sed materuū illi genus sordidū: atq; ad modum pudibundū fuit. Nā ex ancilla natus: ac propterea a patre velut de honestamentū generis expositus fuerat. Sed parvulum & humanę opis indigentē apes cōgesto circa iacētē melle mulsis diebus aluere. Ob quā rē responso haruspiciū admonitus pater qui regnū infāti portēdi canebant. parvulū recollegit: omniq; studio ad spem maiestatis: quę promittēbatur: instituit. Eidem in ludo inter coequales discēti lupus tabulā in in rurbā puerorum repēte conspectus eripuit: adolescētī quoque prima bella ineunti aquila in clipeo noctua in haste: consedit. Quod ostentū & in cōsilio cautū & manu prōptū regēq; futurū significabat. Deniq; aduersus puocatores sepe pugnavit: sēp; victoriā reportauit. A pyrrho rege multis militaribus donis donatus est: pulchritudo corporis insignis: vires quoq; in homine admirabiles fuere. In alio quo blandus: in negotio iustus: in imperio moderatus erat: proptus vt nihil ei regium deesse videretur p̄ter regnum.

Prodiga
ihierone

¶ Iustini Historici Liber. XXIII.

Vm hęc in sicilia gerūtur: interī in gręcia diffi dētibus inter se bello Ptolomeo Ceraunico & Antiocho & antigono regibus: oēs ferme gręcię ciuitates ducibus sptanis velut occasione data ad spē libertatis erectę missis inuicē legatis per quos in societatis foedera alligarētur in

bellum prorūpunt: & ne cū Antigono: sub cuius bello erāt: bellū cōepisse viderētur: socios eius ætolos aggrediuntur: causas belli p̄ tendētes: quod consensu gr̄cię sacratū Apollini cīrreū campum per vim occupassent. Huic bello ducē eligūt Aran: qui adunato exercitu: vrbes satag; in his campis posita depopulatur: quæ auferri non poterant: incendit. Quod cū e montibus conspicati etolorum pastores essent: congregati admodum quingenti: sparlos hostes ignorantes quanta manus esset: quoniā conspectum illis metus & incendiorum fumus abstulerat: consecretant: trucidatisq; admodū nouem milibus: p̄dones in fugā verterunt. Reparantibus deinde spartanis bellum: auxiliū multę ciuitates negauerunt: existimantes dominationem eos gr̄cię non libertatē querere. interea inter reges bellum finitur. Nā Ptolomeus pulso Antigono cū regnū totius macedonię occupasset: pacē cū antiocho facit. affinitatēq; cū Pirrho: data ei in matrimoniū filia sua iungit. Exinde externo metu deposito impiū & facinosum animū ad domestica scelera cōuertit: infidiāsq; Arsinoe sororis sue instruit: quibus & filios eius vita & ipsam Cassādrīę vr̄bis possessione priuaret. Primus ei dolus fuit simulato amore sororis i matrimoniū petere. Aliter enim ad sororis filios: quorum regnum occupaerāt: q̄ concordie fraude peruenire non poterat. Sed nota scelera: ta Ptholomēi voluntas sorori erat. Itaq; non credenti mādāt vel se cum filiis eius regni consortium iungere: cū quibus non ideo se armis contēdisse: quoniam eripere his regnum: sed quod id facere sui muneris vellet: in hoc mitteret arbitrum iurisiurādi: quo p̄senti apud deos patrios quibus vellet obsecrationibus: se obligāret. Incerta Arsinoe quid ageret: si mitteret decipi periurio: si non mitteret prouocare rabiē fraternę crudelitatis timebat. Itaq; plus liberis quam sibi timens: quos matrimonio suo protecturam se arbitrabatur: mittit ex amicis suis Dionem quo p̄ducto in sanctissimum iouis templum veterrimæ Macedonū religionis Ptolemeus sumptis in manibus altaribus: contingens ipsa simulacra & puluīnaria deorum/inauditis vltimisq; execrationibus: adiurat se sincera fide matrimoniū sororis petere/ nuncupaturumq; se eam reginam/ neq; in contumeliam eius se aliam vxorem alio sue q̄ filios eius liberos habiiturum. Arsinoe postq̄ & spe impleta est: & metu soluta ipsa cum fratre colloquitur cuius vultus & blandiētes oculi cum fidem non minorem q̄ iusiurandum promitterent

Cirreus
campus.
Ara belli
dux eligitur.

Arsinoe
ptolomei
socer
ptolomei
scelus.

Dion:

Nuptiæ
Ptolo. &
sororis ce
lebrantē

reclamante Ptolomeo filio fraudem subesse in matrimonium fra-
tris cōsensit. Nuptiæ magno apparatu læticiaq; omnium celebrā-
tur. Ad concionē quoq; vocato exercitu: capiti sororis diadema
imponit: regināq; eam appellat. Quo nomine in lætitiā effusa
Arsinoe: quia (quod morte Lysimachi prioris mariti amiserat) re-
cepisset: vltro virum in urbem suam Casandriam inuitat: cuius vr-
bis cupiditate fraus struebatur. Prgressa igitur virum diem festū
vrbi in aduentum eius incidit. domos: templa ceteraq; omnia ex
ornari iubet. aras vbique: hostiasq; disponi: filios quoq; suos Lysi-
machum sedecim annos natum: Philippū trienio minorē: vtrūq;
forma isignem: coronatos occurrere iubet. Quos Ptolomeus ad
cælendam fraudem cupide & vltra modum verę affectionis am-
plexus: osculis diu fatigat. Vbi ad portam ventum est: occupari
arcem iubet: pueros interfici. Qui cum ad matrem confugissent
in gremio eius inter ipsa oscula trucidantur. Proclamante Arsi-
noe: quod tantum nefas aut nubendo: aut post nuptias contra-

Lysima-
chus: &
Philipp⁹
trucidant
Arsinoe.
exulat,

xisset: pro filiis se sepe percussoribus obtulit. Frequenter corpore
suo puerorum corpora amplexata protexit: vulneraq; excipere:
quæ liberis intendebantur: voluit. Ad postremum spoliata etiam
funeribus filiorum: scissa veste: & crinibus sparsis cum duobus
seruulis ex vrbe protracta: samothraciam in exilium abiit: eo mi-
serior q̄ mori cū filiis ei non licuit. Sed nec Ptolomeo inulta sce-
lera fuerunt. Quippe diis immortalibus tot periuria: & tam crue-
ta parricidia vindicantibus. breui post a gallis spoliatus a regno:
captusq; vitam ferro: vt metuerat: amisit. Nāq; galli abundāti mul-
titudine cū eōs non caperent terræ: quæ genuerant: trecenta mi-

Gallorū i
italia ac-
cessus,

lia hominū ad sedes nouas querendas: velut peregrinatum mise-
runt. Ex ijs portio in italia concedit: quę & urbē romam captā in-
cendit: & portio illyricos sinus ducibus auibus (nam augurandi
studio galli præter cæteros callent) per strages barbarorum pene-
travit: & in pannonia consedit: gens aspera. audax: bellicosa: quæ
prima post Herculem cui ea res virtutis admirationē & immor-
talitatis fidem dedit: alpiū inuicta iuga: & frigore intractabilia

Roma in
cendit.

loca transcendit. Ibi domitis pannonijs per multos annos cum fi-
nitimis varia bella gesserūt. ¶ Hortante deinde successu: diuisis
agminibus. alij gręciam. alij macedoniam omnia ferro proteren-
tes petiuere. Tantusq; terror gallici nominis erat: vt etiam reges
non lacesciti: vltro pacem ingenti pecunia mercarentur. Solus

Galli bel-
lo clari.
Gallici
nois ter-
ror.

locos transcendit. Ibi domitis pannonijs per multos annos cum fi-
nitimis varia bella gesserūt. ¶ Hortante deinde successu: diuisis
agminibus. alij gręciam. alij macedoniam omnia ferro proteren-
tes petiuere. Tantusq; terror gallici nominis erat: vt etiam reges
non lacesciti: vltro pacem ingenti pecunia mercarentur. Solus

rex macedoniæ Ptolomæus aduentū gallorum intrepidus audiuit: iſſq; cum paucis: & incompoſitis quaſi bella non difficilius q̄ ſcelera patrantur: parricidiorū furijs agitated occurrit. Dardanorum quoq; legationem viginti milia armatorū in auxilium offerētem ſpreuit: addita inſuper cōtumelia actum de macedonia dicens: ſi cum totū oriētem ſoli domuerint: nunc in vindicta m ciuium dardanis egeant. milites ſe habere filios eorū qui ſub Alexandro rege ſtipendia toto orbe terrarum victores fecerint: quæ vbi Dardano rege nunciata ſunt: inclytum illud macedonię regnū breui immaturi iuuenis temeritate caſurū dixit. Igitur Galli duce belgio ad tentandos macedonum animos legatos ad Ptolomæū mittunt: offerētes pacem ſi emere velit. Sed Ptolomæus inter ſuos belli metu pacem gallos petere gloriatus eſt nec minus ferociter ſe legatis quam inter amicos iactauit. Aliter ſe pacem daturum negando: niſi principes ſuos obſides dederint & arma tradiderint: nō enim fidem ſe niſi inermibus habiturum. Renūciata legatione riſere galli: vndiq; acclamantes breui ſenſurum ſibi an illi conſulentes pacem obtulerint. Interiectis diebus prælium conſeritur. Victi macedones cæduntur. Ptolomeus multis vulneribus ſaucius capiūtur. caput eius amputatur: & lancea fixū tota acie ad terrorē hoſtium circūfertur. Paucos ex macedōibus fuga ſeruauit: cæteri aut capti aut occiſi. Hæc cum nunciata per omnem macedoniam eſſent: porte urbium clauduntur luctu omnia replentur: nunc orbitatem amiſſorū filiorum dolebant: nunc excidia urbium metuebant: nunc Alexandri Philippi quæ regum ſuorū nomina ſicuti numina in auxilium vocabant. Sub illis ſe non ſolum tuos: verum etiā victores orbis terrarū extitiſſe. Vt tuerētur patriam ſuam: quam gloria rerum geſtarum cælo proximam reddidiſſent: vt opem afflictis ferrent quos furor & temeritas Ptolomei regis perdiderat: orabant. Deſperātibus omnibus non votis agēdum Soſthenes vnus de macedonum principibus ratur: contracta iuuentute: & gallos exultantes victoria compeſcuit: & macedoniam ab hoſtili depopulatione defendit: ob quæ virtutis beneficia multis nobiles regnum Macedoniæ affectatibus: ignobilis ipſe p̄ponit: & cū rex ab exercitu appellatus eſſet ipſe non in regis ſed in ducis nomen iurare milites coegit. Interea Brennus: quo duce portio gallorum in greciam ſe effuderat: auq̄ta victoria ſuorum; qui Belgio duce macedones vicerant in

Belgius.

Ptolomei iteritus.

Soſthenes.

Brēnus i macedo niā irrūpit. dignatus patta victoriā optimā prædam & orientis spolijs onustam tam facile relictam esse: adunatis. CL. milibus peditum & xv. milibus equitū in macedoniā irrumpit. Cum agros villasq; popularētur: occurrit ei cum instructo exercitu Macedonū Sosthenes: sed pauci a pluribus: trepidi a valentibus facile vincuntur.

Brennus deorum spretor. Itaq; cum victi se Macedones intra muros orbium condidissent: victor Brennus nemine prohibēte totius macedoniæ agros depredatur. Inde quasi spolia sorderent: animū ad deorum immortalium templa cōuertit: scurriliter iocatus: locupletes deos largiri hominibus oportere. Statim igitur delphos iteruertit prædam religionis aurū offensæ deorum immortalium præferens: quos nullis opibus egere: vt qui eas largiri hominibus soleant: affirmabat.

Vbi delphici Apollinis templū sit. Templū autem Apollinis delphis positum est in monte pernaſo in rupe vndiq; impēdente: ibi ciuitatem frequentia hominū facit. Qui ad affirmationē maiestatis vndiq; cōcurrentes in eo saxo cōsedere. Atq; ita templū ciuitatemq; non muri sed præcipitia: nec manufacta sed naturalia presidia defendūt. Prorsus vt incertum sit munimentū loci: an maiestas dei plus hic admiationis habeat. Media saxi rupes in formā theatri recessit. Quam ob rem & hominū clamor: & si quando accidit tubarū sonus personantibus: & resonantibus inter se rupibus: et multiplex audiri ampliorq; quam editur resonare solet. Quæ res maiorem maiestatis terrorem ignaris rei: & admirationē stupentibus plerumq; affert. In hoc rupis an fractu media ferme montis altitudine planicies exigua est: atq; in ea profundū terræ foramen: quod in oracula patet. Ex quo frigidus spiritus in quodā velut vento in sublimē expulsus: mentes vatum in vecordiam vertit: impletaq; deo responsa consulentibus dare coegit. Multa igitur ibi: et opulenta regum populorūq; visuntur: munera: queq; magnificentia sui reddentium vota gratam voluntatē: & deorum responsa manifestant. Igitur Brennus cum in conspectu haberet templum: diu deliberauit an confestim rem aggrediretur: an vero fessis via militibus noctis spacium ad resumendas vires daret. Euridanus & Thessalonus duces qui se ad prædesocietatem iunxerant: amputati moras iubent: dum imparati hostes & recens aduētus sui terrore esset. Interiecta nocte & animos hostibus forsitan: & auxilia accessura: & vias que tunc pateant obstructū iri. Sed gallorū vulgus ex longa inopia vbi primum vino: cæterisq; cōmeatibus re-

Delphi cū antrū

Euridanus Thessalonus.

ferta rura inuenit: non minus abundantia: quā victoria lætū per
 agros se sparserat: desertisq; signis ad occupanda omnia provi
 ditoribus vagbatur: quę res dilationē delphis dedit. Prima nā
 q; opinione aduentus gallorum prohibiti: agrestes a gręcis ora
 culis feruntur messes vinaq; villis efferre: cuius rei salutare ꝑcep
 tum nō prius intellectū est: quā vini cęterarūq; copiarum abun
 dantia: velut mora gallis abiecta auxilia finitimorū conuenere
 Drius itaq; vrbē suā Delphi auctiviribus sociorū permuniuere
 quam gallivino velut prædę incubantes ad signa reuocarētur:
 Habebat Brēnus lecta ex omni exercitu peditū. lxx. milia del
 phorū sociorūq; nō nisi. iiii. milia militū erāt: quorum contēptu
 Brennus ad acuendos suorū animos prædę vbertatem oibus
 ostendebat: statuasq; cū quadrigis: quarum ingēs copia procul
 visebatur: solido auro fufas esse. Plusq; in pōdere q̄ in specie ha
 bere prædę affirmabat. Hac asseueratione incitati galli: simul
 & hesterno mero saucii sine respectu piculorū in bellū ruebāt.
 Cōtra delphi plus in deo q̄ in viribus spē ponentes cum contē
 ptu hostiū resistebāt: scandentesq; gallos e summo montis ver
 tice partim saxis partim armis obruebant: in hoc partium cer
 tamine repente vniuersorū templorū antistites: simul & ipsi va
 tes sparsis crinibus cū insignibus atq; ifulis pauidivæcordes ue
 in primā pugnatiū aciem procurrunt: aduenisse deum clamāt
 eumq; se vidisse desilentem in templum per cūlmiuis aperta fa
 stigia Dum omēs opē dei suppliciter implorāt. iuuenem supra
 humanū modum insignis pulchritudinis comitesq; ei duas ar
 matas virgines ex p̄pinquis duabus dianæ mineruæq; edibus
 occurrisse nec oculis tantū hæc se perspexisse: audisse etiam stri
 dorem atcus ac strepitū armorum. proinde ne cunctarētur diis
 ante signanis hostē cædere & victoriæ deorū socios se adiūge
 re sommis obsecrationibus monebant: quibus vocibus incensi
 omnes certatim in preliū profiliūt Presentiam dei & ipsi staim
 sensere. Nam & terræ motu portio mōtis abrupta gallorū stra
 di: exercitū & confertissimi cunei non sine vulneribus hostium
 dissipati ruebant. Insecuta deinde tēpestas est: que grandine &
 fulgere fancios exvulneribus absumpsit. Dux ipse Brennus cū
 dolorem vulnerū ferre nō posset. pugione vitam finiuit Alter ex
 ducibus punitis belli auctoribus cum decem milibus sociorū
 citatio agmine a gręciā excedit. Sed nec fortuna fugientibus

Brenni
copię.Delphis
aduesus
Gallos
dii auxili
antur.

cōmodior fuit. Siquidē pauidis nulla sub tectis acta mox: nullus sine labore & piculo dies assidui imbres & gelu nix concreta: & fames & lassitudo & sup hęc maximū puigilie malū miseris infœlicis belli reliquias obtrebāt. Gētes quoq; natiōesq; p quas iter habebāt pallātes velut p dā iectabātur. Quo pacto euenit vt nemo ex tanto exercitu: q pauloante fiducia viriū etiā deos contemnebant. velut ad memoriam tante cladis superesset.

Iustini Historici Liber. XXV

Nter duos reges Antigonū & Antiochū statuta pace: cū i macedoniā Antigonus reuerteretur nouus eidē repēte hostis exortus est. Quippe galli q a Brēno duce cū in græciā p fificerētur ad termios gētis tenēdos relictī fuerāt: ne soli desides viderent: peditū .xv. milia equitū tria milia armauerāt: fugatisq; getatum tribalorumq; copus macedoniæ imminentes legatos ad regē miserunt qui pacē venalē offerrent: simul & regis castra specularentur: quos Antigonus pro regali munificētia ingenti apparatu epularum ad cœnam inuitauit. Sed galli expositū grande auri argentiq; pondus admirātes. atq; p de vbertate sollicitati infestiores quā venerāt reuertentē quibus elephātes ad terrorē velut inusitatas barbaris formas rex ostēdi iusserat: naues onustas copiis demonstrari ignarus q; quibus ostētiō viriū metū se iniicere existimabat: eorū animos vt ad opimā prædā sollicitabat. Itaq; legati ad suos reuersi: oīa in maius extollētes: opes pariter & negligentīā regis ostēdunt. referta auro & argento castra esse: & neq; vallo fossave munita: & quasi satis munimēti in diuitiis haberēt. ita eos omīa officia militaria intermississe prorsus quasi fetri auxilio non indigerent quoniā abundarent auro. Hac relatione auidæ gentis animi satis ad prædā nunciabātur. Accedebat tum exēplum Belgi qui nō magno ante tempore macedonum exercitum cum rege trucidauerat. Itaq; cōsentientibus omnibus nocte castra regis aggrediuntur qui præsentētes tantam tempestatem signū pridie dederant vt omnibus rebus ablatis in proximā siluam taciti se occultarent. Neq; aliter

Antigo
ni muni
ficētia

seruata castra quam deserta sunt: siquidem galli vbi omnia vacantia nec sine deffensoribus: modo verū etiam sine custodibus vident: non fugā hostium sed dolum arbitrātes diu intrare portas timuerunt. Ad postremum integris & in tactis munimentis scrutantes potius quā diripientes castra occupauerūt. Tunc ablati quæ inuenerant ad littus conuertūtur. Ibi dum naves incautius diripiūt a remigibus & ab exercitus parte quæ eo cum coniugibus & liberis confugerant: nihil tale metuētes trucidantur tantaq; cædes galloꝝ fuit: vt Antigono pacem huius victoriæ opinio non a gallis tantū verū etiam a finitimorū feritate presterit: quā gallorū ea tempestate tantæ foecunditatis iuuētus fuit vt asiam omnē velut examine aliquo implerent. Deniq; neq; reges oriētis sine mercenario gallorum exercitu vlla bella gesserit neq; pulsi regno ad alios quā ad gallos cōfugerint. Tantus terror gallici nominis siue armorū inuicta foelicitas erat: vt aliter neq; maiestātē suam tutā neq; amissam recuperare se posse sine gallica virtute arbitrarentur. Itaq; in auxilium a bithynie rege iuocati: regnū cū eo parta victoria diuiserunt: eam que regionem gallo græciam cognominauerunt. Dum hæc in asia gerunt interim in sicilia pyrrhus a poenis nauali preliovictus ab Antigono Macedoniae rege supplementum militum per legatos petit. de nunciās nō mittat reddere se in regnū necesse habere: incrementa rerū quæ de romanis voluerit de ipso quæsiturum. Quod vbi negatum legati retulerunt dissimulatis causis repentinā fingit profectiōnē. Socios interim parare bellum iubet. & arcis tarentinæ custodiam Heleno filio & amico Miloni tradit. Reuersus in Epirum statim fines macedoniæ inuadit: cui Antigonus cū exercitu occurrit: victusq; p̄lio in fugam vertit. Atq; ita pyrrhus macedoniā in deditiōnem accepit: & veluti dāna amisse siciliæ italiæq; acquisito macedonię regno p̄fasset: relictū Tarētī filiū & amicū accersit. Antigonus autē cū paucis equitibus fugę comitibus repente fortunę ornamentis destitutus: amissi regni speculaturus euentus thessalonicā se recepit: vt inde cū conducta gallorū mercennaria manu bellū repararet. Rursus a Ptolomæo pyrrhi filio funditus victus: cum septē comitibus fugiens non recuperandi regni spem: sed salutis latebras ac fugę solitudines captat. Igitur Pyrrhus in tanto fastigio regni collocatus: iā nec eo ad quod votis perueniēdum fuerat contentus: græcie asiæq;

Galli p̄
sternūt.

Gallici
nois
terror.

Gallo
græcia.

Pirrhus
a poenis
victus

Pyrrhi
ex italia
excessus

Antigo
nus rur
sus supra
tur.

Pyrrhi
ptās.

regna meditatur: neq; illi maior ex imperio quā ex bello voluptas erat: nec quisquā Pyrrhū qua tulisset impetū: sustinere valuit. Sed vt ad deuincēda regna inuictus habebatur ita deuictis acquisitisq; celeriter carebat: tanto melius studebat acquirere imperia quā retinere. Itaq; cum copias Cherroneso trāspouisset: legationibus atheniēsiū & achiuorū messeniorumq; excipitur.

Sparte
obsidet.

Sed & græcia omnis admirationē nominis eius simul & rerum aduersus romanos pœnosq; gestarū attoniti aduentū eius spectabant. Primum illi bellum aduersus spartanos fuit: vbi maiore mulierum quam virorum virtute excipitur: tunc ptolomæum

Mulierē
spitano
rū virtus

filium & exercitus partem robustissimam misit: quippe oppugnanti vrbe[m] ad tutelam patriæ tanta multitudo fœminarum concurrat: vt non fortius victus quam veredas recederet. Porro Ptolomæum filium eius adeo strenuū & manu fortem fuisse tradūt vt vrbe[m] Corcyrā cum sexagesimo coeperit: idem prelio nauali trirēmē ex scapha cum septimo insuluerit: captāq; tenuerit. In oppugnatione quoq; spartanorum vsq; in mediam vrbe[m] cum equo procurreret: ibiq; concursu multitudinis interfectus sit: cuius corpus vt relatum patri est: dixisse Pyrrhum

Ptolomæus
occidit.

ferunt: aliquanto tardius eum quam timuerit ipse vel temeritas eius meruerit occisum esse. Repulsus a spartanis pyrrhus argos petit. ibi dum Antigonom in vrbe clausum expugnare cogitur: inter confertissimos violentissime dimicans: saxo de muris iactato occiditur. caput eius Antigono refertur: qui victoria mitius vsus filium eius Helenum cum epirotis sibi debitum in regnum dimisit: eiq; in sepulti patris ossa in patriam referenda tradidit.

Mors
Pyrrhi

Satis constat inter omnes auctores fama est: nullum nec eius nec superioris ætatis regem cōparandum pyrrho fuisse raroq; non inter reges tantum: verū etiam inter illustres viros aut vitæ sanctioris: aut iustitiæ probatoris visum fuisse. Scientiam

Laus
pyrrhi

certe rei militaris in illo viro tantam fuisse: vt Lyfimacho. Demetrio Antigono cum tantis regibus bella gesserit: inuictus semper extitit. Illiriorum quoq; romanorumq; & Carthaginensium bellis nunq; inferior: plærumq; etiam victor extiterit. qui patriā certe suam angustam ignobilemq; fama rerum gestarum & claritate nominis sui toto orbe illustrem reddiderit.

Ost mortem Pyrrhi non in macedonia tantū:
 verū etiā in asia græciaq; magni bellorū mo-
 tus fuere. Nā & Peloponēsi per proditiōē
 Antigono traditi: & variāte hominū partim
 dolore: partim gaudio: prout singulæ ciuita-
 tes aut auxiliū de pyrro sperauerūt: aut me-
 tus sustinuerāt: ita aut cū antigono societate
 iūgebāt aut mutuis inter se, odijs in bellū ruebāt. Inter hūc tur-
 baturū prouinciarū motū. Epirorum quoq; vrbs ab Aristotimo
 principe per tyrānidē occupatur: a quo cū multi ex primoribus
 occisi: plures in exiliū acti essent: etolis per legatos postulātibns
 vt cōiuges liberosq; exulū redderet: primo negauit: postea qua-
 si pœniteret proficiscēdi ad suos omnibns matronis potestate
 dedit: diēq; profectiōis statuīt. Illæ quasi in perpetuū cū viris
 exulaturæ p̄ciosissima quæq; auferentes: cū ad portā quasi vno
 agminæ p̄fecturæ cōuenissent oibus rebus expoliatae in carce-
 re recludūtur: occisis prius in gremijs matrū puulis liberis virgi-
 nibusq; ad stuprū direptis. Hāc tam sæuā dominationē stupēri-
 bus oibus princeps eorū Helematus senex & liberis orbis: vt q
 nec ætatis: nec pignorē respectū timeret cōuocatos domi fidif-
 simos amicorū in vindictā patriæ hortatur constātibus priuato
 periculo publicū finire: & deliberādī spaciū postulāstibus accer-
 sitis seruis iubet obseruari fores: tyrānoq; nūciari mitteret: q cō-
 iuratos apud se cōprehēderet obiectās: singulis se quia liberādē
 patrię auctor esse nō possit desertæ vltorē futurū. Tunc illi anci-
 piti periculo circūuētī honestiorē viā eligētes: cōiurāt in tyrāni-
 necē: atq; ita Aristotimus quinto postq̄ tyrannidē occupauerat
 mense opprimitur. Interea Antigonus cū multiplici bello &
 Ptolomei regis spartanorū premeretur: nouusq; illi hostis gallo
 græcie exercitus affluxisset in speciē castrorum parua manu ad-
 uersus cæteros relicta aduersus gallos totis viribus proficiscitur
 Quibus cognitis galli cū & ipsi se p̄lio parerēt i auspicia pugne
 hostias cædūt: duarū extis cū magna cædes interitusq; omniū
 p̄diceretur: nō in timorē: sed in furorem versi: sperantesq; Deorū
 minas expiari cæde suorū posse coniuges & liberos suos truci-
 dāt: auspicia belli a parricidio incipiētes. Tāta rabies ferus ani-
 mos inuaserat: vt nō parcerēt ætati: cui etiā hostes pepercissent
 bellūq; inter necinū & nataliciū cū liberis / liberorūq; matribus

Aristoti
 mityran-
 ni crude-
 litas.

Aristoti-
 mus oc-
 ciditur.

Gallo
 græcorū
 feritas:

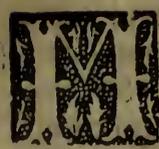
IVSTINVS HISTORICVS.

Gallo
gręcifū
dunt.

Fortune
volubili
tas.

Deme
trius oc
ciditur.

gererent: pro quibus bella suscipi solēt. Itaq; quasi scelere vitā vi
ctoriāq; redemissent: sicut erāt cruenti ex recenti suorū cæde in
preliū nō meliore euentu quā omine proficiscuntur Siquidem
pugnantes prius parricidiorum furie q̄ hostes circumuenire ob
seruantibusq; ante oculos manibus inter emptorū omnes occi
sione cæsi. Tāta strages fuit vt dii pariter cū hominibus consen
sisse in excidiū parricidarū viderētur. Post huius pugnae euentū
Ptolomæus & spartani victorē hostiū exercitum declinātes in
tutiora se recipiunt. Antigonus quoq; vbi eorū discessum videt
recēti adhuc ex priorivictoria militū ardore bellū atheniēsisibus
infert: in quo cū occupatus esset interim Alexander rex epiri vl
cisci mortē patris pyrri cupiēs fines macedonię depopulatur:
aduersus quē cū reuersus a græcia Antigonus esset transitione
militū destitutus regnū macedonię cū exercitu admittit. Huius
filius Demetrius puer admodū absente patre reparato exercitu
non solū amissam macedoniā recepit: verū etiā epiri regno Ale
xandrū spoliat. tanta vel mobilitas militū vel fortunæ varietas
erat: vt vicissim reges nunc exules nūc reges viderentur. Igitur
Alexāder cū exul ad arcadas cōfugisset: non minore Epirotarū
desiderio q̄ sociorum auxilio in regnum restituitur. Per idē tem
pus rex cyrenarū Agas decedit: qui ante ifirmitatem Beronice
vnicā filiā ad finienda cū Ptolomeo fratre certamina filio eius
desponderat. Sed post mortem Antigoni regis mater virginis
Arsinoe vt inuita se cōtractū in matrimoniū solueret: misit: qui
ad nuptias virginis regnūq; cyrenarū Demetrium fratrem regis
Antigoni a macedonia accerserēt: qui & ipse ex filia Ptolomei
procreatus erat: Sed nec Demetrius morā fecit. Itaq; cū secum
dante vëto celeriter cyrenas aduolasset: fiducia pulchritudinis
qua nimis placere socrui cœperat: statim a principio superbus
regiæ familie militibusq; impotēs erat. studiumq; placendi a vir
gine in matrem contulerat: que res spectata: primo virgini dein
de popularibus militibusq; inuisa fuit. Itaq; versis omnium ani
mis in Ptolomæi filū insidiæ Demetrio cōparātur: qui cum in
lectum socrus concessisset: percussores immittūtur Sed Arsinoe
audita voce filiæ ad fores stantis & præcipientis: vt matri par
cerent: adulterum paulisper corpore suo protexit. Quo interfe
cto Beronice & stuprum matris salua pietate vltā est: & in ma
trimonio sortiēdo iudiciū patris secuta est.

Mortuo syrie rege Anthiocho cū in locū eius filius Seleucū successisset. hortāte matre. Laodice que ihibere debuerat auspicia regni a parricidio coepit. Quippe Beronicē nouercā suam sororem Ptolomei regis egypti cum paruulo fratre ex ea suscepto interficit: quo facinore perpetrato & infamie maculam subiit & ptolemei bello se implicuit. Porro Beronice cum ad se interficiendam missos didicisset: paterne Daphne se claudit. Vbi cū obsideri eā cum paruulo filio nūciatū ciuitatibus asie esset: recordatione paterne maiorūq; dignitatis eius & casum tā idigne fortune miserātes auxilia ei oēs misere. frater quoq; Ptolomeus pe riculo sororis excitus relicto te gno cū oibus viribus aduolat: Sed Bernonice āte aduētū auxiliōrū cūvi expugnari nō posset dolo circūuenta trucidatur Indigna res oibus uisā. Itaq; cū uniuerse ciuitates que defecerāt: ingentem classem cōparassent: repēte exēplo crudelitatis exterrite simul & inuentionē eius quā defensori erāt: Ptolomeo se tradūt: qui nisi in egyptū domesticā seditione reuocatus esset totum regnū Seleuci occupasset. Tantū uel illi odiū parricidiale uel huic fauorē indigne interēpte mors sororis attulerat. Post discessum Ptolomei Seleucus cū aduersus ciuitates que defecerant ingentem classem cōparasset repente ueluti diis ipsis parricidium uindicātibus orta tempestate classem naufragio amittit: nec qcq; illi ex tanto apparatu prāter nudū corpus & spiritū & paucos naufragii comites residuos fortuna fecit Misera quidē res sed optāda Seleuco fuit: si quidē ciuitates que odio eius ad ptolemeū trāsierant uelut diis arbitris fati factū sibi esset: repentina animo & mutatione in naufragii misericordiam uersæ imperio se eius restituant. Lætus igitur malis suis & damnis ditior redditus uelut par uiribus bellū Ptolomeo infert: sed quasi ad ludibriū tātum fortunæ natus esset: nec propter aliū opes regni recepisset quā ut amitteret uictus prælio nō multo quam post naufragium comitator trepidus in Antiochiam cōfugit. Inde ad Antiochiū fratrem litteras fecit: quibus auxilium eius implorat oblata ei asia inter fines tauri montis in præmiūm latæ opis. Antiochus autem cum esset annos. xiiii. natus supra ætatem regni audus occasionem uou tam pio animo quā offerebatur arripuit.

Laodice
ces patri
cidū.

Seleuci
clades

Seleuci p
peritas.

Antiochus hierax cognominatus

Eumenes Asia occupat

Sed latronis more totū fratri eripere cupiēs puer sceleratā virilē q; sumit audaciā Vnde Hierax est cognominatus: quia nō hoīs sed accipitris ritu in alienis eripiēdis . vitā sectaretur Interea Ptolomeus cū audisset regē Antiochū in auxiliū Seleuco venire: ne cum duobus vno tempore dimicaret iu annos .x. cum Seleuco pacē facit: sed pax ab hoste data interpellatur a fratre: qui cōduc to gallorū mercenario exercitu pro auxiliō bellū pro fratre hostē se imploratus exhibuit. in eo plio virtute gallorū victor quidē Antiochus fuit sed galli arbitratēs seleucū in plio cecidisse in ipsum antiochū armavertūt: liberius depopulaturī asiam si oēm stirpem regiā extinxissent Quod vbi sensit Antiochus velut a p̄do nibus auro se redemit: societatemq; mercennariis suis iungit Interea rex bithynie Eumenes sparsis cōsumptisq; fratribus bello intestīne discordie quasi vagatē asie possessionē inuasurus victorē Antiochū gallosq; aggreditur: nec difficile saucios adhuc ex superiore cōgressione integer ipse viribus superat ea nāq; tempestate oīa bella iu exitū asie gerebātur: vtī quisq; fortior fuisset asiam velut p̄dā occupabat Seleucus & antiochus fratres bellū propter Asiam gerebāt. Ptolomeus rex egypti sub specie sororie vltionis asie inhiabat Hinc Bithynius Eumenes: inde galli humilior sēp mercenarii manus Asiā depopulabātur. Cū interea nemo defensor asie inter tot p̄dones inueniebatur: victoi Antiocho cū Eumenes maiore partē asie occupasset ne cū quidē fratres p̄dito premio propter quod bellū gerebāt cōcordare potuerūt Sed omisso externo hoste in mutuū exitiū bellum repatāt. In eo Antiochus denuo & victus multorū dierū fuga fatigatus tādē ad soeū suū Artamenē regē capadocię prouehitur: a quo cum primū benigne susceptus esset interiectis diebus cognito q; sibi insidię pararentur: salutē fugat quæsiuit. Igitur cum profugo nusq; locus turus esset. ad ptolomeū hostē cui us fidem tutiorē quā fratris existimabat: decurrit memor vel quę facturū fratri esset velq; meruisset a fratre. Sed ptolomeus nō tā amicus ei deditus quā hostis factus seruari cū arctissima custodia iubet. Hinc quoq; Antiochus opera cuiusdā meretricis adiutus: quam familiaris agnouerat deceptis custodibus labitur: fugiēsq; a latronibus interficit. Seleucus quosq; iisdē ferme diebus amisso regno equo precipitatus finitur: sic fratres quasi & germanis casibus exules ambo post regna scelerum suorum pœnas luerunt.

Iuliani Historici

Liber. XXVIII.

Olympias Pyrrhi epirote regis filia, amisso marito eo demq; germano fratre Alexandro cum tutelam filiorum ex eo susceptorū Pyrrhi & Ptolomei regniq; administrationē ipsa recepisset: ab etolis partem a charnanię: quam in portionē belli pater pupillorum acceperat eripere volētibus: ad regem macedonię Demetriū de currit: eiq; habēti vxorem Antiochi regis Syrię sororem filiā suam Phythiā in matrimoniū tradidit: vt auxiliū quod misericordia nō poterat iure cognitionis obtineret. Fiunt igitur nuptię quibus & noui matrimoniј gratia acquirūt: & veteris offensa contrahitur. Nam prior vxor velut matrimonio pulsa sponte sua ad fratrem Anthiocū discedit: eumq; in mariti bellum impellit. Archanes quoq; diffisi epirotis aduersus etolos auxiliū romanorū implorantes obtinuerūt a romano senatu vt legati mitterent: qui denūciarent etolis p̄sidia ab vrbibus acharnanię deducerent. paterēturq; esse liberos: qui soli quōdam aduersus Troianos auctores originis suę auxiliā gręcis non miserunt. Sed etoli legationem romanorū superbe audiuerunt: poenos illis & gallos: a quibus tot bellis occisione sint cęsi exprobanes: dicentes prius illis portas aduersus Carthaginenses aperiēdas quas clauerit metus punici belli: quam in gręciam arma transferenda. Meminisse deinde iubēt: quibus minētur aduersus gallos vrbē suā eos tueri nō potuisse: captamq; nō ferro defendisse sed auro redemisse. Quā gētem se aliquāto maiori manu gręciā ingressam nō solum nullis externis viribus sed ne domesticis quidem tectis adiutos vniuersam delesse: sedemq; sepulchris eorū p̄buisse. quam illi viribus imperioq; suo p̄posuerant: contra Italiam trepidis ex recentī vrbis suę incendio Romanis vniuersam ferme a gallis occupatam. Prius igitur illos gallos italia pellēdos q̄ minētur etolis: prius q̄ sua defendenda q̄ aliena defendi appetenda. Quos autem homines romanos esse nempe pastores: qui latrocinio iustis dominis ademptū solum teneant: qui vxoris cum propter originis de honestamēta nec inuenirent: vi publica rapuerint qui deniq; vrbem suā parricidīo condiderint: murorūq; fundamenta fraterno sanguine asperferint. Aetolos autem principes gręcię semp fuisset & sicut dignitate ita & virtute cęteris p̄stitisse solos. Deniq; esse qui macedonas imperio terrarū florētes: semp cōtēperint

Olympi
adis pru
dētia.Phithiā
vię relin
quit.Roma
norū pre
textu o
pis feren
de.Superba
ætolorū
respōsio

qui philippū regem nō timuerūt: qui alexandri magni post Per-
 sas indosq; deuictos cum omnes nomine eius horrerent: edicta
 spreuerint. Monere igitur se romanos contēti sint fortuna præ-
 senti: nec prouocent arma: quibus & gallos cæsos & macedonas
 cōtemp̄tos videant. Sic dimissa legatione Romanorū ne fortius
 locuti quam fecisse uiderent̄ fines Epiri regni & Archananiæ de
 populātur. Iam Olympias filijs regna tradiderat & in locum Pyr-
 rhi fratris defuncti Ptolomeus successerat. qui cū hostibus instru-
 cto exercitu obuius processisset: infirmitate correptus in itinere
 decedit. Olympias quoq; non magno post tempore gemino fu-
 nerum vulnere afflicta ægrum spiritū trahens non diu filijs sup-
 uixit. Cum ex gente regia sola Nereis uirgo cum Laudomia foro-
 re supessent: Nereis nubit geloni siciliæ regis filio. Laudomia autē
 cū in aram dianæ cōfugisset cōcursu populū interficitur: quod fa-
 cinus dij imortales assiduæ cladibus gentis & prope interitu to-
 tius populū vindicauerūt. Nam sterilitatē famemq; passū: & testi-
 na discōrdia vexatū: externis ad postremū bellis pœne cōsumpti
 sunt. Miloq; Laudomiæ percussor in furorem versus nunc ferro
 nunc saxo in summa dentibus laceratis uisceribus. xij. die inte-
 rijt. Ijs in Epiro gestis interim in macedonia demetrius rex reli-
 cto filio Philippo paruulo admodum decedit. Cui antigonus tu-
 tor datus accepta in matrimoniū matre pupilli regem se constitu-
 ere laborat. Interiecto deinde tēpore cum seditione minaci ma-
 cedonū clausus in regia teneretur: in publicū sine satellitibus pro-
 cedit. proiectoq; in vulgus diadæmate ac purpura dare hæc eos
 alteri iubet: qui aut imperare illis sciat: aut cui parere ipsi sciant.
 Se adhuc inuidiosum illud regnum non uoluptatibus sed labori-
 bus ac periculis sentire cōmemorat. deinde beneficia sua: ut dese-
 ctionē lociorū vindicauerit: ut Dardanos thessalosq; exultantes
 morte Demetrii regis cōpescuerit: ut deniq; dignitatē macedonū
 non solū defenderit. uerū etiā auxerit. Quorū si illos pœniteat de-
 ponere imperiū & reddere illis munus suū: quia regē queiāt: cui i-
 perēt. Cū populus pudore motus recipere eum regnū iuberet: tã-
 diu recusauit donec seditionis auctores supplicio tractarentur.
 Post hæc bellū spartanis infert: q̄ soli Philippi Alexandri in bellis
 et imperiū macedonū & omnibus metuēda arma cōuerserunt.
 Inter duas nobilissimas gentes bellū summis vtrinq; uiribus fuit.
 Cum hi pro yetere macedonū gloria: illi non solū p̄ illibata liber-

Pto'o
 mæus
 morit.
 Olympi
 as dece-
 dit.
 Laudo-
 mia iter-
 ficitur.
 Deorū vl-
 tio.

Deme-
 trius mo-
 ritur.
 Antigo-
 nus phi-
 lippi tu-
 tor.
 Antigo-
 nus dia-
 dema ab-
 iecit.

Antigo-
 nus bel-
 lū Spar-
 tanis in-
 fert.

tate: sed etiam pro salute certarent. victi lacedemonij: nō ipsi tantum sed etiam coniuges liberiq; magno animo fortunam tulere. Nemo quippe in acie salutem pepercit: nulla amissum coniugē fleuit. Filiorum mortem senes laudabant: patribus in acie cæsis filij gratulabantur. Suā vicem omnes dolebant: q̄ nō ipsi pro patrię libertate decidissent. Parētes oēs domibus faucios excipiebant. vulneratos curabant. lapsos reficiebant. Inter hæc nullus in vrbe strepitus. nulla trepidatio. magis oēs publicā quā priuatā fortunā lugebant. Inter hæc Cleomenes rex post multas hostium cædes toto corpore suo pariter & hostium cruore madens superuenit: ingressusq; urbem non humi consedit: non cibum aut potum poposcit non deniq; armorum onus deposuit: s; accliuis parieti cū quattuor milia sola ex pugna supfuisse cōspexisset: hortatur vt se ad meliora reipublicę tēpora reseruarent. tū cū coniuge & liberis ægyptum ad Ptolomeū proficiscitur. a quo honorifice susceptus diu i summa dignitate regis vixit. Postremo post Ptolomei mortem a filio eius cū omni familia interficitur. Antigonus aut cæsis occisione spartanis fortunā tātæ vrbis miseratus a direptione milites prohibuit: veniamq; his qui supfuerāt dedit: p̄fatus bellum se cum cleomene nō cū spartanis habuisse: cuius fuga omīs ira eius finita sit: nec minori sibi gloriæ fore si ab eo seruata lacedæmonia sit: quā si capta p̄deetur. Parcere igitur se solo vrbis ac tectis: quoniam homines quibus parceret non superfuissent. Nec multo post ipse decedit: regnumq; Philippo annos. xiiij. nato tradidit.

Spartanorum constantia in aduersis.

Cleomenis virtus

Cleomenes interficitur.

¶ Instini Historici.

Libet. XXIX.

Idem ferme temporibus prope vniuersi orbis imperia noua regum successione mutata sunt. Nam in macedonia Philippus mortuo Antigono tutor eodemq; vitrico. xiiij. annorum regnum suscepit: & in Asia interfecto Seleuco impubes adhuc rex Anthiocus constitutus est. Cappadocie regnumq; quoq; Hariarati puero ad modum pater ipse tradiderat: ægyptu patre matre interfectis occupauerat Ptolomeus. cui ex facinoris crimine cognomento Philopater ex contratio fuit. Sed spartani in locum Cleomenis suffecerunt Lycurgum. ¶ Et ne quæ temporibus mutatio deesset apud Carthaginem ætate adhuc

Philippus in macedonia. Antiochus in asia Hariarathes in capadocia. Pto. phi. i egipto eodem tēpore regnarunt.

immatura dux Annibal constituitur: non penuria seniorum sed odio romanorum: quo imbutum eum a pueritia sciebant. Fatale non tam romanis quam ipsi Africæ malum. His regibus pueris licet nulli senioris ætatis rectores erant tamen in suorum quibusq; maiorum vestigia intentis magna indoles virtutis emicuit. Solus Ptolomeus scelestus sicut in occupando Regno ita & signis in administrando fuit. Philippum Dardani ceteriq; finitimi populi quibus velut immortale odiū cum macedonū regibus erat contēptu ætatis assidue laceſcebāt. contra ille summotis hostibus non contentus sua defendisse etiam ætolis bellum inferre gestiebat: quæ agitantē illum Demetrius rex illiricorum nuper a paulo Romano consule victus supplicibus præcibus aggreditur: iniuriam romanorum querens: qui non contenti Italiæ terminis imperium spe improba totius orbis amplexi bellum cum omnibus regibus ferant. Sic illos Sicilię/Sic Sardinie Hispanieq; sic deinde totius africę imperium affectantes bellum cum poenis & hannibale suscepisse. Sibi quoq; non aliā ob causam quā q̄ italię finitimus videbatur bellum illatū. quasi nefas esset aliquē regem iuxta imperij eorū terminos esse. Sed & ipsi cauendum esse exemplum cuius quanto p̄pius nobiliusq; sit regnum: tanto sit romanos acriores hostes habiturus. Super hoc cedere se illi regno: quod romani occupauerint p̄fitetur: gratius habiturus si in possessionem imperij sui socium potius quam hostem videret. Huiusmodi oratione impulit Philippum: vt omissis ætolis bellum Romanis inferret: minus negocij existimantē: q̄ iam victos ab hannibale apud Transumenum lacum audierat. Itaq; multis bellis eodem tempore grauaretur: pacem cum ætolis fecit. non quasi alio bellum translaturus. Sed vt gręciæ quieti consulturus quam nūquam in maiori periculo fuisse affirmabat. Siquidem consurgentibus & occidentē notis p̄enorum & romanorum imperijs: quibus vna hæc a gręcia & asia sit mora: dum inter se bello discrimen imperij faciunt cæterum statim victoribus transitū in orientem fore. Videre se ita ait consurgentem in itala nubem illam: trucidis & cruenti belli: videre tonantē ac fulminantem ab occasu procellam: quam in quascūq; terrarum partes victoriæ tēpestas detulerit magno cruoris imbre omnia foedaturam. Frequenter Gręciam ingentis motus passam nunc Persarum nūc gallorum nunc Mæcedonum bellis. sed omnia illa ludum fuisse existima-

Demetrius
us rex.

Philippus
bellū in-
fert Ro-
manis.

Philippus
futuram
cladē pre-
sagit.

turos: si ea quę nunc in italia concurrat manus extra terrā illam se effuderit Cernere se quę cruenta & sanguinaria inter se bella vtriq; populi & viribus copiarę & ducum artibus gerant: quę rabies solo finiri partis alterius interitu sine ruina finitimorum non possit. Feros igitur animos victorum minus quidem Macedonię quę Gręcie timendos: quia remotior & in vindictam sui robustior sit. Scire tamen se eos qui tantis viribus concurrant: non contentos hoc sine victorię fore: metuendumque sibi quoque certamen eorę: qui superiores extiterunt. Hoc pretextu finito cum ætolis bello nihil aliud quę pœnorum romanorumque bella respiciens singulorum vires perpendebat. Sed nec Romani: quibus pœni & Annibal in ceruicibus erant: soluti metu Macedonico videbantur, nam terrebat eos & vetus macedonum virtus & deuicti oriētis gloria & Philippus studio Alexandri æmulationis incēsus quem promptum ad bella industriumque cognouerūt. Igitur Philippus cum iterato prelio victos a pœnis romanos didicisset aperte hostem se his professus naues quibus in italiam exercitum traiceret: fabricare coepit. Legatum deinde ad annibalem iungēde societatis gratia cum epistolis mittit: qui cōprænsus & ad senatum pductus incolumis dimissus est. Non in honorem regis sed ne dubius adhuc indubitatus hostis redderet. Postea vero cum romanis nunciatum esset in Italiam Philippum copias traiecturę Leuinium prætorem cum instructis nauibus ad prohibendum transitum mittunt qui cum in gręciam venisset: promissis multis impulsit ætolos bellum aduersus Philippum suscipere. Philippus quoque ætolos in romanorum bella sollicitat. Interea & Dardanii Macedonię fines vastare coeperunt adductis. xx. milibus captiuorum Philippum u romano bello ad tuendum regnum reuocauerunt. Dum hæc agunt Leuinius prætor initia cum Attalo rege societate Gręciam populatur: quibus cladibus perculse ciuitates auxilium petentes Philippum legationibus fatigant: nec non & illyricorę reges lateri eius herentes assiduis precibus promissa exigebat. Sup hæc vasti macedones vltionem flagitabant: quibus tot tantisque obsessus rebus: cui rei primo occurreret ambigebat omnibus tamē ppediem auxilia se missurum pollicetur. non quia facere posset quę pmittebat: sed vt spe impletos in societatis iure retineret. ¶ Prima tamen illi expeditio aduersus Dardanos fuit: qui absentiam eius aucupantes maiore belli mole Macedonię

Legatus
deprehe
ditur.

Leuinius
p̄tor.

Philippus
reuertit̄

Philippi
plexita

imminebant. Cum romanis quoq; pacem facit cōtentus interim bellum Macedonicum distulisse. Philoppomeni achæorum duci quem romanos sociorum animos sollicitare didicerat: insidias prētendit: quibus ille cognitis vitatisq; discedere ab eo achæos auctoritate sua coegit.

¶ Iustini Historici. Liber: XXX.

Dilectio in Macedonia magnis rebus intento Ptolomei in ægypto diuersi mores erant. Nam regno parricidio obtento: & ad necem vtriusq; parēis cede etiam fratris adiūcta: veluti rebus foeliciter gestis luxurię sese tradiderat: regisq; mores omnis secuta regio erat. Itaq; non amici tantum præfectiq; verū etiam omnis exercitus depositis militiæ studijs ocio ac desidia corrupti marcebant quibus rebus cognitis Antiochus rex Syriæ veteri inter se regnorum odio stimulante repentino bello multas vrbes eius oppressit: ipsamq; ægyptum aggreditur. Trepidatur igitur Ptolomæus & per legationes quousq; vires paret rogat morari Antiochum. magno deinde in gręcia exercitu conducto secundum prælium facit: spoliassetq; regno Antiochum si fortunā virtute iuuasset: contentus recuperatione urbium/ quas amiserat factaq; pace auide materiam quietis arripuit/ reuolutusq; in luxuriam occisa Euridice vxore eadēq; sorore sua Agathocleę meretricis illecebris capitur/ atq; ita omni magnitudine nominis ac maiestatis oblitus noctes in stupris. dies in conuiuijs consumit. Adduntur instrumēta luxurię tympana & tripudia/ nec iam spectatur rex: sed magister nequitiaę neruorum oblectamenta modulatur. Hęc primo labentis regiæ tacita pestis & occulta mala fuere. Deinde crescente licentia iam nec parietibus regiæ domus contineri meretricis audacia potest: quam proteruiorem sociata cū Agathocleę fratre ambitiosæ pulchritudinis scorto quotidiana regis stupra faciebant. Accedebat & mater Euāthe que geminæ sobolis illecebris deuinctum regem tenebat. Itaq; non contentæ rege iam etiam regnum possident iam in publico visuntur: iam salutantur iam comitant. Agathocles regis lateri iunctis ciuitatem regebat: tribunatus præfecturas & ducatus mulieres ordinabant nec quisq; in regno suo minus q̄ ipse rex poterat.

¶ Cum interim relicto quinquenni ex Euridice sorore filio mo

Alexandrine de
licie.

Ptolomei luxu
ria.

Ptolom.
moritur.

ritur: sed mors eius dum pecuniā regiam mulieres rapiunt: & imperiū initia cum perditissimis societate occupare conantur: diu occultata fuit: re tamen cognita concursu multitudinis Agathocles occiditur: & mulieres in vltionem Eurydices patibulis suffiguntur. Morte regis supplicio meretricum velut expiata regni infamia legatos Alexandrini ad romanos miserunt orantes: vt tutelam pupilli susciperent: tuerenturq; regnum ægypti quod iam Philippū & Antiochū facta inter se pactione diuisisse dicebant. Grata legatio Romanis fuit causam belli querentibus aduersus Philippum, qui insidiatus tēporibus punici belli fuerat. huc accedebat: q̄ Poenis & Annibale superato: nullius magis arma metuebant: reputātib; quātum motum Pyrrhus parua manu Macedonū in Italia fecisset: quantasq; res macedones in oriente gefissent. Mittūtur igitur legati: qui Antiocho & Philippo vt a regno ægypti abstineant: nūciant. Mittitur & M. Lepidus in ægyptum qui tutorio nomine regnum pupilli administret. Dum hæc aguntur interim legati Attali regis pergami & Rhodiorum iniurias Philippi regis querentes Romā venerunt: que res omnē cūctationē Macedonici belli senatui exemit. Statim prætextu ferendi auxiliij socijs bellum aduersus Philippū decernit: legationesq; cum cōsule in macedoniā mittūtur. Nec multo post tēpore tota græcia fiducia Romanorū aduersus Philippū (spe pristinæ libertatis erepta bellum ei intulit. Atq; ita cum rex vndiq; vrgeretur pacem petere cōpellitur. Deinde cū exposite cōditiones pacis a romanis essent reperte sua & Athalus et Rhodij & Achei & etoli cœpere. Contra Philippus adduci se posse vt romanis pareat cōcedebat. Cæterum indignum esse Græcos a Philippo & Alexandro maioribus suis victos & sub iugum Macedonici imperij subactos velut victores leges pacis sibi dicere: quibus prius sit ratio seruitutis reddēda q̄ libertas vendicāda. Ad postremū tamē eo petente inducie duorum mensiū datę vt pax quæ in macedonia non cōueniebat: a senatu peteretur. Eodē anno inter insulas Theramenem & Therasiam medio vtriusq; ripę & maris spatio terrę motus fuit: in quo cum admiratione nauigantiū repente ex profundo cum calidis aquis isula emerfit. In asia vero eodem die motus terræ Rhodū multasq; alias ciuitates graui ruinaū mole cōcussit quasdam solidas obsorbuit. Quo prodigio territis omnibus yates cecinere oriens romanorū imperiū vetus græcorū ac

Marcus
lepidus i
ægyptuz
mittitur.

Terræ
motus.

Presagiū

Macedonū voraturum. Interim a senatu repudiata pace Philip-
 pus in societatem belli Nabyri tyrannum sollicitat. Atq; ita cum
 in aciem exercitum instructis e diuerso hostibus pduxisset hor-
 tari suos coepit. Referendo Persas/bactrosq;/indosq; & omnem
 Asiā orientis sine a Macedonibus perdomitam: tantoq; for-
 tius hoc bellum q̄ illa sustinendū: quanto sit libertas imperio ca-
 rior. Sed & Flaminius romanorū consul relatiōe rerum recentis-
 sine gestarū suos stimulat in prelium ostendēdo hinc Cartha-
 ginem cū siciliā: inde Italiam & hispaniam Romana virtute per-
 domitas: nec Annibalem Alexandro quidem magno postponē-
 dum quo italia pulso africam ipsam tertiam partē mundi supera-
 uerit. Sed nec macedonas veteri fama/ sed presentibus viribus exi-
 stimandos quia nō cum Alexandro magno: quem inuictū audi-
 uerāt: nec cum exercitu eius qui totum orientē deuicerat: bellum
 gerant: sed cum Philippo puero immature ætatis: qui regni ter-
 minos aduersus finitimos ægte defendat. Et cum ijs macedoni-
 bus: qui non ita præde vt pridem Dardanis fuerunt: illos maiorū
 decora romanos se suorū militum cōmemorare. Non enim alio
 exercitu Annibalē & poenos & totū ferme occidentē: sed ijs ipis
 quos i acie habebat militibus subactos. His adhortatiōibus vtri-
 q; cōcitati milites prelio cōcurrunt. alteri orientis/ alteri occiden-
 tis imperio gloriātes ferentesq; in bellum alij maiorū suorum an-
 tiquā & obsoletam gloriā: alij virentē recentibus experimētis vir-
 tutis florem: Sed macedonas romana fortuna vicit. Fractus itaq;
 bello Philippus pace a Flaminio consule petita nomen quidē re-
 gium retinuit. sed omnibus Thraciē vrbibus velut regni mēbris
 extra terminos antique possessionis amissis solam macedoniā re-
 tinuit: offensi tamē ætoli: quia non ex arbitrio eorum macedonia
 quoq; adempta regi & data sibi in præmiū belli esset: legatos ad
 Antiochū mittunt qui eum adulatione magnitudinis in romana
 bella spe societatis vniuersę Græcię impellerent.

Nabis ty-
 rannus.

Flamini-
 j consulis
 hortatio.

Conflis-
 ctus.

Vincunt
 romani.

Ortu Ptolomæo Philopatre rege ægypti contem-
 ptaq; paruuli filij eius ætate: qui in spem etiam regni
 relicus præda domesticis erat Antiochus rex Syriæ
 occupare ægyptum statuit, Itaq; phoenicem cæteras

q; Syriæ quidem sed iuris ægypti ciuitates cum inuasisset: lega-
 tos ad eum senatus mittit: qui denūciarent ei abstinere a regno
 pupilli postremis patris precibus fidei suæ traditi; quibus spre-
 tis interiecto tempore alia legatio superuenit: quæ omiffa pupil-
 li persona ciuitates iure belli factas populi Romani in integrum
 restitui iubebat. Abnuenti bellum denūciatur: quod ille facile su-
 scepium infœliciter gessit. Eodem tēpore & Nabys tyrānus mul-
 tas græcię ciuitates occupauerat. Igitur senatus ne eodem tēpo-
 re duplici bello romanæ vires detinerētur: scripsit Flaminio: si ei
 videatur: sicuti Macedoniā a Philippo ita græciam a Nabide li-
 beraret. Ob quā causam imperiū ei prorogātū est. Terribile quip-
 pe Antiochi bellum Annibalis nomen faciebat: quē æmuli eius
 occultis mādati cum Antiocho inisse societate apud romanos
 criminabant. negātes eum æquo animo sub legibus viuere assue-
 tū imperio & imoderata licentia militare: semperq; tēdio quietis
 vrbane nouas belli causas circūspicere. quę & si falsa nunciata
 fuissent apud timentes tamē pro veris habebant. Deniq; senatus
 metu percussus ad speculādos actus Annibalis legatum in Afri-
 cam Seruiliū mittit. eiq; tacitis mandatis præcepit: vt si posset eū
 per æmulos eius interficeret: metu que inuisi nominis tandē po-
 pulum Romanū liberaret. Sed res Annibalem non diu latuit vi-
 rum ad pspiciēda cauendaq; pericula peritum: nec minus in se-
 cundis aduersa quā in aduersis secunda cogitantem. Igitur cum
 tota die in oculis principiū Legatiq; romani in foro Carthaginē
 suū obseruatus in supremū fuisset: appropinquare vespere e-
 quū conscendit: & rus vrbane quod prope littus maris habe-
 bat ignaris seruis iussisq; ad portam diuertētem operiri contē-
 dit habebat ibi naues cum remigibus occulto sinu littoris absco-
 ditas. erat etiam grandis pecunia in eo agro preparata: vt cum
 res exegisset nec facultas fugam, nec inopiam moraretur. Lecta
 igitur seruorū iuuentute: quorum copiam Italicorū captiuorum
 numerus augebat: nauem conscendit: cursumq; ad Antiochum
 dirigit. Postera die ciuitas principem suum: ac tum tēporis consu-
 lem in foro expectabat: quem vt profectū nūciatum est non ali-
 ter q̄ si vrbis captā esset: omnes trepidāuere exitiosamq; sibi fugā
 eius minati sunt. Legatus vero romanus quasi bellū iam illatum
 italię ab Annibale esset. tacitus Romam reuertit: trepidumq; nū-
 cium infert. Interim flaminius in græcia iuncta cum quibusdā ci-

Antio-
 chus vin-
 citur.

Anniba-
 lis prudē-
 tia.

Fuga an-
 nibalis
 ex africa

uitatibus societate Nabidem tyrannum duobus continuis prælijs subegit: & grauius fractum velut exanguem in regno reliquit sed libertate græciæ restituta reductis ab urbibus præsidijs cum Romanus exercitus in Italiam reportatus esset velut vacua rursus possessione sollicitatus multas ciuitates repentino bello inuasit: quibus rebus exterriti Achæi: ne vicinū malum etiā ad se ferperet: bellum aduersus Nabidem decernūt: ducemq; prætorē suum Philopomenē insignis industriæ virum constituūt. cuius in eo bello tanta virtus enituit: vt opinione omnium compararetur Flaminio romano imperatori. Eodem tēpore Annibal cum ad antiochū puenisset: velut deorum munus excipitur: tantusq; eius aduentu ardor animis regis accessit vt non tam de bello q̄ de prælijs victoriæ cogitaret. Sed Annibal cui vota Romana virtus erat: negabat opprimi romanos nisi in Italia posse. Ad hoc sibi centum naues & decem milia peditū & mille equites poscebat. Promittens hac manu nō minus bellum q̄ gesserit italiæ restauraturum: & in Asiā regi sedenti aut victoriā de Romanis: aut æquas pacis cōditiones relaturū. Quippe & hispanis bello flagrantibus ducem tantū deesse. & italiā notiorē sibi nunc q̄ pridem fuisse. sed nec carthaginē quieturam sociāq; ei se sine mora præbiturā. Cum regi consilia placuissent: mittitur Carthaginem vnus ex comitibus Annibalis: qui in bellū cupidos hortetur. Annibalēq; cū copijs affuturū nunciet: nichil dicat partibus nisi animos carthaginensium deesse: Asiā & vires belli & sumptum præbiturā. hæc cum relata carthaginem essent nuncius ipse ab inimicis Annibalis compræhēditur. & perductus in senatum: cum interrogaretur ad quem missus esset: punico ingenio respondit se ad vniuersum senatum missum. Nec enim hoc opus singulorū sed vniuersorū esse: dum multis diebus deliberant an eum romam ad pugnam publicā conscientiam mittant: tacitus conscensa naue ad Annibalem reuertit. quo cognito Carthaginenses statim romam legatū deferunt. Romani quoq; ad antiochum legatos misere: qui sub specie legationis & regis apparatus specularent: & Annibalē aut romanis mitigarent: aut assiduo colloquio suspectū inuisumq; regi facerent. Itaq; legati cum Ephesi conuenissent ad Antiochū mandata ei senatus tradunt. Dum respōsum expectant omnibus diebus assidui cum Annibale fuerunt: dicentes timide eū a patria recessisse: cum pacem Romani nō tam cū republica quā

Consilia
annibal.
lis & an-
tiochi.

Punica
astutia.

Legato-
rū roma-
noꝝ ars

cum eo factam summa fide custodiāt: nec bella eum romanorū magis odio quā patriæ amore gessisse: cui ab optimo quoq; etiā spiritus ipse debeatur. Has enim publicas inter populos non priuatas inter duces bellandi causas esse: inde res gestas eius laudare: quorum sermone letus sapius cupidiusq; cū legatis colloquitur ignarus quod pro familiaritate romane odium sibi apud regē crearet. Quippe Anthiochus tam assiduo colloquio reconciliatam cum Romanis gratiam existimans nihil ad eū sicut solebat referre. expertemq; totius consilij & veluti hostem proditoremq; suum odisse cœpit quæ res tantum apparatus belli cessante imperatoria arte corrumpit. Senatus mandata fuerant/ vt contentus terminis asiæ esset: nec ipsis ingrediendi asiā necessitatem imponeret/ quibus spretis nō accipiendum bellum statuisset sed inferendum dicitur. Cum frequenter de bello consilium habuisset: remoto Annibale: tandem eum vocari iussisse: non vt ex sentētia eius aliquid ageret: sed ne per omnia eum spreuisse videretur omnibusq; perrogatis postremū interrogasse/ quo ille animaduerso intelligere se p̄fessus est: non quia egeat consilio sed ad supplendū numerum sententiārum se vocatum/ tamē & odio Romanorum & amore regis: apud quem solum tutum sibi exiliū relictum sit se viam gerendi belli edifferturum. Veniam deinde libertatis deprecatus est: nihil se aut consiliorum aut cœptorum præsentiū probare ait. nec sedem belli grēciam sibi placere cū italia vberior materia sit. Quippe romanos vinci nō nisi armis suis posse. Nec italiā aliter q̄ italicis viribus subigi. Siquidē diuersum ceteris mortalibus esse illud & belli genus & hoīm. alijs bellis plurimum momenti habere priorē aliquā cœpisse occasionē loci tēporisq; agros rapuisse: vrbes aliquas expugnasse. cū romano seu occupaueris prior aliq̄: seu viceris tū etiam cū victo & iacēte luctādū est. Quā obrē si qs eos in italia laceffisset suis eos opibus suis viribus suis armis posse vincere/ sicut ip̄e fecerit. sint vero quis illis italia velut fonte cesserit virum proinde falli ac si quis amnes non ab ipsis fōtium primodijs deriuare sed concretis iam aquarum molibus auertere vel exciccare velit. Hoc secreto se censuisse: vtroq; ministerium consilij sui obtulisse/ & nunc præsentiū amicis ideo repetisse: vt scirent omnes rationem cum romanis gerendi belli: eolq; fortis inuictos domi fragiles esse. Prius nanq; eos vrbe q̄ imperio: prius italia q̄ prouincijs exui posse, Quippe & a gallis

Annibal
lis cōsiliū
de bello
gerendo
cōtra ro
manos.

Romano
rū condi
tio.

captos & a se ppe deletos esse: neq; se vnq̄ victum prius q̄ terris
 eorū cesserit. Reuerso carthaginē statim cum loco fortunam belli
 mutatā. Hinc sententiæ obrectatores amici regis erant non vtili
 tatē rei cogitantes sed verētes: ne probato consilio eius primum
 apud regem locum gratiæ occuparet. At Antiocho non tam cō
 filium q̄ auctos displicebat ne gloria victorię Annibalis: non sua
 esset. Omnia igitur varijs assentionum adulationibus corrup
 pebantur: nihil consilio vel ratione agebatur. Rex ipse p̄ hyemē
 in luxuriam lapsus nouis quotidie nuptijs deditus erat. Contra
 attilius romanus consul: qui ad hoc bellum missus erat / copias / ar
 ma: cæteraq; bello necessaria summa industria parabat: ciuitates
 socias confirmabat dubias illiciebat. nec alius exitus belli quam
 apparatus vtriusq; partis fuit. Itaq; prima belli congressione cum
 cedētes suos rex cerneret non laborantibus auxilium tulit: sed fu
 gientibus se ducem prębuit: castraq; ditia victoribus reliquit De
 inde cum in Asiam præda romanis occupatis fugiendo perue
 nisset: pœnitere neglecti consilij cœpit: reuocatoq; in amicitiam
 Annibale omnia ex sententia eius agere velle dicit. Interim nun
 ciatur ei Liuium Neuium romanum ducē cum octoginta rostra
 tis nauibus in bellum nauale a senatu missum aduētare: quæ res
 illi restituēde fortune spē dedit. Itaq; priusq̄ sociæ ciuitates ad ho
 stes deficerēt: decernere nauali prælio statuit: sperans cladem in
 gręcia acceptam noua posse victoria aboleri. Annibali igitur tra
 dita classe prælium cōmittitur. sed nec asiani milites romanis ne
 q; naues eorū pares rostratis nauibus fuere: minor: tamē clades
 ducis sollertia fuit. Romam nondum opinio victoriæ venerat &
 iccirco in consulibus creandis suspensa ciuitas erat: sed aduersus
 Annibalem ducem quis melior q̄ africani frater crearetur cum
 vincere pœnos opus Scipionem sit. Creatur igitur consul Luci
 us Scipio: eiq; datur legatus frater africanus / vt intelligeret An
 tiochus non maiorem fiduciam se in Annibale victo q̄ romanos
 in victore Scipione habere. Traiscentibus in asiā scipionibus ex
 ercitus iam vtrobiq; profligatum bellum nunciatum est victum
 q; Antiochum terrestri Annibalem nauali bello inuenerunt. Pri
 mo igitur aduentu eorum legatos pacem petentes ad eos An
 tiochus mittit: peculiare donum Africano ferentes ipsius filium
 quem rex paruo nauigio traiscentem cœperat. Sed Africanus
 priuata bñficia a rebus publicis segregata dixit. aliaq; esse patris

Inuidia
bellū re
morat.

Antio
chi negli
gētia.

Attilij cō
sulis dili
gētia.

Fuga an
tiochi.

Bellū ad
uersū at.

Bellū na
uale.

Scipio
nū laus.

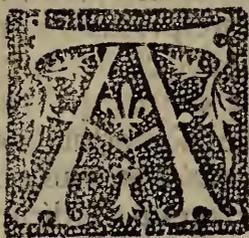
Vincunt
romani.
Africani
magnani
mitas.

officia: alia patrię iura: que non liberis tantum: verum etiam vite ipsi preponantur. Proinde gratum se munus accipere: priuatoq; impendio munificentię regis responsurum. Quod ad bellum pacemq; pertineat: nihil neq; gratię dari neq; de iure patrię decidi posse respondit. Nam neq; de redimendo filio vnq; tractauit: nec senatum de eo agere permisit: sed vt dignum maiestate eius erat armis se recepturum filium dixerat. Post hæc leges pacis dicuntur: vt asia Romanis cederet. contentus Syrię regno esset naues vniuersas captiuos & transfugas traderet: sumptumq; omnē belli Romanis restitueret. Quę cum nūciata Antiocho essent nondum ita victum se esse respondit: vt spoliari se regno pateretur: belliq; ea irritamenta non pacis blandimenta esse. Igitur dum ab utroq; bellum pararetur & ingressi Asiam Romani Ilium venissent mutua gratulatio Iliensium ac romanorum fuit. Iliensibus Aeneam ceterosq; duces a se profectos: Romanis se ab his procreatos referentibus: tantaq; lætitia omnium fuit quanta esse post longum tempus inter parentes & liberos solet. Iuuabat Ilienses nepotes suos occidente & Africa domita asiam vt auitum regnum vindicare. optabilem Troię ruinam fuisse dicentes: vt tam sceleriter renasceretur. Cōtra romanos auitos lares & incunabula maiorum templaq; ac deorum simulacra inexplabile desiderium vindendi tenebat. Profectis ab ilio Romanis Eumenes rex cum auxilijs romanis occurrit. nec multo post prelium & cum Antiocho commissum: cum in dexteriore cornu pulsa legio romana maiore dedecore q̄ periculo ad castra fugeret. M. cymilius triginta milia ad tutelam castrorum relictis armare se milites suos & extra vallum progredi iubet. striditq; gladijs fugientibus minari mortuos dicens nisi in prelium reuertantur: infestioraq; sua q̄ hostiū castra inuenturos. Attonita tanto periculo legio commilitonibus qui fugere eos prohibuerant: in prælium reuertitur: magnaq; cæde edita initium victorię fuit. Cæsa hostium quinquaginta milia. capta vndecim milia. Antiocho pacem petenti nihil ad superiores condiciones additum. Africano predicante neq; Romanos si vincantur animis minui: neq; si vincant secundis rebus infollescere: captas ciuitates inter socios diuisere: muneris Romani aptiorem Asiam quā possessiones voluntarias iudicantes. Quippe victorię gloriam Romano nomini vindicandam: opum luxuriam socijs relinquendam.

Romano
rū & Iliē-
siū cōgrat-
ulatio.

Anthio-
cus viciit.

Aetoli li-
bertate
priuant.

Etoli qui Anthiocū in bella romana ipulerant victo eodem soli aduersus romanos & viribus impares & omni auxilio destituti remāserant: nec multo post victi libertatē (quā illibatam aduersus dominationē Atheniensium & spartanorum inter tot greciē ciuitates soli retinuerāt) amisserunt. Quē cōditio tāto illis amarior/quāto se-

Philopo-
menes
capit.

rrior fuit: reputātib; tēpora illa: quibus tātis Persarū opibus/ domesticis viribus resisterāt: quibus gallorū violētia Asię/ Italięq; terribilem Delphico bello fregerāt: q̄ sola gloriosa recordatio maius desiderium libertatis augebat. Dū hęc aguntur medio tēpore inter Messenios & Achæos de principatu primo cōtentio: mox bellū ortum est: in eo nobilis Achæorū Philopomenes imperator capitur: nō quia pugnādo vitę parceret. sed dū suos in prelium reuocat: in transitu fossę equo precipitatus a multitudine hostiū oppressus est. Quē iacentē Messenij seu metu virtutis: vel verecundia dignitatis interficere ausi nō fuerunt. Itaq; velut in illo omne bellū cōfecissent: captiuū per vniuersam ciuitatē in modū triūphī circūduxerūt: effuso obuiā populo ac si suus/non hostiū imperator aduentaret. nec victorē Achæi auidius vidissent q̄ victum hostes viderūt. Igitur eundē in theatrum duci iusserūt: vt oēs cōtue-

Philopo-
menes
perit ve-
neno.

retur quē potuisse capi incredibile singulis videbat. Deinde in carcerē deducto verecundia magnitudinis eius venenū ei dederūt qđ ille lætus: ac si vicisset accepit. quesito prius an Ligorias p̄fectus Achæorū: quē secundū a se esse scientia rei militaris/sciebat incolumis effugisset. Quē vt accepit euasisse non in totū dicens consultum male achæis expirauit: nec multo post reparato bello Messenij vincunt/ pœnasq; interfecti Philomenis pependerunt.

Anthio-
cus sacri-
legus in-
terficiť.

Interea in Syria rex Antiochus cum graui tributo pacis a romanis premeretur/ & victus oneratusq; esset seu inopia pecunię cōpulsus seu auaricia sollicitatus quia sperabat se sub specie tributarię necessitatis excusatus sacrilegia cōmissurū adhibito exercitu nocte templū didymæi Iouis aggreditur: qua re p̄dita concursu incolarum cū omni militia interficitur. Romę cum multę greciæ ciuitates questum de iniurijs Philippi regis macedonū venissēt & disceptatio in senatu inter Demetrium Philippi filium: quem ad satisfaciendum senatui miserat. & legatos ciuitatum esset: tur-

ba quæularum confusus adolescens repenti obticuit. Tunc senatus verecūdia eius motus: qua priuatim etiam antea: cum obfeses Romæ esset: carus omnibus fuerat: causam illi donauit: atq; ita modestia sua Demetrius veniam patri non iure defensionis sed patrocínio pudoris obtinuit: quod ipsi decreto senatu significatum est: vt apparet non tam absolutum regem quam donatum filio patrem: quæ res Demetrio non gratiam legationis sed odium obtrectationis comparauit. Nam apud fratrem Perseum æmulatio illi inuidiam contraxit: et apud patrem nota absolutio nis causa/ offensa fuit: indignante Philippo plus momenti apud senatum personam filij q̄ auctoritatem patris ac dignitatem regis maiestatis habuisse. Igitur Perseus perspecta patris egritudine quottidie absentem Demetrium apud eum criminari. & primo inuisum post etiam suspectum reddere: nunc amicitiam Romanorū: nunc proditiōe ei patris obiectare. Ad postremū infidias sibi ab eo paratas confingit: ad cuius rei probationem immittit iudices: testes subornat & facinus: quod obijcit admittit: quibus rebus patre compulso ad parricidium funestam omnē regiam facit. occiso Demetrio/ sublatoq; æmulo: non negligētior tamen Perseus in patrē/ verū etiam & cōtumaciōr erat. nec heredē regni: sed regē se gerebat. His rebus offensus Philippus impatiētius in dies mortē Demetrii dolebat: tūc & insidijs se circūuentū suspicari: testes iudicesq; torquere. Atq; ita cognita fraude nō minus scelere persei q̄ inoxia demetrii mortē cruciabat: peregissetq; vltionem: nisi preuentus esset. Nam breui post tēpore morbo ex ægritudine contracto decessit: relicto magno belli apparatu aduersus romanos quos postea perseus vsus est. Nā & gallos Scordiscos ad belli societatem perpulerat: fecissetq; Romanis graue bellum nisi decessisset. Nāq; galli bello aduersus Delphos infeliciter gesto in quo maiorē vim numinis q̄ hostium senserāt: amisso Brēo duce pars in asiā/ pars in Thraciam extorres fugerāt. Inde per eadē vestigia qua venerāt: antiquā patriā repetiuerē. Ex his pars quædā in cōfluyente Danubij & Sai cōsedit: cordicosq; se appellari voluit. Tectosagi autē cum in antiquā patriam tolosam venissent: cōprehensiq; pestifera lue essent: non prius sanitatem recupauere q̄ aruspiciū responsis moniti: aurum argentumq; bello: sacrilegijq; questitum in Tolosensem lacum mergerēt. Qd̄ omne magno post tēpore capio romanus consul abstulit: fuere

demetrii
pudor.

Indigna
tiones in
demetri
um.

Demetrii
interi
tus.
Persei i
pietas.

Philippus
moritur.

Cordicos
Sacrile
gorū di
uina vltio.
Aurū to
losanū.

auri pondo centum decē milia: argenti pondo quinquies decies centū milia. Quod sacrilegiū causa excidij Cæpioni exercituiq; eius postea fuit. Romanos quoq; Cymbrici belli tumultus velut vltor sacræ pecuniæ insecutus est ex gente Tectofagorū nō mediocris populus prædæ dulcedine illyricum repetiuit: spoliatisq; Istris in panonia cōsedit: Istriorū gentem fama est originē a colchis ducere: missis ab Oeta rege ad argonautas raptoremq; filie persequēdos. qui vt a ponto intrauerunt istrum alueo Sai fluminis penitus inuecti vestigia argonautarū insequentes naues suas hūeris per iuga montiū vsq; ad littus Adriatici maris transtulerunt: cognito q; argonautæ ijdem propter lōgitudinem nauis priores fecissent: quos vt auctos colchi non reperiunt siue metu regis: siue tædio longe nauigationis iuxta Aquileiam confedere.

Istriq; ex vocabulo amnis: quo a mari cōcesserant appellati. Daci quoq; soboles getarum sunt: qni cum Olore rege aduersus Bastarnas male pugnassent: ob vltionē segniciaē captum somnū capita loco pedum ponere iussu regis cogebātur. ministeriaq; vxoribus: quæ ipsis antea fieri solebant facere. Neq; hæc ante mutata sunt: quā ignominiam bello acceptam virtute delerent. Igitur Perseus cum imperio Philippi patris successisset: omnes has gentes aduersus Romanos in societatem belli sollicitabat. Interim inter Prusiam regem: ad quem Annibal post pacem Antiocho a romanis datam pfugerat: & Eumenem bellum ortum est quod Prusias Annibalis fiducia rupto fœdere prior intulit. Namq; Annibal cum ab Antiocho Romani inter cæteras cōditiones pacis deditiōnem eius deposcerēt: admonitus a rege in fugam versus Cretam defertur vbi cū diu quietam vitam egisset inuidiosumq; se propter nimias opes videret amphoras plūbo repletas in templo dianæ quasi fortunæ suæ præsidia deposuit: atq; ita nichil de illo sollicita ciuitate: quoniā velut pignus opes eius tenebant: ad

Prusiam contendit: auro suo in statuis: quas secum portabat infuso ne inspectæ opes vitæ suæ nocerent. Deinde cū Prusias ter restri bello ab Eumene victus esset præliumq; in mare trāstulisset

Annibal nouo cōmento auctor victoriæ fuit. Nam omne serpētinum genus infictiles lagenas cōijci iussit: mediocq; prælio in naues hostium mittit. Id primū ponticis ridiculum visum fictilibus dimicare. qui ferro nequeāt. Sed vbi serpētibus repleti naues cœpere ancipiti periculo circūuenti hostiū victoriam cessere: quæ vbi

Istri a colchis orti.

Daci a getis.

Prusia rex. Annibal fugam in Cretam.

Annibal ars.

Annibal serpenti bus vicit.

Romæ nunciata sunt. missi a senatu sunt legati. qui vtrūq; regem in pacem cogerent: Annibalemq; deposcerent: sed annibal recognita sumpto veneno legationē morte preuenit. Insignis hic annus trium toto orbe maximorum imperatorū fuit mortibus Annibalis: Philopomenis & scipionis africani. Ex qbus constat Annibalem nec cum italia cum romano tonantem imperio contremuit: Nec cum reuersus Carthaginem summū imperium tenuit: aut cubantē coenasse aut plus sextario vini indulgisse: pudicitiaq; Scipio africanus eodē tpe mortui. fraude proditus: cum vtrūq; hostes sæpe tentassent.

¶ Iustini Historici.

Liber. XXXIII.

Annibal
Philopo
menes.
Scipio a
fricanus
eodē tpe
mortui.
Annibal
lis laus.

Minore quidem rerum motu romani Macedonicum quam punicum bellū gesserunt: sed tanto clarius quāto nobilitate Macedones pœnos antecesserunt. Nā cum gloria orientis domiti: & auxilijs omnium regū iuuabantur. Itaq; romani & legiones plures numero conscripserunt. & auxilia a Masinissa rege numidarum ceterisq; socijs omnibus acciuerunt: Et Eumeni regi Bitinię denunciati: m: vt bellū summis viribus iuaret. Perseo præter Macedonicum exercitum inuicte opinionis decennij belli sumptus a patre paratus in thesauris & in horreis erat: quibus rebus inflatus & oblitus fortune paternę veterem Alexandri gloriam considerare suos iubebat. Prima congressio equitum fuit. qua victor Perseus suspēsam omnium expectationem in fauorem sui traxit misit tamē legatos ad consulem: qui pacem peterēt: quam patri suo Romani etiam victo dedissent: ipensas belli lege victi suscepturus. Sed consul Sulpitius non minus graues q̄ victo leges dixit. Dum hæc aguntur metu tam periculosi belli: Romani æmilium Paulum consule creant: eiq; extra ordinem Macedonicum bellum decernūt: qui cū ad exercitum venisset: non magnam moram pugne fecit. Pridie quam confereretur bellū luna nocte defecit: triste id ostentum perseo omnibus præfagientibus: finemq; Macedonici regni portandi vaticinantibus. In ea pugna. M. Catō catonis oratoris filius dū inter confertissimos hostes insigniter dimicat equo delapsus pedestre prælium aggreditur. Nam cadentem manipulus hostium

Macedo
nici belli
appatus.

Sulpitius
consul
Emilius
Paulus
consul.
Macedo
nica pu
gna.
Ostenū

Mirabilis
audacia.

Persei fu
ga.
Perseus
cū duo
bus filijs
capitur.
Quot
macedo
nū reges
Q̄ diu
mace.
floruerit.

cum horrido clamore velut iacentem obruncaturus circumste
terat. At ille citus corpore collecto magnas strages ædidit: cum
ad vnum oprimendum vndecūq; hostes conuolarent: dum p
cerum quendam petit gladius ei e manu elapsus in mediam co
hortem hostium decedit: ad quem recuperādum vmbone se p
tegens inspectante vtroq; exercitu inter mucrones se hostiū im
mersit: recollectoq; gladio multis vulneribus exceptis ad socios
cum clamore omnium reuertitur. Hucus audaciam cæteri imita
ri victoriam peperere. Perseus Rex fuga cum decem milibus ta
lentum samothraciam deferitur: quem Gneus Octavius ad per
sequendū missus a consule cum duobus filijs Alexandro & phi
lippo coepit: captumq; ad consulem duxit. Macedonia a Cara
no qui primus in ea regnavit vsq; ad perseum triginta reges ha
buit. Quorum sub regno fuit quidem annis noningentis & vigin
ti tribus: sed rerum non nisi centum nonaginta duobus annis po
tita. ita cum in dicionem Romanorum cessisset: magistratibus p
singulas ciuitates constitutis libera facta est: legesq; quibus ad
huc vtitur e paulo accepit. Aetolorum vniuersarum vrbium sena
tus cum coniugibus & liberis: qui dubia fide fuerant romam: mis
sus ibiq; ne in patria aliquid nouare diu detentus: ægreq; p mul
tos annos legationibus ciuitatū senatu fatigato in patriam quifq;
suam remissus est.

Clustini Historici.

Liber. XXXIII.

Dionis ac macedonibus subactis: etolorumq;
viribus principum captiuitate debilitatis: so
li adhuc ex græcia vniuersa Achæi nimis po
tentes tunc temporis Romanis videbātur. nō
pter singularum/ ciuitatum nimias opes sed
propter conspirationem vniuersarum Namq;
Achæi (licet per ciuitates veluti per membra
diuisi sint) vnū tamen corpus & vnum imperium habent. singu
larūq; vrbium pericula mutuis viribus propulsant. Querentibus
igitur romanis causas belli tempestiue fortuna querelas Sparta
norū obtulit: quorū agros achæi propter mutuū odium popula
bantur. Spartanis a senatu responsum est: legatos se ad inspiciē
das res sociorum & ad iniuriā demēdā in græciā missuros. sed le
gatis occulta mandata data sunt: vt corpus Acheorū dissoluerēt

Achaici
belli ori
go.

singulasq; vrbes proprii iuris facerent: quo facilius ad obsequia
 cogerebantur. et si quę vrbes contumaces essent frangerentur. Igitur
 legati omnium ciuitatum principibus euocatis Corynthum: Legato
 decretum senatus recitant quid consilij habeant: aperiunt expe- rō roma
 dire omnibus dicunt. vt singule ciuitates leges suas & iura sua ha norū oīo
 beant. Quod vbi omnibus innotuit velut in furorem versi vni-
 uersum peregrinū populū trucidant. legatos quoq; ipsos roma
 norum violassent: nisi audito tumultu trepidi fugissent. Hęc vbi
 Romę nunciata sunt: statim senatus Mumio consuli bellum A- Mumio
 chaicum decernit qui extemplo exercitu deportato & omnibus consul.
 strennue prouisis pugnandi copiam hostibus fecit. Sed acis ve Acheoz
 lut nichil negocij Romano bello suscepissent: neglecta omnia et temeri
 soluta fuere. Itaq; prędam non pręlium cogitantes & vehicula ad tas.
 spolia hostium reportanda duxerunt: & coniuges liberosq; suos Vincunt
 ad spectanda cettamina in montibus posuerunt. Sed pręlio com achei.
 misso ante oculos suorum cęsi lugubrę his spectaculū sui & gra Coryn
 uem luctus memoriā reliquerunt. Coniuges quoq; & liberi eorū thus di
 de spectatiōibus captiui facti: pręda hostium fuere: vrbs ipsa co- ruitur.
 rynthus diruitur: populus oīis sub corona venditur: vt hoc exē Anti. in
 plo ceteris ciuitatibus metus nouarū rerum imponeretur. Dum egiptos.
 hęc agūtur rex Syrię antiochus Ptolomeo maiori sororis eius fi-
 lio regi ægypti bellum infert: segni admodum & quottidiana lu- Ptolomeo
 xuria ita marcido. vt non solum regię maiestatis officia intermit- gnities &
 teret: verūtiam sensu hominis nimia sagina careret. Pulsus igitur fuga. P.
 regno ad fratrem minorē Ptolomeū alexandriā confugit partici- popilius
 patoq; cum eo regno Romā legatos ad senatum mittunt. Auxi- ad antio
 lia petunt. fidem societatis implorant. mouere senatū preces fra- chum
 trum. Mittit igitur legatus. P. popilius ad anthiochū qui abstine- Priuata
 re eum ægypto aut si iam incessisset excedere iuberet. Cū in egypto Publicis
 eum inuenisset osculūq; ei rex obtulisset. (Nam coluerat iter postpo
 ceteros. P. Popiliū antiochus cum rome obses esset) tunc popili- nēda.
 us faceffere interim priuatam amicitia iubet: cum mādata patrię Cogitur
 intercedant: prolatoq; senatus decreto & tradito cū cunctari re- antiochus
 gem videret consultationēq; ad amicos referre: ibi Popilius vir- Popilio
 ga quam in manu gerebat amplo circulo inclusum: vt amicos ca- rñdere.
 peret cōsulere iubet: nec prius inde exire q̄ responsum senatui da-
 ret aut pacē aut bellum cū Romanis habiturū. Adeoq; hęc aspe-
 ritas animum Regis fregit: vt pariturum se senatui responderet.

Antiochus mo Reuersus in regnū Antiochus decedit: relicto paruulo admodū
ritur. filio: cui cum tutores dati a populo essent: patruus eius Demetri
us: qui obles romæ erat: cognita morte Antiochi fratris senatum

Demetrius obles adiit: obsidemq; se viuo fratre venisse: quo mortuo cuius obles
aufugit, sit se ignorare. Dimitti igitur se ad regnū petēdum æquum esse:
qđ sicuti iure gentiū maiori fratri cesserit: ita nunc sibi qui pupil
lum ætate antecedit deberi: cum se non dimitti animaduerneret
a senatu tacito iudicio tutius apud pupillum q̄ apud eum regnū
futurū arbitrante specie venandi ab vrbe profectus hostis taci
tus: cum fugæ comitibus nauem cōscendit. Delatus in Syriam se
cundo fauore omniū excipitur: regnumq; ei occiso pupillo a tu
toribus traditur. Eodem tēpore ferme prusias rex Bithyniæ con
Regnat filium cœpit interficiendi Nicomedis filij: dum consulere studet
Demetri minoribus filijs quos ex nouerca eius susceperat & Romę habe
us. bat. Sed res adolescenti ab his qui facinus susceperāt: proditur.
hortatiq; sunt: vt crudelitate patris prouocatus occupet insidias:
& in auctorem retorqueat scelus nec difficilis persuasio fuit. Igi
tur cum accitus in patris regnum venisset: statim rex appellatur.

Regnat
Demetri
us.

Prusias
a filio in
terficiť.

Prusias regno spoliatus a filio priuatusq; redditur: etiam a seruis
deseritur: cum in latebris ageret non minori scelere q̄ filium occi
di iusserat a filio interficitur.

Iustini Historici.

Liber. XXXV.

Emetrius occupato Syrię regno nouitatis suę
odiu periculosum ratus ampliare fines regni
statuit. etiam opes augere finitimorū bellis. Ita
q; Ariarathi regi Cappadocię propter fastidi
tas sororis nuptias infestus fratrem eius Holo
fernē per iniuriam regno pulsum supplicē rece
pit. Datumq; sibi honestum belli titulum gratulatus eum restitu
ere in regnū statuit. Sed Holofernes ingrato animo inita cū An
tiochēsibus pactiōe offensis tūc a Demetrio: pellere ip̄m regno:
a quo testituebat: consiliū accepit. Quo cognito Demetrius qui
dem vitę eius ne Ariarathes metu fraterni belli liberareť: peper
cit. ipsum autē comprehēsū vinctum seleucię custodiri iubet.
Nec Antiochēses indicio territi a defectione destiterunt. Itaq; ad
iuuātibus & Ptolomeo rege ægypti & Attalo rege Asię & Aria
rathē rege Cappadocię bello a Demetrio lacessitis subornāt Prō

Ariara
thes cap
padocus
Holofer
nes.
Holofer.
carcere
claudif.

palā quēdam sortis extremæ iuuenē qui Syrię velut paternū re-
gnū armis repeteret: & ne quid cōtumelię deesset nomē ei Ale-
xandri indicitur: genitusq; ab Antiocho rege diciť. Tātum odiū
Demetrii apud omnes erat: vt æmulo eius non vires regię tantū:
verū etiam generis nobilitas cōsensu omniū tribueret. Igitur Ale-
xander admirabili varietate rerum pristinarū sordium oblitus to-
tius ferme oriētis viribus succinctus bellum Demetrio infert: vi-
ctumq; vita pariter ac regno spoliat: quāq; Demetrio nec animus
in ppulsando bello defuit. Nam & primo prelio hostem fugauit:
& regibus bellū restituētibus multa milia cecidit in acie. Ad po-
strēmū tamē inuictō animo inter cōfertissimos hostes fortissime
dimicās cecidit. Initio belli Demetrius duos filios apud hospite
suū Gnidiū cum magno auri pōdere demādauerat: vt belli pe-
riculis eximerent: & si ita fors tulisset vltioni paterne seruarētur.
Ex his maior Demetrius annos pubertatis egressus audita Ale-
xandri luxuria: quem insperate opes & alienæ foelicitatis orna-
menta velut captiuū inter scortoz greges desidem in regia tene-
bant: auxiliātibus Cretēsisibus securum ac nihil hostile metuētem
aggreditur. Antiochēses quoq; veterē patris offensam nouis me-
ritis correctuti se ei tradunt. sed & milites paterni fauore iuuenis
accensī prioris sacramenti religionē noui regis superbie preferē-
tes signa ad Demetriū transferūt: atq; ita Alexander non mino-
ri impetu fortunę desertus q̄ elatus primo prelio victus iterficiť:
deditq; pœnas & Demetrio quem occiderat: & Antiocho cuius
mentius originem fuerat.

Prōpa-
lus Ale-
xāder co-
gnomiā

Demetri-
us, moriť

Alexan-
der mori-
tur.

Iustini Historici

Liber. XXXVI.

Recuperato paterno regno Demetrius & ipse rerū suc-
cessu corruptus vitijs adolescentiæ in segnitiam labiť:
tantūq; cōtemptū apud omnes inertię quantū odium
ex superbia pater habuerat: cōtraxit. Itaq; cum ab im-
perio eius passim ciuitates deficerent ad abolēdam segnitie ma-
culam bellum parthis inferre statuit: cuius aduentum non inuiti
orientis populi videre: & propter Arsacide regis Parthorū cru-
delitatem: & q̄ veteri macedonū imperio noui populi assueti su-
perbiam indigne ferebant. Itaq; cum & Persarū et Elimæorum
Bactrianorūq; auxilijs iuuaretur: multis prelijs Parthos fudit.
Ad postremū tamen pacis simulatione decceptus capitur: tradu-
ctusq; per ora ciuitatum populis qui desierant in ludibrium fa-
dūtur.

Deme-
trij inertia.

Arsaci-
des rex.

Parthifū
dūtur.

uoris ostēditur. Missus deinde in hyrcaniā benigne & iuxta cal-
 tum pristinae fortunæ habetur. Dum hæc agūtur: iterim in Syria
 Demetri- Trifo qui se tutorē Antiocho Demetrii priuigno substitui a po-
 us capif. pulo laborauerat: occiso pupillo regnum Syriæ inuadit. Quo diu
 potitus tandem exolescente fauore trecentis imperij ab Antio-
 cho puero admodū Demetrii fratre qui in asia educabatur bel-
 lo vincitur. rursusq; regnum syriæ ad sobolem Demetrii reuertit.
 Igitur Antiochus memor q̄ etiam pater propter superbiā inui-
 sus et frater propter segnitiam cōtemptus fuisset: ne in eadē vitia
 incidere: accepta in matrimoniū Cleopatra vxore fratris: ciuita-
 tes quæ initio fraterni iperij defecerāt sūma industria psequit do-
 mita: q; rursus regni terminis adiecit. Iudæos quoq; qui in mace-
 donico imperio sub Demetrio patre armis se in liberalitatē vēdi-
 cauerāt subigit. Quorū vires tantæ fuere: vt post hunc nullū Ma-
 cedonū regē tulerint: domesticisq; imperijs vsi: syriā magnis bel-
 Iudeorū lis ifestauerint. Nāq; iudæis origo damascena: que syriæ nobilissi-
 origo. ma ciuitas est: vnde & a syrijs regibus genus ex regia Semyrami-
 Semyra- de fuit. nomen vrbi a Damasco rege inditum cuius honore syrij
 mis. sepulchrū Arathis vxoris eius pro templo coluere: deamq; ex in-
 habrahā de sanctissimæ religionis habent. Post Damascum Habraham
 Moses Moses: Israhel reges fuere. Sed Israhel scælix decem filioꝝ p-
 Israel. uentus maioribus suis clariorē fecit. Itaq; populum in decem re-
 Iudei a gna diuisum filijs tradidit: omnesq; ex nomine iudæ: qui post di-
 iuda di- uisionē decesserat iudæos appellauit: coliq; eius memoriā ab om-
 cti. nibus iussit. Eius portio omnibus accesserat: minimusq; inter fra-
 Ioseph. tres ætate Ioseph fuit: cuius excellens ingeniū veriti fratres clam
 interceptū peregrinis mercatoribus vēdiderūt. A quibus depor-
 tatus in egyptū cum magicas ibi artes ibi sollerti ingenio perce-
 Ioseph pissit breui ipsi regi pcarus fuit. Nam & prodigiorū sagacissimus
 sōnioꝝ i erat: & somnioꝝ primus intelligentiā cōdidit: nihilq; diuini iuris
 terpres. humaniq; ei incognitū videbat. A deo vt etiam sterilitatē agrorū
 ante multos annos prouiderit periissetq; omnis egyptus fame ni-
 si monitu eius rex edicto seruari p multos annos fruges iussisset.
 Tantaq; experimenta eius fuerunt: vt non ab homine sed a deo
 In multis responsa dari viderētur. Filius eius Moses fuit: quem etiam pre-
 fallit tro- ter paternæ scientiæ hereditatem forme pulchritudo commen-
 gus. dabat. Sed cū scabiem egyptij & pruriginē paterentur responsa
 moniti eum cū egris: ne pestis ad plures serperet: terminis egypti

pellunt. Dux igitur exulū factus sacra ægyptiorum furto abstulit quæ repetentes armis ægyptij domū redire tempestatibus compulsi sunt. Itaq; Moses damascena patria antiqua repetita mōtē synēū occupat. in quo septem dierum ieiunio per deserta arabiaē cum populo suo fatigatus cū tandē venisset septimum dieꝝ more gentis sabbatum appellatum in omne æuum ieiunio sacrauit: Quoniam ille dies famē illis errorēq; finierat. Et quoniam metu contagionis pulsos se ab ægypto meminerant: ne eadem causa inuisi apud incolas forent cauerūt. ne cum peregrinis communicarent: quod ex causa factum paulatim in disciplinā religionēq; conuertit. Post mosem etiā eius filius Aruas sacerdos sacris ægyptijs mox rex creat. Semperq; exinde hic mos apud iudæos fuit: vt eosdem & reges & sacerdotes haberent: quorum iusticia religione permixta incredibile quantum coaluere opes genti ex vetigalibus opobalsami creuere: quod in his tantum regionibus gignitur. Est namq; vallis quæ continuis montibus velut muro quodam cincta ad instar castrorū clauditur. spaciū loci ducenta milia iugera nomine Hierico dicitur: in ea filua est & vbertate & amœnitate insignis. Siquidē palmeto & opobalsamo distinguif & arbores opobalsami formam similit pyceis arboribus habent: nisi q̄ sunt homines magis. & in venearū more excoluntur. Hęc certo tēpore anni balsamū sudant: sed non minor loci eius opacitatis q̄ vbertatis admiratio est. Quippe cum toto orbe regionis eius ardentissimus sol: sit ibi tepida aeris naturalis quedā ac ppetua opacitas inest. In ea regione latus lacus est: qui propter magnitudinē & aquæ immobilitatē mortuū mare dicitur. Nā neq; ventis mouetur resistēte turbinibus bitumie: quo aqua omis stagnatur: Neq; nauigationis patiens est: quoniam omnia vita carētia in profundum mergūtur: nec materiam vllā sustinet: nisi quę a lumine illustretur. Primus xerxes rex persarum iudæos domuit: Postea cū ipsis persis in ditionē Alexandri magni venere: diuq; in potestatē macedonici imperij fuere. a Demetrio cū descuiisset amicitia romanorū petita primi omniū ex orientalibus libertatē receperūt. facile tunc Romanis de alieno largientibus. Per eadē tempora: quibus in Syria regni mutatio inter novos reges alterabatur: in Asia rex Attalus florentissimū & ab Eumene patruo acceptum regnum cēdibꝯ amicorum & cognatorum supplicijs foedebat: nunc matrem anum: nunc Bironycem sponsam male

Institutio
sabbati.

Fallitur
trogu.

Opobalsamum.

Hierico
vallis.

Mare
mortuū.

Xerxes.

Attalus.
asig rex.

Attalilū
ctus.

Attali
studii.

Attali
mors.

Aristoni
cus asiā
inuadit.

Licinius
cūsul oc
ciditur.
perpēna
cōsul vīn
cit.

perpēna
moritur.

ficijs eorum necatas confingens. Post hanc scelestam violentiæ
rabiē squalidam vestem sumit barbam capillumq; i modum reo
rum summitit. non i publicum prodire non populo se ostendete
nō domi letiora conuiuia inire aut aliquod signum sani hominis
habere prorsus vt pœnas pendere manibus interfectorum vide
retur: Omissa deinde regni administratione hortos fodiebat gra
mina seminabat: & noxia innoxijs permiscebat: eaq; omnia ve
neni succo ifecta velut peculiare munus amicis mittebat. ab hoc
studio ærarię artis fabricę se tradidit: cæterisq; fingendis & ære
fundendo procudendog; oblectatur. matri deinde sepulchrum
facere instituit. cui operi intentus morbum ex solis ardore cōtra
xit: q; septima die decessit. huius testamento hæres populus ro
manus tunc instituitur. Sed erat ex Eumene Aristonicus non iu
sto matrimonio sed ex pellice Ephesia Citharistę cuiusdam filia
genitus: qui post mortem Athali velut paternum regnum inua
sit asiam Cum multa secunda prælia aduersus ciuitates. quę me
tu romanog; se tradere ei nolebāt fecisset: iustusq; rex iā videret:
Asia licinio Crasso consuli decernitur: qui intentior Attalię præ
de q; bello cū extremo anni tempore inordinata acie præliū con
seruisset victus pœnas inconsultę auaricię sanguine dedit. In hu
ius locum missus Perpenna consul prima congressione Aristoni
cum superatum in potestatē suam rededit: attalicasq; gazas hęc
ditarias populi romani nauibus impositas romā deportauit. Qđ
ægre ferens successor eius Machus Aquilius consul ad eripien
dum Aristonicum perpēne perenne veluti sui potius triumphii
munus esse deberet: festinata velocitate contendit. Sed conten
tionem consulum mors Perpennæ diremit. Sic asia facta roma
norum cum opibus suis vitia quoq; Romam transmisit.

¶ Iustini Historici.

Liber. XXXVII.

Massilen
sium grā
apud ro
manos.

Apto Aristonico massilenses pro Phocensibus con
ditoribus suis: quorum urbem senatus & omne nomē
quod & tunc & ante Antiochi bello infesta cōtra po
pulum romanum arma tulerāt deleri iusserat: legatos
romam misere deprecantes: veniamq; hijs a senatu
obtrinnere. ¶ Post hęc regibus: qui aduersus Aristonicum auxi
lia tulerant: præmia persoluta Mithridati pontico Syria minor:
filijs Ariarathis regis capadocię: qui eodem bello ceciderat ly

caonia & cilicia data: fideliorq; populus Romanus in socij filios q̄ mater in liberos fuit. Quippe huic paruulo auctum regnuz inde vita adempta. ¶ Namq; Laodice ex numero sex filiorum: quos virilis sexus ex ariarathe rege susceperat: timens ne diutina regni administratione adultis quibusdā potiretur: quiq; parricidia li veneno necauit: vnum paruulū sceleris matri cognatorū custodia eripuit: qui post necem Laodices (nam propter crudelitatem eam populus extixerat) solus regno potitus est. Mithridates quoq; repentina morte interceptus filium qui & ipse Mithridates dictus est reliquit: cuius ea postea magnitudo fuit: vt non sui tantū tēporis: verū etiam superioris ætatis omnes reges maiestate superauerit: bellaq; cum romanis per .xlvi. annos varia victoria gesserit. Cum eum summi imperatores Sylla Lucullus cæteri; in summa Gneus pompeius ita vicerunt: vt maior claiorq; resurgeret in staurando prælio: damnisq; suis terribilior redderetur. Deniq; ad postremum non vi hostili victus: sed voluntaria morte in auito regno senex hærede filio decessit. Huius futuram magnitudinē etiam cælestia ostenta prædixerant. Nam & quo genitus est anno & eo quod regnare primum coepit. stella cometes per vtrumq; tempus septuaginta diebus ita luxit: vt cœlum omne conflagrare videretur. Nam & magnitudinē sui quartā partem cœli occupauerat: & fulgore sui solis nitorem vicerat: et cum oriretur occumberetq; quattuor spacium horarū consumebat. Puer tutorū insidias passus est: qui eum fero equo impositum equitate iaculariq; cogeant qui conatus cum eos sefellissent supra ætatem regente equum Mithridate veneno eum appetiuere. Quod metuens Antidota sæpius bibit: & ita se aduersus insidias exquisitioribus remedijs stanauit: vt ne volēs quidem senex veneno mori potuerit. Timens deinde ne inimici quod veneno non poterāt: ferro peragerent venandi studium finxit. Quapropter quattuor annos neq; vrbis neq; ruris tecto vsus est: sed per siluas vagatus est. & diuersis montiū regionibus pernoctabat: signaris omnibus quibus esset locis: assuetus feras cursu aut fugere aut persequi cū quibusdā etiam viribus congregi: quibus rebus & insidias vitauit: & corpus ad omnem virtutis patientiam durauit. Ad regni dein de administrationē cum accessisset statim nō de regendo sed de augendo regno cogitauit. Itaq; scythas inuictos antea q̄ zopyriōna Alexātri magni ducē cum triginta milibus armatorū deleue

Laodice
ces patri
cidiū.

Laodice
extinguit.
Mithri
dates.

Mithri
dates se
nio mori
tur come
tes.

mithrida
tis indu
stria.

Mith.vi
ctorie.

rant: qui Cyrum persarū regem cum ducentis milibus armato-
 rū trucidauerāt: qui Philippū macedonū regem fugauerant: in-
 genti sceleritate perdomuit. Actus igitur viribus Pontum quoq;
 ac deinceps Cappadociā occupauit. Asiam cum quibusdam a-
 micis tacitus a regno profectus nemine sciente puagatus est: om-
 niūq; vrbium situs ac regiones cognouit. Inde bithimiam trāscē-
 dit: & quasi iam dominus Asiæ opportuna queq; victoriæ suæ
 metatus est. Post hæc in regnum cum iam perisisse crederetur re-
 uersus est: inuento paruulo filio quem per absentia eius Laodi-
 ce soror vxorq; enixa fuerat: sed inter gratulationē post longam
 peregrinationē aduētus sui & filij geniti veneno periclitatus est.
 Siquidem Laodice soror/cum perisisse eum crederet in cōcubi-
 tus amicorū proiecta quasi amissum facinus maiore scelere tege-
 re possiet venenū adueniēti parauit. Quod cū ex ancilla Mithri-
 dates cognouisset: facinus in auctores vindicauit. Hyeme dein-
 de imminēte non in cōuiuio sed in campo: non in vacationibus
 sed in exercitatiōibus: nec inter sodales: sed inter equales/ aut e-
 quo/aut cursu/aut viribus cōtendebat. Exercitū quoq; suum ad
 parem laboris patiētiam quotidiana exercitatione durabat: at-
 q; ita inuictus ipse in expugnabilem exercitū fecerat. Inita dein-
 de cum Nicomede societate Paphlagoniā inuadit: victamq; cū
 socio diuidit: quā cum teneri a regibus senatui nūciatum esset le-
 gatos ad vtrumq; misit: qui gētem restitui in pristinū statum iu-
 berent: Mithridates cum se parem iam magnitudini romanorū
 crederet superbo responso hæreditariū patri suo regnum obue-
 nisse respondit: mirariq; se quæ ei controuersia relata non fuerit
 sibi referant. Nec territus minis Galatiam quoq; occupat. Nico-
 medes quoniā se tueri iure non poterat: iusto regi redditurum re-
 spondit. Atq; ita filium suum mutato nomine Philomenæ Passa-
 gonium regum nomine appellat: & quasi stirpi regiæ reddidisset
 regnum falso nomine tenet. Sic ludibrio habiti legati romam re-
 uertūtur.

Iustini Historici Liber.

XXXVIII.

Mithri-
 dates par-
 riciā.

Mithridates parriciā a nece vxoris auspicatus foro-
 ris alterius Laodices filios: cuius virū Ariarathē regē
 cappadocię p gordiū insidijs occiderat: tollēdos sta-
 tuit: nichil actū morte patris existimās: si adolefcētes

paternum regnū. cuius ille cupiditate flagrabat occupassent. Igitur dum in his occupationibus versatur: interim Nicomedes rex Bithyniæ vacuā morte regis cappadociā inuadit. Quod cū nuntiatū Mithridati fuisset p̄ simulationē pietatis auxilia sorori ad pellēdū cappadocia Nicomedē mittit. Sed iā Laodice p̄ pactiōnē se Nicomedi in matrimoniū tradiderat. Quod egreferens Mithridates p̄sidia Nicomedis cappadocia expellit: regnūq; sororis filio restituit. egregium proflus factum nisi subsecuta fraus esset. Si quidē interiectis diebus simulat se Gordiū: quo ministro vsus in Ariarathe interficiendo fuerat: restituere in patriā velle: sperans si obsisteret adolescens. causas belli futuras: aut si pmitteret per eundē filium tolli posse p̄ quem interfecerat patrem. Quod vbi Ariarathes iunior moliri cognouit: indigneferens interfectorem patris p̄ auunculum potissime ab exilio reuocari: ingentē exercitum contrahit. Igitur cum in aciem eduxisset Mithridates peditum octoginta milia equitum decē millia currus falcatos: dc. nec ariarathi auxiliantibus finitimis regibus minores copiæ essent: incertum belli timens consilia ad insidias transfert. sollicitatoq; iuvene ad colloquium cum ferrum occultatum inter fasces gereret scrutatori ab ariarathe regio more misso curiosius inum vētrem pertrectanti ait: caueret ne aliud telum inueniret q̄ quæreret. atq; ita risu protectis insidijs euocatum ab amicis velut i secretum sermonem spectante utroq; exercitu interficit: regnum cappadociæ octo annorum filio imposito ariarathis nomine. additoq; ei rectore Gordio tradit. Sed cappadoces crudelitate ac libidine p̄fatorum vexati a Mithridate deficiunt: fratremq; regis & ipsum ariarathem nomine ab Asia vbi educabatur reuocant: cum quo Mithridates p̄lium renouat: victumq; cappadociæ regno expellit. Nec multo post ex egritudine adolescens collecta infirmitate decedit. post huius mortem Nicomedes timens: ne Mithridates accessione cappadociæ etiam bithyniam finitimam inuaderet: subornat puerum eximiæ pulchritudinis quasi Ariarathes tres non duos filios genuisset: qui a senatu romano paternū regnum peteret. Vxorem quoq; Laodicen romam mittit ad testimoniū trium ex ariarathe susceptorū filiorū: quod vbi Mithridates cognouit: & ipse pari impudētia Gordiū romā mittit: qui senatui assereret puerū cui Cappadociæ regnū tradiderat ex eo Ariarathe genitū: q̄ bello aristonico auxilia romanis ferens cecidit.

Nicomedes cappadociā inuadit. mithridatis fraus.

Mithridates Ariarathē dolo occidit.

Laodices testimoniū,

Cappadoces & paflago nes dona tiliber regē postulat.

Cleopatra.

Mit. romanorū exercitū superat.

quid trogus i liuio & salustio reprehēdit.

diffet: sed senatus studia regum intelligens aliena regna falsis nominibus dare noluit: & Mithridati cappadociam & Nicomedi ad solatium eius Paflagoniam ademit. ac ne contumelia regum foret adeptum illis: quod alijs daretur: vterq; populus libertati donatus est. Sed cappadoces munus libertatis abnuentes negant viuere gentem sine rege posse. Atq; ita rex illis a senatu Ariobarzanes constituitur. Erat eo tempore Tigranes rex armeniae ob ses a parthis ante non multum tempus datus: nec olim ab iisdē in regnum paternum remissus. Hūc Mithridates ad societatem Romani belli quod olim meditabatur: pellicere cupiebat. Nichil igitur de offensa Romanorum sentientem per Gordium impellit: vt Ariobarzani segni admodum bellum imperat: & nequis dolus subesse videretur: filiam suam Cleopatram ei in matrimoniū tradidit. Primo ergo aduentu Tigranis Ariobarzanes sublatis rebus suis romam contendit. Atq; ita per Tigranem rursus cappadocia iuris esse Mithridatis coepit. Eodem tempore mortuo Nicomede etiam filius eius & ipse Nicomedes regno a Mithridate pellitur qui cum supplex Romam venisset: decernitur in senatu: vt vterq; in regnum suum restituatur: in quod tamen missi Aquilius Mallius & Maltinus legati. His cognitis mithridates societatem cum Tigraue bellum aduersus Romanos gesturus iungit: pactiq; inter se sunt: vt vrbes agriq; Mithridati: homines vero & quaecūq; auferre possent Tigrani cederēt. Post hec Mithridates intelligens quantum bellum fuscitaret legatos ad Cymbros alios Gallo grecos & Sarmatas Baetranasq; auxilium pettum mittit. Nam oēs has gentes cum romanum meditaretur bellū varijs beneficiorū muneribus iam añ illuxerat. Ab scythia quoq; exercitū venire iubet: omnēq; orientē aduersus romanos armat. Nō igit magno labore Aquilium & Malthinū asiano exercitu instructos vicit: quibus simul cū Nicomede pulsis ingenti fauore ciuitatum excipitur multum ibi auri argentiq; studio veterū regū magnūq; belli apparatus inuenit: quibus instructus debita ciuitatibus publica & priuata remittit: & vacationē quinquēnio cōcedit. Tunc ad concionem milites vocat: eosq; varijs exhortationibus ad romana bella siue asiana incitat. Quam orationē dignā duci cuius exemplum breuitati huius operis insererē quam obliquam pompeius Trogus exposuit: quoniam in Liuiō & Salustio reprehēdit: quod conciones direptas pro sua oratione operis suo inse-

rendo historiæ modū excesserint. Optādum sibi fuisse ait: vt de eo liceret consulere: bellū ne sit cum Romanis an pax habenda: quin vero sit resistendū impugnantibus: nec eos quidē dubitare qui spe victorię careant. Quippe aduersus latrones si nequeant pro salute. pro vltione tamen sua omnes ferrum stringere. Cæterūq; nō id agitur: an liceat quiescere: nō tantum animo hostiliter sed etiam prælio congressus consulere: quia ratione ac spe cœpta bella sustineant: esse tamen sibi victorię fiduciā: si sit illis animus Romanosq; vinci posse cognitum nō sibi magis quem ipsis militibus: qui & in bithynia Aquilium & Malthinium i cappadocia fuderint ac si quidē aliena magis exempla quā sua experimenta moueant: audire se a Pyrrho rege epiri non amplius quā quinq; milibus Macedonū instructo fusos tribus præliis romanos Audire Annibalem sexdecim annos italię victorem immoratū & quin ipsam caperet urbē: nō romanorū illi vires obstitisse. sed domestice æmulationis atq; inuidiæ studiū. audire populos transalpine galliæ italiā ingressos maximē eam plurimisq; urbibus possidere: & latius aliquādo solum finiū quā in Asia: quę dicatur in bellis eosdē gallos occupasse: nec victā solum dici Romam a gallis sed etiam captam: ita vt vnus illis montis tantū cacumen relinqueretur: nec bello hostē: sed p̄cio remotū: galloꝝ autem nomen: quod semper romanos terruit: in partē viriū suarū ipse habeat. Nā hos qui Asiam incolūt gallos ab illis: qui italiā occupauerant sedibus tātum distare: originē quidem ac virtutē genusq; pugnæ idem habere: tātoq; his sagaciora esse ingenia quam illis quanto longiori ac difficiliori spacio per illyricū thraciāq; prodierunt poenę operiosius transitis illoꝝ finibus quam vbi consedere possessis. Iam ipsam italiā audire se nunq̄ vt roma cōdita sit satis illi pacatam: sed assidue per omnes ānos pro libertate alios contra quosdam etiam pro iure imperij bellis continuis perseuerasse q̄ a multis ciuitatibus italię deletos Romanorum exercitus ferri a quibusdā nouo contumelię more sub iugum missos: ac ne veteribus immoremur exemplis: hoc ipso tēpore vniuersam italiā bello marsico cōsurrexisse non iam libertatem: sed contra Martiū sortium imperij. ciuitatisq; poscentem. Nec grauius vicino italię bello quam domesticis principū factionibus urbem premi: multoq; periculosius accessisse italico ciuile bellū: simul & a germanis cymbria cymbro immēsam illā ferorū: atq; immitiū populorū more bri-

A quibus
romani
victi.

Galli in
asia.

Marsicū
bellū.

Terribi-

IVSTINVS HISTORICVS

procelle inundasse italiam quorū tam & si singula bella sustinere Romani possent: vniuersis tamen obruatur vt ne vacaturos quidem bello suo putent. Vtendū igit̄ occasione & rapienda incrementa virium: ne si illis occupatis quieuerint mox aduersus vacuos & quietos magis negocium habent. Nō enim quæritur an capienda sint arma sed vtrum sua potius occasione an illorum. nam bellum equidem iam tūc secum ab illis geri coeptum: cum sibi pupillo maiorem Phrigiam ademerit: quā patri suo p̄m̄ium dati aduersum aristonicum auxiliij cōcesserant gentemq; quā & p̄pauo suo Mithridati seleucus Callinicus ī dotē dedisset. Qui cū paphlagonia se decedere iusserūt/nō altes; illud genus belli fuisse quæ nō vi non armis: sed adoptione testamēti/& regū domesticorum interitu hēre ditaria patri suo obuēisset: cum inter hāc decretorū amaritudinē parendo nō tamen eos mitigarent: quin acerbius se in dies gerant nō obtinuisse quod enim a se non præbitū illis obsequiū. non Phrigiam paphlagoniamq; dimissas: nō cappadocia filium eductum: quem iure gentiū victor occupaue rat. Raptā tamē sibi esse victoriam eius/ab illis quorum nihil est nisi bello quæsitum nō regē bythinie Creston: in quem senatus arma decreuerat. a se in gratiam illorum occisum: tamen nihilominus imputari sibi si qua Gordius aut tigranes faciat/ libertatē etiam in contumeliā suā a senatu vltro delatam cappadocie quā reliquis gentibus abstulerunt deinde populo Cappadocum pro libertate oblata Gordium regem orantem ideo tanquā amicus suus esset non obtinuisse. Nicomedem p̄cepto illorum bellum sibi intulisse quia inultus ierit Mithridates: ab ipsis ventum obuiam & nunc eā secū bellādī causam illis fore: q̄ non impuē se Nicomedī lacerandum Saltatricis filio præbuerit. Quippe non delicta regum illos: sed vires ac maiestātē insequi: neq; in se vno sed in alijs quoq; omnibus ac semper arte grassatos: sic & auum suum Farnacem per cognitionū arbitria succidaneum regi Pergameno Eumeni datum. Sic rursus Eumenē cuius classibus primum in asia fuere transuecti: cuius exercitu magis quam suo & magnum Antiochum/ & gallos in Asia/ & mox in Macedonia regē Persem domuerant/ & ipsum pro hoste habitū ei; interdīctū italia & quod cum ipso deforme sibi putauerant: cū filio eius Aristonico bellum gessisse. nullius apud eos maiora quā Massinissæ regis Numidæ; haberi merita. Huic imputari victū Anni

Callinic⁹

Creston
rex bithy
niæ.

Fernax
pergame
aus.

balem: huic captum Syphacem: huic Carthaginem deletam: huic inter duos illos africanos tertium seruatorem vrbis referri: tamen cum huius nepote bellum modo: in affrica gestum: adeo in expiabile vt ne victum quidem memoriae patris donaret qn carcerem ac triumphí spectaculum experiretur. Hanc illos omnibus regibus legem odiorū dixisse. scilicet quia ipsi tales reges haberint quorū etiam noibus erubescant: aut pastores ab originū: aut haruspices sabinorū: aut exules corynthiorū: aut seruos vernaſq; Tuscorū: aut & quod honoratissimū nomen fuit inter hos superbos: atq; vt ipsi ferunt conditores suos lupæ vberibus alitos: sic omnē illum populū luporū animos habere inexplēbiles sanguinis atq; imperij: diuitiarūq; auidos ac ieiunos. Se autem seu nobilitate illis cōparetur: clariorē illa coluuiē conuenarū esse qui paternos maiores suos a Cyro Darioq; conditoribus persici regni maternos a magno Alexandro ac Nicanore Seleuco conditoribus imperij Macedonici referat: seu populis eorū conferat suos: earum se gentium esse: quę non modo romano imperio sint pares sed macedonico quoq; obstiterint. Nullam subiectarū sibi gentium exptam peregrina imperia: nullis vnq; nisi domesticis regibus paruiffe. Cappadociā velint ad Paphlagoniam recēdere: rursus pontū an bythyniā: itemq; armeniam maiorē minorēq; quarum gentiū nullam neq; Alexander ille qui totam pacauit Asiā: nec quisq; successorū eius: aut posterorū attigisset Scythiam duos vnq; ante se reges non pacare: sed tantū intrare ausos Dariū & Philippū: egre inde fugam sibi expedisse: vnde ipse magnā partem aduersus romanos viriū haberet: multoq; se timidius ac diffidentibus bella pontica ingressum: cū ipse rudis ac tyro esset. Scythiæ preter arma virtutēq; animi: locoq; quoq; solitudinibus vel frigoribus instructę: p que denūciaretur ingens militiæ labor ac periculū: inter quas difficultates ne spes quidem premiij foret ex hoste vago: nec tantū pecuniæ sed etiam sedis inopiæ: nunc se diuersam belli cōditionem ingredi. Nam neq; cœlo Asiæ esse temperantius aliud: nec solo fertilius: nec vrbium multitudine amoenius: magnamq; tmeporis partem non vt militiam: sed vt festum diem acturos. bello dubium facili magis an vberi si modo: aut proximas regni Attalici opes: aut veteres lydiæ Ioniæq; audierint. quas non expugnatum eant sed possessum: tantūq; auida Asia vt etiam vocibus vocet adeo illis odium romanorū incussit rapa.

Origo romanorū
 ignobilis

Mithridatis generosa origo.

Qui prius scythiam iuauerunt.

Asiæ delitię.

citas pro consulum: exactio publicanorū: calūniæ litium. Sequā-
 tur se modo fortiter & colligant: quid se duce possit efficere tan-
 tus exercitus: quem sine cuiusquam militum auxilio sua & vnus
 opera viderint. Cappadociam cæso rege cœpisse: qui solus mor-
 talium pontum omnem scythiāq; pacauit: quā nemo ante tran-
 sire tuto atq; adire potuerit. Namq; iusticiæ atq; liberalitatis suæ
 ne ipsos milites quin experiātur testes effugere: & illa iudicia ha-
 bere q̄ solus regum omnium/non paterna solum verum etiam
 externa regna hereditatibus propter munificentiam acquisita pos-
 sideat: Colchos Paphlagoniam Bosphorū. Sic excitatis militibus
 post annos. xxiiij. sumpti regni: in Romana bella descendit. Atq;
 in ægypto mortuo rege ptolomæo ei qui Cirenis regnabat pto-
 lomæo: per legatos regnum & vxor Cleopatra regina soror ipsi-
 us defertur. Lætus igitur hoc solo Ptolomæus: quod sine certa
 mine fraternū regnum recepisset: q̄ subornari & a matre Cleo-
 patra & fauore principū patris filium cognouerat. ceterum infe-
 stus oibus statim vbi Alexandriam ingressus est. fautores pueri tru-
 cidari iussit ipsum quoq; die nuptiarū: quibus matrē eius in ma-
 trimoniū recipiebat: inter apparatus epularū & solemnia religio-
 num in complexu matris interficit: atq; ita thorum sororis cędæ
 filij eius cruentus ascendit. Post quod non mitior in populares:
 qui eum in regnum vocauerāt fuit. Si quidem peregrinis militi-
 bus licentia cædis data: omnia sanguine quottidie manabant:
 ipsamq; sororē filia eius virgine per vim stuprata & in matrimo-
 niū adscita repudiat: quibus rebus territus populus in diuersa la-
 bitur patriāq; metu mortis exul relinquit. Solus igitur in tanta vr-
 be cum suis relictus Ptolomæus: cum regem se non hominū. sed
 vacuarū gēdium videret. edicto peregrinos sollicitat: quibus con-
 fluētibus obuius legatis romanorū Scipioni affricano: & Spurio
 nūmio: & L. Metello: qui ad inspicienda sociorum regna venie-
 bant: procedit. Sed quā cruentus ciuibus omnibus tam ridiculus
 romanis fuit. Erat enim & vultu deformis & statura breuis & sa-
 gina vētris nō homini/ sed beluę siluis: quam sceditatē nimia sub-
 tilitas & plucida vestis augebat. prorsus quasi astu inspiciēda p̄-
 berent: quę omni studio occultanda pudibūdo viro erant. Post
 discessum deinde legatorū: quorū affricanus dum aspicit urbem
 spectraculo Alexādrinis fuit ptolomeus iam etiā populo pegrino
 inuisus cū filio: quē ex sorore suscepit: & cum vxore matris pel-

Bellū in
romāos.

Ptolo-
mei sce-
lus,

Ro. lega-
ti ad pro-
lomeū.

ce metu insidiarū tacitus in exilium p̄ficiscitur: contractoq; mer-
 cenario exercita bellum sorori pariter ac patrię infert. Accersitū
 maximū deinde a Syrenis filium ne eū Alexādrini contra se re-
 gem crearēt: iterficit. Tunc populus statuas & imagines eius de-
 trahit. Quod factū studio sororis existimans: filiū quem ex ea su-
 sceperat iterficit. corpusq; in mēbra diuisum & in cista impositū/
 matri die natali eius inter epulas afferri curat. Quę rex nō regine
 tantū/ verū etiam vniuerse ciuitati acerba & luctuosa fuit: tantūq;
 moerorem festiuissimo cōuiuio intulit: vt regia omnis repente
 luctu incēderetur. Verso igitur studio principū ab epulis in exe-
 quias membra lacerata populo ostendunt: & quid sperare de re-
 ge suo debeant filij cede demōstrant. Finito luctu orbitatis Cleo-
 patra cum vrgeri se fraterno bello videret: auxilium a Demetrio
 peti Syrię rege per legatos eius: cuius ipsi varij & memorabiles
 casus fuere. Namq; Demetrius (vt supra dictum est) cum bellum
 Parthis intulisset: & multis congressionibus victor fuisset: repen-
 te circumuentus insidijs amisso exercitu capitur. Cui Arsacides
 Parthorum Rex in magno et regio animo misso in bithymia non
 cultum tantum reglū prestittit: sed & filiam in matrimoniū de-
 dit. Regnumq; Syrię: quod per absentiam eius Trypho occupa-
 uerat: restitutum permittit. Post huius mortem desperatio reditū
 non ferens captiuitatem Demetrius priuatam & si opulētam
 vitam pertæsus: tacitus in regnum fugam meditat. Hortator il-
 li ac comes Calimander amicus erat: qui post captiuitatem eius
 a Syria per arabicę deserta ducibus pecunia comparatis parthi-
 co habitu babyloniam peruenerat. Sed fugientem Phrahates/
 qui Arsacidę successerat equitum celeritate per compendiosos
 tramites occupatum retrahit. Vt est deductus ad regem Calmā
 dro quidem non tantum venia verum etiam p̄mium fidei da-
 tum/ demetrium autem & grauiter castigatum ad coniugem in
 Hyrcaniam remittit/ & arctioribus custodibus obseruari iubet.]
 Interiecto deinde tempore/ cum fidem illi etiam suscepti liberi
 facerent: eodem amico comite repetita fuga est: sed pari insoeli-
 citate prope fines regni sui reprehenditur: ac denuo perductus
 ad regem vt inuisus a conspectu summouet. Tunc quoq; vxori
 & liberis donatus in hyrcaniam penalem sibi ciuitatem donatā
 remittitur: talisq; aureis ad exprobationē puerilis leuitatis dona-
 tur. sed hanc tam parthorū mitē in Demetriū clementiā non mi-

Pto. par-
ricidiaDemetri-
us capif.Darij de-
metrij ca-
sus.

Audi li-
xarū nu-
merum.

antiochi
successus

antiochi
interitus.

sericordia gentis nec respectu cognationis faciebat: sed quod Syriae regnum affectabant: vsuri Demetrio aduersus Antiochū fratrem: prout res vel tempus vel fortuna belli exegisset. His auditis Antiochus occupandū bellum ratus: exercitum/ quem multis finitimorū bellis indurauerat: aduersus Parthos ducit: sed luxuriae non minor apparatu quam militiae fuit. Quippe. viij. milia armatorum secuta sunt trecenta lyxarum: ex quibus coquorum pistrorum: scenicorūq; maior numerus fuit. argenti certe auriq; tantum: vt etiam gregarij milites caligas auro fingerent: proculcarentq; materiam: cuius amore populi ferro dimicant: culinarum quoq; argentea instrumenta fuere. prorsus quasi ad epulas non ad bella pergerent. Adueniēti Antiocho multi orientales Reges occurrere/ tradentes se regnaq; sua cum execratione superbię parthice: nec mora congressioni fuit. Antiochus tribus praелиjs victor Babyloniam cum occupasset: magnus haberi coepit. Itaq; omnibus ad eum deficientibus populis/ nichil parthis relictum: praeter patrios fines fuit. Tunc Phrahates Demetriū in Syriam ad occupandū regnū cum Parthico praesidio mittit: vt eo pacto Antiochus ad sua tuenda a parthia reuocaretur. Interim quoniam viribus non poterat/ insidijs Antiochum vbiq; tentabat: propter multitudinē hominū omnem exercitū suum Antiochus per ciuitates in hyberna diuiserat: que res exitij causa fuit. Nam cum granari se copiarum prebitioe & iniurijs militum ciuitates viderent: ad parthos deficiunt: et die statuta omnes apud se diuisum exercitum per insidias/ ne inuicem ferre auxilia possent aggrediuntur. que cum nūciata Antiocho essent auxilium proximis laturus/ cum ea manu que secum hyemabat praegreditur. In itinere obuium regem parthorum habuit: aduersum quem fortius quā exercitus eius dimicauit. ¶ Ad postremum tamen cum virtute hostes vincerent: metu suorū desertus occiditur. cui Phrahates exequias regio more fecit: filiamq; Demetrii: quā secum Antiochus adduxerat. captus amore virginis vxorem duxit. Poenitere deinde dimissi Demetrii coepit. ad quem retrahēdum cum turmas equitū festinanter misisset: Demetrium hoc ipsum metuētem iam in regno missi inuenerūt. frustra q; omnia conati ad regem suum reuersi sunt.

Antiocho in parthia cū exercitu deleto Frater eius Demetrius obsidione parthorū liberatus ac restitutus in regnū. cū omnis Syria in luctu ppter amissum exercitū esset/ quasi parthica ipsius ac fratris bella: quibus alter captus: alter occisus erat: pspere gessisset: ita ægypto bellū inferre statuit regnū ægypti Cleopatta socru

pcium auxilij aduersus fratrem suum pollicente. Sed dū aliena affectat vt assolet fieri: ppria p̄ defectionem gyrię amisit siquidē Antiochēsēs primi duce Triphone execrantes superbiam regis: quę conuersatione parthicę crudelitatis intollerabitis facta erat: mox Apamēnij cęteraq; ciuitates exemplū secutę: p̄ absentiam regis a Demetrio defecere. Ptolomæus vero rex ægypti bello ab eodē petitus/ cum cognouisset Cleopatrā sororem suam opibus ægypti nauibus impositis ad filiam & Demetrium genę in Syriam profugisse. immittit iuuenē quendam ægyptium Protarchi negociatoris filium: qui regnum syrię armis peteret. Et composita fabula quasi p̄ adoptionem Antiochi regis receptus in familiā regiā esset: nec syris quēlibet regē asp̄nantibus ne Demetrii parentē supbiam: nomen iuueni Alexander imponitur: auxiliaq; ab ægypto ingētia mittunt. Interea corpus Anthiochi interfecti a rege parthorū in loculo argenteo in sepulturā in Syriam remissum puenit/ qd̄ cū ingenti studio ciuitatum: & regis Alexandri ad firmandā fabulę fidem excipit. q̄ res illi magnū fauorem populariū cōciliauit: omnibus nō fictas in eo sed veras lachrymas existimātibus. Demetrius aut̄ victus ab Alexandro cū vndiq; circūstantibus malis p̄meret: ad postremū etiam ab vxore filijsq; deseritur. Relictus igit̄ cū paucis seruulis: cum Tyrū religiōe tēpli se defensus petisset/ nauī egrediens p̄fecti iussu interficitur. Alter ex filijs Seleucus: quoniā sine matris auctoritate diadēma sumpsisset ab eadem interficitur. Alter ex filijs cui ppter nasi magnitudinē cognomen Grypho fuit/ rex a matre hactenus cōstituitur: vt nomen regis penes filiū/ ius autē omnis imperij penes matrē esset. Sed Alexāder occupato Syrię regno tumens ex successu rerum spernere iam etiam ipsūm Ptolomeū: a quo fuerat in regno ornatus/ superba insolentia coepit. Itaq; Ptolomeus reconciliata sororis gratia destruere Alexādrī regnū/ quod odio Demetrii viribus suis acq̄iserat/ summis operibus instituit. Mittit ergo in grēciam

Syrię de
fectio a
Deme-
trio.

Gryph⁹

Alexãdri
sacrilegiũ

Materve
neno qđ
filio para
uerat ex
tinguit.

Cleopa
tra cyri
cœno nu
bit.

Grypho auxilia: & filiam Gryppinã Grypho nupturã: vt p̄pos
in auxiliũ nepotis nō societate tm̄ belli veruētã affinitate sua sol
licitaret: nec res frustra fuit. Nã cū oēs Gryphũ instructum egypti
p̄t̄is viribus viderent paulatim ad Alexandro deficere cœpere.
Fit deinde inter eos p̄lium: quo victus Alexãder Antiochiã p̄fu
git. Ibi inops pecunię cū stipēdia militibus deessēt: in tēplo louis
solidũ ex auro victorię signũ tolli iubet: facietis iocis sacrilegium
circũscribēs. Nã victoriã cōmodatã sibi a loue esse dicebat. Inter
iectis deinde diebus cū ipsius louis aureũ simulachrũ infiniti pō
deris tacite euelli iussisset: deprehensusq; in sacrilegio concursu mul
titudinis i fugã esset versus magna vi tēpestatis oppressus ac de
sertus/a suis a latronibus capitur: perductusq; ad Gryphum inter
ficitur. Gryphus porro recuperato patrio regno externiq; peri
culis liberatus insidijs matris appetitur: quæ cum cupiditate do
minationis prodito marito Demetrio & altero filio interfecto hu
ius quoq; victoria inferiorē dignitatem suam factam doleret ve
nienti ab exercitatione veneni poculum obtulit. Sed Gryphus
prædictis ante iam insidijs veluti pietate cum matre certaret: bi
bere ipsam iubet/abnuenti instat. Postremum prelato indice eã
arguit/solã defensionē sceleris superesse affirmans si bibat/quod
filio obtulit. Sic victa regina scelere in se verso: veneno/quod alijs
parauerat extinguitur. Parta igit̄ regni securitate Gryphus octo
annis quietem & ipse habuit:& regno suo præstitit. Natus dein
de illi est emulus regni frater ipsius Cyricœnus eadem matre ge
nitus sed ex Anthiocho patre susceptus:quem cū veneno tol
lere voluisset: vt maturius cum eodē armis de regno cōtenderet
excitauit. Inter has regni syriæ parricidiales discordias moritur
rex egypti Ptolomęus regno egypti vxori & alteri filio. quem il
la legisset relicto videlicet quasi quietior ægypti status q̄ syrię re
gnum esset: cum mater altero ex filijs electo alterum hostē esset
habitura. Igitur cū pronior in minorem filium esset a populo cō
pellitur maiorē eligere/ cui prius q̄ regnũ daret vxorem ademit:
cōpulsusq; repudiare carissimã sibi sororē Cleopatram minorē
sororē Seleucē ducere iubet/non materno inter filias iudicio cū
alteri maritũ eriperet alteri daret Cleopatra vero non tam a viro
repudiata q̄ a matre diuortio viri dimissa Cyricœno in syria nu
bit: eiq; ne nudũ nomen vxoris afferret exercitum Cypri sollici
tatũ velut dotalem ad maritũ deducit. Par igitur viribus iam sa

Etis Cyricœnus præliū cōmittit: ac victus in fugam conuertitur
 antiochiamq; venit. Tunc antiochiam Gryphus: in qua erat cy
 ricoenivxor cleopatra obsidere cœpit: qua capta griphinavxor
 gryphi nihil antiquius quam sororem Cleopatram requiri iussit:
 nonvt captiuę opem ferret: sed ne effugere captiuatis mala pos
 set: quæ sui æmulatione in hoc potissimum regnum inuaserit:
 hostiq; sororis nubendo: hostē se eius effecerit: tum peregrinos
 exercitus in certamina fratrum adductos: cum repudiatā a fratre
 contra matris voluntatē extra ægyptū nuptam accusat. contra
 Gryphus orare ne tam foedū facinus facere cogatur a nullo vn
 q̄ maiorum suorum inter tot domestica bella: tot externa post
 victoriā in fœminas sæuitū: quas sexus ipse & periculis bellorū
 & sœuitię victorū eximat. in hac vero præter cōmune bellantiū
 nephas accedere necessitudinē sanguinis: Quippe ipsius q̄ tā
 cruenta sæuiat sororē equidē germanā esse suāvero consobrinā
 liberorū: deinde cōmuniū materterā. His tot necessitatibus san
 guinis adijcit superstitionē tēpli: quo abdita profugerit: tantoq;
 religiosius colendos deos sibi: quo magis his propitiis: ac fauen
 tibus vicisset: tum neq; occisa illa se vitium quicquā Cyricoeno
 dempturū/nec seruaturū reddita. Sed quanto Gryphus abnuīt
 tanto soror muliebri pertinaciā accēditur: rata nō misericordiæ
 hæc verba: sed amoris esse. Itaq; vocatis ipsa militibus mittit qui
 sororē confoderent: qui vt in templū intrauerūt cū euellere eam
 non possent manus amplexantes deæ simulacrum præciderūt.
 Tunc cleopatra execratione parricidarū mādaturiolatis numi
 nibus in vltionem sui decidit. Nec multo post repetita prælii cō
 gressiōe victor Cyricœnus vxorē Gryphi Gryphinā quæ paulo
 ante sororē interfecerat: capit: eiusq; supplicio vxoris manibus
 parētavit. At in ægypto Cleopatra cum grauaretur socio regni
 filio ptolomæo populū in eū incitat: abductaq; ei seleuce vxore
 eo indignius: quod ex Seleuce iam duos filios habebat: exulare
 cogit: Accersito minori filio Alexandro: & rege in locum fratris
 cōstituto: nec filiū regno expulise contēta bello cypri exulantē
 persequitur. Vnde pulso interficit ducē exercitus sui. q̄ viuū eū
 e manibus emisisset. q̄ ptolomæus verecundia materni belli
 nō viribus minor ab insula recessisset. Igitur Alexander territus
 hac matris crudelitate: & ipse eā reliq; periculoso regno securā
 ac tutā vitā antepōnēs. Cleopatra vero timens ne maior filius

Cleopa
 tra miot
 occidit
 a sorore

Cleopa
 tra ma
 ior a fi
 lio occi
 ditur.

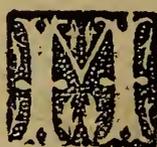
Ptolomæus ab Cyricoeno ad recuperādum ægyptū auxilijs iu-
uaretur ingētia Grypho auxilia & Seleucēvxorē nupturā hosti
prioris mariti mittit. Alexādrumq; filiū per legatos in regnū re-
uocat: cui cū occultis insidijs exitiū machinaretur occupata ab
eodem interficit: spiritumq; nō fato: sed parricidio dedit. digna
prorsus hac mortis infamia: q̄ etiā matrem toro expulit: & duas
filias viduas alterno fratrum matrimonio fecit & filio alteri in
exiliū acto bellū intulit: alteri erepto regno exitiū p̄ insidias ma-
chinata est: Sed nec Alexādro cædes tā nefanda inulta fuit. Nā
vbi primū cōpertū est p̄ scelus filij matrē interfectā cōcursu po-
puli in exiliū agitur. Reuocatoq; ptolemæo in regnū redditur:
qui neq; cū matre bellū gerere voluisset: nec a fratre armis repe-
tere: qđ prior possedisset. Dum hæc agunt fratres eius ex pellice
susceptus: cui patēr cyrenarū regnū testamento reliq̄rat: hērede
populo romano instituto decessit. Iam enī fortuna romana por-
rigere: sed ad oriētalia regna nō contenta italiæ terminis cœpe-
rat. Itaq; & ea pars lybie puincia facta est postea creata siciliaq;
piratico bello perdomitæ in formam puinciæ redigunt. Quo
pacto & syriæ: & egypti regna vicinitate romana arctata. Que
incrementa de finitimis bellis quærere solebāt: adempto vagādi
arbitrio vires suas in pernīcē suam cōuerterūt: adeo vt assiduis
præliis cōsumpti in cōtemptum finitimorū venerint: prædæq;
arabū gēti imbelli antea fuerint: quorū rex Herotimus fiducia
sexcentorū quos filiorū ex pellicibus suscepit diuisis exercitijs
cētis habuit si-
lios.

Heroti-
mus sex-
cētos ha-
buit si-
lios.

bus nūc ægyptū/nunc Siriā infestabat: magnūq; nomen arabū
viribus finitimorum exanguibus fecerat.

Iustini Historici.

Liber. XL.

Vtuis fratrum odiis: & mox filiorū inimicitijs parē-
tum succedentibus: cum inexpiabili bello. & reges:
& regnū syriæ consumptū esset ad externa populus
auxilia concurrir: peregrinosq; sibi reges circūspice-
re cœpit. Itaq; cum pars Mithridatem ponticū: pars Ptolomeū
ab ægypto arcessendū cēteret occurreretq;: & mithridates im-
plicatus bello romano esset Ptolomæus quoq; hostis Syriæ sem-
per fuisset: oēs in Tigranē regem armenia cōsenserūt: instructū
p̄ter domesticas vires parthica societate & mithridatis affinita-
te. igitur accitas in regnum syrie per. xviii. annos trā quillissimo

Tigra-
nes syrie
rex con-
stituitur

regno potitus est. neq; bello aliū laceſſere: neq; laceſſitus iſerre
 aliū bellū neceſſe habuit. Sed ſicut ab hoſtibus tuta ſyria fuit ita
 terræ motu vaſtata eſt: quo. clxx. hominū milia & multæ vrbes
 perierūt. Quod prodigium mutatiōē rerū portendere hauriſpi-
 ces reſpōderūt. Igitur Tigrane a Luculo victo rex ſyrie Antio-
 chus Cyricoēni filius ab eodē luculo appellatur. Sed quod Lu-
 culus dederat: poſtea ademit Pompeius: qui poſcenti regnū re-
 ſpondit: ne volenti quidē ſyriæ nedū recuſanti daturum ſe regē
 qui. xviii. annos: quibus Tygranes ſyriā tenuit: in angulo ciciliæ
 letuerit. Victo autē eodē Tigrane a romanis alieni operis p̄mia
 poſtulet. Igitur vt habenti regnum nō ademerit: ita quo ceſſerit
 Tigrani non daturū: quod tueri neſciat ne ruruſus ſyriā iudeorū
 & arabū latrociniis infeſtā reddat. Atq; ita ſyriam in prouinciæ
 formā redigit: paulatimq; oriens romanorū diſcordia conſāgu-
 neorum regū factus eſt

Motus
 terræ p-
 nicioliſ-
 ſimus

Syria ro-
 manorū
 fit pro-
 uincia

Arti penes quos velut diuiſione orbis cū ro-
 manis facta nūc oriētis imperiū eſt: ſcytharū
 exules fuerunt. Hoc etiā ipſorū vocabulo ma-
 niſeſtatur. Nā ſcythico ſermōe parthi exules
 dicūtur. Hi & aſyriorū & medorū tēporibus
 inter orientales populos obſcuriſſimi fuere.

Poſtea quoq; cū iperū oriētis a medis ad p-
 ſas trāſlatū eſt: veluti vulgus ſine noīe prædaviſtorū fuere. Po-
 ſtremo macedonibus triūphato oriēte ſeruierūt vt cuiuis mirū
 videat: ad tātā eos ſœlicitatē pervirtutē prouectos: vt imperent
 gētibus ſub quarū imperio veluti ſeruile vulgus fuere. A romanis
 quoq; trinis bellis per maximos duces florētiſſimis tēporibus la-
 ceſſiti ſoli ex omnibus gētibus: nō ſolū pares verū etiā victores
 fuere: q̄q; plus gloriæ ſit inter aſſyria & medica & perſicaq; memo-
 rata olim regna: & opulentiſſimū mille urbium Baſtrianum im-
 perium emergere potuiſſe: quā longinquabellaviciſſe. Præterea
 cū grauib; ſcythicis & vicinalibus bellis aſſiduis vexativariſq;
 periculorū certaminibus vrgerētur: hi domeſticis ſeditionibus
 ſcythia pulſi ſolitūdiēs inter hyrcaniā & pachas & areos & ſpa-
 tanos: & Maianos furtim occupauere fines. Deinde nō interce-

Partho-
 rū verū
 ſtas

Parthiæ
situs.

parthiæ
sermo.

Partho-
rum bel-
ladi rō.

dentibus primo finitimis: postea etiā prohibentibus in tantum protulere: vt nō immensa tantū iam ac profunda. camporū: verum etiam prærupta collium montiūq; ardua occupauerūt. Ex quo fit vt parthiæ pleraq; finium aut æstus aut frigoris magnitudo possideat: quippe cū montes nix & campos æstus infest et Administratio gētis post defectionē macedonici imperii sub regibus fuit Proximus magestati regū populorū ordo est ex: hoc duces in bello. ex hoc rectores in pace habentur Sermo his inter scythicum mediūq; mediū & vtriusq; mixtus vestis olim sui moris: posteaq; accessere opes vt medis: perlucida ac fluida. armorum patrius ac scythius mos Exercitū non vt alie gentes liberorum: sed maiorem partem seruorū habēt. Quorum vulgus nulli manumittendi potestate permissa ac per hoc omnibus seruis nascentibus in dies crescit: hos pari cura ac liberos suos habent & equitare & sagittare magna industria docēt Locupletissimus vt quisq; est: ita plures in bello equites regi suo præbet Deniq; Antonio bellum parthis inferenti cum. l. milia equitum occurrerent soli. dccc. liberi fuere. Comminus in acie præliari nesciūt obsessaq; expugnare vrbes. pugnant autem procurrentibus equis aut terga dantibus. sæpe etiam fugam simulant. vt incautiores aduersus vulnera insequentes habeant signū his in prælio non turba sed tympano datur nec pugnare diu possunt. Ceterum intolerandi forent si quartus his impetus est: vis tanta & perseuerantia esset. Plerumq; in ipso ardore certaminis prælia deserunt ac paulopost pugnam ex fuga repetūt & cum maxime vicisse te putes tunc tibi discrimen subeundum sit. Munimentū ipsis equisq; lotice plumatę sunt que vtrūq; toto corpore tegūt. Auri argentiq; nullus nisi in armis vsus. Vxores dulcedine varie libidinis singuli plures habēt: nec vlla delicta adulteriis grauius vindicāt. Quā ob vefceminis nō conuiuia tantum virorum verū etiam conspectū interdicut. Carne non nisi venatibus quesita vescūtur. Equis omni tempore vectantur: illis bella illis cōuiuia illis publica ac priuata officia obeunt. super illos ire consistere: mercati colloqui. Hoc deniq; discrimen inter seruos liberosq; esse qd serui pedibus liberi non nisi equis incedunt. Sepultura vulgo aut aulum aut carniū laniatus est: Nuda demū ossa terra obruuntur. In superstitionibus a cura deorum p̄cipua omnibus veneratio est. Ingenia genti tumida seditiosa fraudulēta procacia,

quippe violentiam viris/ mansuetudinem mulieribus assignant
 Semper aut in externos aut in domesticos motus inquieti: natu
 ra taciti: ad faciendū quā ad dicendū promptiores. Proinde se
 cunda aduersaq; silentio regūt. Principibus metu nō pudore pa
 rent: in libidinē proiecti: in cibum parci: fides dictis promissiq;
 nulla: nisi quatenus expedit. Post mortē Alexandri magni cum
 inter successores eius orientis regna diuiderentur nullo macedo
 nū dignitate parthorū imperium Satagenori externo socio tradi
 tur. Hi postea seductis macedonibus in bellū ciuile cū ceteris su
 perioris asie populis Eumenē secuti sunt: quo victo ad Antigo
 nū trāsire. Post hunc a Nicanore seleuco/ ac mox ab Antiocho
 & successoribus eius possessi: a cuius pro nepote seleuco primū
 defecere. Primo punico bello Lucio manilio pifone Atilio regu
 lo consulibus huius defectionis impunitatem illis duorū fratrum
 regū Seleuci/ & Antiochi discordia dedit: qui dū sibi inuicē eri
 pere regnū volunt persequi defectores omiserūt. Eodē tempore
 etiā Theodorus mille vrbū Bactrianorū pfectus defecit: regēq;
 se appellari iussit: quod exemplum secuti totius orientis populi a
 macedonibus defecere. Erat eo tempore Arsaces vir sicut incer
 te originis: ita virtutis expertæ. His solitis atrocinijs & rapto vi
 uere: accepta opinione Seleucū a gallis in asia victum solutus re
 gis metu cum pdonum manu parthos ingressus pfectum eorū
 Andragoram oppressit: sublatoq; eo imperiū gentis inuasit
 Nō magno deinde post tempore Hyrcanorum quoq; regnum
 occupauit: atq; ita duarū ciuitatū imperio peditus grandē exer
 citum parat metu Seleuci/ & Theodori Bactrianorum regis. Sed
 cito morte Theodori metu liberatur: cū filio eius: & iplo Theo
 doto foedus: ac pacem fecit. nec multo post cū Seleuco rege ad
 defectores psequendos veniente congressus victor fuit: quē diē
 parthi exinde solēnem velut initiū libertatis obseruāt. Reuocato
 deinde Seleuco nouis motibus in Asiam dato laxamēto regnū
 parthicum format: militem legit: castella munit. ciuitates firmit:
 vrbē quoq; nomine claram in monte thaborteno condit/ cuius
 loci ea cōditio est: vt neq; munitius quicquā esse: neq; amoenus
 possit. Ita enim & prærupis rupibus vndiq; cingitur vt turela lo
 ci nullis defensoribus egeat: & soli circumiacentis tanta vbertas
 est vt proprijs opibus expleatur. iam fontiu: ac siluarum ea copia
 est: vt & aquarū abundantia irrigetur: & venationū voluptatibus

Sarage
nor.

Bactria
ni mille
vrbes ha
buere.

Vrbis
situs.

IVSTINVS HISTORICVS

exornetur. sic Arsaces quesito simul cōstitutoq; regno nō minus
 memorabilis parthis/ q̄ persicis Cyrus: macedonibus Alexander
 Romanis: Romulus/ matura senectute decedit: cuius memoriae
 hunc honorē parthi tribuerunt: vt omnes exinde reges suos Ar-
 sacis nomine nuncupent. Huius filius & successor regni arsaces
 & ipse nomie aduersus Antiochum seleuci filium. C. milibus pe-
 ditū & .xx. milibus equitum instructus/ mira virtute pugnavit: ad
 postremū in societate eius assumptus est. Tertius parthis rex Pā-
 pacius fuit: sed & ipse Arsaces dictus. nam sicut supra dictum est
 omnes reges suos hoc nomine sicuti romani cæsares augustosq;
 cognominauerunt. His actis in regno .xij. annis decessit: relictis
 duodus filijs Mithridate & pharnace: quorū maior Pharnaces
 more gentis heres regni mardos validā gentē bello domuit: nec
 multo post decessit/ multis filijs relictis. quibus præteritis fratri po-
 tissimum Mithridati insignis virtutis viro reliquit impium: plus
 regno. q̄ patrio deberi nomini ratus potiusq; patrie q̄ liberis cō-
 sulendum. Eodem ferme tempore sicut in parthis Mithridates
 ita in Bactris Eucratides magni vterq; viri regna ineunt. ¶ Sed
 parthorū fortuna foelicior ad summū hoc duce imperij fastigiū
 eos pduxit. Bactriani autem p̄ varia bella iactati non regnū tā-
 tum vix etiam libertatē amiserunt. si quidē Sogdianorū & Drā-
 ganitanorū indorumq; bellis fatigari: ad postremū ab inualidio-
 ribus parthis velut exangues oppressi sunt. Multa tamē Eucra-
 tides bella magna virtute gessit: quibus attritus cū obsidionem
 Demetrii regis indorum pateret cum .ccc. militibus. lx. milia ho-
 stium assiduis eruptionibus vicit. Quinto itaq; mēse liberatus in-
 diam ī potestatē redegit. Vnde cū se reciperet a filio: quem sociū
 regni fecerat. in itinere interficitur: qui non dissimulato patri-
 cidio velut hostē non patrē interfecisset: & p̄ sanguinē eius currū
 egit: & corpus abijci isepultū iussit. Dū hæc apud bactros gerūtur
 interim inter parthos & medos bellū oritur: cum varius vtriusq;
 populī casus fuisset: ad postremum victoria penes parthos fuit.
 His viribus auctus Mithridates mede bachalum in regno præ-
 ponit: ipse in hyrcaniam p̄ficiscitur. Vnde reuersus bellum cum
 Elimeorū rege gessit: quo victo hanc quoq; gentem regno adie-
 cit: imperiumq; parthorū a mōte caucaso multis populis in ditio-
 nē redactis vsq; ad flumē Eufratē ptulit. Atq; ita aduersa valitu-
 dine arreptus: nō minor Arsaces pauo gloriosa senectute decessit

Bactria
 noꝝ re-
 gnum.
 Eucra-
 tides a fi-
 lio inter-
 ficif.

Bactria
 noꝝ re-
 gnum.

Bactria
 noꝝ re-
 gnum.

Ost necem Mithridatis parthorū regis Phra-
hates filius rex constituit: qui cum inferre bel-
lum inyltionē tentati ab Antiocho parthici re-
gni syriæ statuisset: scytharū montibus ad sua
defendēda reuocatur: namq; scythæ in auxi-
lium parthorū aduersus Antiochum syrie re-
gem mercede sollicitati/ cum cōfecto iam bel-
lo supuenissent in calūnia tardius lati auxiliij mercede fraudaren-
tur: dolentes tantū ijs itineris frustra mensū: cum vel stipēdium
pro vexatione vel aliū hostem dari sibi poscerent: superbo respō
lo offensi fines parthorū vastare cœperunt. Igit̃ Phrahates cum
aduersus scythas proficiscitur ad tutelam regni reliquit Hymērū
quēdam pueritiæ sibi flore conciliatum: qui tyrannica crudelita-
te oblitus & vitæ præteritæ/ & vicarij officij Babylonis/ multasq;
alias ciuitates importune vexauit. Ipse autem phrahates exerci-
tum græcorū quem bello antiochi captum crudeliter supbeq; tra-
ctauerat: in bellū secum ducit: imemor profusus: q̃ hostiles eorum
aios/ nec captiuitas minuerat: & insup iniuriæ/ idignitas exacer-
bauerat. Itaq; cū inclinatā parthorū aciem vidissent: arma ad ho-
stestrāstulerūt: & diu cupitā captiuitatis vltionem exercitus par-
thicij & ipsius Phrahatis regis cruenta cæde executi sunt. In hu-
ius locū Arthabanus patrius eius rex substituit: scythæ autē cō-
tentivictoria depopulata parthia in patriā reuertunt̃. Sed Artha-
banus bello colchataris illato in brachio vulneratus statim dece-
dit. Huic Mithridates filius succedit/ cui res gestæ magū cogno-
men dedere. Quippe claritatē parentū æmulationē virtutis accen-
sus animi magnitudine supgredit̃. Multa igit̃ bella cum finitimis
magna virtute gessit: multosq; populos parthico regno addidit.
Sed & cū scythis p̃spere aliquotiēs dimicauit: vltorq; iniuriæ pa-
rentū fuit: ad postremū Artoadisti Armeniorū regi bellū intulit.
Sed quoniā ad armeniā trāsitum facinus origo eius paulo altius
repetēda est. Neq; enim silentio p̃teriti tantū regnū fas est: cū fi-
nes eius post parthiā omniū regnorū magnitudinē superent. Si
quidē armenia a Cappadocia vsq; vndecies cētena milia ad ma-
re caspiū patet: sed in latitudine milia passuum septingēta porri-
gitur. Cōdita est autem ab armenio Iasonis Thessali comite: quē
cum perdere propter isignem periculosamq; regno suo virtutem

Phraha-
tes rex.Arthaba-
nus.Armenij
regni &
gentis o-
rigo.

Attende
quæ de
Iasone &
Mædea
Trogus.

Pelias rex cuperet: denunciata militia in colchos eum abire iubet: pellemq; arietis memorabilē gentibus reportare: sperans interitum viri: aut ex periculo tam longe nauigationis. aut ex bello tam profundę barbariæ. Igitur Iason diuulgata opinione tam gloriose expeditionis: cum ad eum certatim principes iuuentutis totius ferme orbis concurrerēt exercitū fortissimorū virorum: qui argonautæ cognominati sunt comparauit. quem cū magnis rebus gestis incolumen reduxisset: rursus a Pelix filijs thessalia pulsus magna vi cum ingenti multitudine: que ad famam virtutis eius ex omnibus gentibus quotidie confluebat comite Medea vxore: quam repudiatā miseratione exilij rursus receperat: & Medeo priuigno ab ægeō rege Atheniēsiū genito colchos petiuit: socerūq; etiā regno pulsum restituit. Magna deinde bella cum finitimis gessit: captasq; ciuitates partim regno soceri ad abolendam superioris militiæ iniuriam: qua filiam eius Medeam abduxerat & filium ægei ægialum interfecerat: adiunxit. partim populis: quos secum adduxerat assignauit. Primus humanorū post Herculem. & liberum: qui reges orientis fuisse traduntur: eam cœli plagam domuisse dicitur. populus quibusdā phrygium & Anisistratum aurigas Castoris & Pollucis duces assignauit. cum albanis foedus percussit: qui Herculem ex italia ab Albano monte cum Geryone extincto armenta eius per Italiam duceret secuti dicuntur: quiq; memores Italicæ originis exercitū Gn. Pompei bello Mithridatico fratres salutauerunt. Itaq; Iasoni totus ferme oriens vt conditori diuinos honores: templaq; constituit: quæ Parmenion dux Alexandri magni post multos annos dirui iussit: ne cuiusq; nomē in oriente venerabilius q̄ Alexandri esset. Post mortem Iasonis Medus æmulus virtutis eius in honorē matris mediam urbem condidit: regnumq; ex nomine suo medorū cōstituit: sub cuius maiestati oriētis postea imperium fuit. Albanis vicinæ amazones sunt: quarum reginam Thalestrē cōcubitum Alexādi petisse multi auctores prodidere. Armenius quoq; & ipse Thessalus vnus de numero ducum Iasonis relecta multitudine: que amisso Iasone rege passim vagabat: Armeniam condidit. a cuius montibus tigris fluuius modicis primo incrementis nascitur. Interiecto deinde aliquāto spacio sub terras mergitur. atq; ita post. xxv. milia passuum grande iam flumen in regiōe Sophone emergit. ac sic in paludes Euftratis recipit. Igit

Medorū
nomē ar
mēnius.

armenia
Tigris.

Mithridates rex Parthorum post bellum armeniaꝝ propter crudelitatem a senatu parthico regno pellitur. Frater eius Horodis cum regnum vocans occupasset Babyloniam: quo Mithridates confugerat diu obsidet: & fame coactos in deditionem oppidanos compellit. Mithridates autem fiducia cognationis vltro se in potestatem Horodis tradit: sed Horodes plus hostem q̄ fratrem cogitans in conspectu suo trucidari eum iussit. & post hæc bella cum Romanis gessit: Crassumq; imperatorem cum filio/ & omni exercitu Romano deleuit. Huius filius Pacoris missus ad persequēdas Romani belli reliquias magnis rebus in Syria gestis in Parthiā patri susceptus reuocatur: quo absente exercitus Parthorum relictus in Syria a Cassio quæstore Crassi cum omnibus ducibus trucidatur. His itaq; gestis non magno post tempore romanis inter Cæsarem Pompeiumq; ciuile bellum oritur: in quo Parthi Pompeianarū partium fuere: & propter amicitiam cum Pompeio bello Mithridatico iunctam: & propter Crassi necem: cuius filium in partibus Cæsaris esse audierant: quem vltorem patris victore Cæsare futurum non dubitabant. itaq; victis partibus Pompeianis/ & Cassio/ & Bruto auxilia aduersus augmentum & Antoniū misere. Et post belli finem rursum Pacoro duce cum Labieno in Italia societate Syriam & Asiam vastauere. Castraq; Ventidij: qui post Cassium absente Pacoro exercitum parthicum fuderat magna mole aggrediuntur. sed ille simulatore timore diu se continuit: & insultare Parthos aliquantisper passus est. Ad postremum in securos/ lætosq; partem legionum emisit: quarum impetu fusi Parthi in diuersa abiere. Pacorus cum fugientes suos abduxisse secum legiōes romanas putaret: castra Vētidij veluti sine defensoribus aggreditur. Tunc Vētidius reliqua parte legionum emissa vniuersam Parthorū manum cum Rege ipso Pacoro interfecit: nec vlllo bello Parthi vnq̄ maius vulnus acceperunt. ¶ Hęc cum nunciata in parthia essent Horodes pater Pacori. qui paulo ante vastatam syriam occupatā Asiam a parthis audierat: victorem Pacorum romanorū gloriabatur: repente filij morte & exercitus clade audita ex dolore ad furorē vertitur. Multis diebus non alloqui quemq; non cibum sumere: non vocem mittere: ita vt murus factus videretur. Post multos deinde dies vbi dolor vocem laxauerat: nichil aliud q̄ pacorum vocabat. Pacorus illi videri, Pacorus audiri videbatur: cum illo lo-

horodes
parthorū
rex.

M. Cras-
sus.

Vētidius
Parthos
cum re-
ge occi-
dit.

IVSTINVS HISTORICVS.

qui cum illo consistere. interdum quasi amissum flebiliter dolebat. Post longum deinde luctū alia sollicitudo miserandū senem inuadit: quem ex numero xxx. filiorū in locū Pacoro regem cōstituat. Multæ pellices ex quibus generata tanta inuentus erat: pro suis quoq; quæq; sollicitæ animū senis obsidebāt. sed fatum parthiæ fecit: in qua iam quasi solēne est reges parricidas haberi: vt sceleratissimus omnium & ipse Phrahates nomine statuere tur. Itaq; statim quasi nollet mori patrem interfecit: fratres quoq; xxx. trucidat. sed nec in filijs cessant parricidia. Nam cum infectos sibi optimates ppter assidua scelera videret: ne esset: quī nominari rex posset aduultum filium interfici iubet. Huic Antonius propter auxilium aduersus se & Cæsarem latum bellum cum se decim validissimis legionibus intulit: sed grauius multis prælijs vexatus a parthia refugit: qua victoria isolentior Phrahates reditus cum multa crudeliter consulere: in exilium a populo suo pellitur. Itaq; cum magno tempore finitimas ciuitates: & ad postremū Scythias præcibus fatigasset: scytharum maximo auxilio in regnum restituitur. Hoc absente regem parthi Tyridatem quēdam constituerant: qui audito Scytharum aduentu magna amicorum manu ad Cæsarem in hispaniam bellum tunc temporis gerentem profugit: obsidem Cæsari minimū filium Phrahatis ferens: quem negligētius custoditum rapuerat. Quo cognito Phrahates legatos statim ad Cæsarem mittit: seruum suum Tyridatem & filium remitti sibi postulat. Cæsar & legatione Phrahatis audita & Tyridatis postulatis cognitis (Nam & ipse restitui in regnum desiderabat iuris Romanorū futuram Parthiam affirmās si eius regnū muneris eorum fuisset) neq; Tyridatem dediturū se Parthis dixit: neq; aduersus parthos Tyridati auxilia daturū: ne tamen a Cæsare nichil per omnia obtentum videretur: & phrahatis filium sine præcio remisit: & Tyridati quo ad manere apud Romanos vellet: opulētum sumptum præberi iussit. Post hec finito hispano bello: cum in Syriam ad componendū orientis statum peruenisset: metum Phrahati iniunxit: ne bellum Parthiæ vellet inferre. Itaq; tota Parthia captiui ex Cassiano siue Antonij exercitu recollecti: signaq; cum his militaria Augusto remissa. Sed & filij nepotesq; Phrahatis obsides Augusto dati plusq; Cæsar magnitudine nominis sui fecit: quam armis alius impator facere potuisset.

Parricidia.

Bellū aduersus phraha-
tem.

Tyridates.

signa ro-
crasso a-
dēpta au-
gusto re-
mittunt.

C. Iustini Historici

Liber. XLIII

Darthicis orientalibusq; ac totius propemodum orbis rebus expeditis ad iuria romane urbis Trogus velut post longam peregrinationem domum reuertitur ingrati ciuis officium existimans si cum omnium gentium res gestas lustrauerit de sola tantum patria taceat. Breuiter igitur initia romani imperij perstringit. vt nec modum propositi operis excadat: nec vtiq; originem urbis: que est caput totius orbis silentio prætermittat. Italiae cultores primi aborigines fuere: quorum rex Saturnus tantę iusticię fuisse dicitur. vt neq; seruerit sub illo quisq; neq; quicq; priuatae rei habuerit: sed omnia communia: & indiuisa omnibus fuerint: veluti vnum cunctis patrimonium esset. Ob cuius exempli memoriã cautum est: vt saturnalibus exæquato omnium iure passim in conuiujs serui cum dominis recubant. Itaq; italia regis nomine saturna appellata est: & mōs quē inhabitabat Saturnus: in quo nunc veluti a loue pulso sedibus saturno capitolium est. Post hunc tertio loco regnasse Faunū ferunt: sub quo Euander ab Archadie vrbe pallanteo in italiam cū mediocri turba populariū venit: Cui faunus & agros & mōtem quā ille postea pallatinū appellauit benigne assignauit: In huius radicibus templum lycæo quem greci pana romani lupercū appellant cōstituit. ipsum dei simulacrum nudū caprina pelle amictum est: quo habitu nunc romæ lupercalibus decurrit. Fauno fuit vxor nomine Fatua: quæ assidue diuino spiritu impleta velut per furorem futura p̄monebat: vnde adhuc qui inspirari solent fatuari dicuntur. ex filia Fauni & Hercule qui eodem tēpore extincto Gerione armenta victorie præmia per italiam ducebat stupro conceptus latinus procreatus: quo tenēte regnum Aeneas ab illo Troia a grecis expugnata in italiam venit: statimq; prælio exceptus: cum in aciem exercitū eduxisset: & ad colloquium vocatus tantam admirationem sui latino p̄buit: vt in societatem regni recipere: & lauiniã in matrimonium data ei gener asciscere. Post hæc commune vtriusq; bellum aduersus Turnum rotuloꝝ regem p̄pter fraudatas Lauiniæ nuptias fuit: in quo & Turnus & latinus interierunt. Igitur cum aeneas iure victorię vtroq; populo potire: urbem ex nomine vxoris Lauiniæ condidit. Bellū deinde aduersus Mezentium regem ethruscoꝝ gessit: in quo cū ipse occidisset: in locū eius Ascanius filius successit: q̄ lauiniã relicto

Antiquus
italiæ status.
Saturnus

Faunus.
Euander

Fatua

Fatuari

116
mubi
e uo

1021
117

Rhea.

Lupæ.

Remus
capitur.Roma
cōditur
SenatusTarquinij
tēpora.

longā albam condidit: quę trecentis annis caput regni fuit. Post multos deinde urbis huius reges ad postremū Numitor & Amulius regno potiti sūt. Sed Amulius cū in etate potiorē Numitorē oppressisset filiā eius Rheam in perpetuam virginitatem ne quis vindex regni sexus virilis ex genere Numitoris oriretur demersit. addita iniurię specie honoris: vt non damnata: sed sacerdos electa videretur. Igitur clausa ī luco martis sacro duos pueros in incertum stupro: an ex Marte conceptos enixa est: quo cognito Amulius multiplicato metu pro ventu duorum pueros exponi iubet: & puellam vinculis onerat ex quorum iniuria decessit. Sed fortuna origini romanę prospiciens pueros lupæ alendos obtulit: quę amissis catulis distenta ybera exinanire cupiens nutricem se infantibus prebuit: cum sepius ad paruulos veluti ad catulos reuerteretur rē Faustulus pastor animaduertit: substractoq; ferę inter greges pecorum agresti vita nutriuit. martios pueros fuisse siue q̄ a lupa: quę in tutela martis est nutriti veluti manifestis argumentis creditum est Nomina pueris: alteri Remo: alteri Romulo fuere. adultis inter pastores de virtute quotidiana certamina & vires: & pernicitatem auxere. Igitur cū latrones a rapina pecorę industrię frequenterq; summonerēt: Remus ab iisdem latronibus captus: & veluti ipse esset: quod in alijs prohibebat: regi offertur: crimini datur quasi greges Numitoris infestare solitus esset. Tunc a rege in vltionē Numitori traditur. Sed Numitor adolescentiam iuuenis permotus & in suspicionem expositi nepotis: aductus cum eū nunc liniamentorum filię similitudo. nunc eras expositionis tēporibus congruens anxium repete teneret Faustulus cum Romano superuenit: a quo origine cognita puorę facta cōspiratione: & adolescētes in vltionē maternæ necis & Numitor in vindictā capti regni armant. Occiso Amulio regnum Numitori restituitur: & ibi urbs roma ab adolescentibus conditur. Tunc & senatus centum seniorum: qui partes dicti sunt. constituitur: tunc & vicinis cōnubia pastorę dedignantibus virgines sabinę rapiuntur: finitimisq; populus armis subiectis primum Italię mox orbis imperium quęsitū. Per ea adhuc tēpora reges hastas pro diademate habeant quas gręci sceptra pixere. Nam & ab origine rerum pro dijs immortalibus veteres hastas coluere: ob cuius religionis memoriā adhuc deorę simulacris hastę adduntur. temporibus Tarquinij regis ex asia pho-

censium iuuetus hostio tyberis inuecta amicitia cū Romanis Massilię
 iunxit. Inde inultimos galliæ sinus nauibus pfecta Massiliã in cōditio.
 ter ligures & feras gentes gallorum cōdidit. magnaſq; res siue
 dū armis se aduersus gallicã feritatē tuentur: siue dū vltro lacer
 sunt: a quibus fuerant ante lacerati gesserūt. Nāq; phocēses ex
 ignauitate ac macie terre coacti: studiosius mare q̄ terras exer
 cuerūt. piscādo mercādo plerūq; etiã latrocinio maris quod il
 lis t̄p̄ibus gloria habebat: vitã tolerabāt. Itaq; in vltimã, oceanī
 oram: pcedere ausi in sinū gallicū hostio Rhodani armis de
 uenere. cuius loci amoenitate capti reuersi domū referētes que
 viderāt plures sollicitauere. duces classi Furius & Peranne fne
 re. Itaq; ad regē Segoergiorū Senanū nomine in cuius finibus
 vrbē cōdere gestiebāt amicitia petētes cōueniūt. Forte eo die
 rex occupatus in aparatu nuptiarū Cyptis filia erat: quã more
 gētis electo inter epulas genero nuptum tradere illic parabat.
 Itaq; cū ad nuptias inuitati oēs pcessissent rogātur: & græci ho
 spites ad cōuiuū. Iuducta deinde virgo cū iuberetur a patre
 aquã porrigere ei: quē virū eligeret: tunc omiſſis oibus ad græ
 ros cōuersa aquã Perano porrigit qui factus ex hospite gene
 locū cōdendæ vrbis a focero accepit. Cōdita igit̄ Massilia est
 ppe hostia rhodani amnis in remoto sinu veluti in augulo ma
 tis. Sed ligures incremētis vrbis inuidētes græcos assiduis bellis
 fatigabant. Qui pericula ppulsando in tantum enituerunt: vt
 victis hostibus in capertinis agris multas colonias constitue
 rēt. Ab his igitur galli & vsum vitę cultioris deposita & mansue
 facta barbaria & agrorū cultus & vrbes mœnibus cingere didi
 cerunt. Tunc & legibus nō armis viuere tūc & vitę gutare tunc
 olinã facere cōsueuerūt. Ad eoq; & magnus & homibus & re
 bus impositus est nitor: vt nō græcia iu galliam emigrasse: sed
 gallia in græciã trēslata videretur. Nortuo rege Senano Segore
 giorū a quo locus acceptus cōdendæ vrbis fuerat cū regno fi
 lius eius successisset cōmanus affirmāte regulo quodã quãdoq;
 massiliã exitio finitimis populis futurã opprimendãq; & ipso or
 tu ne mox validior ipsum obrueret subnectit & illam fabulam
 canē aliquãdo partu grauidã locū a pastore precario petisset: a
 quo pareret: quo obtēto iterato petisset sibi educare in eodē
 loco catulos liceret ad postremū adultis catulis fultam domesti
 cō p̄sidio pprietatē loci sibi yēdicasse. Non aliter Massilienses.

Furtus
 peranus.
 Inespera
 tē nup
 tię

Fabula.

Floralia qui nūc inquilini videantur quādoq; dominos regionum futu apd mas ros H. is incitatus rex insidias Massiliensibus extruit. Ita solen silientes ni floraliorum die multos fortes ac strennuos viros hospiti iure misit in urbem . Plures sirpis latentes frondibusq; super tectos induci vehiculis iubet: & ipse cum exercitu in proximis mōtib; delitescit vt cum nocte prædictis aperte portæ forent tēpestiue ad insidias adessent urbēq; somno ac vino sepultam armati in uaderent. Sed has insidias mulier quedā regis cognata pdidit:

comani regis in- teritus quæ adulerari cum greco adolescente solita in amplexu iuuenis miserata formā eius insidias aperuit periculūq; declinare iubet. ille rem statim ad magistratus defert atq; ita patefactis insidiis ligures cōpræhenduntur latentescq; de stirpis protrahuntur quibus omnibus interfectis insidiantī regi insid:æ tenduntur . Cæsa sunt cum ipso rege hostiū. vii. milia. Exinde massilienses festis diebus portas claudere vigiliās agere stationem in muris obseruare pe regrinos recognoscere curas habere ac veluti bellum habeant.

Carth. a massiliē sib; vi. & i sic urbē pacis temporibus custodire adeo illic bene instituta nō tē poræ necessitate sed recte faciēdi cōsuetudine seruat . Post hec illis magna cū liguribus, magna cū gallis fuere bella quæ res & urbis gloriam auxit & virtutem grecorū multiplicata victoria celebrē inter finitimos reddidit. Carthaginensium quoq; exercitus cum bellum captis piscatorum nauibus ortum esset sepe fuderūt pacemq; victis dederūt cum hispanis amicitiam iunxerunt cum Romanis prope ab initio conditæ urbis fœdus summa fide custodierunt: auxiliisq; in omnibus bellis industriæ socios iuuerunt: quę res illis & virium fiduciam auxit: & pacē ab hostibus præstitit. Cum igitur massialia fama rerum gestarum & abundātia opum & virium gloriā virente floreret: repēte finitimi populi ad nomen Massiliensium delendum veluti est commune extinguedum incendium concurrunt. Dux consensu omnium Carmandus regulus eligitur: qui cū magno exercitu lectissimorū viroꝝ urbē hostiū obsideret: per quietē specie Toruæ mulieris quę se deam dicebat: exterritus vltro pacem cum massiliētibus fecit: petitoq; vt intrare urbem & deos eorū adorare liceret: cum in arcem Mineruæ venisset / conspecto in porticibus simulacro deæ quam per quietem viderat. repente exclamat: illam quę se nocte exterruisset: illamq; recedere ab obsidione iussisset: gratulatusq; Massiliensibus q̄ animaduerteter eos ad curam deorū

IVSTINVS HISTORICVS.

Hyspa
niæ for
ma.

cæli per omnē hyspaniā æqualisq; aeris spiritus nulla paludum
gravi nebula inficit. Huc accedūt marinę aureyndiq; aduersus
assidui flatu: qbus oēm prouinciā penetrātibus eūtilato terre
stri spiritu p̄cipua oibus sanitas redditur. Corpora hoīm ad ine
diā laboremq; animi ad mortē parati. dura oibus & stricta parsi
monia: bellū q̄ ociū malunt. si extraneus deest: domi hostē grūt
sæpe tormētis pro silētio rerū creditarū immortalui: adeo illis for
tior taciturnitas cura q̄ vitæ: celebratur eadē etiā bello punico
serui illius patientia. qui vltus dominū inter tormenta risu exul
tauit serenaq; læticia crudelitatē torquētū vicit/velocitas genti
pernix/inquies animus plurimis/ militares equi/ & arma sangui
ne ipsorū cariora. Nullus nisi festis diebus epularum apparatus
aqua calida lauari post secundū bellū punicū a romanis didice
re. In tāta sæculorū serie nullus illis dux magnus præter Viriatū
fuit. qui annos decem romanos varia victoria fatigauit (adeo fe
ris propiora q̄ hominibus ingenia sunt) quē ipsum non iudicio
populi electū: sed vt cauēdi scientē/declinādorūq; periculorum
peritū secuti sunt. Cuius ea virtus/cōtinentiaq; fuit/ vt cū consu
lares exercitus frequēter vicerit: tantis rebus gestis/nō armorū:
nō vestis cultū/nō deniq; victū mutauerit/ sed in eo habitu quo
primum bellare cœpit/perseuerauerit/ vt quiuis gregarius miles
ipso imperatore etiā opulētior videref. In lusitanis iuxta fluuiū
tagū equas vento cōcipere multi auctores prodiderūt. q̄ fabulę
ex equarū fœcūditate/ & gręcū multitudine natę sunt: qui tantī
in gallitia ac lusitania tā pernices visuntur: vt nō immerito ipso
vīto cōcepti videantur. Callæci autē gręcā sibi originē asserunt.
Siquidē post finē troiani belli Teucrum morte Aiakis fratris in
uisum patri telamonī cū nō reciperef in regnū Cyprū cōcessisse
atq; ibi vrbē nomine antiquæ patriæ Salamina cōdidisse. In de
accepta opinione paternæ mortis patriam repetisse. Sed cū ab
Euryface Aiakis filio accessu prohiberetur: hispaniæ littoribus
appulsū/ loca/ vbi nūc est Cartago noua occupasse: inde callētiā
trāsisse: positisq; sedibus gētī nomē dedisse. Callētię autē portio
Amphiloichi dicūtur. Regio cū æris & plumbi haberima: tū mi
nio quod etiā vicino flumini nomē dedit: auro quoq; ditissima
adeo & etiā aratro frequēter glebas aureas excindant. in huius
gētis finibus facer mōs est: quē ferro violati nefas habetur. Sed
si quando fulgure terra proficissā est quæ in his locis assidua res

Viratus
cōtraro.

Conce
ptus
equarū.

Mira
mōtis
natura.

est detectum aurum velut dei munus colligere permittitur. cœminæ res domesticas/agrorūq; culturas administrāt. ipsi armis et rapinis seruiūt. p̄cipua his quidē ferri materia : sed aqua ipso ferro violentior. Quippe temperamento eius ferrum acrius red dicitur: nec vllū apud eū telum p̄batur: quod nō aut bilibili fluuio aut calybe tingatur. Vnde etiā chalybes fluuii huius finitimi appellati: ferroq; cæteris prestare dicuntur. Saltus vero tarthesiorum in quibus titanas bellum aduersus deos gessisse p̄ditur in coluere curetes: quorum rex vestutissimus gargaris/mellis colligendi vsus primus inuenit. Hinc cum ex filia stupro nepos p̄uenisset pudore flagitii variis generibus extinguere paruulum voluit. sed per omnes casus fortuna quadam seruatus : ad postremum ad regnum tot periculorum miseratione peruenit. Primū omnium cum eum exponi iussisset & post dies ad corpus expositi requirendum misisset: inuentus est vario ferarum lacte nutritus. Deinde relatum domum tramite augusto : per quē armēta commeare cōsueuerant proici iubet crudelis porcus qui procul cari nepotē q̄ simplici morte interfici maluit. Ibi quoq; cum inuiolatus esset: nec alimētis egeret/canibus primo ieiunis: & multorum dierum abstinentia cruciatis mox etiam suis obici iubet. Itaq; cum non solum nō nocerēt: verū etiam quarūdā vberibus aleretur. ad vltimum in oceanum abiici iussit. Tum plane manifesto quodam numine inter furentes æstas ac reciproandas vndas velut naue nō fluctu veheretur. leni salo in littore exponitur: nec multo post cerua affuit que vbera paruulo offerret: Inde deniq; cōuersatione nutricis eximia puero pernitas fuit interq; ceruorum greges diu montes saltusq; haud inferior velocitate peragrauit. Ad postremum laqueo captus regi datus dono est. Tunc & liniamentorum similitudinem & notis corporis que inuste paruulo fuerāt nepos agnitus. Admiratione deinde tot casuum / periculorumq; ab eodem successor regni destinatur. Nomen illi impositū Habidis: qui vt regnum accepit tantæ magnitudinis fuit: vt non frustra deorum maiestate periculis ereptus videretur. Quippe barbarum populum legibus iunxit: & boues primo aratro domari/ frumenta sulco serere docuit: & ex agresti cibo melioribus vesci odio eorum que ipse passus fuerat homines coegit. Huius casus fabulosi viderētur nisi & Romanorum conditores lupa nutriti: & Cyrus rex Persarum cane

Saltus tarthesiorum.
Gargaris rex.
Mellis vsus.
Gargaris scæuitia in nepotem.

Cerua puerum alit.

Habidis rex.

IVSTINVS HISTORICVS.

alitus proderetur. Ab hoc & ministeria seruilia populo interdī
cta. & plebs in septēvrbes diuisa. Mortuo abide regnū p multa
secula a successoribus eius retētū est. In alia parte hispaniē & q̄
ex insulis cōstat. regnū penes Gerionē fuit. In hac pabuli tanta
læticia est: vt nisi abstinentia interpellata lagina fuerit: pecora rū
pātur. Inde deniq; Armenta Geryonis: quæ illis tēporibus solæ
opes habebantur: tantę famę fuere: vt herculem ex asia prædæ
magnitudine illexerit. Porro Geryonē ipsum nō triplicis nature
vt fabulis proditur fuisse ferūt: sed tres fratres tātæ cōcordiæ ex
titisse: vtyno animo oēs regividerentur: nec bellum Herculi sua
sponte intulisse: sed cum armēta sua rapī vidissent: amissa bello
repetissē. Post regna deinde hispaniē primi carthaginenses ipe
riū prouincię occupauere. Mā cū Gaditani a tyro vnde & Car
thaginēsiū origo est: sacra Herculis per quietem iussi ī hispaniā
trāstulissent: vrbēq; ibi cōdidissent: inuidētibus incrementis no
uæurbis finitimis Hispaniæ populis: ac p̄pterea Gaditanos bel

Geryō.

Cartha.
in hispa
nia iperi
um.

lo laceissentibus auxiliū cōsanguineis carthaginēses miserūt. Ibi
foelici expeditione & Gaditanos ab iniuriavindicauerūt: & ma
iorē partē prouincię imperio suo abiecerūt. Postea quoq; hortā
tibus primæ expeditionis auspiciis Hamilcharē imperatorē cū
magna manu ad occupādā puinciā miserūt: qui magnis rebus
gestis: dum fortunam incōsultius sequitur: in insidias deductus
occiditur. In huius locum gener ipsius Hasdrubal mittitur: qui
& ipse a seruo hispani cuiusdam vlciscētis domini iniustā necē
interfectus est. Maior vtroq; Annibal imperator hamilcharis fi
lius succedit. Siquidem res gestas vtriusq; supergressus vniuer
sam hispaniā domuit: Inde romanis illato bello italiā per an
nos sexdecim variis cladibus fatigauit. Cum interea Romani
missis in hispaniā Scipionibus primo pœnos prouincia expule
runt. Postea cum ipsis hispanis grauia bella gesserunt: nec prius
perdomitæ prouincię iugum Hispaniæ accipere potuerūt: quā
Cæsar Augustus perdomito orbe v̄tricia ad eos arma transtu
lit: populūq; barbarum ac ferum legibus ad cultiorem vitēysum
traductum: in formam prouinciæ redegit.

Augu
stus hi
spaniā
pacauit.

Iustini Historici Clarissimi in Trogi Pompeii Historias.
Liber. xliiii. & vltimus foeliciter explicit.

FINIS.

Ad magnificum Comitem Petrum Marlam Rubeum Par-
mensem Philippi Berœaldi Bononiensis Epistola.

In Lucii Elori Gestorum Romanorum Epithoma

Vemadmodū Dinocrates Architectus clarissi-
me Vir p̄cera statura: facie haud illiberali: for-
maq; totius corporis venustissima Alexandrum
macedonē: q̄ ex rebus actis & auctis Magni co-
gnomen inuenit: & sibi conciliare elaborauit:
& elaborādo assecutus est: ita quoq; tibi (vt spē
ro) gratus ero: perueniāq; ad commendationem presidio litte-
rarum: doctrinēq; fauore. Cognoui enim te non solum littera-
rio studio delectari verum etiam (quod perinde dictum est lau-
de litteratorū hominum amantissimum. O magna fecunditas
animi: O preclara ingenii amplitudo: quū elementia dictatorē
Cæsarē liberalitate Cymonē: elegātia cultus victusq; splendore
Luculū vel æquales: vel antecelleres. omnibusq; virtutibus esses
ornatus vt emineres vndecunq; laudatissimus amoeniores litte-
ras: humanitatisq; studia audivissime cōplexus es: semperq; exi-
stimasti p̄clarū eiusdē alexādrī magni dictū esse habendū ī me-
moria atq; in pectore. Longe nobilius: lōge fore præstantius lit-
teris antecellere q̄ īperio atq; diuitiis: Quapropter quū ego nu-
p̄ rogatu Henrici Colonienſis Senis impressoris solertissimi. L.
Florū curiose diligēterq; emēdasse: tuo eo nomini dicare con-
stitui: vt in mille exemplaria transcriptus: testimoniū quottidie
exhibeat meæ erga te obseruantię atq; amoris simul vt successi-
uis tu tēporibus ista legēdo pernoscas. que Romanus populus
domi: forisq; per tot ānos bella gesserit. per quos viros quibusq;
artibus imperiū pepererit: & partū auxerit: & auctū ad summū
fastigium suimet viribus euerterit. & euersum per augustū tan-
dem Cæsarem sublimius erexerit. Que omnia. L. Florus quat-
tuor quasi epithomatis ita scite collegit: ita enucleate distinxit.
ita breuiter enarrauit vt cūcta tanq̄ in illustri posita monumēto
itueri & cōprehendere facillime queas. Disertus est vehemens
distinctus varius brevis cōcinnus cū splendore ac luce verborū
Florū itaq; clarissime vir quū litterario ocio: quod oī pene nego-
cio pulchrius est: te tradideris: in manu sumere & subide legere

LVCII FLORI

non spernas: cuius frequēs lectio oppido litterata multū delectare: nec minus prodesse poterit. Sed ne morosior sit plogus quā fabula: iam historiā. L. Flori luculentam conspicias quāso & me in numerum tuorū recipiasynum (vt lepidissimus poeta ait si supest) locum rogantem. Vale.

Lucii Flori.

Epitoma Primum

d. cc. āni
ab origi
ne vrbis
ad augu
stum

Opulus Romanus a rege Romulo ī Cēsare Augustū septingētos per annos tātū operū pace belloq; gessit vt si quis magnitudinē īperii cū annis cōferat: etatē yltra putet: ita late p orbē terrarū arma circūtulit. vt q res eius legūt nō vniū populū sed generis humani facta discāt. nā tot laboribus piculisq; iactatus est: vt ad cōstituēdū eius imperiū cōtendisse virtus & fortunaviderentur. Quare cum p̄cipue hoc quo q; sicut cetera operæ p̄ciū sit cognoscere: tamen quia ipsa sibi obstat magnitudo rerūq; diuersitas aciem intētionis abrūpīt. faciā quod solent q terrarū situs pingunt in breui quasi tobella rotā eius imaginē amplectar nō nihil vt sp̄ero admirationū principis populū collaturus si pariter atq; in semetvniuersā magnitudinē eius ostendero Si quis ergo populū Ro. quasi hominē consideret: totāq; eius ætatē percēseat vt cōeperit vtq; adoleuerit vt quasi ad quēdam inuentæ florē peruenerit vt postea velut cōsenuerit quattuor gradus processusq; eius inueniet. Prima ætas sub regibus fuit prope .cc. per annos quibus circū ipsam matrem suā cū finitimis luctatus est. Hæc erit eius infantia. Sequens a bruto Collatinoq; cōsulibus in. Appiū. Claudiū Quintum Fuluiū cōsules. cc. annos patet quibus italiā subegit. Huic fuit tēpus viris armisq; incitatissimū. Ideo quis adolescentiam dixerit. Dehinc ad Cēsarem. Augustū. cc. anni quibus totū orbē pacauit. hic iā ipsa iuuenta imperii & quasi quedam robusta maturitas. A. Cæsare. Augusto in sæculū nostrū aut nō multo minus āni. cc. qbus inertia cæsarū quasi consenuit atq; decoxit nisi q sub Traiano principe mouet lacertos & preter sp̄em omniū senectus imperii quasi reddita iuuentute reuir escit. Primus ille & vrbis & imperii conditor Romulus fuit a. Marte genitus. & Rhea Siluia veste sacerdos grauida hoc confessa est nec mox fama dubitauit cum Amulii imperio abiectus in profluentem cū Remo fatre nō po

po. ro. p
cessus
quattn
or,

tuit extingui. siquidem & Tyberius amnem repressit & relictis
 catulis lupavagitu secutavbera admouit infatibus matrēq; se
 gessit. Sic repertos apud arborem Eaustulus regis pastor tulit
 in casā atq; educauit. Alba tunc erat ratio caput luli opus / nā
 Lauiniū patris Aeneæ cōtempserat. ab his Amulius iā septiā
 sobole regnabat fratre pulso Numitore enitis ex filia romulus
 Igitur prima iuuētæ facē patruū amuliū ab arce deturbat auū
 reponit. Ipse fluminis amator & montiū apud quos erat edu-
 catus moenia nouœvrbis agitabat gemini erāt vter auspicaref
 & regeret adhibuere piacula. Remus mōtē auentinū: hic pala-
 tinū occupauit. prior ille eāvultures hic postea sed. xii. vidit sic
 victor auguriovrbē excitat plenus spei bellatricē fore. ita illi as-
 fuetę sanguini & prædæ aues pollicebantur. ad tutelam nouę
 vrbis sufficerevallū videbatur cuius dū irridet āgustias Remus
 idq; increpat saltu dubiū an iussu fratris occisus ē. prima certe
 victima fuit munitionēq; vrbis nouæ sanguine suo cōsecrauit
 imaginēvrbis magis quāvrbem fecerat. incole deerant. erat in
 pximo lucus. hūc asilū facit. & statim miravis hominum latini
 tusciq; pastores: quidā & transmarini phryges qui sub Aenea.
 archades qui sub Euandto duce influxerunt. Ita ex variis quasf
 elemētis congregauit corpusvnū populūq; Romanū ipse fecit
 Res eratvnius etatis populusvirorū. Itaq; matrimonū a finiti-
 mis petita quia nō impetrabantur manu capta sunt. Simulatis
 quippe ludis equestribusvirgines quę ad spectaculū venerant
 prædę fuere & hęc statim causa belloꝝ. Pulsi fugatiq; Veientes
 Ceninensiū captum ac diruptū est oppidū. spoliā insup opima
 de rege Feretrio ioui manibus suis rex reportauit. Sabinis pro-
 ditæ portæ pervirginē nec dolo: sed puella p̄ciū rei: quam gere-
 bāt in sinistris: petierat. dubiū clypeos an armillas. Illit & fidē
 soluerēt & vlciscerentur: clypeis obruere. Ita admissis intra moe-
 nia hostibus atrox in ipso foro pugna adeo vt. Romulus Iouem
 oraret vt foedā suorū fugā sisteret. Hic tēplū est. Stator Iuppiter
 tandē seuientibus interuenere raptæ aceris comis. Sic pax fa-
 cta cū. Tatio foedusq; percussum secutaq; res mira dictu vt reli-
 ctis sedibus suis nouā in vrbē hostes demigrarēt & cum generis
 suis auitas opes pro dote sociarēt. Auctis breuiviribus hunc rex
 sapientissimus statū reipu. imposuit vt inuētus diuisa per tribus:
 in equis & in armis ad subita bella excuparet. Cōsiliū reipu. pe-

Alba

amulii in
teritus

Asylum

virginū
raptus

LVCII FLORI

Senatus. nes esset qui ex auctoritate patres ob ætatem senatus vocaba
 a romulo tut His ita ordinatis cum repente concionem haberet ante vt
 consti. bem apud capreæ paludem e conspectu ablatu est. Discerptū
 tutus aliqui a senatu putant ob asperius ingenium sed oborta tempe
 romulus stas solisq; defectio consecracionis speciem prebuere. Cui mox
 e conspe Iulius Proculus fidem fecit visum a se Romulum affirmans au
 ctu ho. gustiore forma quam fuisset mandare præterea vt se pro numi
 minū ab ne acciperent. Quirinum in cœlo vocari placitum diis ita gen
 atus tium roma potiretur.

Iulius p.
 culus.

Romulo

numa

pōpilius

successit:

Annū in

xii. menses

xii. Nu

ma parti

tus est.

De Numa Pompilio.

Vcessit romulo Numa Pompilius quem Curibus
 fabinis agentem vltro petiuere ob inclytam viri reli
 gionem. ille sacra & cærimonias omnemq; cultum
 deorum immortalium docuit. Ille pontifices augu
 res Salio cæterosq; per sacerdotia annum quoq; in
 xii. menses fastos dies nefastosq; descripsit. Ille ancilla atq; pal
 ladium secreta quædam imperii pignora Lanumq; geminum fi
 dem pacis ac belli in primis forum væste virginibus colendum
 dedit vt ad simulachrum cœlestium syderum custos imperii flā
 ma vigilaret. Hæc omnia quasi monitu deæ ægeriæ quo magis
 barbari acciperent eo deniq; ferocem populum redegit vt quod
 vi & iniuria occupauerat imperium religione atq; iustitia guber
 naret.

De Tullo Hostilio.

Axplicit Pompilium Numam Tullus Hostilius: cui in
 honorem virtutis regnum vltro datum: hic omnem
 militarem disciplinam: artēq; bellandi condidit. Ita
 q; mirum in modū exercita iuuentute: prouocare ausus Alba
 nos: grauem: & diu principē populū. Sed cū pari robore frequē
 tibus plis vtrinq; cōminuerent: misso in cōpendium bello: Ho
 ratiis curiatisq; trigemīs hinc atq; inde fratribus vtriusq; ppli fa
 ta cōmissa sunt. Anceps & pulchra cōtētio: exituq; ipso mirabi
 lis: tribus qppe illinc vulneratis: hinc duobus oecis: qui supere
 rat Horatius addito ad virtutē dolo: vt distraheret hostē: simu
 lat fugā singulosq; prout sequi poterāt adortus exuperat Sic ra
 rū alias decus vnus manu p̄ victoria est: quā ille mox patrici
 dio sedauit. Flentē spolia circa se sponsi quidem: sed hostis foro

remyderat: hunc tam immaturū virginis amorem vltus est ferro. citauere leges nefas: sed abstulit virtus parricidam & facinus intra gloriam fuit: nec diu in fide mansit Albanus, nam Fidenati bello missi in auxilium ex fœdere medii iter duos expectaue re fortunam. Sed rex callidus vbi inclinare se socios ad hostē videret: tollit animos quasi ipse mandasset: spes inde nostris: metus hostibus. Sic fraus proditorum irrita fuit. Itaq; hoste victo ruptorem fœderis Metium Suffetum religatum inter duos currus pernicious equis distrahit. Albamq; ipsam quāuis parentem emulam tamen diruit: prius cum oēs opes vr̄bis / ipsūmq; populum Romam trāstulisset. Prorsus vt cōfanguinea ciuitas nō periisse sed in suum corpus redisse rursus videretur.

De Anco Martio.

Ancus deinde Martius nepos ex filia pompilii paringenio. hic igitur & moenia muro amplexus est: & interfluentem vr̄bi tyberinum pōte commisit. Hostiamq; in ipso maris: fluminisq; confinio coloniam posuit: iam tunc videlicet præsagens animo futurum: vt totius mūdi opes & commercatus illo veluti maritimo vr̄bis hospitio reciperentur.

Metii
supplicium.
Albi diruitur.

tullo ancus successit.
Hostia colonia.

De tarquinio Prisco.

Tarquinius postea priscus quāuis transmarinæ originis regnum vltro petens accipit ob industriam: atq; elegantiam. quippe qui oriundus Corintho græcum ingenium italicis artibus miscuisset. Hic & tenatus maiestatem numero ampliauit: & ceteriis tribus auxit quāuis Aetius Nauius numerum augeri prohibebat summissio augurio: quē rex experimentum rogauit: fieri ne posset: quod ipse mente conceperat: ille rem expertus augurio: posse: respondit: atq; hoc inquit agitabam: an cotem illam secare nouacula possem? augur potes ergo inquit. & secuit. Inde Romanis sacer auguratus. Neq; pace Tarquinius quam bello promptior. xii. nanq; tusciæ populos frequentibus armis subegit: & inde fascēs / trabeę / curules anulī / falerę / paludamēta / pretexta / idēq; aureo curru / quattuor equis triumphatur: togę pictæ tunicæq; palmatæ. oīa deniq; decora & insignia: quibus imperii dignitas eminet.

Anco
tarquinius
priscus
succedit.
Senatū
priscus
ad auxit.

Tarquinius
virtus
ostenditur.

De Seruio Tullio.

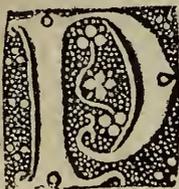
Tarquinio prius seruius tullius succedit Clarum fore seruium flamma circa caput promisit,

Seruius Tullius deinceps gubernaculum urbis inuadit: nec obscuritas inhibuit quibus matre serua creatum. Nam ob eximiam indolem vxor Tarquintii Tanaquil liberaliter educauerat & clarum forte visa circa caput flamma promiserat. Ergo inter Tarquintii mortem admittente regina substitutus in locum regis quasi ad tempus regnum dolo partum sic egit industria ut iure adeptus videretur. ab hoc populus romanus relatus incensum: digestus in classes curiis/atque collegiis distributus summaque Regis solertia ita est ordinata respublica ut omnia patrimonii: dignitatis etatis: artium officiorumque discrimina in talibus referrentur: ac si maxima ciuitas minime domus diligentia contineretur.

De Tarquinio superbo.

Tarquinio superbo nomine amoribus datum. Tulle in patrem crudelitas.

Dostremus omnium fuit regum Tarquinius: cui cognomen Superbo ex moribus datum. Hic regnum auitum: quod a seruo tenebatur: rapere mauit. quod expectare. immisitque in eum percussoribus scelere potestatem non melius egit quam acquisierat nec abhorrebat moribus vxor Tullia: que ut virum regem salutaret super cruentum patrem vecta carpento consternatos equos egit: sed ipse in senatum cadibus in omni superbia quam crudelitate grauior in bonos grassatus cum saeuitiam iam domi fatigasset: tandem in hostes conuersus est: sic valida oppida in latio capta sunt. Ardea/ Otriculum/ Gabii/ Suessa/ Pomeria/ tum quoque cruentus in suos neque enim filium verberare dubitauit: ut simulanti transfugam apud hostes hinc fides esset eui Gabiis ut volueret recepto atque per nuncios consulenti quid fieri vellet eminentia forte papauerum capita virgula excutiens: cum per hoc interficiendos esse principes intelligi vellet: que superbia sic respondit: tamen de manubiis captarum urbium templum erexit quod cum inauguraretur cadentibus caeteris deis (mirares dictu) resistere iuuenta & terminus. Placuit vatibus contumacia nimium siquidem firma omnia & aeterna pollicebantur: sed illud horrendum quod molientibus sedem in fundamentis humanum repertum est caput: nec dubitauere cuncti monstrum pulcherrimum imperii sedem: caputque terrarum promittere. Tandem superbia regis populus Ro. perpeffus est. donec oberat libido. hanc ex liberis eius im

Tarquinii mira solertia.

Reptum caput: perii sedem promittit.

portunitatē tollerare non potuit: quorū cum alter ornatissime *Illatū lu*
 foeminae Lucretiae stuprum intulisset: matrona dedecus ferro ex *cretiae*
 piavit: imperium tum regibus abrogatum. *stuprū.*

Anacephaleosis de septem Regibus.

Ec est prima aetas populi Ro. & quasi infantia quam *Pria po.*
H habuit sub regibus septem quadam factorum indu- *ro, etas.*
 stria: tam variis ingenio vt reipu. ratio & vtilitas po-
 stulabat. Nam quid Romulo ardentius? tali opus fuit
 vt Inuaderet regnum? Quid Numa religiosus? talem res popo-
 scit: vt ferox populus deorum metu mitigaretur. Quid ille mi-
 litie artifex Tullus bellatoribus viris quam necessarius? vt acue- *regibus*
 ret ratione virtutum. Quid aedificator Ancus? vt urbem colo- *vit. inge*
 nia extenderet/ ponte iungeret/ muro tueretur. Iam vero tarqui- *niovarii*
 nis ornamenta & insignia quantam principi populo addiderunt *roma*
 ex ipso habitu dignitatem? Actus a Seruio census quid effecit: *(vt reip.*
 nisi vt ipsa se nosceret respublica? Postremo superbi illius impor- *ratio po*
 tuna dominatio non nihil immo vel plurimum profuit. Sic enim *stula*
 effectus est: vt agitatus iniuriis populus cupiditate libertatis in- *bat) plu*
 cenderetur. *rimū va*
luit.

De mutatione Respublicae.

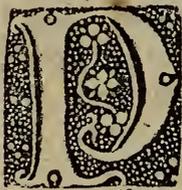
Bgitur Bruto Collatinoq; ducibus & auctori *Brutus*
 bus: qbus vltionē sui moriens matrona māda *Collati*
 uerat. Pp̄s romanus ad vindicandū libertatis. *nus Lu*
 ac pudicitie decus: quodā quasi istinctu deo *cretiae*
 rū cōcitus: regē repēte destituit/ bona diripit/ *cōiunx.*
 agrum Marti suo cōsecrat: imperiū in eodē li-
 bertatis suæ vindices trāsfert: mutato tñ & iu-
 dice & noie. q̄ppe ex p̄petuo annū placuit: ex singulari duplex:
 ne potestas solitudine vel mora corrūperetur. Cōsulesq; appel-
 lauit pro regibus. vt cōsulere se ciuibus suis debere meminissēt.
 Tantūq; liberratis nouę gaudiū incesserat: vt vix mutati status *Vñdicti*
 fidem caperent. alterumq; ex consulibus tantum ob nomē & ge- *sint con*
 nus regum: fascibus abrogatis: vrbe dimitterent. Itaq; substitu- *sules.*
 tus Horatius publicola ex summo studio annexus est ad augen- *Hora*
 dam liberi populi maiestatem. nam & fascēs ei pro libera con- *tius*
 cione submitit: & ius prouocationis aduersus ipsos. dedit: & ne *publico*
 specie arcis offenderet: eminentes aedes suas in plana submitit *la.*
 Brutus vero fauori ciuū etiam domns suæ clade & parricida.

LVCII FLORI.

Brutus diovellificatus est: quippe cum studere reuocandis in urbem re-
 filios p- gibus liberos suos comperisset. protraxit in forum: & contione
 cuffit. media virgis cecidit: & securi percussit: vt plane publicus parēs
 variaro. in locum liberorum adoptasse sibi populum Ro. videretur. Li-
 bella sus- ber iam hinc po. ro. prima aduersus exteros arma pro libertate
 cepere. corripuit: mox pro finibus: deinde pro sociis: tum gloria & im-
 perio laceffentibus assidue vsq; quaq; finitimis. quippe cum pa-
 trii soli gieba nulla esset: sed statim pomerium mediussq; inter la-
 tium & Thuscos quasi in quodā biuio collocatus omnibus por-
 tis in hostem incurreret: donec quasi cōtagione quadam p sin-
 gulos itum est: & proximis quibusq; correptis totam italiā sub-
 le redigeret.

Porfena
 rex e-
 thrusco
 rum.

Bellum Ethruscum cum rege Porfena.

Visis ex vrbe regibus prima pro libertate arma cor-
 ripuit. nā Porfena rex Ethruscorum ingentibus co-
 piis aderat: & tarquinos manu reducebat. Hūc ta-
 men quīs & armis & fame vrgeret: occupatoq; ia-
 niculo ipsis vrbis faucibus icubaret: sustinuit: repu-
 lit: nouissime etiam tanta admiratione perculit. vt superior vl-
 tor cum pene victis amicitiae foedera feriret. Tunc illa romana
 pericula atq; miracula Horatius Mutius Cloelia: quæ in annali-
 bus forent: hodie fabulæ viderentur. Quippe Horatius. Cocles
 post q̄ hostes vndiq; instantes solus submouere nō poterat: pon-
 te reciso transnatat Tyberim: nec arma dimittit. Mutius scæuo-
 la regem per insidias in castris eius aggreditur. sed vbi frustra
 tum circa purpuratum eius ictum tuetur: ardētibus focis iniicit
 manum/terroremq; geminat dolo. Vt scias inquit quem vix ef-
 fugetis idem trecenti iurauimus. Cum interim immane dictu.
 hic interritus/ille trepidaret/tanq̄ manus regis arderet. Sic qui-
 dem viri. Sed nequis sexus alaude cessaret: ecce & virginum vir-
 tus. Vna ex obsidibus regi data elapsa custodiā Cloelia per pa-
 trium flumen equitabat: & rex quidem tot tantisq; virtutum ter-
 ritis monitis valere/liberosq; esse iussit. Tarquiniū tandiu dimi-
 cauerunt: donec Arontem filium regis manu sua Brutus occi-
 dit: superq; ipso mutuo vulnere expirauit. Plane quasi adulterū
 ad inferos vsq; sequeretur.

Horatius
 Cocles.

Mutius
 scæuola
 manū
 ardētis fo-
 co iicit.

Cloelia:

Brutus
 occiso
 aronte
 moritur.

Bellum Latinum.

Atini quoq; tarquinos affeiebant emulatiōe & inuidia: vt populus qui foris dominabatur: saltē domini seruiret. Igitur omne latiū Manilio tusculano duce quasi in regis yktionem tollit animos. apud Regillium lacum dimicatur diu Marte vario: donec Posthumus ipse dictator signum in hostes iaculatus est nouum & insigne commentum: vti peterentur cursu Cossus equitum magister exuere frenos imperauit. & hoc nouum quo acrius incurrent: ea demum atrocitas fuit praelii: vt interfuisse spectaculo deos fama tradiderit: duos in candidis equis Castorem atq; pollucem nemo dubitauit. Itaq; & imperator veneratus est: pactusq; victoriā tēpla p̄misit: & reddidit sane quasi cōmilitonibus deis stipendium. Hactenus pro libertate: mox de finibus cum eisdem latinis assidue & sine intermissione pugnatū est. Sora (quis credat) & Algidum terrori fuerunt. Satricum atq; Corniculum prouinciæ: de Veis & Bouillis pudet si triumphauimus. Tibur nunc suburbanum: & æstiuæ prænestæ deliciæ: nūcupatis in capitolio votis petebantur. Idem tunc fessulæ: quod capreæ nuper idem nemus arietium: quod hercinus saltus. fregellæ: quod Gessoriacum quod Tygris: quod Eufrates Coriolos quoq; pro pudor victos adeo gloriæ fuisse. vt captū oppidum. CN. Martius Coriolanus quasi numantiam aut africam nomini indueret. Extant & parta de Antio spolia: quæ mœnibus in suggestu fori capta hostium classe suffixit: si tamen illa classis (nam sex fuerit Rostrate: sed hic numerus illis initis nauale bellum fuit. Per uicacissimi tamen latinorum Equi & Volsci fuere: & quotidia ni: vt sic dixerim hostes. Sed hos præcipue Titus Quintius domuit ille dictator ab aratro: qui obsessa ac pene iam capta Marci Minutii cōsulis castra: egregia virtute seruauit. Medium erat forte tempus semētis cum patricium virum innixum aratro suo lictor in ipso opere deprehendit. Inde in aciem profectus: neq; a rustici operis imitatione cessaret victos more pecudum sub iugum misit. Sic expeditione finita rediit ad boues rursus triumphalis agricola: fides numinum quæ uelocitate intra quindecim dies cœptum pertractumq; bellum: prorsus vt festinasse dictator ad relictum opus uideretur.

Manilius tusculanus. Regillus lacus.

Cossus Castorē & pollucem hoc bello interfuisse putant prænestæ estie deliciæ.

antiatiū sex naues rostrate.

Titus Quintus.

Bellum cum Ethruscis: Faliscis Et Fidenatibus

Trecētī
& sex f
bii apd
cremerā
cæsi.

Scelera
ta romę
porta.

Falisci.
Fidena
tes.

Veietes
Furius
camilus

Veiorū
direptio

Senoni
cū bellū

Gallorū
senonū
natura.

Sfidui vero & vniuersarii hostes ab æthiopia fuere
lentes: adeo vt extra ordinariam manum aduersus
eos promiserit/ priuatumq; gesserit bellum gens vna
Fabiorum satis superq; idonea clades: cæsi apud cremeram tre
cētī & sex patricius exercitus: & scelerato signatur nomine que
proficiscentes ī prælium porta dimisit: sed ea clades ingentibus
expiata victoriis: postq̄ per alios atq; alios duces robustissima
capta sunt oppida vario quidem enentu Falisci se sponte dedi
derunt. cremati suo igne Fidenates. Rapti funditus deletiq; vei
entes. Falisci cum obsiderentur: mira visa est fides imperatoris:
nec imerito q̄ ludī magistrum vrhis proditorem cum his quos
adduxerat pueris: vinctum sibi vltro remisisset. Eam nanq; Fu
rius Camillus vir sanctus & sapiens sciebat veram esse victori
am quæ salua fide & integra dignitate pararetur Fidenæ quia
pares non erant ferro: ad terrorem mouendum fascibus arma
tæ: & discoloribus serpentum in modum vitis furiali more pro
cesserant: sed habitus ille feralis euersionis omen fuit. Veietium
quanta res fuerit indicat decennis obsidio. Tunc primū hyema
tū sub pellibus. taxata stipēdio hyberna: adactus miles sua spon
te iureiurando nisi capta vrbe nō remeare: spolia de Laerte To
lumio rege ad feretrium reportata: deniq; non scalis: nec irrup
tione sed cuniculo & sub terraneis dolis peractum vrhis excidi
um. ea deniq; visa est prædæ magnitudo: vt eius decimæ Apol
lini phytio mitterentur. Vniuersusq; populus Roma. ad direptio
nem vrbis vocaretur. Hoc tunc Veientes fuere: nunc fuisse quis
meminit? quę reliquię? quod ue vestigium? laborat annalium
fides: vt veios fuisse credamus.

Bellum Gallicum.

Inc sine inuidia deum: sine fato rapidissimus procurrē
tis imperii cursus parumper Gallorum senonum in
cursione supprimitur. Quod tempus populo ro. ne
scio vtrum clade funestius fuerit: an virtutis experi
mentis speciosius. Ea certe fuit vis calamitatis. vt in
experimentum illatam putem diuinitus scire volentibus immo
talibus diis: an romana virtus imperium orbis mereretur. Galli
senones gens natura ferox: moribus incondita: ob hoc ipsa cor
porum mole: p̄inde ac armis ingentibus adeo omnigenere terri
bilis fuit vt plane nata ad hominum iteritum vrbiū stragem

videretur. Hi quondam ab ultimis terrarum oris cum cingerent: omnia oceano ingenti agmine profecti: cum iam media vastassent/positis inter alpes & padum sedibus/ ne his quidem contenti per italia vagabant. Tum clusium oppidum obsidebant. Pro socijs ac foederatis. P. R. interuenit. Missi ex more legati. Sed quod ius apud barbaros/ferocius agunt mouent exinde certamen. Conuersis igitur a clusio: Romamque uenientibus: ad aliam flumen cum exercitu Fabius consul occurrit: non Cremetum foedior clades. Itaque hunc die fastis Roma mandauit. Fuso exercitu iam moenibus urbis appropinquabant. Erant nulla perfidia. Tum igitur/aut nunquam alias apparuit vera illa romana uirtus. iam pridem maiores natu amplissimis uis honoribus in fore coeunt: ibi deuouente pontifice: dijs se manibus consecrant: statimque in suas quisque aedes regressi sicut in traiebris erant: & amplissimo cultu: in curulibus sellis sese posuerunt ut cum uenisset hostis in sua dignitate morerentur. Pontifices & flamines quicquid religiosissimi in templis erat: partim in dolus de fossa terra recondunt: partim imposita plaustris secum auerunt. Virgines simul ex sacerdotio uel a nudo pede fugientia sacra commitantur: tamen excepisse fugientes vnus e plebe fertur Albinus qui depositis uxore & filijs: uirgines in plaustrum recepit. Adeptum quoque in ultimis religio publica priuatis afflictibus antecelabat. Iuuetus uero quam satis constat uix mille hominum fuisse: duce Manlio arce capitolini montis insedit: obtestata ipsum quasi praesentem Iouem. ut quemadmodum ipsi ad defendendum templum eius concurrissent: ita ille uirtutem eorum numine suo tueretur. Aderant interim Galli: apertaque urbe primo trepidare qui subesset dolus: mox ubi solitudinem uident. pari clamore & impetu inuadunt patentes passim domos adeunt ubi sedentes in curulibus sellis preextatores senes. uelut deos geniosque uenerati. mox eosdem postquam esse homines liquebat: alioquin nihil respondere dignantes/ pari uecordia mactant: faciesque tectis iniiciunt/ & totam urbem igne ferro manibus exequant. Sex mensibus barbari (quis crederet) circa montem unum pependerunt: nec diebus modo sed noctibus omnia experti. Cum tamen Maenius nocte subeuntes clamore anseris excitatus: a summa rupe deiecit: & ut spe hostibus demeret: quam in summa fame: tamen ad spe fiducia panes ab arce iaculatus est. Et stacio quodam die per medias hostium custodias Fabium pontificem ab arce dimisit. qui solene sacrum in quirinali monte conficeret. Atque ille per media

Clusium
italique
oppidum
Alia flumen.

Romani
galloꝝ impetu
perterriti.

Albinus.

Maenius.

Gallos
i romanos
impetus.

Roma
exequat
Galli clamore
anseris deieci.

Fabij re-
ligio.

Camilli
virtus.

Torqua-
ti cogno-
men.
Satyra
ales.

hostium tela incolumis religionis auxilio redijt propitiosq; deos renunciauit: nouissime cum iam obsidione sua barbaros fatigasset. mille pōdo auri recessum suum vendicantes / idq; ipsum per insolentiam cum ad iniqua pondera addito adhuc gladio: super be victos increparent: subito aggressus a tergo Camillus a deo cecidit vt omnia incendiorum vestigia gallici sanguinis inundatione deleteret. Agere gratias dijs immortalibus pro ipso tantę cladis nomine liber / pastorum casas ignis ille / & flamma paupertatem Romuli abscondit. Incendium illud quid egit aliud / nisi destituta hominū ac deorum domicilio ciuitas non deleta: non obruta: sed expiata potius & illustra videatur. Igitur post assertā a Manlio: restituta a Camillo urbem acrius etiam vehementiusq; in finitimos resurrexit. Ac primum omnium illam ipsam gallicam gentem non contentus manibus expulisse: cum per italiam naufragia sua latius traheret: sic persecutus est duce Camillo: vt hodie nulla senonum vestigia supersint. Semel apud Anienem trucidati: cum singulari certamine Manlius aureum torquē barbaro inter spolia detraxit. Inde torquati iterum pontino agro cum in simili pugna Lutius Valerius in sedente galeę satyra alite adiutus rettulit spolia: & inde coruini. Nec nō tamen post aliquot annos omnes reliquias eorum in ethuriam ad lacum vadimonis Dolo bella deleuit: nequis extaret in ea gente: qui incensam a se Romanam urbem gloriaretur.

¶ Bellum Latinum.

Manlius
filium oc-
cidit.
Decius se
deuouet.

Onuersus a gallis in latinos Manlio torquato Decio murena cōsulibus: semper quidem emulatione imperij & magistratuum infestis / tū vero cōtentu urbis incensę / cum ius ciuitatis partem imperij ac magistratum poscerent: pari imperio atq; iam amplius q̄ congregi audent / quo tempore quis cessisse hostem mirabitur / cum alter cōsul filium suū quia contra imperium pugnauerit: quāuis victorē occiderit. quasi plus ī imperio esset / q̄ in victoria. Alter quasi monite deorum capite velato primum ante aciem dijs manibus se deuouerit / vt in confertissima se hostium tela iaculatus: nouū ad victoriam inter sanguinis sui semita aperiret.

¶ Bellum Sabinum.

Titus.
Tatius.

A Batinis aggressus est gentē sabinorū: qui imemores factę sub Tito Tatiano affinitatis quodā contagio belli / se latinis

adiunxerūt. Sed Curio dentato consulē; oēm eum tractum qua Nar ambit: fontesq; velini adriatico tenus mari igne ferroq; vastauit: qua victoria tantū hoīm/ trā agroꝝ redactū in potestātē: vt in vtro plus esset: ne ipse posset existimare qui vicerat.

Sabino
rū fines.

Bellum Samniticum.

Recibus deinde cāpaniæ motus non pro se: sed quod est speciosius pro socijs sanitas inuadi. Erat foedus cum vtrisque perculsum: sed hoc campani sanctius: & prius omnium suorum deditioe fecerūt. sic ergo romanus bellum samniticū tanq̄ sibi gessit. omnium non mō italia: sed toto orbe terrarū pulcherrima campaniæ plaga est nichil mollius cælo: deniq; bis

Cāpaniæ
laus.

floribus vernet. nichil vberius solo. ideo liberi ceterisque certamen dicunt. nichil hospitalibus mari: hic illi nobiles portus: caieta / misenus. & tepentes fontibus baiæ. lucrinus & auernus. quedā maris ocia hic amicti vitibus montes: gaurus / salernus / massicus / & pulcherrimus omnium vesuuius æthnei ignis imitator. vrbes ad mare formiæ / cumæ / puteoli / neapolis / herculaneū pōpei: & ipsa caput vrbium capua: quondā inter tres maximas Romam carthaginemq; numerata. Pro hac vrbe iis regionibus P. R. samnitas inuasit: gentē si opulentiam querat aureis & argenteis armis discolori veste: vsq; ad ambitū armatā. si fallaciam saltibus feræ & montium fraude grassantē. si rabiem ac furorem / sacratis legibus humanisq; hostijs in exitium vrbis agitata. si pertinaciā / lexies rupto foedere cladibusq; ipsis animosiorē. Hos tamen quinquaginta annis per fabios & Papyrios patres eorumq; liberos ita subegit ac domuit: ita ruinas ipsas vrbium diruit / vt hodie samniū in ipso samnio requirat: nec facile appareat materia quattuor & viginti triumphorū: maxime tamen nota & illustis ex hac gente ciades apud caudinas furcas / Veturio Posthumioq; consulibus accepta est: clauso enim per insidias intra eum saltū exercitu: unde non posset euadere: stupens occasioe tanta dux hostiū Pontius hereniū patrem cōsuluit. & ille: mitteret oēs vel occideret / sapienter vt senior suaserat: hic armis exutos mittere sub iugū maluit: vt nec amici forent bñficio / & post flagitiū hostes magis. Ita q; & cōsules magnifice volūtaria deditioe turpitudinē foederis dirimunt. & vltionē flagitans miles Papirio duce horribile dictu

Capua
sunt ma
ximas vt
bes nūe
rata.
Sānites
gēs opu
lētissima.
Sānitiū
mores.
Quoties
de samni
tibus triū
phatum.

Ro. ocu- subiectis ensibus per ipsam viam ante pugnam fuit: & in con-
 li in acie gressu arsisse omnium oculos hostis auctor fuit: nec prius finis cae
 arsere. dibus datus: quod iugum & hostibus & duci capto reposuerunt.

Bellum Etruscum & Samniticum.

Actenus, P. R. cum singulis gentium: mox acerua-

H tim tamen sic quoque par omnibus ethuscorum. xij.
 populi in id tempus incitati. antiquissimus italie po-
 pulus samnitium: reliqui in excidium romanis no-

minis repente coniurant. Erat terror ingens tot simul tantorumque
 populorum. a latere ethruria infesta quattuor agminum signa vo-
 litabat. Ceminus interim saltus in medio ante inuius plane qua-
 si calydonius/vel herfinius adeo tunc terrori erat ut senatus con-
 sulum denunciaret. ne tantum periculi ingredi auderet. Sed nichil ho-
 rum terruit ducem. quin fratre permisso exploraret accessus. ille
 per noctem pastorio habitu speculatus omnia refert. Tum sic Fa-
 bius maximus periculosissimum bellum periculo explicauit: nam
 subito incoditos atque pallantes aggressus est. Captisque superioribus
 iugis in subiectos suo more detinuit. Ea namque species fuit illius
 belli. quasi in terrigenas e caelo ac nubibus tela mitteretur: nec in-
 cruenta tamen illa victoria. nam oppressus in sinu vallis alter con-
 sulum Decius more patrio deuota diis manibus obtulit. caput
 solenneque familiae suae consecrationem in victoriae precium redegit:

Ceminus
 saltus.

Fabius
 maximus.

Decius
 se deuo-
 uet

Bellum Tarentinum: & cum Pyrrho rege.

Sequitur bellum Tarentinum vnum quidem titulo &
 nomine sed victoria multiplex. hoc enim campanos
 apulos: atque Lucanos: & caput belli tarentinos: idem
 totam italiam: & cum istis omnibus Pyrrhum clarissimum graeciae
 regem vna veluti ruina pariter inuoluit. ut eodem tempore & ita-
 liam consumaret. & transmarinos triumphos auspicaretur. Taren-
 tum etiam lacedaemoniorum opus calabriae quondam & apuliae to-
 tiusque lucaniae caput: tum magnitudine & muris: portuque nobili:
 tum mirabili situ: quippe in ipsis adriatici maris faucibus posita
 in oras nostras Histriam: Illyricum: epyrum: achaiam: affricam: si-
 ciliam vela dimittit. imminet portui ad prospectum maris positum
 urbis theatrum: quod quidem causa misere ciuitatis fuit omnium sua-
 rum calamitatum. Ludos forte celebrabant cum remigantes litto-
 ri romanas classes inde vident. atque hostem rati emicant sine dis-

Tarenti
 comedia
 tio.

Calami-
 tum causa
 theatrum.

EPITHOMA.

crimine insultant: qui autem aut ynde Romani nec satis norant.
 Aderat sine mora querelam ferens legatio. hanc quoq; foedius
 per obscenam turpemq; dictu contumeliã violant. Ex hinc bel-
 lum: sed apparatus horribilis: cum tot simul populi pro tarëtinis
 cõsurgerent: omnibusq; vehementior Pyrrhus qui semigræcam
 ex lacedæmonijs conditoribus ciuitatem vindicaturus: cum to-
 tius viribus epyri: thessaliæ: macedoniæ: incognitisq; in id tem-
 pus elephantis mari: terra: viris: equis: armis: addito insuper fe-
 rarum terrore veniebat. Apud Heracleam & campanie fluuium
 lyrim Leuino; consule prima pugna: que tam atrox fuit: vt feren-
 taneę turmæ præfectus inuectus in regem turbauerit: coegeritq;
 prædictis insignibus prelio excedere. Factum erat nisi elephãti cõ-
 uersi in spectaculũ belli pcurrissent: quorũ tum magnitudine tũ
 deformitate & nouo colore/ simul ac stridore cõsternati equi/ cũ
 incognitas sibi belluas amplius q̄ erant suspicaretur: fugam stra-
 gemq; late dederũt. In apulia deinde apud Asculium melius di-
 micatũ est: Curio Fabricioq; cõs. iam qppe belluarũ terror exo-
 leuerat: & Caius Minutius quartæ legionis hastatus vnus pmo
 scide abscisa mori posse belluas ostenderat: itaq; & in ipsas pila
 congesta sunt: & in turres vibratæ faces tota hostium agmina ar-
 dentibus ruinis operuerunt. nec alius cladi finis fuit: q̄ mox diri-
 meret postremusq; fugietium ipse rex a satellitibus humero soci-
 us in armis suis referretur. Lucaniæ suprema pugna sub arufinis
 (quos vocat) cãpis ducibus isdẽ qui supius & tunc tota victoria
 exitũ quã datura virtus fuit casus dedit. Nã pductus in primam
 aciẽ rursus elephãtis: vnũ ex his pullũ adacti in caput teli grauis
 ictus auertit: qui cũ per stragẽ suorũ pcurrens stridore querefẽ:
 mater agnouit: & quasi vindicare exiuit: tum oĩa circa quasi ho-
 stilia graui timore pmiscuit: ac sic eẽdem feræ que primã victoriã
 abstulerãt: scdam partẽ fecere: tertiã sine cõtrouersia tradidere.
 nec vero tantũ armis & in cãpis/ sed consilijs quoq; & domi & i
 tra vrbe cũ rege Pyrrho dimicatũ est. Quippe post primã vi-
 ctoriã rex callidus intellectu virtute romana: statim desperauit ar-
 mis: seq; ad dolos cõtulit. Nam interẽptos exerauit: captiuosq;
 indulgẽter habuit: & sine precio restituit. Missisq; deinde legatis
 in vrbe omni mō adnixus est. vt in amicitia reciperet: sed bello &
 paces foris & domi omnẽ in partem romana virtus tũ se pbauit:
 nec alias magis q̄ tarentina victoria, ostendit populi romani for-

Horribil
belli ap-
paratus.
Pyrrhus

Lyris cã-
panie flu-
uius.

Territi e-
qui stra-
gem nõ
paru a
cere.

Parrhi-
ars in vi-
cẽdis ro-
manis.

Pyrrhi
exclama
tio.

romano
rū laudes
Tarenti
nū bellū.

Quous
q; pyr
rus pces
serit.

Elephāti
capti.

titudinē: senatus sapiētiā: ducū magnanimitate: qui nā illi fuerūt viri quos ab elephātis prio plio obrutos accepimus oim vulnēra in pectore: quidā hostibus suis imortui: oim i manibus enses & relicte in vultibus minæ: & in ipsa morte ira viuebat: qd̄ adeo Pyrrhus miratus est: vt diceret. O q̄ facile erat orbis imperiū occupare: aut mihi romanis militibus aut me rege romanis. Quæ aut̄ eorū: q̄ sup̄ fuerūt in repando exercitu festinatio: cū pyrrhus video me inqt plane Herculis sydere p̄ creatū: cui quasi ab anguæ lerno tot cæsa hostiū capita de sanguine suo renascūtur: Qui aut̄ ille senatus fuit: cū porante Appio ceco pulsi cū muneribus suis ab vrbe legati. Interrogati a rege suo qd̄ de hostiū se de sentirent: Vrbē tēplū sibi visum: senatū regnū esse cōfiterētur. Quales porro ipsi duces vel in castris: cum medicū venale regis pyrrhi caput afferētē Curius remisit: Fabricius oblatā sibi a rege impij partē repudiavit: vel in pace cū Curius fictilia sua samnitico p̄ferret auro: Fabricius decē pōdo argēti circa ruffinū cōsularē virū: quasi luxuriā cēforia grauitate dānaret: Quis ergo miretur his moribus: virtute militū victorē Po. Ro. fuisse: vnoq; bello tarētino intra quadriēniū maximā ptē italię: fortissimas gētes: opulētissimas vrbes: vberimasq; regiōes in deditiōnē redegisse. Aut qd̄ adeo fidē supet: qm̄ si principia belli cū exitu cōferant: Victor primo plio pyrrhus totā tementē italiā: cāpaniā: Lyrim: Fregellāsq; populatus: prope captā vrbē/a p̄nestina arce prospexit: & a vigesimo lapide oculos trepide ciuitatis fumo ac puluere impleuit. Eodem postea bis exuto castris. bis faucio: & in grēciam suā trans mare ac terras fugato: pax & quies & tanta adeo de opulētissimis tot gētibus spolia: vt victoriā suā Roma non caperet. Nec em̄ vllus pulchrior in vrbe: aut speciosior triūphus intrauit. Ante hūc diē nichil nisi pecora volscorū greges sabinorū carpenta gallorū: fracta samnitū arma vidisset: Tum si captiuos aspiceret: Molossi: thessali: macedones: brutius: apulus: atq; luanus. Si pōpas: aurū/purpura/signa/ tabulæ: tarentinæq; delitiæ. Sed nichil libentius Po. Ro. aspexit/ q̄ illas quas timuerat cū turribus suis belluas: quæ non sine sensu captiuitatis summissis ceruicibus victores equos sequebantur.

Bellum Picente.

OMnis mox italia pacē habuit. quod em̄ post tarētū aude-
rēt nisi q̄ vltro p̄sequi socios hostiū placuit. Domiti hic p̄t

centes: sed caput gentis asculum Sempronio duce/ qui tremente inter prelium campo tellurem deam promissa æde placuit.

Aedes telluri vota.

¶ Bellum Salentinum

S Alentini picetibus additi: caputq; regionis brūdusiū in clyto portu. M. Attilio duce. & in hoc certamine victoria p̄cium templum sibi pastoria pales vltro popo

Pales dea.

¶ Bellum Vulturnense.

D Ostremi italicorū in fine māsere vulsini opulētissimi ethruscorū: ip̄lorātes opē aduersus seruos quondā suos: qui libertatē a dñis datā in ipsos erexerāt: trāslataq; in se republica dominabātur. Sed hi quoq; duce Fabio gurgite p̄nas dederunt.

Fabius gurges.

¶ De Seditiōibus.

H Aec est secunda ætas. P. R. & quasi adolescētia qua maxime viruit/ & quodā flore virtutis exarsit ac fremuit. Itaq; quæda aduc ex pastoribus feritas quiddam spirabat in mitū. Inde est quod exercitus Posthumium imperatorē inficientem quas promiserat prædas/ facta in castris seditione lapidauit q̄ sub Appio Claudio noluit vincere hostē: cum posset q̄ duce Valerio Nerone detractantibus/ plerisq; militiā/ fracti consulis falces. Inde q̄ clarissimos principes q̄ aduersarentur voluntati suę: exultatione multauit: vt coriolanum colere agros iubentem nec minus ille ferociter iniuriam armis vindicasset: nisi q̄ iam in ferentem signa filium mater Vetruria lachrymis suis exarmauit vt ipsum Camillum q̄ iniq; inter plebem & exercitum diuisisse veientem prædam videretur. Sed hic melior obsessis i capta vrbe consuluit: & mox supplices de hoste gallo vindicauit. Cum renatu quoq; de equo bonoq; certatū est: adeo vt relictis sedibus solitudinē & interitū patrię suę minarentur. Prima discordia ob impotentiā foeneratororū: qbus in terga quoq; seruiliter seuiētibus/ in sacrū mōtē plebs armata secessit: egreg; nec nisi tribunos impetrasset: Menenij agrippæ faciēdi & sapiētis viri auctoritate reuocata est. Extat orationis antiquę satis efficax ad cōcordiā fabula: qua dissedisse inter se quōdā humanos artus. q̄ oibus operæ fugiēribus solus v̄ter immunis ageret deinde moribundos a se iūctiōne redisse in gratiā: quādo sensissent: q̄ eius opera: redactis in sanguinē cibis irrigarentur. Secundū in vrbe decēuiratus libido conflauit. allatas a gręcia leges decē principes lecti iubente populo conscriplerant: ordinataq; erat in .xij. tabulis tota iu-

Posthumius ipe rator i castris lapidatus.

Prima ciuitatis discordia. Menenius agrippa.

Secunda ciuiū discordia.

Apij turpe facinus. Cum tamē traditos fasces regio quodam furore retinebāt. Ante ceteros Appius eo insolentię elatus est. vt in gentē a virginem stupro destinaret: oblitus & Lucretiæ & regum & iuris: quod ipse cōposuerat. Itaque cum oppressam iudicio filiā trahi in seruitutē videret Virginius pater: nihil cunctatus in medio foro manu sua interfecit: admotisq; signis cōmilitonū totā eā dominationē obsessam armis in carcerē & cathenas ab auentino monte pertraxit. Tertiā seditionē excitauit matrimoniorū indignitas: vt plebs cū patricijs iungeretur: qui tumultus in monte ianiculo duce Camuleio tribuno plebis exarsit. Quartam bonorum cupido plebei magistratus crearentur. Fabius abustus duarū pate: alterā Sulpicio patricij sanguinis dederat. alterā plebeio. Stolo quodā tempore: quod lictorie virgæ sonū ignotum penaribus suis expaue rat: a sorore satis insolenter irrita iniuriam non tulit. Itaque nactus tribunatum honorū & magistratum cōsortium: quō inuito senatui extorsit. Verum in his ipis seditionibus principem populū nō immerito suspexeris: siquidem nunc libertatē: nunc pudicitiam tū nataliū dignitatē: honorū decora & insignia vindicauit inter omnia hęc nullius acrior custos quā libertatis fuit. Nullaque in præcium eius potuit largitione corrumpi: cum vt in magno & i dies maiore populo interim pnciosi ciues existerēt. Cassiū largitione agraria lege suspectū: rege dominationis p̄senti morte multauit. Ac de spurio quidem supplicium pater ipsius sumpsit. Hūc Quintij dictatoris imperio in medio foro magister equitū Seruilus ha la cōfodit. Māliū vero capitoliū vidicem: quia plerosq; debitorū liberauerat: altius se & inciuilius efferentē: ab illa (quā defēderat) arce deiecit: talis domi ac foris: talis pace belloq; P. R. fretū illud adolescentiæ. i. secundā imperij ætatem habuit in qua totam inter alpes fretumq; italiā armis subegit.

Lucij Flori Epithoma Secundum.

Progres sus po. ro mani.

Omita subactaque italia. P. R. prope quingētesimū annum agēs: cum bona fide adoleuisset: si quod est robur: si quod iuuetas: tum ille vere robustus & iuuenis & par orbi terrarum esse cœpit. Itaque mirū & incredibile dictu: qui prope quingētis annis domi luctatus est adeo difficile fuerat dare italię caput his. cc. annis qui sequuntur: africā: europam: asiam: totū deniq; orbem terrarum bellis victorisq; peragrauit.

Primum Bellum Punicum

Gitur victor italiæ populus cum a terra fretum vsq; venisset more ignis: qui obuias populatus incendio siluas/interueniente flumine ab:ūpirur paulisper substitit. mox cum videret opulentissimam in proximo prædam quodam modo italiæ suæ abscisam & quasi reuulsam/adeo cupiditate eius exarsit: vt quatenus nec mare iūgi nec pōtibz posset: armis belloq; iungēda: & ad continenrem suū reuocāda bello videretur . Sed ecce se vltro ip̄sis pādētibz fatis/nec occasio defuit: cū de pœnoz̄ ipotētia fœderata sicillæ ciuitas messana quereretur. Affe ctabat autem vt romanus ita Messana sici
pœnus Siciliā. & eodem tēpore paribus vterq; votis ac viribus na sici
imperiu orbis agitabat. Igitur specie quidē sociosiuuādi : te aut lię ciui
sollicitante præda: quāquā territaret nouitas rei: tanta tamen in tas.
virtute fiducia est: ille rudis: ille pastorius populus: vereq; terre tomani
ster ostēdit nihil iteresse virtutis equis an nauibus/terra an ma in siciliā
ri dimicaretur Appio Claudio consule primū fretū tū ingressus traiciūt
est fabulosis infame mōstris estuq; volentū: sed adeo nō est ex hyero sy
territus: vt ipsam illā ruētis estus violētiā/ pro munere amplecte racusa
retur: statimq; ac sine mora Hyeronē syracusanū regē tāta cele nus rex
ritate vicit: vt ipse ille se prius victum q̄ hostē videret : fateretur. vincitur
Dulio Cornelioq; consulibus etiā mari congrēdi ausus est cum Arbores
quidē ipsa velocitas classis cōparatæ auspiciū fuit. Interea enim i naues
sexagesimū diē. quam cesa silua fuerat. clx. nauiu classis in an cōmuta
choris stetit: vt nō arte factę : sed quodā munere deorū cōuerse te.
naues: atq; mutatę arbores viderentur: plii vero fama mirabilis:
cū illas celeres volucresq; hostiū naues: hę graues tardæq; com
prehenderent: longę illis nauticę artes detorquere remos: & lu
dificari fuga rostra. Iniectę. n. ferreę manus. machinęq; alię ante
certamen multū ab hoste derise: coactiq; hostes quasi in solido
decernere. victor ego apud liparas mersa & fugata hostiū classe
primū illud maritimū egit triūphū . cuius quod gaudiū fuit: cū
Dulius impetator non cōtentus ynus diei triumpho per vitam Dulius
omnē vbi a cena rediret prelucere funalia. præcinere sibi tibias
iussit. quasi quotidie triumpharet. pro tanta huius victoria leue Cor. con
huius plii dānū fuit. Alter cōsulū interceptus Asina Cornelius. sul op
qui simulato colloquio euocatus: atq; oppressus fuit. perfidiæ primatur
punicæ documentum calatino dictatore fere omnia p̄sidia pœ

LVCII FLORI

**Calurni
us flam-
ma.** norum agrigento drepano panormo eryce lilybeo detraxit . tre-
pidatū est semel circa camerinēsum saltum sed eximia virtute:
Calurnii flāmæ tribunū militū euasimus qui lecta. ccc. manu in
festū & infessum ab hostibus tumulū occupauit adeoq; moratus
hostes dum exercitus omnis euaderet ac sic pulcherrimo exitu
termopylarum & leonidæ famā adequauit. Hoc illustrior noster
q̄ expeditioni tantæ superfuit & Inperuixit licet nihil scripserit
sanguine. Lutio Cornelio scipione cū iam sicilia suburbana esset
populi romani prouincia .serpēte latius bello sadiniā annexāq;
ei corsicam trāsit vbi & hic caralæ vrbis excidio incolas terruit.
adeoq; omnis terra mari pœnos expugnauit vt iam victoriæ ni-
hil nisi africa ipsa restaret. M. Attilio Regulo duce iam i africam
nauigabat bellum nec deerant qui ipso punici maris nomine ac
terrore deficerēt augēte Insuper tribuno Mānnio metū in quem
nisi paruisset securi districta imperator metu mortis nauigandi
fecit audaciā mox de vētis remisq; properatū est tantusq; terror
hostici aduentus pœnis fuit vt apertis pene portis carthago ca-
peretur. Belli prima p̄miū fuit ciuitas clypea prima enī a punico
littore quasi arx & specula procurrat & hæc & . ccc . amplius ca-
stella vastata sunt. nec cum hominibus sed cū monstris quoq; di-
micatū est. Cū quasi inuindictā africæ nata miræ magnitudinis
serpens posita apud bragadā castra vexaret: Sed omniū victor
regulus cū terrorē nominis sui late circūtulisset cumq; magnam
vim iuuentutis ducesq; ipsos aut cecidisset aut haberet in vin-
culis classemq; ingenti præda onustā & triūpho grauē in vrbē p̄-
misisset etiam ipsam caput belli carthaginem vrgebat obsidione
ipsiq; portis inherebat. Hic paulū circūacta fortuna est tantum
vt plura deessent romanę vrbis insignia : cuius fere magnitudo
calamitatibus approbatur: nā cōuersus ad externa auxilia hosti-
bus cum Xatippum illis ducē lacedæmon misisset: a viro militię
pitissimo vincimur cū foeda clade romanisq; vsu incognita . Vi-
Xantip- uus i manus hostium venit fortissimus imperator. Sed ille qdē
pus Ro- par tantę calamitati fuit. Nā nec punico carcere fractus est: nec
māos vi- legatione suscepta: quippe diuersa: quā hostes maduerāt: cēsuit
cit. ne pax fieret: ne cōmutatio captiuorū: recipef: sed nec jillo volū-
Reguli si- tario ad hostes suos reditu: nec vltio siue carceris: seu crucis sup-
des . plicio deformata maiestas Immo his oibus admirabilior: quid
aliud q̄ victus de victoribus q̄a carthago nō cesserat: de fortu-

na triūphauit. Populus autē ro. multo acrior ifestiorq; pro vltio
 ne reguli q̄ p̄victoria fuit: Metello igiſ consule spirātibus altius Metel
 pœnis: & reuerso in siciliam bello: apud panormū sic hostes ce
 cidit: vt ne amplius ea in insula concitaret. Argumentū ingētis
 victorię centū circiter elephātorū captiuitas. Sic quoq; magna
 p̄da si gregem illum non bello sed venatione cœpisset. P. Clau
 dio cōs. non ab hostibus: sed a diis ip̄is supatus est: quorū auspi
 cia cōtēperat: ibi statī classe demersa. vbi ille precipitari pullos M. Fab.
 iusserat quod pugnare ab his vetaret. M. Fab. buteone cōs. clas
 sem hostiū in africo mari ap̄ Egimurū iā in italiā vltro nauigātē
 cecidit. Quāuis Octauio triūphus tēpestate intercudit. cū opulē
 tā p̄da classis aduersis actavētis: naufragio suo africā & syrtes
 oīm impia gentiū. insularū littora impleuit. Magna clades: sed nō
 sine aliqua principis populi dignitate intercepta tempestate vi
 ctoria: & triūphū periisse naufragio. Et tamē cū puñicæ p̄dæ
 omnibus insulisq; fluitarent. P. R. triūphauit. Catulo consule tā
 dem bello finis: impositus apud insulas: quibus nomē Egates: Egates
 nec maior alia in mari pugna: q̄ppe cōmeatibus exercitu: p̄pu
 gnaculis/ armis/ grauis hostiū classis/ & in eis quasi tota catha
 go: quod ipsum exitio fuit. Roma classis prompta/ leuis expedi
 ta/ & quodam genere castrēsis ad similitudinē pugne equestris
 sic remis quasi habenis agebat: & in hos vel in illos mobilia ro
 stra speciē uiuentiū preferebāt. Itaq; momento temporis lacera
 tæ hostium rates totū inter siciliam: sadiniāq; pelagus naufrau
 gio suo operuerunt. Tanta deniq; fuit illa victoria: vt de excidē
 dis hostium mœnibus non quēreretur: superuacuum visum est
 in arcē murosq; sœuire: cum iam in mari esset deleta carthago.
 Victoria
 naualis
 ad Ega
 tes.

Bellum Ligusticum.

D Eracto punico bello secuta est breuis sane & quasi ad
 recipiendum spiritum requies argm̄q; pacis & bona fi
 de cessantium armorum. tunc primum post Numam
 clausa fuit porta iani. sed statim ac sine mora patuit. quippe iam
 Ligures/ iā insubres galli: necnō & illirici laceſsebāt. Sic de subal
 pibus. i. de subip̄sis italię faucibus gētes: deo quodā assidue ic
 tāt: ne rubiginē ac sitū arma sentirent. deniq; itaq; quotidiani. &
 quasi domestici hostes tyrociā militum imbuebant. nec aliter
 ytraq; gētes quasi cote quadā. P. R. ferrum suę virtutis acuebat
 Iani tē
 plū scđo
 claudif.

LVCII FLORI.

Domiti lugures Ligures imis alpiū iugis adherētes: inter arum & macrā flumen implicitos dumis siluestribus maior aliquāto labor erat inuenire: q̄ vincere: tutum locis & fuga: durū atq; velox genus ex occasione magis atrocinitia q̄ bella faciebat. Itaq; cū diu multūq; eluderet saltus deciates mox ubi euburitates incognitas tādē Fuluius latebras eorū ignibus sep̄sit. Bebius in plana deduxit. Post humius ita exarmavit vix reliquit ferrum quo terra coleretur.

Bellum Gallicum.

Gallorū natura.

Gallis insubribus & his acolis alpiū. animi ferarū: corpora plusq̄ humana erāt. sed experimēto dephensū est: quippe sicut primus impetus eis maior q̄ virorū est ita sequens minor q̄ foeminarum. Alpina corpora humenti cœlo educata habent quidam simile niuisbus suis:

Tertia spolia opima.

quæ mox vt caluere pugna: statim in sudorem eunt: & leui motu. quasi sole laxantur. Hic sæpe & alias: sed Britomaro duce nō prius soluturos se baltea: q̄ capitolium ascendissent iurauerant. factum est: victos. n. Emilius in capitolio discixit. Mox Aristonico duce vouere de nostrū militū p̄da Marti suo torquē. intercepit iupiter votū: nā de torquibus eorum aureū trophæum ioui Flāminius erexit. Viri domaro rege romana arma vulcano p̄miserant: alioquin vota ceciderunt: occiso enī rege Marcellus tertia post romulū patrē feretrio ioui arma suspendit.

Bellum Illiricum.

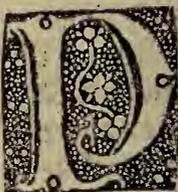
liburnorū sedes

Illirii se liburnii sub extremis alpiū radicibus agunt inter arsam: tyriumq; flumen: longissime per tota adriani maris littus effusi: hi regnante Teusa muliere populationibus non contenti licētiae scelus addiderunt. Legatos quippe nostros ob ea quæ deliquerant iure agentes. nec gladio quidem: sed vt victimas securi percutiunt: p̄fectos nautum igne cōburūt. idq; quo indignius foret mulier imperabat. itaq; Cneo Fuluio Centimalo duce late domantur. Strictæ in principum colla secures legatorum manibus litauere.

Cneus Fuluius cētimalus.

Bellum Punicum Secundum.

Scdm bellū punicam.

Dicitur primum punicū bellum vix quadriēni requies. ecce alterū bellum minus quidem spacio: nec enī amplius q̄. xviii. annos habet. sed adeo cladum atrocitate terribilius. vt si quis conferat: damnatiusq; populi: similior victo sit populus qui vicit.

Aut pudebat nobilē populū ablatū mare:raptæ insulæ:dare tri Hānibal
 buta quæ iubere contueuerat Hinc in vltionē puer.Hannibal ad puer.
 aram patri iurauerat:nec re morabatur . Igitur in causa belli Sa Sagun
 guntus delata est hispaniæ ciuitas:&opulēta fideiq; erga roma tus hy
 nos magnū quidē sed rriste monumētum quā in libertate cōmu spanie.
 ni foedere exceptā Hannibal causas nouorū motuū quærens:& ciuitas.
 suis & ipsorū manibus euertit: vt italiā sibi rupto foedere aperi
 ret.Sūma foederū romanis religio est itaq; ad auditū sociæ ciui
 tatis obsidiū : memores icti cū pœnis quoq; foederis : non statim
 ad arma procurrunt : dū prius more legitimo queri malunt Inte
 rim iam nouē mēsisbus fessi fame:machinis ferro & igne versa de
 niq; in rabiem fide immanē in foro excitant rogū tū desuper se:
 suosq; cū omnibus opibus suis ferro & igne corrumpunt.Hulus
 tantæ cladis auctor Hannibal poscitur :tergiuerantibus pœnis
 dux legationis quæ inquit mora est Fabius in hoc ego sinu bel
 lum affero & pacē vtrum eligitis:vtrū placet sumite: cūq; succla
 matū esset vtrū vellet daret.Bellū igitur inquit accipe & excusso
 in media curia togæ gremio non sine horrore quasi plane sinu
 bellū ferret:effudit Similis exitus belli initio fuit.Nam quasi has
 inferias sibi saguntinorum vltimæ diræ in illo publico parricidio
 incendioq; mādassent :ita manibus eorū vastatione italiæ:capti
 uitate africæ ducū & regū qui id gessere bellū exitio parētātū est.
 Igitur vbi semel se in hispania mouit illa grauis & luctuosa pu
 nici belli vis atq; tēpestas destinātūq; romanis iam diu fulmen
 saguntino igne cōflauit statim quodam impetu rapta medias p
 fregit alpes:& in italiā ab illis fabulosæ altitudinibus niuibus
 velut cęso missa descendit:ac primi quidē impetus turbo:inter
 padū & ticinum.valido statim fragore detonuit.Tunc scipione
 duce fusus exercitus:faucius & ipse venisset in hostiū manus im
 perator:nisi protectū patrē pretextatus ad modū filius ab ipsa
 morte rapuisset:& hic erit Scipio:qui in exitiū africe crescet: no
 mē ex malis eius habiturus.Ticino Trebia succedit:hic secūda
 belli punici procella desæuit Sēpronio cōsule:tunc callidissimi
 hostes frigidum & niualē nocti diē:cū se ignibus prius oleoq; fo
 uisset:horribile dictu/homines a meredie & sole veniētes.nostra
 nos hyeme vicerunt. Trasimēnus lacus tertiū fulmen Hāniba
 lis impatore Flamino:ibi quoq; ars noue punicæ fraudis q̄ppe
 nebula lacus.palustribusq; virgultis tectus. equitū terga subito

Noua
belli de
nūciatō

pugnantiū inuasit: Nec de diis possumus queri. immetē temerario duci cladē p̄dixerāt. Insidientia signis agmina & aquile prodire nolētes: & cōmissā aciē secutus ingēs terre tremor: nisi illū horrore soli equitū: virorūq; discursus & motavehemētius arma fecerunt. Quartū idest p̄cne vltimū vulnus ip̄erit Cāne ignobilis apulicū vicus: sed in magnitudine cladis emerfit: & .xl. miliū cede parta nobilitas. Ibi in exitū infoelicis exercitus dux terra: celū: dies: tota deniq; rerū natura consensit. Siquidē non cōtentus simulatis transfugis Hānibal qui mox terga pugnantiū ceciderant. Insup calidissimus imperator patiētibus in campis obseruato loci ingenio: qd̄ & sol ibi acerrimus: & plurimus puluis: & curus ab oriente semp quasi secundum celum tenēs vento: puluere: sole: pugnaret. Itaq; duo maximi exercitus cessi ad hostiū societate: donec Hānibal diceret militi suo parce ferro. Ducum fugit alter: Alter ocisus est. dubiū yter maiore animo. Paulum puduit. Varto non desperauit. documenta cladis cruētus aliquādiu. aufidus p̄s de cadauerib⁹ iussu ducis factu in torrente Vergilii modij duo anulorū carthaginem missi dignitasq; eq̄stris taxata mēsurā dubiū deide nō erat. qn vltimū illū diē habitura fuerit Roma: quintūq; intra diē epulari Hānibal in capitolio potuerit: si quod p̄cne illū dixisse Adherbalē Bomīcaris ferūt. Hannibal quē admodum sciret vincere: sic vti victoria scisset. Tum quidē illū vt dicivulgo solet aut fatū vrbis imperaturæ: aut ipsius mens mala & auersa a carthagine dii in diuersū abstulerūt cum victoria nosset vti frui maluit Relicta q; Roma cāpaniā tarētūq; peragere: vbi mox & ipse: & exercitus ardore elanguit: adeo vt verum dictū sit Capuā Hannibali canas fuisse. Siquidem inuictū alpibus in domitū armis: cāpaniæ quis crederet soles & tepētes fontibus baiæ suberunt. Interim respirare romanus: & quasi ab inferis emergere arma nō erāt detracta sunt templis: deerant iuuentus in sacramētū militiæ liberata seruitia egebat ærariū: opes suas libēs senatus in mediā protulit. nec p̄ter quod in bullis / singulisq; anulis erat: quicq; sibi auri reliquerē. eques secutus exēplū imitataq; equitē tribus deniq; vix sufficere tabulæ vix scribarū manus Leuino Marcelloq; cōsulibus cū priuatæ opes in publicū deferrentur. qd̄ aut in eligendis magistratibus quæ centuriarū sapientia: cū iunioribus a senioribus consiliū de creādis cōsulibus petiuere quis

Trātime
na acies

Anulorū
modij
duo
Adher
bal

Ad tre
biā roma
ni vincū
ur.

pe aduersus hostem totiens victorā tam callidū non virtute tantum sed suis etiā pugnare consiliis oportebat. Prima redeuntis: sed (vt sic dixerim) reuulscientis imperii spes Fabius fuit: qui nonā de Hānibale victoriā cōmētus est/nolle pugnare. Hic Cuncta illi cognomen nouū/ & reipublicæ salutare cōtator. Hinc illud tor Fabi ex pp̄o: vt imperii scutū vocaretur. Itaq; per samnīū totum per us. salernos/ gauranosq; saltus sic maceravit Hānibalē: vt qui frāgi virtute non poterat: mora cōmineretur. Inde claudio Marcello duce etiā cōgredi ausus est. cominus venit & pepulit/ & campā Nota. niā sua. & ab obsidione nolæ vrbis excussit. Ausus & Sēpronio graccho duce per lucaniā sequi. & præmere terga cædētis. quā uis tūc. o pudor manu seruili pugnaret. nā hucusq; tot mala cōpulerant. sed libertate donati fecerant de seruitute romanos. O horribilē in tot aduersis fiduciam. o singularem animum. ac spiritum populi romani. tam arctis afflicq; rebus. cum de italia sua dubitaret. ausus est tamen in diuersa respicere. cūq; hostes in iugulo per campaniā/apuliāq; volitarēt/ mediāq; de italia africam facerent. eodē tempore & hūc sustinebat/ & in siciliā/sardinam/ hispaniā/ diuisa per terrarū orbem arma mittebat. Sicilia mā- Sicilia mādata Narcello/nec diu restitit/ tota enim insula in vna vrbesu- mādata Marcello Sira cusæ ab Aarchi mede defēde bantur. Caralis vrbs vr bium. Scipio nū res i hispa nia ge stæ.

quis Archimedis ingenio defenderetur. aliquando cesserunt Longæ illi triplex murus. totidēq; arces. portus ille marmoreus et fons celebratus Aretusæ. nisi quod hæctenus p̄fuere. vt pulchritudini victæ vrbis parceretur. Sardinā Gracchus arripuit. nihil illic gentium feritas insanorūq; nam sic vocantur immanitas montiū profuere læuitiū in vrbes. vrbēq; vrbium Caralim/ vt gens contumax viliq; mortis saltem desiderio patrii soli domaretur. In hispaniā missi Cneus & Publius scipiones Spem totam poenis eripuerāt/ sed insidiis punicæ fraudis oppressi rusus amiserant. Magnis quidem illi præliis cum punicas opes cecidissent. sed punicæ insidiæ alterū ferro castrametātem. alterū cum euassisset in turrem. cinctum facibus oppresserunt. Igitur in vltionē patris ac patrii missus cū exercitu Scipio. cui tā grande de africa nomen fata decreuerāt. Bellatricem illam viris armisq; nobilem hispaniā. illā seminariā hostilis exercitus. illā Hannibalidis eruditricem/ incredibile dictū. totam a pyreneis mōtibz in Herculis colūnas, & oceanum recuperavit. nescias citius an

Cartha-
 go faci-
 le capta.

facilius. q̄ velociter quattuor anni fatentur: q̄ facile vel vna ciui-
 tas probat: eodem quippe quo obseffa est die: capta est omēq;
 Africanæ victoriæ fuit quod tam facile capta est Hispana Car-
 thago. Certū est tamen ad profligandā prouinciā: maxime pro-
 fecisse singularē ducis sanctitatem: quippe qui captiuos pueros
 puellasq; p̄cipue pulchritudinis barbaris restituerit: ne in con-
 spectū quidem suū passus adduci: ne quid de virginitatis inte-
 gritate delibasse saltem vel oculis videretur. Hæc inter dīter-
 sa terrarū populus Romanus: nec ideo tamen italiæ visceribus
 inhærentē summouere poterat Hannibalē carthaginēsem: Plæ-
 rāq; ad hostē defecerāt: & dux accerrimus cōtra romanos itali-
 cis quoq; viribus vtebatur. Iam tamē eum plerisq; oppidis & re-
 gionibus excusseramus. Tarentinus ad nos redierat iā & capua
 sedes: & domus: & patria alter a hannibalis tenebat: cuius am-
 misso tantum pœno duci dolorē dedit: vt ille totis viribus romā
 conuerteretur. O populū dignum orbis imperio: dignum oīm
 fauore: & administratione hominum ac deorū: cōpulsus ad vlti-
 mos metus ab incepto nō destitit: & de suayrbe sollicitus: capuā
 tamen non omisit: sed parte exercitus sub Appio cōsule relicta:
 parte flaccū in vrbē secuta: absēs simul: p̄sensq; pugnabat. Quid
 ergo miramur? Mouenti castra a tertio lapide Hānibali iterum
 ipsos deos: deos inquā nec fateri pudebit restitisse: tanta enī ad
 singulos illius motus: vis imbrīū effusa est: tāta vētorū violentia
 cohorta est vt diuinitus hostē sūmouerī: nec cœlo sed ab vrbis
 ipsius moenibus: & capitolio ferri videret. Itaq; fugit: & cessit: &
 in vltimū se italiæ recepit sinum: cum vrbē tantū non ad ortā reli-
 quisset. Parua res dictū: sed ad magnanimitatē. P. R. probandā
 fatis efficax: q̄ illis ipsis quibus obsidebātur diebus: ager quem
 Hannibal castris insiderat: venalis romæ fuit. hasteq; subiectus
 inuenit. emptorē Voluit Hannibal contra fiduciā imitari: subie-
 citq; argentarias vrbis tabernas: nec sector inuētus est. Vt scias
 etiam p̄sagia fatis fuisse: nihil actū erat tāta vrrute / tāto fauore
 deorū. Siquidē ab hispania Hasdrubal frater Hānibalis cū ex-
 ercitu nouo: nouis viribus: noua belli mole veniebat. Actū erat
 p̄culdubio: si vir ille se cum fratre iūxisset: sed hūc quoq; castra
 metantē Claudius Nero cum liuio Salinatore debellat Nero in
 vltimo italiæ angulo summouebat Hānibalem. Liuius in diuer-
 sissimā partē: & in ipsas nascētis italiæ fauces signa cōuerterat:

Prodigii
 oīa tēpe-
 stas.

Ager ro-
 mæ ve-
 nalis.
 Hasdru-
 bal Hā-
 nibalis
 frater de-
 bellatur

tanto omniq; longissima italia solo interiacente: quo consilio: qua celeritate consules castra couiunxerint: inopināterq; hostē collatis signis compresserint: neq; id fieri Hannibal senserit: difficile dictu est. Certe Hannibal re cognita: cum proiectum fratris caput ad sua castra vidisset: agnosco inquit infortunatē carthaginis: hæc fuit illius viri non sine præfagio quodam fati imminenti prima confessio. Iam certum erat Hannibalem etiam ipsius confessione posse vinci: sed tot rerum prosperarum fiducia plenus populus romanus magni estimabat asperissimum hostem in sua africa debellare. Duce igitur Scipione in ipsam africanam tota mole conuersus: imitari coepit Hannibalem / & italiae sue clades in africa vindicare. Quas ille dii boni Hasdrubalis copias: quos Syphacis exercitus fudit: quæ quantaq; vtriusq; castra facibus illatis vna nocte deleuit: deniq; iam non a tertio lapide: sed ipsas Carthaginis portas obsidione quatiebat: sic factum est: vt inhærentē atq; incubantem italiae extorqueret Hannibalem: non fuit maior sub imperio romano dies q̄ ille: cum duo: omnium & antea & postea ducum maxime ille italiae: hic hispaniae victor / collatis cominus signis direxere aciem. Sed & colloquium fuit inter ipsos de legibus pacis. Steterunt diu mutua admiratione defixi: vbi de pace non conuenit. signa cecidere. Constat vtriusq; confessione nec melius instrui aciem: nec acrius potuisse pugnari: hoc Scipio de Hannibalis: Hannibal de Scipionis exercitu predicauerunt. Sed tamen Hannibal cessit. præmiumq; victoriae africa fuit & secutus africanam terrarum orbis.

Præfagium ifœlicitatis carthaginis: Res in africa a Scipione gesta.

Hannibal i africa vici.

Bellum Macedonicum Primum.

Dost carthaginē vinci neminē pudit: secutæ sunt statim africā gentes macedonia / græcia / syria: cæteraq; omnia quodā quasi æstu & torrente fortune sic primi omnium macedones / affectator quondā imperii populus. Itaq; quāuis tūc philippus regno p̄sideret: romani tamē dimicare sibi cum rege Alexandro videbantur. Macedonicum bellum nomine amplius: q̄ spectatio gentis fuit. Causa coepit a foedere Philippi: quo rex iāpridē dominantem in italia Hannibalem sibi sociauerat: postea creuit implorātibus athenis auxiliū cōtra regis iniurias: cum ille vltimus victoriae in templa / aras / & sepulchra ipsa sæuiret. Placuit se

Macedonici belli origo.

LVCII FLORI

natui opem tantis ferre supplicibus: quippe iam gētium reges duces: populi/nationes/presidia sibi ab hac vrbe petebant. primo igitur Liuiño consule populus romanus Ionū mare ingrefsus: tota græcię littoravelut triumphāti classe peragrauit: spolia quippe sicilię/hispanię/sardinę/afticę preferebat. Et manifestam victoriam nata in prætoria quippe laurus pollicebat. Aderat sponte in auxilium Attalus rex pergamorum. Aderant Rhodii nauticus populus: quibus a mari cōsul a terris omnia equis viribusq; quatiebat. bis victus rex: bis fugatus: bis exutus castris cum tamen nichil terribilius macedonibus fuit ipso vulnerum aspectu: quæ non spiculis: neq; sagittis. nec vllō græculo ferro: sed ingentibus pillis: nec minoribus adacta gladii vltra mortem patebant. Enimvero Elaminio duce inuios antea chaonum montes: Indumq; anem per abrupta vadentem: & ipsa Macedonia claustra penetrauimus. introisse victorie fuit. Nam postea nunq̄ ausus cōgredi rex ad tumulos: quos cynocephalas vocant: vno ac ne hoc quidem iusto prælio opprimitur: & illi quidem consul pacem dedit: regnumq; concessit: mox nequit esset hostile thebas: & Euboëam/ & grassantem sub nabi de suo lacedæmona compescuit. Græciæ vero veterem statum reddidit: vt legibus viueret suis: & auita libertate frueretur. Quę gaudia? quæ vociferationes fuerunt? Cum hoc forte Nemeę in theatro quinquēnalibus ludis a præcone caneretur: quo certauere plausu? quid florum in consulem profuderunt? & iterum iterūq; præconem repetere illam vocem iubebant: qua libertas achicę pronunciabatur: nec aliter illa cōsulari sententiā: q̄ modulatissimo aliquo tibiatarum. aut fidum cantu fruebatur.

Attalus rex pga morum. Rhodii nautici.

Indus fluuius.

Reddita libertas

rat sponte in auxilium Attalus rex pergamorum. Aderant Rhodii nauticus populus: quibus a mari cōsul a terris omnia equis viribusq; quatiebat. bis victus rex: bis fugatus: bis exutus castris cum tamen nichil terribilius macedonibus fuit ipso vulnerum aspectu: quæ non spiculis: neq; sagittis. nec vllō græculo ferro: sed ingentibus pillis: nec minoribus adacta gladii vltra mortem patebant. Enimvero Elaminio duce inuios antea chaonum montes: Indumq; anem per abrupta vadentem: & ipsa Macedonia claustra penetrauimus. introisse victorie fuit. Nam postea nunq̄ ausus cōgredi rex ad tumulos: quos cynocephalas vocant: vno ac ne hoc quidem iusto prælio opprimitur: & illi quidem consul pacem dedit: regnumq; concessit: mox nequit esset hostile thebas: & Euboëam/ & grassantem sub nabi de suo lacedæmona compescuit. Græciæ vero veterem statum reddidit: vt legibus viueret suis: & auita libertate frueretur. Quę gaudia? quæ vociferationes fuerunt? Cum hoc forte Nemeę in theatro quinquēnalibus ludis a præcone caneretur: quo certauere plausu? quid florum in consulem profuderunt? & iterum iterūq; præconem repetere illam vocem iubebant: qua libertas achicę pronunciabatur: nec aliter illa cōsulari sententiā: q̄ modulatissimo aliquo tibiatarum. aut fidum cantu fruebatur.

Bellum Syriacum Regis Antiochi.

Macedonici regni dilatatio.

Celestis minæ.

Macedoniam statim & regem Philippū Antiochus excepit quodam casu: quasi industria sic gubernante fortuna: vt quemadmodum ab africa ī europam sic ab europa in asiam vltro se suggerentibus causis imperium procederet: & cum terrarum orbis sit: ipse ordovictoriarum nauigaret. Non aliud formidolosius fama bellum fuit: quippe cum psas & oriētem Xerxē: atq; Dariū cogitarēt: quādo perfossi inuii montes: quādo velis opertum mare nūciaretur vt hoc cœlestes minę territabant: cum humore continuo cumanus appollo sudaret: sed hic fauētis asię suę numinis timor erat.

sed nec sane viris: opibus armisq; quicquã copiosius syria sed in manibus tam ignaui regis inciderat vt nihil fuerit in Antiocho speciosius quã q̃ a romanis victus est. impulere regẽ in id bellũ illinc Thoas etholiæ princeps inhonoratam apud romanos que rens aduersus macedonas militie sue societatem hinc Hannibal qui in Africa victus profugus et pacis impatiens hostem populo romano toto orbe querebat et quod illud fuisset periculum si se consiliis eius rex tradidisset: si asie viribus vsus fuisset miser. Hannibal. Sed rex suis opibus et nomine regio fretus satis habuit bellum mouere Europa iam dubio procul iure ad romanos pertinebat. Hic lysimachiam vrbem in littore tracio positam a maioribus suis. Antiochus vt hereditario iure repetebat Hoc velut sydere asyatici belli mota tempestas et maximus regũ conuentus fortiter indixisse bellum cum ingenti strepitu: ac tumultu nouisset ex asia: Occupatis statim insulis grecisq; littoribus ocia et luxus tanquã victor agitabat. Euboeam insulam continententi adhærentem tenui freto reciprocantibus aquis. Euripus abscidit. Hic ille positis aureis sericisq; tentoriis sub ipso freti murmure cum interfluenta tibiis fidibusq; concineret collatis vndiq; quibus per hyemẽ rosas ne cum aliquo ducum genere age re videretur virginum: puerorumq; delectus habebat. Talẽ ergo regẽ iã sua luxuria debellatũ populus Ro. Acilio glabrio ne cõsule in insula aggressus ipso statim aduentus sui initio coegit ab insula fugere. Tã precipitẽ apud thermopylas assecutũ locum .ccc. laconum speciosa cede memorandum ne ibi quidem fiducia loci resistantem mari ac terra cedere coegit. Statim & euesti go itur in syriã classis regia. Polixenidi. Hannibaliq; commissa Nam rex prelium nec spectare poterat. Igitur duce Emilio regillo ad remigãtib; rhodiis tota lacerat. Ne sibi placeãt Athene in Antiohovicimus Xerxem: in Emilio Alchibiadẽ equauimus ephesiis. Salamina p̃sauiimus. Cõsule Scipione cui frater ille modo victor carthaginis africanus volũtaria legatione aderat debel lari regẽ placet & iã toto cesserat mari sed nos imus. vltorius meandrum ad amnem montẽq; sipyllum castra ponũtur. Hic rex incredibile dictu quibus auxiliis quibus copiis confederat: trecenta milia peditum falcorumq; currum non minor numerus elephantis ad hoc immensæ magnitudinis auro purpura argẽto & suo ebore fulgẽtib; aciẽ vtriusq; yallauerat.

Specio
sũ antio
cho a ro
manis ṽ
ci

Europa
romanis
subiecta

sed hæc omnia prepedita magnitudine sua: ab hoc imbre: qui subito superflus mira foelicitate persicos arcus corruerat: primum trepidat: o mox fuga: dehinc triumphus fuerunt. Victo & supplici pacem atq; partem regni dari placuit: eo libetius q̄ tā facile cessisset

Bellum Etholicum.

Fulvius
nobilior
Ambra-
ciare
gia epy-
ri.

yrriaco bello successit vt debebat etholicum victo q̄ per omanus Antiocho: faces Asiatici belli persequatur. Ergo Fulvius nobiliori mandata ultio est. Hic p̄tilus caput gentis ambraciam regiam Pyrrhi machinis quatit. secuta deditio. Aderant etholorum præcibus attici rhodij: & memineramus auxilii: sic placuit ignoscere: serpit tamen latius in p̄ximos bellum omnēq; late Cephaloniam zacynton: & q̄qd̄ insularū in eo mari iterce aunos mōtes iugūq; Maleum etholici belli accessio fuerunt.

Bellum Histricum.

Sepulti
vino hi
stri vicin-
tur

Istri sequuntur etholos quippe bellātes eos nuper adiuuerāt: & initia pugnae prospera hosti fuerūt: eadēq; exitii causa. Nā cū Cnei Manlij castra coepissent opimāq; prædæ incubaret epulantes ac ludibūdos plebsq; aut vbi essent præpoculis nescientes Apius pulcher inuadit. sic cum sanguine & spiritu male paratā reuomere victoriā. Ipse rex apulo equo impositus cū sub inde crapula & capitis errore lapsaret captum sese vix & ægre postq̄ expertetus est didicit

Bellum Gallogræcum.

Gallo-
græcorū
origo.

Allogræciam quoq; syriatici belli ruina conuoluit. fuerāt inter auxilia regis Antiochi. an fuisset cupidus triūphi Manlius an eos visos simulauerit dubiū certe. negatus est victori triūphus quia causam belli nō approbavit senatus. Cæterū gēs gallogræcorū sicut ipsum nomē indicio est mixta & adulterata est. reliquiae gallogræcorū quibus etiā Brēno duce vastauerūt græciam mox orientem secuti in mediā asiæ parte sedere. Itaq; vt frugum semina: mutato solo degenerant. sic illa genuina feritas eorum asiatica: amoenitate mollita est. Duobus itaq; præliis fusi fugatiq; sunt: q̄ uis sub aduētū hostes relictis sedibus in altissimos se mōtes recepissent: solo stologiorum tectologiam insederant ytrinsq; fun-

dis sagittisq; acti in perpetuam se pacem dediderūt. Sed alligati miraculo quodā fuere: cū cathenas moribus & ore tentassent cum effocādas inuicem fauces prebuissent. Nam Orgiagontis regis vxor a centurione stuprum passa: memorabili exemplo custodiam euasit. Reuulsūq; militis caput ad maritum suum retulit.

Mulieris pudicitiae exemplū.

Bellum Macedonicum Secundum.

Cum alię alięq; gentes syriaci belli sequuntur ruīnam inacedonia se rursus erexit. fortissimum populum memoria & recordatio suę nobilitatis agitabat: & successerat philippo filius Perfes: qui semel in ppetuum victam esse macedoniam non putabat ex gentis dignitate. multo vehementius sub hoc macedones q̄ sub patre cōsurgunt: quippe thraces in vires suas traxerant. Atq; ita industria macedonum: viribus thracum: disciplinam macedonicam temptauere. Accessit his consilium ducis: qui situm regionum suarū summo speculatus Hemo / positus per abrupta castris: ita macedoniam suis armis / ferroq; vallauerat / vt non reliquisse aditum: nisi a cœlo venturis hostibus videretur. Nam marcius Pphilippo consule: eam prouinciam ingressus populus romanus exploratis diligenter accessibus per astrudem paludem: per acerbos dubiosq; tumulos: illa quæ volucris quoq; videbantur in uia / accessit: regemq; securum & nihil tale metuētem subita belli eruptione terruit. cuius tanta trepidatio fuit: vt pecuniam omnem in mare iusserit mergi ne periret / classē cremari / ne incenderetur. Paulo cōsule cum maiora & crebra essent imposita præsidia: per alias vias macedonia depressa est. Summa quidē arte & industria ducis. cū alias minatus: alias irrepsisset cuius aduentus ipse eo terribilis regi fuit. vt interesse non auderet: sed gerenda ducibus bella mandauerit. Absens ergo victus fugit in maria: insulamq; samothracem: fretus celebri regione quasi templum & arę possent defendere: quem nec mōtes sui nec arma potuissent. Nemo regum diutius ammissæ fortunæ conscientiam retinuit. supplex cum scriberet ad imperatorem. ab illo quo confugerat templo. nomenq; epistolæ notaret suum / regem addidit. Sed nec teuerentior captę maiestatis alius paulo fuit cū in conspectu venisset hostes in templum recepit. & in conuiujs adhibuit. liberosq; admonuit suos. vt fortunam (cui tantum lice-

Perfes philippi filius.

marcius philippus consul.

Perfes aro. de bellatur

Victus pes aufugit.

De ma
cedonia
trium
phus.

ret reuererent. Inter pulcherrimos huc quoq; populus romanus de macedonia duxit atq; vidit triumphum: quippe cuius spectaculo triduum impleuerit. Prima die signa tabulasq; Sequens arma: pecunias transuexit. Tertius captiuos, ipsumq; regem attonitum adhuc tarq; subito malo stupentem. Sed multo prius gaudium victoriae populus romanus quam epistolis victoris perceperat.

Subita
fama.
Castor
& pol
lux.

Quippe eodem die quo victus est Perses in macedonia. Romae cognitum est. Duo iuvenes candidis equis apud iuturnae lacum puluerem & cruore abluerunt. Hii nunciauere Castorem & pollicem fuisse: creditum vulgo quod gemini fuissent. interfuisse bello. quod sanguine maderet: a macedonia venire: quod adhuc anhelaret.

Bellum Illyricum.

Macedonici belli contagio traxit illyricos. ipsi quidem ut romanum a tergo distringerent: a Perse rege conducti pecunia militauere: sine mora ab antio praetore subiguntur. Loscordam caput gentis deesse suffecit. Statim secuta deditio est: denique hoc bellum autem finitum est quod geri Romae nunciaretur.

Lasco
da illyri
corum
vrbs pre
cipua.
Tertii
belli ma
cedoni
ci origo.
Andri
scus lu
uentius
praetor.

Bellum Macedonicum Tertium.

Metel
lus. Ma
cedonia
seruitu
te mul
tata.

Vodam fato quasi ita conuenisset inter poenos & macedonas: ut tertio quoque vicerentur. Eodem tempore utriusque arma mouere. Sed prior iugum excutit macedo: aliquanto quod ante grauior: dum contentitur. Causa belli prope erubescenda: quippe regnum pariter & bellum vir ultimae fortis andriscus inuaserat: dubium liber an seruus: mercenarius certe: sed quia vulgo Philippus & similitudine pseudo philippus vocabatur: regiam formam: regium nomen: animo quoque regio impleuit. Igitur dum haec ipsa contentitur: populus romanus luuentio praetore contentus: virum non macedonicis modo sed thraeciae quoque auxiliis ingentibus validum: temere tentauit. Inuictus quoque non a variis regibus: sed illo ab imaginario & scenico rege superatus. Sed consule metello: amissum cum legione praetorem plenissime vltus est. Nam & macedoniam seruitute multauit: & ducem belli deditum ab eo: ad quem confugerat thraeciae Regulo in urbem in cathenis reduxit. Hoc quoque illi in malis suis indulgente fortuna: ut de eo populus romanus quasi de rege vero triumpharet.

Bellum Punicum Tertium.

Tertium cum in africa bellum & tempore exiguum fuit: nam quadriennio patratum est: & in comparatione priorum numinum labore non enim tam cum viris: quàm cum ipsa urbe pugnatum est. sed plane maximo euentu: quippe tãdẽ Carthago finita est. Atque si quis trium temporum momenta consideret: primo commissum est bellum p̄fligatũ secundo: tertio vero cõfectum est. Sed huius causa belli: quod contra fœderis legem aduersus numidas quod semel parasset classem: & exercitũ: frequens autem inmissæ fines territabat. sed huic bono socioque regi fauebatur cum bellum sederet: de belli fine tractatum est. Cato inexpiabili odio delendã esse Carthaginẽ: & cum de alio cõsuleretur pronũciabat Scipio nassica seruandã ne metu ablato emulæ urbis luxuriari fœlicitas urbis inciperet. Mediuum senatus elegit: vt urbs tantum loco moueretur. Nichil enim speciosius videbatur quàm esse Carthaginem: quæ non timeretur. Igitur Manilio Cœsorinoque cõsulibus: populus romanus aggressus Carthaginem spe pacis iniecta: traditã a violentibus classem sub ipso ore urbis incedit. Tũ euocatis principibus si salui eẽ vel lent vt migrarent finibus imperatũ quod p̄ rei atrocitate adeo mouit iras: vt extrema malent. Cõploratũ igitur publice statim: & pari voce clamatum est ad arma: sed itaque sententia quoquo modo re bellãdũ. nõ quia spes vlla iam superesset: sed quia patriã suã malẽt hostium quàm suis manibus euerti. Qui rebellatium fuerit furor: vel hinc intelligi potest. quod in vsum nouæ classis tecta: domusque resciderunt: & in armorum officinis aurũ & argẽtũ p̄ ferre ferroque cõflatum est. in tormentorum vincula matronæ crines suos contulerunt Mácino deinde consule terra marique feruebat obsidio: operis portus nudatus: & primus & sequens iam murus: cum tantũ Byrsa quod nomẽ arci fuit: quasi altera ciuitas resistebat. Quãuis profligato urbis excidio: tamen fatale a phrice nomẽ Scipionum videbatur. Igitur in aliũ Scipionẽ cõuersa res publica finẽ belli. reposcebat. Hũc Paulo Macedonico p̄creatum: africanus illius magni filius in decus gentis assumpserat. Hoc scilicet fato: vt quam urbem concusserat: auus nepos euerteret. Sed quam maxime mortiferi esse morsus solent morientium bestiarum: sic plus ne gocij fuit cum semirutã ciuitate Carthagine: quam integra. Cõpulsis in vnam arcem hostibus portũ quoque maris romanus

Tertium belli puniceo. De belli puniceo exitu varie lententia.

Studiũ carthagine in armis p̄pandis. Byrsa.

A quo scipio e. milanus adoptatus est.

obsederat. Illi alterum ibi portum ab alia urbis parte foderunt: nec ut fugerent: sed quia nemo illos nec euadere posse credebat. Inde quasi enata subito classis erupit. tum iterum iam diebus iam noctibus. noua aliqua moles. noua machina/noua perditorum hominum manus: quasi ex obruto incendio subita de cineribus flamma prodibat. Deploratis nouissime rebus. xl. se milia virorum dederunt (quod minus credas) duce Hadrusbale. quo fortius foemina & vxor ducis: quæ cõprehensis duobus liberis a culmine se domus in medium misit incendium: imitata reginam quæ carthaginem condidit. Quanta urbs deleta sit: ut de cæteris tartarum/vel ignium mora probari potest: quippe per continuos defuerit & septem dies vix potuit incendium extinguere: quod domibus ac templis suis sponte hostes immiserant: ut quatenus urbs eripi romanis non poterat: triumphus arderet.

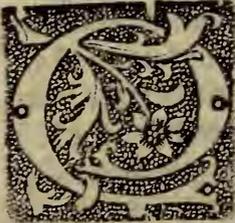
Bellum Achaicum.

Coryn-
thi litus
& nobi-
litas.

Coryn-
thia bel-
licã cri-
stolus.
Metel-
lus con-
sul.

Mumi-
us

Aes co-
rynthia
cum.

Vasi sæculum illud euerfionibus urbium cureret: ita carthaginis ruinã statim Corinthos ex cepit: achiæ caput græciæ decus iter duo maria lonium & aegæum quasi spectaculo exposita. hæc (facinus indignum) ante oppressa est quæ in numerum certorum hostium referretur. Critholus causa belli: quæ libertate a romanis data: aduersus ipsos usus est. Legatos romanos dubium an & manu certe oratione violauit. Igitur Metello ordinati: cui tum maxime macedoniæ madata est ultio: & huic achaicum bellum ad primam Critholai manum metellus consul per patris helide campos toto cecidit alpheo: & vno prælio peractum erat bellum. iam & urbem ipsam terrebat obsidio. Sed fato rerum/cum metellus dimicasset ad victoriam Mumijs venit. Hic alterius ducis dignitate exercitum sub ipsis Isthmi faucibus fudit: geminosque portus sanguine infecit. Tum ab incolis deserta ciuitas/direpta primam/dei de tuba precipiente deleta est. Quid signorum? Quid vestium? quidue tabularum raptum/incensum/atque proiectum est? Quantas opes & abstulerit/& cremauerit:hinc scias quicquid corinthi æris toto orbe laudatur: incendio superuisse cõperimus. Nam & æris notam preciosiorem ipsa opulentissima urbis fecit iniuria quia incendio perustis plurimis statuis/atque simulachris/æris/auri/argentique venæ in commune fluxere.

Res in Hispania gestæ.

VT carthaginem corinthios: ita corinthium Numantia secuta est: nec deinde toto orbe quicquid tantum in armis fuit. Post illa duo clarissima urbium incendia late atque passim nec per vices. sed simul pariter. quasi vnum vndique bellum fuit: prorsus vtile. quasi agitantibus ventis diffudisse quedam belli incendia toto orbe videretur. Hispanie nunquam animus fuit aduersus nos vniuersæ consurgere. nunquam conferre vires suas libuit. neque aut imperare. aut libertatem tueri suam publicæ alioquin ita vndique mari pyreneoque vallata est. ut ingenio situs nec adiri quidem potuerit. Sed antea a romanis obsessa est: quæ seipsa cognosceret. & sola omnium prouinciarum vires suas. postquam victa est intellexit. In hac prope duceos per annos dimicatum est a primis Scipionibus in primum Cæsarum Augustum. Non continue nec coherenter sed prout lacefferant. Nec cum hispanis initio. sed cum pœnis in hispania. Inde contagio & series causaque bellorum. Prima per pyreneum iugum signa romana. P. & Cn. Scipiones intulerunt. præliisque ingentibus Hannonem & Hasdrubalem fratrem Hannibalis ceciderunt. raptaque erat impetu hispania. nisi fortissimi viri in ipsa sua victoria oppressi. punica fraude cecidissent. terra marique victores. Igitur quasi nouem integramque prouinciam vltor patris & patris Scipio ille mox africanus inuasit. Isque statim capta carthagine & aliis urbibus non contentus pœnos expulisse. stipendiariam nobis prouinciam fecit. Omnem citra vltraque hiberum subiecit imperio. primus romanorum ducum victor ad gades & oceanicam peruenit plus etiam prouinciam retinere: quæ facere. Itaque per partes iam huc iam illuc missi duces/qui ferocissimas. & ad id temporis liberas gentes ideo impatientes iugum multo labore nec in cruentis certaminibus seruire docuerunt.

CAto ille Censorinus Celtiberos id est robur hispanie aliquot præliis fregit. Gracchus pater ille. Gracchorum eisdem. c. & l. urbium euersione multauit. Metellus ille qui ex macedonia cognomen meruerat & celtibericus fieri: cum & contrebiam memorabili cepisset exemplo & versobrigis maiori gloria. pepercit. Lucullus turdullos: atque vaceos: de quibus Scipio ille posterior singu-

Corynthū secuta numantia.

Diu aduersus hispanos a roma. pugnatum P. Cn. Scipiones

Scipionis gesta in hispania. Prius Scipio ex roma. ad gades peruenit. Celtiberi hispaniæ robur. Gracchus

LVCII FLORI.

Decius lari certamine cum a rege fuisset puocatus opima retulerat De
brutus. cius Brutus aliq̄to latius celticos lusitanosq; ois galatiæ popu-
Obliuo lus:formidatumq; militibus flumen obliuionis:pagratoq;victor
nis flu oceani litore:nō prius signa cōuertit : q̄ cadentē in maria solē:
men. obrutūq; aquis ignē:non sine quodā sacrilegii metu: & horrore
 deprehēdit.Sed tota certaminū moles cū Lusitanis fuit:& Nu
 mātinis/nec immerito/quippe solis gētū duces cōtingerūt: fuis
 set & cū oibus celtiberis:nisi dux illius motus iitio belli oppres
 sus esset.Sed summusvir astutus & audacię si recessisset Salōdi
Salōdi cus qui hastā argenteā quatiensvelut cœlo missam:vaticinanti
cus vir similis oim in se mētes conuerterat. Sed cū pari temeritate sub
astutus. nocte castra consulis adisset: iuxta territorū ipsū pilo vigilis ex
Viriatus ceptus est Cæterū lusitanos Viriatus erexit:vir caliditatis acer
calidita rimæ;q̄ ex venatore latro/ex latrone subito dux/atq; iperator&
tisvir a si fortuna cessisset hispaniæ Romulus non cōtentus libertatem
cerrimæ fuorū deffendere per.xiiii. annos omnia citra vltraq; hybeeū &
Claudi tagū igni ferroq; populatus.castra etiam prætoriorum & præsi
us vni dium aggressus:Cladium vnimanum poene ad internitionem
manus. exercitus cecidisset.Insignia trabeis & fascibus nostris:quæ cæ
 perat:in mōtibus suis trophœa fixisset. Tandē etiam fabius ma
 ximus cōsul oppresserat:sed a successore Pompilio violatavicto
pōpilius ria est. quippe qui conficiendę rei cupidus/fraçtū ducem/ & ex
 trema diditionis agitantem:per fraudem & insidias:& domesti
 cos percussores aggressus hāc hosti gloriam dedit: vt videretur
 aliter vinci non potuisse.

Bellum Numantinum.

Numā Vmantia q̄tum Carthaginis/ Capuæ. Corinthi:opi
tiærbis bus inferior/itavirtutis nomine & honore par omī
cōmēda bus summumq; si viros æstimes hispanie decus qp
tu. pe q̄ sine muro sine turribus:modice ædito i tumu
 lo'apud situata quattuor milibus celtiberorum. xl. exercituum
 per annos.xiiii. sola sustinuit.Nec sustinuit modo:sed sæuius
 aliquanto pertulit:pudendis fœderibus affecit.Nouissime cum
Segidē inuictam esse cōstaret:opus quoq; eo fuit : qui carthaginē euer
ses. terat.Non temere/ si fateri licet vllius causa belli iniustior.Segi
 dentes focios & consanguineos romanorū manibus elapsos ex
 ceperant:habita pro eis deprecatio nihil valuit: cum se ab om
 ni bellorum contagione remouerent: in legitimi fœderis præ

cium iussi arma deponere. hoc sic a barbaris acceptum quasi manus abscinderentur. Itaque statim Megara victo fortissimo duce Megara ad arma conuersi. Pompeium praelio aggressi foedus tamen maluerunt: cum debellare potuissent. hostilium deinde Mancinum: hunc quoque assiduis caedibus ita subegerunt ut ne oculos quidem aut vocem numantini viri quisque sustineret: tamen cum hoc quoque foedus maluere contenti armorum manubiis cum ad internitionem saeuire potuissent. Sed non minus numantini quam caudini illius foederis flagrans ignominia: ac pudore populus romanus. Dedecus quidem presentis flagitii de ditione Mancini expiauit. Caterum duce scipione carthaginis incendiis ad excidia urbium impuro: tandem etiam in ultionem excanduit: sed tunc acrius in castris qui campo in nostro cum milite: quam cum numantino praeliandum fuit quippe assiduis & iniustis & seruilibus maxime operibus attritus ferre plenius vallum qui arma nescirent: luto inquinari qui sanguine nolent: iubebantur ad hoc scorta: & calones. sarcinae nisi ad usum necessariae amputantur tanti esse exercitum quanti imperatorem vere proditum est. Sic redacto in disciplinam milite commissa acies: quodque nemo visum se unquam sperauerat factum est ut fugientes numantinos quisque videret Dedere etiam sese volebant tolleranda viris imperaretur. Sed cum scipio veram vellet & sine exceptione victoriae eo necessitatum compulsi primam ut destinata morte in plium ruerent cum sese prius epulis quasi inferis impleuissent: carnis semicrude & ceciliae sic vocant in digene ex frumeto potionem. Intellectum ab imperatore consilium. Itaque non est permessa pugna morituris. Cum fossa atque torica quatuorque castris circumdatus fame premeret ab duce orantes plium ut tanquam viros occideret: sed ubi non impetrabant: placuit eruptio sic conferta manu plurimi occisi: & cum vrgeret fames aliquantisper inde vivere. Nouissime consilium fugae sedit: sed hoc quoque ruptis equorum cingulis vxores ademere summo scelere per amorem. Itaque etiam exitu deplorato in ultimam rabiem furoremque conuersi: postremo mori hoc genere destinarunt. Ducem suum: seque patriamque ferro & veneno. subiectoque vndique igne peremerunt. Macte esse fortissimam & meo iudicio beatissimam in ipsis malis civitatem. asseruit cum fide socios: populum orbis terrarum viribus sultum sua manu aetate tam longa sustinuit. Nouissime maximo duce oppressa ciuitas nullum de se gaudium hosti reliquit

Mancinus dicitur.

Cecilia ex frumeto potio

Numantiorum exitus.

Præda Vnus enim vir numātinus non fuit: qui i cathenis duceretur p̄
de numā da vt de pauperibus nulla arma cremauerunt: triumphus fuit
tinis nul tantum de nomine.

la. A tenus populus romanus pulcher: egregius: pius
sanctus: atq; magnificus. reliqua sæculi vt grandia e
h que ita vel magis turbida: & foeda crescentibus cū
ipsa magnitudine imperii vitiis: adeo vt si quis: hanc
tertiā eius etatem transmarinā (quā ducentorum an
norum fecimus) diuidat: cētum hos priores / quibus africā mace
doniā / siciliā / hispaniā domuit: aureos sicut poetæ canunt : iure
Aurea e meritoq; fateatur. Centum sequentes ferreos / plane & cruentos
ras & si quid imanius. Quippe. qui iugurtinis: cymbricis / mithrida
Etas fer ticis: parthiis bellis gallicis / atq; germanicis / quibus cœlū ipsum
rea gloria ascendit: Gracanas / drusianasq; cedes / ad hæc seruilia bel
la miscuerunt: & ne quid turpitudini desit: gladiatoria deniq; in
se conuersis marianis atq; syllanis: nouissime Pompei & Cæsa
ris manibus / quasi per rabiem & furorē & nephas semetipse la
recētior cerauit: quæ si inuoluta inter se sunt omnia atq; confusa: tamen
rez hūa quo melius appareant simul & ne scelera virtutibus obstrepant
nag sta separatim proferētur: priusq; vt cepimus iusta illa memorabimus
tus vt & pia cum exteris gentibus bella magnitudo crescentis i di
es imperii appareat: tum ad illa ciuium scelera: turpesq; & ipias
pugnās reuertemur

Bellum Asiaticum.

Ista ad oc casum hispania: populus romanus ad ori
tem pacem agebat: nec pacem modo: sed inusitata &
v incognita quadam foelicitate relictae regis hæredi
tatibus opes / & tota insimul regna / veniebant . At
talus rex pergamenorum regis Eumēnis filius socii
quondam cōmilitonisq; nostri testamentum reliquit: po. ro. bo
Attalus norum meorum heres esto. in bonis regis hæc fuerunt . Addita
romana igitur hereditate prouinciā populus romanus non quidem bel
lo / nec armis / sed quod est equius testamēti retinebat . sed hanc
hæredi difficile dictu est vtrum facilius ammiserit populus Romanus
tas an recuperauerit Aristonicus regi sanguinis ferox iuuentis vr
Aristoi bes regibus parere consuetas: partim facile sollicitat: paucas resi
sus stentes Mindow Samon Colophonem vi recepit. Crassi quoq;
prætoris cædit exercitum: ipsum quoq; cæpit . Sed ille memo

& familiae & Romani nominis custodem sui barbarum virgula
 execat: in exitiū sui quod volebat: ita concitat. Mox a perpen-
 na domitus & captus/ & per deditiōem in vinculis habitus.
 Aquilius asiatici belli reliquias confecit mixtis (nephas) vene-
 no fontibus ad deditiōem quarundam vrbium/ quę res vt ma-
 turam: ita infamem fecit victoriā. quippe cum contra fas deū
 morelq; laborum medicaminibus impuris in id tēpus sacro-
 sancta romana arma violasser.

Nephan-
 dum a q-
 lii facinus

Lucij Flori Epithoma Liber
 Tertius incipit.

Aec ad orientem sed non ad meridionalē pla-
 gam eadem quies. Quis speraret post cartha-
 ginē aliquod in africa bellum? Atqui nō leuiter
 se numidia cōcussit: & fuit in Iugurtha qđ post
 Hannibalē timeretur. quippe rex calidissimus po-
 pulum romanū armis inclytum: & inuictum
 opibus aggressus est: & citra spem omnium for-
 tuna cessit: vt rex fraude p̄cipuus fraude caperetur. Hic auo
 Masinissa & Micypsa patre per adoptionem cū interficere fra-
 tres statuisset: agitated regni cupiditate/ nec illos magis q̄ sena-
 tum/ populūq; Romanum: quorum in fide & clientela regnū
 erat. metueret: primum scelus mandat insidijs: potitusq; Hiem-
 psalis capite: cum se in Adherbalem conuertisset: isq; romā pro-
 fugisset: missa per legatos pecunia: traxit in sententiā suam se-
 natum. Ex hęc fuit de nobis eius prima victoria. Missos deinde
 qui regnum inter illum/ Adherbalemq; diuiderent: similiter ag-
 gressus cum i Scauro ipsos romani imperij mores expugnasset:
 inchoatū nephas perfecit audacius. Sed diu non latent scelera.
 corruptæ nephas legationis erupit: placuitq; bello persequi par-
 ricidam. Primus i numidiam Calpurnius Bestia consul imittitur.
 Sed ex p̄monitus fortius aduersus romanos aurum esse q̄ fer-
 rum: pacem emit. Cuius flagitij reus cum interueniente publi-
 ca fide a senatu accersiretur: pari audacia & venit. & competito
 rem imperij Masinisse: Masinissam immisso percussore confe-
 cit. Hęc altera contra regem fuit causa bellandi. Igitur sequens
 vltio mandatur Albino. Sed huius quoq; (proh. dedecus) ita

Iugurthi
 nū bellū.

Masinis-
 sa.
 Micypsa

Adher-
 ba
 Pulchrū
 dictum.

Pax c̄pta

LVCII FLORI

Metellus. corrupit exercitum: vt voluntaria nostrorū fuga vinceret. Numida/castrisq; potiretur: addito etiam turpi foedere in precium salutis: quem quod prius emerat dimisit exercitum. Eodem tempore in vltionem non tam imperij romani/ quam pudoris Metellus assurgit. qui callidissime hostem nunc precibus: nunc minis iam quasi simulata vera fuga eludentem artibus suis aggressus est. Agrorum atq; vicorum populatione contentus: in ipsa numidię capita ipetum fecit. & zamam quidem frustra diu voluit. Cæterum thalam grauem armis thesauroq; regis diripuit.

Marius. Tunc vrbibus exutum regem: etiam finium suorū/regniq; fugitiuum per mauros/atq; getuliam sequebatur. Postremo Marius auctis admodum copijs cum pro obscuritate generis sui capite censos sacramento adegisset: iam fufum/ & saucium regem adortus: non facilius tamen vicit: quam si integrum & recetem

Capsa herculi condita. Hic & vrbem Herculi conditam Capsam in media africa sitam anguib; arenisq; vallatam: mirā quadam fœlicitate superauit:

Muluca vrbs. & saxeo inditam monti Mulucam vrbem per ligurem aditu arceditur: duo/inaccessloq; penetrauit. mox non ipsum modo: sed Bocchū

Bocchus. Mauritanix regem iure sanguinis numidiam vindicantem: apud oppidu n Cirtham grauiter cecidit. Qui vbi diffusus rebus suis alienæ cladis accessio fieri timeret: precium foederis atq; amicitix regem facit. Sic fraudulentissimus regum fraude soceri sui in insidias deductus est: & Syllæ in manum traditus: tandemq; optum cathenis Iugurtham i triumpho populus romanus aspexit: sed ille quoq; quamuis victus & vinctus vidit vrbem: quam venalem & quandoq; perituram: si habuisset emptorem frustra recinerat: tamen vt venalis fuisset: habuit emptorem: & cum ille non euaserit: certum erit eam non esse perituram.

Bellum Allobrogicum.

Meridionalis
plaga roma. infe
stior.
Massilia
ciuitas.

Sic ad meridiem populus Romanus: multo atrocius & multipliciter/ & magis a septentrione sequentem: nichil hac plaga infestius: atrox cœlum peruicaci ingenio. Omni igitur tractu violentus hostis a dextris atq; leuis & medio septentrionis erupit. Prima trans alpes arma nostra sensere Salij: cum de incursionibus eorum fidissima/ atq; amicissima ciuitas Massilia quereretur. Allobroges deinde/ & Auerni/ cum aduersus eos similes eduorum querelæ opem

& auxilium nostrum flagitarent: variusq; victoriæ testis. Isara & Isara,
 vindelicus arinis: & impiger fluminū Rhodanus maximus bar Vindel
 baris terror elephantī fuere immanitati gentium pares. Nihil tā cus ānis
 conspicuum in triumpho q̄ rex ipse bis visus discoloribus in ar Rhoda
 nis: argenteoq; carpento: qualis pugnauerat. vtriusq; victoriæ nus.
 quod quantumcunq; gaudium fuerat: vel hinc estimari potest Domiti
 q; & Domitius Enobarbus & Fabius maximus ipsis quibus di us.
 micauerant locis faxeas erexere turres: & desuper exornata ar Enobar
 mis hostilibus trophea fixere. Cum hic mos iusitatus fuerit no bus/Fa
 stris. Nūq̄ enim populus romanus hostibus domitis victoriā. bius ma
 suam exprobauit: ximus.

Bellum Cymbricum Theutonicum. Ac tigurinum.

Ymbri/Theutoni/atq; tigurini ab extremis galliæ pro
 fugi cum terras eorum inundassent oceanus: nouas
 sedes toto orbe quærebant. exclusiq; ex gallia: & his
 pania/cum in italiā remigrarent / miserunt legatos
 in castra Syllani. inde ad senatum petentes: vt mar
 tius populus aliquid sibi terrę daret: quasi stipendium: ceterum
 vt vellet manibus atq; armis suis vteretur. Sed quas daret ter
 ras. po. ro. agrariis legibus intra se dimicaturus? Repulsi igitur
 quod requierant præcibus armis petere constituunt. Sed nec
 primum impetum barbarorum. Syllanus: nec secūdū Manilius
 nec tertium Cepio sustinere potuerunt. Omnes fugati: exuti ca
 stris: actum erat nisi Marius illo sæculo contigisset. Ille quoq;
 non ausus congredi/ statim militem tenuit in castris/ donec inui
 cta illa rabies/ & impetus. quem pro virtute barbari habent. con
 senesceret. Recessere igitur increpantes: (tanta erat capiendę vr
 bis fiducia) consulentes si quid ad vxores suas mandarent. Nec
 segnius: q̄ minati fuerant tripartito agmine per alpes: id est clau
 stra italiæ ferebantur Marius mira statim velocitate occupatis
 compendiis præuenit hostem. Prioresq; Theutonas sub ipsis
 alpium radicibus affecutus. in locum quem aquas sextias vo
 cant qua fide numinum prælio oppressit. Vallem fluuiumq; ho
 stes tenebant: nostris aquarum nulla copia: consulto ne id ege
 rit imperator: an errorem in consilium verterit: dubium. Certe
 necessitate acta virtus/ causa victoriæ fuit. Nam flagitāte aquā Ro. nul
 exercitu: viri inquit estis/ en illic habetis. Itaq; tanto ardore pu
 gnatum est/ eaq; cedes hostiū fuit: vt victor romanus de cruēto pia.

Syllanus
 Manili
 us & ce
 pio cym
 bris victi
 Alpes
 italiæ
 claustra:

LVCII FLORI.

Theuto bochus miræ ce leritatis vir. Atheſis fluuius. Venetig laus vbi marius cū cym bris cō fluxit. caudius patētissi mus cā pus. Non mi nor cum vxori busq̄ vi ris pu gna. Beleus rex cedi rur. Liberta tis nūci us a diis accep tus.

flumine non plus aquæ biberit:quā sanguinis. Barbarorū cete rex ipse Theutobochus quaternos senosq; equos transilire solitus:vix vnum cum fugeret ascendit:proximoq; in saltu comprehēsus:insigne spectaculum fuit. quippe vir proceritatis eximie super trophea ipsa eminebat. Sublatis fūdītus theutonīs: ī cym bros conuertitur. Hic iam quis crederet p hyemē: quę altius alpes leuat:tridentinis iugis in italiā prouoluti ruina descendent atheſim flumen non ponte:nec nauibus:sed quadā stoliditate barbarica:primū corporibus aggressi : postq̄ retinere amnē manibus:& clypeis frustra tentauerāt:ingesta obrutū silua transiluere:& si statim infesto agmine vrbe[m] petissent.grāde discrimen esset. Sed in venetia quo fere tactu italia molissima est ipsa soli cœliq; clementia robur elanguit.ad hoc panis vsu carnis coctæ:& dulcedine vini mitigatos Marius in temptoe aggressus est:iam diem pugnæ a Mario imperatore petierunt : & sic pximum dedit. In patentissimo/quem caudium vocant campo procurrere:milia deīde ad.lx.ceciderūt.hic minuis tertio : per oē[m] diem conciditur/barbaris. Isti quoq; imperato. addiderat virtuti dolum secutus Hannibalem:artemq; cānarum. Primum nebulosum nactus diem.vt hosti inopinatus occurreret. tum ventosum quoq; vt puluis in oculos & ora ferretur. Tum acie conuersa in oriētem/vt quod ex captiuis mox cognitū est: ex splendore galearum : ac repercussu / quasi ardere cœlum videretur: Nec minor cum vxoribus eorum pugna/ q̄ cum ipsis fuit.cum obiectis vndiq; plaustris/atq; carpentis:alte desuper quasi e turribus lanceis : contisq; pugnarent : perinde plus speciosa mors earum fuit q̄ pugna. Nam cum missa ad marium legatione:libertatem ac sacerdotium non impetrassent:nec fas erat suffocatis/et iſisq; passim infantibus suis:aut mutuis concidere vulneribus:aut vinculo e crinibus suis facto:ab arboribus iugisq; plaustrorum pepēderunt.Beleus rex in acie dimicans impigre: nec inultus occubuit.Tertia tigurinorum manus:quę quasi in subsidio noricos isederat alpium tumulos:in diuersa lapsi fuga ignobili/& latrociniis euauit.Hunc tam letum tāq; foelices libertatis italiæ assertiq; imperii nunciū.non per homines/vt solebat/populus accepit:sed per ipsos (si credere fas est) deos. Quippe eodē die quo gesta rex est/nisi pro ede!Castoris & pollucis : iuuenes laureati p̄tori lras dare/frequenq; ī spectaculo rumor vi

Æorie cymbricæ: foeliciter dixit. Quod quid admirabilius? quid q; insignius fieri poest? Quippe velut elata montibus suis roma spectaculo belli itereffet: quod in gladiatorio munere fieri solet: vno eodemq; momento cum in acie cymbri occumberent: populus in vrbe plaudebat.

Bellum Thracium.

D Ost macedonas (sic dijs placet) thraces rebellabāt: ipsi quondam tributarij macedonum: nec in proximis modo prouincias contenti incurrere: thessalicā atq; dalmaciā in adriaticū mare vsq; venerunt. Eoq; sine contenti quasi interueniente natura: contorta ī ipsas aquas tela miserunt. Nihil interim per id omne tempus residuū crudelitatis fuit. in captiuos sequentibus / litare dijs sanguine humano: bibere in ossibus capitum: & huiuscemodi ludibrio foedere mortem tā igni q̄ fumo. Parthus quoq; grauidarū extorquere tormentis sequissimi omnium thracum Scodici fuere. Sed caliditas quoq; ad tobur accesserat: siluarū & mōtiū situs cū igne nio cōsentiebant. Itaq; nō fu sus mō ab his aut fugatus: sed simili prodigio omnino totus interceptus exercitus / quem duxerat Cato Didius vagos & libera populatione diffusos intra suam repulit thraciam. Drusus vterius egit: & vetuit transire danubium. Minutius toto vastauit hebro. Multis quidem amissis: dum per perfidum glacie flumen equitatur. Piso Rhodopen / caucalum q; penetrauit. Curio daciam tenus venit: sed tenebras saltuum expauit. Appius in sarmatas vsq; peruenit. Luculus ad terminum gētium tanain / lacumq; meotin. Nec aliter cruētissimi hostiū q̄ suis moribus domiti: quippe ī captiuos igne / ferroq; sequitū est. Sed nihil barbaris atrocius visum est: q̄ q; abscissis manibus relictī viuere superstites: poenæ suæ videbantur.

Thracū facinus.

Scodici oīm tractū sequi simili. Cato Didius. Drusus. Minutius. Piso. Curio. Appius Luculus

Bellum Mithridaticum.

P Onticæ gentes ad septentrionem ī mare sinistrum iacent a pontico cognomiatae mari. Harum gentium atq; regionum rex antiquissimus Atheas post Artabazes: a septem persis oriundus: ide Mithridates omnium longe maximus: quippe cum quattuor Pyrrho septemdecim anni Hannibali suffecerint: ille per quadraginta annos restitit: donec tribus īgentibus bellicis subactus foelicitate Syllæ: virtutē Luculli / magnitudine Pom-

vnde dicitur pontice gentes Mithridates per xl. ānos restitit.

pei consumeretur. Causam quidem illius belli prætenderat apud
 Cassium legatum attrahere terminos suos a Nicomede bitynio
 Ceterum elatus animus: ingentibus asiæ totius: & si posset eu-
 ropæ cupiditate flagrabat. Spem ac fiduciam dabat nostra vitia
 quippe cum civilibus bellis distingeremur inuitabat occasio. Nu-
 dumque ipsi latus ostendebat procul Marius/Sylla/Sertorius. Inter
 hæc reipublicæ vulnera & hos tumultus repente quasi captato
 tempore. in lassos simul atque districtos subitus turbo pontici bel-
 li ab ultima veluti specula septentrionis erupit. Primus statim in-
 petus belli bityniam rapuit. Asia inde pari terrore correpta est.
 Nec cunctanter ad regem ab urbibus nostris/populisque descitum est.
 Aderat. instabat: sequitia quasi virtute utebatur. Nam quid atroci-
 us uno eius edicto? cum omnes qui in asia forent romanæ ciui-
 tatis homines interfici iussit? Tum quidem domus/templa/ &
 aræ/humana omnia/atque diuina iuraviolata sunt. Sed hic terror
 asiæ europam quoque regi aperiebat. Itaque missis Archelao Neo-
 ptolemoque præfectis (excepta Rhodo) que pro nobis firmiter ste-
 tit. Cæterum Cyclades/Delos/Euboea/ & ipsum græciæ decus
 Athenæ tenebantur. Italiam iam: ipsamque urbem Romam regius
 terror afflabat. Ita Lucius Sylla festinat vir armis optimus: parti-
 que violentia ruentem ulterius hostem manu quadam quasi ipsi
 us reppulit. Primumque Athenas urbem quis crederet: frugum
 parentem: obsidione/ ac fame ad humanos cibos compulit. Sic
 illos quoque ante: mox sub:upto pyrei portu sex quoque & ampli-
 us muris: postquam domuerat ingratisimos hominum ut ipse di-
 xit. In honorem tamen mortuorum sacris suis/ fameque donauit:
 Mox cum euboea/ atque boetia præsidia/ regia dispulisset: omnis
 copias: uno apud Cheromam: apud Orchomenon altero bello
 dissipauit. Statimque in asiam transgressus ipsum opprimit: & de-
 bellatum etiam foret: nisi de Mithrydate triumphante cito quam
 vere maluisset. Actum quidem hunc Asiæ statum Sylla dederat
 ictum cum ponticis foedus: recepit Bythiniam a rege Nicome-
 de: Ariobarzanæ capadociam: ac sic ut erat Asia rursus nostra:
 ut ceperat Mithrydates tantum repulsus: itaque non fregit ea res
 ponticos: sed incendit: quippe Rex asia & Europa quodam mo-
 do inescatus: non iam quasi alienam: sed quia amiserat: quasi ca-
 ptam belli iure repetebat. igitur ut extincta parum fideliter incen-
 dia maiore flamma reuiuiscunt ita ille de integro auctis maiorem

Crudele
 mythri-
 datis edi-
 ctum.

rhodus
 capitur.
 Athenæ
 decus
 græciæ.
 Athenæ
 fame com-
 pulse

Chero-
 ma:
 Orcho-
 menon.

in modum copiis: tota deniq; regni sui mole i asiam rursus ma-
 ri/terra/fluminibusq; veniebat. Cizicum nobilis ciuitas/arce/moe Cizicū
 nibus/portu/turribusq; marmoreis asiaticę plage littorā illustrat. ci uitas
 hanc ille quasi alteram Romam toto inuaserat bello. Sed fidu nobilis,
 ciam oppidanis resistendi nuncius fecit: docens aduentare Lu-
 cullum. qui horribile dictu: per medias hostium naues vtre sus-
 pensus: & pedibus iter ad gubernās vidētibus procul quasi ma-
 rina pistris euaserat: mox clade conuersa: cum ex mora obsiden
 tem regem: & ex fama: pestillentiavrgeret: recedentē Lucullus
 assequitur: adeoq; cecidit vt granicus & esopus amnes cruenti
 redderentur. Rex callidus: romanæq; auaricię peritus: spargi a
 fugientibus sarcinas: & pecuniam iussit: qua sequentes moraref
 nec foelicio in mari q̄ in terra fuga/quippe centum amplius na
 uium classem: apparatusq; belli gravem/pontico mari aggress
 sa tempestas tam foeda strage lacerauit/vt naualis belli instar ef
 ficeret plane quasi Lucullus quodam cum fluctibus procellisq;
 commertio: debellandum tradidisse regem ventis videretur. At
 titæ iam omnes validissimi regni vires erant: sed animus malis
 angebatur. Itaq; conuersus ad proximas gentes: totum pene
 orientē ac septentrionem ruina sua inuoluit Hiberi Caspii: alba
 ni: & vtręq; sollicitabantur armenia. Perq; omnia & decus & no
 men & titulos Pompeio sua fortuna quærebat. Qui vbi nouis
 motibus ardere asiam videt aliosq; ex aliis prodire reges: nihil
 cunctandum ratus priusq̄ inter se gentium robora coirent: ita
 tim ponte nauibus facto: omnium ante se primus trāsit euphra
 tem: regemq; fugientem media noctus armenia: quāta foelicitas
 vitiu nocturno cofecit: nocturna ea dimicatio fuit: & luna in par
 tibus quippe quasi commilitās cum a tergo hostibus: a facie ro
 manis se præbuisset. pōtici per errorem longius cadētes vmbra
 suas: quasi hostiū corpora petebat. Et Mithrydates quidem no
 Æ illa debellatus est. Nihil eni posteavaluit: q̄q̄ omnia expertus
 more angulū: qui obruto capite postremū cauda minatur: quip
 pe cū effugisset hostē colchos. Sicilie quoq; littora: & campaniā
 nostram subito aduentu terrere voluit: mox subruto pyrei portu
 colchis tenus iūgere bosphorō. Inde per thraciā macedoniā. &
 græciā trāsilire. Sic italiā nec opinatus inuadere tantum cogita
 uit. Nam per deffensionē ciuiū pharnacis filii scelere præuētus

Grani
 cus &
 Esopus
 amnes
 nimia
 clade
 cruenti.

Pōs na
 uibus a
 pōpeio
 cofectus
 Mithry
 dates de
 bellatus

Cneus male tentatum veneno spiritū ferro expulit. Cneus interim Magnus rebellis Asiæ reliquias sequens: per diuersa gentium terrarumq; volitabat: nunc sub orientem secutus armenios captis in ipso capite gentis Artaxatis: supplicem iussit regnare Tigranē. At in septentrionem scythicum iter tanq̄ in mari stellas secutus colchos cecidit: ignouit hyberia: pepercit albanis: regē colchorum Oroden positus etiam sub ipso caucaso castris iussit in plana descendere. Arthocen/ qui hiberis imperabat/ & obsides liberos dare. Oroden etiam remuneratus est vltro ab alia sua letulum aureum: & alia dona mittentem: nec nō & in meridiem

Orodes remune-
ratus. verso agmine Libanum syriæ damascumq; transgressus per ne-
Odora ta nemo
ta syriæ: cūtulit. Arabes si quid imperaret præsto fuere. Hierosolimā defendere tentauere iudei. Verum hæc quoq; & intrauit: & vidit illud grande impię gentis archanum patens aureo vti cœlo. Dissidentibus de regno fratribus: arbiter factus: regnare iussit Hircanum. Aristobolo quia renuebat eam rem: cathenis dedit. Sic Pompeio duce populus romanus torā (qua latissima est) Asiā peruagatus: quam extremam imperii habebat prouinciā: mediam fecit. Exceptis quippe parthis / qui foedus maluerunt / & indis / qui adhuc nos non nouerat: omnis Asia inter rubrum & caspium & oceanum Pompeianus domita: vel oppressa signis tenebatur.

Asia oīs
a pōpei
o domi
ta.

Bellum Piraticum.

Pyrata
rū suc
cessus.

Isidorus
dux pira
tarū. P.
Seruilius

Nterim dū ppl's romanus per diuersa terrarū distractus est. Cilices iuaserāt maria: sublatiſq; cōmerciis / rupto foedere generis humani / sic maria bello quasi tēpestate p̄cluserāt. Auidaciā p̄ditis / furiosisq; latronibus dabat iquieta Mithrydatis p̄lūs Asia: dū sub alieni bellī tumultu: exteriq; regis iuidia ipugne grassātur. Ac primū duce isodoro cōtēti p̄ximo mari: cretā iter atq; cyrenas / pyreum / & achaiam / sinūq; maleū / quē a spoliis aureū ipsi vocauerunt / latrocinebantur: missusq; in eos Publius Seruilius: quū uis leues / & fugaces / & myoparonas / graui & martia classe turbaret / non in cruenta victoria superat. Sed nec mari submouisse cōtentus / validissimas vrbes eorū / & diutina p̄da abundantes Phaselin / & Olympon euerit / Isauronq; ipsam arcem ciliciae:

vnde concius sibi magni laboris Isaurici cognomen adamauit
 Non ideo tamen tot claudibus domiti: terra se continere potue-
 runt sed vt quēdū animalia: quibus aquam terramq; incolēdi ge-
 mina natura est: sub ipso hostis recessu impatientes soli in aquas
 suas resiliuerūt: & aliquando latius quam prius: sic foelix ille & di-
 gnus victoria Pompeius visus est: & Mithridaticę prouincię fa-
 cta accessio ille dispersam toto mari pestem semel: & impetuū
 volēs extinguere: diuino quodam apparatu aggressus est. Qui p-
 pe cum classibus suis: & socialibus rhodiorum abūdaret pluribus
 legatis: atq; p̄fectis vtraq; ponti: & oceani ora complexus est.
 Gellius tusco mari impositus. Plotius siculo. Gratillius ligusticū
 sinum: Pompeius gallicum obsedit. Torquatus balearicum. Ti-
 berius Nero gaditanum fretum: qua primum maris nostri limen
 aperitur. Lentulus lybicum Marcellus ægī tium Pompei iuue-
 nes adriaticum. Varro Terentius ægeum: & ponticū: & pamphy-
 lium. Metellus asiaticum. Cœpio ipsas pro pontidis fauces. por-
 tius Cato sic obditis nauibus quasi portum obseruauit: sic p om-
 nis æquoris/portus/sinus/latebras/recessus/promontoria/ freta/
 peninsulas/quicquid Pyratatum fuit: quadam idagine inclusum
 & oppressum est. ipse pompeius in originem: fontemq; belli cili-
 ciam versus est. Nec hostes detractauere certamen non ex fidu-
 cia: sed quia oppressi erant ausi videbantur sed nihil tamen am-
 plius: q̄ vt primum ictum concurrerent. Mox vbi circumfusa vn-
 diq; rostra viderunt/ abiectis statim telis: remisq; / plausu vndiq;
 pari: quod supplicantium signum fuit vitam petiuerunt. Nō alia
 tam incruenta victoria vsi nunq̄ sumus: sed nec fidelior in poste-
 rum reperta gens vlla est. Idq; prospectum singuli cōsilio ducis
 qui maritimum genus a conspectu lōge remouit maris: & medi-
 terraneis agris quasi obligauit. Eodem tēpore & vsum maris na-
 uibus recuperauit: & terrę homies suos reddidit. Quid prius in
 hac misere victoria: velocitatē? q̄ quadragesimo die parra est.
 An foelicitatem q̄ ne vna quidem nauis amissa est. An perpetui-
 tatem: q̄ amplius pyratæ non fuerunt.

Isauron
 arx cilicię
 vñ serui.
 lius isau-
 ricus dici
 meruit.
 Pōpeia-
 ue classis
 legat.

Quicqd
 pyratæ
 erat: op-
 pressum.

Pōpeiaę
 victorie
 velocitas
 foelicitas
 eternitas.

¶ Creticum Bellum.

A Reticum bellū: si vera volumus noscere: nos facimus
 solo vincendi nobilē inulā cupiditate: fauisse Mithry-
 dati videbat: hoc placuit armis vindicare. primus iua-

Marcus
antonius
cretā pri-
mus inua-
dit.

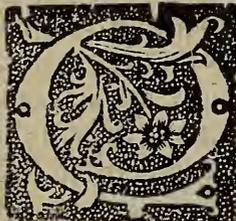
Matelli i
Cretes a-
cerbitas.

Metellus
dictus
creticus.

fit insulā Marcus Antonius cū ingenti quidē victorię spe: atq; fi-
ducia: adeo vt pluris catenas i nauibus: q̄ arma portaret. dedit
itaq; pœnas vēcordię: nam plerasq; naues intercepte hostes: ca-
ptiuasq; corpora religata velis: ac funibus pependerē: ac sic veliffi-
cantes triumphantiu in modum cretes portibus suis ad remiga-
uerunt. Metellus deīde totam insulam igni ferroq; populatus in-
tra ca stella: & vrbes redegit: & gnoson: & erytreā: & vt gręci dice-
re solent: vrbium matrem cydonam. Adeoq; sęue in captiuos cō-
sulebatur vt venenose pleriq; conficerent. Alij deditonem suam
ad Pompeium absentem mitterent: & cum ille res in asia gerens
eo quoq; p̄fectum misisset: Antonium in illa prouincia irritus fuit
eoq; infestior Metellus in hostes ius victoris exercuit: victisq; la-
sthenę & panare cydonę ducibus. victor redit/ nec quicquā am-
plius tamen de tam famosa victoria quam cognomen creticum
reportauit.

¶ Bellum Balearicum.

Baleares
hoies fe-
ri.

vatinus metelli macedonici domus bellicis no-
minibus assueuerat: altero ex liberis eius creti-
co facto: mora nō fuit: quin alter quoq; baleari-
cus: vocaret. Baleares p̄ idē tēpus insulę pyra-
tica rabie corruperāt maria. hoies feros: atq; sil-
uestres mireris ausos a scopulis suis saltē maria

Baleares
fūde stu-
diosi.

prospicere. Ascendere etiam inconditas rates: & prenaugantes
subinde inopinato impetu terruere. Sed cum venientem ab alto
romanam classē p̄spexissent: p̄dam putantes. ausi etiam occur-
rere: & primo impetu ingēti lapidum saxorumq; nimbo classē
operuere. Tribus quisq; fundis pliatur/ certos esse quis miretur
ictus cum hęc sola genti arma sint: id vnum ab infantia studium
cibum puer a matre non accipit. nisi quem ipsa monstrante per-
cussit. Sed non diu lapidatione romanos terruere. postq̄ commi-
nus ventum est: expertiq; rostra: & pila venientia: pecudū in mo-
rē clamore sublato petierunt fuga littora: dilapsi quæ in pximos
tumulos querendi fuerunt vt vincerentur.

¶ Expeditio in Cypron.

Cypros i
sula vene-
ri sacra o-
pulētissima

Derat fatū insulazę Igit̄ & Cypros recepta sine bel-
lo: insulā veteribus diuitijs abundantē: & ob hoc ve-
neri sacra Ptolomæus regebat: & diuitiaz tāta erat
fama: nec falso vt victor gētū p̄p̄s & donare regna cōsuetus. pu

blio Clodio Tribuno ducem: socij viuiq; regis confiscationem mandauerit: & ille quidem ad rei famam veneno fata præcepit. Cæterum portius Cato cyprias opes liburnis per Tyberinū hostium inuexit: que res latius ærarium populi Ro. quam vllus triumphus impleuit.

Bellum Gallicum.

Sia Pompei manibus subacta: reliq̄ q̄ restabant in Europa fortuna in Cæsare transfuit. Restabant autē imanissimi gentiū galli atq; germani: & quis toto vrbe diuisi: tamē q̄ vinceret habuit britannia. Primus galliæ motus ab heluetijs cepit: qui Rhodanū inter & rhenū siti non sufficientibus terris: venere sedes

petitū. incēsis moenibus suis: hoc sacramentū fuit ne redirēt. sed petito tēpore ad deliberandū. Cum inter moras Cæsar Rhodani ponte rescisso: abstulisset fugā: statim bellicosissimā gentē sic & sedes suas: quasi greges in stabula pastorū deduxit. Sequens longeq; cruentior pugna belgarū: quippe pro libertate pugnantū. Hic cum multa romanorū militum insignia: tum illud egregium ipsius ducis: q̄ nutante in fuga exercitu. raptō fugiente e manu scuto: in primam volitans aciem: manu prælium restituit. Inde cū Venetis etiam naualle bellū: sed maior cum oceano q̄ cum ipsis nauibus rixa. quippe illę rudes & informes: statim naufragę rostra sensissent: sed herebat inuadis pugna. cum estibus solitis. cū ipso certamine subductus oceanus intercedere bello videretur. Ille quoq; accessere diuersitates pro gentium locorumq; natura: Aquitani callidum genus in spelūcas se recipiebant. iussit includi: mora dilabebantur in siluas. iussit incendi: nemo tātum feroces dixerit gallos: fraudibus agunt. Indutiomarum treueros: Ambio rix conuocauit eburones: vtriq; absente Cæsare cōiuratione facta iuenerunt legatos: sed ille fortiter a Dolobella summotus est: relatumq; regis caput. Hic insidijs in valle dispositis dolo percussit: itaq; & castra direpta sunt: & aurum ablatū. Cottam cum Tiburio Sabino legato amissimus. nec vlla de rege mox vltio: quippe perpetua transfihenū fuga latuit: nec rhenus ergo immunis: nec etiam fas erat: vt liber esset receptator hostium atq; defensor. sed prima contra germanos illius pugna iustissimis quidem excusis: hæc auide incursionibus eorum querebātur: que Ariouisti regis superbia: cū legati dicerent: veni ad Cæsare. quis est autē

Cypriæ opes latius errantium. po. ro. imple uere.

Vbi heluetij siti.

Belgę p libertate pugnantē Veneti.

Aquitani callidi populi. Treueri Eburones.

Cā bell i Cæsar: & si vult veniat inquit. & quid ad illum: quid agat nostra
germāos germania: num ego me interpono romanis? Itaq; tantus gentis
a Ro. su, nouæ terror in castris: vt testamenta passim: & in principijs scri
scepti. berentur: sed illa immania corpora: quo erant maiora: eo magis
 gladijs ferroq; patuerunt: Qui calor in præliando militum fuerit.
Germa, nullo magis exprimi potest: q̄ q̄ elatis super caput scutis: cum se
ni a cæsa testititue barbarus tegetet. sup ipsa romani scuta salierūt: & in
re vincū de in iugulos gladijs descēdebant. Iterum vno de germano cē
tur. tenari quærebātur. Hic vero iam Cæsar vltro Massiliam nauali
Massiliā ponte transgreditur: ipsumq; rhenum: & hyrcinijs hostem quæ
cæsar trās rit in siluis: sed in saltus & paludes genus omne diffugerat: tantū
greditur. pauoris incussit intra ripam subito romana vis: nec semel rhe
 nns: & iterum quoq; & quidem ponte facto penetratus est: sed
 maior aliquanto trepidatio: quippe cum rhenum suum sic pon
 te quasi iugo captum viderent: Fuga rursus in siluas & paludes:
 sed quod acerbissimū Cæsari fuit non fuere qui vincerentur: om
 nibus terrā mariq; captis respexit oceanum: & quasi hic roma
 nus orbis non sufficeret. alterum cogitauit. Classe igitur compa
 rata Britāniam trāsit mira celeritate: quippe qui tertia vigilia mo
 rino soluisset a portu: minus q̄ medio die insulam ingressus est:
 plena erant tumultu hostico littora: & trepidantia ad cōspectum
 rei nouæ carpenta volitabant. Itaq; trepidatio pro victoria fuit:
 arma & obsides accepit a trepidis: & vltius isset nisi improbā
 classē naufragio castigasset oceanus. Reuersus igitur ad galliā
 classe maiore: auctisq; copijs: in eūdem rursus oceanum eos de
Calido, niq; rursus britannos: calydonias secutus in siluas vnum quoq;
ne syluæ e regibus cauelianis in vincula dedit. contentus his non enim p
 uincia: sed nomini studebatur: cum maiore q̄ prius præda reue
 ctus est. Ipso quoq; oceano tranquillo magis & propitio: quasi
 imparem se fateretur. Sed maxima omnium eademq; nouissima
 coniuratio fuit galliarum. Cum omnes pariter auernos atq; bytu
Maxima rigas: carnutas simul sequanosq;: contra ille corpore armis: spiri
galliarū tuq; terribilis: nomine & quasi terrore composito vergingeto
cōiuratio rix: ille festis diebus: & comitalibus: cum frequentissimos in lo
 cis haberet: ferocibus dictis ad ius pristinum libertatis erexit.
 Aberat tunc Cæsar Rauennæ delectum agens: & hyeme creue
 rant alpes: sic iterclusum putabant iter. Sed ille qualis erat: ad nū
 cium rei foelicissimę temeritatis per inuios ad id tempus montiū

multos: per intactas vias: & niues expedita manu emēsus: occu-
pat galliam: ex distātibus hibernis castra cōtraxit & ante in me-
dia gallia fuit: q̄ ab vltima timereſ. Tum ipsa capita belli aggreſ-
sus vrbes Auaricū cum quadraginta milia propugnātium iustu-
lit. Alesiam ducentorū quinquaginta milium iuuentute subni-
xam flāmis adequauit: circa Gergouiam tota belli moles fuit: qp-
pe cum .lxxx. numero in arce: & abruptis defenderēt maximam
ciuitatem vallo: sudibus: & fossa inductoq; fossæ flumine ad hoc
xviij. castellis ingentiq; lorica circumdatam primū fame domuit.
mox audentem eruptiones in vallo gladijs: sudibusq; concidit:
nouissime in deditionem redegit. ipse ille rex maximū victoriae
decus: supplex cum in castra venisset: tum & faleras & sua arma
ante Cæsaris genua proiecit. habes inquit fortem virum vir for-
tissime viciſti.

Vrbss di-
ruptæ.

Gergo-
uia.

Bellum Parthicum.

DUm gallos per Cæsarem in septentrione debellat: in-
terim ad orientē graue vulnus a parthis¹ populus ro-
manus accepit. Nec de fortuna queri possumus: ca-
ret solatio clades aduersa & dijs & hominibus cupiditas consu-
lis Grassi dum parthico inhiat auro. xi. strage legionum & ipsius
capite mulctata est. quod tribunus plebis Metellus exeūtem du-
cem hostilibus diris deuouerat: & cum zeugma transisset exerci-
tus: rapta subitis signa turbinibus hausit euphrates: & cum apud
niceforum castra posuisset: missi ab Orode rege legati denūciaue-
re percussorū cum Pompeio foederum consilia. quæ meminisset
regis inhians ille thesauris nichil ne imaginario quidem iure: sed
Seleutiae se responsurū esse respondit. Itaq; dij foederum vltiores:
nec insidijs nec virtuti hostium defuerunt. Iam primū qui solus
subuehere cōmeatus: & munire poterat: a tergo relictus euphra-
tes: dum simulato transfuge cuidam Mezer elyro creditur: cum
in mediam camporū vastitatem eodem duce ductus exercitus
vndiq; hosti exponeretur. itaq; vix dum venerat carras: cum vn-
diq; præfecti regis Sylaces & Surenas ostendere signa auro seri-
cisq; vexillis vibrantia. Tum sine mora circumfusi vndiq; equita-
tus: in modum grandinis atq; nimborū: densa tela pariter fude-
runt. Si miserabili strage deletus exercitus: ipse in colloquium sol-
licitatus signo dato viuus in hostium manus incidisset: nisi tribu-
nis reluctātibus fugam ducis barbari ferro occupassēt, Sic quoq;

Vndeci
legiones;
cū crasso
deletæ.
Meseras

LVCII FLORI

Aurū lig
dū crassi
riētui in-
fulum.

relatum caput: ludibrio hosti fuit. filium ducis poene in conspe-
ctu patris eisdem telis operuere reliquæ in foelicis exercitus: quo
quenq; rapuit fugam in armeniā: ciliciam: syriamq; distracte vix
nūcium cladis rettulerūt. Caput eius recisum cum dextra manu
ad regem reportatum ludibrio fuit: neq; indigno aurum enim li-
quidum in rictum oris infusum est: vt cuius animus arferat auri
cupiditate eius etiam mortuū & exanguē corpus auro vteretur.

Anacephaleosis.

Aetatis
tertię. c.
supiores
anni san-
cti & pij.
Postre-
mi tertie
ęta. c. an-
ni bellis
magnifi-
ci.

H

Aec est illa tertia ætas populi romani transmarina:
qua italia progredi ausus orbe toto anna circūtulit.
Cuius ætatis superiores. c. anni sancti pij: & vt dixi-
mus aurei: sine flagitio: sine scelere: dum sincera ad-
huc & innoxia pastoræ illius secte integritas: dumq; penorū ho-
stium imminens metus disciplinā veterem cōtinebat. Postremi
c. quos a cathaginis: corynthis numantiæq; excidijs & Attalire-
gis in asiatica hæreditate deduximus in Cæsarem & pompeiū:
secutumq; hos de quo dicemus Augustū vt claritate rerum bel-
licarum magnifici, ita domesticis cladibus miseri: & erubescen-
di, quippe sicut galliam thraciam/ ciliciam/ vberrimas validissim-
asq; prouincias: armenios etiam & britannos: vt non in vsu: ita
ad imperij speciem magnā nomina acquisisse pulchrū atq; de-
corum: ita eodem tempore dimicasse domi cum ciuibus/ sociis/
mancipijs/ gladiatoribus. totoq; inter se senatu: turpe atq; mise-
randum. ac nescio an satis fuerit populo Romano Sicilia & Af-
rica contentum fuisse: aut his etiā ipsis carere dominantia italia
sua q̄ eo magnitudinis crescere: vt viribus suis cōficere. Quę enī
res alia furores ciuiles peperit: q̄ nimia foelicitas? Syria prima nos
victa corrupit. Mox asiatica p̄ gameni regis hæreditas: ille opes
atq; diuitæ afflixere sæculi mores: merfamq; vitijs suis: quasi sen-
tina rem publicā pessum dedere Vnde enim populus romanus
agros & cibaria flagitaret nisi p̄ famē: quā luxus fecerat. hinc er-
go gracchanā. & prima & secūda: & illa tertia apuleiana seditio.
Vnde regnaret de iudiciarijs legibus diuulsus a senatu eques. ni-
si ex auaricia: vt vectigalia reipublice: atq; ipsa iudicia in questu
haberentur. hinc rufus & promissa ciuitas latio: & per hoc arma
sociorū. Quid autem bella seruilia vnde nobis/ nisi ex abūdātia

amiliarium! vnde gladiatorij aduersus dominos suos exercitus nisi ad cōciliandum plebis fauorem effusa largitio. Cum spectaculis indulget supplicia quondā hostium artem facit: iam vt speciosiora vitia tangamus. Nonne ambitus honorum ab isdem diuitijs incitatus! Atqui inde mariana: inde syllana potestas. Aut magnificus apparatus conuiuiorum & sumptuosa largitio nonne ab opulentiā peritura mox ægestatem. hæc Catilinam patrie suæ impegit. Deniq; illa ipsa principatus & dominandi cupido vnde nisi ex nimijs opibus venit! Atq; hic cæsarem: atq; Pompeium furialibus in exitium reipublicæ facibus armavit. Hos igitur populi romani omnis domesticos motus separatos ab externis iustisq; bellis ex ordine prosequemur.

¶ De legibus Gracchanis.

Seditionem omnium causa tribunitia potestas excitauit: quæ specie quidem plebis tuendæ: cuius in auxilium comparata est. Re autem dominationem sibi acquirens: studium populi ac fauorem a gratijs: frumentarijs: iudicarijs legibus aucupat. Inerat omnibus spes equitatis quid tam iustum enim: quàm recipere plebem ius suum a patribus! ne populus gentium victor orbisq; possessor: ex terris aris ac focis ageret! Quid tam æquum quàm inopem populum viuere ex gratia suo! quid ad ius libertatis æquandæ magis efficax quàm vt senatu regente prouincias: ordinis equestris auctoritas saltem iudiciorum regno niteretur! sed hæc ipsa in perniciem redibant: & misera respublica in exitium suum recesserat: & a senatu in equitatem translata iudiciorum potestas: vactigalium id est imperij patrimonium supprimebat: ærarium reduci plebs in agros vnde poterat sine possidentium euersione: qui sibi pars populi erant & men relictas sibi a maioribus sedes ætate quasi iure hereditario possidebant.

¶ Seditio Tyberij Gracchi.

Drimam certaminum facem tyberius Gracchus accendit genere forma: eloquētia facile princeps Sed hic siue Manciniane deditio: quæ sponsor fœderis fuerat cōtagium timens: & inde popularis siue æquo & bono ductus: quia depulsam agris suis plebem miseratus est: ne populus romanus gentium victor: orbisq;

Cōuiuio
rū magni
ficus ap-
paratus
parit ege-
statem.

Tribuni-
tia ptās
seditionū
causa.

Iudicia in
equites
translata

Gracchi
cōmēda-
tio.

possessor: laribus ac focis suis exularet. Quacunq; mente rem au-
sus ingentem postq̄ rogationis dies aderat: ingenti stipatus ag-
mine: rostra conscendit: nec deerat obuia manu tota inde nobili-
tas. & tribuni in partibus. Sed vt intercedentē legibus suis Cneū

Gracchi
i collegā
ferocitas

Octauium videt Grachus: contra fas collegij ius potestatis inie-
cta manu depulit rostris: adeoq; presentī metu mortis exterruit:
vt abdicare se magistratu cogeretur: sic triumuir creatus diuiden-
dis agris cum ad perpetranda cœpta die comitorum proroga-
ri sibi vellet imperium: obuia nobiliū manu eorumq; quos agris
mouerat: cædes a foro cœpit. Inde cum in capitolium pfugisset

Gracchi
cædes.

plebemq; ad defensionem salutis suæ: manu caput tangens hor-
taretur: prebuit speciem: regnum sibi & diadema poscentis: atq;
ita duce Scipione Nasica concitato in arma populo: quasi iure
oppressus est.

¶ Seditio Caij Gracchi.

Tatim & mortis & legum fratris sui vindex: non mi-
nore impetu incaluit Caius Gracchus: qui cum pari
tumultu atq; terrore plebem in auitos iagros arcesse-
ret: & recentem attali hæreditatem in alimenta popu-
lo polliceretur. ¶ Iamq; nimis & potens. altero tribunatu secun-
da plebe volitaret: abrogare auso legibus suis Minutio tribuno/
fretus comitum manu/fatale familię suæ capitolium inuasit/inde
proximorum cæde depulsus/cum se in auentinum recepisset/ in-
de quoq; obuia senatus manu ab Opimio cōsule oppressus est.
Insultatum quoq; mortis reliquijs & illud sacrosanctum caput tri-
buni plebis/percussoribus auro pensatum est.

Gracchi
interitus.

¶ Seditio Apuleiana.

Nihilominus Apuleius saturnius gracchanas asfere-
re leges non destitit. Tantum animorum viro Ma-
rius dabat: qui nobilitati inimicus consulatu suo p̄-
terea confusus occiso palam comitijs Anno cōpeti-
tore: tribunatus subrogare conatus est in eius locū.

Saturni
in feritas

Calum Gracchum: hominem sine tribu: sine nomine sed subito
titulo in familiam ipse se adoptabat: cum tot tantisq; ludibrijs ex-
ultaret impune: rogandis gracchorum legibus ita vehementer
incubuit: vt senatum quoq; cogeret in verba iurare: cum abnuē-

tibus aqua & igni interdiciturū seminaretur: vnustamen exiitit qui mallet exilium . Igitur post metelli fugam omni nobilitate percussa: iam cum tertium annum dominaretur: eovesaniæ progressus est: vt consularia quoq; comitia noua cæde turbaret: qp pe vt satellitem furoris sui Glauciam consulem faceret: Gaium memmium competitorem interfici iussit: & in eo tumultu regē ex satellitibus suis appellatum: lætus accipit . Tum vero iā, con spiratione senatus ipso quoq; iam mario consule: quia tueri nō poterat aduerso directæ in foro acies: repulsus inde capitolium iuasit: sed cum abruptis fistulis absideretur: senatuiq; per legatos pœnitentiæ fidem faceret ab arce digressus / cum ducibus factionis receptus in curiam est . Ibi in eum facta irruptione / populus fustibus / saxisq; coopertum / in ipsa quoq; morte lace rauit.

Metelli
exiliumG. mem
muscæ
ditur.Satumi
ni interi
tus.

Drusiana Seditio.

P Ostremo Liuius Drusus nō tribunatus modo viri bus, sed ipsius etiā senatus auctoritate: totiusq; ita liæ cōsensu / easdē leges asserere conatus: dū aliud captat ex alio tātum conflauit incēdium : vt ne pri ma illius flāma posset sustineri: & subita morte cor reptus / hæreditariū in posteros suos bellū ppagaret: iudiciāna lege Caii Gracchi. Diuiserāt populū romanum: & bicipitem ex vna fecerāt ciuitatē equites romani tāta potestate subnixi: vt q fata patrum / vitalisq; principum haberēt in manu interceptis ve ctigalibus speculabātur suo iure rempublicā. senatus exilio Me telli damnatione Rutilii debilitatus omne decus maiestatis amiserat. In hoc statu rerum pares opibus / animis dignitate. vnde & nata Liuius Druso æmulatio accesserat: equidem Seruilius Cæpio senatū Liuius Drusus asserere: signa & aquillæ. & vexilla aderāt. Cæterū sic vrbē in vna quasi in binis castris diffidebatur Prior Cæpio in senatū impetu factō: reos ābitus Scaurū & Philippum p̄cipes nobilitatis elegit. His vt motibus resisteret Drusus / plebē / ad se gracchanis legibus / eisdē socios at plebem spe ciuitatis erexit. Extat vox ipsius nihil se ad largitionem vlli reli quisse: nisi si quis aut cœnū diuidere vellet / aut cœlū / aderat p̄ mulgādī dies: cū subito tanta vis hominum vndiq; apparuit. vt hostiū aduētū obsessa ciuitas videre. Ausus tñ abrogare de le gibus cōsul Philippus sed apprehensū faucibus viator nō atē di

Biceps
ciuitas.Senatus
debilis.Scaurus
& philip
pus rei
ambitus
Tribuni
ia vis.

Drusi in missit: q̄ sanguinis & in ora: & in oculos redundaret. sic p̄v̄m da
teritus. tæ iussæq; leges. sed precium rogationis statim socii flagitare:
 cum interim imparem Drusum ægrumq; rex temere motarum
 matura: vt in tali: discrimine mors abstulit: nec ideo minus socii
 promissa Drusi a populo romano reposcere armis desierunt.

Bellum quod aduersus socios gestum est:

Sociale
bellū ci
uile fuit.

Sociale bellum voceretur licet vt extenuemus iuidiā
 si verum tamen volumus: illud ciuile bellum fuit: qp̄
 pe cum populus Ro. ethruscos/latinos/ sabinosq; mis
 cuerit: & vnum ex omnibus sanguinem ducat. cor
 pus fecit ex membris: & ex omnibus vnus est nec mi
 nore flagitio socii citra italiā/q̄ intra vrbem ciues rebellabant.

Vrbes q̄
in oīm
parētē
conlar
rexere.

Itaq; cum tusciæ ciuitates: quas viribus auxerant socii iustissi
 me postularēt: ad quam spem eos cupidine dominationis Dru
 sus erexerat. Postq̄ ille domestico scelere oppressus ē: eadē fax:
 quæ illum cremauit: socios in arma & in expugnationem vrbis
 accendit. Quid hac clade tristius? quid calamitosius? cum om̄e
 latiū/atq; picenum/ethrutia omnis/atq; cāpania. Postremo ita

Vbi pri
mū belli
cōsiliū.

lia cōtra matrem ac parentē suam vrbē consurgerēt: cū omne ro
 bur fortissimorum: fidelissimorūq; sociorū sub suis quisq; signis
 haberent municipalia ista. p̄digia. Popedius marsos & etiā lati
 nos. Afranius vmbros/totus senatus/& consules Sannium: Lu
 caniaq; Thelesinus/cū regnū & gentiū arbiter populus: ipsum
 se regere nec posset: vt victrix asæ europæq; a Corsinio Roma
 petere. Primū fuit belli in albano monte consilium: vt festo die
 latinorum Iulius Cæsar & Martius Philippus consules iter sacra
 & aras immolarētur. Postq̄ id nephās proditione discussum est
 Asculo furor omnis erupit. In ipsa qdē ludorū frequētia trucidatis:
 qui tū aderant ab vrbe legatis. Hoc fuit impij belli sacramen
 tum: inde iam passim ab oī parte italiæ duce: & auctore belli dis

Vrbes
vastatæ.

curante Popedio: diuersa per populos & vrbes signa cecinere.
 Nec Hānibalis nec pyrhi fuit tāta vastatio. Ecce otriculū: ecce
 grumētum/ ecce fesulæ/ ecce carseoli/ reserate nuceria/ picentil
 cædibus ferro & igne vastantur/ fusæ Rutilli copix fusæ Cepio
 nis: nā ipse Iulius Cæsar exercitu amisso cū in vrbem cruentus re
 ferretur: miserabili fuere: mediam etiam vrbem peruiam fecit
 Sed magna populū romani fortuna: & semper in malis maior:
 totis de suo viribus insurrexit: aggressiq; singulos populos

Cato discexit ethruscos. Gabinius marcos. Carbo lucanos. Sylla
famnites. Strabo vero Pōpeius omnia flāmis ferroq; populatus :
non prius finem cædiū q̄ Asculi euersione manibus tot exercitu
um cōsularium: direptariq; vrbium dijs litaretur.

Bellum Seruile.

Tetiꝯ & si cum sociis nephas : cum liberis tamen &
ingenuis dimicatum est. Quis æquo animo ferat in
principe gentium populo bella sertiorum? Primū ser
uille bellū inter initiavrbis Herdonio duce sabino i ip
sa vrbe tentatum est : cum occupata tribunitijs sedi
tionibus ciuitate capitoliū obsessum est . & a consule captum.
Sed hic tumultus magis fuit q̄ bellum. Mox imperio per diuersa
terrarum occupato: quis crederet Siciliam multo truentius serui
li: q̄ punico bello esse vastatam / terra frugum ferax: & quodam
modo suburbana puincia late fundis ciuium latinorum teneba
tur. Hic ad cultum agri frequentia ergastula / cathenatiq; cultor
res materiam bello præbuere. Syrus quidam nomine Eunus (ma
gnitudo cladium facit vt meminerimus) fanatico furore simula
to: dum Syriæ deæ cerimonias iactat ad libertatem / & arma ser
uos quasi numinum imperio concitauit: idq; vt diuinitus fieri p
baret) in ore abdita nuce: qua sulphure & igne stipauerat leuiter
inspirans flammam inter verba fundebat . Hoc miraculum pri
mum duo milia ex obuijs: mox ture belli refractis ergastulis. lx. ā
plius milium fecit exercitum. Regijsq; ne quid malis deesset de
coratus insignibus / castella / oppida / vicos miserabili direptiōe va
stauit. Illud quoq; in vltimū belli dedecus capta sunt castra p̄torꝯ
nec nominare ipsos pudet: castra Māniliij / lentuli / Pisonis / H: p̄sei
Itaq; qui p̄ fugitiuos distrahi debuissent. p̄torios duces profugos
p̄elio ipsi sequebantur. Tandem Perpēna iperatore supplicium
de eis sumptum est. Hic. n. victos apud Ennam nouissime obses
sos cū fame quasi pestilentia cōsumpsisset: reliquias latronū cōpe
dibus cathenis religauit: crucibusq; puniuit. Fuitq; de seruis oua
tione contentus: ne dignitatem triumphī seruili inscriptione vio
later. Vix dum respirauerat insula: cū statim a seruis & a Syro rediit
ad cilicem. Athenio pastor interfecto domino: familiam ergastu
lo libertatem sub signis ordinat. Ipse veste purpurea / argenteoq;
baculo / & regium in morem fronte redimita non minorem / quā
ille fanaticus prior conflat exercitum / acriusq; multum / quasi &

Ro. sin.
glos po
pulos ag
gressi.

Priꝯ ser
uille bel
lū tētātū

sicilia ser
uili bello
vastata.

Euni sy
ri cōmea
tum.

Castra p̄
torꝯ cap
ta.

Sūptum
de seruis
supplici
um

Syri insi
gnia.

LVCII FLORI

illum vindicaret. vicos/castella oppida diripiens/in dominos/in
 seruos infestius/q̄ in transfu gas seuebat Ab hoc quoq; prætoris
 exercitus cæsi. capta Seruiliij castra:capta Luculli: sed Aquilius
 Perpennæ vsus exemplo interclusum hostem com meatibus ad
 extrema cõpulis:cõmunitasq; copias armis: fame facile deleuit.
 Dedissentq; se nisi suppliciorum metu volūtariã mortem pertulif
 sent. Ac ne de duce quidẽ suppliciũ exigi potuit. quĩs In manus
 venerit: quippe dum circa ad deprehendendũ eum multitudine
 cõtēdit:inter rixatiũ manus p̄da lacerata est.

Seruiles
 copię
 deletæ.

Bellum Sparthacum.

ENimvero seruilios armorum dedecus feras: nam & ip
 si per fortunam in omnia obnoxii: tamen quasi secun
 dum hominum genus sunt: si i bona libertatis nostræ
 adoptantur: bellum Sparthaco duce concitatum: quo nomie ap
 pellem nescio: quippe cum serui militauerint: gladiatores imper
 rauerint: illi infimæ sortis homines. hi pessimam auxere ludibrio
 calamitatem. Sparthacus. Chrisus & Oenomaus: effracto Lentu
 li ludo: cum septuaginta aut amplius eiusdem fortunę viris eru
 perunt/Capua/seruisq; ad vexillũ/& ad auxiliũ vocatis: cum sta
 tim decem coissent homines: non modo effugisse contenti iam
 vindicari etiam volebant. prima velut ara ruris mons Vesuuius
 placuit: ibi cum etiam obsiderentur a Clodio Glabro per fauces
 caui montis/vitigineis vinculis/ad imas eius descendere radices
 & exitu in vno nihil tale opinãtis: ducis: subito ipetu castra rapu
 ere. Inde alia castra. deiceps thorã/totãq; puagãt cãpaniã. nec vil
 laz atq; vicoz vastatiõe cõtēti: nolã atq; nuceriã: turios: atq; me
 thapõthũ terribili strage populãt: affluētibus in diẽ copijs. Cum
 iã esset iustus exercitus e viminibus/pecudũq; tegumētis icondi
 tos sibi clypeos: & ferro ergastuloz recocto: gladios ac tela fece
 runt. Ac nec quod decus iusto deesset exercitui. domitis obuifs
 gregibus paratur equitatus: captaq; de prætoribus insignia: & fa
 ces ad ducẽ detulere: nec abnuĩt ille de stipediario thrace mi
 les de milite desertor: inde latro: deinde i honore virium gladia
 tor qui defunctorum quoq; prælio ducum funera imperatoris ce
 lebrauit exequijs: captiuosq; circa regum iussit armis depugnare
 Quasi plane expiaturus omne p̄teritũ dedecus: si de gladiato

Vesuui
 us mōs.

seruoz
 mira
 astutia.

Clypei
 vimine
 cõfecti.

re munerator fuisset. Inde iā cōsulares quoq; aggressus/ in Apē-
nino Lentulī exercitū cecidit: apud mutinā Caij Cassij castra de-
leuit. Quibus elatus victorijs de inuadenda vrbe romana quod
satis est turpitudini nostræ deliberauit. tādē etiā totis viribus cō-
tra Mirmilonem confurgit/ pudorēq; romanū Licinius Crassus
asseruit: a quo pulsi fugatiq; pudet dicere hostes in extrema ita-
lię confurrexerunt: ibi circa brutiū angulū clusi: cum fugā in fiel-
liam pararent: neq; nauigia suppeterēt: ratesq; ex cratibus: & do-
lia connexa virgultis: in rapidissimo freto frustra experirent: tan-
dem eruptione facta/ dignam viris obiere mortem: & qđ sub gla-
diatore duce oportuit: sine missiōe pugnatum est. Spartacus ipse
in primo agmine fortissime dimicās quasi imperator occisus est.

Cassij ca-
stra dele-
ta.

Consiliū
de roma
iuadēda.

Sparta-
cus necat̃

¶ Bellum Ciuile Marianum.

Hoc deerat vnum po. ro. malis: iam vt ipse intra se parricidiale bellum domi stringeret/ & i vrbe media ac foro quasi harena ciues cum ciuibus suis gladiatorio more concurrerent: æquiore animo vt cum q; ferrem: si plebei duces: aut si nobiles mali saltem ducatum sceleri prebuisent. Cum vero. proh facinus/ qui viri qui imperatores decora. & ornamenta sæculi sui Marius & Sylla pessimo facinori: suam etiam dignitatem prebuerūt. tribus vt sic dixerim syderibus agitatum est. Primo & leui & modo tumultu. maiore q̃ bello: intra ipsos armorum duces subfistente sæuitia. Mox atrocinius & cruentius per totius viscera senatus grassante victoria vltimum non ciuicam modo: sed hostilem quoq; rabiem supergressum est cū armorum furor totius italię viribus nitere: eousq; odijs sæuientibus/ donec deessent q̃ occiderent. Initiū & cā belli inexplebilis honorū marij fames: dum decretā Syllæ prouinciam Sulpitia lege sollicitat. sed impatiens in iuriæ statim Sylla legiones circūegit: dilatoq; Myihridate exquilia Collinaq; porta geminum agmen vrbi infudit. Vnde cum subito Sulpitius & Albinouanus obiecissent cateruas: sudasq; & saxa vndiq; a moenibus ac tela lacerentur. ipse quoq; iaculatus incendio viam fecit: arcemq; capitolij: quæ poenos quoq; gallos etiam Senonas euaserat/ quasi captiuam victor insedit/ cum ex consulto senatus aduersarijs hostibus iudicatis: in p̃sentem tribunum/ aliosq; diuersæ factionis iure seuitum est. Marium seruilis fuga exemit/ immo fortuna alteri bello reseruauit Cornelio Cin-

Primum
bellū leui
tumultu
gestū. Se-
cundū a-
trocius
vltimum;
hostilē ra-
biē super-
gressum.
Cā primū
ciuilis bel-
li.

na Cneo Octauio cōsulibus male obrutum resurrexit incēdiūne
 & quidē ab ipsorū discordia: cū de reuocandis: quos senatus ho-
 stes iudicauerat ad populum refreret: cincta quidē gladijs cōtio-
 ne: sed vincētibus. quibus pax: & quies potior: pfugus patria sua
 Cīnna cōfugit ad partes: redit ab africa Marius clade maior: si-
 quidē carcer/cathene/fuga/exiliūm horrificauerāt dignitatem.
 Itaq; ad nomen tanti vitii late concurrēt: seruitia proh nephas: &
 ergastula armant: & facile inuenit exercitū miser imperator. Itaq;
 vi patriā reposcens. vñ vi fuerat expulsus: poterat videri iure age-
 re/nisi cām suā seuitia corrumpere: sed cū dijs hoibus infestusq;
 rediret: statim primo impetu cliēs & alūna vrbis hostia: nefandā
 strage diripiēt. mox i vrbē quadruplici agmine intrat: diuisere co-
 pias Cīnna/Marius/carbo: Sertorius/Hic postq̄ manus oīs Octa-
 uij depulsa ianiculo est: statim ad principū cēdē signo dato aliq̄to
 seuius: quā aut in punica: aut in cymbrica vrbe leuif. Octauij cō-
 sulis caput p rostris exponit. Antonij cōsularis i marij ipsius mē-
 sis: Cēsar & Fimbria i penatibus domorū suorū trucidant. Crassi
 pater & filius i mutuo alter alterius aspectu. Bebiū atq; Numito-
 riū p mediū forū vnci traxere carnificū. Catulus se ignis hauustu
 ludibrio hostiū exemit. Merula flamē dialis in capitolio Iouis ip-
 sius oculos venarū cruore respersit. Arcarius ipso vidēte Mario
 cōfossus ē: q̄a fatalē illā scilicet manū nō porrexerat salutāti. Hęc
 tot senatus funera infra calēdas & idus Ianuarij mēsis: septima il-
 la marij purpura dedit: qd futurū fuit si annū consularis ipleret.
 Scipione Norbano q̄nto cōsule tertius ille turbo ciuilis insanię to-
 to furore detonuit: q̄ppe cū hinc. viij. legiones: inde quingētē co-
 hortēs starēt in armis. Inde ab asia cū victore exercitū Sylla ppe-
 raret: & sane cū tā ferus i syllanos Marius fuit quāta seuitia opus
 erat: vt sylla de Mario vindicare Primū apud capuā sub amne
 vulturno signa cōcurrūt: & ibi statim Norbā fusus exercitus stati-
 oēs scipionis copię ostētata spe pacis oppressę. Tū Marius iuue-
 nis & Carbo cōsules: quasi desperata victoria: ne inulti perierēt
 sanguine sanatus sibi parentabant: obsessaq; curia: sic de senatu:
 quasi de carcere q̄ iugularent educti. Quid funes in foro: in cir-
 co: in patētibus tēplis? Nā cū Mutius Sceuola Pont. vestales am-
 plexus aras tm̄ nō eodē igne sepelit. Lāponius atq; Thelesinus
 samnitū duces atrocius Pyrrho & Hānibale cāpaniā ethruriāq;
 populant: & sub specie partiū se vindicāt. Apud sacriportū: colli-

Cīnna vr-
be pellit.

Vrbē q̄-
druplex
agmē su-
bit.

Senato-
rū cēdes.

Quo tpe
tāta cla-
des pa-
trata.

Scipiōis
copię op-
pressę.

Vbi oēs
cię dele-

nāq; portam debellare omnes hostiū coplæ. Ibi Marius hic Thelesinus oppressi nec idem tamē cædium: qui bello finis fuit. Stricti enim & in pace gladij animaduersumq; in eos qui se sponte dederant: minus est quod apud sacriportū. apud Collinam. lxx. amplius milia: Sylla concidit: bellum erat. quattuor milia dedito, rū inermiū ciuium in villa pu. interfici iussit. isti tot in pace non plures sunt: quis autem illos potest computare: quos in vrbe passim quisquis voluit. occidit: donec admonente Fursidio viuere aliquos debere: vt essent/ quibus imperarent: proposita est ingēs illā tabula. & ex ipso equestri ordinis flore ac senatū duo milia electi qui mori iuberentur: noui generis editum piget post hęc re ferri ludibrio abdita fata carbonis fata: forani p̄toris atq; denulei: Bebium sine ferro ritu ferarum inter manus laceratū/ marium ducis ipsius fratrem: apud catuli sepulchrū: oculis/ manibus/ crucibusq; defossis seruatū aliquandiu/ vt per singula mēbra more retur: positis singulorum hominum fere pœnis/ municipia Italiae splēdidissima sub hastavenerunt: spoletū inter amneum: præneste/ Forentia. nam Sulmonem vetus oppidum socium atq; amicū: facinus indignum/ nondum expugnatum: vt obsides iure belli & mō morti damnati duci iubentur. sic damnatam ciuitatē iussit Sylla deleri.

Bellum Sertorianum.

Ellum sertorianū quid aliā q̄ Syllanæ proscriptiōis hereditas fuit? hostile potius an ciuile dixerī nescio. quippe q̄ lusitani celtiberiq; Romano cesserint duce: exul & p̄fugus feralis illius tabulæ vir summe q̄ dem sed calamitosę virtutis/ malis suis maria terrasq; permiscuit etiā africæ/ iam balearibus insulis fortunā exptus missusq; in oceanū fortunatasq; insulas penetrauit/ tandē Hispaniā armavit. vt cum viris facile cōuenit: nec aliter magis apparuit hispani militis vigor: quā romano duce quāq̄ ille nō cōtentus hispania. Ad mīthrydatem quoq; ponticosq; respexit: regemq; classe iuuit. & qd̄ futurum fuit satis tanto hosti/ vno imperatore resistere res romana non potuit. Additus metello Gneus Pompeius/ hī copias viri diu & ancipiti semper acie attriuere: nec tamen prius bello q̄ suorum scelere & insidijs extinctus. copias eius prope tota hispania persecuti: diu & ancipiti. semper acie domauerunt. Prima per Legatos certamina inhabitata: cum hic Domitius & Horius

Septuaginta milia cæsa.

Duo milia electi qui mori iuberent.

Horreda marij cedes.

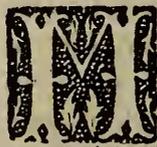
Sertorij errores.

Sertorij suorum fraude extinctus est.

Inde herculei proluderēt: mox his adud Segoniā: illis apud Anā
flumen oppressi: ipsi duces cominus inuicē experti apud Lauro
nem atq; Sucronē equauere clades. Tum illis ad populationē a
grorū: his ad vrbiū excidia cōuersis: misera inter romanos duces
hispania/discordiē poenas dabat: donec opp̄sso domestica frau
de Sertorio: victoq; deditoq; Perpēna: ipsæ quoq; in romanā fi
dem venere vrbes/obstater: mestudia/valentia/auxima/ & in fa
me nichil nō expta calaguris Sic recepta in pacē Hispania: victo
res duces externū id magis/ q̄ ciuile bellū videri voluerūt vt triū
pharent.

Vrbes q̄
in roma
nā vene
re fidem

Bellum Ciuile sub Lepido.

Arco Lepido Quinto Catulo cōsulibus: ciuile bellū
pœne citius oppressum est/ q̄ inciperet. sed q̄tum la
teq; fax illius motus ab ipso Syllę rogo exarsit. Cupi
dus nanq; rex nouarum per insolentiā Lepidus acta
tanti viri rescindere parabat: nec īmerito/ si tamē posset sine ma
gna clade reipublicæ. Nam cum iure belli Sylla dictator proscri
psisset inimicos/ qui superant: reuocante Lepido/ qui aliud q̄ ad
bellum reuocabātur. Cum damnatorū ciuium bona addicente
sylla: quis male capta/ iure tamen repetitio eorum p̄culdubio la
befactabat compositam ciuitatem. Expediebat ergo quasi egrę
saueiæq; reipublice quiescere quomocūq; ne vulnera cura
tione ipsa rescinderēt. Ergo cum turbidis cōcionibus: velut clas
sico ciuitatē terruisset: profectus iu ethruriam arma inde & exer
citurum vrbi admouerat. Sed iam miluiū pōtem: collēq; laniculum
Luctatius catulus: Gneus pompeius syllanę dominatiōis duces:
atq; signiferi alio exercitu cōsiderant. A quibus primo statim im
petu retro pulsus: hostisq; a senatu iudicatus: incruēta fuga ethru
riam inde sardiniam recessit. Ibi quoq; morbo & poenitentia in
terijt Victores quod non tenuere alijs in ciuilibus bellis pace cō
tenti fuerunt.

Lepidi
motus
post syl
le interi
tū.

Lepidus
in sardi
nia cēdit

L. Flori Epithomæ Liber Quartus incipit

Bellum Catilinæ.

Atilinā luxuria primū: tamē hinc cōflata ege
stas rei familiaris/ simul occasio: q̄ in extremis
finibus mūdi: arma romana peregrinabātur in
nefaria consilia opprimēde patrie suæ compu
lere: senatum cōfodere/ consules trucidare: di
stringere incendijs vrbe diripere ætarium: to

Quibus
rōnibus
motus ca
tilina rē
pu. iuasit

tam deniq; rempublicam funditus tollere: & quicqd nec Hānibal videret optasse. Quibus (nephās) socij aggressus est ipse patricius: sed hoc munus est Curij: Porcij: Syllæ: Cethegi: Antonij: Varguntei: atq; Longini quæ familiæ quæ senatus insignia? Lētulus quoq; tunc maxime p̄ter hos omnis imānissimi facinoris satellites habuit: additū est pignus cōiurationis sanguis hūanus: quem circūlatum pateris bibere. summū nephās: nisi amplius esset p̄pter quod biberūt. Actū erat de pulcherrimo impio: nisi illa coniuratio in Ciceronē & Antoniū consules incidisset quorū alter industria rem patefecit: alter manus oppressit. Tanti sceleris Indiciū per Fulviā emerisit vilissimū scortū: sed patricij nois consul habito senatu in p̄sentem parricidā reū Cicero perorauit: sed non amplius profectū q̄ vt hostis euaderet: seq; palam p̄fessor in cendiū suum restincturū rulina minaret: & ille quidē ad præparatum a Manlio in ethruria exercitum p̄ficiscitur: signa illaturus vrbi. Lētulus destinatū familię suæ sybilinis versibus regnum sibi vaticinās ad prestiturū a Catilina diē vrbe tota viros ifaces ite la dsponit. Nec ciuili cōspiratione cōtentus: legatis Allobrogum qui tū forte aderant in arma sollicitatis: & isset vltra alpes furor nisi altera p̄ditione. Vulturij prætoris littere tenerētur Statim Ciceronis impio iniecta est barbaris manus: palam prætor in senatu cōiunciū. De supplicio agētibus Cæsar parcendū dignitati: Cato animaduertendū pro scelere cenlebat: quam sententiā secutus oibus in carcere parricidæ strāgulātur: quibus parte cōiurationis oppressa tñ ab incepto Catilina non destitit. Sed infestis ab ethruria signis patriā petens obuio Antonij exercitu opprimū. q̄ atrociter dimicatū sit exitus docuit. Nemo hostiū bello supfuit: quē quis in pugnādo cœperat locū eum amissa anima corpore tegebat Catilina lōge a suis inter hostium cadauera repertus est: pulcherrima morte: si pro patria sic concidisset.

Bellum Cæsarīs & Pompei.

Nam poene toto orbe peccato: maius erat imperiū Romanū: q̄ vllis externis viribus extingui posset. Itaq; inuidens fortuna principi gentium populo: ipsum illum in exitiū suum armauit: ac Mariana quidem Cimanaq; rabies intra vrbe p̄cluserat: quasi experiretur syllana tempestas. Latius intra italiā tum detonuerat Cæsarīs furor atq; Pompei vrbe/italiā/gentes/natiōes/ totum deniq; qua patebat imperiū quo

Fœdus humano sanguine sancitū.

Fulvia coniurationis indicium.

Allobrogū iudicium.

Varia de puniēdis cōiuratoribus opinio.

Catilina occidit.

dam quasi diluuiio: & cum inflammatione corripuit: A deo ut non recte tantum civile dicatur: ac ne sociale quidem / sed nec externum: sed potius commune quodam ex omnibus & plusquam bellum

Auxilia, Quippe si duces eius inspicias / totius senatus in partibus: si exer-
res caesa, citus hinc .xi. legiones: inde .xviiij. flos omnis & robur italici san-
ris & po, guinis: si auxilia sociorum / hinc gallici germanique; delectus: inde
pei. co, Deiotarus / Ariobarzanes / Tharcon / dimotus Corinthius: omnis
pie. thraciae / cappadociaeque; / ciliciae: macedoniae / graeciae / italiae / totiusque;
 robur orientis: si moram belli / quattuor annis: & pro clade rerum
 breue tempus si locum & spacium ubi commissum est: intra italiam: in
 de se in galliam / hispaniam deflexit. reuersumque; ab occasu totis
 viribus in epyro: thessaliaque; confedit. hinc egyptum subito transi-
 liuit. Inde respexit asiam. africae incubuit. Postremo in hispaniam
 remigrauit: & ibi aliquando defecit. sed non & odia partium finita
 cum bello. Non enim prius quieuerunt: quam in vrbe ipsa medio sena-
 tu eorum qui victi erant odia victoris sese caede faciarent. Cau-
 sa tante calamitatis: eademque; omnium nimia foelicitas. Siquidem
 Quinto Metello & Lutio Afranio consulibus cum romana maie-
 stas toto orbe polleret: recentesque; victorias ponticos & armenios
 triumphos in pompeianis theatris Roma cantaret: nimia pompeii
 potentia apud ociosos (ut solet) ciues mouit inuidiam. Metellus ob-
 imminutum cretae triumphum: Cato aduersus potentes semper obli-
 quus detrectare pompeium / actisque; eius obstrepere. Hic dolor trans-
 uersum egit: & ad praesidia dignitati paranda impulit. Forte tunc
 Crassus genere / diuinitis / dignitate florebat: vellet tamen auctores
 opes Caius Caesar eloquentia: & spiritu ecce iam consulatu alleuabat.
 Pompeius tamen super utrumque; eminebat. Sic igitur Caesare di-
 gnitate comparare. Crasso augere. pompeio retinere cupientibus:
 omnibusque; pariter potentiae cupidis. de inuadenda repu. facile con-
 uenit. ergo cum mutuis viribus in suum quisque; decus niteret: gal-
 liam Caesar inuadit / Crassus Asiam / pompeius Hispaniam. Tres
 maximos exercitus etiam: sic orbis imperium societate trium prin-
 cipum occupatur. decem annos traxit ista dominatio: exinde quo-
 niam mutuo metu tenebant: Crassi morte apud Parthos & mor-
 te Iuliae Caesaris filiae: quae nupta pompeio generi focique; concor-
 diam matrimonij foedere tenebat: statim emulatio erupit. Iam
 pompeio suspectae caesaris opes: & caesari pompeiana dignitas
 grauis: nec hic ferebat pariter: nec ille superiore nefas sic de princi-

Huius
tanti belli
causa.

Quid ci-
uibus ro-
mouit in
uidiam.
Cospira-
tio pom-
pei crassi
& caesaris

Crassus
apud par-
thos mor-
tuus.

patu laborabāt. tanq̄ duos tanti imperij fortuna nō caperet. Ergo Lētulo marcelloq; cōsulibus rupta prima cōiuratōis fide: de successione Cæsaris senatus: idēq; pōpeius agitabat: nec ille abnuebat: si ratio sui p̄ximis comitijs haberetur cōsulatus: absentī quem decē tribus fauēte pōpeio nup̄ decreuerāt. Tū dissimulante eodē negabāt. veniret & peteret maiorē more: ille cōtra flagitare decreta: ac nisi in fide p̄manerēt: nō se remittere exercitum ergo in hostē decernit. His cæsar agitarus statuit p̄mia armorū armis defendere Prima ciuiliis belli harena Italia fuit: cuius arces leuibus p̄sidijs Pōpeius infederat: sed oia subito cæsaris impetu opp̄ssa sunt prima Arimino signa cecinerūt. Tū pulsus ethuria Libo ymbria Thermus/ Domitius confinio: & peractū erat bellū sine sanguine si pōpeiū brundisij opprimere: vt coeperat potuisset. Sed ille p̄ obsessi claustra portus nocturna fuga euasit. turpe dictu: mō princeps patrū pacis belliq; moderator p̄ triūphatū a se mare lacerata & p̄ene inermi nauī fugiebat. Nec pōpeius ab Italia q̄ senatus ab vrbe fugat prior quā p̄ene vacuā metu cæsaris ingressus cōsulē seipse facit. Aerariū quoq; sanctum. qđ quia tardius aperiebant tribuni iussit effringi censurq; & patrimoniū populi romani ante rapuit q̄ imperium pulso fuga toq; pompeio maluit prius ordinare pronuincias quam ipsū sequi. Siciliam & Sardiniam Annonæ pignora per legatos habuit/ nihil hostile erat in gallia/ pacem ip̄e fecerat. Sed ad hispanienses pompeii exercitus trāseunti per eam duci portas claudere ausa Massilia est misera dum cupit pacem/ belli metu in bellum incidit/ sed quia tutis muris erat vinci eam sibi iussit absentī. Grecula ciuitas nō pro mollicia nominis & vallum rumpere. & incēdere machinas ausa & congregi nauibus. Sed brutus cui mandatū erat bellū victos terra mariq; perdomuit: mox dedentibus sese ablata omnia p̄ter q̄ potioem omnibus habebant libertatem. Anceps variūq; & cruentum in hispania bellum cū legatis Cnei pōpei petreio & Affricano: quos llerdē castra habētes apud Sycorin amnē obsidere & ab oppido intercludere aggreditur. interim abvndatione verni fluminis cōmeatibus prohibet: sic fame castra tentata sunt obsessorq; ip̄e quasi obsidebatur. Sed vbi pax fluminis redit/ populationibus & pugna campos aperuit. Iterum ferox in stat & cedentes ad celtiberiam consecutus aggere & vallo & p̄ hęc siti ad deditionē compulit. Sic citerior hispania recepta est:

Cā bellū
inter cæsarem &
pōpeiū.

Pōpei fuga.

Aerarij direptio.

Massiliæ audacia.

LVCII FLORI

Hispaniæ
a cæsare
recipiunt.

Infesta
cæsari for-
tuna.

Opitergi-
nos faci-
mus.

Cæsari in
epyræ tra-
ijcit.

Cæsaris
impatietia.

Præclara
læuæ vir-
tus.

nec vltior morā fecit: quid enī vna post quinque legiones. Itaque vltro cedente Varrone/gades/fretum/oceanas.oia foelicitatē Cæsaris sequebantur. Aliquid in aduersus absentē ducē ausa fortuna est. Circa Illyricū & affricā/ quasi de industria prospera eius aduersis traderentur. Quippe cum fauces adriatici maris iussi occupare Dolabella & antonius: Ille illyrico. hic cretico littore castra posuissent/ iam maria late tenēte Pōpeio repēte castra legatus eius Octavius Libo ingentibus copijs classicorum vtrumque circumuenit: deditioem fames extorsit Antonio Missæ quoque a Basilio in auxilium eius rates: quales inopia nauium fecerat/ noua pompeianorum arte cilicium actis sub mare funibus captę quasi per indagine/ duas tamen estus explicuit/ vna quę opiterginos ferebat/ in vadis hęsit/ memorandūque posteris exitū dedit. Quippe vix mille iuuentū manus/ circumfusi vndique exercitus/ per totum diē tela sustinuit/ & cū exitū virtus nō haberet/ tamē ne in deditioem venirent/ hortante tribuno Vltro mutuis ictibus in se concurrat. In africa quoque pars & virtus/ & calamitas curionis fuit/ qui ad recipiendā puinciā missus pulso fugatoque Vato iā superbus/ subitum Iubę regis aduētum/ equitarūque mauroꝝ sustinere nō potuit. Parebat victo fuga sed pudor suasis/ vt amissum sua temeritate exercitū morte sequeretur. Sed iam debitū pars fortuna flagitante sed dum bello Pōpeius epyron elegerat. Nec Cæsar moratur/ quippe ordinatis a tergo oibus/ (quis hyems media phibetur tēpestate) ad bellū nauigauit/ positique ad oricū castris: cū pars exercitus ob inopiā nauium cū Antonio dimissa brūdusij incram faceret/ adeo impatiens erat vt ad accessendos eos ardente ventis mari nocte cōcubia. speculoturio nauigio solus ire temptauetit/ extat ad trepidum tanto discrimine gubernatorem vox ipsius. Quid times Cæsarem vehis Cōtractis in vnum vndique omnibus copijs. positique cominus castris/ diuersa erant ducum consilia. Cæsar per natura ferox/ & conficiendę rei cupidus/ ostentare aciem prouocare/ accessere/ nunc obsidione castrorum quę sexdecim millium vallo obduxerat. Sed quid his obesset obsidio/ qui patente mari oibus copijs abūdarēt. Nūc ex pugnatione dirrachij irrita quippe quā vel situs inexpugnabilem facerēt. Ad hoc assiduis in eruptione hostiū plijs/ quo tēpore egregia virtus Stræuę cēturionis emicuit/ cuius in scuto cētū atque viginti tela sedere. Iā vero direptione urbium sociarū cum oricū & Comphos/ & alia castella thessalie.

vastarent. Pompeius aduersus hæc ne cedere moras: tergiuersari
 simul. vt hostem interclusum vndiq; iopia cōmeatum terreret
 vtq; ardentissimi ducis consenseret impetus. Nec diutius pro
 fuit duci salutare concilium. milites ocium. socij moram. Princi- **Copie q̄**
 pes ambitum ducis increpabant. Sic præcipitantibus fatis præ- **i thessa-**
 lio functa est thessalia: & philippicis cāpis vrbis imperij generis **lica con-**
 humani fata commissa sunt: nunq̄ vllō loco tantū virium populi **flixere.**
 romani tantum dignitatis fortuna vidit: trecenta amplius milia **Imminē**
 hinc/ & illinc præter auxilia regum & senatus. Nunq̄ imminentis **tis ruine**
 ruinae manifestiora prodigia/ fugavictimarum/ examia/ insignes **p̄digia.**
 iter diu tenebræ: dux ipse & nocturna imagine theatri sui audiēs
 plausum in modum planctus circumsonare: & mane cum pullo
 amiculo (nephas) apud principia cōspectus est. Nunq̄ acrior/ ne
 q; alacrior exercitus Cæsari fuit. Inde classica prius/ inde tela: an-
 notatum quoq; cōmittentis acie Craſtini pilū. Qui mox adacto
 in os gladio: sic inter cadavera repertus libidinē ac rabiē qua pu-
 gnauerat ipsa nouitate vulneris p̄ferebat. Sed nec minus admi-
 rabilior illius exitus belli. Quippe cum Pōpeius adeo equitū co-
 pia habundaret: vt facile circūuenturus sibi Cæsare videret: circū **Circūue-**
 uentus ipse est. Nam cū diu equo Marte cōtenderet: iussuq; Pō- **tus**
 pei fusus a cornu erupisset equitatus repēte hic signo dato: ger- **Pompe-**
 manorum cohortes taurū in effusos equites fecere ipetum: vt illi **ius.**
 esse pedites: ii venire in equis viderentur. Hanc stragē fugientis
 eqtatus leuis armaturæ ruina comitata est: tūc terrore latius da-
 to: turbātibus iuicē copiis: reliqua strages q̄si vna manu facta est
 Nec vlla res magis exitio fuit q̄ ipsa exercitus magnitudo. Mul-
 tus in eo prelio Cæsar fuit: mediusq; inter impatorē & militē/ vo-
 ces quoq; obequitantis exceptæ altera cruenta/ sed docta/ & ad
 victoriam efficax miles facie feri: altera ad iactationem compoſi-
 ta: parce ciuibus cū ipse sequeret Foelicē vtcūq; i malis Pōpeiu
 si eadē ipsumq; exercitum eius fortuna traxisset: supstes dignita-
 tis suæ vixit. Cum maiore dedecore per thessalica tempe equo
 fugeret pulsus i deserto ciliciæ scopulo fugam in parthos africā/
 vel egyptū agitare. Vt deniq; in pelusio littore imperio. vilissimi
 regis consiliis spadonum/ & ne quid malis desit Septimii deser-
 toris sui gladio trucidatus/ sub oculis vxoris suæ liberorūq; more Pōpei
 retur. Quis nō peractū esse cum Pōpeio crederet bellum: at qui teritus.
 acrius multo/ atq; vehemētius thessalici incendiicineres recaluerē

& in egypto quidem aduersus Cæsare sine partibus bellū: Quis-
 ptolomeꝯ pe cum Ptolomæus rex alexandrię summum ciuilibus belli scelus
 us. peregrisset: foedusq; amicitia cum Cæsare medio pompeij capite
 lanxisset: vltionem clarissimi viri manibus quæ tēte fortuna causā
 nō defuit. Cleopatra regis soror affusa Cæsaris genibus partem re-
 gni reposcebat. Aderat puellę forma: & q̄ duplicaretur ex illo: q̄
 talis passa videbatur iuriā: odiū ipsius regis: qui Pōpeij cædem
 partium fato non Cæsari dederat: haud dubie idē in ipsum ansu-
 rus si expedisset. Quāvbi Cæsar restitui iussit in regnū statim ab eis
 Cæsaris dē p̄cussoribus pōpeij oblesu in regia: q̄uis exigua manu: ingē-
 virtus tis exercitus molē: mira virtute sustinuit. Ac primū ædificioꝝ p̄
 ximoz atq; naualium incēdio infestoꝝ hostium tela submouit.
 Mox pēnifulā pharon subitus euasit. Inde depulsus in maria mi-
 ra foelicitate ad p̄ximā classē enatauit. Relicto quidē influcti-
 bus paludamēto. seu fato: seu cōcilio vt illud igruētibus hostium
 Cæsaris i telis saxisq; peteretur. Tum receptus a classicis suis: vndiq; simul
 hostes i adortus: de ibelli ac p̄fida gēte iusta generi manibus de-
 pietas. dit. q̄ppe & Theodorus magister: auctor totius belli: & nevirilia
 qdē portēta Photinus atq; Ganymedes diuersi p̄ mare & trans
 fugio & morte cōsūpti. Regis ipsius corpus obrutū i limo reper-
 tū est i aureæ loricae honore. In Asia quoq; nouus rerum motus
 a pōto plane: quasi de industria captate fortuna hūc mithryda-
 tico regno exitū: vt a Pōpeio p̄r: a Cæsare filius vinceretur. Rex
 Pharnaces magis discordię nohrę fiducia: q̄ virtutis suę infesto
 in Cappadociam agmine ruebat: sed hunc Cæsar aggressus vno
 Celeria. & (vt sic dixim) nō toto p̄lio obtriuuit more fluminis: quod vno
 de phar nace vi eodēq; momēto venit: p̄cussit: abscessit. ec Nvana de se p̄dica-
 Ætoria: tio est Cæsaris ante victū hostem esse quā visum. Sic cū exteris
 At in africa cum ciuibus multo atrocius: q̄ in Pharsalia. huc reli-
 quias partiū naufragatū quidā furoris estus expulerat. Nec reli-
 Atrocis i africa q̄ quias diceret: sed integrum bellū: sparsæ magis q̄ oppressæ vi-
 thessalia res erant. Auxerat sacramētum ipsa clades imperatoris: Nec de
 pugnatū generabat ducum successio. Quippe satis ample sonabant in pō-
 peiani nominis locum Cato & Scipio. Accessit copijs maurita-
 nus rex iuba: videlicet vt latius vinceret Cæsar. Nihil ergo inter
 acrior cę pharsaliā: & Tapson: nisi q̄ amplior eoq; acrior cæsarianorum i-
 saria petus fuit: idignārium post Pompeium creuisse bellum. Deniq;
 q̄ aliter nunq̄ ante imperiū ducis suę spōte signa cecinerūt fra-

ges; tuba coepit. Et elephanti bellorum rudes & nuper a silua con-
sternati subito clangore. statim & exercitus in fugam: & duces for-
tius; quā vt effugerent. Non in conspicua tamē morte omnium iam
Scipio Naue fugiebat: & affecit hostibus gladium perviscera
exegit: & vbi esset quodam requirere; respondit hoc ipsum / bene se
habet imperator. Iuba cum se recepisset in regiam magnifice epu-
latus. postremo die cum petreio fugae comite super mensas &
pocula interficiendum se ei praebuit; ille & regi suffecit & sibi. Cū
interim semel in medio cibi: & parentalia fercula regio simul /
Romanoque sanguine madebant. Cato non interfuit bello; post
tisque ad bragadam castris; vt causa velut altera africae claustra ser-
nabat Sed accepta partium clade nihil cunctatus. vt sapiēte dignum
erat. mortem etiā laetus acciuit. Nam postquam filium comitesque; ab
amplexu dimisit: in nocte lecto ad lucernam platonis libro : quod im-
mortalitatem animae docet; paulum quieuit; tum circa primam vigi-
liam stricto gladio reuelatum manu pectus semel. iterumque; percussit.
Ausus post hoc virum medicum violare fomentis. Ille passus dum absc-
derent; rescidit plagas; secutoque; vis sanguinis moribundas ma-
nus in ipso vulnere reliquit. Quasi non esset vsque dimicatum sic ar-
ma rursus & partes: quantoque; africa supra thessaliam fuit: tanto africa
suprabat Hispania plurimum: quantum fauoris partibus dabat fraternitas
ducum: & pro vno duos stare Popenios. Itaque; nusquam atrocius nec tam
incipiti Marte concursus est. Primum in ipso hostio oceani Va-
rus didiusque; legati conflixerunt. Sed acrius fuit cum ipso mari: quam in-
ter se nauibus bellum. Siquidem velut furorē ciuicum castigaret ocea-
nus: vtraque; classem naufragio cecidit. Quinam ille horror; cum
eodem tempore fluctus; procellae; armamenta; confligerent; adde situs
ipsius formidinem urgentia in vnum hinc hispaniae inde mauri-
taniae littora; mare & internum & externum; imminentesque; Hercu-
lis speculas: cum omnia vndique; simul praelio; & tempestate sauirerent.
Mox circa obsidiones urbium vtriusque; discursus est. Quae mise-
rae in hos atque; illos duces societatis romanae poenas dabant. Om-
nium postrema certaminum Munda hic non pro caetera foelici-
tate. sed anceps & diu triste praedium. vt plane videretur nescio
quid deliberare fortuna. Sane & ipse ante aciem mestior non ex-
more Caesar siue respectu fragilitatis humanae: siue nimiam pro-
sperorum suspectam habens continuationem vel eadem timens:
postquam idem esse coeperat: quod Popenius. Sed in ipso praedio quod nemo

norum im-
petus.

Scipiois
exitus.

Iubae &
petrei in-
teritus.

Catonis
exitus.

Bellum a-
certimum

Anceps
apud mun-
dam pug-
na.

LVII FLORI

vnq̄ meminerat: cū diu pari Marte acies nihil aliud q̄ occiderēt
 in medio ardore pugnātū subito ingēs inter vtrosq; silentium
 quasi conuenissent. hic omnium sensus erat. nouissime illud inu
 sitatū Cæsaris oculis nephas: post. xiiii. ānos probataveteranorū
 ne copie manus gradum retro dedit. q; & si nōdū fugerat: apparebat tñ
 tergiuer pudore magis: q̄ virtute resistere. Itaq; ablegato equo similis fu
 rantur. renti primam in aciem pcurrit. Ibi p̄sare fugiētis / cōfirmare. p
 totum deniq; agmen oculis / manibus / clamore volitare. dicitur
 in illa perturbatione: & de extremis agitate secū: & ita manife
 sto vultu fuisse. quasi occupare manu mortem vellet: nisi q; co
 hortēs hostiū quinq; per trāsuersam acie actæ quas Labienus
 periclitātibus castris p̄sidio miserat. sp̄e fugę p̄buisent: hoc
 aut & ipse credidit: aut dux callidus attribuit in occasione & q̄
 si fugientem inuectus: simul & suorum erexit animos. & hostes
 perculit. Nam hi dum se putant vincere fortius sequi: inde Pom
 peiani dum fugere credunt suos: fugere cōperunt. Quanta fue
 rit hostiū cædes: Ita rabiesq; victoribus sic æstimari potest. Hoc
 a p̄lio p̄fugi eum se mūdæ recepissent: & Cæsar obsideri sta
 tim victos imperasset: congestis cadaueribus ager effectus est:
 quæ pilis iaculisq; confixa inter se tenebātur: foedum etiā inter
 barbaros: sed videlicet desperātibus: Pompeio liberis: Cneū p̄
 lio profugū cruce saucio desertā & auia petentē Cesonius apud
 lauronē oppidū cōsecutus: pugnātem nondū desperantē inter
 ficit: Sextum fortuna in celtiberia interim abscondit: aliiq; post
 Cæsarem bellis reseruauit. Cæsar in patriā victor inuehitur pri
 mum de gallia triumphum trāsmiserat rhenus: rhodanus / & ex
 auro captiuus oceanus. Altera laurus ægyptia. tunc in ferculis
 Nilus: arsinoe & ad simulachrum ignium ardens pharus. Ter
 tius de pharnacē currus & p̄oto. Quartus iuban & Mauros: &
 bis subactā ostendebat hispaniā pharsalia & tharfos & munda
 nusq; & quanta maiora erāt de qbus nō triūphabat: hic aliqñ fi
 nis armis fuit. Reliqua pars incruenta: p̄satūq; clementia bellū
 nemo cæsus imperio preter Afranium: satis ignouerat semel: &
 Fastum Syllā: didicerat generosum timere filiamq; Pompei cū
 patruelibus ex Sylla hic posteris cauebatur. Itaq; nō ingratīs ci
 uibus. omnes in principem congesti honores circa templa ima
 gines in theatro distincta radiis corona: suggestus in curia: fasti
 giū in domo mensis in cœlo ad hoc pater ipse patrię p̄petuusq;

Cæsaria
ne copie
tergiuer
santur.

Pōpeia
ni mili
tes i fu
gā con
uersi.

Cneus
pōpeius
ceditur.

Cæsaris
triūphi.

Cæsaris
honores

dictator. Nouissime dubium an ipso volente: oblata pro rostris ab Antonio consule regni insignia. Quæ omnia veluti insule in destinata[m] morti victimam congerebantur. Quippe clementiam principis vincit inuidia: grauisq; erat liberis ipsa beneficiorum potentia. Nec diutius dilatio donata est. Sed Brutus & cassius aliq; patricii consenserunt in cædem principis. quanta vis facti. Manauerat late coniuratio. libellus etiam cæsari datus eodem die: nec per litare centum victimis potuerat: venit in curiam tamen expeditionem parthicam meditans: ibi in curuli sedentem eum se natus inuasit: tribusq; & viginti vulneribus ad terram datus est. sic ille qui terrarum orbem ciuili sanguine impleuerat tandem ipse sanguine suo curiam impleuit.

Cæsaris
iteritus:

Cæsar Augustus.

DOpulus romauus Cæsare & pompeio trucidatis: rediisse in statum pristinae libertatis videbatur. & redierat: nisi aut pompeius libetos: aut cæsar heredem reliquisset. vel utroq; perniciosius fuit: si non collega quondam mox emulus cæsarianæ potentia[e] fax & turbo sequentis secundi superuisset. Antonius. quippe dum sextus paterna repetit trepidatum toto mari: dū Octavius mortem patris vlciscitur: iterum fuit mouenda thessalia: dum Antonius variis ingenio aut successorem cæsaris/ indignatur octauium aut amore cleopatras deiscit in regem: nam aliter saluus esse non potuit: nisi confugisset ad seruitutem. gratulandum tamen in tanta perturbatione est q[uod] potissimum ad octauium Cæsarem Augustum summa rerum rediit: qui sapientia sua atq; solertia. percussum vndiq; & perturbatum ordinauit imperii corpus: quod ita haud dubie nunq[ue] coire & consentire potuisset: nisi vnus præsidii nutu/ quasi anima & mente regetetur. Marco Antonio & P. dolobella communes. imperator Ro. iam ad cæsares transferente fortuna: variis & multiplex motus ciuitatis fuit quodq; in ænua coeli cōuersione fieri solet: vt mota sydera tonent: ac suo flexu tempestates significant. sic cum romanæ dominationis idest humani generis conuersione penitus intremuit: omniq; genere discriminū ciuilibus: terrestribus: ac naualibus bellis omne Imperii corpus agitatū est.

Vide ne
seculi
nō scdi
fit legen
dum.
Octauii
commē
datio.

Ro. ipe.
oi disci
minū ge
nere agi
tatum.

Bellum Mutinense.

Ciuiliū
motuū
causa.

Prima ciuiliū motuum fuit causa testamentū. Cæ-
cuius secūsus heres Ant. prælatū sibi Octauiū fu-
rens: in expiabile contra adoptionē acerrimi iuue-
nis: suscepit bellum. quippe cum intra decem &
octo annos tenerū: & obnoxiiū: & opportunum in-
furiæ iuuenem videret: ipse plenæ ex commilitio cæsaris digni-
tatem laceraret furis hæreditatem: ipsum insectari probis: &
cunctis artibus cooptationem iulie gentis cum inhibere nō de-
sineret. Deniq; ad deprimendum iuuenem: palam arma moliri
& parato exercitu in cisalpina gallia resistere moribus suis. De-
cium brutum obsidebat. Octauius cæsar ætate & iniuria fauo-
rabilis: & nominis maiestate, quod sibi induerat: Reuocatis ad
arma veteranis. priuatus (quis crederet) consulem aggreditur:
obsidio mutinæ liberat Brutum: Antonium exiit castris: tum
quidem etiam manu pulcher apparuit. Nam cruentus & sauci-
us aquilam a moriete signifero traditam suis humeris in castra
referebat.

Pulchrū
augusti
facinus.

Bellum Perusinum.

Iterum bellū cōcitauit agrorū diuisio: quos
Cæ. veteranis in castris precium militiæ persul-
uebat: semp aliter antonii pessimum ingeniū
gladio cincta virilis militiæ vxor agitabat. er-
go depulsos agris colonos incitando iterum
arma ierat. Hic vero iā nō priuatis sed totius
senatus suffragiis iudicatum hostem Cæsar
aggessus: itra perusine muros redegit: cōpulsitq; ad extrema de-
ditionis turpi & nihil non experta f. me.

Perusi-
næ pu-
gnæ ori-
go.

Bellum Viratus.

Vm solus etiam grauis paci. grauis reipublicæ esset
Ant. quasi ignis incēdo Lepidus accessit. qd contra
duos exercitus necesse fuit venire icruentissimi fœde-
ris societare: diuersa oim nota incēdia. Lepidum di-
uitiarum cupidum q̄tum spes ex turbatione reip. An. onium vl-
tiones de eis q se hostē iudicassent. Cæsare inultus pater & ma-
nibus eius graues Cassius & brutus agitabant. in hoc velut fœ-
dus pax inter tres duces cōponitur: apud cōfluentes inter mu-
tinam & bononiam iungunt manus: & exercitus cōsulant nullo
bono mote triuuiratus: iuaditur: oppressa armis rep. redit iylla

Cōposi-
tū fœ-
dus.

na proscriptio: cuius atrocitas nihil in se minus habet q̄ numerū
 cxi. senatorum exitus foedi/ truces/ miserabiles toto terrarū orbe Syllanæ
 fugientium pro quibus quis non pro dignitate rei ingemiscat. proscrip
 Cum Anto. L. Cæsarem auunculum suum/ Lepidus. L. Paulum tiōis a
 suum fratrem proscripserit. Romę capita cęsorum proponere in trocitas.
 rostris iam vsitatum erat. Verum sic quoq; ciuitas lachrymas te Cicerōis
 nere non potuit: cum rescissum Ciceronis caput i illis suis rostris caput in
 videretur. Nec aliter ad videndum eum q̄ solebat ad audiendū rostris
 concurrerēt. Hęc scelera in Antoni/ Lepidiq; tabulis Cęsar p ipositū.
 cussoribus patris contentus fuit. Hęc quoq; ni: multa fuisset eti
 am iusta cędes haberetur.

Bellum Cassij & Bruti.

Rutus & Cassius sic Cæsarem/ quasi Tarquinium re Bruti &
 gem depulisse regno videbantur. Sed libertatem quā Cassii fu
 b maxime restitutam voluerunt: illo ipso parricidio p ga
 didere. Igitur cęde perfecta cum veteranos Cęsa
 ris. nec immerito timerent: statim curia in capitoliū
 confugerant. Nec illis ad vltionem deerat animus: sed ducē non
 habebant. Igitur cum appareret quę strages reipub. immineret:
 displicuit vltio cum consulis abolitione decreta. Nec tamē publi
 ci doloris oculos ferrent: in prouincias ab illo ipso quem occide
 erāt Cęsare datas syriam/ & macedoniam concesserant. Sic vin
 dicta Cęsaris dilata potius q̄ oppressa est. Igitur ordinata magis
 vt poterat: q̄ vt decebat in triumphos reipub: relicto ad vrbis triūviro
 præsidium Lepido/ Cęsar cum Antonio in Cassium/ Brutumq; rū istitu
 succingitur. Illi comparatis ingentibus copiis eādem illam (quę tio
 fatalis Cn. Pompeio fuit) harenam insederant. Sed nec tum in
 minentia cladis destinatę signa latuere. Nam & assuetę cadaue Clades
 rum pabulo volucres: castra quasi iam sua circūvolabant. In aciē horrēda;
 prodeūtib; obuius ethyops nimis aperte ferale signū fuit. Ipsi
 q; Bruto per noctē cū illato lumine ex more aliqua secū agitare Bruti vi
 atra quædā imago se obtulit: & quę esset interrogata: tuus inquit sio
 malus genius. ohe dixit & sub oculis mirātis euauit. Pari in me
 liora p̄sagio in Cęsaris castris oia/ aues/ victimæq; pmiserāt. Sed medicus
 nihil præsentius: q̄ Cęsaris medicus somnio admōitus: vt Cęsar cęsa. sō
 castris excederet: quibus capi imminebat: vt factum ē. Acie nāq; nio mo
 cōmissa cum pari ardore aliquandiu dimicatū fore: & quamuis nitus

duces non essent: tunc presentes: cum alterum corporis egritudo, illum metus, & ignavia subduxissent: stare tamen pro partibus iniuncta fortuna, & vltoris, & qui vidicabatur. Primum adeo anceps fuit: & par vtrumque discrimen: vt exitus praelii docuit.

philipē
sis pu
gnæ an
ceps for
tuna.

Capta sunt hinc cæsaris castra: inde Cassii. Sed quarto efficacior est fortuna quam virtus, & quod verum est: vbi oriens afflauit non residet in verbo tantum esse virtutem victoriam illi praelio error dedit Cassius inclinato cornu suorum cum captis Cæsaris castris rapido impetu recipientes se equites videret: fugere arbitratu eua dit in tumulum: inde puluere & strepitu etiam nocte vicina exitibus gestæ rei sensum, cum speculator quoque in id missus tardius renunciaret, transactum de partibus ratus: vni ex proximis auferendum præbuit caput. Brutus cum in cassio etiam suum animum perdidisset: nequid excōstituti fide resignaret: ita enim par superesse bello conuenerat: ipse quoque vni comitum suorum confodiendum præbuit latus. Quis sapientissimos viros non miratur: ad vltimum non suis manibus vsos. nisi hoc quoque ex persuasione non defuit ne violarent manus: sed in abolitione sanctissimarum, pietissimarumque animarum iudicio suo scelere alieno vterentur.

cassii at
que bruti
cædes.

Bellum cum Sexto Pompeio.

Sextus
Pō. o p
prim. it.

Sublatis percussoribus Cæsaris: supat Pompei domus alter iuuenem in hispania occiderat: alter fuga euaserat: contractisque in foelicis belli reliquiis: cum insuper ergastula armasset: siciliam, sardiniamque habebat: iam & classe medium mare infederat. O quam diuersus a patre ille cilicas extinxerat. Hic secum pyratas nauales agitarat. Tanta mole belli penitus in siculo freto iuuenis oppressus est. Magnique famam ducis ad inferos secum tulisset: si nihil tentasset vltius nihil nisi quod magnæ indolis signum est sperare semper. Perditis enim rebus profugit: asiamque velis petit. venturus ibi in manus hostium & cathenas: & quod miserrimum est: fortibus viris: ad hostium arbitrium sub percussore moriturus. Non alia post Xersem miserabilior fuga: quippe modo trecentarum quinquaginta nauium dominus: cum

Miserabilis sex in mare abiectis pauens atque respectans: & tamen non timens ne si Pō. fu periret.

ga.

Bellum parthicum Duce Ventidio.

Vanuis in Cassio & Bruto partes sustulisset: i Pō
 peio totum partium nomē aboleisset: nōdum ta-
 men ad pacis stabilitatē profecerat Cæsar: cum
 scopulus / & nodus in ora publicæ securitatis su-
 peresset Antonius: nec ille defuit vitijs quin pe-
 rirret. Immo oīa expertus ambitu & luxuria pri-
 mū hostes / deinde ciues: tādē etiā terræ seculū liberauit. Parthi
 clade Crassiana altius animos erexerāt: ciuilesq; populi romani
 discordias leti acceperāt: Itaq; vt prima affulsit occasio: nō dubi-
 tauerūt erumpere. vltro quidē inuitatē labieno: qui missus a Cas-
 sio Brutoq; qui furor sceleꝝ sollicitauerat hostes in auxilium: &
 illi pacato duce regio iuvene dissipant Antoniana p̄sidia. Casca
 legatus ne veniret i potestatē a gladio suo ipetrauit. Deniq; abla-
 ta syria emanabat latius malum / hostibus sub auxilij spē sibi vin-
 centibus / nisi ventidius & hic legatus Antonii incredibili foelici-
 tate / & labieni copias / ipsumq; pacorū / & oēm parthicum equita-
 tū toto inter orōtē & euphratē sinu late cecidisset. Viginti ampli-
 us milium fuit. Nec sine consilio ducis / qui simulato metu / adeo
 passus est castris succedere donec assumpto iactus spacio adime-
 ret vsus sagittarū / Rex fortissime dimicans cecidit. mox circūla-
 to eius per vrbes: q̄ descuerāt capite syria sine bello recepta. Sic
 crassianā cladē pacori cēde pensauimus.

partho-
 rū erup-
 tio.
 Cedes,
 nō qua.

Regis
 caput p
 vrbes
 circūla-
 tū. Initū
 foedus.

Bellum Parthicum:
 cum Anthonio.

Expertis iuicem Parthis / atq; romanis / cum Crassus at-
 q; Pacorus vtrinq; virium mutuarum documenta fel-
 cissent: pari rursus reuerentia integra amicitia. & qui-
 dem ab ipso foedus Antonio cum rege percussum. Sed immen-
 sa vanitas hominis: dum titulorum cupidine araxem / & euphra-
 tem sub imaginibus suis legi concupisset: neq; causa / nec consi-
 lio / ac ne imaginaria quidē belli conditione: quasi hoc quoq;
 ex arte ducis esset obrepere: relicta repente syria in parthos im-
 petum facit. Gens præter armorum fiduciam simulat trepidatio-
 nem: & in campos fugam. Hic statim quasi victor sequebatur:
 cum subito nec magna hostium manus ex improuiso etiam in Partica
 fessos via subyēspere velut nimbs erupit: & missis vndiq; sagit-
 fraus.

tis duas legiones operuerunt Nihil occiderat in comparationē cladis: quæ in posterum diem imminabat: nisi interuenisset deū miseratio: vnus ex clade crassiana parthico hiu/ castris ad equitatus: & salute latine data cū fidem ipso fecisset: quid imineret edocuit. iam affuturum cum omnibus copiis regem: irent retro: peterentq; montes: sic quoq; hostem for/ asse non defore: atq; ita secuta est minor vis hostium: q̄ imminabat. Adfuit tamen: deletæq; reliquæ copię foreut: nisi vrgentibus telis in modum grandinis quadam forte: quasi docti procubissent in genua milites & elatis super capita scuris cesorum speciem præbissent. tum parthus arcus inhibuit. deinde Romani cum se rursus extulisset adeo res miraculo fuit: vt vnus ex barbaris miserit vocē. Ite & bene valete romani: merito vos victores fama gentium loquitur: qui parthorum tela fugistis. Non minor ex aqua postea q̄ ab hostibus excepta clades / infesta primum siti regio cum quibusdam Salmacidis fluuius infestior: nouissimeq; cum iam ab inualidis / & auide hauriebatur. Noxiæ etiam dulces fuerunt. Mox & ardores per armeniam / & niues per capadociam / & vtriusq; cœli subita mutatio pro pestilentia fuit. Sic vix tertia parte de .xvi. legionibus reliqua cum argentum passim dolabris concideret: & subinde inter moras mortem a gladiatore suo flagitasset: egregius imperator tandem profugit in syriam: vbi incredibili quadam mentis yecordia ferocior aliquanto factus ē: quasi vicisset qui euaserat.

Ingēs te,
loꝝ co,
pia.

Pathog:
tela. Ro.
fugere.
Noxiæ
aquæ .

Bellum cum Antonio & Cleopatra .

Vror Antonii quatenus per ambitum non inter iret & luxu & libidine extinctus est. Quippe post parthos cum exosus arma in ocio ageret. captus amore Cleopatræ: quasi bene gestis rebus in regio se sinu reficiebat. Hęc mulier egyptia: ab ebrio imperatore precium

Ro. ipiū libidinū romanum imperium petit: & promisit Antonius: quasi Cleopatre pmissum. facilius esset partho romanus. Igitur dominationem parare: nec rater sed patriæ / no: ninis / togæ / fascium oblitus / totus vt monstrū illud: vt mente ita aio quoq; cultuq; descuerat. Aureū i manu baculū ad latus: & in acie purpntea vestis. ingentibus obstricta gemmis diadema aderat: vt regina rex ipse frueretur. Ad primum nouorum motuum famam Cēsar a Brūduisio traiecerat: vt venienti bello occurreret. positusq; castris i epyro leucadē insulā

montemq; leucatem & ambracil sinus cornua infesta classe succinxerat. Nobis,cccc.amplius naues,cc.non minus hostiū:sed numerū magnitudo p̄sabat. Quippe a senis in nouenos remorū ordinibus:ad hæc turribus atq; tabularis alleuaræ castelloꝝ & vrbiū specie:nō sine genitu maris:& labore ventotum ferebantur:quæ quidē ipsa moles exitio fuit. Cæsaris naues a trirēmibus in senos:nec amplius ordines creuerant:itaq; habiles in omnia:quæ vsus poscebat:ad impetus : & recursus:flexusq; capiendos:Illas grauis & ad omnia prepeditas singulas plures ad ortæ / missilibus simul / tū rostris / ad hoc ignibus iactis ad arbitrium dissipauere. Nec vlla re magis hostium copiarum apparuit magnitudo:q̄ post victoriam. Quippe immēsa classis naufragio belli factō toto mari ferebatur:arabumq; & sabeorum & mille aliarum gentium asię spolia / purpuram aurumq; in ripam assidue mota ventis maria reuomebant. Prima dux fugæ regina / cum aurea quippe / veloq; purpureo se in altum dedit. Mox secutus antonius: sed instare vestigiis Cæsaris. Itaq; nec præparata in oceanum fuga / nec munita præsidiis / vtraq; egypti cornua parethonium atq; pelusium profuere:prope manu tenebantur prior ferrum occupauit. antonius. Regina ad pedes Cæsaris puoluta tērauit oculos ducis frustra. Nam pulchritudo intra pudicitiam principis fuit. Nec illa de vita qua offerebatur / sed de parti regni laborabat. Quod vbi desperauit a principe. seruariq; se triumpho vidit: incautiorem nocta custodiam: in mausolum se (sepulchra regum sic vocant) recipit: ibi maximos vt solebat induta cultu ī differto odoribus folio iuxta suum se collocauit Antonii. Admotisq; advenas serpentibus: sic morte quasi somno soluta est.

Cæsaris castra in epyro.

Cæsaria na clas sis ātoni ana expeditior

Antonii & cleo patre fuga.

Antonii & cleo patre exitus.

Hic finis armorum ciuiliū. Reliqua aduersus exteras gentes. Quæ districto circa mala sua impetio / diuersi orbis oris emicabāt. noua quippe pax: nec dum assuete frenis seruitutis tumidę gentium inflatęq; ceruices ab imposito nuper iugo resiliēbāt. Ad septentrionem conuersa ferme plaga ferocius agebat / norici / illirii / pannonii / dalmatę / mysi / thraces / & daci / sarmatę / atq; germani / noricis animos labant alpes atq; niues: q̄ bellum nō posset ascendere. Sed omnes illius cardinis p̄os brennos / senones / atq;

Armōꝝ ciuiliū finis.

LVCII FLORI.

Mulierꝝ feritas. vindelicos: per priuignū suum Claudiū drusum pacauit. Quæ fuit callidarum gētiū feritas facile vel mulieres ostēdere: quæ deficientibus telis Infantes ipos affictos humo: in ora militum aduersa miserunt. Illirri quoq; sub alpibus agunt: imasq; vales earum & quædam quasi claustra custodiunt: abruptis torrentibus implicati. in hos expeditionem ipse sumpsit: fieriq; pontem imperauit. Hic se & aquis & hoste turbantibus cuuctanti ad ascensum militi scutum de manu rapuit/ & inuia primus/ tunc agmine secuto cum illirycus multitudine potētem succidisset. saucius manibus ac cruribus speciosiore sanguine. & ipso periculo augusti or terga hostiū precidit. Pannonii duobus saltibus. ac tribus fluuiis drauo/ sauo/ histroq; vallantur. populati proximos intra ripas se recipiebant. In hos domandos Vibium misit. cæsi sunt in vtriq; fluminibus. arma victorū non ex more belli cremata: sed capta/ sunt/ & in profluentes data/ vt cæteris qui resistebant victoria sic nunciaretur. Dalmatæ plerunq; sub siluis agunt. Inde in latrocinia promptissimi. Hos iam quidem martius incensavibe delminio quasi detrūcauerat. Postea Asinius pollo gregibus armis agris multauerat. hic secūsus orator. Sed augustus per domādos Vibio mendat: qui efferum genus fodere terras coegit. aurumq; venis repurgare : quod alioquin gens omnium cupidissima/ studiosa diligentia acquirat / vt illud in vsus suos seruare videatur. Misit q̄ fieri/ q̄ truces fuerint q̄ ipsorum/ etiam barbari barbarorum horribile dictu est . Vnus ducum ante aciem postulato silentio . Qui vos inquit estis? Responsum inuicem. Romani gētiū domini/ & illi/ ita inquirunt fiet: si nos viceretis. Accepit omen Martitis Crassus. Illi statim ante aciem immolato equo concepere votum: vt cęsorū extis ducum & litarent & vescerentur. Deos audisse crediderim: nec tubā sustinere poterunt. Non minimum terroris incussit barbaris Chonidius centurio satis barbarę efficacis tamen apud pares homines stoliditatis: qui poculum gerēs super cassidē suscitātā motu corporis flāmam velut ardenti capite fundebat. Ante hos thracū maximus populus descuerat. Ille barbarus & signis militaribus: & disciplina: armis etiam romanis assueuerat. Sed a pisone perdomiti: in ipsa captiuitate rabiem ostendere: quippe cum cathenas moribus tentarent. feritatem suam ipsi puniebant. Daci montibus in hærent Cotifonis regis imperio: quotiens cōcretus imperio da

Bellū ad uersus pānonas.

Bellum dalmaticum.

Misit ferocissimi populi.

Misit timore perciti/

Trachū feritas.

nubius vinxerat ripas decurrere solebant & vicina populari: vi sum est Cæsari augusto gētem aditu difficillimam submouere. Dacia Misso igitur Lentulo vltra vltiorem repulit ripam: citra præsi sumota. dia cōstituit. Sic tunc dacia non victa: sed sumnota: atq; dilata est. Sarmatę patentibus campis inequitant: & hos per eundem Sarma Lentulum prohibere danubio satis fuit. nihil preter niues raras tarū bar q; siluas habent. tanta barbaria est: vt pacē non intelligant. Ger baries. maniam quoq; vtinam vincere tanti non putasset: magis turpi Germa ter amissa est q̄ gloriose acquisita: sed quatenus sciebat patrem ni cū bel suum Cæsarem bis trāsuectum pontem rheno quesisse bellum. lum. In illius honorem cōcupiit facere prouinciam: & factum erat: si barbari tam vicia nostraq; imperia ferre potuissent. Missus in eā prouinciam Drusus primos domuit Vsiptes: inde cæteros per currit: & tactos. Nam marcomānorum spolijs insignibus quen dam editum tumulum in trophęi modum excoluit. Inde validif simas nationes cheruscos/ sueuos/ & sicābros pariter aggressus est. Qui. xx. centurionibus incrematis hoc velut sacramēto sum pserat bellum. Adeo certa victorie spe: vt præda ī antecessus pa ctione diuiserint. Cherusci equos: Sueui aurum & argentū: Sicā bri captiuos elegerant: sed omnia retrorsum. Victor nanq; dru Germa nia pp̄li deuicti. sus equos: pecora: torques eorum: ipsosq; præda diuisit & vendi dit. Prætera in tutelam prouincię præsidia atq; prouincias vbi q; disposuit. Per mosam flumen per albim: per insurgiam: p er rheni quidam ripam quinquaginta amplius castella direxit: bo Dru si in germa nia ge sta. nam & genosiam cum pōtibus iunxit: classibusq; firmavit: inui sum atq; ī accessum in id tempus hircinium saltum patefecit. ea deniq; in germania pax erat: vt mutati: homines alia terra. cœ lum ipsum mitius moliusq; solito videretur. Deniq; non per a stulationem sed ex meritis defuncto ibi fortissimo iuvene: ipsi q; nunq̄ aliter senatus cognomen ex prouincia dedit. Sed dif ficilius est prouincias obtinere: q̄ facile viribus parantur: iure re tinentur: igitur breue id gaudium fuit. Quippe germani victi magis q̄ domiti erant: moresq; nostros: magis q̄ arma sub impe ratore druso suscipiebant. postq̄ ille defūctus est: Vati quintilij libidinem ac superbiam: haudsecus: q̄ seuitiam odisse ceperunt Ausus ille agere conuentum & in castris se direxerat: quasi vio lentiam & barbarorum lictoris virgis: & preconis voce posset in hibere. At illi qui iam pridem rubigine oblitos enses: inerteq;

cernerent equos: vt primum togas & ſæuiora armis iura viderūt: duce armenio arma corripunt. Cum interim tanta erat Varo pacis fiducia: vt ne p̄dicta quidē & prodita p̄ Segestā vnum ducū coniuratione cōmoueretur. Itaq; improuidum & nihil tale metuentē in prouiso adorti: cū ille (o securitas) ad tribunal citaret vndiq; inuadunt: castra rapiunt: tres regiones opprimuntur

**Germani rebel-
lant.** Varus perditas res eodem quo canensem diē paulus & fato est et animo secutus: nihil illa cæde per paludes: perq; siluas cruentius. nihil insultatione barbarorū intollerantius: præcipue tamē in caufarū patronos: aliis oculos: aliis manus amputabāt: vnus os futū/recisa prius lingua/quam in manu tenens barbarus tandem inquit vipera sibilare desiste. Ipsius quoq; consulis corpus quod militū pietas humi abdiderat/offossum. Signa & aquilas duas adhuc & barbari possident. tertiam signifer prius q̄ in manus hostium veniret eūulsi: merſaq; intra baltei sui latebras gens incruenta palude sic latuit: hac clade factum vt imperium quod in littore oceani non steterat/in ripa rheni fluminis staret

**Getulici
cognomen.** Hæc ad septentrionem. Sub meridiano tumultuatum magis q̄ bellatum est. Musulamos atq; getulos accollas fyrtiū Cossio duce compescuit/vnde illi getulici cognomē: latius victoria patet Marmaridas atq; garamantas Turmio subigēdos dedit. Potuit & ille redire marmaricus: sed modestior in æstimanda victoria fuit. Ad orientem plus negocii cum armenis. Huc alterum Cæsar ex nepotibus suis misit ambo fato breues / sed alter iglorius Massiliæ quippe Lutius morbo soluttur. In licia Caius ex vulnere cum armeniā ad parthos se subtrahentem recipit. Armenios victo rege Tigiane i hoc vnū seruitutis genus pompeius assueuerat: vt rectores a nobis acciperent. Intermissum ergo ius. per hunc recuperatum: non incrueto nec inulto tamen certamine. Quippe dominatiōis quem rex artaxatis prefecerat: simulata proditione adortus virum intentum libello: quem vt thesaurorum rationem continētem ipse porrexerat: strictus ac recreatus: ex vulnere in tempus ceterum barbarus vndiq; infesto exercitu oppræssus: gladio & pyra in quam se percussus immisit: etiam cæsari satisfecit. Sub occasu pacata fere erat om̄is hispania: nisi quam pyrenei desinentis/copulis inherentem citerior alluebat oceanus. Hic duę validissime gentes Cantabri & astures immunes iperii agitabant. Cātaborū & peior & alterior: & magis p̄ti

**Pacata
hispania.**

nax in rebellando animus fuit. Qui nō contenti libertatē suā de
 fendere proximis etiā imperitare tentabant vacceosq; & curgo
 nio s& aurigonas crebris incurfionibus fatigabant: in hos igitur
 quia vehementius agere nunciabatur nō mādāta expeditio se
 sumpta est ipsa venit legisamam castra posuit inde partito exer
 citu totam in diem amplexus cantabriam afferam gentem ritu
 feratū quasi idagine debellabat. Nec ab oceano quies cum infe
 sta classe ipsa quoq; terga hostium cederentur Primū aduersus
 cantabros sub mænibus belgicæ præliatus est. Hic fuga in emi
 nentissimum vinium montem qua maria prius oceani q̄ arma
 romana ascensura esse crediderat. Tertio arracillum opidū ma
 gna vi repugnat captum tamen postremo fuit medulli montis
 obsidio quem perpetua. xv. milium fossa comprehensum cinxit
 vndiq; simul ad eunte romano postquā extrema barbari vident
 certatim igni ferro inter epulas venenoq; quod ibi vulgo ex
 arboribus taxis exprimitur percepere mortem: seq; pars maior
 a captiuitate: que v̄ debatur vindicauere Hæc per Antistium Fir
 mum Agrippam legatos hibernans in traconis maritimis Cæsar
 accepit. ipse præsens hos deduxit montibus: hos obsidibus ad
 strinxit hos sub corona iure bellī vendidit: digna res lauro: di
 gna curru senatui visa est. & cæsar tantus erat: vt posset trium
 phos contēnere. Astures per idem tēpus ingenti agmine a mon
 tibus suis descenderant: nec temere sumptus: vt barbaris impa
 re & positis castris apud Sturam flumen trifariam in diuiso ag
 mine tria simul romanorum castra aggredi parāt. fuisset anceps
 & cruentum & vtinam mutua clade certamē. tunc tam fortibus
 etiā subito. tam cum cōsilio veniētibus nisi Dirigecini prodissēt
 aquibus premonitus Carissus cum exercitu adueniēs oppres
 sisset consilia. Sic tamen quoq; non incruento certamine reli
 quias fusi exercitus validissimi ciuitas Lācia excepit. Vbi loci a
 deo certatum est vt in captā vrbē falces poscerent: egre dux im
 petrauit veniam: vt victorię romanę stans potius esset q̄ incen
 sa monumentū. Hic finis augusto bellicorū certaminū fuit. idē
 rebellādī finis hispaniæ. certa mox. fides & eterna pax cū ipso
 rum ingenio in pacis partes promptior & cū cōsilio cæsarīs qui
 fiduciā montiū timēs: in quos se recipiebāt castra sua: sed quæ
 in plano erāt habitare: & incolere iussit ingēris esse cōsiliū illud
 obseruari caput. Natura regionis circa se oīs aurifera miniq; &

Cātabri
cū bellū

venenū
ex taxo
cōfectū.

Vbi Au
gustus
bella ter
minauit

chryfocolæ & aliorum colorum ferax. igitur exerceri solum iuf
 fit. sic astures vt latentes in profundo opes suas atq; diuitias:
 dum aliis quærent noſſe ceperunt Omnibns ad occaſum & me
 ridiem pacatis gentibus : ad ſeptentrionem quoq; duntaxat in
 tra rhenum: atq; danubium. Item. ad orientem intra eurū: & eu
 phratē niſi quoq; reliqui qui iminunes imperiū erant : ſentie
 bant tamen magnitudinem: & victoriam gentium populi roma
 ni reuertebantur. nā & ſcythæ miſere legatos: & ſarmatæ amici
 tiam petentes. Seres etiam: habitantefq; ſub ipſo ſole Indi: cum
 gemmis & margaritis elephantos quoq; inter munera trahen
 tes: nihil magis q̄ longinquitatem viæ imputabant: quadrienni
 um impleuerant & tamen ipſe hominum color ab alio venire ſo
 le fatebatur. Parthi quoq;: quaſi victoriæ pertinere: rapta clade
 craffiana vltro ſigna rettulere: ſic vbiq; cuncta atq; continua to
 tius generis humani aut pax fuit: aut pactio. Auſuſq; tandem
 Caſus Auguſtus ſeptingentefimo ab vrbe condita anno Ianum
 geminum claudere: bis ante ſe clauſum ſub Numa rege: & victa
 primum carthagine: hinc conuerſus ad pacem pronum in omnia
 mala: & in luxuriam fluens ſeculum: grauib; ſeueriſq; legibus
 multis coercuit: ob hæc tot facta ingentia dictator perpetuus:
 & pater patriæ: Tractatum etiam in ſenatu an quia condidiſſet
 imperiū Romulus vocaretur ſed ſanctius & reuerentius viſum
 eſt nomen Auguſti: vt ſcilicet iam tum dum colit terras ipſo no
 mine & titulo conſecraretur.

aſtu. ter
 ra ſerax:

Legati
 ex remo
 tis terris
 romæ ve
 niunt

Romanæ Hiſtoriæ Per. L. Florum
 q̄ elegantiffime In compen
 dium redactæ.

FINIS.

Superioribus diebus cum apud te de me incidisset sermo pater amplissime nonnulli cauillatores vitæ (quod mihi communis nunciauit amicus) vt meę detraherent linguam liberius soluisse cognoui presente ac mirate te. hinc ego non alienum putavi ab officio meo excusare innocentem. non q̄ in crimen ceciderim: verum q̄ omni labe prorsus vacent. id quidem agerem pluribus: nisi persuaderem michi causam te corā versari viro modestissimo. atq; iustissimo: qui nō ignoras improborum esse maledicere: boni vero viri a se non discedere. vt quo illi maledicendo: eo nos in bene agendo tenaciores efficiantur: solatio accedit. Socrates amplissime sapientię vir veneno necatus. Demosthenes etiam conterraneus suus spirans inter satellitū manus. Damon quoq; qui non crimine aliquo exulauit: sed q̄ alios excelleret eloquentia. De obtrectoribus haberē plura conscribere: quę quia a me scribi: a te vero legi sine molestia non possent prætereamus. Quod autem sequitur Sexti ruffi compendiolum: ex parte (vt puto) satis emendatum: dicatumq; nomi tuo suscipere: ac legere velis. Præmissi ex me pauca: quę si a te viro eruditissimo comprobabuntur: labori meo bene consultū existimabo. Tu vale & me ama.

Socrates

Damon

Angelus Tiphernas.

Regnauit in Italia Ianus. Saturnus deide. Post eum Picus: quem Faunus sequutus est. Huic latinus successit. Quo regnante Aeneas venit; in Laurentem agrum: Lauinium condidit: regnauitq; annis tribus: eo consecrato: cuius titulus effertur Diui patris terrestris qui numici vndas gubernat.

Qui ante urbē conditā italia.

Ascanius in longam Albam quā condiderat regnū trāstulit. Vbi regnatum est annis supra quadringentis triginta & duobus.

ab Ascanio	xxxviiij
Ascanio postumio	xxxix.
Aenea filio	xxxxi.
Latino filio	L.
Alba filio	xxxix
Aynea	xxliij

Capi
 Capeto
 Tyberino
 Agrippa
 Auentino
 Proca
 Amulio

xxxiii.
 xxxiii.
 ix.
 xl
 xxxvii.
 xxii.
 xliii.

Sexti Ruffi viri consularis Valentiano Augusto de historia Ro. Libellus incipit.

b Reuem fieri clementia tua precepit. parebo libens.
 Quippe cum desit facultas latius eloquendi more secutus calculatorum. qui ingentes summas ere breuio ri reprimunt. Accipe ergo que breuiter dicta breuius computentur: vt annosam vetustatem reipub. preteriti facta temporis non tam legere gloriose princeps q̄ numerare videaris. Ab vrbe igitur condita in ortu perhenitatis vestrae quo prosperius impertum romanum sortitus est anni mumerantur sic Sub regibus. ccxli. sub consulibus. cccclxvij. Sub imperatoribus. ccccvii.

De regibus.

Regnauerunt Romę per annos. ccxliii. Reges numero. vii. Romulus regnauit per annos. xxxvii. Senatores p̄ quinos dies annum vnum. Numa pompilius regnauit annis. xliii. Tullus hostilius regnauit annis. xxxii. Ancus Martius regnauit annis. xxiiii. Tarq̄nus Priscus regnauit annis. xxxviii. Seruius tullus regnauit annis. xliiii. Tarquinius superbus expulsus est regno anno. xxv.

De consulibus

Q̄ vari
 us roma
 norum
 status

Consules fuerunt a Iunio Bruto & Publicola in Pansa & Hirtilium numero octingenti. lxxvii. Præter eos qui in eodem anno sorte aliqua sunt subrogati per annos. cccclxvij. Quadraginta quinq; annis Romę consules defuerunt. Sub decemuiris annis. ii. Sub tribunis militum annis. xliiii. Sine magistratibus roma fuit annis quattuor.

De Imperatoribus

i mperatores ab Octauio Cæsare Augusto vsq; in Iuliano suerunt numero. xliiii. per annos. ccccvii. Sub his igitur tribus imperandi generibus: hoc est regio Consulari & imperatorio: quantum roma profecerit breuiter intimabo.

Regnum regum

SVb regibus. visi p annos. ccxliij. non āplius q̄ vsq̄ portū/atq; Ostiam. xviii. miliarium a portis vrbis romę: vt porte adhuc parux / & a pastoribus conditæ quū finitimæ circū ciuitates p̄merēt romanum processit imperium

Regnum consulum.

IVb consulibus inter quos & nōnūq̄ dictatores fuerūt ānos simul. cccxlvii. vsq; transpadum italia occupata qualiter est Africa subacta Hispaniæ accesserunt. Galliæ / & auctum Britaniæ tributariæ factæ sunt. Inde illirium. Istri. Liburni / Dalmatiæ domiti sunt. Ad achanam transitum sit ro. do minium est. Macedones subacti cū Dardanis / cū Misis / & Thracibus bel latū ē ad Danubiū vsq; puētū. In Asia expulso Antiocho primū pedē posuerūt romani. Mithridate victo pōti regnum occupatū est. & armenia minor (quam idem tenuereat) armis obtēta est. In Mesopotamiā romanus exercitus puenit: cū parthis foedus iitū ē. Contra Cardoneos / ac Saracenos / & arabes bellatum est. Iudea omnis victa est. Cilicia / & Syria in potestatem populi Romani venerunt. Aegypti reges foederati sunt.

Regnum imperatorum.

IVb iperatoribus vero pānos. ccccvii. quum diuersa rei pu. fortuna multi principes imperarent. Accesserunt tamen romano orbi alpes maritimæ / alpes goti / retie noricæ / Pannoniæ / mitiæ / & ois ora Danubii puincia est redacta Pontus omnis / armenia minor / Oriens totus cum Mesopotamia / asia / arabia / & egypto sub imperii romani iure transiuit. Quo autem ordine singulas prouincias romana res publica affecuta est: ostenditur ita infra.

DRespub. romana quo ordine affecuta ē regnū. Prima prouinciæ facta ē Sicilia. Eā victo Hyerone Siculorū rege Marcellus cōsul obtinuit. deide a prætorebus redacta ē. Postea ē cōmissa p̄sidibus. nūc a cōsularibus administrat. Sardinia & Corsicā Metellus vicit. Quę pri mapro. uincia. triūphauit de sardis: qui rebellauere sepe. Iuncta administratio harū insularum fuerat. post suos prætore habuit. Nunc singulæ a præsibus reguntur. In aphricam pro defensione Siculorum romana transmissa sunt signa. Ter aphrica rebellauit. ad extremū deleta p̄ publum Scipionem. Carthago prouincia facta est: nūc z. iij.

HISTORIA ROMANA

sub consularibus agit. Numidia ab amicis regibus tenebatur: sed Iugurthæ ob necatos ad herbalem & Héphalē Micipsæ regis filios bellū indictū est: & eo p̄ Metellum cōsulē attrito: p̄ Marium capto: in potestātē po. ro. Numidia puenit Mauritaniæ a Bocco rege obtentæ sunt: sed subacta omni africa mauros luba rex tenebat: qui in causa belli ciuilibus a Iulio Cæsare victus mortem sibi p̄ priuoluntate consciiuit. ita mauritaniæ nostræ esse cœperunt. Ac per omnem africanam sex prouinciæ factæ sunt. Ipsavbi Carthago est. p̄ consularis. Numidia consularis. Tripolis / & mauritaniæ due hoc ē Sitinensis / & Cæsariensis sunt præsidiales. Hispaniæ primū auxilium aduersus aphros per Scipiones tulimus rebellantes tuita nos. Hispaniam per Decium Brutum obtinuimus: & vsq; Gades ad Oceanum mare peruenimus. Post ad Hispanos tumultuantes Decius Iunius Syllanus exercitus missus eos vicit. Celtiberi cum Hispania sepe rebellabant. misso minore Scipione cū excidio numantiæ subacti sunt. Omnes pene Hispaniæ occasione belli Sertoriani per Metellum / & Pōpeium in deditiōem acceptæ sunt. Postea prorogato in quinquennium imperio a Pompeio perdomitatae sunt. Ad extremum quoq; ab Octauiano Cæsare Augusto Cantabri Hastures qui freti montibus resistebant: deleti sunt per omnes hispanias sex sunt nunc prouinciæ. Terra conensis / Carthaginensis / Luxitanea / Gallicia / Betica transfretana etiam insula terræ aphricanæ prouincia Hispaniarum est: quæ Tigitania cognominatur. Ex his Betica / & Luxitania Consulares / ceteræ præsidiales sunt. Cum Gallis populus Romanus grauissima bella habuit. Galli etiam illam partem italiæ vbi nunc Mediolanum est vsq; ad rubiconem tenebant fluuium: in tantum viribus freti: vt Romam ipsam bello peterent: & cæsis exercitibus Romanis / apud aliam fluuium moenia vrbis intrarent. Capitolium obsiderent: ad cuius arcem sexcenti nobilissimi Senatores confugerant: qui mille auri pondo se obsidione redemerunt. Postea Gallos cum victoria remeantes Camillus (qui in exilio erat) collecta de agris multitudine / oppressit. Aurum & signa / quæ Galli cœperant reportauit. Cum Gallis multi Consules Prætores & dictatores euentu vario conflixerunt. Marius Gallos de Italia expulit: & transcensis alpiibus foeliciter aduersus eos pugnavit

Bellū cū
gallis

De. C. Cæsare.

HISTORIA ROMANA EO.CXX XVI.

Cæterum. C. Cæsar cū decem legionibus quæ quater
na milia militū Itolorū habuerant. Gallia subegit. c.
Gallisyltra Rhenū positiscōflīxit. per annos. viii. ab
alpius in Britaniā vsq; ad Gallia transiuit. Deci-
mo anno Britani as Gallias tributarias fecit. Sunt Gallia cum
Aquitania Britaniis prouincię. xviii. Alpes maritimę prouincię
abrianensis: Vinenis nouem popularia. aquitanie duę alpes
Gagie maxime sequanorum. Germanie duę. Bellice duę. Lug ambitio
dineses duę In Britania maxima Cæsariensis Britania prima romane
Britania secunda. Id illiricum. Alpes partim in
sus sumus. Leuius cōsul adriaticū mare primus
ingressus/ maritimas obtinuit ciuitates. Creta per metellum cō-
sulē qui Creticus dictus puincia facta est. Grecis in fidē nostrā
confugiētibus ad achaiā accessimus. atheniēses aduersus Phi-
lippū Macedonia regē auxiliū nostrū petierūt. Libera diu sub
amicitiis nrīs Achaia fuit. Ad postremū legatis romanorū apd
Corinthū violatis p. L. Numiū in cōsulē capta Corinthe Achaia
omnis obtēta est. Epirote qui aliquādo cū rege Pyrrho etiā ad
Italiam transire præsumpserāt victi; atq; Thessali simul cū Ach-
uorum & macedonum regionibus nobis accesserūt. Macedo-
nia ter rebellauit. sub philippo. sub perseo. sub pseudo. Phippo
Philippū flaminius. Persen: Paulus: Pseudo Philippū metellus
oppressit. quorum triumphis Macedonia quoq; populo roma bellis
no aduncta est. Illiricos qui auxiliū Macedonibus attulerāt Māce-
ex eadem occasione per. L. Maniliū pretorē viximus. Et eos donis.
cum rege Gentio in deditiōem excepimus. Dardanos & Me-
sio s Cutius proconsul subegit: & primus Romanorum ducum
ad Danubium vsq; peruenit.

Sub Iulio & Octauiano cæsare

Sub Iulio & Octauiano cæsare p alpes Iulias iter factū
Alpinis oibus iunctis Noricorū puincia accesserunt
Bacone Pannoniorum rege sub acto in deditiōem
Pānoniæ venerunt. Amantinis inter Slauum & Dra-
uum prostratis: regio Saluēsis ac secundorū loca pan-
noniorum obtenta sunt. Marcomomi & Quadi de locis varieq;
sunt inter Danubiū & Drauum pulsi sunt & limes inter Roma-
nos & barbaros ab augusto per Vindaliciam per Noricū Pāno-
niam ac Meſiam est constitutus.

HISTORIA ROMANA.

De Traiano

Raianus Dacus sub rege decibalo vicit: & Daciam trans Danubiū in solo barbarico puinciam fecit que i circuitu habuit decies cētena milia passuū. Sed sub Galieno iperatore amissa: est & p aurelianū trāslatis exinde romanis duæ Dacie in regionibus Mesie factæ sunt. habet Illiricus septem & decē puincias: Noricorum duas Pan noniorū duas: Valeriam: Seruiam. Saluiā: Dalmatiā. Ne siā: Dacie duas. Et in ditione Macedoniae sūt septē Macedonia: Thesolonica. Achaia: Epiri ^{aut p ralis} & Cretā. Thracias Macedonia belli occasio ^{per Scipio} est. Seuissimi oim gētū thraces fuerūt in thraciū regionibus Scordisci habitauerūt pariter crudeles & callidū genus: de quorū se uitie multa fabulose memorat qd hostiū captiuis diis suis litauerūt atq; sāgninē hūanū in offibus capitū potare sunt soliti. sepe p eos romanus celsus ē exercitus M. Didius vagātes thragas repellit. M. Drusus itra fines pprios cōtinuit. Minutius i Hebreo flumie thracie vastauit Per Apiū Claudiū p cōsulē hī qui Rhodopā incolebant victi sunt. Europe maritimas vrbes antea ro. classis obtinuit. M. Lucullus per thraciā. cū Bessis primus pugnauit. ipamq; caput gētium vincit Thraces em montanos subegit. & Eumolphidam quæ nūc Philopopolis dicitur. Olimpiadā quæ modo Adrianopolis nominatur in ditionem nostrā redegit Cauilam coepit supra portū positas ciuitates occupauit / Apolloniā / Gallaciā / Parthenopolim / Thomos / Histrū ad Danubium vsq; pueniens Ro. Scythis arma mōstrauit. In ditionē reip. vi. Thraciarū puincie sunt cōquisitæ Thracia Emipōtus Misia inferior. Scythia / Sacia / rhodopa. in qua nūc sede arces ro. vrbis sunt cōstitutæ Constantinopolis. Nūc aut eas partes totumq; orientē ac positas subvicinio sole puincias qui auctores scriptis suis parauerunt explicabo quo studiū clāmentiae tuæ quod in hisdē propagandis habebis amplius incitetur.

De orientalibus regionibus a po. ro. subactis

Sia societate attali regis nota ro. est Eaq; attali testamento relicta hereditario iure possidemus. ne qd tale

A ro. po. nō viribus ptū i haberet armis p nos ab Antiocho Sirorege maxio est vindicata. Eadē occasioe et Lidia sedes antiqua regnorū Caria Hellepontus, ac phrygie

Sæuissimi
mi thra
ces

in potestātē po.ro.victa deditiōe venerūt rhodiis & insularum populis primū ifestissimis post fidelissimis auxiliatoribus vsi sumus ita. Rhodiis insule primū libere agebant: postea in consuetudinem parendi romanis clementer prouocantibus peruenit Et sub vespasiano principe insularum prouincia facta est. Pamphiliam/Phrigiam/Cariam/Hicariā: Seruilus procōsul ad bellum Epirotarum missus obtinuit. Bithiniā defuncti Nicomedis testamento affecuti. Gallogræciā. Id est Gallatiā. sunt enim vt & galli sonat nomen Gallate: quos q̄ Antiocho cōtra romanos auxilium prębuissent inuasimus. Mumius procōsul Gallatas persecutus est: quum fugiētes partim in Olympum: partim in megaram montē: qui nūc modiatius dicitur: de arduis eos in plana detrusit. Et victos in ppetuā pacē redegit. Postea gallatiā Deiotarus Betiæ rex nobilis romanis permittētibus tenuit. Ad extremū sub Octauiano Cēsar augusto Gallatia in formā prouinciæ redacta est. Eā primus Lolius administrauit Cappadoces primo societatem nostrā sub Ariararte rege petiuerunt: postea q; Ariobarzanes rex cappadociū a Mithridate expulsus romanorū armis restitutus est: semperq; in auxilia nostra fuerūt Cappadoces: & ita maiestātē coluere romanā vt in honorē augusti Cæsaris. Megara ciuitas cappadociæ maxima Cæsaria nūcupatur. Postremo q̄ sub imperatore claudio cæsare Archelaus ex cappadocia romāuenisset: ibiq; diu detētus occubuisset: in prouinciæ peciem cappadociam migravit.

Gallate
a gallis.
dicti.

Reuertitur ad orientem.

DOnthus per pompeiū victo Mithridate rege pōtico formā prouincię accepit. Paphlagoniam Phliomenes rex amicus po.ro.tenuit. Sæpe ex ea pulsus: regno a nobis est restitutus: quo mortuo prouincia eius paphlagonibus iposita est Ultra iuga thauri mōtis quē admodū romana possessio perrexit cōsequēti locorū magis q̄ tēporū seruata digestiōne mōstrabit. Antiochus syriæ rex potētissimus bellum formidabile po.ro.intulit. Trecenta milia armorū habuit. Falcatis curribus & elephātis aciē destruxit. A scipiōe cōsule fratre Scipionis aphricani in asia apud magnesiā victusest. Pace accepta itra Thaurū regnare pmissus est. Eius filii regnū syrię sub cliētela po.ro.retinerūt qbus defūctis.

HISTORIA ROMANA

Seruili Syriarū prouinciis potiti sumus. Calices & Hifauros qui se pira
 us hifau tis &: p̄donibus iunxerant Seruilius proconsul ad p̄donum
 ricus co bellum missus subegit: & viā per Thaurum mōtem primus insti
 gnomi tuit. hicq; de callicibus & Hifauris triumphauit: atq; Hifauricus
 natur. cognominatus est. Cyprus famosa diuitiis paupertatem. po. ro.
 vt occuparetur sollicitauit. Eam rex foederatus regebat: sed tan
 to fuit penuria erarii ro. & tam ingēs fama opum Cypriarum: vt
 Cypriæ lege lata Cyprus confiscari iuberetur. quo accepto nūtio rex cy
 diuitiæ. prius venenum sumpsit: quo vitā priusq̄ diuitias amitteret. Ca
 to cyprias opes nauibus aduexit. ita vt ius eius isulę auarius q̄
 iustius sumus affecuti. Cyrenas cū ceteris ciuitatibus libię pen
 tapolis Ptolomęi antiquioris liberalitate suscepimūs. Lybiā su
 premo Apionis regis arbitrio sumus affecuti. Aegyptus omnis
 sub amicis regibus fuerat: sed victa cum antonio Cleopatra pro
 uinciæ formā Octauii cęsarisi augusti tēpore accepit. Et primū
 apud alexandrinos. Cornelius gallus romanus iudex admini
 strauit p̄ cōfinia armeniarū primū sub. L. Lucullo romana trās
 Thaurū signa transmissa sunt visa rei sarraceni & hiriņę superati
 cessere in Mesopotania: ab eodē Lucullo vrbs capta est postea
 per pompeium eadem loca armis obtenta sunt. Syrie ac phœ
 nices bello a Tigraue armeniorum rege receptę sunt. Arabes &
 Iudei in palestina victi sunt. Ad extremū sub Traiana principe
 regis maioris armenię diadēma sublatū est. p̄ traianū armenia
 mesopotania / syria / & arabia prouincię factę sunt. ac limes oriē
 talis supra ripam fluminis tigridis cōstitutus est: sed adrianus q̄
 successit Traiano inuidens glorię Traiani sponte armeniam &
 mesopotaniā: & syriā reddidit: ac medium inter persas & roma
 nos Euphratē esse voluit. Et postea sub antonini duobus mar
 co & Seuero nota pertinaciā ceterisq; principibus ro. qui aduer
 sus Parthos euentu vario dimicauerūt: quater amissa: quater ac
 cepta mesopotania est. Et diocletiani temporibus victis prima
 congressione romanis: secundo autē cōflictu superato rege Nar
 seo & vxore eius ac filiabus captis: & eis summa pudicitię cu
 stodia reseruatis: pace facta mesopotania est restituta: & supra
 ripam Tigridis limes est refirmatus: ita vt quinq; gentium trau
 s tigridē cōstitutarū ditionem assequeremur: quę conditio foede
 ris in tempus diui Cōstantini cōseruata durauit. Scio nunc quo
 tua vergat intentio: requiris p̄fecto quę admodum Babylonię

Bellū in
 babylo
 nios.

& Romanorum arma collata sunt : & quibus viribus sagittis pila confoderent: breuiter euentus enumerabo. bellorum furto hostes in paucis inuenies esse lætatos vera autem virtute semper romanos probabis extitisse victores.

De. L. Sylla.

Drimū a. L. Sylla procōsule Arfaces rex Parthorū missa legatione amicitia populū ro. rogauit ac meruit. L. Lucullus Mithridatē regno pōti exutū ad armenia psecutus est. Tigranē armeniorū regē cū septē milibus clypeatis & cētū viginti milibus sagittariorū ipse cū decē: & octo: milibus vicit Cirrā maximā Armeniæ ciuitatem expugnauit. Medenā optimam armeniorū regionē obtinuit. Per Meletem ad Mesopotaniā descēdit. Ninsabium cum fratre regis cōepit. tendere in Persas paratus successionem accepit. Gu. Pompeius ex parte felicitatis ad mithridaticum bellum missus Mithridatem in armenia minore nocte aggressus prælio superauit cæsis duobus & quadraginta milibus hominum castra inuasit. Mithridates enim cum vxore & duobus comitibus ī Bosforos fugit. Ibi desperatione rerum suarum venenum hausit : & cum vis veneni Parum ageret: a milite suo vt ferro percuteretur impetrauit. Pompeius auxiliatorem mithridatis Tigranem Armeniorum regem persecutus est. Ille se oblato diademate apud Artassata dedit. Receptæ sunt ab eo Mesopotaniæ. Syriæ: & aliquanta pars Phoenicis & in armenia minore regnare permissus est. Itē Pompeius bosforonis. & Colchis Aristarchū regem imposuit Cum Albanis cōflictat. Orcodo Albano regiter victo pacem dedit. Hiberiam cum Arsace rege dedit lonē accepit Sarracenos & arabes vicit. Iudea capta iherosolimā obtinuit. Cum persis foedus fecit. Rediens apud antiochiam Damnensem lacū loci delectatis amenitate & aquarum ebundantia: addito nemore consecrauit.

G. M. Crassi.

Marcus Crassus Consul aduersus rebellētes Parthos missus est. Is quum pax missa a parthis legatione rogaretur : apud Thesiphontem responsurū se ait qui acud zeomatē traiecit Euphratē a transfuga quodam Marcho inductus: ad ignotā camporū solitudinē descendit Is vndiq; circumuolantibus sagittariorum agminibus cum Silane & Silena pfectis est cinctus exercitus. & vi telorum obrutus ipse Crassus

Bellū in
mithri
datem.

atq; exequias eius romani cum magna reuerentia deduxerunt: Valeriani infausti principis fortunam tede referre. Is cum Galieno suscepit imperium: sed hunc exercitus Galienum senatus imperatorem fecit: e quibus in Mesopotaniam aduersus persas Valerianus congressus a Xapore persarum rege superatus est: & captus dedecore vitæ suæ consenuit. Sub Galieno Mesopotaniam inuasam & assyriã etiam sibi persæ vëdicare cœperant: nisi quod turpe est Odenatus de curio palmitenus collecta Syriorum agrestium manu acriter restitisset: & suis aliquotiens persis non modo nostrum militem defendisset: sed etiam ad Thesiphõtem. Ro. vltro imperij quod mirũ est dictu penetrasset. Aureliani imperatoris gloriæ zenobia ordinati vxor accessit. ea enim post mortem mariti scœpinæ ditione orientis tenebat imperium. quam aurelianus multis clipeatorum & sagittariorũ: milibus fretam apud Himas haud procul ab antiochia vicit: & captam ro. triumphãs ante currum duxit. Dari imperatoris victoriã de persis nimium potens superno numinivisa est. nam ad inuidiã superni numinis pertinuisse credenda est. Is enim ingressus persidem & quasi ei nullo obstantevastauit. Colcham & Thesiphontem vrbes nobilissimas cœpit. Quum victor totius gentis castra super Tigridem haberet fulminis ictu interiit. Sub Diocletiano principe pompa victoriã nota de persis est. Maximianus cæsar prima congressione quum contra innumerã multitudinẽ cum paucis acriter dimicasset: pulsus recessit. hic tanta indignatione a Diocletiano susceptus est vt ante Carpentum eius per aliquot milia passuum occurrerit. purpuratus quum vix impetrasset vt reparato de limitaneis Daciæ exercitu euentum martis repeteret. In armenia maiore ipse imperator cum duobus equitibus explorauit hostes: & cum viginti milibus militum superueniens castris hostium subito innumera persarum agmina aggressus ad interemptionẽ occidit. Rex persarũ Narseus effugit: & vxor eius & filiæ captæ sunt: & maxima pudicitiae custodia reseruata. pro qua admiratione persidæ nõ modo armis: sed & moribus superiores esse confessi sunt. Sed mesopotaniam cum Transigranis quinq; regionibus reddiderunt. pax facta est: & vsq; ad nostram memoriam reipu. perutilis perdurauit.

Deorum vltio. Constantinus rerũ dominus extremo suæ vitæ tempore expeditionẽ parauit in persas. toto enim orbe peccatis gentibus: & recentibus de Gothis gloriosior victoriã multis in persis descēderat agmi

valeriani aduersa fortunã.

Deorum vltio.

Cõstantini strenuitas.

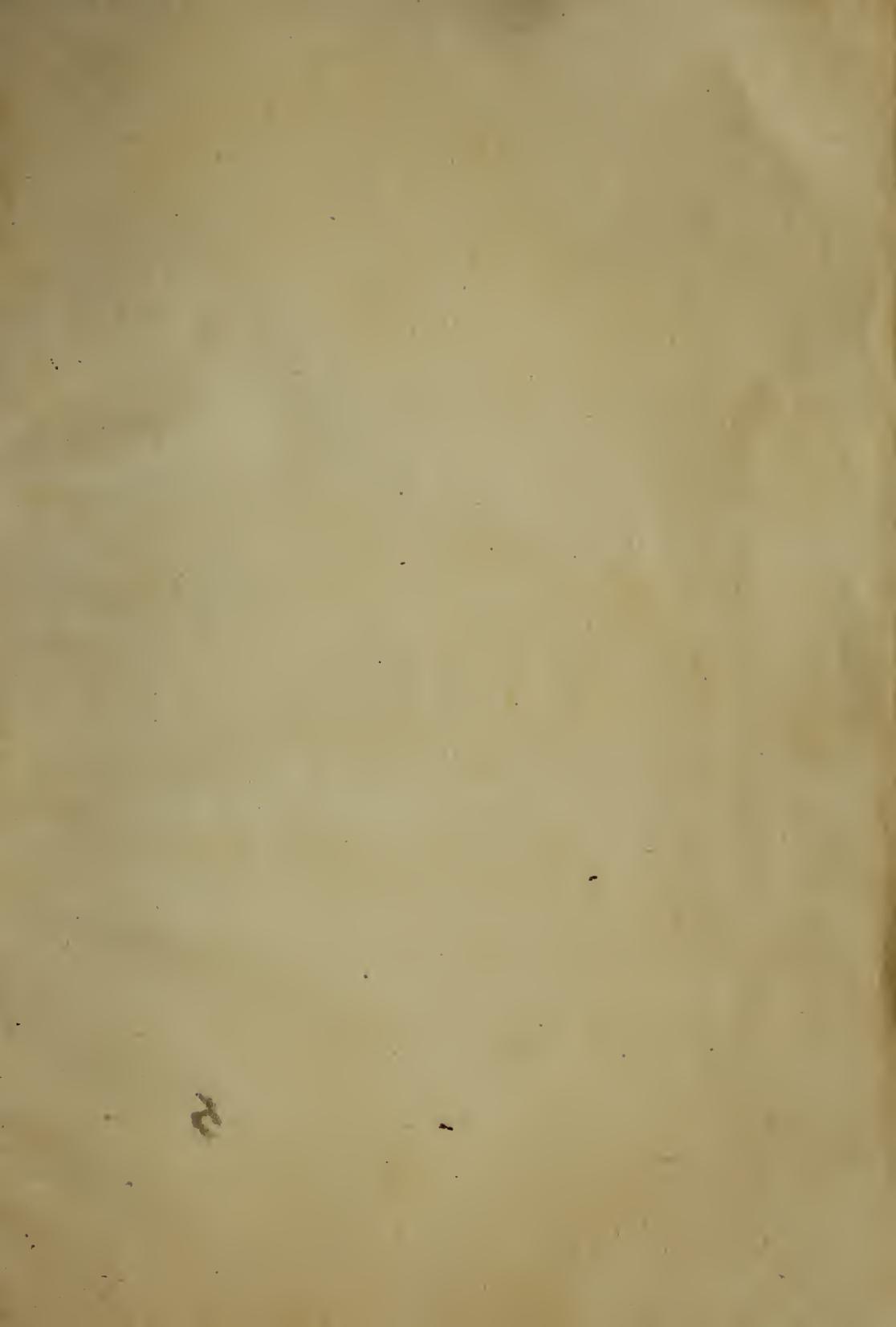
libus: sub cuius aduentu babyloniæ intantū regna trepidauerūt:
 vt supplex eorum legatio occurreret: Persas facturosq; se impera
 ta promitteret: nec tamen pro assiduis eruptionibus quas sub Cō
 stantino cæsare per orientem tentauerant veniā meruerunt. Con
 stantinus in persas vario ac magis difficili pugnauit euentu: præ
 ter leues excubantium in limite cōgressionis acriore acie nouies
 decertatum est. per duces suos septies ipse præsens bis affuit. A
 veris & grauibus pugnis Berna & Singarena præsentē Constan
 tino & Segarena constantiensi quoq; & cum amica cypa est. gra
 ue sub eo principe resp. vulnus accepit. ter autem est a persis obi
 sessa Insibi ciuitas: sed maiori suo detrimento dum obsideret ho
 stis affectus est. Marensi autē bello vbi Narseus occidit superio
 res discessimus. Nota vero in agro Alieni prope Singarenam pu
 gna vbi Constantinus affuit omnium expeditionum cōpensatus
 fuisset euentus. si locis & nocte aduersantibus parcos ferocia mi
 lites ab intempestino pugnādi tempore imperator ipse ad loquē
 dum reuocare potuisset. Qui tamen inuicti vinibus iprouisi aduer
 sus sitim aquarum subsidijs incumbentes vespere castra persarū
 aggressi ruptis munitionibus occuparunt. Fugatoq; rege quem a
 prælio respirantes pretentis munitionibus inhiarent aquæ: mor
 bo sagittarum obruti sunt: cura stolide ad dirigendos certius in se
 ictus lumina ipsi per noctem accēsa pberent. Iuliano in externos
 hostes experte foelicitatis principi aduersus persas motus defuit.
 Is cum ingenti apparatu vtpote totius orbis regnator infesta in
 persas signa cōmouit instructā cōmeatibus classem p Euphratē
 intexit. Strēnuus multa persarum oppide ac castella: aut suscepit
 dedita: aut manu cœpit. Quum contra Thesiphontē in Tigridis
 & Euphratris ripam mixti castra haberet: ludosq; campestres vt
 hosti sollicitudinem demeret: & per diem agitasset noctis ī medio
 impositos nauibus milites in vltiorē ripā partis transuexit qui p
 ardua nitentes qua difficilis etiam per diem & nullo prohibente
 fuisset ascēsus persas terrore subito miscuerunt: versis agminibus
 totius gentis aptis & Thesiphontes portis victor miles intrasset:
 ni maior prædarū occasio fuisset q̄ cura victoriæ: tantum adeptus
 gloriam quum de reditu a militibus admoneretur intentioni suæ
 magis credidit. & exustis nauibus cum transfuga qui ad se fallen
 dum obiecerat inductus in euā mandeuā viæ compendia secta
 retur: dextrū iter aduersa Tigridis ripa nudato militum latere iter

Aquape
nuria.

HISTORIA ROMANA.

Telegens quum incautius per agmen erraret: excito puluere eruptus ex suorum conspectu ad hostiū obuio equite conspecto per illa ictus inguine tenus vulneratus est. Inter effusionem nimij sanguinis quum suorum ordinē licet saucius instaurasset cunctātem animam multo suos allocutus afflauit. Iouinianus prælij superioris sed confosum morte imperatoris amissi suscepit exercitum. Quum commeatus deficerent. & via in reditu prolixior immineret: Persæ crebris excursibus nunc a fronte: nunc a tergo: mediolorum quoque latera incurfantes inter agmina morarentur: consumptis aliquot diebus: tanta reuerentia romani nominis fuit: vt a persis primus sermo de pace haberetur. ac tunc confectus inedia exercitus conditionibus: quod nunquam antea accidit: dispendiorum Constantino. reip. impositis: vt in sibi & pars Mesopotaniæ traderetur. quibus cupidior regni quam gloriæ Iouinianus imperio rudis acquieuit. Quam magno deinceps ore tua princeps facta inclitæ sint perfonanda. quibus me licet imparem dicendi nixu & æuo grauior parabo. Maneant modo confessa dei nutu & amico cui te credideris creditus es nomine inducta foelicitas. De hac gente sicut de Gottis: etiam Babilonibus tibi palma pacis accedat. Gloriosissimæ principum Valentiane Auguste.

Habes Candide Lector in hoc volumine non minus
utilia quam lepida Iustini in Trogum & Flori in Li-
uium insuper Sexti Ruffi viri consularis
Epithomata Nuper castigatissime Im-
pressa in vico diui Ioannis bello-
uacefi. in ædibus anthoni
bonemere.

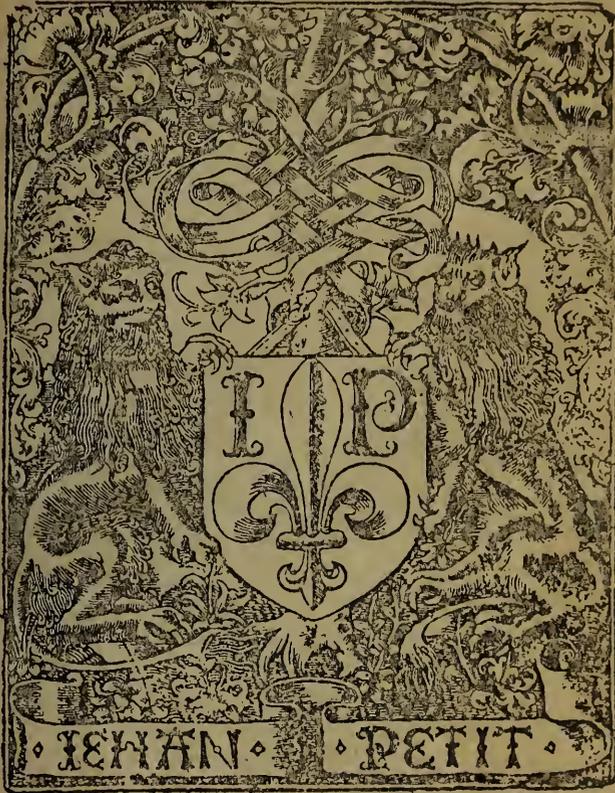

Sancti Thome de

Aquino ordinis predicatorum super epistolas
Pauli Commentaria preclarissima
Cum tabula vel indice Alphabetico
Castigatissime impressa
et ab omnibus mendis
studiosissime
purgata

1 5 3 6.

Renundantur in edibus Joānis Petit
Sub Lilio Aureo vici vni Jacobi.

